# જૈન ગૂર્જર કવિઓ

## ભાગ-૩

સંગ્રાહક અને સંપ્રયોજક
મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
મુંબઈ

# જૈન ગૂર્જર કવિઓ

## ભાગ ૩

[વિક્રમ સત્તરમા શતકના ગુજરાતી ભાષાના જૈન કવિઓની
તેમની કૃતિઓ સહિત વિસ્તૃત સૂચી : ખંડ બીજો]

સંગ્રાહક અને સંપ્રયોજક
**મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ**

સંશોધિત સંવર્ધિત બીજી આવૃત્તિના સંપાદક
**જયંત કોઠારી**

**શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય**
**મુંબઈ**

*Jain Gurjar Kavio Vol. III*
Descreptive catalogue of Jain poets and their works in Gujarati Language 17th century : Part II
Ed. Mohanlal Dalichand Desai, revised by Jayant Kothari
1987, Mahavira Jaina Vidyalaya, Bombay

બીજી સંશોધિત આવૃત્તિ જુલાઈ ૧૯૮૭
નકલ ૫૦૦

**કિંમત રૂ. ૭૫**

આવરણુ : શૈલેશ મોદી

વિક્રેતાઓ
આર. આર. શેઠની કંપની
૧૧૦–૧૧૨, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ–૨ * ગાંધીમાર્ગ, ફુવારા, અમદાવાદ–૧
નવભારત સાહિત્ય મંદિર
૫૩૧, કાલબાદેવી રોડ, મુંબઈ–૨ * ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ–૧
ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન
ગાંધીમાર્ગ, રતનપોળ નાકા સામે, અમદાવાદ–૩૮૦ ૦૦૧
રન્નાદે પ્રકાશન
મહાલક્ષ્મીની પોળ, રાયપુર, અમદાવાદ–૩૮૦ ૦૦૧
ગ્રંથાગાર
મ્યુનિસિપલ માર્કેટ સામે, નવરંગપુરા, અમદાવાદ–૩૮૦ ૦૦૯

પ્રકાશક
સોહનલાલ મ. કોઠારી, જયંતીલાલ રતનચંદ શાહ
સેવંતીલાલ કેશવલાલ શાહ
મંત્રીઓ, શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
ઑગસ્ટ ક્રાન્તિ માર્ગ, મુંબઈ–૪૦૦ ૦૩૬

મુદ્રક
ભીખાભાઈ એસ. પટેલ
ભગવતી મુદ્રણાલય, ૧૯, અજય એસ્ટેટ, દૂધેશ્વર રોડ, અમદાવાદ–૧

# સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ

[ભા.૧ તથા ૨માં અપાયેલી સાંકેતિક અક્ષરોની સમજની શુદ્ધિ-વૃદ્ધિ રૂપે અહીં કેટલીક સામગ્રી આપવાનું પ્રાપ્ત થાય છે. અહીં પણ સાંકેતિક અક્ષરો જેને માટે પ્રયોજાયા ન હોય એવી નવી આધારસામગ્રીનો નિર્દેશ કર્યો છે. [ ]માં મૂકવામાં આવેલી સઘળી સામગ્રી આ બીજી આવૃત્તિના સંપાદક તરફથી મૂકવામાં આવી છે.]

### ક. આધારસામગ્રી અને તેના સાંકેતિક અક્ષરો

| | |
|---|---|
| — | અંબાલાલ સંગ્રહ, આ.ક. પાલીતાણા [જુઓ આ.ક.ભં.] |
| — | કમલમુનિ (પુરાતત્ત્વમંદિર) [જુઓ કમલમુનિ.] |
| — | કમલમુનિ ભંડાર [જુઓ કમલમુનિ.] |
| કુશલ. | ? |
| — | કોટ ઉ. |
| ક્ષમા. | વિકાનેર સૂચી અંતર્ગત. |
| — | ગોડીજી (પાર્શ્વનાથ ઉપાશ્રય) મુંબઈ |
| — | ચુનીજી ભંડાર, નયા ઘાટ, કાશી |
| જ્ઞા.વિ.સૂ.જ્ઞા.ભં. ખંભાત | [જ્ઞાનવિજયસૂરિ જ્ઞાનભંડાર ?] |
| — | દસાડા ભં. |
| — | ધરણીન્દ્રસૂરિ ભં. જયપુર |
| નિ.વિ.જી.મણી. પુ. ચાણસ્મા | [નિ.વિ. ચાણસ્મા તે જ આ ?] |
| — | પંજાબ જીરાનો ભં. |
| પૂ. નાહર | [પૂર્ણચંદ્ર નાહર] |
| પ્ર.કા.ભં. | [વડોદરા ઉપરાંત પાટણનો પણ હોવા સંભવ. જુઓ પ્ર. કાન્તિ.] |
| — | બાલોત્તરા ભં. |
| મહિમ. | [છાપભૂલ હોઈ શકે. જુઓ મહિમા.] |

| | |
|---|---|
| — | યતિ ચેતનસાગર ભં. ઉદયપુર [યતિ ચેનસાગર એ છાપભૂલ જણાય છે.] |
| — | યતિ નેમચંદ – નેમવિજય, જાઉરા |
| — | યતિનો ભંડાર, ઉદયપુર [જુઓ ઉદયપુર યતિ ભં.] |
| — | યતિ સૂર્યમલનો સંગ્રહ, કલકત્તા |
| — | વિમલગચ્છનો ભંડાર, ઈડર |
| વિ.વી. અમદાવાદ | ? |
| — | સારાભાઈ [નવાબ ?] પાસે |
| સી.સુ. | [સીમંધરસ્વામી ભંડાર, સુરત ?] |
| — | સ્ટેટ લાયબ્રેરી, વિકાનેર |
| હુ.મુ. (સુરત) | હુકમ મુનિ ભંડાર, સુરત |

## ખ. અન્ય સાંકેતિક અક્ષરો

| | | | |
|---|---|---|---|
| આ. | [(૩) આસો (૪) આર્યા] | બ્ર. | [બ્રહ્મચારી] |
| ચ. | [ચતુર્થ] | રાજ. | [રાજસ્થાની] |
| તૃ. | [તૃતીય] | વ.શા. | [વણિક શાહ ?] |
| પં. | [(૩) પંડિત (૪) પંચમ] | વે. | [વેગડ] |
| પ્ર. | [(૬) પ્રવર] | શા. | [શાહ] |
| ફ. | [ફલ્ગુન] | સં. | [(૪) સંઘવી ? (૫) સંપૂર્ણ] |

## મહત્ત્વની શુદ્ધિવૃદ્ધિ

[આ ગ્રંથની શુદ્ધિવૃદ્ધિમાં પણ ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણીનો અત્યંત સદ્ભાવભર્યો પરિશ્રમ પડેલો છે તેની સાભાર નોંધ લેવી જોઈએ.]

| પૃ./પં. | શુદ્ધિ |
|---|---|
| ૨/૧ | સાધુસીહો |
| ૨/૨ | મહ સુહકરો |
| ૨/૨–૩ | અમીયજીહો |
| ૨/૨૮ | વઉહારા |
| ૩/૧૯ | સાવચૂરિ |
| ૩/૨૩ | ગુણ નિતિ |
| ૪/૧૩ | જિન પ્રસાદ |
| ૫/૪ | લાધી |
| ૯/૨૯ | દ્વિ નંદ |
| ૧૦/૭–૮ | વરજાલુલીમાં |
| ૧૦/૨૬ | પદમાંબરા |
| ૧૨/૨૦ | વાટ |
| ૧૫/૨૨ | એહવઉ ઉપમાન |
| ૨૦/૫ | છઠીઆડા |
| ૫૩/૨૭ | પટેલ |
| ૮૦/૧૭ | તસક જસુ ભાય |
| ૧૦૨/૩૧ | વરણીજઇ |
| ૧૦૬/૮ | સૌભાગ્યસાગરગણિ |
| ૧૧૭/૪ | અનિટ્કારિકાવિવરણ |
| ૧૨૯/૨૮ | કથાનક |
| ૧૩૯/૧૬ | સાહિબ સબલ |
| ૧૩૯/૨૮ | બંભણવાડિ |
| ૧૪૧/૧૬ | આસાઢૂ |
| ૧૪૧/૧૮ | સિંધુર |
| ૧૪૨/૨૫ | ૬૬૪ ક. |
| ૧૫૫/૨૬ | ધર્મસી |
| ૧૫૮/૨૦ | કંપાવઇ |
| ૧૬૬/૨૧ | અવર્ણવાદ |
| ૧૬૭/૬ | મંદમતિં |
| ૧૬૯/૧૭ | જિક હોઇ |
| ૧૭૦/૩૧ | સેજવાલિ જોતા રાવિ કિ |
| ૧૮૨/૧૩ | જિઉં જિઉં |
| ૧૮૨/૧૮ | મલયાગરી બિતકથ |
| ૧૮૨/૧૯ | હવઇ એવં |
| ૧૮૭/૨૭ | કમ્મમહાભડવિણાસ |
| ૧૮૮/૧ | સિરિખરયરગણા-નહયલચંદા |
| ૧૯૪/૩૧ | કરાંવંદા |
| ૧૯૯/૧૭ | સારઈ |
| ૨૦૧/૧૫ | પાત્ર |
| ૨૦૧/૨૭ | પરમગણીંદુ |
| ૨૦૩/૧૩ | ગુણયશ તાસુ વખાણિયઇ |

| | |
|---|---|
| ૨૦૩/૨૭ | ભંગકછે પદણુ |
| ૨૦૪/૨૩ | ચતુર્માસી કૃતા |
| ૨૦૫/૧૭ | લપીકૃતા |
| ૨૦૭/૫ | વિદ્યાગુરૂન્ |
| ૨૦૭/૭ | હંસરાજયાનાં ચિકા |
| ૨૦૭/૭ | પુસ્તકાંકિતઅગ્રકરાં |
| ૨૦૭/૮ | વાચં |
| ૨૦૭/૧૨ | થાય |
| ૨૦૮/૨૬ | સયા અયાણુ |
| ૨૧૩/૧૧ | ગુણીયણુ |
| ૨૧૪/૧૭ | થાઇ |
| ૨૧૪/૨૫ | કરિ કાલ |
| ૨૧૭/૮ | પખિ |
| ૨૧૮/૧૬ | જગનાથ |
| ૨૧૯/૨૭ | ગર્ભવાસિં |
| ૨૨૦/૯ | ઉઠી |
| ૨૨૦/૨૩ | આસસેન |
| ૨૨૫/૨૦ | પ્રબંધ |
| ૨૨૫/૨૯ | દિ વિનોદી જેહ |
| ૨૩૩/૧૪ | કજિ ન |
| ૨૫૩/૧૮ | દીસ |
| ૨૬૨/૩૧ | ધિનધિન |
| ૨૭૦/૨૯ | પમાણુ |
| ૨૭૨/૭ | વૈ. |
| ૨૭૩/૨૩ | ઠાઢી |
| ૨૭૯/૨૦ | થાસી |
| ૨૮૦/૭ | અહ્નેં |
| ૨૮૦/૯ | રૂયડાં |
| ૨૮૦/૧૧ | પરિ |
| ૨૮૦/૧૨ | દૂગ્ધઘટા |
| ૨૮૨/૨ | તોતિલા |
| ૨૮૨/૨૧ | ડરતાં |
| ૩૧૯/૧૨ | કુશલધીર |
| ૩૨૫/૧ | ઇંદ્રાણી |
| ૩૩૦/૨૯ | મૂકેલી |

## વૃદ્ધિ

૧/૧૩–૧૪ : કૌંસમાંની નોંધ સુધારો : ['કથારત્નાકર'ના કર્તા ત. કમલવિજયશિષ્ય હેમવિજય એટલેકે આ કવિ જ છે.]

૪/૪–૬ : કૌંસમાંની નોંધ સુધારો : ['જિન' એટલે 'જે' અને 'પ્રસાદ' એટલે 'કૃપા'. તેથી કર્તા જૈન ગણવા માટે કારણ નથી.]

# અનુક્રમણિકા

[મુખ્ય સામગ્રી અને પૂર્તિમાં કોઈ કવિ સકારણ બેવડાય છે તે ઉપરાંત મુખ્ય સામગ્રીમાં પણ સરતચૂકથી કોઈ કવિ બેવડાયેલ છે. આવાં કર્તાનામો પૂર્વે ફૂદડી કરેલ છે. ક્રમાંક તો બન્ને સ્થાને એક જ રાખેલ છે. પૂર્તિનાં આવાં કેટલાંક કર્તાનામો ભા.૨માં પણ ગયેલ છે.]


| | | |
|---|---|---|
| સાંકેતિક અક્ષરોની સમજ | | 3 |
| મહત્ત્વની શુદ્ધિવૃદ્ધિ | | 5 |
| અનુક્રમણિકા | | 7 |
| ૬૨૦. | હેમવિજયગણિ | ૧ |
| ૬૨૧. | *રાજહંસ | ૨ |
| ૬૨૨. | સંયમમૂર્તિ | ૩ |
| ૬૨૩. | વલ્હ પંડિત શિ. | ૪ |
| ૬૨૪. | *મેઘરાજ વા. | ૪ |
| ૬૨૫. | હર્ષવલ્લભ | ૮ |
| ૬૨૬. | *કનકસુંદર | ૧૦ |
| ૬૨૭. | સમયરાજ | ૧૭ |
| ૬૨૮. | સુમતિકલ્લોલ | ૧૭ |
| ૬૨૯. | આણંદોદય | ૧૮ |
| ૬૩૦. | લાલવિજય | ૧૮ |
| ૬૩૧. | રત્નવિશાલ | ૨૨ |
| ૬૩૨. | *ઋષભદાસ (શ્રાવક) | ૨૩ |
| ૬૩૩. | માલમુનિ | ૭૯ |
| ૬૩૪. | અનંતકીર્તિ | ૮૦ |
| ૬૩૫. | જીવરાજ | ૮૦ |
| ૬૩૬. | વિમલચારિત્ર | ૮૧ |
| ૬૩૭. | દેવરાજ | ૮૩ |
| ૬૩૮. | શ્રીપાલ (ઋષિ) | ૮૩ |
| ૬૩૯. | દયાશીલ | ૮૪ |
| ૬૪૦. | દર્શનવિજય | ૮૬ |
| ૬૪૧. | હીરો | ૯૦ |
| ૬૪૨. | હીરાનંદ | ૯૨ |
| ૬૪૩. | કનકસૌભાગ્ય | ૯૩ |
| ૬૪૪. | કનકપ્રભ | ૯૩ |
| ૬૪૫. | યશોવિજય–જશવિજય | ૯૪ |
| ૬૪૬. | દાનવિનય | ૯૪ |
| ૬૪૭. | ગજસાગરસૂરિશિ. | ૯૪ |
| ૬૪૮. | જ્ઞાનમેરુ | ૯૪ |
| ૬૪૯. | મહિમસુંદર | ૯૬ |
| ૬૫૦. | દામોદર મુનિ–દયાસાગર | ૯૭ |
| ૬૫૧. | *રાજસમુદ્ર–જિનરાજસૂરિ | ૧૦૦ |
| ૬૫૨. | *વિમલકીર્તિ | ૧૧૪ |
| ૬૫૩. | હર્ષકીર્તિસૂરિ | ૧૧૬ |
| ૬૫૪. | અજ્ઞાત કવિ | ૧૧૮ |
| ૬૫૫. | જિનેશ્વરસૂરિ | ૧૧૮ |

૬૫૬. શ્રીસુંદર ૧૧૯
૬૫૭. પુણ્યકીર્તિ ૧૨૦
૬૫૮. ભુવનકીર્તિગણિ ૧૨૫
૬૫૯. શાંતિકુશલ ૧૩૪
૬૬૦. રાજચંદ્રસૂરિ ૧૩૭
૬૬૧. ગુણવિજય ૧૩૭
૬૬૨. જ્ઞાનસોમ [?] ૧૪૨
૬૬૩. વિદ્યાકમલ ૧૪૨
૬૬૪ ક. સહજસાગરશિ. (વિજયસાગર ?) ૧૪૨
૬૬૪ ખ. વિજયસાગર ૧૪૩
૬૬૫. વિનયમેરુ ૧૪૫
૬૬૬. વિદ્યાકીર્તિ ૧૪૭
૬૬૭. જિનોદયસૂરિ ૧૪૮
૬૬૮. સંઘવિજય (સિંહવિજય ?) ૧૫૨
૬૬૯. નાનજી ૧૫૮
૬૭૦. શ્રુતસાગર ૧૫૯
૬૭૧. ક્ષેમકલશ ૧૫૯
૬૭૨. માન–માનચંદ–માન-સિંહ–મહિમાસિંહ ૧૬૦
૬૭૩. હીરચંદ્ર ૧૬૪
૬૭૪. મેઘરાજ ૧૬૫
૬૭૫. સહજકુશલ ૧૬૬
૬૭૬. નયસાગર ઉપા. ૧૬૭
૬૭૭. રાજસાગર ઉ. ૧૬૮
૬૭૮. પરમાનંદ ૧૭૦
૬૭૯. ગંગદાસ ૧૭૧
૬૮૦. વિદ્યાચંદ ૧૭૨
૬૮૧. ચારુકીર્તિ ૧૭૩
૬૮૨. કૃપાસાગર ૧૭૩
૬૮૩. સિંહપ્રમોદ ૧૭૪
૬૮૪. લાલચંદગણિ ૧૭૪
૬૮૫. કીર્તિવિજય ૧૭૬
૬૮૬. હંસરત્ન ૧૭૭
૬૮૭. કીર્તિવિમલ ૧૭૭
૬૮૮. કલ્યાણ મુનિ ૧૭૮
૬૮૯. વિદ્યાસાગર ૧૭૮
૬૯૦. જીવવિજય ૧૮૦
૬૯૧ ક. મહિમામેરુ ૧૮૧
૬૯૧ ખ. ભદ્રસેન ૧૮૧
૬૯૨. મતિકીર્તિ ૧૮૩
૬૯૩. ક્ષેમરાજ ૧૮૬
૬૯૪. ગોવર્ધન ૧૮૬
૬૯૫. દેવસાગર ૧૮૭
૬૯૬. જિનસાગરસૂરિ ૧૮૭
૬૯૭. કમલલાભ ૧૮૭
૬૯૮. નીંબો ૧૮૮
૬૯૯. પરમાનંદ ૧૮૮
૭૦૦. ઉદયમંદિર ૧૮૮
૭૦૧. ધર્મકીર્તિ ૧૮૯
૭૦૨. ગુણસાગરસૂરિ ૧૯૦
૭૦૩. લક્ષ્મીપ્રભ ૧૯૫
૭૦૪. રત્નચંદ્ર ૧૯૫
૭૦૫. *લબ્ધિરત્ન ૧૯૬
૭૦૬. ઉદયરાજ ૧૯૬
૭૦૭. જશસોમ ૧૯૮
૭૦૮. મનોહરદાસ ૧૯૯
૭૦૯. સહજરત્ન ૨૦૦
૭૧૦. ઉદયસાગર ૨૦૦
૭૧૧. કમલકીર્તિ ૨૦૧
૭૧૨. ગુણવિજય ૨૦૧

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ૭૧૩. | પ્રભસેવક | ૨૦૧ | ૭૪૧. | અજ્ઞાત | ૨૫૯ |
| ૭૧૪. | પુણ્યસાગર | ૨૦૨ | ૭૪૨ ક. | નારાયણ | ૨૫૯ |
| ૭૧૫. | ધનહર્ષ–સુધનહર્ષ | ૨૦૫ | ૭૪૨ ખ. | સાધુરંગ | ૨૬૦ |
| ૭૧૬. | લાવણ્યકીર્તિ | ૨૦૯ | ૭૪૩. | કલ્યાણ સા | ૨૬૧ |
| ૭૧૭. | સાહિબ | ૨૧૨ | ૭૪૪. | સ્થાનસાગર | ૨૬૪ |
| ૭૧૮. | અજ્ઞાત | ૨૧૩ | ૭૪૫. | બાલચંદ | ૨૬૬ |
| ૭૧૯. | ભાનુકીર્તિગણિ | ૨૧૩ | ૭૪૬. | મુક્તિસાગર | ૨૬૭ |
| ૭૨૦. | *શ્રીસાર પાઠક | ૨૧૩ | ૭૪૭. | જયકીર્તિ | ૨૬૭ |
| ૭૨૧. | અમરચંદ્ર | ૨૨૨ | ૭૪૮. | વાના | ૨૬૮ |
| ૭૨૨. | કર્મસિંહ | ૨૨૪ | ૭૪૯. | જટમલ | ૨૭૧ |
| ૭૨૩. | ગુણવિજયગણિ | ૨૨૪ | ૭૫૦. | સુમતિહંસ | ૨૭૫ |
| ૭૨૪. | રાજસિંહ | ૨૨૭ | ૭૨૬ ખ. | *શુભવિજય | ૨૭૫ |
| ૭૨૫. | લલિતકીર્તિ | ૨૨૮ | ૭૫૧. | જિનચંદ્રસૂરિ | ૨૭૬ |
| ૭૨૬ ક. | મેઘરાજ (બ્રહ્મ) | ૨૩૦ | ૭૫૨. | કરમચંદ | ૨૭૭ |
| ૭૨૬ ખ. | *શુભવિજય | ૨૩૧ | ૭૫૩. | લાભોદય | ૨૭૯ |
| ૭૨૭ ક. | કેશવવિજય | ૨૩૨ | ૭૫૪. | મેઘનિધાન | ૨૭૯ |
| ૭૨૭ ખ. | અજ્ઞાત | ૨૩૩ | ૭૫૫. | અજ્ઞાત | ૨૮૦ |
| ૭૨૭ ગ. | ગુણસાગર ઉપા. | ૨૩૩ | ૭૫૬. | હર્ષકુશલગણિ | ૨૮૦ |
| ૭૨૮. | વિજયશેખર | ૨૩૫ | ૭૫૭. | ભાવ ? | ૨૮૧ |
| ૭૨૯. | તેજપાલ | ૨૪૧ | ૭૫૮. | પ્રેમ | ૨૮૧ |
| ૭૩૦. | રાયચંદ | ૨૪૨ | ૭૫૯. | લબ્ધિવિજય | ૨૮૧ |
| ૭૩૧. | નારાયણ | ૨૪૨ | ૭૬૦. | દેવચંદ્ર | ૨૮૭ |
| ૭૩૨. | રાજહંસ | ૨૪૭ | ૭૬૧. | કનકકીર્તિ વા. | ૨૯૧ |
| ૭૩૩. | તેજવિજય | ૨૪૮ | ૭૬૨. | ધર્મસિંહ | ૨૯૬ |
| ૭૩૪. | ચંદ્રકીર્તિ | ૨૪૯ | ૭૬૩. | *રામદાસ ઋષિ | ૨૯૮ |
| ૭૩૫. | ગુણસાગર | ૨૫૨ | ૭૬૪. | સૂરચંદ્ર | ૨૯૯ |
| ૭૩૬. | સુભદ્ર (?) | ૨૫૩ | ૭૬૫. | લક્ષ્મીકુશલ | ૩૦૦ |
| ૭૩૭. | ભાવશેખર | ૨૫૩ | ૭૬૬. | કલ્યાણસાગર | ૩૦૧ |
| ૭૩૮. | કેશરાજ | ૨૫૫ | ૭૬૭. | જ્ઞાનમૂર્તિ | ૩૦૨ |
| ૭૩૯. | પુણ્યભુવન | ૨૫૭ | ૭૬૮. | રાજરત્ન ઉપા. | ૩૦૬ |
| ૭૪૦. | વિદ્યાવિજય | ૨૫૯ | ૭૬૯. | દયારત્ન | ૩૦૯ |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ૭૭૦. | જ્ઞાનસુંદર | ૩૧૦ | ૭૮૭. | ગોધો (ગોવર્ધન) | ૩૩૬ |
| ૭૭૧. | ઉત્તમચંદ | ૩૧૦ | ૭૮૮. | મતિસાર | ૩૩૬ |
| ૭૭૨. | નેમવિજય | ૩૧૧ | ૭૮૯. | દલભદ્ર | ૩૩૭ |
| ૭૭૩. | સુમતિસિંધુર | ૩૧૨ | ૭૯૦. | ત્રિકમમુનિ | ૩૩૭ |
| ૭૭૪. | વિવેકચંદ્ર | ૩૧૩ | ૭૯૧. | ભીમમુનિ | ૩૪૦ |
| ૭૭૫. | હર્ષરત્ન | ૩૧૪ | ૭૯૨. | શ્રીહર્ષ | ૩૪૧ |
| ૭૭૬. | કુશલધીર ઉ. | ૩૧૪ | ૭૯૩. | તેજચંદ | ૩૪૧ |
| ૭૭૭ ક. | ધનવિમલ | ૩૨૦ | ૭૯૪. | ધનવિજય | ૩૪૨ |
| ૭૭૭ ખ. | ક્ષમાહંસ | ૩૨૦ | ૭૯૫. | ખેમ | ૩૪૩ |
| ૭૭૮. | વિવેકચંદ્ર | ૩૨૦ | ૭૯૬. | ધનજી | ૩૪૩ |
| ૭૭૯. | ભાવવિજય | ૩૨૨ | ૭૯૭. | દેવેન્દ્રકીર્તિ | ૩૪૪ |
| ૭૮૦. | કનકસુંદર | ૩૨૯ | ૭૯૮. | દેવેન્દ્રકીર્તિશિષ્ય | ૩૪૫ |
| ૭૮૧. | કનકકુશળ | ૩૩૦ | ૭૯૯. | હેમ–હેમરાજ | ૩૪૬ |
| ૭૮૨. | કીર્તિવર્ધન | ૩૩૧ | ૮૦૦. | વિનયવિમલશિષ્ય | ૩૪૬ |
| ૭૮૩. | કમલવિજય | ૩૩૨ | ૮૦૧. | ગુણવિજય | ૩૪૬ |
| ૭૮૪. | નયવિલાસ | ૩૩૩ | ૮૦૨ ક. | કેશવજી | ૩૪૬ |
| ૭૮૫. | જ્ઞાનચંદ | ૩૩૪ | ૮૦૨ ખ. | (ગણિ) કેશવ | ૩૪૭ |
| ૭૮૬. | દેવરત્ન | ૩૩૫ | ૮૦૩. | અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ) | ૩૪૮ |


## પૂર્તિ


| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ૮૦૪. | અજ્ઞાત | ૩૫૭ | ૮૧૩. | દુર્ગદાસ | ૩૬૫ |
| ૮૦૫. | અજ્ઞાત | ૩૫૭ | ૫૫૬. | *જયસોમગણિ | ૩૬૫ |
| ૮૦૬. | અજ્ઞાત | ૩૫૭ | ૮૧૪. | પદ્મરાજ | ૩૬૬ |
| ૮૦૭. | કક્કસૂરિશિષ્ય | ૩૫૮ | ૮૧૫. | પદ્મમંદિરગણિ | ૩૬૬ |
| ૮૦૮. | અજ્ઞાત | ૩૫૯ | ૫૮૮. | *શિવનિધાન | ૩૬૭ |
| ૪૪૦. | *સોમવિમલસૂરિ | ૩૫૯ | ૮૧૬. | હર્ષવિજય | ૩૬૮ |
| ૮૦૯. | લાવણ્યભદ્રગણિશિષ્ય | ૩૬૦ | ૬૦૮. | *સમયસુંદર ઉપા. | ૩૬૯ |
| ૮૧૦. | અજ્ઞાત | ૩૬૦ | ૮૧૭. | ગુણસાગર | ૩૭૧ |
| ૮૧૧. | અજ્ઞાત | ૩૬૧ | ૮૧૮. | પાર્શ્વચન્દ્રશિષ્ય | ૩૭૧ |
| ૮૧૨. | અજ્ઞાત | ૩૬૧ | ૬૨૧. | *રાજહંસ | ૩૭૨ |
| ૪૬૭. | *અજિતદેવસૂરિ | ૩૬૨ | ૬૨૪. | *મેઘરાજ | ૩૭૨ |
| ૪૭૪. | *માલદેવ | ૩૬૨ | | | |

૬૨૬. *કનકસુંદરગણિ ૩૭૩
૬૩૨. *ઋષભદાસ ૩૭૪
૬૫૧. *રાજસમુદ્ર–
જિનરાજસૂરિ ૩૭૫
૬૫૨. *વિમલકીર્તિ વા. ૩૭૬
૮૧૯. ગુણનંદન ૩૭૭
૮૨૦. ભુવનકીર્તિ ૩૭૭
૭૦૫. *લબ્ધિરત્ન ૩૭૮
૮૨૧. અજ્ઞાત ૩૭૮
૭૨૦. *શ્રીસાર ૩૭૯
૮૨૨. મુનિકીર્તિ ૩૭૯
૮૨૩. ગુરુદાસ ઋષિ ૩૮૦
૭૬૩. *રામદાસ ઋષિ ૩૮૧
૮૨૪. અજ્ઞાત ૩૮૨
૮૨૫. લક્ષ્મીકુશલ ૩૮૨
૮૨૬. અજ્ઞાત ૩૮૨
૮૨૭. અજ્ઞાત ૩૮૩
૮૨૮. રાચો ૩૮૪
૮૨૯. વિનયસોમ ૩૮૪
૮૩૦. રૂપચંદ્ર ૩૮૪
૮૩૧. અજ્ઞાત ૩૮૫
૮૩૨. અજ્ઞાત ૩૮૫
૮૩૩. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ) ૩૮૬
૮૩૪. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ) ૩૯૧

# જૈન ગૂર્જર કવિઓ

## ભાગ ૩

## વિક્રમ સત્તરમી સદી

**૬૨૦. હેમવિજયગણિ** (ત. આનંદવિમલસૂરિના આજ્ઞાવર્તી શુભવિમલ–કમલવિજય પં. શિ.)

આ કવિ પ્રતિષ્ઠિત હતા અને તે માટે શ્રાવક ઋષભદાસ કવિએ તેનું નામ પૂર્વના નામી કવિ તરીકે પોતાના 'હીરવિજય રાસ' 'કુમારપાલ રાસ' આદિમાં ઉલ્લેખેલ છે. જુઓ તે રાસોની પ્રશસ્તિઓ. 'વિજયપ્રશસ્તિ મહાકાવ્ય' ૧૬ સર્ગમાં સંસ્કૃતમાં કરી પોતે સ્વર્ગવાસ કર્યો તેથી તે કૃતિ તેમના ગુરુભાઈ પં. ગુણવિજયે બીજા પાંચ સર્ગ રચી પૂરી કરી. તેથી પોતે પોતાને 'કવિ' એ ઉપનામ આપે છે તે સાર્થક છે. હિંદીમાં પણ કવિતાઓ તેમણે રચી છે. વધુ માટે જુઓ ઐ.રા.સં. ભાગ ૩.

ત. કલ્યાણવિજયશિષ્ય હેમવિજયે દશ તરંગમાં ૨૫૦ કથાઓવાળો 'કથારત્નાકર' સં.૧૬૫૭માં રચેલ છે તે અને આ હેમવિજય પ્રાયઃ એક હોય. આની પ્રત પ્ર.કા.ભં. નં.૧૯૩૬. [આ તર્ક પ્રમાણભૂત જણાતો નથી.]

**(૧૩૪૭) + કમલવિજય રાસ** ૨.સં.૧૬૬૧ મહેસાણામાં

**આદિ –** સરસ વચન રસ વરસતી, **સરસતિ** કવિઅણ-માય,
સમરિય નિયગુરુ ગાયસ્યું, પંડિત પ્રણમિય પાય. ૧
**કમલવિજય** કોવિદતિલક, સુવિહિત સાધુસિંગાર,
તાસ રાસ રલિઆમણો, ભણતાં જયજયકાર. ૨

**અંત –** શ્રી **કમલવિજય** વરવિબુધના નામથી સકલ કલ્યાણના કોડિ,
સંપદા સવિ મિલઇ, દુરિત દૂરિ ટલઈ, મંત્રમાં મૂલગો એહ કહીઇ. ૧૦૭
જાસ વૈરાગ્ય વર વાનગી વાસના શખર સુવિહિત જતી રિદય રાખી
જાસ સંવેગરસ સરસ સવિ પાછિલા સાધુ ગુણરાસિનો હુઉ સાખી. ૧૦૮

રૂપરેષા ધરો અસમ સમરસ વરો સાહ **ગોવિંદ**સુત સાધુ **સીહો,**
કહતિ કવિ **હેમ** થિર પેમ એ શ્રીગુરો હોઉ મહસુહકરો અમિયજી
હો. ૧૦૮

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ ભા.૩.

**(૧૩૪૮) નેમિજિન ચંદ્રાવલા** ૪૪ કડી

**આદિ** – સમરીય સમરસસાગરૂ રે ગુરૂ ગિરૂઓ ગુણવંત,
**શિવાદેવી**સુત ગાઇએ રે મુઝ મનિ લાગી ષંતિ.
મુઝ મનિ લાગી ષંત ઘણેરી, સેવ કરૂં **નેમીસર** કેરી,
નમે જેહને નરવર રાજી, જસેં દીઠે મતિ આવે તાજી.
જી **નેમિ** જિનજી રે **રાજીમતી**ભરતાર ભગતે વંદિએ રે,
જાસ નામ અભિરામ, સુણી આણંદિએ રે–આંચલી.

**અંત** – **તપ**ગચ્છમંડણ હીરલો રે **હીરવિજય** મુનિરાજ,
નામ જપંતાં જેહનું રે સીઝે સઘલાં કાજ,
સીઝે સઘલાં કાજ સીઝે સઘલાં કાજની કોડી,
તેહને નમે સદા કર જોડી
પંડિત **કમલવિજય**નો સીસ, **હેમવિજય** મુનિ દ્યે આસીસ. ૪૪

(૧) પ.સં.૪–૧૩, લીં.ભં. (૨) પ.સં.૩, પ્રે.ર.સં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, લીંહસૂચી.]

**(૧૩૪૯) સ્તવનો-સઝાયો** વિજયસેનસૂરિ રાજ્યે

(૧) હા.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૯૫-૯૬, ભા.૩ પૃ.૮૮૨. ‘કમલવિજય રાસ’માં રચનાસંવત નથી, પરંતુ કમલવિજયે સં.૧૬૬૧ના અસાડ વદ ૧૨ના રોજ મહેસાણામાં કાળ કર્યો છે અને કૃતિ ત્યાં રચાયેલી છે, તેથી સં.૧૬૬૧માં રચાયેલી માની છે.]

## ૬૨૧. રાજહંસ (ખ. હર્ષતિલકશિ.)

**(૧૩૫૦) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.** લ.સં.૧૬૬૨ પહેલાં

(૧) **ખ**રતરગચ્છાધીશ **જિ**નરાજસૂરિ વિજયિનિ વાણારીસ હર્ષતિલકગણિ શિષ્ય શ્રી **રાજહંસ** મહોપાધ્યાય વિરચિતે **ચઉહારા(વોહરા)**-ગોત્રમંડન શ્રી **માંડુરાજ** સમભ્યર્થનયા શ્રી દશવૈકાલિક બાલાવબોધો સુ-ભિકખુનામાધ્યયનં સંપૂર્ણ. પ.સં.૬૧, ઘોઘા. (૨) ગ્રં.૩૨૭૫, પ.સં.૫૮, હા.ભં. દા.૩૬ નં.૧૦. (૩) પ.સં.૬૦, હા.ભં. (૪) પ.સં.૩૨, વીજાપુર

નવો નં.૨૫૭. (૫) લિ. વણુહેડ ગ્રામ મધ્યે સં.૧૬૬૨ ભા.વ.૧૩ સોમે ગ્રં.૨૨૫૦. વેબર. નં.૧૯૨૦. (૬) પ.સં.૪૮, જયપુર. (૭) પ.સં.૮૬, સે.લા. નં.૧૭૮૩. (૮) ઇતિશ્રી ખરતરગચ્છીય શ્રી જિનરાજસૂરિ શિષ્ય વિજયાન વણારીસ હર્ષતિલકગણિ તચ્છિષ્ય શ્રી રાજહંસોપાધ્યાય વિરચિતે શ્રી દશવૈકાલિક બાલાવબોધ દશવૈકાલિક નિર્યુક્તિ પ્રરૂપિતં મૂલોત્પત્તિરૂપ કથાસંબંધયુક્તં સંપૂર્ણં. સં.૧૬૬૨ કા. વદિ ૫ શનૌ લિ. દીપાલિકાયાઃ અત્રાગ્ શક્તિપુર મધ્યે અંચલગચ્છે ભ. ધર્મ્મમૂર્તિ સૂરીશ્વર વિજયરાજ્યે આચાર્ય જિનચંદ્રસૂરિ ૧, પદ્મદેવસૂરિ ૨, સુમતિસિંઘસૂરિ ૩, શ્રી અભયદેવસૂરિ ૪, અમરસિંહસૂરિ ૫, ગુણસમુદ્રસૂરિ ૬, માણિકયકુંજરસૂરિ ૭, ગુણરાજસૂરિ ૮, વિજયહંસસૂરિ ૯, પુણ્યપ્રભસૂરિ ૧૦, તચ્છિષ્ય વાચનાચાર્ય વાચક જિનહર્ષગણિ તચ્છિષ્ય ઉપાધ્યાય શ્રી ગુણહર્ષગણિભિઃ લિખિતં. પ.સં.૭૫, મ.જૈ.વિ. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૩, ભા.૩ પૃ.૧૬૦૧.]

## ૬૨૨. સંયમમૂર્તિ (વિનયમૂર્તિશિ.)

બીજા સંયમમૂર્તિ એ નામના ઉપાધ્યાય આ કવિથી અગાઉ થયેલા છે તેમણે 'ઉપદેશમાલા વિવરણ' લખ્યું છે તેમાં પોતાનો પરિચય આ પ્રમાણે આપે છે: લિખિતં શ્રી વટપદ્ર નગરે શ્રી સોમસુંદરસૂરિ શિષ્ય શ્રી વિશાલરાજસૂરિ તચ્છિષ્ય પં. મેરૂરત્નગણિ તચ્છિષ્યાણ સંયમમૂર્તિગણિના. (પ.સં.૨૧, સાવસૂરિ પ્રત, હા.ભં. દા.૪૮ – મુનિશ્રી જિનવિજયજીનો પ્રશસ્તિસંગ્રહ.)

અન્ય સંયમમૂર્તિ માટે જુઓ આ પૂર્વે ભા.૧ પૃ.૩૩૬.

**(૧૩૫૧) ઉદાઈ રાજર્ષિ સંધિ** લ.સં.૧૬૬૨ પહેલાં

**અંત** – ઉદાય મુનિવર ગુણનિતિ મનિ ધરઈ, સાધુ સુશ્રાવક સુષ તે અણુસરઈ,

અણુસરઈ બહુ સુષ તેહ અહિનિસિ જે રિષિ ગુણ ગાવઈ,
શ્રી વીરવાણી ખરી જાણી ધ્યાયઇ તે સુષ પાવઈ,
ઉવઝાય શ્રી વિનયમૂરતિ સીસ સંજિમ ઇમ કહઈ,
જે ભણઈ ભાવઇ રિદય પાવઇ સયલ સુખસંપતિ લહઇ. ૪૩

(૧) લાલણ તેજપાલ લિખિતં સં.૧૬૬૨ વર્ષે જ્યેષ્ટ શુદિ ૧૨ શનૌ. ભાવ. ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૩૫૨) ૨૪ જિન બૃહત્સ્ત. (ચોવીશી)**

(૧) પ.સં.૮, ચતુ. પો.૪. (૨) પ.સં.૮, ચતુ. પો.પ. [મુપુગૂહસૂચી.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૨, ભા.૩ પૃ.૯૩૮.]

## ૬૨૩. વલ્હ પંડિત શિ.

જૈનેતર લાગે છે. [જિનપ્રાસાદનો ઉલ્લેખ જોતાં જૈન હોવાનો સંભવ ? કે 'જિન' એટલે 'જે' અને 'પ્રસાદ' એટલે 'કૃપા' એવો અર્થ કરવો ?]

**(૧૩૫૩) કુકડા માર્જારી રાસ** લ.સં.૧૬૬૨ પહેલાં

**આદિ** – પ્રથમ કિ પ્રણમૌ **ગણપતિ** દેવ, કાજસિદ્ધિ જિઉ કરઈ તતખેવ,
**ગવરીશંકર** મલ ઉતપતિ જાસ, કહઈ **વલ્હ પંડિતકઉ દાસ.** ૧
કુનિ દૂજઈ **સારદ** મનિ ધરઈ, કવિત કાવ્ય તસ તૂઠઈ કરઈ,
લાડુ કુસમમાલક કર લેઈ, **વિનાયકુ** હમ સિદ્ધિબુદ્ધિ દેઈ. ૨
અવરે માઇપિતા પ્રણવાઉ, હઉ બલિહારી તિસકઇ જાઉ,
જિનપ્રસાદ દીઠૌ સંસાર, તિનં તૂઠા હુઇ મોક્ષદુવાર. ૩

**અંત** – માંજરી તણી સોક રતિ કરઈ, જિણિ છંદિ લીઅઉ તિણિહિ ઉતરઈ.

(૧) ઇતિ કુકડામંજરી ચઉપઇ સમાપ્તં. સં.૧૬૬૨ વર્ષે અશ્વિનિ માસે શુકલપક્ષે ચતુર્થ્યાં તિથૌ શુક્રવાસરે શ્રી **નાગપુર** મધ્યે લિખિતં પાતિસાહ શ્રી **અકબર** રાજ્યે. પ.સં.૬–૧૨, ભાં.ઇ. સને ૧૮૮૨–૮૩ નં. ૨૫૪ એ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૪૬૩. ત્યાં વલ્હ પંડિતને કર્તા ગણવામાં આવ્યા હતા.]

## ૬૨૪. મેઘરાજ વા. (પાર્શ્વચંદ્ર–સમરચંદ્ર–રાજચંદ્ર–શ્રવણ-ઋષિશિ.)

એમણે 'સ્થાનાંગસૂત્ર-દીપિકા' ર.સં.૧૬૫૯માં રચેલ છે.

**(૧૩૫૪) રાજચંદ પ્રવહણ** ર.સં.૧૬૬૧
[લીંહસૂચી.]

**(૧૩૫૫) + નળદમયંતી રાસ** ર.સં.૧૬૬૪

**આદિ** – નગર નિરૂપમ **ગજપુરે** શ્રી **વિશ્વસેન** નરિંદ,
**અચિરા** રાણી ઉરવરે આવ્યા શ્રી **શાંતિ** જિણંદ.
ત્રૂટક – જિણંદ સવ્વટ્ઠવિમાણ હુંતી ભાદ્રવા વદિ સાતમે,
ચવી જેઠ વદિ તેરસે જન્મ્યા ઉચ્છવ હુઓ અનુક્રમે.

દીક્ષા જેઠ વદિ ચઉદશે પોષિ નૌમિ શુદિ થયા કેવળી,
મોક્ષ જેઠ વદિ તેરસ દિવસે પુહતી સવિ મનની રૂળી. ૧
જીવદયા પાળી ખરી, પુવ્વ ભવંતર જેણે,
ચક્રવર્ત્તિ જિનવર રાજિયા, પદવી લીધી તેણે,
તેણે પદવી દોય લાધી **શાંતિનાથ** જિણેસરૂ.
શાંતિ કીધી ગર્ભ હુંતે અભિનવો જગ-સુરતરૂ,
સેવ કરતાં જેહની રે સંપદા પરગટ હુઇ.
દેવી **દવદંતી** તણી રે આપદા દૂરે ગઈ. ૨
**દવદંતી** કહો કુણ હુઇ, શ્યે કરમે દુખ પામી,
શીળરત્ન કેમ પાળિયો, પ્રસન્ન હુઓ કિમ સ્વામી,
કેમ ઋદ્ધિ સમૃદ્ધિ પામી રાય **નળ** શું બહુ પરે,
શીળ પવિત્ર વિચિત્ર પાળ્યો જાસ કીરતિ વિસ્તરે,
એ ચરિત અતિહિ સુજાણ ગુણિયલ સાંભળો આદર કરી,
વિઘન વારો વરો વાંછિત ઉંઘ આળસ પરિહરી. ૩

**અંત** – રાગ મેવાડો–ધન્યાશ્રી

**નળ દવદંતી** ચરિત્ર સોહામણુંજી, નવનવ રંગ રસાળ,
સાંભળી ઉત્તમ સાધુ સતી પરેજી, ધરજો શીલ વિશાળ. ૧
સાધુસતીનું ચરિત્ર સુણો ભલુંજી, સુણતાં નાસે પાપ,
ગારૂડ મંત્ર ખરો જેમ સાંભળેજી, નાસે અહિવિષ વ્યાપ. ૨
**પાર્શ્વચંદ્ર** સૂરિસર રાજીઆજી, મહિમા તાસ અપાર,
ઉપદેશે જેણે ભવિ તારિયાજી, જિનશાસનશિણગાર. ૩
શ્રી **સમરચંદ્ર** તિણ પાટે શોભતાજી, તેણે પાટે સૂરિંદ,
**રાયચંદ્ર** સૂરિસર દીપતા, ગિરૂઆ મેરૂ ગિરિંદ. ૪
**સરવણ** ઋષિ જગે પ્રગટિયો મહામુનિજી કીધું ઉત્તમ કાજ,
તે સહીગુરૂના ચરણ નમી કહેજી, વાચક શ્રી **મેઘરાજ**. ૫
સંવત **સોળ ચઉસઠ** સંવચ્છરે થવીઓ **નળ** ઋષિરાજ,
ભણજો ગણજો ધર્મ વિશેષ જોજી, સારતા વંછિત કાજ. સા.૬

(૧) સં.૧૬૭૭ ભા.વ.૭ શુક્રે લ. પ.સં.૨૭–૧૫, ડે.ભં. દા.૭૦ નં. ૧૦૦. (૨) ગ્રં.૭૦૦, પ.સં.૧૮–૨૫, ડે.ભં. દા.૪૧ નં.૨૭.

પ્રકાશિત: ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ.૭.

**(૧૩૫૬) સોલ સતી ભાસ** અથવા **સઝાય** અથવા **રાસ**

દરેક પર એક ભાસ-સઝાય.

**આદિ-** સિદ્ધારથ નરપતિ કુલે-એ દેશી.

જિન ગુરૂ **ગૌતમ** પય નમી, કહિસ્યું સતીય ચરિત્ર.
જિનધર્મ્મીં **ચંપાપુરે**, **જિનદત્ત** શ્રેષ્ઠિ પવિત્ર.

ત્રૂટક

પવિત્ર બેટી રૂપે રંભા **સુભદ્રા** નામે સતી,
બુધ દાસ બોધે કપટ શ્રાવક હુઇ પરણી ગુણવતી,
પોસહ સામાયિક જૈન ધર્મે દેવ ગુરૂ રાતી રહે,
મહા મિથ્યાતિણિ નણંદ સાસૂ અહનિસઇ મછર વહે. ૧

**અંત –** શ્રી **શીલોપદેશમાલાદિક** ગ્રંથે **સોલ સતી** ગુણ કહીએજી,
ભણતાં ગુણતાં જેહને નામે અષ્ટ મહાસિદ્ધિ લહીઇજી.
શ્રી **પાસચંદ**સૂરિ પાટ પટોધર **રાજચંદ્ર** સૂરિરાયાજી.
**શ્રવણ** ઋષિ શિષ્ય મુનિ **મેઘરાજે** સોલ સતી ગુણ ગાયાજી.

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૩૧૪, પ.સં.૧૩-૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૯૭. (૨) સં. ૧૬૯૪ કા.સુ.૧૩ છાયાસુતવાસરે લિ. **પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ**ગછે તત્પટે શ્રી **સમરચંદ્ર**સૂરિ તત્પટે શ્રી **રાજચંદ્ર**સૂરિ શિષ્ય **દેવચન્દ્ર** શિ. ઋષિ **ભવાન** લિ. **અમદાવાદ** મધ્યે. પ.સં.૧૪-૧૫, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૩૫. (૩) પ.સં. ૨૫-૮, મો.સુરત પો.૧૨૬. (૪) જૈન શાળા ખંભાત. (૫) ડે.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૬૫૭) [+] જ્ઞાતા સૂત્ર ૧૯ અધ્યયન પર સ.** અથવા **ભાસ**

**આદિ –** પ્રથમ અધ્યયન પરસ. બ્રહ્મદત્ત કંપિલપુર રાજીયો રે એ ઢાલ.

**વીર** જિણેસર વાંદો વિગતિ સ્યુંજી પ્રણમી **ગોયમ**પાય,
થવિસ્યું હર્ષે હું ઋષિ રાજીયોજી **મેઘકુમર** ભલે ભાવ. ૧
સહજ સોભાગી સાધુ શિરોમણી.

**અંત –** **પાસચંદ્ર**સૂરિ શરોમણી એ શ્રી **સમરચંદ** સૂરિંદ કિ,
**રાજચંદ્ર**સૂરિ જગિ જયવંતા એ, તેજઇ જાણિ દિણિંદ કિ. ૨૩
**સરવણ** ઋષિ મોટુ યતી એ **પાટણિ** સાધ્યઉં કાજ કિ,
તે સહગુરૂનઇ પાય નમી એ, પભણઇ ઋષિ **મેઘરાજ** કિ. ૨૪

(૧) સં.૧૬૭૩ જયે. પ.સં.૧૭-૧૨, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૫૮. (૨) **અંચલગચ્છે** સાધ્વી **વાલહા**જી શિષ્યણી **લાલા**જી શિષ્યણી સાધ્વી **સુમતલક્ષ્મી** શિષ્યણી **સહમલક્ષ્મી** લિ. પ.સં.૧૭, પ.ક.૩થી ૧૩, કલ.સં.કો.

કેટ. વૉ.૧૦ નં.૬૩(૧). (૩) લીંચ ભંડાર. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૨૫).]

[પ્રકાશિત : ૧. સઝાયસંગ્રહ (ગો.).]

**(૧૩૫૮) પાર્શ્વચંદ્ર સ્તુતિ** અથવા **સલોકો** અથવા **ગીત**

**(૧૩૫૯) સદ્‌ગુરુ સ્તુતિ** [અથવા **ગુરુ ભાસ** અથવા **ગુરુ ગીત**]

[જૈહાપ્રોસ્ટા, લીંહસૂચી.]

**(૧૩૬૦) રાજપ્રશ્નીય ઉપાંગ બાલા.** [અથવા **સ્તબક**] સં.૧૬૭૦ આસપાસ, રાજચન્દ્રસૂરિ રાજ્યે

**આદિ** – દેવદેવં જિનં નત્વા, શ્રુતદેવીં વિશેષતઃ
**રાજપ્રશ્નીય**સૂત્રસ્ય, વાર્ત્તિકં પ્રદધામ્યહં. ૧

(૧) **મેઘરાજેન રાજપ્રશ્ની સૂત્રસ્ય** ટબાર્થં કૃત **અસ્યૈવ** લિખિતં. તન્મધ્યે ગ્રં. સૂત્ર અર્થ ૫૫૦૦ સૂત્ર ૨૨૨૦ ટબો ૩૨૮૧ સં.૧૭૮૨ કા. શુ.૧૦ ગુરૂ **મંડઈ** બિંદર મધ્યે **અંચલગચ્છે** પં. **દીપસાગર** શિ. મુનિ **વિજયસાગર** મુનિ **મેઘસાગર** મુનિ **પ્રીતસાગર** સંયુતેન લિ. પ.સં.૧૬૦, મ.જૈ.વિ. નં.૧૫. (૨) ગ્રં.૩૨૬૮, લ.સં.૧૮૧૪, પ.સં.૧૪૪, લીં.ભં. દા.૧૮ નં.૧૩. (૩) લિ. **બલિભદ્રપુરે** સં.૧૭૮૬ માઘ શિત ૪. પ.સં. ૧૧૯, વીરમગામ સંઘ ભં. (૪) પ.સં.૨૦૧, યશોવૃદ્ધિ. પો.૪૩. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૪).]

**(૧૩૬૧) સમવાયાંગ સૂત્ર બાલા.** [અથવા **સ્તબક**]

(૧) ગ્રં.૬૧૭૫, લ.સં.૧૭૮૮, પ.સં.૧૫૫, પ્ર.કા.ભં. દા.૮૪ નં. ૮૮૧. (૨) ગ્રં.૭૧૩૫, પ.સં.૧૩૦, ગુ. નં.૧૭. (૩) ગ્રં.૭૦૦૦, લ.સં. ૧૮૧૮, પ.સં.૧૪૩, લીં.ભં. દા.૧૬ નં.૬૮. (૪) પ.સં.૧૪૧, લીં.ભં. દા.૧૬ નં.૬૯. [લીંહસૂચી.]

**(૧૩૬૨) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર બાલા.** [અથવા **સ્તબક**]

(૧) ગ્રં.*૦૪૫, લ.સં.૧૭૭૨, પ.સં.૧૫૨, લીં.ભં. દા.૬ નં.૫. (૨) પ.સં.૨૬૪, લીં.ભં. દા.૧૫ નં.૮. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

**(૧૩૬૩) ઔપપાતિક સૂત્ર બાલા.**

(૧) લીં.ભં.

**(૧૩૬૪) સાધુ સામાચારી** ૨.સં.૧૬૬૯ રાજચન્દ્રસૂરિ રાજ્યે

(૧) વૃદ્ધિચન્દ્રજી ભં. ભાવનગર નં.૧૬. (વે.) [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૩૬૫) [લઘુ] ક્ષેત્રસમાસ બાલા.** [અથવા **સ્તબક**] સં.૧૬૭૦

આસપાસ

(૧) શ્રી પૂજ્ય **પાર્શ્વ**ચન્દ્રસૂરીશ્વરકૃતં પ્રતિબિંબં વિલોક્ય શ્રી **રાજ**-ચન્દ્રસૂરિ વિજયમાને ઋષિ શ્રી **શ્રવણ**સ્ય શિષ્યેણ વાચક **મેઘરાજે**ન કિંચિદ્ વિશેષતો વાર્ત્તિકો વિહિત સંશોધનીયો યં ધીધનૈઃ ગ્રં.૩૦૧૫, અર્થ. ૫.સં.૪૩, વડા ચૌટા ઉ. પો.૯. [મુપુગૃહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૦૧-૦૨, ભા.૩ પૃ.૯૦૦-૦૧ તથા ૧૬૦૩-૦૪.]

## ૬૨૫. હર્ષવલ્લભ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિશિ.)

**(૧૩૬૬) મયણરેહા ચોપાઈ** કડી ૩૭૭ ર.સં.૧૬૬૨ મહિમાવતીમાં

**આદિ** – જિણવર ચઉવીસે નમું, ધુરિ શ્રી **આદિ** જિણંદ,
**શાંતિ**કરણ જિન સોલમો, નમીયે **નેમિ** જિણંદ. ૧
પુરસાદાણી પરગડો, **થંભણ ગોડી પાસ,**
**ફલવધિ વીર** જિણેસરૂ, પૂરે મનચી આસ. ૨
**મહિમનયર** મહિમાનિલઉ, **અજિતનાથ** અરિહંત,
**ચંદ્રપ્રભ સીતલ** નમું, **કુંથુનાથ** ભગવંત. ૩
સુગુરૂ તણા પાયયુગ નમું, શ્રી **જિનદત્ત** સૂરીંદ,
**કુશલસૂરિ** સંઘે કરો, કુશલખેમ આનંદ, ૪
**માણિકસૂ**રિ પાટે પ્રગટ, ઉદયો એ દિનકાર,
યુગવર શ્રી **જિનચંદસૂ**રિ, પ્રણમીજે સુવિચાર. ૫
**શારદ** સામિણિ આપિ મતિ, **મયણરેહા** ગુણગાન,
તુહ્મ પસાઇં હિવ રચું, સતીય તણા સુવખાણ. ૬
દાન શીલ તપ ભાવના, ધરમેં એ તોં સાર,
ગુણ મોટો જગિ સીલનો, જિણથી ભવનિસ્તાર. ૭
સર ઓપઇ પાણીભર્યો, વાસે ઓપઇ ફૂલ,
નગર ઓપઇ માનવે, માનવ સીલ અમૂલ. ૮
મન વચને કાયા કરી, કિમહિં ન ખંડયો શીલ,
**મયણરેહા** સંકટે પડયાં, પાલ્યું સીલ સલીલ. ૯

**અંત** – **મયણરેહા** સંબંધ વખાણ્યઉ, ગુરૂમુખિ **ઉત્તરાધ્યયન**થી આણ્યઉ,
નવમજ્ઝયણ ઉદ્ધાર. ૮૪
**નયન રસ રિપુનુ સસિ** મિત વરસઇ,
**મહિમાવતી** નગરી મન હરસે, **ચંદ્રપ્રભુ** સુપસાઇ,

ખરતરગચ્છિ ગુરૂ તે જે ઓપઇ, વાદીના મદ હેલે લોપે.
**જિનહંસ**સૂરિ ગચ્છરાય. ૮૫
તાસુ પાટિ મહિમંડલ જાગે, સૂરિ અવર સવિ સેવા માગે,
**જિણમાણિક** સૂરીંદ.
જંગમ જુગવર તાસુ સુપાટે, સોહે સદગુરૂ મુનિવર થાટે,
દીપે તેજ દિનંદ. ૮૬
પ્રતિબોધી **અકબર** નરપાયક, સકલ જંતુને અભયાદાયક,
**જિનચંદસૂરિ** વિજયરાજે.
**જિનસિંઘ**સુરિ આચારિજ જાચો, તેજ તપે જિમ દિનયર સાચો,
પ્રતિપો અધિક દિવાજે. ૮૭
**મયણરેહા નમિ** રાજા કેરો, કરીઉ સંખેપિ **સંબંધિ** ભલેરો,
હિત-સુખ-આનંદકારી.
યુગપ્રધાન **જિનચંદ** સુરીસ, **હરષવલભ** દાખે તસુ સીસ,
સુણતાં મંગલ ચાર. ૮૮
ભણે ગુણે જે માનવ ભાવશુદ્ધિ, તસુ ઘરિ કમલા વિલસે બહુ વિધિ,
અનુક્રમિ લહે તે સિદ્ધિ.
ચારે ખંડ રચ્યા ચઉસાલ, **હરષવલભ** કહે સુણિત રસાલ,
પામીજે નવનિધિ. ૮૯

(૧) પ.સં.૧૮-૧૩, કમલ મુનિ (પુરાતત્ત્વ મંદિર). (૨) પ.સં.૯, નાહટા સં. (૩) પ.સં.૮, અભય. પો.૧૧ નં.૧૦૧૩.

**(૧૩૬૭) ઉપાસક દશાંગ બાલા.** ર.સં.૧૬૯૨

**આદિ** – પ્રણમ્ય શ્રી **મહાવીરં** જગદાનંદદાયકં
**ઉપાસકદશાંગસ્ય** વક્ષ્યે બાલાવબોધકં.
(પા.) વક્ષ્યે વ્યાખ્યા સુબોધિકાં. ૧
શ્રી **જિનચંદ્ર**શિષ્યેણ, **હર્ષવલ્લભ** વાદિના.
(પા.) **જિનચંદ્ર**સૂરિ શિષ્યેણ
સપ્તમાંગસ્ય ટબાર્થો, વિહિતો જ્ઞાનહેતવે.
(પા.) ટબાર્થો લિખ્યતે નૂનં, મુગ્ધાનાં બોધહેતવે. ૨

**અંત – દ્નનંદ રસ ચંદ્રાબ્દે, શ્રી રાજનગરે** કૃતા
સ્વચ્છે **ખરતરે** ગચ્છે, **હર્ષવલ્લભ**વાચકૈઃ ૧

(૧) ગ્રંથાગ્રંથ સૂત્ર અર્થતઃ સમીક્ષ્ય ૩૦૭૧ શ્લોકમિતે સં.૧૭૪૨

ભા.વદિ ૯ શનૌ માંડવી બંદર મધ્યે લિ. મુનિ સત્યાબ્ધિના. પ.સં.૫૩, મ.જૈ.વિ. નં.૨૦. (૨) લ.સં.૧૭૮૫, ગ્રં.૩૦૭૧, પ.સં.૫૪, હા.ભં. દા.૧૩ નં.૭. (૩) અપૂર્ણ, પ.સં.૩૮, જિનદત્ત ભં. પો.૪. (૪) કચ્છી દ.ઓ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૨, ભા.૩ પૃ.૮૯૨-૯૪ તથા ૧૬૦૮-૦૯.]

**૬૨૬. કનકસુંદર** (વડતપગચ્છ વિદ્યારત્નશિ.)

**(૧૩૬૮) કર્પૂરમંજરીનો રાસ** ૪ ખંડ ૭૩૨ કડી ર.સં.૧૬૬૨ વરજાજુલીમાં

**આદિ** –

વસ્તુ

સકલ સિદ્ધિકર સકલ સિદ્ધિકર આદિ અરિહંત,
**રિષભાદિક** ચઉવીસ જિન, તાસ ધ્યાન મન્ન મઝિ આણીઅ.
તસ મુખપંકજવાસિની, ધરૂં ચિત્તિ વલી કાંમ જાંણીઅ.
સા **સરસતિ** ભગવતી ભલી, આપિ બુદ્ધિપ્રકાશ,
દાંનાદિક બહુ ભાવ સું, ગાઉં ગુણનિધિ રાસ. ૧

રાગ અસાઉરી.

સમરવિ હંસગમણિ ગુણખાણી, હંસવાહનિ હિંડઇ સપરાણી.
સુરનર ઈંદ્ર વખાણી. ૨
કરિ વીણા પુસ્તકિ ધણી આંણી, જપમાલી જગિ જાપિઈ જાંણી,
સા હઇડામાં જાંણી. ૩
તસ પદ પૂજઇ ઈંદ્રઈંદ્રાણી, તે મૂરખ જેણે ચિત્તિ નાંણી,
વિબુધ તણી એ વાણી. ૪
ત્રિણિ ભુવન કેરી ઠકુરાંણી, નવિ જાંણિ તસ મતિ મૂંઝાણી,
રતુપ્પલ પદપાંણી. ૫
ભારતિ ભૂતલિ પૂજઇ પ્રાંણી, તે પાંમિ રંતિ રંગ વિનાણી,
નિત સમરૂં બ્રહ્માણી. ૬
પદમાંબારા **ચકેસરિ** દેવી, શ્રુતદેવી તે સમરઈ તે લેવી,
શુભ ભાવિં મઇ સેવી. ૭
જાસ પ્રસાદાદ પ્રગટ જિન માંહઈ, કવિ કેતા સપરાંણા થાઈ,
મનમાં હરષ ભરાઇ. ૮
તે સમરી કહું અદ્ભુત વાત, કૌતિક કોડિ હૂઉં વિખ્યાત,
સુણયો તે અવદાત. ૯

*

(સિદ્ધરાજ જયસિંહના વર્ણનની કડીઓ)

**ગુજરાતિ** ગુંણવંતા અપાર, અવર દેશ નહિં કો સુવિચાર,
તસ મંજન **પાટણ** નરસિંધુ, **અણુહલવાડુ** ધર્મનુ બંધ. ૨૩
તેણિ નગરિ **જયસંઘદે** ભૂપ, **સોલંકી** વિસઇ અતિ રૂપ,
દાંનિ માંનિ અલવેસર એહ, માગણ પ્રતઇ ન આપઇ છેહ. ૨૪
તસ ઘરિ અંતેઉરિ સઇ ગમે, નિત ખેતિ બઇસિ વનિ દ્રૂમે,
મનગમતા ભોગવઈ વિલાસ, દિનિદિનિ ઉચ્છવ નઈ ઉલ્હાસ. ૨૫
તદાકાલિ **હેમચંદસૂરીસ**, ભુવિ માંહિં તસ વડી જગીસ,
તસ વાત્તાં નિસુણી એકદા, રજ્યુ રા પૂછઈ વિધિ જદા. ૨૬
કુહુ ગુરૂ પુત્ર હુઇ કિમ કુલે, તે ભાખુ ઊષધ નિર્મલે,
ગુરૂ કહિ શ્રી જિનધર્મપ્રસાદિ, ચિંતિત કાજ હુઈ ગુણ આદિ. ૨૭

—પત્તનવર્ણન સિદ્ધપુર સિદ્ધરાજ જયસિંઘ દે વર્ણન પુત્રાર્થે તીર્થથાપના બંગાલ દેશ ગમન કર્પૂરમંજરી થાનકવિલોક પ્રથમાધિકાર. ૧૨૯ કડી.

—ઉજેણી વર્ણન મોહન વ્યાપાર પત્તન ગમન સિદ્ધપુરે પ્રાસાદ આગમન નખ વિલોકન પ્રતિરૂપ કરણ મોહ સાર મોહન દ્વિતીયાધિકાર. ૧૫૧ કડી.

—ભ્રાતુઃ ઉદ્ધારે ત્રયોધિકારઃ ૨૨૧ કડી.

સાંભલી શ્રોતા દાતા થાઉ, લોભપણુ પરહરયો રે,
**મોહન કપૂરમંજરી**ની પરિ ભલાં કર્મ આચરયો રે.

અંત – ચુપઇ

**વૃદ્ધતપાગછિ** ગચ્છપતિ સાર, **રયણસંઘસૂરિ** હૂઆ ઉદાર,
**અહ્મદસ્યાહ** પ્રતિબોધ્યુ જેણિ, મારિ વરાવી સઘલઇ તેણિ. ૨૨૬
શિષ્ય તેહ પંડિત મુખ્ય, શ્રી **શિવસુંદર** ગ્રંથઈ દક્ષ,
હેમસિદ્ધિ વિદ્યાનુ ધણી, બીજી લબધિ સુણીજિ ઘણી. ૨૨૭
શ્રી **ગિરનારિ** પાજ બંધાઇ, તુ જુ તે ગુરૂ સહૂઉ પસાય,
**શિવસુંદરી** પાજનું નાંમ, આજ લગિ દીસઇ અભિરામ. ૨૨૮
તાસ સીસ **જયપ્રભ** ઉવજઝાય, તેહિ અતિશયા પણિ કહિવાય,
તેહના દખ્યા પદ ઉંકાર, શ્રી **જયમંદિર** ગુણભંડાર. ૨૨૯
તસ શિષ્ય **વિદ્યારત્ન** વિશાલ,

અંતેવાસી તેહનુ સહી, જ્ઞાંનબુદ્ધિ પૂણે તેહથી લહી,
**કનકસુંદર** ઉવજઝાઇ કહ્યું, દાનધર્મ જગિ મોટુ લહ્યું. ૨૩૦
વિક્રમ સંવત **નસિપતિકલા, રસ લોચન** રત્રાજ્યો નિર્મલા,
**વરજાલુલિ** રહ્યા ચુમાસિ, રચ્યુ રાસ એ મનિ ઉલ્હાસિ. ૨૩૧

(૧) ઇતિશ્રી મોહસાર કપૂરમંજરી રાસે રાજા મંત્રી મહાજન ભોજન કપૂરમંજરી ગ્રહણુ પત્તનાગમન વિવા હેમસૂરિ પૂર્વભવ કથન ઊજેણીગમન શ્રાદ્ધધર્મકરણ અનશનાધિકાર સ્વર્ગગમન ચતુર્થાધિકાર સંપૂર્ણઃ **લાટાપલ્લી** મધ્યે લિખિતં સં.૧૭૧૨ માહા સુદ ૮ ભૌ. પ.સં.૨૯–૧૪, સંઘ ભંડાર પાટણ. દા.૬૩ નં.૨૨. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૩).]

**(૧૩૬૯) ગુણધર્મ કનકવતી પ્રબંધ** લ.સં.૧૬૬૩ પહેલાં

**આદિ –** ૭ંદ.

સકલ જાતિમઇ **સારદ**રાણી, ત્રિભુવનરાય વદનિ ઇહ ઠાણી,
સુરનર ગુણ ગંધર્વ વષાણી, આપિ માઇ સરસ મુઝ વાણી. ૧

દુહા.

જે નવ રસ સરસ સહું સુણઇં, ષંતિ ધરી બહું જન,
મહિમા જનમાંઈ હુઈ, **સરસતિ** જુ સુપ્રસન્ન. ૨
કવીયણ આગિ જે હુંયા, તે ધ્યુરિ સમરી માઇ,
હુંયા હુસિ જે કવીયણ, થાસિ તુઝ પસાઈ. ૩

**અંત –** ભાણેજને યુવરાજ દેઇ, એ ઢાલ.

ઈમ સુણી પ્રાણી ચિત આણી, વિષય છંડઉ વાડ
પરમાદ પાંચઈ દૂરિ કીજઇં, દીજઇ **નગર** કપાટ. ૩૬૧
એ સીલ સુધું પાલતા રે, બુરીઇ ભવખાડ,
રોગસોગહ સવિ નાસઇં, નવિ નડિ કો કોઈ નાડ. ૩૬૨

*

ચોપાઇ.

ઈમ જાણી સંસાર અસાર, ગિરૂયા મુંકઈ વિષયવિકાર,
**વડતપગછિ ગોયમ** અવતાર, શ્રી **ધનરત્ન** હુઆ સંસારિ.૩૬૪
તસ પટધારક ગુણે કરી ભુરિ, ગછપતિ શ્રી **સુરરત્ન**હસુરી,
પટપ્રભાવક વંદિત ઈશ, શ્રીપુજ્ય **દેવરત્ન** સુરીસ. ૬૫
સહતાથી તે ગછપતિ તણા, વાચક **વિદ્યારત્ન** ગુણ ઘણા,
અંતેવાસી તેહનો મુખ્ય, **કનકસુંદર** નાંમે છે શિષ્ય. ૬૬

**શાંતિ** જિણેસ્વર તણું ચરિત્ર, કથાપ્રબંધિ કરી વિચિત્ર,
વાંચતાં આવ્યો સંબંધ, ચતુરે જાણ્યો ભલો પ્રબંધ. ૬૭
ભુ-પીઠિ તે ચતુરસુજાણુ, લહુડા તુહિ પાંમઈ માંણુ,
સાવ સલુણાં કેતકી પત્ત, હરષિ નાહના રંજઇ ચિત્ત. ૬૮
તેહનાં વચન લહી આભર્ણું, રચ્યો રાસ સુષદાતા કર્ણુ.
પંડિત **કનકસુંદર** ઇમ કહઇ, ભણે સુણઇ તે સુષ જ લહઈ. ૬૯

(૧) ઇતિ ગુણધર્મ્મ કનકવતી કામ પરિત્યક્ત કૌતક પ્રબંધ ચતુર્થો-ધિકાર સંપૂર્ણ. સં.૧૬૬૩ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૧૪ શનૌ લિ. ઋ. શ્રી ૫ રામામાહાવજી સ્વયં પઠનાર્થં. પ.સં.૧૩-૧૭, લીં.ભં.

**(૧૩૭૦) જ્ઞાતાધર્મ સૂત્ર બાલા.** [અથવા **સ્તબક**]

(૧) ગ્રં.૧૩૯૧૦, લ.સં. ૧૭૩૧, પ.સં.૩૧૦, પ્ર.કા.ભં. દા.૧૦૬ નં.૧૧૮૭. [કૅટલૉગગુરા, મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૩૭૧) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.** ર.સં.૧૬૬૬ જયરત્નસૂરિ રાજ્યે

(૧) ભાં.ઇ. સન ૧૮૭૧-૨ નં.૧૯૭. (બુહ.રી.૨) [ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ.૧૩ ભા.૩.]

**(૧૩૭૨) [+] સગાલસાહ રાસ** ૪૮૬ કડી ર.સં.૧૬૬૭ વૈશાખ વદ ૧૨

પ્રસિદ્ધ સાક્ષર શ્રી કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવે મને જણાવ્યું કે "એક બંધુકાર્ય માટે વિનતી છે. ચેલૈયા કિંવા સેલયાની કથા જાણીતી છે. ભોજા-ભગતે 'સેલૈયા આખ્યાન' લખ્યું છે. એક બીજા કવિએ "શેઠ સગાળસા સાધુને સેવે" એ શબ્દોથી શરૂ થતો ગરબો લખ્યો છે. આ બે છપાઈ ગયેલ છે. જૈન સાહિત્યમાં પણ એ કથા હશે. એને અવલંબીને જે કંઈ જૂના જૈન સાહિત્યમાં લખાયું હોય, તેની મને ચોક્કસ માહિતી આપશો." કારણકે તેમને બી.એ. વર્ગમાં ભોજાભગતનું 'સેલૈયા આખ્યાન' શીખવવાનું હતું. એટલે મેં આ કનકસુંદરકૃત 'સગાળશાનો રાસ' મૂળ મોકલી આપ્યો; વળી તેમને અમદાવાદના વકીલ કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદીએ ત્યાંના જૈન ભંડારમાંથી બીજી પ્રત આથી ભિન્ન જ મેળવી આપી. બંને વાંચી ગયા પછી તેઓશ્રીએ મને ૧૧-૨-૨૫ના પત્રથી જણાવ્યું કે "તમે કનકસુંદર-કૃત 'સગાલસાહ રાસ' મારા ઉપર મોકલાવ્યો હતો એ મને સગાલસાહની ઉત્પત્તિ શોધવામાં બહુ ઉપયોગી થયો...રા. રા. કેશવલાલ પ્રેમચંદ મોદીએ પણ 'સગાલસાહ ચૂપઇ'ની એ હાથપ્રત મને મેળવી આપી હતી. એ ચૂપઈ કવિ વાસુની કૃતિ છે. તમારી પાસેની પ્રત કરતાં તે જૂની છે.

કનકસુંદરે રાસ સં.૧૬૬૭માં રચ્યો છે ત્યારે આ ચૂપઈની નકલ જ સં.૧૬૪૭ની છે. પ્રત જૈનને માટે ઉતરાવલી છે; પરંતુ ચૂપઈ કોઈ બ્રાહ્મણની કૃતિ જણાય છે. રાસ અને ચૂપઈમાં ઘણી પંક્તિઓ એકની એક અથવા સરખી છે. જો તમે રાસ છપાવવા ઇચ્છતા હો, તો વાસુ કવિની કૃતિ જોઈ જવા જેવી છે." ત્યાર પછી રૂબરૂ મળતાં આ સંબંધે કેટલીક રસભરી વાત થઈ હતી. કેટલાક, ને ખાસ કરી નરસિંહરાવભાઈ જેવા, સગાલસાહનો મૂળ અર્થ શૃંગાલ(શિયાલ)સાહ કરે તે અક્ષંતવ્ય છે. ખરી રીતે સગાલશાહ (એવો શાહ-શેઠિયો કે જેને ત્યાં હમેશાં સુકાલ હતો, દુષ્કાળ હતો જ નહીં) એ નામ યથાર્થ રીતે સત્ય છે.

**આદિ** – શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ

સકલ સુરપતિ સકલ સુરપતિ નમઈ જસ પાય,
ચુવીસઈ તિથેસરૂ, તાસ નામ હું ચિત્તિ ધ્યાઉં;
**સરસતિ** સામિણિ મનિ ધરી, સુગુરૂ શુદ્ધ પરસાદ પાઉં,
સત્વસરગુ ગુણ સબલ, તસ ધારક વર્ણ્વ્યોસ,
વંસિ વિશુદ્ધઉ તે હુઉ, નિરમલકુલ ગુણ લ્યોસ. ૧

**અંત** – અન્ય અઠસઠિ સમલ તીરથ કરઇ જે ફલ હોઈ
સાહશ્રી **સગાલ** કેરૂ રાસ સુણતાં સોએ. ૪૮૩
વલી જૈન તીરથ કરઇ જે એહ, જન તે સુણઇ એ રાસ,
અધિક ફલ એ સાંભલઈ, ગુણ સેઠની એ ભાસ,
સુણી એહનઉ દાંનમહીમા, ગ્રહઈ ગુણ જે એહવઉ,
તે લહઇ સંપદ સકલ અવિચલ, થાઈ નિર્મલ તેહવઉ. ૪૮૪
એ રાસ ભણતાં હર્ષ વાધઇ સુગુણ સુણતાં પાંમીઇ,
વલી આસપૂરણ સકલ હુઇ અનઈ વંછિત કામીઇ,
**સોલ** સંવત **સતસઠઈ** માસ વૈશાખઇ વલી,
વદિ બારસઇં એ રાસ પૂરણ હુઇ શુભ મનની રૂલી. ૪૮૫
**વૃદ્ધ**શાલા ગુણવિશાલા, **વિદ્યારત્ન** ગચ્છપતી,
તસ આણપાલક **કનકસુંદર** કહઈ ઉવઝાયાં યતી,
વિબુધ શ્રોતા રાસ સુણતાં, હઇઇ ભાવ સુ આણુયો,
શશિસૂરમંડલ તપઇ તાં જાં રાસ એહ વષાંણુયો. ૪૮૬

(૧) સંવત ૧૬૭૦ લષિતં. પ.સં.૧૬-૧૭, મારી પાસે.
[પ્રકાશિત : ૧. સંપા. વ્રજરાય દેસાઈ.]

**(૧૩૭૩) રૂપસેન રાસ** ૯૯૩ કડી ર.સં.૧૬૭૩ સત્યપુર (સાચોર)માં

(૧) ગા.૯૯૩ ગ્રં.૧૩૦૦ સં.૧૭૦૭ આ.શુ.૪ શ્રી રત્નમેરૂ શિ. રાઘવ-યુતેન. પ.સં.૪૩, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૨૯.

**(૧૩૭૪) દેવદત્ત રાસ** ૪૧૨ કડી

**આદિ** – ચઉપઇ

**સરસતિ** ધ્યાઉં મનિ ધરી ભાવ, જે સાચી છઇ ભવની નાવ,
તે માતાનઇ લાગુ પાય, સિદ્ધિ બુદ્ધિ ગતિ દેયો માય. ૧
**કાસમીર** મુખમંડનિ માત, ત્રિહું ભુવને છઇ તૂં વિખ્યાત,
સીસ હાથિ દિઉ સામણિ મજ્ઝ, નિસિ વાસરિ આરાધું તુજ્ઝ. ૨
વાહિણ હંસ હાથિ ભલ વીણ, સુર નર પન્નગ નાદિઈં લીણ,
તુઝ વિણ મતિ નહી કવિજન તણિ, ઊચ નીંચ સહું તુઝનઇ થુણિઇ.
મન માહરિ એક લાગી ખંતિ, ગાવા પુણ્ય તણી મહા કાંતિ,
**કુંથ ચરિત્ર** માહિ એક વાત, સાહ પુત્ર બોલિઉં અવદાત. ૪
નવરસ વિબુધ વખાણઇ ધર્મ, કૌતકાદિક છઇ બહુ મર્મ,
પ્રથમ રસ શૃંગાર ઉદાર, ઠામિઠામિ ભાખ્યઉ છિ સાર. ૫
**જંબૂદીપહ ભરતહ** મઝારિ, **લીલાવતી** નગરી વિસ્તારિ,
વિદુર વિચક્ષણ નાગર રહીઇ, કિસીઅ છઈ તે કવિયણ કહઇ. ૬

**અંત** – ઇમ જાણી તપ કરયો સાર, જિમ ઊતારઇ ભવનુ પાર,
ચારિત્રરૂપ કહિઉ જિનધર્મ, તેહ થિકી પામિઉ શિવશર્મ. ૪૦૪
આગઇ એ પણિ રાસ જ હતુ, **મારૂની** ભાષા બોલતુ,
પદસમતા નહી લગાર, પદ જૂજૂયાનિ કોઇ વિચાર. ૫
**વડગછ** માહિં પ્રધાંન, **રતનાકર** એહવઉ પમાંન,
શાખા વિસ્તારિ તે હૂયા, **ધનરત્ન** સૂરીસ્વર જૂયા. ૬
રહસ્ય તેહનૂં હીયડઇ ધરી **ગૂજરી** ભાષા ચઉપઇ કરી,
કાંઇ કાંઇ તેહ નૂંતન કર્યો, એહ ચરિત ઇણિ પરિ ઊધરિઉં. ૭
શ્રી **અમરરત્ન** સૂરીશ્વર સાર, વિદ્યાનુ નવિ લાભઈ પાર,
સૂરીસ્વર થાપ્યા તિણિ ઠાર, જિન આરાધ્યા વિવિધ પ્રકાર. ૮
**કલ્યાણરત્ન** સૂરીસ્વર કયા, નિજપક્ષઈ તે મિંઈ લહ્યા,
સંપ્રતિ ગુરૂ **દેવરત્ન** સૂરીસ, ચારિત્ર પાલિઇ નહી મનિ રીસ. ૯
વાચકવર **વિદ્યા** ગુણસાર, **રતન** પરિ નિર્મલ ઝમકાર,
તસ પદ **કનકસૂંદર** નિત નમઇ, તસ નાંમિ લીલામાં રમઇ. ૧૦

એ કૌતુક ધુરિ કીધાં ઘણાં, સુખકર કામીજનમન તણાં,
વૈરાગ્યરસ છેહડઇ આણીઉ, સૂધઉ જનમત જાણીઉ. ૧૧
જપવો સહૂ જિનનૂ નાંમ, જિમ જીવ પામઇ વંછિત કામ,
મંગલીક હુઇ જિનનઇં નામિ, વંછિત લહીઇ ઠામોઠામિ. ૧૨

(૧) પ.સં.૧૧-૧૮, ડે. ભં. દા.૭૧ નં.૪.

**(૧૩૭૫) જિનપાલિત સઝાય** ૭૭ કડી

**આદિ** – વિમલ-વિહંગમવાહની રે, દે વાંણી સુવીસાલ,
વિરત તણા ફલ ગાયસુ, શ્રી જિનવાંણી રસાલો રે;
ભવિયણ સાંભલો.
અવિરત દુરિ નિવારો રે, દોહિલુ વિષય વિકારો રે—ભવિ. ૧

**અંત** – **જ્ઞાત કથા** ઇમ સાંભલી હરખિ પરષદ બારો રે,
જિનવાંણી સૂણી સદ્દહિ તસ ઘરિ હુઇ સુખકારો રે. વિ. ૭૬
**કનકસૂંદર** ઉવઝાયાં બોલિઇં, જે ભણિ ભાવિ ભોલિ રે,
મુગતિ તેહનિં રાખિં ખોલિ, મલસિ નવનિધ ઢોલિ રે.
વિષય ન રાચિ તે ડાહા. ૭૭

(૧) પ.સં.૩-૪૦, ઊભી પ્રત, જશ.સં. નં.૧૧૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૫૮-૬૧, ભા.૨ પૃ.૫૯૦, ભા.૩ પૃ.૯૩૩-૩૭, ૧૫૧૫-૧૬ તથા ૧૬૦૨. 'કર્પૂરમંજરી રાસ'માં કવિની ગુરુપરંપરા રત્નસિંહ-શિવસુંદર-જયપ્રભ-જયમંદિર-વિદ્યારત્ન અને અન્ય કૃતિઓમાં ધનરત્ન-સુરરત્ન-દેવરત્ન-વિદ્યારત્ન એ પ્રકારની જુદીજુદી મળે છે તથા કેટલીક કૃતિઓમાં ગુરુપરંપરા નથી તે નોંધપાત્ર છે. આ પરથી બે કવિ હોવાનો પણ વહેમ જાય. પરંતુ 'દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.'માં 'કર્પૂરમંજરી'ની જેમ અહમદશાહને પ્રતિબોધનાર રત્નસિંહસૂરિના ઉલ્લેખ સાથે દેવરત્ન-જયરત્ન-વિદ્યારત્ન એવી ગુરુપરંપરા બતાવેલી છે (ડિકેટલૉગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૩), તથા રાસોની કેટલીક ઉક્તિઓમાં મળતાપણું છે તેથી કર્તા એક જ હોવાનો સંભવ વધારે છે. અલગ પડતી ગુરુપરંપરાનો કોઈક ખુલાસો શોધવો પડે.

ભા.૩ પૃ.૯૩૭ પર એવી નોંધ કરવામાં આવેલી કે : "આ કનકસુંદરગણિએ 'જ્ઞાતાધર્મસ્તબક'ની પ્રત સં.૧૭૩૭ (?)માં લખી તેમાં જણાવે છે કે વૃદ્ધતપાના સ્થાપક દેવભદ્રના પટ્ટધર દેવરત્નના પટ્ટધર જયરત્નસૂરિના શિષ્ય વિદ્યારત્નગણિના પોતે શિષ્ય છે. જુઓ = ચંદ્રસૂરિ-

ગચ્છોજનિ તસ્મિન્ ચૈત્રગચ્છે ભુવનેંદુસૂરિઃ તચ્છિષ્યસ્તત્પટ્ટે શ્રી દેવભદ્ર-સૂરીશ્વરઃ યેન તપાબિરુદં કૃતં તદનુક્રમેણ શ્રી વૃદ્ધતપાપક્ષે શ્રી દેવરત્નસૂરી વગેરે. પ્ર.કા.ભં. નં.૧૦૮૭ (વે.).” આમાં કશીક સરતચૂક રહેલી છે. અહીં પ્ર.કા.ભં.ની જ નં. ૧૧૮૭ની લ.સં.૧૭૩૧ની પ્રત નોંધાયેલી છે, જેમાં કનકસુંદરગણિને કર્તા બતાવવામાં આવ્યા છે, અને એ જ બરાબર છે કેમકે કનકસુંદરગણિ સં.૧૭૩૧માં ન હોઈ શકે ને કનકસુંદરને કર્તા ગણવાની બાબતને કૅટલૉગગુરાનો ટેકો છે.]

## ૬૨૭. સમયરાજ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિશિ.)

**(૧૩૭૬) ધર્મમંજરી ચતુષ્પદિકા** ૨૭૮ કડી ૨.સં.૧૬૬૨ મહા શુ.૧૦ વિક્રમનગર (વિકાનેર)માં

**અંત** – ભુજ રસ વિજાદેવી વચ્છરઇ, મધુ સુદિ દશમી પુષ્પારકવરૂ,
ઈમ વરઈ વિક્રમનગરમંડણ, રિષભદેવ જિણેસરૂ.
સુપસાય ખરતર ગચ્છનાયક સકલ સુવિહિત સુખકરૂ,
જુગપવર શ્રી જિણચંદસૂરી સુરિ સુસીસ પયંપએ.
શ્રી સમયરાજ ઉવઝાય અવિચલ સુકખસોહગ સંપએ. ૭૩
ઇમ જિનભાષિત મુલ સમકિત ધરમ સુરતરૂ મંજરી,
અતિ સુગુણ સરસ સુગંધ સુભદલ સફલ અવિચલ સિવસિરી.
વિંધ કરીય અકબર સાહિવર, પ્રતિબોધકારક સુહગુરૂ
(પા.) જયવંત શ્રી જિનચંદ સુહગુરૂ જૈનસિંઘ સૂરીસરૂ,
આદેશ લહિ કરી ધરમ ધરતાં સેય મંગલ સુષકરૂ. ૭૪

(૧) સં.૧૮૪૧ વૈ.શુ.૧૪ કર્મવાટચાં ભૌમવાસરે વાચક લાવણ્યકમલગણિ શિ. પં. કમલસુન્દરેણ લિ. શ્રી રાયધનપુરવરે જંગમ યુગપ્રધાન પ્ર. જિનચન્દ્રસૂરિ રાજ્યે સ્વપરહિતાય વાચનાય. સર્વગાથા ગ્રં.૨૭૮, પ.સં.૧૧, પં. જૈન શ્વે.ભં. પો.૬૪. (૨) ગ્રં.૪૦૦, પ.સં.૧૯, કૃપા. પો.૪૫ નં.૭૮૫. (૩) સં.૧૭૫૮ પો.શુ.૩ રવૌ લિ. પ.સં.૨૦–૧૨, આ.ક.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૯૬-૯૭, ભા.૩ પૃ.૮૮૪.]

## ૬૨૮. સુમતિકલ્લોલ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિશિ.)

એમણે હર્ષનંદન સાથે રહી ‘સ્થાનાંગ સૂત્ર’ પર સંસ્કૃત વૃત્તિ સં.૧૭૦૫માં રચી.

**(૧૩૭૭) શુકરાજ ચોપાઈ** ૨.સં.૧૬૬૨ (દોય રસ કાય શશિ) ચૈ.૧૦

પ્રથમાભ્યાસે વિકાનેર

(૧) પ.સં.૧૪, કવિની સ્વયંલિખિત, જય. પો.૬૯.

**(૧૩૭૮) મૃગાપુત્ર સંધિ** ગા.૧૦૮ સં.૧૬૬૩ ? (ગુણ રિવતિ) આ.વ.૧૧ મહિમાનગરે

[મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૮૯૧.]

## ૬૨૯. આણંદોદય (ખ. જિનતિલકસૂરિશિ.)

**(૧૩૭૯) વિદ્યાવિલાસ ચોપાઈ** (પૂજાવિષયે) ૩૦૭ કડી ૨.સં.૧૬૬૨ આસો શુ.૧૩ રવિ બાલોત્તરામાં

**અંત** – સુગુરૂવચનથી સંભલી, પામી ગુરૂઆદેસ,
**વિદ્યાવિલાસ** નરવર તણી, ચઉપઇ કરી લવલેસ. ૩૦૪
**સોલ બાસઠઈ** વછરઇ, આસૂ સુદિ રવિવાર,
તેરસ દિન એ સંથુણી, **વાલોતરા** મઝાર. ૩૦૫
ગછ ચઉરાસી પરગડઉ
(પા.) **ખરતરગછ** (સહુ) માહઇ પરગડઉ, શ્રી **ભાવહર્ષ** સૂરિંદ,
તસુ પાટઇ ઉદયઉ અધિક................ મુણિંદ. ૩૦૬
શ્રી **જિનતિલક** સૂરિંદ ગુરૂ, પભણઈ સીસ જ એમ,
**આણંદઉદય** રિધિવૃદ્ધિ સદા, શ્રી સંઘ હુજ્યો ખેમ. ૩૦૭

(૧) સંવજ્જગદ્રસ રસેન્દુ (૧૬૬૩) વર્ષે શુક્ર માસે વ.૫ શનિ શ્રી જિનતિલકસૂરિ વિજયિનિ પં. અમરાહ્વેન શ્રી વ્યાલપુત્ર મધ્યે. પ.સં.૬, પ્રથમ પત્ર નથી. યતિ મુકનજીશિ. જયકરણ વિકા. (૨) માણેક ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૯૭, ભા.૩ પૃ.૮૮૪-૮૫. 'આણંદઉદય' એ શબ્દો સામાન્ય અર્થના વાચક પણ છે, તેથી કર્તાએ પોતાનું નામ શ્લેષથી ગૂંથ્યું છે એમ કહેવાનું થાય.]

## ૬૩૦. લાલવિજય (ત. વિજયદેવસૂરિ–કલ્યાણવિજય–શુભવિજયશિ.)

એક શુભવિજયે (હીરવિજયસૂરિના શિષ્ય) 'તર્કભાષા વાર્તિક', 'કાવ્યકલ્પલતાવૃત્તિમકરંદ', 'સ્યાદ્વાદ ભાષાસૂત્ર', તે પર વૃત્તિ, 'સેનપ્રશ્નનો સંગ્રહ' આદિ ગ્રંથો રચ્યા છે. તે અને આ બંને એક હોવાનો સંભવ છે.

**(૧૩૮૦) [+] મહાવીર સ્વામીનું ૨૭ ભવ સ્ત.** ૭ ઢાલ ૨.સં.૧૬૬૨ વિજયાદશમી આદ્રિયાણામાં

**આદિ** – વિમલ કમલદલલોયણા, દીજૅ વચન પ્રસન્ન,

આદર આણી **વીર**જિન, વંદી કરૂં સ્તવન. ૧
શ્રી ગુરૂ તણેં પસાઉલે, સ્તવસ્યું **વીર**જિણંદ,
ભવ સત્યાવીસ **વીર**ના, સુણજ્યો સહુ આણંદ. ૨

**અંત** – સંવત **સોલ બાસઠે** તો ભ. વિજયદસમી ઉદાર તો,
**લાલવિજયે** ભગતિ કહ્યું તો ભ. **વીર**જિન ભવજલ તાર તો. ૨૦

ઢાલ ૬ઠી

સમરથ સુખ સંપત્તિ મિલેં, ફલે મનોરથ કોડિજી,
રોગ વિયોગ સવેં ટલે, તુહ સમરે સહુ હે જોડિજી. ૧
**આદ્રિયાણ**પુરમંડણો ખંડણો પાપનાં પુર જો,
જે ભવિયણ સેવા કરે સુખ પામે ભરપુર જો.

કલશ

શ્રી **વીર**પાટ પરંપરા ગત, શ્રી **આણંદવિમલ** સૂરીસરો,
શ્રી **વિજયદાન**સૂરિ તાસ પાટે, શ્રી **વિજયદેવ**સૂરિ હિતધરો.
**કલ્યાણવિજય** ઉવઝાય પંડિત **શુભવિજય** શિષ્ય જયકરો...

(૧) પ.સં.૬-૧૨, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભં. (૨) સાગર ભં. પાટણ. (૩) ૨૪મા તીર્થંકર મહાવીર ૨૭ ભવ સ્ત. સં.૧૭૯૩ ફા.શુ.૧૫ રવૌ દિને લિ. પ.સં.૭-૧૧, આ.ક.ભં. (૪) પ.સં.૪, પ્ર કા.ભં. (૫) લીં. ભં. (૬) પોસ સુદિ ૬ દિને. પ.સં.૪-૧૨, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૦૬. (૭) મહો. **તેજસાગર**ગણિ શિ. પં. **રંગસાગર** લિ. **સોની કુઅરજી** તત્ ભાર્યા શ્રાવિકા **ચાંપા** તત પુત્રી શ્રાવિકા **વીર**બાઇ પઠનાર્થં સં.૧૭૬૧ માહા સુ.૧૦ ભોમે લિ. પ.સં.૫-૧૧, અનંત. ભં. નં.૨. (૮) સં.૧૯૦૦ જે.વ. ૧૦ લ. મુ. **લાવન્યકુશલ પાલીતાણા** મધ્યે **આદિનાથ** પ્રાસાદે. પ.સં.૪-૧૪, વીરમ. લાય. [મુપુગૂહસૂચી (શુભવિજયશિષ્યને નામે પણ), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૩, ૨૪૮, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૭૩, ૪૦૬, ૪૧૭, ૫૦૭–બધે શુભવિજયને નામે).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન કાવ્યપ્રકાશ ભા.૧. ૨. જિનેન્દ્ર ભક્તિપ્રકાશ તથા અન્યત્ર.]

**(૧૩૮૧) જ્ઞાતાધર્મ ઓગણીસ અધ્યયન સઝાય** ર.સં.૧૬૭૩ આષાડ વદ ૪ રવિ **છહિયાડા**માં

**અંત** – સંવત **સોલ ત્રિહુંતરિ** સંવત્સરે, આદિતવારે આસાઢ માસે,
**શુભવિજય**શિષ્ય **લાલવિજય** એણિ પરે કહે ભણે ગુણે

તે સુખીય થાશે. ૧૦

—ઇતિ પુંડરીક કુંડરીક રિષી સઝાય.

**તપગચ્છિ** પાટપરંપર આવ્યા, **સુધર્મ** ગુરૂથી ભાવ્યા,
શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીશ્વર રાજે, **સોલ ત્રિહુંતરિ** છાજે. ૬
આષાઢ વદિ ચોથે દિન આવે, છઠીઆડા માહે ગાવે,
રવિવારે એ અર્થ વિચારો સાંભળતાં સુખ થાયે. ૭
**શુભવિજય** પંડિત સુખકારી, તાસ પ્રસાદિ જાણી,
સઝાય એકવીસ આસ પુરો મુજ, **લાલવિજય** કહી વાણી. ૮
સિદ્ધાંત વાણી સરસ જાણી આદર આણી ભણીએ,
ભાવે ભવીયણ કહે એમ કવિયણ કાન દેઇને સુણીએ. ૯

(૧) સર્વરસ સઝાય. ગ્રંથાગ્ર ૭૫૦, પ્ર.કા.ભં.

**(૧૩૮૨) નંદન મણિયાર રાસ**

(૧) વિદ્યા.

**(૧૩૮૩) + ધી સઝાય**

પ્રકાશિત : ૧. સ.મા.ભી. પૃ.૧૦૨.

**(૧૩૮૪) સુદર્શન સ.** ૪૨ કડી ર.સં.૧૬૭૬ માગશર કડીમાં

**આદિ** – શ્રી ગુરૂપદપંકજ નમી હું માગું વચનવિલાસ,
**સુદર્શન** શિયલ વખાણીઇ, હું છું તુમ્ડ પાયે દાસ.

**અંત** – સંવત **સોળ સિલોતરે**, માગશિર કડી મઝારિં,
શ્રી **પાર્શ્વનાથ** પસાઉલઇ, શીલે કામ કીધું ઉદાર. ૪૧
જે ગાવે વાંચે નિરમલા તે પામે સંપદા કોડિ,
શ્રી **શુભવિજય**શિષ્ય ઇમ ભણઇ, **લાલવિજય** નમે કર જોડિ. ૪૨

(૧) લિ. ઋ. **વીરજી** પઠનાર્થ ઋ. **પ્રેમજી**. પ.સં.૨–૧૪, મારી પાસે.
(૨) આ.ક.ભં.

**(૧૩૮૫) વિચાર સ.** ૫ કડી

**આદિ** – પ્રથમ ધરૂં સદ્ગુરૂનામ, જિમ મનત્ંછિજૈ કામ,

**અંત** – **શુભવિજય**સીસ **લાલવિજય કહે, સુયગડાંગ** વૃત્તિથી લહઇ. ૫

**(૧૩૮૬) ભરતબાહુબલ સ.** ૩૧ કડીની

**અંત** – **તપ**ગચ્છનાયક સુંદરૂ રે, શ્રી **વિજયસેન** સૂરિરાય,
સોહગ તિહાં વાચકવરૂ રે, શ્રી **કલ્યાણવિજય** ઉવઝાય.
શ્રી **કલ્યાણવિજય** ઉવઝાયા સીસ, **શુભવિજય પ્રણમે** નિસિદીસ

**લાલવિજય** કહે ઇણિ ધ્યાને રહી, **બાહુબલિની** પરિ મુગતે
જાઇ રે. ૩૧

(૧) પ.સં.૨, શ્લો.૩૦, લીં.ભં. દા.૨૩. (૨) પ.સં.૨-૧૬, છેલ્લું પાનું, મારી પાસે.

**(૧૩૮૭) કયવન્ના ઋષિ સ.** ૧૪ કડીની

આમાં દરેક કડી આઠ ટૂંકની છે.

**અંત** – એ હવે **વિર** આવ્યા, સાતે સ્ત્રી જૂઓ સાથે,
દીક્ષા લીધી તિહાં સાચા શ્રી ગુરૂહાથે.
પાલે એકમન્નાં કરમ સવે તિહાં ટાલી,
કેવલ પામીને લહસ્યે મુગત લટકાલી.
લટકાલી તિણું મુગત જ પામી, તે તો દાંન પ્રભાવે,
ઉતમના ગુણ લેઇ દેઇ કર્યો સઝાય સુભ ભાવેં
**શુભવિજય** પંડિત પાય સેવી, **લાલવિજે** કહે પ્રાંણી,
ભાવ સહિત દીઓ દાન ભલી પરેં, હીયડે ઉલટ આંણી. ૧૪

(૧) લિ. શ્રી પુરબંદિરે. પ.સં.૩-૧૧, છેલ્લું ત્રીજું પાનું, મારી પાસે.

**(૧૩૮૮) નેમિનાથ દ્વાદશમાસ** (હિંદીમાં) ૨૬ કડી

**આદિ** – વીનત્તિ **ઉગ્રસેન**કી લાડલી કર જોરિકે **નેમ**કે આગિં ખરી,
તુંમ કાહિ પીયા **ગિરનાર** ચઢે હમસે તી કહો કહા ચૂક પરી,
યહ વેસ નહીં પિયા સંજમકી તુંમ કાહીકું યેસી વિચિત્ર ધરી,
કૈસે બારહ માસ બીતાવોગે સમજાવોગે મુઝિ યાહ ધરી. ૧
તુમે આગિં અસાઢમિં કયોં ન લીયા વરત તુમ કાહિકું બરાત બુલાઇ,
છપ્પન કોડ જુરે જાહું વંસ વાંહાન આંન નીસાન બજાઇ.
સંગ **સમુદ્રવિજૈ બલીભદ્ર મુરારકી** તોહિ લાજ ન આઇ,
**નેમિ** પિયા અબ આવો ઘરે ઇન વાતનમેં કહો કોન વડાઇ. ૨
વડાઇ કહા કરીયેં મુનિ **રાજુલ** જીવન હે નિસિકો સુપનો,
સુત બંધવ બંધુ સબ જાત ચલે જલબુંદન સો નીતનો અપનો,
દિન ચ્યારનકે મજમાંન સવે થિરતા ન રહો કછુ સમઝી અપનો,
તિહાં તે યહ જાંણિ આનંદ સવે અમરે અગ્ર સિદ્ધનકો જપનો. ૩

**અંત** – બારહ માસ જો પૂરે ભયે તવ **નેમ**કુ **રાજલ** જાય સુનાયો,
જામેં દ્વાદશ ભાત વણી તવ પીછે સે **રાજલ**કું સમઝાયો.

**રાજલ**વી તવ સંજમ લેકર નિર્જરાકે વશ નિજ કર્મ્મ જલાયો,
**રાજલ**કે યત **નેમ**જિણંદ હૈ, ઉત્તર **લાલવિજૈ** વિધિ ગાયો. ૨૬

(૧) પ.સં.૫ પં.૬થી ૧૦, કલ.સં.કો.કંટે. વૌ.૧૦, નં.૧૩૩ પૃ. ૨૭૦થી ૨૭૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૭–૮૯ તથા ૫૯૩–૯૪, ભા.૩ પૃ. ૯૬૯–૭૦ તથા ૧૦૮૬–૮૭. 'મહાવીર સ્વામીનું ૨૭ ભવ સ્તવન' લાલવિજય ઉપરાંત ભૂલથી શુભવિજયને નામે પણ મુકાયેલી. 'નેમિનાથ દ્વાદશમાસ'માં લાલવિજયની ગુરુપરંપરા નથી એટલે આ લાલવિજય જ એના કર્તા હોવાનું નિશ્ચિત કહી ન શકાય.]

## ૬૩૧. રત્નવિશાલ (ખ. જિનમાણિક્ય–વિનયસમુદ્ર–ગુણરત્નશિ.)

**(૧૩૮૯) રત્નપાલ ચોપાઈ** ૪૯૯ કડી ર.સં.૧૬૬૨ [૬] દિવાળી મહિમાપુર

**આદિ –** નમો ભારત્યૈ નમો ગુરૂભ્યઃ

પહિલઉ પણમું પ્રથમ જિણ, **આદીસર** અરિહંત,
**નાભિ** નરેસર કુલતિલઉ, **વિમલાચલિ** જયવંત. ૧
સંતિકરણ જિણ સોલમઉ, **સંતીસર** સુખકાર,
મૃગલંછણ મહિમાનિલઉ, કરૂણારસભંડાર. ૨
બ્રહ્મચારિ સિરિ મુકુટમણિ, **જાદવવંસ** જિણંદ,
**નેમીસર રેવઇગિરઇ**, નમતાં નિતુ આણંદ. ૩
સિરિ **ફલવિધ**પુરમંડણઉ, પુરિસાદાણી **પાસ**,
નીલકમલદલ સામલઉ, પૂરઉ વંછિત આસ. ૪
**સિદ્ધારથ**-કુલદિનકરૂ, ચરમ જિણેસર **વીર**,
સાસણનાયક સમરીયઇ, કંચણકંતિ સરીર. ૫
**ગૌતમ** ગણધર પવર, પણમું લબધિનિધાન,
કેવલ કરકમલઇ વસઇ, ચરણ કરણ સુપ્રધાન. ૬
ધરમ ચિહું પરિ ઉપદિસઇ, શ્રી જિનવર હિતકાજિ,
તિહાં ધુરિ દાન પ્રસંસીયઉ, જિણ સીઝઇ સિવકાજ. ૭
**રતનપાલ** કુમરઇ દિયઉ, પૂરવ ભવિ જલદાન.
તિણિ પુણ્યઇ રસ તુંબડઉ, પામ્યઉ રાજ પ્રધાન. ૮
**રતનપાલ**ની ચઉપઇ, કહિસ્યું શ્રુત અનુસારિ,
સાનિધિ કરેયો **સારદા**, લહિયઇ વચનવિચાર. ૯

**અંત –** ઢાલ ધન્યાસિરી.

મુનિગુણ ગાઇયઇ **રતનપાલ** રિષિરાય,
ગુણ અનંત છઇ સાધુના, કેતા મુખિ કહવાઇ. મુ.
સહસ જીભ જઉ મુખિ હવઇ, તઉ પિણ પૂર્ણ ન થાઇ. મુ. ૪૯૨
**સોલહ સઇ છા[આ]સઠિ** સમયઇ, **મહિમાવતિ** પુર માહિ. મુ.
દીપોત્સવિ પૂરણ થયઉ, એહ પ્રબંધ ઉમાહિ. મુ. ૪૯૩
**સીતલનાથ** પસાઉલઇં, પ્રબંધ રચ્યઉ મનરંગિ. મુ.
ભણતાં ગુણતાં સંપજઇ, નવ નિધિ સુખ અભંગ. મુ. ૪૯૪
**ખરતરગચ્છિ** ગુરૂ પરગડઉ, તેજઇ જીપઇ સૂર, મુ.
મહિમાવંત મુણીસરૂ, શ્રી **જિનમાણિકસૂરિ**. મુ. ૪૯૫
શિષ્ય વિનયગુણ શોભતા, **વિનયસમુદ્ર** ગણીસ, મુ.
વાદી-ગજમદ ગંજતા, પ્રતપઇ છઇ તસુ સીસ. મુ. ૪૯૬
વાચક વાદિસિરોમણી, શ્રી **ગુણરતન** મુણિંદ, મુ.
તાસુ સીસ ગણિ ઇમ ભણઇ, **રતનવિલાસ** આણંદિ. મુ. ૪૯૭
શ્રી **ખરતરગચ્છ** રાજીયઉ, યુગપ્રધાન **જિણચંદ**, મુ.
જસોવાદ ભાગઇ ભર્યઉ, પ્રતપઉ જ્યાં રવિ ચંદ. મુ. ૪૯૮
તાસુ રાજિ મઇં ઇમ ભણ્યઉ, મુનિવરચરિત પ્રકાસ, મુ.
એહ પ્રબંધ સુણતાં હવઇ, અંગઇ અધિક ઉલ્હાસ. મુ. ૪૯૯

(૧) તત્કાલીન પ્રતિ, પ.સં.૧૯, ભુવન. પો.૧૨.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૮૯૪-૯૫.]

## ૬૩૨. ઋષભદાસ (શ્રાવક)

કવિ ખંભાતના શ્રાવક હતા. પોતાના વતન ખંભાતનું વર્ણન થોડા વિસ્તારથી પોતાની કૃતિઓને અંતે આપેલું છે તે પરથી સંવત સત્તરમી સદીમાં તેની રચના, ત્યાંની જનસ્થિતિ, રાજસ્થિતિ, લોકોનો પહેરવેશ કેવાં પ્રકારનાં હતાં તે જણાઈ આવે છે. આ નગરનાં ખંભનગર, ઋષભનગર, ત્રંબાવતી, ભોગાવતી, લીલાવતી, કર્ણાવતી એ જુદાંજુદાં નામ કવિએ કહ્યાં છે તે વાત પણ તેની ઐતિહાસિક બીનામાં વધારો કરે છે. આપણે ત્રંબાવતી નગરી અને તેમાંના માણેકચોક વિશેની લોકવાર્તાઓ ઘણી સાંભળી છે તો તે જનકથાનું વર્ણન કદાચ આ ખંભાત નગરની અપેક્ષાએ હોય. કવિ પોતે વીસા પ્રાગ્વંશીય (પોરવાડ) વણિક હતા. તેમનો જન્મ ખંભાતમાં માતા સરૂપાદે અને પિતા સાંગણથી થયો હતો. તેમના પિતામહનું નામ મહિરાજ હતું. મહિરાજ વિસલનગર કે જે રાજા

વિસલદેવે વસાવ્યું હતું ત્યાંના મૂલ વતની હતા. અને પછી તેના પુત્ર સાંગણ ખંભાતમાં વસ્યા અને સમૃદ્ધિ પામ્યા. મહિરાજે સંઘ કાઢી શત્રુંજયની જાત્રા કરી હતી અને સાંગણે પણ તે જ પ્રમાણે 'સંઘવી' (સંઘપતિ) તરીકે ખ્યાતિ મેળવી હતી. કવિ પોતે શ્રાવકના જે આચાર જૈન શાસ્ત્રમાં જણાવેલા છે તે ઘણી દઢતાથી પાળતા, મુનિઓની શુશ્રૂષા કરી તેમની પાસેથી બોધ લેતા અને જિનની પૂજા મંદિરમાં જઈ હંમેશ કરતા. તેમણે શત્રુંજય, ગિરનાર, શંખેશ્વરની યાત્રા કરી હતી અને ઘણા વિદ્યાર્થીઓને ભણાવ્યા હતા. આ પરથી જણાય છે કે તેઓ ધર્મચુસ્ત, સંસ્કારી, બહુશ્રુત અને શાસ્ત્રાભ્યાસી હતા. પોતે 'સંઘવી' એ વિશેષણ પોતાને આપે છે તે પરથી તેમણે પણ સંઘ કાઢયો હોય એમ જણાય છે. પોતાને સુલક્ષણી પત્ની, બહેન, બાંધવ, અને એકથી વધારે બાળકો હતાં. ઘેર ગાયભેંસ દૂઝતી હતી અને લક્ષ્મી પણ પ્રસન્ન હતી. કવિ તરીકે ગૂર્જર પ્રાચીન કવિશિરોમણિ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલ પ્રેમાનંદ, શામળ અને અખાના પૂર્વગામી પોતે છે અને પોતાની વર્ણનશૈલી, શબ્દચમત્કૃતિ, ભાષાગૌરવ તે કવિઓની સરખામણીમાં ઊતરતાં હોઈ શકે તેમ નથી. સરસ્વતીદેવી પ્રત્યે સંપૂર્ણ ભક્તિ હોઈ તેમની હંમેશાં સ્તુતિ કરી પોતાની કૃતિઓનો પ્રારંભ કરેલ છે અને જનશ્રુતિ પ્રમાણે તેમણે તે દેવીને આરાધન કરી પ્રસન્ન કરી હતી અને દેવીનો પ્રસાદ મેળવ્યો હતો. પોતે શ્વેતામ્બર તપગચ્છના હતા અને પોતાના ગુરુ તરીકે પ્રસિદ્ધ વિજયસેનસૂરિને અંગીકૃત કર્યા હતા, અને તેમની પછી વિજયદેવસૂરિને થોડો સમય સ્વીકાર્યા પછી વિજયતિલકસૂરિને અને તેમની પછી વિજયાણંદસૂરિને સ્વગુરુ તરીકે લેખ્યા હતા. તેમના સમયમાં જ પ્રખ્યાત ધર્મસાગરજીના ગ્રંથનો ઝઘડો થયો. દેવ અને અણસુર–આણંદ પક્ષો થયા કે જે ઝઘડાનું સ્વરૂપ 'ઐતિહાસિક રાસમાળા' ભાગ ચોથામાં આપેલ 'વિજયતિલકસૂરિ રાસ' પરથી સ્પષ્ટ જણાશે. કવિએ ઘણી કૃતિઓ રચી છે તેમાં કેટલીક સંસ્કૃત ચરિત્રો પરથી પોતાની કવિ-કેળવણીથી સુંદર અને અલંકૃત બનાવી છે, અને કેટલીક સ્વતંત્ર છે. કવિએ રાસાઓ ઉપરાંત અનેક સ્તવન-સ્તુતિ-સ્વાધ્યાય રચેલ છે અને એમની સર્વ કૃતિઓ પ્રસિદ્ધ થવા યોગ્ય છે.

આના સંબંધી વિસ્તૃત વિવેચન 'શ્રાવક કવિ ઋષભદાસ' એ નામથી નિબંધ સુરતની ગુજરાતી સાહિત્યપરિષદમાં મેં લખી મોકલેલો તે તે પરિષદના રિપોર્ટમાં પ્રકટ થયેલ છે, તેમજ 'જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સ

હેરલ્ડ'ના ઇતિહાસ-અંકમાં—૧૯૧૫ના ૭-૯ અંકમાં પણ પ્રસિદ્ધિ પામ્યો છે.

**(૧૩૯૦) ઋષભદેવનો રાસ** ૧૧૮ ઢાળ ૧૨૭૧ કડી ર.સં.૧૬૬૨

આદિ— (શુભ કરૂ સહી)

**સરસતિ** ભગવતી ભારતી, બ્રહ્માણી કરિ સાર,
વાઘેસ્વરી વદનિં રમિ, જિમ હુઇ જયજયકાર. ૧
શુભદેવી સૂપરિં નમૂં, હંસાગમની માય
દેવિ કુમારી મનિ ધરૂ, જ્યમ મતિ નિર્મલ થાઇ. ૨
**બ્રહ્માસુતા** તું **સારદા**, બ્રહ્મવાહિની નામ,
વાણી વચન દીઉ અસ્યાં, જ્યમ હોઇ વંછયું કામ. ૩
ભાષા તૂં બ્રહ્મચારણી, હંસવાહિની માય,
સકલ મનોરથ તુ ફલઇ, જો તૂસઇ ત્રિપૂરાય. ૪
હઇડઇ હર્ષ ધરી ઘણો, કરજે કવિજન સાર,
**ઋષભ** રાસ રંગિ રચું, સફલ કરૂં અવતાર. ૫

અંત— (**સોલ** સંવત્સર) બ્યાહઠઈ ચીત્રા, વલીઅ ગુરૂવાર મલીઉ પવિત્રા.૫૯
નગર **ત્રંબાવતી** અત્ય હઇં છઇ સારી, ઈંદ્ર જસ્યા નર, પદ્મની
નારી. ૬૦
વાહણ વખાર્ય નર બહુ વ્યાપારી, સાયર લહેર સોભત જલ
વારી. ૬૧
તપનત્તર પોલીઉં કોટ દરવાજા, સાહા **જાહાંગીર** જસ નગરનો
રાજા. ૬૨
પ્રાસાદ પચ્યાસીઅ અતિહિં ઘંટાલાં, જ્યાંહાં બિતાલીસ પોષધ-
શાલા. ૬૩
અસ્યું **ત્રંબાવતી** બહુઅ જનવાસો, ત્યાંહાં મિં જોડીઓ
**રીષભ**નો રાસો. ૬૪
સંઘવી શ્રીઅ **મહઈરાજ** વખાણું, **પ્રાગવંસીઅ વીસોઅ** તે જાણું.
૬૪
**સંઘવી સાંગણ** સૂત તન સારો, દ્વાદશ વરતનો તેહ ધરનારો. ૬૬
દાન નઇં સીલ તપ ભાવના ભાવઇ, અરીહંત પૂજઇ ગુણ સાધુના
ગાવે. ૬૭
**સાંગણ** સૂત પૂરિ મન તણી આસો, રાસ રચતો કવી **રીષભદાસો.**
૬૮

**ઋષભચરીત** કીઉં મુની **હેમિં**, નરખીઅ રાસ રચીઓ બહુ પ્રેમિં. ૬૯
રાસ રચતાં હૂઓ હર્ષ અપારો, જેહ માંહાં ઢાલ એકસો અઢારો.૭૦
પુનરિપી ઢાલ તીહાં નવી દીસઇ, નવીનવી દેસીઅ સુણુત મન હીસઇં. ૭૧
રાસ માહિં ભલ દૂહડા જાણું, એકસો સડસઠી સોઅ વખાણું. ૭૨
બારસઈ એંકાતરિ માનગ થાઇ, કદાંચીત ઓછીઅ અદિકીઅ થાઇ. ૭૩
વીવધ્ય રાગિં કરી રાસ નીપાયો, પ્રથમ તીર્થંકર બહુ પરિં ગાયો. ૭૪
વાંચતાં ગુંથતાં ગોખતાં નાંમ, **ઋષભ** કહઇ હોઇ વંછીત કામ. ૭૫

(૧) સં.૧૬(?) માગસીર વદિ ૧૧ બુધે લખીતં શ્રી **ખંભાઇ** બંદિરે લખાપિ. પ.સં.૬૪-૧૧ (૧, ૨, ૬૪ એ ત્રણ પાનાં જ છે), ખેડા નં.૩.

**(૧૩૯૧) વ્રતવિચાર રાસ** [અથવા **દ્વાદશ વ્રતવિચાર રાસ**] ૮૧ ઢાળ ૮૬૨ કડી ર.સં.૧૬૬૬ કાર્તિક વદિ ૦)) (દિવાલી) ત્રંબાવતી (ખંભાત)માં

**આદિ** – શ્રી વિતરાગાય નમઃ

દૂહા – **પાસ** જિનેસ્વર પૂજીઇ, ધ્યાઇઈ તે જિનધર્મ્મ,
નવપદ ધુરિ આરાધીઈ, તો કીજઇ સ્યુભ કમ્મ. ૧
દેવ અરીહંત નમું સદા, સીદ્ધ નમું ત્રણી કાલ,
શ્રી આચારય તુઝ નમું, શાશનનો ભુપાલ. ૨
પુણ્યપદવી ઉવઝાયની, સોય નમું નસદીસ,
સાધ સવેનિં નીત નમું, ધર્મ વિસા યાંહા વીસ. ૩
ક્રોધ માન માયા નહી, લોભ નહી લવલેસ,
વીષઇ-વીષથી વેગલા, ભવીજન દઇ ઉપદેસ. ૪
ઊપદેશિ જન રંજવઈ, મહિમા **સરસતિ** દેવ,
તેણઇ કાણ્યર્ તુઝનિં નમું, **સાર્દા** સારૂ સેવ. ૫
સમરૂ **સરસતિ** ભગવતી, સમર્યા કરજે સાર,
હું મુરખ મતી કેલવું, તે તાહારો આધાર. ૬
પીંગલભેદ ન ઉલખું, વિગતિ નહી વ્યાકર્ણ,

મુરચષમંડણ માનવી, હું સેવું તુઝ ચર્ણ. ૭
કવીત છંદ ગુણ ગીતનો, જે નવી જાણઇ ભેદ,
તુ તૂઠી મુષ્ય તેહનિં, વચન વદઇ તે વેદ. ૮
મુરચષ મોટો ટાલીઉ, કવી કીધો **કાલિદાસ**,
જી વીખ્યાતા તેહવો, જો મુષ્ય કીધો વાસ. ૯
કીત્તિ કરૂ તુઝ કેટલી, મૂઝ મુષ્ય રસના એક,
કોડય જિહ્વાઈ ગુણ સ્તવું, પાર ન પામું રેષ. ૧૦
તોહઈ તુજ ગુણ વર્ણવુ, મૂઝ મતી સારૂ માંય,
નષ મુષ વેણી શીર ભગઇ, કવી તાહારા ગુણ ગાય. ૧૧

**અંત** – બાર વરત શ્રાવક તણાં, મિં ગાયાં મતિસાર,
કવી કો દોષ મ દેષજ્યુ, હું છુ મુઢ ગમાર. ૩૨
આગઇના કવી આગલિં, હું નર સહી અગ્યનાન,
સાયર આગલિ બ્યંદૂઉં, સ્યુ કરસઇ અભીમાંન. ૩૩
માતતાત જિમ આગલિં, બોલઈ બાલિક કોય,
તેહમાં સાચુ સ્યુ હસઈ, પણિ સાંષેવુ સોય. ૩૪
ભણતાં ગુણતાં વાચતાં, કવી જોયુ વલી દોષ,
નીરમલ ચ્યંતિં ચરચજ્યો, દોષ મ દેજ્યુ ફોક. ૩૫

ઢાલ–૭૮–ચોપાઇ.

ફોકટ દોષ મ દેજ્યુ કોય, નરનારી તે સુણયુ સોય,
કુડ કલંક તણું ફલ જોય, વસુમતી તે વેશા હોય. ૩૬
શાહાસ્ત્રઈ પૂર્ષ કહ્યા છઈ હોય, **ઋષભ** કહઈ તે સુણજ્યુ સોય,
એક હંસ બીજો જલજલુ, જિમ મશરૂં જોડિં કાંબલો. ૩૭
હંસ સરીષા જે નર હોય, તેહના પગ પૂજો સહુ કોય,
ધ્યન જનુનીઈ તે જગી જણ્યુ, કવીજન લોકે લેષઇ ગણ્યુ. ૩૮
હંસ દૂધ જલ માંહાથી પીઇ, નીરબ્યંદુઓ મુષ્ય નવી દીઇ,
તિમ સુપરસ ગુણ કાઢી વહઇ, પર અવગુણ તે મુષ્ય નવી કહઇ. ૩૯
જલ સરીષા જે નર હોય, તેહનું નાંમ મ લેસ્યુ કોય,
સકલ લોકમ્હાં તે અવગણ્યુ **ઋષભ** કહઈ નર તે કાં યણ્યુ. ૪૦
જલુ તણી છઇ પરગતી અસી, વંકું રગત પીઈ ઉહેલસી,
સષરૂ લોહી મુષ્ય નવી દીઇ, તિમ માઠો નર ગુણ નવી લીઇ. ૪૧
જલુ સરીષા જગમ્હા જેહ, અતી અધમાધમ કહીઇ તેહ,

પર અવગુણ મુખ્ય બોલઇ સદા, ગુણ નવી ભાષઈ તે મુખ્ય કદા. ૪૨

દૂહા — ગુણ ગ્યરૂઆ ગુણવંતના, જે નવિ બોલઈ રંગિ,
પરભવિ દૂષીઆ તે થસઇ, સરજઇ દૂબલ અંગ્ય. ૪૩
ગુણ ગાઈ ગુણવંતના, તે સુષીઆ સંસારય,
પરભવિ સૂરસૂષ ભોગવઇ, જિહા બહુ અપછર નારય. ૪૪
જો હીત વંછઇ આતમા, તો પરનંદ્યા ટાલિ,
મુષ્યથી મીઠું બોલીઇ, ભટક ન દીજઇ ગાલિ. ૪૫
સુગુરૂવચન સંભારયુ, કરજ્યુ પર-ઊપગાર,
જઇન ધર્મ આરાધજ્યુ, વ્રત વહઇજ્યુ સિરિ બાર. ૪૬

ઢાલ ૭૯ દેશી—મેગલ માતો રે વન માંહિ વસઇ. રાગ મેવાડો.
બાર વરત રે જે નર સિર વહઇ, તે ઘરિ જઇજઇ રે કાર,
મનહ મનોર્થ તે વલી તસ ફલઇ, મંદિર મંગલ ચ્યાર. ૪૭
બાર વરતનિં રે નર સિર વહઇ, આંચલી.
ભણતાં ગુણતાં રે સંપઇ સુખ મલઈ, પોહોચઈ મન તણી આસ,
હિંવર હાથી રે પાયક પાલખી, લહીઇ ઊચ આવાસ. બાર. ૪૮
સુંદર ઘર્ણાં રે દીસઈ સોભતા, બહઇની બાંધવ જોડચ,
બાલિક દીસઇ રે રમતાં બારણુઈ, કુટુંબ તણી કઇ કોડચ. બા. ૪૯
ગ્યવરી મઈહઇષી રે દીસઈ દૂઝતાં, સુરતરૂ ફલીઉ રે બાર્ય,
સકલ પદારથ મુઝ ઘરિ મિં લહ્યા, થિર થઈ લછી રે નાર્ય.
બા. ૫૦
મનહ મનોર્થ માહારઇ જે હતો, તે ફલિઉ સહી આજ,
શ્રી જિનધર્મ નિં પાસ પસાઉંલઈ, મુઝ સીધાં સહી કાજ. બા. ૫૧

દૂહા - કાજ સકલ સીધાં સહી, કરતાં વરત વિચાર,
શ્રી ગુરૂનામ પસાઉલઇ, મુઝ ફલીઉ સહઇકાર. ૫૨

ઢાલ ૮૦ દેશી—ફહઇગ્રી કર્ણી. રાગ ધ્યન્યાસી.
મૂઝ આંગણિ સહઈકાર જ ફલીઉં, શ્રી ગુરૂનાંમ પસાઇજી,
જે રષિ મુનીવરમાં અતી મોટો, **વીજઇસેન** સુરિરાયજી. ૫૩
મુઝ અંગણિ સહિકાર જ ફલીઉં, શ્રીગુરૂચર્ણ પસાઇજી. આંચલી.
જેણઇ **અકબર** નૃપ તણી શભામાં, જીત્યુ વાદ વીચારીજી,
શઇવ શન્યાસી પંડીત પોઢા, સોય ગયા ત્યાહાં હારીજી. ૫૪ મૂઝ.
જઈજઇકાર હુઉ જિનશાશન, સુરી નાંમ સવાઇજી,

શાહી **અકબર** મુષ્ય એ થાપ્યુ, તો જગ માહિ વડાઇજી. ૫૫ મૂઝ.
તાસ પટિ ઊગ્યુ એક દીનકર, સીલવંતમ્હાં સુરોજી,
**વીજયદેવ**સુરી નાંમ કહાવઈ, ગુણ છત્રેસે પુરોજી. ૫૬ મૂઝ.
**તપા** તણો જેણુઇ ગચ્છ અજુઆલુ, લુઘવઇમ્હાં સોભાગીજી,
જસ સિરિ ગુરૂ એહેવા જયવંતો, પૂણ્યપરાશ તસ જાગીજી. ૫૭ મૂઝ.
ઢાલ-૮૧ દેસી. હીચ્ય રે હીચ્ય રે હઇઇ હીડોલડો. રાગ ધ્યન્યાસી.
પૂણ્ય પ્રગટ ભયુ ૨, તો મન્ય મુઝ મત્ય એહ આવી,
રાસ રંગિં કર્યું, સકલ ભવ હું તર્યું, પૂણ્યની કોઠડી મુઝહ ફાવી-૫૮
—પૂણ્ય પ્રગટ ભયુ. ૨ આંચલી.
**સોલ** સંવછરિં જાણિ વર્ષ **છાસઠિં**, કાતિઅ વદિ દિપક દાઢો,
રાસ તવ નીપનો આગમિં ઊપનો, સોય સુણતાં તુમ પૂણ્ય ગાઢો.
પૂણ્ય. ૫૯
દીપ **જંબુઅ** માહાષેત્ર**ભરતિં** ભલુ, દેસ **ગુયરાતિ**મ્હા સોય ગાસ્યુ,
રાય **વીસલ** વડો ચ્યતુર જે **ચાવડો**, નગર **વિસલ** તિણઇ
વેગી વાસ્યુ. પૂણ્ય. ૬૦
સોય નગરિં વસઇ **પ્રાગવંસિં** વડો, **મઇહઈરાજ**નો સૂત તે
સીહ સરીષો,
તેહ **ત્રંબાવતિ** નગરવાશિં રહ્યું, નામ તસ **સંઘવી સાંગણ**
પેષો. પૂણ્ય. ૬૧
તેહનિં નંદનિં **ઋષભદાસિ** કવ્યુ, નગર **ત્રંબાવતી** માહિં ગાયુ,
**પૂણ્ય** પૂર્ણ ભયુ કાજ સષરો થયુ, સકલ પદાર્થસાર પાયુ. પૂણ્ય. ૬૨

(૧) સં.૧૬૮૦ માહા વ.૮ સોમ ગા.૮૬૨ ઢાલ ૮૧, પ.સં.૪૩-૧૩, સ.ભ. (૨) સં.૧૭૮૫ કા.શુ.૧૧ શુક્રે. પ.સં.૨૯-૧૩, દા.૨૨ નં. ૧૬. સીમંધર. (૩) અતી શ્રી વરતવીચાર રાસ સંપૂર્ણ. સંવત ૧૬૭૯ વર્ષે ચઈત્ર વદિ ૧૩ ગુરૂવારે લષીતં. સંઘવી ઋષભદાસ સાંગણ. ગાથા. ૮૬૨ (સ્વલિખિત). પ.સં.૫૪-૧૧, વિ.ધ.ભં. ચોપડો નાનો પ્ર.૬૦-૧૧૯. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૦).]

**(૧૩૯૨) સુમિત્ર રાજર્ષિ રાસ** ૪૨૫ કડી ર.સં.૧૬૬૮ પોષ શુદ ૨ ગુરુવાર, ખંભાતમાં

**આદિ** - દૂહા.

શ્રી જિનધરમ પ્રકાસીઓ, સ્વામી **ઋષભ** જિણંદ,

દાન શીલ તપ ભાવના, સુણતાં અતિ આણુંદ. ૧
સકલ ધરમ મુખ્ય મંડીઇં, જગમાં ઉત્તમ દાન,
દેતાં નવનિધિ પામિઇં, પરભવ અમર વિમાન. ૨
એક દાન તસ પંચ ભેદ, સૂણુયો સહૂ નરનારિ,
અભયદાન સુપાત્રથી, વસિઇં મુગતિ મઝાર. ૩
ઉચિત અનુકંપા કિર્તિથી, જિન કહેં ભોગ લહંત,
રાજરિદ્ધિ સુખસંપદા, પામે સુખ અનંત. ૪
દાન સુપત્તે દેઅતાં, કિણિ પામ્યો સુખવાસ,
રાજા **સુમિત્ર** સુખીઓ થયો, સુણુયો તેહનો રાસ. ૫
સોવ **સુમિત્ર** કહો કિહાં હુઓ, સિદ્ધ દેવ કિમ રાજ,
**બ્રહ્મ**સુતા ચરણે નમી, ચરિત્ર પ્રકાસું આજ. ૬

**અંત** – ચોપઇ.

**રિષભ** કવિ ગુણુ તાહરાં ગાય, હીયડેં હરખ ઘણેરો થાય,
સકલ કવિનિં લાગી પાય, મિં ગાયો મુનીવર રિષીરાય. ૧૬
ગાતાં ગુણુતાં કવતાં કાંઇ, દૂષણુ જે દીસિં મતિ માહઇ,
તે પંડિત ટાલેજ્યો તુમો, એણિં વાત સુખ લહસ્યું અમો. ૧૭
આગિં મોટા જે કવિરાય, તાસ ચરણુરજ કવિ **રિષભાય**,
મુરખ-મુગટ-શિરોમણી સહી, ગુરૂસેવાઇં એ બુદ્ધિ લહી. ૧૮
તે ગુરૂ જગમાં મોટો ધીર, સીલેં જેહવો ગંગાનીર,
**વિજયસેન**સૂરિ તેહનું નામ, જેણિં વસિ કીધો વિરૂઓ કામ. ૧૯
**જંબૂ પ્રભવો વયરકુમાર, સાલિભદ્ર ધનો** અણુગાર,
સૂરિ **સૂધર્મા** જસ ગુણ કોડિ, **વિજયસેનસૂરિ** તેહની જોડી. ૨૦
તાસ પાટ ઉદયો એ ભાણુ, **વિજયદેવ(તિલક)**સૂરિ ચતુર સુજાણુ,
લઘૂવય મહા વયરાગી જેહ, સકલ મુનિ સિર મોટો તેહ. ૨૧
તેહ તણિં ચરણિં અનુસરી, રાજઋષિ ગુણુમાલા કરી,
સંવત **સોલ અડસઠયો** જસિં, પોસ સુદિ દિન બીજહ તસિં. ૨૨
ગુરૂવારિ કીધો અભ્યાસ, **ત્રંબાવતી**માં ગાયો રાસ,
**પ્રાગવંશ** વડો જે ખાસ, **સાંગણુ**સુત (કવિ) **રિષભદાસ**. ૨૩

કલસ.

કવિ **રિષભ** ગાયો **સુમિત્ર** ધ્યાયો, સુખ સુભાયો શુભ પરિં,

રિષિ તણા ગુણ અભિરામ ગાતાં, મંગલમાલા નિત ઘરિં. ૨૪
તપગચ્છ ગાજી ગુણ વિરાજી, અતિહિં દિવાસિં જગગુરૂ,
શ્રી **વિજયસેન** સૂરિંદ સેવો, સકલ સંઘ મંગલકરૂ. ૪૨૫

(૧) સં.૧૭૬૧ વૈ.વ.૭ શનિ **આસાલપુર** વાસ્તવ્ય ગણિ **પદ્મવિજય** લ. પ.સં.૧૨-૧૮, પુ.મં. (૨) સં.૧૭૭૩ જ્યે.શુ.૪ શુક્રે **લ. રામસાગર** પોસાલ વડી. પ.સં.૧૦, પ્ર.કા.ભં. નં.૪૫૩. (૩) પ.સં.૨૬-૧૩, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૩૪. (૪) મહો. **હીરાચંદ્ર**ગણિ શિ. રવિચંદેણ લિ. પ.સં. ૧૧-૨૬, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૬. (૫) ઇતિશ્રી સુમિત્રરાજરિષી રાસ સંપૂર્ણ. સકલપંડિતશિરોમણી પંડિત શ્રી ૧૦૮ શ્રી ૫ શ્રી રતનવિજયજી ગ. તત્‌શિષ્ય પં. **જ્યોતિ**વિજયગણી લિખિત્યં સ્વવાચનકૃતે મંગલં ભૂયાત્. લેખકપાઠકયો શુભં ભવતુ. ચિરં નંદતુ ધ્યં પુસ્તિકા, શ્રી **નવ**-સારીનગરેઃ કલ્યાણમ્. ભાં.ઇ. ૧૮૯૨-૧૮૯૫ નં.૯૦૦. (૬) ઇતિશ્રી દાનો-પરિ સુમિત્ર રાજઋષિ રાસ સંપૂર્ણ. સંવત ૧૭૭૦ વર્ષે આસો સુદ ૭ ભોમે. પંડિતશ્રી ૫ શ્રી **વિમલવિજય**ગણિ તત્શિષ્ય મુનિ **વિનીત**વિજયેન લિખિતં **જાબાલ** નગરે. પ.સં.૧૫-૧૫, ધો.ભં.

**(૧૩૯૩) સ્થૂલિભદ્ર રાસ** ૭૩૨ કડી ર.સં.૧૬૬૮ દિવાળી (કારતક અમાસ) શુક્ર ખંભાતમાં

**આદિ-** ચોપઈ ઢાલ

**બ્રહ્મ**સુતાની પૂજા કરૂં, **સારદ** નામ ઋદે માંહાં ધરૂં,
ગુણ ગાઉં માતા તુમ તણા, બોલ આપે મૂઝ સોહામણા. ૧
જ્ઞાન ગોષ્ટ તૂં ગુણની ખાંણ્ય, તૂં તૂઠી મુખ આપે વાંણ્ય,
તૂઝ વિણ અક્ષર એક નવિ લહૂં, તુઝ વિણ મૂરિખ નાંમ જ કહુ. ૨
સુરનર કિંનર સબલ નિધાન, તુઝ વિના કોય ન પામે માન,
તૂં તૂંઠિ રંજિ નરનાથ, તાહરી કીર્તિ જગવિખ્યાત. ૩
તેણિ કારણિ મેં સમરી તૂઝ, સાર વચન તું આપે મૂઝ,
**થૂલિભદ્ર**નો ગાસ્યું રાસ, તેણિ માતા મુખ પૂરે વાસ. ૪
**થૂલિભદ્ર** તે કહો કયાહાં હવો, કવણ પિતા તેહના ગુણ સ્તવો,
કવણ માત કુંણ તેહનો ઠાંમ, કવણ દેસ કુંણ તેહનું ગામ. ૫

**અંત -** ઢાલ - રામ ભણઇ હરી ઉઠીઈ રાગ રામગ્યરી.

**થુલિભદ્ર** ગુણ ગાઇઇ, શ્રી ગુરૂચર્ણ પસાયે રે,

**શ્રી વિજઇસેન** સુરીસ્વરૂ, તે ગ્યરૂઉ ગરૂરાય રે.
સુર જેહના ગુણ ગાય રે, નાંમિ નવનીધ્ય થાય રે,
સમરિં પાત્યગ જાયે રે, હું વંદૂ તસ પાય રે.
ગુરૂ ગ્યરૂઉ ગુરૂરાજીઓ. ૧૭
**સાલિ થુલિભદ્ર** જોડલી, વઈરાંગઇ વઇહરઈ કુમાર રે,
ત્ય મધિ **ગઉતમ** અવતર્યો, જસ ગુણ અંત ન પાર રે.
સંયમ ષંડાની ધાર રે, કરતો ઉગ્ર વિહાર રે,
લ્યઇ મુની સ્યુધ તે આહાર રે. ગુરૂ. ૧૮
ઉપશમરસ માહિં ઝીલતાં, ટાલઇ કુમત અંધાર,
મધુર વચન દીઈ દેસના, વાણી સુધારસસાર રે.
આગમ-અર્થ-ભંડાર રે, પંચમહાવ્રતધાર રે,
ટાલઈ કામવિકાર રે, શાસન રાષણહાર. ગુરૂ. ૧૯
તેહનિં પાટિં પ્રગટીઓ, શ્રી **વીજઇદેવ** સુરચંદ રે,
કુમતતિમરનિ રે ટાલવા, ઉદયો પુન્યમચંદ રે,
મોહનવલીનો કંદ રે, પેષઈ પરમ આનંદ રે,
સેવઇ સકલ સુરચંદ રે. ગુરૂ. ૨૦
**તપગચ્છ** નાયક ગુણ્યનીલો, સાગર સરીષો ગંભીર રે,
વઇરાગી લ્યઘુ વઈપણઇ, કાંમવીડારણ વીર રે.
સીલિ ગંગાનું નીર રે, સોવનવાન શરીર રે,
ફરી આવ્યો ગુરૂ **હીર** રે, જાણે **ગઉતમ** વીર રે. ગુરૂ. ૨૧

દૂહા.

**વીર** તણે ચર્ણે નમી, ગાયા ગુણ અભીરાંમ,
કુણ વર્ષે માસિં એ કવ્યા, **થુલિભદ્ર** ગુણગ્રામ. ૨૨

ઢાલ – કહઇણી કરણી તુઝ વ્યણ સાચો. રાગ ધન્યાસી.

સંવત **સોલ અડસઠયા** વરસે, કાતી વદ્ય તાહાં સાર રે,
દીપક દિન દીવાલી કેરો, સ્યુકર મલ્યો ત્યાહા વાર રે. ૨૩
રાસ રચ્યો મિં રંગિ રીઝી, સકલ કવી સિરિ નામી રે,
**થુલિભદ્ર** મુનીના ગુણ ગાતા, વિવધ્યવસ્ત મિં પામી રે,
રાસ રચ્યો મિં રંગિ રીઝી, સકલ કવી સિરિનામી રે—આંચલી.
રાસ રચ્યો. ૨૪
જંબુદ્વીપ અનોપમ કહીઇ, ભરતષેત્ર ત્યાહા જાણ રે,

દેસ ગુજર ત્યમાહિ અતિ સારૂં, નગર **વીસલ** વષાંણું રે. રાસ. ૨૫
સોય નગર માંહિ વીવહારી, નામ ભલુ **મહિરાજ** રે,
**પ્રાગવંશ** વડો તે **વીસો,** કરતા ઉત્યમ કાજ રે. રાસ. ૨૬
તેહના સુત છિ સીહ સરીષા, **સાંગણ સંઘવી** નામ રે,
પૂન તણી કચરણી તે કરતા, ધરતા જીનવરધ્યાન રે. રાસ. ૨૭
અનુકરમિ **સંઘવી જે સાંગણ, ત્રંબાવતી**મ્હા **વાસ** રે,
તેહનો સુત એ રાસ નીપાઈ, કવીતા **ઋષભદાસ** રે. રાસ. ૨૮
રાસ નીપાતા બહુ સુષ પામ્યો, સુરતરૂ અંગણ્ય ફલીઉ,
**થુલિભદ્ર** મુનીના ગુણ ગાંતિં, ધર્મ વૃષભ મુઝ મ્યલીઉ રે. રાસ. ૨૯
નવનીધ્ય ચઉદ રયણ મણિં મોતી, સકલ પદારથ પામ્યો રે,
**ઋષભ** કહઇ નીત્ય ઉગમવાકા, **થુલીભદ્ર** શર નામો રે. રાસ. ૩૦

(૧) સં.૧૬૮૦ પો.વદિ ૪ બુધે લ. ગાથા ૭૩૨, પ.સં.૩૬–૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૮૮. (૨) ગુ.વિ.ભં.

**(૧૩૯૪) + નેમિનાથ નવરસો** અથવા **સ્તવન** [અથવા ઢાળ] ૭૨ કડી
ર.સં.૧૬૬૭ [૬૦,૬૨,૬૪] પો.શુ.૨ ઋષભનગર–ખંભાતમાં

આદિ – રાગ ધન્યાશ્રી.

**સરસતિ** સામિની પાય નમીજી, ગાસ્યું **નેમ** જિણંદ,
**સમુદ્રવિજય**કુલ (પા. **જાદવ**કુલમંડણ) ઊપનોજી, પ્રગટ્યો પુનિમચંદ
સુણો નર **નેમ** સમો નહિ કોય. ૧

અંત – એહવા જિનવર વંદો સદા, જેહથી લહઇ નર ન આપદા,
**રાજુલ** તારી જિણ જિણરાજ, આપ તર્યાં સાર્યાં સવી કાજ. ૭૦
સંવત **સોલ સડસઠા** માંહિ પોસ માસ સુદ બીજ ઉચ્છાહ,
**ખંભનયર** ગુરૂરાજ પસાઉ, જિન સંથવિઉ મનઉલ્લાસ. ૭૧

(પા.) વંદો વંદો રે, **નેમિનાથ** બાવીસમા, જેહણે કીધો રે સંઘ ઉદ્ધાર,
એ નરનારી શુભમતિ રે, પોતા મુગતિ મઝાર.
વંદો વંદો, **નેમનાથ** બાવીસમો રે, સંવત **સોલ ચોસઠે**
(પા. **સોલસો સઠ**) એ મેં થુણ્યો રે,
પોસ માસ શુદ બીજ ગુરુ ગણો રે, **રિખભનગર** મેં સંથુણ્યો રે.

કલસ.

જય **નેમ** જિનવર પુણ્યદિનકર, સકલગુણમણિસાગરો

જસ નામ જપીયઇ કરમ ખપિયેં છુટે ભવસાગરો,
**તપગચ્છ** મુનિવર સયલ સુખકર શ્રી **વિજયસેન** સુરીસરો
તસ તણો શ્રાવક **ઋષભ** બોલે, થુણ્યો **નેમિ** જિનેશ્વરો. ૭૨

(૧) લિ. શ્રી હર્ષરત્નજી શ્રી બુર્હાણપુર મધ્યે. ૫.સં.૫–૧૨, પ્ર.કા.ભં. નં.૨૫૩. (૨) સં.૧૭૫૪ જસવિજયેન. પત્ર ૧૨ની પ્રતમાં પત્ર ૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૧. (આમાં રચ્યા સં.૧૬૬૨ આપેલ છે.) (૩) કાને માતે અધૂ અદકૂ લખૂ હોએ તે મછામ દોકડો છે. ૫.ક્ર.૪૬–૫૨, ઉનાના વકીલ મોરારજીનો ચોપડો. (૪) જૈ.એ.ઇ.ભં. (૫) ઉદયપુર ભં. (૬) સં.૧૭૯૯ માહ વ.૨ લિ. સંઘવી ફતેચંદ સૂરસંઘ. ૫.સં.૪–૧૨, મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા. ૧ (પૃ.૨૪૨, ૨૪૯, ૨૭૨, ૪૪૫).]

પ્રકાશિત : ૧. ચૈત્ય. આદિ સં. ભા.૩ પૃ.૧૫૧–૫૭.

**(૧૩૯૫) અજાકુમાર રાસ** ૫૫૭ કડી ર.સં.૧૬૭૦ ચૈ.શુ.૨ ગુરુ ખંભાતમાં

**આદિ** – વસ્તુ

સકલ જિનવર સકલ જિનવર પાય પ્રણમેવ
વાઘેસરી વેગેં નમુ સકલ કવીની જેહ માય
તું મુખ મારે આવજે સયલ કામ જિમ સિદ્ધ થાય
**ચંદ્રપ્રભ** જિનવર તણો, ગણધર **અજાકુમાર,**
રાસ રચું વર તેહનો, સુણતાં જયજયકાર. ૧

**અંત** – ભણે ગુણે જે સાંભલે, **અજાપુત્ર**નો **રાસ**
રાજ્ય **ઋદ્ધિ** સુખ સંપદા, **પોહચેં** તેહની **આસ.** ૫૩૫
પવિત્ર નામ જગિં જેહનું, હું વંદું તસ પાય
કર જોડી નિત પ્રેમ સું, **ઋષભ** કવિ ગુણ ગાય. ૩૬

ચોપાઈ

**ઋષભ** કવિ તાહરા ગુણ ગાય, હીઅડેં હરખ ઘણેરો થાય,
સકલ કવિને લાગો પાય, મિં ગાયો મુનિવર ઋષિરાય. ૩૭

કલસ

કવિ **ઋષભ** ગાયો કુમર ધ્યાયો સુખ સ્યું ગાયો શુભ પરિ,
મુનિ તણા ગુણ અભિરામ ગાતાં મંગલમાલા નિત્ય ઘરિ,
**તપગચ્છ** ગાજે ગુણ નિરાજે અતિ દિવાજે જગગુરૂ
શ્રી **વિજયસેન** સૂરિંદ સેવો સકલ સંઘ મંગલ કરો. ૫૩૯

કવિની સ્વહસ્તલિખિત (અપૂર્ણ) પ્રત મારી પાસે છે તેમાં ઉપર ૫૩૭મી કડી છે. તેનો નં.૫૫૧ છે, પછી નીચે પ્રમાણે છે :

ચોપઇ

**ઋષભ** કવી ગુણ તાહારા ગાય, હઇડઇ હરષ ઘણેરો થાય,
સકલ કવીનિં લાગી પાય, મિં ગાયુ મુનીવર ઋષિરાય. ૫૫૨
ગાતાં ગુણતાં કવતાં ક્યાહિ, દૂષણ જે દિસે મતિ માંહિ,
તે પંડીત ટાલેજ્યુ તુમ્યુ, એણી વાતિં સુષ લહસ્યૂ અમ્યુ. ૫૩
આગઇ જે મોટા કવિરાય, તાસ ચર્ણરજ કવિ **ઋષભાય,**
મુરિષ **મૂઢશરોમણિ** સહી, ગુરુસેવાઈ એ બુધિ લહી. ૫૪
તે ગુરૂ જતિ માંહિ મોટો ધીર, સીલિ જેહવો ગંગાનીર,
**વીજઇસેનસૂરી** તેહનું નામ, જેણઇ વશ કીધો વ્યરૂઓ કામ. ૫૫
તેહ તણઈ ચરણિ અનુંસરિ, રાજરષી ગુંણમાલા કરી,
સંવત **સોલ સીતેર્યુ** જસઇ, ચૈત્રી શુદિ દિન બીજહ તસિં. ૫૬
ગુરૂવારિ કીધો અભ્યાસ, **ત્રંબાવતી**મ્હા ગાયુ રાસ,
**પ્રાગવંશ** વડો જે ખાસ, **સાંગણસૂત** કવી **ઋષભદાસ.** ૫૭

(૧) પ.સં.૩૨, પ્રથમનાં ૧૭ અને ૨૮મું પત્ર નથી, મારી પાસે. (૨) લિ. **અમદાવાદ** નગરે પં. **મોહનં**દજી વાચનાર્થં. સં.૧૭૯૦ વૈ.વદિ ૩ દિને **સામલાની** પોલિ મધ્યે. પ.સં.૧૦-૨૩, રત્ન.ભં. દા.૪૩ નં.૬૬.

**(૧૩૯૬)** [+] **કુમારપાલ રાસ** ૪૬૯૯ કડી ૨.સં.૧૬૭૦ ભા.સુ.૨ ગુરુ ત્રંબાવતી(ખંભાત)માં

**આદિ**– સકલ સિદ્ધ ચરણે નમું, નમું તે શ્રી ભગવંત,
નમું તે ગણધર કેવલી, નમું તે મુનિવર સંત. ૧
નમું તે શ્રી જિનબિંબને, નમું તે સૂત્રસિદ્ધાંત,
નમું તે ચતુરવિધ સંઘને, નમું તે નર મહંત. ૨
નમું તે કિરિયાપાત્રનેં, નમું તે તપીઆ-પાય,
નમું તે નર શિલવંતને, જયમ સુખશાતા થાય. ૩
નમું તે ગુરૂ ગછનો ધણી, નિર્મલ જસ આચાર,
મધુર વચન દિયે દેશના, વાણી સુધારસ સાર. ૪
વાણીએ જન રીઝવે, મહીમા **સરસતી** દેવ,
તેણેં તુજને નમું, **શારદા** સારો સેવ. ૫
સમરૂં **સરસતી** ભગવતી, સમરાં કરે જે સાર,

હું મુરખ મતિ કેલવું, તે તાહારે આધાર. ૬

અંત – આગિં જે મોટા કવિરાય, તાસ ચરણરજ **ઋષભાય,**
**લાવણ્ય, લીંબો, ખીમો,** ખરો, **સકલ** કવિની કીરતિં કરો.
**હંસરાજ, વાછો, દેપાલ, માલ, હેમ**ની બુદ્ધિ વિશાલ,
**સુસાધુહંસ, સમરો, સુરચંદ,** શીતલ વચન જિમ શારદચંદ.
એ કવિ મોટા બુદ્ધિવિશાલ, તે આગલિં હું મુરખ બાલ;
સાયર આગલિ સરોવરનીર, કશી તોડી આછણ નિં નીર. ૫૫

*

પૂર્વઇ જે મહા પંડિત હવો, સૂરિ **સોમ** પંડિત અભિનવો,
પંચાસમિં પાટિ તે કહ્યો, **તપાગચ્છ** સિરિ કીટો થયો. ૫૮
**કુમારપાલ** પ્રબંધ જ કર્યો, સુણતાં નરનારી ચિત વર્યો,
શાસ્ત્રઈ સંખ્યા અડત્રીસ, ગ્રંથ કર્યો ગુરૂ નાંમી સીસ,
સંવત **ચઉદ બાણુંઉ** ભલો, **કુમારપાલ** ગાયો ગુણનીલો. ૬૦
કાવ્યશ્લોક ગદ્ય જૂનાં જેહ, કેતાએક માંહિ આણ્યા નેહ;
કેતાએક ભાવ ગુરૂમુખથી લહ્યા, તે મિં જોડિં વીવરી કહ્યા. ૬૧
સોય ગ્રંથ હવડાં વંચાય, મનમ્હાં મત રાખો શંકાય,
તે પ્રબંધ માંહિં છેં જસ્યું, **ઋષભ** કહેં મેં આણ્યું તસ્યું. ૬૨

*

હીચ્ય રે હીચ્ય રે હીંઈ હીડોલડા–એ **દેશી.**

પુણ્ય પ્રગટ ભયો, પુણ્ય પ્રગટ ભયો, તો મુઝ મનિ મતિ એહ આવી,
રાસ રંગઇ કર્યો, સંસારસાગર તર્યો, પુણ્યની કોટડી મુઝ ફાવી—૫
**સોલ** સંવત્સરિ જાણુ વર્ષ **સીત્યરી,** ભાદ્રવા સુદિ સુભ બિજ સારી,
વાર ગુરૂ ગુણ ભર્યો, રાશિ **ઋષભઈ કર્યો,** શ્રી ગુરૂ સાથઇ બહુ બુદ્ધિ વિચારી. ૬ પુ.
દીપ જંબૂઅ મહિં ષેત્ર ભરતિં ભલો, **દેશ ગુજરાતિ**માં સોય ગાસ્યું,
રાય **વીસલ** વડો ચતુર જે **ચાવડો,** નગર **વીસલ** તિણઈ વેગ વાસ્યું. ૭. પુ.
સોય નગરિ વસઇ, **પ્રાગવંશિ** વડો, **મહરાજ**નો સુત તે સીહ સરિષો,
તેહ **ત્રંબાવતી** નગરઈ વાસો વસઈ, નામ તસ **સંઘવી સાંગણ** પેષો. ૮ પુ.

તેહનઈ નંદનઈ **ઋષભદાસે** કવ્યો, નગર **ત્રંબાવતી** માહિ ગાયો,
**કુમર** નરેસર, રાજઋષિ બિરદધરૂ, નામથી નવઈં નિધાન પાયો.
૯ પુ.

(૧) સં.૧૬૯૨ ચૈ.સુ.૧૩ **તાજગ્રામે** સા **પ્રેમજી** રૂપચંદ પઠનાર્થં. લ. ઠા. **મનજી વાસણ ભાટ**. પ.સં.૨૯૫-૧૦, ઘોઘા ભં. દા.૧૬ નં.૧. (૨) દેવવિજયગણિ શિ. પં. દર્શનવિજય શિ. પં. ભાણુવિજય લિ. સં.૧૭૯૧ કા.શુ.૨ ગુરૂ **સૂરાચંદ** નગરે **પદ્મપ્રભ** પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૯૫-૧૩, ઈડર ભં. નં.૧૨૧. (૩) સં.૧૮૧૫ ભા.વદિ ૨ ભોમે **પાટણનગરે**. પ.સં.૧૪૦-૧૬, હા.ભં. દા.૭૯ નં.૨૬. (૪) સં.૧૮૧૬ માગશિર શુદિ ૧૩ સોમે **પાટણનગરે** લિ. પં. **માનવિજયજી** શિ. **લાભવિજયજી** વાચનાર્થં લષાવીતં. પ.સં.૧૪૧-૧૭, વી.ઉ.ભં. દા.૧૯ નં.૩. (૫) અપૂર્ણ, પ.સં.૧૧૬-૧૩, તિલક. ભં. મહુવા. (૬) પ.સં.૧૩૭-૧૪, ગોડીજી પાર્શ્વનાથ ઉ. મુંબઈ નં.૧૦૩૩. (૭) સં.૧૭૫૧ **વૃધ તપાપક્ષે** ઉ. **જયમંદિર** શિ. ઉ. **જયપ્રભ** શિ. ઉ. **વિદ્યારત્ન** શિ. પં. **જયસુંદર** શિ. પં. **માનસુંદર** શિ. **વિવેકસુંદર** પઠનાર્થે **જાંગીરપર** મધ્યે પં. **રત્નસુંદર** લિ. પદ્મસાગર ભં. જૈનશાળા અમ. (૮) સં.૧૭૫૮ કા.વ.૯ **તપાગચ્છે** શ્રી **વિજયદેવસૂરિ** સમવાય સાહા શ્રી **વેલજી સોમકરણનો** ચોપડો. પ.સં.૧૪૧, ગુ. (૯) સં.૧૯૦૫ માગ.વ.૧૦, પ.સં.૨૮૪, ફાર્બસ સભા, મુંબઈ નં.૩૬. (૧૦) પ.સં.૧૯૩-૧૩, હા.ભં. દા.૭૮ નં.૬. (૧૧) ગા.૪૫૯૨ શ્લો.૫૮૦૦ સં.૧૮૨૯ કા.શુ.૧૩ રવિ લિ. **પાહલણયપુર** મધ્યે શ્રી **પાલહવીહાર પાર્શ્વ**પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૫૨-૧૩, ગો.ના. (૧૨) સં.૧૮૩૦ કા.શુ.૧૫ પં. **રામવિજયગણિ** શિ. **પં.હંસવિજયગણિ** લિ. **સોરઠ** દેશે **વાલુકડ** ગ્રામે માં. **હરજી માનાણી** તથા **ગાંધી વસતાની** સાહજે લિખ્યો છે. શ્રી ગોડીરાયજીની **સાહાય્યે** (બીજા અક્ષરમાં) તે રાસ પં. **કસ્તુરવિમલજી** શ્રી **તલાજાના** ચોમાસીનો છે. ચેલા **દયાવિમલને** ચરથે લષા છે. તે રાસની પ્રત વેચાતી લીધી છે. તેના રૂપીયા ૮ રોકડા પં. **ગુમાનવીજેજીને** દીધા છે. શ્રી **ભાવનગર** મધ્યે સં.૧૮૮૦ના માહા સુદની **૧૧સે** ને વાર સનીને દિવસે તેની સાષ **સંઘવી વધુસાની** તથા **મેતા નથુની** તથા **પારેષ હેમરાજની** એની સાષે લીધો છે. તેનો દાવો ધકો કોય કરે તો તે રાસના રૂપીયા ૨૫ વીસ આપીને મર લે. લષીતં પં. **ગુમાનવીજેજી**. (ત્રીજા અક્ષરમાં) પં. **અમીવીમલજીની** પરત છે. મુની **અમીવિમલજીના** પાના છે ૧૭૭ તે છે સહી.

પ.સં.૧૭૭-૧૬, ગ્રી. પો.૩૧ નં.૧૫૨. (૧૩) ઇતિ શ્રી કુમારપાલ ઋષિ-રાસ સંપૂર્ણ. સર્વગાથા ૪૬૯૯ ગ્રંથાગ્રંથ શ્લોક ૫૮૦૦ સં.૧૮૪૫ વર્ષે મહા વદિ ૨ દિને બુધવાસરે પ.સં.૧૫૪-૧૫, આ.ક.ભં. (૧૪) પંડિતશિરોમણિ પંડિતશ્રી ૫ શ્રી સુરકુશલગણિ શિ. ચરણપંકજમધુવ્રતાયમાનેન ગણિ-વિબુધકુશલેન લિપીકૃતં. સં.૧૭૦૪ વર્ષે ફાગુણ વદિ ૩ ગુરૌ. શ્રી કચ્છદેશે ધમડકા નગરે મહારાય શ્રી ખિંગારજી વિજયરાજ્યે. પ.સં.૧૫૮-૧૫, માં. ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૦, ૫૬૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ.૮.]

**(૧૩૯૭) જીવવિચાર રાસ** ૫૦૨ કડી ર.સં.૧૬૭૬ આસો શુદ ૧૫ ખંભાતમાં

**આદિ** - દૂહા.

સરસ વચન દ્યો **શારદા**, તું કવીઅણુની માય,
તું આવી મુઝ મુખ્ય રમેય, મમ ચિંત્યું થાય. ૧
વાણી વાહન કવણ આહાર, તાસ પિતા કુંણ હોય,
તાસ સુતા સ્વામી ભલો, તેહનો શાલક જોય. ૨
તેહનું વાહન કવણ છે, તે વાહન જગી જેહ,
તે લંછણ નર જેહને, હું સમરૂ નિત્ય તેહ. ૩
સમરિં સુખ બહુ ઉપજે, પ્રણમેં પરમાણંદ,
કનકવર્ણ જસ દેહમાં, પુજું **ઋષભ** જિણંદ. ૪
પ્રથમ જિનેશ્વર એ સહી, મહીઅલિ પહિલો રાટ્ટ,
પ્રગટ કરી જેણઈ વલી, મુગતિનયરીની વાટ. ૫
પઢમ મુનીશ્વર એહવો, પ્રથમે કેવલજ્ઞાન,
**ઋષભ** કહે રંગે ધરૂં, **ઋષભદેવ**નું ધ્યાન. ૬
જિણેં ધ્યાને મતિ નિર્મલી, સફલ હુઇ અવતાર,
આદિનાથ ચરણે નમી, કહિસ્યું જીવવિચાર. ૭

**અંત** - રાગ ધન્યાસી.

**વીર**વચન હઇઆ માંહીં ધરતાં, મુઝ મનિ અતિ આનંદોજી,
જીવવિચાર કહ્યો મિં વિવરી, ફલીઉ સૂરતરૂકંદજી. વીર. ૪૮૪
ભણતાં ગુણતાં સુણતાં, સપદિ ઉછવ અંગણયે આજજી,
જીવવિચાર સુણી જીઉં રાષઇ, તેહનિં શિવપુર રાજજી. વીર. ૪૮૫
સકલ ધર્મ માંહિ મુષ્ય મંડે, જીવદયા તે સારીજી,

જેણે પરપ્રાણી નિજ સંતોષ્યા, સોય તર્યા નરનારીજી. ૮૬
જીવદયા પાલતાં જાણો, નિર્મલ ઇન્દ્રિય પંચજી,
દીર્ઘ આય તસ રોગ ન આવે, રૂપ ભલું સુષ સંચ. ૮૭
છેદન ભેદન તે નવી પામે તે કહીઈ નહી દુષીઓ,
જાતે પંચેંદ્રિય સુષ વિલસે, તે નર સઘલે સુખીઓ. ૮૮
હૂં સુખીઓ સૂષ પામ્યો, હૂં સમજ્યો જીવવિચારજી,
પહનો પાંચમા ગુરુ આધારજી. ૮૯
શ્રી **વિજયાનંદ** સૂરીશ્વર સમર્યો, **તપગચ્છ**ઠાકુર વારૂજી,
**હીરપટોધર** હાથેં દીક્ષા, ભવિક લોકનો તારૂજી. ૯૦
જનમ તણો જે છે ભૂમિચારી, પરણ્યો સંયમનારીજી,
ક્રોધ માંન માયા નહિ મનમાં, આગમ અર્થ વિચારીજી. ૯૧
તૂઝ ચરણે શિરિ નાંમે કવિતા, તત્ત્વભેદ લહે સારજી,
ગુરૂ-આધારે ગ્નાન લહીને કીધો **જીવવિચાર**જી. ૯૨
સંવત **સોલ છયોત્યેર્યા** વરષે, આસો પૂનિંમી સારજી,
**ષંભ** નયર માહિં નીપાઉ, રચીઓ **જીવવિચાર**. ૯૩
**સંઘવી** શ્રી **મહિરાજ** વષાંણું, **પ્રાગવંશ** વડ **વીસો**જી,
સમકીત સીલ સદાશ કહીઇં, પૂણ્ય કરે નિસદીસોજી. ૯૪
પડીકમણું પૂજા પરભાવન પોષધ પરઉપગારીજી,
વીવહાર શુદ્ધ ચૂંકે નહી ચતુરા શાસ્ત્ર સુ અર્થ વિચારીજી. ૯૫
**મહેરાજ**નો સૂત સંઘવી **સાંગણ**, **વીસલ** નગરનો વાસીજી,
જૈન ધર્મ માંહિં તે ધોરી, ન કરે વિકથા હાસીજી. ૯૬
વ્રત બાર ભણાવે જઇન રે, જીન પૂજે ત્રિણ્ કાલજી,
પરરમણી પરધનથી અલગા, ન દીએ પરનેં આલજી. ૯૭
તપજપ કીરિયા કહીને ન ચૂંકે, મૃષા ન બોલે પાંહિજી,
કર્મયોગેં આવ્યા ઉંતઉહોરા, નગર **ત્રંબાવતી** માંહેજી. ૯૮
**ઋષભદાસ** સંઘવી સુત તેહનો, જૈન ધર્મનો રાગીજી,
જાંણુ હુઓ મુનિવર મહિમાયે, કરે કવિત બુદ્ધિ જાગીજી. ૯૯
સકલ મુનીશ્વરને શરિ નાંમી, પ્રણુમી કવિતા-પાયજી,
અરિહંતદેવ ભણે આરાધી, સમરી બ્રહ્મસૂતાયજી. ૫૦૦
જીવવિચાર મેં કર્યો, વિવેકે પહોતી મનની આસજી,
ભણુતાં ગુણુતાં ગાજૂં, હઇંડઇ અતિઉહોલાસજી. વીર.૫૦૧

**ઋષભદાસ** કહે જે નર સુણસે, તે ઘરિ રિદ્ધિ ભરાસેજી.
સૂષસાતા સુધ ગુરૂની સેવા, દિનદિન ઉછવ થાશેજી. વીર. ૫૦૨
(૧) ગ્રંથાગ્ર ૭૧૪, લીં.ભં. [લીંહસૂચી.]

**(૧૩૯૮) નવતત્ત્વ રાસ** ૮૧૧ કડી ર.સં.૧૬૭૬ દિવાળી (કા. વદ) રવિવાર ખંભાતમાં

આદિ- દૂહા.

આદિ ધર્મ જિણઇ ઉધર્યો, **નાભિરાય**સુત જેહ,
**મરૂદેવી**પૂત જ ભલો, સહી સંભારૂં તેહ. ૧
**ઋષભ** જ નામ જગ રૂઅડું, કનકવર્ણ જસ કાય,
પૂર્વ લાખ ચઉરાસીઆં, આદીશ્વરનું આય. ૨
દેહિ લક્ષણ જસ દીપતાં એક સહસ નઇં આઠ,
ત્રતી આરઇં દેખાડતો, મુગતિનયરની વાટ. ૩
**અષ્ટાપદ** ગિરિ ઉપરિ, સહસ દસ પરિવાર,
**ઋષભદેવ** મુગતિં ગયા, ધનિ તેહનો અવતાર. ૪
સહસ ચુરાસી મુનિવરૂ, ચોરાસી ગણધાર,
ત્રિણ્ય લાખ અજીઆ નમું, **ઋષભ** તણો પરિવાર.

અંત - ઢાલ-ચૈત્રી પુનિમ દિન.

એ રાસ રચતા સુખશાતા હુઈ અંગિ, મનવાંછયો પામ્યો ફલ્યાં મનોરથ રંગિં,
તે નર પૂન્યવંતા હોઇ મનોરથ પૂરા, મન વાંછ્યૂં થાઇ જાણે પુણ્ય અંકુરા. ૮૮
જિનમંદિર મોટું કરીનઈ કલશ ચઢાવઇ, સંઘતિલક ધરાવી કરી યાત્ર ઘરિ આવઇં,
દાન વેલા જ્યારિં તેણી વેલા મલિ પાત્ર, તે નર પુણ્યવંતા નિરમલ તેહનાં ગાત્ર. ૮૯
કરી શાસ્ત્ર પીઠિકા ઉપરિ કલસ ચઢાવ્યો, ઇહિભવિ પરભવિ તે ભવહ ભવાંતર ફાવ્યો,
પુન્ય પસરઇ જાઝૂં જિમ જલ માંહિ તેલ, રૂધિ રમણી સુરસુખ સૂભ બંધવની વેલિ. ૯૦
ઇન્દ્રી તસ નિર્મલ અતિ પોઢું તસ આય, ફલઇ સુરતરૂ અંગણિ કામધેનુ ઘરિ ગાય,

મંડપ ઘરિ તોરણુ હાથા કુંકમ કેરા, એ રાસ રચંતાં ફલ્યાં
મનોરથ મેરા. ૯૧
નવતત્ત્વ રચ્યા મિ કવિજન-ચરણુ પસાયઇં, કાંઇ દૂષણુ દેખો
ટાલેજ્યો તુમ ત્યાંહિ;
હું બાલિક વાછો તુમ હસ્તી કવિરાય, તુઝ તુઝ ગલિ ઘંટા
તેણુઇં કાંઇ તોડિ ન થાય. ૯૨
હંસ ગરૂડ પંખી આભ મર પંખિયા જોય, નામઇં સહુ સરીખા
અંતર સબલો હોઇ,
આગઇં જે કવિતા હું પણિ કવિતા નામ, ઇહાં અંતર જોજો
જિસ્યો નેસડો ગામ. ૯૩
વલિ સરિખો જોજે પીત હાટિકનો રંગ, પણિ અંતર બહુ છઇં
જિમ સેઢી નઇં ગંગ,
વલિ એણુઇ દૃષ્ટાંતઈં હું મુરિખ તુમ આગઈં, કાંઈક બુદ્ધિ પામ્યો
ચરણ તુમારઈં લાગિં. ૯૪

ઢાલ—હીંચ રે હીંચ રે એ દેસી.

સકલ કવિ મનિ ધરૂં ભગતી ગુરૂની કરૂં જેહથી જ્ઞાનના બિંદુ પામું,
વર **તપાગચ્છ** પાટિં ગુરૂ **હીરનઈં** શ્રી **વિજયસેનસૂરિ** શીશ
નામું. ૯૫ સ.
જેહનઇં પાટ દીધા પછી વાધીઉ, ગચ્છ ગંગજલ પ્રવાહ પરિં,
શિષ્ય બહુ શિષ્યણી, શ્રાવક શ્રાવિકા, લીલલક્ષ્મી બહુ તેહ ઘરઈં.
૯૬. સ.
ભુવન મોટાં થયાં બિંબ ઝાઝાં કહ્યાં જ્ઞાન વૈરાગ્ય કીરિયા જ વાધી,
સોઇ ગુરૂ શિરિ ધર્યો રાસ **ઋષભઈં** કર્યો, રત્નની ખાંણિ મુઝ
આજ લાધી. ૯૭. સકલ.
તેહનઇ પાટિ શ્રી **વિજયતિલકસૂરિ** શીલ નઇ જ્ઞાન બે પક્ષ પૂરો,
અસત્ય બોલઇ નહિ અઈબ બોલઇ નહિ ઈંદ્રીઅ પાંચ દમવા
જ સૂરો. ૯૮. સ.
તેહનઈં પાટિ એક પુરૂષ પણિ પ્રગટીઉ, નહીં જ નંદ્યા તસ
ખિમા પૂરી
મધૂર વાણી ભલિ ગાજતી ગોહરી, નામ શ્રી **વિજયાનંદસૂરી**.૯૯ સ.
શ્રાવક તેહનો **પ્રાગવંસિં** વડો નામ **મહિરાજ સંઘવી** જ કહીઇ,

દાન નઈં શીલ તપ ભાવના ભાવતાં, સમકિત શીલવ્રતધાર
લહીઈ. ૧૦૦
તેહનો પુત્ર ભલ **સંઘવી સાંગણ**, દ્વાદસવ્રત સમકિત સાથિં,
પોષધ પૂન્ય ઉપવાસ બહુ આદરઇં, અરિહંત પૂજઇ નિત આપ
હાથઇં. ૧. સ.
તેહનઇં નંદનઇં **ઋષભદાસઇં** કવ્યો સંવત **સોલ છોહોત્તર** જ્યારિ,
માસ કાર્તિક ભલો દિવસ દીપક તણો, વાર આદિત્ય ભાખું જ
ત્યારિં. ૨
**રાસ નવતત્ત્વ**નો એહ સુહામણો નગર **ત્રંબાવતી** માંહિ કીધો,
સાસ્ત્ર બહુ સાંભલી અરથ લીધા વલી, વચન જિહ્વા તણો ફલહી
લીધો. ૩
જોડતાં સુખ બહુ સુણત શાતા સહૂ, વાંચતાં વંછિત વસ્તુ લહીઈ,
રાસ **ઋષભિં** કીઉ **ઋષભજિન** નામથી, ખેમકલ્યાણ ચિરંજીવ
કહીઈં. ૪
સકલ કવિ મનિ ધરૂં ભગતિ ગુરૂની કરૂં.

(૧) સંવત ૧૭૬૬ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૧૫ રવૌ. પ.સં.૩૮–૧૪, પ્ર.કા.ભં. નં.૮૨૩. (૨) પ.સં.૩૩–૧૫, ઝીંઝુવાડા ભંડાર. (૩) સં.૧૭૬૬ ભા.વ.૩ ભૃગુવારે. પ.સં.૩૮–૧૧, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૯૭. (૪) પ.સં.૪૬–૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૨ નં.૩૭. (૩) ઝીં. પો.૩૮ નં.૧૭૯. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

**(૧૩૯૯) + ભરત બાહુબલિ [ભરતેશ્વર] રાસ** ૧૧૧૬ કડી ૮૪ ઢાળ
ર.સં.૧૬૭૮ પોષ શુ.૧૦ ગુરુ

**આદિ–** દૂહા.

સાર વચન દ્યો **સરસ્વતી**, તું છે **બ્રહ્મ**સુતાય,
તું મુજ મુખ આવી રમે, જિમ મતિ નિર્મળ થાય. ૧
તું ભગવતી તું ભારતી, તાહરાં નામ અનેક,
હંસગામિની **શારદા**, તુજમાં ઘણો વિવેક. ૨
બ્રહ્માણી બ્રહ્મચારિણી, દેવકુમારી નામ,
ષટ્દર્શનમાં તું સહી, સહુ બોલે ગુણગ્રામ. ૩
વિદુષોની માતા સહી, વાગેશ્વરી તું હોય,
તું **ત્રિપુરા** બ્રહ્મવાદિની, નામ જપે સહુ કોય. ૪

હંસવાહિની તું સહી, વાણી ભાષા નામ,
તું આવી મુજ મુખ વસે, જિમ હોય વાંછિત કામ. ૫

ઢાલ ૧.

કરજો માતા વાંછ્યું કામ, પ્રથમ જપું હું તાહરૂં નામ,
તું મુજ માતા રાખે મામ, બોલું **ભરત** તણા ગુણગ્રામ.

**અંત** - ઢાલ ૮૪મી. દેશી-દીઠો દીઠો વાંમાકો. રાગ ધન્યાસી.

કીધો કીધો રે મેં રાસ અનૂપમ કીધો,
**મહીરાજનો** સુત **સંઘવી સાંગણ, પ્રાગ્વંશીય** પ્રસિધ્ધો રે. કી.૧
દાન શીલ તપ ભાવના ભાવે, શ્રી જિનના ગુણ ગાવે,
સાધુ પુરૂષને શીષ નમાવે, જિનવચને ચિત્ત ભાવે રે. કી. ૨
દ્વાદશ વ્રત તણાં તે ધારી, જિન પૂજે ત્રણ કાળ,
પોષધ પડિક્કમણાં પુન્ય કરતા, જીવદયાપ્રતિપાળ રે. કી. ૩
સંઘવી **સાંગણ**નો સુત કવિ છે, નામ તસ **ઋષભ** જ દાસ,
જનની **સરૂપાદે**ને શિર નામી, જોડયો **ભરત**નો રાસ રે. કી. ૪
સંવત **સોળ અઠયોતરો** આખું, પ્રગટયો પોસ જ માસ,
દશમિ તણો દાહડો અતિ ઉજ્વળ, પહોતી મન તણી આશ રે. કી.૫
ગુરૂવારે મેં રાસ નિપાયો, અશ્વિની તિહાં નક્ષત્ર,
**સંઘવી ઋષભદાસ** એમ ભાખે, **ભરત**નું નામ પવિત્ર રે. કી. ૬

(૧) સં.૧૬૭૯ કા.વદિ ૯ રવૌ ત્રંબાવતી મધ્યે લ. પ.સં.૩૮-૧૫, જિનદત્તસૂરિ ભંડાર મુંબઈ પો.૧૦ નં.૧૦.

પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મો.૩.

**(૧૪૦૦) ક્ષેત્રપ્રકાશ રાસ** ૫૮૨ કડી ર.સં. **૧૬૭૮** માધવમાસ શુદ ૩ ગુરુવાર ખંભાતમાં

**આદિ** - ઢાલ-રત્નસારકુમારના રાસનો પહિલો.

**સરસતી** ભગવતી ભારતી ભાષા, તુઝ નામિ સુખશાતા રે,
તું પંડિત કવિજનની માતા, ત્હારા ગુણ વિખ્યાતા રે. ૧
પંડિત ગણધર ને આચાર્ય, મુનિ મોટા ઉવઝાય રે,
સુરનર કિન્નર ને વિદ્યાધર, સકલ લોક તુઝ ધ્યાય રે. ૨
ષટ્ દરિસણમાં તુઝને માંને, તુઝ વિણ કયાંહિ ન ચાલે રે,
અક્ષર એક કવેં (એ કહિઈ) તુ કવીતા, જો તું વાણી આલે રે. ૩
તુઝ વિણ પંથ કુપંથ ન લહીઇ, ન લહે સાર અસાર રે,

શ્રી દેવ ગુરૂ જિન ધર્મ ઓલખીઉ, તે તાહરો આધાર રે. ૪

એહવુ **પાસ** જિનેસ્વર સ્વામી, સતવીઓ મસ્તગ નામી રે,
તુઝ ધ્યાનિ ચિત ઠારૂં મ્હારૂં, વિવિધ વસ્ત મિં પામી રે. ૧૬
ઇચ્છા એક હુઇ મુંઝ હવડાં, સ્વાંમી પૂરો આસ રે,
સાર કરે નિજ સેવક કેરી, કહીઇસ્યૂં **ક્ષેત્રપ્રકાસ** રે. ૧૭

**અંત** – શાસ્ત્ર સુણતાં હૂં સુખ પામ્યો, પોહતી મનની આસોજી,
શ્રી ગુરૂ કવીનિં ચરણ પસાઇ, રચિઉ **ખિત્તપ્રકાશ**જી.
હું તો મૂરિખ કાંઈ ન જાંણું, લહૂં અક્ષર બેચ્યારજી
મોટી વાત જે ચઢી શરાડે, તે તો ગુરૂ-આધારજી. ૫૭૪
**વિજયાનંદ** સૂરીસ્વર સાચો, **તપાગચ્છ** શિરિ ટીલોજી,
સકલ ગુણે સંપૂર્ણ દીસે, જિમ સુરતરૂંઅર નીલોજી. ૭૫ કર્મ.
બાલપણે જે સંયમ ધારી, **હીર** તણો સિરિ હાથજી
તે ગચ્છનાયક જગિ જયવંતો, સકલ મુનિનો નાથજી. ૭૬ કર્મ.
ગુણ છત્રીસેં સૂરિ બિરાજેં, રાગદ્વેષ મદ ટાલેંજી
મીઠી મધૂરી દીએ દેશના, કુપથ પડતાં વાલેજી. ૭૭
તે ગચ્છનાયકનેં સિરિ નામી, કીધો **ખેત્રપ્રકાશ**જી,
**ત્રંબાવતી** માંહિ જિન સાખિ, કવતાં પુહુતી આસજી. ૫૭૮
કર્મ અનંતાં તે નર ટાલે, જે નર શાસ્ત્ર નિહાલેજી.

રાગ ધન્યાશ્રી, ઢાલ દેસી હીંચ્ય રે.

આજ આશા ફલી ર જેહ મિં **ખેત્રપ્રકાશ** કીધો
સંવત **સિધિ મુનિ અંગ વિશ્વંભરા,** માંન બહુ માંન સ્યું સોએ
પ્રસીધો. ૭૯ આ.
માધવ માસ માહિં પણિં નીપનુ, નીરમલી બીજ નિં ગુરૂહ વારે
રાસ વર **ખેત્રપ્રકાશ** મિં જોડીઓ, નગર **ત્રંબાવતી** સોય
મઝારિ. ૮૦ આ.
**પ્રાગવંસિં** વડો સાહ **મહીરાજ** જે, **સંઘવી** તિલક શિરિ
સોય ધરતો.
શ્રી **શેત્રુંજય ગીરનારે** ગિરે **આબૂએ,** પુણ્ય જાણી બહૂ યાત્રા
કરતો. ૮૧ આ.
પુત્ર ભલ તેહનો **સંઘવી સાંગણ,** સમકીતધારીઅ વિરતધોરી
(અવરહિતધારી)

દાંન ને શીલ તપ ભાવના ભાવતાં, જેહની મતિ છે સદાય
(સહીય) ગોરી. ૫૮૨ આજ.
(પા.) **સંઘવી સાંગણુ**નો સુત વીનવે, નામ તસ સંગવી **ઋષભદાસો**
**સરસ્વતી** ભગવતી **પાસ**ના નામથી, આજ પોહતી મન તણીજ આશ,
આજ આશા ફલી.

(૧) પ.સં.૪૬-૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૨ નં.૪૬. (૨) સં.૧૭૪૮ માહ શુદિ ૧૨ બુધવાસરે મહો. દેવવિજયગણિ શિ. પં. **માન**વિજયગણિ શિ. પં. **પ્રી**તિવિજયગણિ પં. કેશરવિજયેન લિ. ખંભાયત બિંદિરે. પ.સં. ૨૧-૧૬, ગોડીજી ઉપાશ્રય ભં. મુંબઈ નં.૧૦૩૨.

**(૧૪૦૧) સમકિતસાર રાસ** ૮૭૯ કડી ર.સં.૧૬૭૮ જેઠ શુદ ૨ ગુરુ ત્રંબાવતી(ખંભાત)માં

**અંત** – ઢાલ-દેસી. કહઇણી કર્ણી તુંજ વ્યણુ દૂજો.
આશા પોહોતી મુઝ મન કેરી, રચીઉં **સમકીતસાર**જી,
અક્ષર પદ ગાથા જે જાણૂં, તે કવીનો આધારજી.
આશા પોહોતી મુઝ મન કેરી. ૫૮
આગિં જે કવી હૂંઆ વડેરા, હું તસ પગલે દાસજી,
તેહના નામ તણુ મહીમાથી, કીઓ **સમકીતરાસ**જી. આશા. ૫૯
રાસ રચંતા દૂષણુ દીસઈ, તે મતિ માહારી થોડીજી,
પૂરા ભેદ નવિ સમજૂં સુધા, પદ નવી જાણૂં જોડીજી. આશા. ૬૦
તુંમ આધારિ બુદ્ધિ વિન બોલુ, સૌમ્યદષ્ટિ તૂંમ કરયોજી,
વિબુધપણુઈ સોજી સૂધ કરજ્યો, દૂષણુ તુમ કાં ધરજ્યોજી. આશા. ૬૧
મિં માહારી મતિ સારૂ કીધો, સેવી પંડીતપાઇજી,
ગુરૂમહિમાથી ફલો મનોરથ, ચ્યંતું કારય થાઇજી. આશા. ૬૨
ગુરૂથી સુખીઓ ગુરૂથી શુભ ગતિ, ગુરૂથી નીજ ગુણુ વાધઇજી,
ગુરૂથી ગ્યાની ગુરૂથી દાની, આગમ અર્થ બહુ લાધઇ જી. આશા. ૬૩
ગુરૂથી કચરીઆ, નર નિસ્તરીઆ, અંતરિ ઊપશમ ભરીઆજી,
ગુરૂથી ગાજઇ કયાહાં નવી ભાજઇ, ગુરૂનામિં બહુ તરીઆજી.
આશા. ૬૪
તેણુઈ કારણિં નર ગુરૂનિં સેવો, નમિં **વિજયાનંદ**દોજી,
ગ્યાનવંત નામ જપંતાં, ઓછવ બહુ આનંદોજી. આશા. ૬૫
બાલપણુઇ જે સંયમધારી, જનમ તણુા બ્રહ્મચારીજી,

આગમ દરીઓ ઉપશમ ભરીઓ, ન કરિ તાતિ પીઆરીજી.
આશા. ૬૬
હીરપટોધર હાથિં દીષ્યા, દોષરહીત લઈ ભીક્ષાજી,
મધુરૂં બોલઇ ઇષુંરસ તોલઇ, સુપરિં દઈ નર સીક્ષાજી. આશા. ૬૭
જેહ નીરોગી સુધો જોગી, વઇર વિરોધ સમાવઇજી,
**વીજયાનંદસુરીનિં** સેવઈ, તે સુખશાતા પામઇજી. આશા. ૬૮
**તપગછ**ધોરી **કીરતિ**ગોરી, રૂપવંત આચારીજી,
ગુણ છત્રીસે જે નર પુરો, જેણઇ તાર્યાં નરનારીજી. આશા. ૬૯
તે સહિગુરૂના ચર્ણ પખાલી, સેવી **સરસતિ**પાઈજી,
ચોવીસઇ જિન ગણધર નામિં, સમકીતસાર રચાઈજી. આશા. ૭૦
**વારણ વાડવ રસ સસી** સંખ્યા, સંવછરની કહીઇજી,
સ્ત્રીપતિ વૃધ સહોદર સગપણિ, માસ મનોહર લહીઇજી. આશા. ૭૧
પ્રથમ પક્ષ ચંદ્રોદઇ દૂતીઆ, ગુરૂવારિં મંડાણુજી,
**ત્રંબાવતી** માહિં નીપાઓ, વિબુધ કરઈ પરમાણુજી. આશા. ૭૨
શ્રી **સંઘવી મહઇરાજ** વખાણૂં, **વીસલનગર**ના વાસીજી,
વડા વીચારી સમકીતધારી, મિથ્યા મતિ ગઈ ન્હાસીજી. આશા. ૭૩
તાસ પૂત્ર છઈ નયન ભલેરા, **સાંગણ** સંઘ ગછધોરીજી,
સંઘપતિ તીલક ધરાવ્યાં તેણુઈ, વાધી પૂજ્યની દોરીજી. આશા. ૭૪
બાર વરતના જે અધિકારી, દાન શીલ તપ ધારીજી,
ભાવિં ભગતિ કરઇ જિન કેરી, નવિ નરખઇ પરનારીજી. આશા. ૭૫
અનુંક્રમિં સંઘવી જે **સાંગણ, ત્રંબાવતી** માહ આવેજી,
પોષધ પૂણ્ય પડીકમણૂં કરતા, દ્વાદશ ભાવના ભાવઈજી. આશા. ૭૬
શ્રી સંઘવી **સાંગણ**સૂત પેખો, **ઋષભદાસ** ગુણ ગાયજી,
**પ્રાગવંશ વીસો** વીસ્તાર્યો, રીડી મા તું પસાઇજી. આશા. ૭૭
ચોવીસઇ જિનનામ પસાયિ, **સારદા**નો આધારજી,
**રીષભદાસ** કવી રચના કરતો, કવીઓ સમકીતસારજી. આશા. ૭૮
ભણઇ ગુણઇ વાંચઇ વંચાવઈ, તે ઘરિ ઋદ્ધિ ભરાઇજી,
**ઋષભ** કહઈ એ રાસ સુણંતાં, સમકીત નીર્મલ થાઇજી. આશા. ૭૯

(૧) ઇતિ શ્રી સમકીતસાર રાસ સમાપ્તઃ ગામ ત્રંબાવતી મધે લખીતં સંવત્ ૧૬૭૯ વર્ષે વૈશાખ શુદિ ૩ ભુંમે.

યાદશં પુસ્તકં દષ્ટા તાદશં લિખિતં મયા

યદિ શુદ્ધમશુદ્ધં વા મમ દોષો ન દીયતે
ભગ્ના પૃષ્ઠી કટી ગ્રીવા નેત્રસ્પ્યાયધોમુખં
કષ્ટેન લખિતં શાસ્ત્રં યત્નેન પરિપાલયેત્
જલાત્ રક્ષેત્ તૈલાત રક્ષેત્, રક્ષેત્ સ્થલબંધનાત્
પરહસ્તગતા રક્ષેત્ એવં વદતિ પુસ્તિકા. ૧૩

શ્વેતાંબરે લઘુશાખાયાં લેખક કાન્હજી લખીતં. ભાં.ઇ. સને ૧૮૮૭–૯૧ નં.૧૪૯૪.

**(૧૪૦૨) + બાર આરા સ્તવન** અથવા **ગૌતમ પ્રશ્નોત્તર સ્ત.** ૭૬ કડી ર.સં.૧૬૭૮ ભાદ્રપદ શુ.૨ ત્રંબાવતી(ખંભાત)માં

આમાં દેશીઓ આ છે: ઢાલ ૨ મનોહર હીરજી રે, ઢાલ ૩ સુરસુંદરી કહી શિર નામી, ૪ ભાવિ પટોધર વીરનો, ૫ કાન્હ વજાડિ વાંસલી, ૬ સીહ તણી પરિએ બોલો, ૭ પાટકુસુમ જિનપૂજ પલૂપઇં, ૮ સાલિભદ્ર મોહ્યો રે શિવરમણી રસિ રે, ૯ રામ ભણઇ હરિ ઉઠીઇએ, ૧૦ પ્રણમી તુમ સીમંધરૂંજી, ૧૧ મુગધ દેસકો રાજ રાજેસર, ૧૨ ચંદાયણની.

આદિ – દૂહા.

**સરસતિ** ભગવતિ ભારતી, બ્રહ્માણી કરિ સાર,
આરા બાર તણો વલી, કહિસૂં સોય વિચાર. ૧
**વરધમાન** જિનવર નમૂં, જસ અતિસય ચોતીસ,
સમોસરણિ બેઠા પ્રભુ, વાણી ગુણ પાંત્રીસ. ૨
**ગોતમ** પૂછિ **વીરનિ**, પરઉપગારાં કામિ
અનેક બોલ વિવરી કરી, ભાષિ ત્રિભોવનસ્વામિ. ૩

અંત – પૂછ્યાં વચન કહ્યાં તે વીરિ, ચિત્તમાં ધરીયાં **ગૌતમ** ધીરિ,
ભણતાં ગુણતાં સુષ શરીરિ, ઋદ્ધિ ઘણી ઘર ભરીયા ચીરિ. ૭૪

કલશ.

ભલ સ્તવન કીધૂં નામ લીધૂં **ગૌતમ પ્રસ્નોત્તર** સહી,
સંવત **સિદ્ધિ મુનિ અંગ ચંદિ** ભાદવ સુદિ દ્વિતયા તહી. ૭૫
**તપગચ્છ**તિલક સમાન સહગુરૂ શ્રી **વિજયાણંદ** સૂરીસરો,
**સાંગણ**નો સુત **ઋષભ** બોલિ, કહિ ગચ્છ મંગલ કરો. ૭૬

(૧) સં.૧૭૮૬ કા.વ.૧૦ **સાકરબાઇ** પઠનાર્થે. પ.સં.૫–૧૦, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૭૮. (૨) પ.સં.૪–૧૩, જશ. સં. (૩) પ.સં.૧૧–૧૨, તેમાં પ્રથમનાં ૪ પત્ર, મો. મો. સાગર ઉ. પાટણ દા.૭ નં.૩૫. (૪) પ.સં.

૫-૧૧, વડા ચૌટા ઉ. પો.૯. (૫) સં.૧૮૮૮ માગ.શુ.૧૦ બુધે **ખેટકપુરે** રસુલપુરા મધે શ્રી **રીષભદેવ** પ્રભુ પ્રસાદાત્ પંન્યાસ **રાજરત્ન** શિ. **હીર-રત્ન** કૃતબાઇ પઠનાર્થં. પ.સં.૪-૧૩, ખેડા ભં.૩. (૬) સંવત ૧૬૯૦ વર્ષે પોસ સુદિ ૨ રવૌ લખિતં. પ.સં.૪-૧૪, વિ.ધ.ભં. (૭) સં.૧૭૨૨ આશો શુ.૧૫ ભોમે લિ. પ.સં.૬-૧૦, આ.ક.ભં. (૮) પ.સં.૫-૧૨, આ. ક.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી (ભૂલથી 'પાર્શ્વનાથ પ્રશ્નોત્તર' એ નામથી), હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૪, ૨૬૯, ૨૭૨, ૨૮૫, ૪૦૧, ૪૩૫, ૪૯૪, ૫૦૭).]

પ્રકાશિત : ૧. ચૈત્ય. આદિ સં. ભા.૩ પૃ.૧૧૭-૨૫. [તથા અન્યત્ર.]

**(૧૪૦૩) ઉપદેશમાલા રાસ** ૬૩ ઢાળ ૭૧૨ કડી ર.સં.૧૬૮૦ માહા સુદ ૧૦ ગુરુવાર

**આદિ** - દૂહા.

વેણા વંશ વજાવતી, ધરતી પુસ્તગ હાથિ;
બ્રહ્મસુતા હંસિ ચઢી, બહુ દેવી તુમ સાથ. ૧

**અંત** - ઢાલ ૬૨. દેશી-હીચ્યેં હીચ્યે રે. રાગ ધન્યાસી.

એણી પરિ બોલિયા ગણિ **ધરમદાસ** જે, ગ્રંથ **ઉપદેશમાલા** જ કીધો
તેહનો રાસ રચિઉ બહુ ભાંતિ સ્યું, તેહ ભણિ વિબુધ જન માંહિ પ્રસિદ્ધો રા.
રાસ રંગે કર્યો રાસ રંગે કર્યો સૂરિ **વિજયાનંદ** સીસ નામિ.
એહ **ઉપદેશમાલા** ગ્રંથ જોડતાં, વસ્ત વિવધિ વારૂ વાનીઅ પામી. રા. ૯૪
સરસ વલી **વીર**ના નામથી નીપનો, એહ રહો જીહાં રવિ ચંદ ધરતી;
ચંદ્રવિમાન જગતિલગિ જાણજ્યો, ધર્મ સમૂહ હુઇ જેહ ફરતી. રા. ૯૫
કવણ દેશિ થયો કવણ ગામઇ કહ્યો, કવણ રાયિં લહ્યો એહ રાસો.
કવણ પુત્રેં કવ્યો કવણ કવિતા ભયો, કવણ સંવચ્છર કવણ માસો. રા. ૯૬
કવણ દિન નીપનો, કવણ વારઇ હુઓ, કરિઅ સમસ્યા સહુ બોલ આણઇ.
મૂઢ અણઅખ્યરી સોય શું સમજસઇ, નિપુણ પંડિતવરા તેહ જાણઇ. રા.

ઢાલ ૬૩ ચોપઇ

**પાટણ** માંહિ હુઓ **નર** જેહ, નાતી ચોરાસી પોષણ તેહ;
મોટો પુરૂષ જગિં તેહ કહેશ, તેહનિં ન્યાતનિં નામિં દેશ.
**[ગુર્જર દેશ]** ૬૯૮
આદિ અખ્યર વિણ બીબઇ જોય, મધિ વિના સહુ કોનઇ હોય.
અંતિ અખ્યર વિણુ ભુવન મઝારિ, દેશિ નગરિં નામ વિચારી.
**[ખંભાત]** ૬૯૯
નલવટિ લાગો પદવી દેહ, પરનસઘાની ભગતિ કરેહ.
તેહનું મંડણ ગુણ ખંચતો, તેણઇ નામિ પૃથિવીપતિ છતો. [?] ૭૦૦
નિસાંણ તણો ગુરૂ અખ્યર લેહ, લઘુ દોય ગણપતિનાં જેહ,
જિભિં નાભ ભલું જે થાય, તે કવિ કેરો કહું પિતાય.
**(સાંગણ)** ૭૦૧
ચંદ અખ્યર ઋષિ ધુરથી લેહ, મેષલા તણોય નયનમો જેહ,
અખ્યર ભુવનમો શાલિભદ્ર તણોય, કુસુમદામનો વેદમો ભણો. ૭૦૨
વિમલ-વસઇ અખ્યર બાણમો, જોડી નામ કરો કાં ભમો?
**[ઋષભદાસ]**
શ્રાવક સોય એ રાસ નિર્માતા, **પ્રાગવંસ વીસો** વિખ્યાત. ૭૦૩
**દિગ** આગલિ લઇ **બિંદુ** ધરો, **કલા** સોય તે પાછળ કરો,
**કવણ સંવચ્છર** થાઈ વલિં? ત્યારઇ રાસ કર્યો મનરલી.
**(સં. ૧૬૮૦)** ૭૦૪
ગુરૂ અખ્યર લેઇ કરી કુમાર, એક લઈ ભારે દેખી હાર,
બેહુ મલી નીપાયો નામ, તેણઇ માસઇ કીધું શુભ કામ. [માહા] ૭૦૫
આદિ અખ્યર વિણુ કો મમ કરો, મધિ વિના સહુઇ આદરો,
અંત વિના શિર રાવણ જોય, અજુઆલી તિથિ તે પણિ હોય.
[દશમી] ૭૦૬
સકલ દેવ તણો ગુરૂ જેહ, ઘણા પુરૂષનિં વલ્લભ તેહ,
ઘરિ આવ્યો કરઇ જયકાર, તેણઇ વારિ કીધો વિસ્તાર. [ગુરુવાર]
૭૦૭

સાંભરિયા ગુણ ગાવા મુજ મનિ હીરના એ દેશી. રાગ ધન્યાસી.
વલિ વિસ્તાર કર્યો મેંઇ રંગઇ રાસનો રે, આતમહિતનિં કાજી.
વરનિ રે નરની રે તરવા કાજી બેડિલી રે. ૭૦૮

મુગતિનગરનો દીવો એ સહી રે, ટાલઇ પાપ-અંધાર,
રાસો રે વાસો રે સુખ અનંતનો આપતો રે. ૭૦૯
મંગલિક સકલમાં પઇહઇલો એ સહી રે, ભણતાં જઇજઇકાર,
સુણતાં રે ગુણતાં રે સકલ સંઘ મંગલ કરૂં રે. ૭૧૦
જે નરનારી શુભ ગતિ બારી ઇચ્છતા રે, સોય સુણો એ રાસ.
આસો રે તાસો રે પહોંચઇ સઘલી મન તણી રે. ૭૧૧
કામગવી ન ચિંતામણી શુભ સુરતરૂ રે, તે હું પામ્યો આજ,
માહારા રે મનનો રે સકલ મનોરથ સહી ફલ્યો રે. ૭૧૨

(૧) સં.૧૭૧૫ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૯ સોમે લિખિતં. પ.સં.૩૪, અમર. ભં.

**(૧૪૦૪) + હિતશિક્ષા રાસ** ૧૮૬૨ કડી ર.સં.૧૬૮૨ માધવ માસ સુદ ૫ ગુરુ ખંભાતમાં

આ 'હિતશિક્ષા રાસ'નું રહસ્ય 'જૈન ધર્મપ્રકાશ'માં સાર રૂપે શેઠ કુંવરજી આણંદજીએ લખી કટકેકટકે પ્રકટ કર્યું હતું અને તે જુદું પુસ્તકાકારે પણ જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા તરફથી પ્રકટ થયું છે. આમાં સોરઠા, દુહા, છપ્પા એ છંદો ઉપરાંત નયસુંદરના 'સુરસુંદરી રાસ'ની ઢાળો નામે 'સુરસુંદરી કહે શિર નામી' તેમજ 'છાનો રે છૂપીને કંતા કિહાં રહ્યો રે' (આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ. ૩જું પૃષ્ઠ ૨૭૩), સમયસુંદર કવિની 'પ્રત્યેકબુદ્ધ રાસ' પૈકી પ્રસિદ્ધ ઢાળ નામે 'હવે રાણી પદમાવતી' વગેરે તેમજ વિનયપ્રભના 'ગૌતમ રાસ'ની 'જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે' એમ પોતાના પૂર્વગામી કવિઓની ઢાળો લઈ પોતે ઢાળો-દેશીઓ કરી છે. આ રાસમાં પુષ્કળ સુભાષિતો મળી આવે છે.

**આદિ –** **કાસમીર** મુખમંડણી, ભગવતિ **બ્રહ્મ**સુતાય,
તું **ત્રિપુરા** તું ભારતી, તું કવીજનની માય. ૧
તું **સરસતિ** તું **શારદા**, તું બ્રહ્માણી સાર,
વિદુષી માતા તું કહી, તુઝ ગુણનો નહિં પાર. ૨
હંસગામિની તું સહી, વાઘેશ્વરી તું હોય,
દેવિ કુમારી તું સહી, તુઝ સમ અવર ન કોય. ૩
ભાષા તું બ્રહ્મચારિણી, તું વાણી દે વાણી,
હંસવાહિની તું સહી, ગુણ સઘલાની ખાણિ. ૪
બ્રહ્મવાદિની તું સહી, તું માતા મતિ દેહ

તું રમજે મુખ માહરે, ચિંત્યું કાજ કરેહ. ૫

ઢાલ ચોપાઇની દેશી.

ચિંત્યું કાજ કરેશું આજ, તુઝ નામે સવિ સરિયાં કાજ,
તુઝ નામેં બુદ્ધિ પામું સાર, જ્ઞાન વિના જીવિત ધિક્કાર. ૧
તે દારિદ્રી જગમાં ભલા, જ્ઞાનસહિત દીસે ગુણનિલા,
અર્થસહિત ને શાસ્ત્રરહિત, તે નર નાવે મહારે ચિત્ત. ૨
જ્ઞાની કાપડી આગલ કર્યો, મૂરખ મહોટો ભૂષણ ભર્યો,
બહુ આભરણેં શોભે નહિં, જ્ઞાન ભલો તો શોભે તહીં. ૩
જ્ઞાની નર સઘલે પૂજાય, નરપતિ નિજ નગરેં જ મનાય,
જ્ઞાની ભલો નર જોહુ કુરૂપ, કોણ જુવે કોયલનું રૂપ. ૪
કોયલરૂપ સ્વર મધુરો જેહ, તપસ્વીરૂપ ક્ષમા જ કહેહ,
પતિવ્રતા નારીનું રૂપ, કુરૂપને વિદ્યા જ સુરૂપ. ૫
અધિકું રૂપ તે વિદ્યા કહી, ગુપ્ત ધન તે વિદ્યા સહી,
યશ-સુખની દેનારી એહ, વાટેં બાંધવ સરિખી જેહ. ૬
વિદ્યા રાજભવનેં પૂજાય, વિદ્યાહીન અજ પશુઆ માય,
લક્ષ્મી પણ જુગતી શોભતી, જો ઉપર બેઠી **સરસ્વતી.** ૭
નાણાં ઉપર અક્ષર નહિં, તે નાણું નવિ ચાલે કહિં,
જિહાં અક્ષર તિહાં મહત્ત્વ તે બહુ, ઉત્તમ અંગ તે પૂજે સહુ. ૮
તિણ કારણ અધિકી **સરસ્વતી,** જેહથી ગણધર હુઆ યતી,
આચારિજ મહોટા ઉવઝાય, પંડિત પદ તે તુઝથી થાય. ૯
મુગતિ તણી પદવી પણ હોય, જ્ઞાન સમું નહિં દૂજું કોય,
જેહથી સકલ ભેદ જન લહે, સ્વર્ગનરગની વાતો કહે. ૧૦
કહે પૃથિવીસાયરનાં માન, નદી ડુંગર ને નગર નિધાન,
જીવ-અજીવના ભાખે ભેદ, ભાખે વિવરી ત્રણ્યે વેદ. ૧૧
જાણે પુણ્યપાપની વાત, સાધુધર્મ શ્રાવક અવદાત,
ભવ્ય-અભવ્ય જ્ઞાની ઓલખે, મૂરખ અણસમજુ સહુ ભખે. ૧૨
તેણેં જ્ઞાન અધિક કહેવાય, લહે શારદ તણે પસાય,
વેદપુરાણ પિંગલ તો થયું, પ્રથમ નામ શારદનું ગ્રહ્યું. ૧૩
કવિત કાવ્ય ને ગાથા માંહિ, ભાષા વિણ નવિ ચાલે ક્યાંહિ,
આગમ ચરિત્ત રાસ ને ભાસ, સચરાચર જગ તારો વાસ. ૧૪
તું પુત્રી છો **બ્રહ્મા** તણી, તાહરી શોભા દીસે ઘણી,

સખરૂં રૂપ સુકોમલ અંગ, તું માતા મુઝ રાખે રંગ. ૧૫
ગુણ તાહારા નવિ લાધે પાર, તું કરજે કવિજનની સાર,
આજ હુઓ હૈડે ઉલ્લાસ, નીપાઉ **હિતશિક્ષા રાસ.** ૧૬

**અંત** – ઢાલ ઉલાલાની દેશી ર.ગ ધન્યાશ્રી.

કહ્યો હિતશિક્ષાનો રાસ, પહોતી મનડા તણી આશ,
મંદિર કમલાનો વાસ, ઉત્સવ હોયે બારે માસ. ૧
સુણતાં સુખ બહુ થાય, માને મહોટા એ રાય,
સંપ બહુ મંદિરમાંય, લહે હયગય વૃષભો ને ગાય. ૨
પુત્ર વિનીત ઘરે બહુય, શીલવંતી ભલી વહૂય,
શકટ ઘણાં ઘરેં બહૂઅ, કીરતિ કરે જગ સહુઅ. ૩
એ હિતશિક્ષાનો રાસ, સુણતાં સબલ ઉલ્લાસ,
કર્યો **ખંભાયત**માં તાસ, જિહાં બહુ માનવવાસ. ૪

સર્વ ગાથા ૧૮૨૬.

ઢાલ ચોપાઈની દેશી

ઘણાં લોક વસે છે ત્યાંહિ, રાસ રચ્યો **ત્રંબાવતી** માંહિ,
સકલ નગરને નગરી જોય, **ત્રંબાવતી** તે અધિકી હોય. ૧

પછી જેમ 'હીરવિજયસૂરિ રાસ'માં છે (જુઓ હવે પછી) તેમ ખંભાતનું વર્ણન છે, પછી

પુણ્યવંત પોષધ ધરતા ત્યાંહિ, સાહમ્મીવાત્સલ્ય હોએ પ્રાહિ,
એ નગરીની ઉપમા ઘણી, **જાહાંગીર** પાદશાહ જેહનો ધણી,
તે **ત્રંબાવતી** માંહે રાસ, જોડતાં મુઝ પહોતી આશ. ૧૬
**યુગલ સિદ્ધિ અને ઋતુ ચંદ ૧૬૮૨**, જુઓ સંવત્સર ધરી આનંદ,
માધવ માસ ઉજ્વલ પંચમી, ગુરૂવારેં મતિ હોયે સમી. ૧૭
મેં ગાયો **હિતશિક્ષા રાસ**, **બ્રહ્મસુતાયે** પૂરી આશ,
શ્રી ગુરૂનામેં અતિ આનંદ, વંદૂં **વિજયસેન** સૂરીંદ. ૧૮

ઢાલ આરતીની દેશીમાં રાગ ધન્યાશ્રી

વંદિયે **વિજયસેન સૂરિ**રાય, નામે જપંતાં સુખ સબલ થાય,
વંદિયે **વિજયસેન સૂ**રિરાય.
**તપગચ્છનાયક** ગુણ નહિં પારો, **ઓસવંશે** હુઆ પુરૂષ અપારો. ૨

આ પછી 'હીરવિજયસૂરિ રાસ'માં પ્રશસ્તિમાં છે તે પ્રમાણે છે. તેમાં વિજયસેનને બદલે વિજયાણંદ મૂકયું છે, અને થોડો વિશેષ વધારો.

છે. જે કંઈ ફેરફાર છે તે અત્ર આપેલ છે.

**સંઘવી સાંગણનો** સુત વારૂ, ધર્મ આરાધતો શક્તિ જ સારૂ. ૧૨
**ઋષભ** કવિ તસ નામ કહાવે, પ્રત ઊઠી ગુણ **વીરના** ગાવે. ૧૩
સમજ્યો શાસ્ત્ર તણા જ વિચારો, સમકિત શું વ્રત પાલતો બારો. ૧૪
પ્રહ ઉઠી પડિક્કમણું કરતો, બે-આસણું વ્રત તે અંગે ધરતો. ૧૫
ચઉદે નિયમ સંભારી સંક્ષેપું, **વીર**વચનરસેં અંગે મુઝ લેપું. ૧૬
નિત્ય દશ દેરાં જિન તણાં જૂહારૂં, અક્ષત મૂકી નિજ આતમ તારૂં. ૧૭
આઠમ પાખી પોષધ માંહિ, દિવસરાતિ સજ્ઝાય કરૂં ત્યાંહિં. ૧૮
**વીર**વચન સુણી મનમાં ભેટું, પ્રાયેં વનસ્પતિ નવિ ચુંટું. ૧૯
મૃષા અદત્ત પ્રાય નહિં પાપ, શીલ પાલું મનવચકાય આપ. ૨૦
પાપ પરિગ્રહેં ન મિલું માંહિ, દિક્ષિ તણું માન ધરૂં મન માંહિ. ૨૧
અભક્ષ્ય બાવીશને કર્માદાન, પ્રાયેં ન જાયે ત્યાં મુઝ ધ્યાન. ૨૨
અનરથદંડ ટાલું હું આપ, શસ્ત્રાદિકનાં નહિ મુઝ પાપ. ૨૩
સામાયિક દિશિમાન પણ કરિયેં, પૌષધ અતિથિસંવિભાગવ્રત ધરિયેં. ૨૪
સાત ક્ષેત્ર પોષી પુણ્ય લેઉં, જીત્ર કાજેં ધન થોડુંક દેઉં. ૨૫
ઇમ પાલું શ્રાવક આચારો, કહેતાં લઘુતા હોયે અપારો. ૨૬
પણ મુઝ મન તણો એહ પરિણામ, કોઇક સુણિ કરે આતમકામ. ૨૭
પુણ્યત્રિભાગ હોયે તિહાં મહારે, ઇસ્યુંઅ **ઋષભ** કવિ આપ વિચારે. ૨૮
પરઉપકાર કાજ કહિ વાત, ધર્મ કરે તે હોયે સનાથ. ૨૯
**ઋષભ**દાસેં એ જોડિયો રાસો, સંઘ સકલ તણી પહોતી આશો. વંદિયેં. ૩૦

(૧) પ.સં.૭૩-૧૬, રત્ન ભં. દા.૪૧ નં.૬. (૨) લિ. પં. વિનય-પ્રભુના સં.૧૭૬૮ આસો શુ.૧૩ ગુરૂ. પ.સં.૧૦૧-૧૧, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૨૨૦. (૩) પ.સં.૬૧-૧૨, વટા ચૌટા ઉ. પો.૧૬. (૪) સં.૧૮૨૭ કા.વ.૧ બુધે લ. પટેલ વરજલાલ વેણીદાસ આત્માર્થે શ્રી ખેટકપૂરે શ્રી ભીડભંજનજી શ્રી અમીઝરાજી પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૬૪-૧૮, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૧૧૩. (૫) પ.સં.૧૦૮-૧૦, સુ.લા. ખેડા. (૬) સં.૧૭૮૪ માગ.શુ.૧૩, નીચે તપા પદ્મવિજયાદિનો ઇતિહાસ છે, પ.સં.૩૨, કૃપા. પો.૪૪ નં.૭૭૩. (૭) ઇતિ શ્રી સંઘવી ઋષભદાસકૃત હિતશિષ્યા સંપૂર્ણ

ગાથા ૧૮૬૨ ગ્રંથાગ્રં ૨૩૨૫ સંવત ૧૮૫૬ વર્ષે આસુ માસે કૃષ્ણપક્ષે તૃતીયા તીથૌ નિશાપતિ વાસરે લિપીકૃતમ્ સંવિગ્નઃ પં. શ્રી ૫ **ન્યાનચંદ્રેણ** લિષિતમ્ શ્રી **ભાવનગર** બંદરે શ્રીરસ્તુ. ભદ્રં ભૂયાત્ કલ્યાણમસ્તુ. શ્રી ઋષભદેવપ્રશાદાત્ લેખકપાઠકયોઃ ચિરંજીયાત્. પ.સં.૬૯–૧૩, આ.ક.ભં. (પછી ગ્રંથની ટીપ છે.) [મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. ભીમસિંહ માણક.

**(૧૪૦૫) જીવત સ્વામીનો રાસ** ૨૨૩ કડી ર.સં.૧૬૮૨ વૈશાખ વદ ૧૧ ગુરુ ખંભાતમાં

**અંત –** ઢાલ દેસી ચંદ્રગણી, રાગ કેદારૂ ગુડી

પૂજા પ્રતિમાનિ છઇ, જુઉં **રાયપસેણી** માહિં,
હૂઉ **ભગવતિસૂત્ર ઊવાઈ** માંહિં, જોજે **જીવાભવવઇ** જ્યાંહિં.૨૧૩
**પંચમ અંગ અને ઠાણુંગ,** જો પૂજા શ્રાવક મનરંગ,
છઠિં અંગિં **દ્રુપદી** ધ્યાઇ, જિન પૂજંતાં બહુ સૂખ થાય. ૨૧૪
પૂજો **જીવતસ્વામિ** જિણંદો, જિમ ઘર હોઇ અતિ આણંદો,
ધ્યાન ધરંતા નવહી નિધાનો, રૂપ કાંતિ પામિં શુભ ગાનો. ૨૧૫
**ઋષભ** કહઇ મુઝ પહુતિ આસો, **જીવતસ્વામિ**નો ગાયો રાસો,
ભણતાં ગુણતાં સુણતાં સારો, સકલ સંઘનઈ જઇકારો. ૨૧૬
માત **સારદા** તણેં પસાઇ, રચ્યો રાસ **ત્રંબાવતિ** માહિં;
**બાહુ દિગ દરિસણ નિં ચંદિ,** જૂઓ સંવછર માન આનંદિ. ૨૧૭

*

માસ ભલો વૈશાખ વખાણું, વદિ અગ્યારસ નિરમલ જાણું,
ગુરૂવારિ કીધો અભ્યાસો, **જીવતસ્વામિ**નો જોડયો રાસો. ૨૧૮
ગછ **તપા** સુવિહિત મુનિરાઇ, **વિજયદેવ**સૂરિ પ્રણમું પાઇ,
શીલવંત સંયમનો ધારી, જનમ લગઇ છે તે બ્રમચારી. ૨૨૦
શ્રાવક તેહનો સબલ વિચારી, **સંઘવી સાંગણ** બારવ્રતધારી,
**ઋષભદાસ** સુત તેહનો જેહો, રચિં રાસ સુપરિં એહો. ૨૨૧
વંદો **વિજયાનંદ**સૂરી રાજા, રચિઓ રાસ અનોપમ આજ;
**વીર** જિણેશ્વર ચરમ તીર્થંકર, થુણતાં સીઝઇ કાજ, રચિ. ૨૨૨
**જીવિતસ્વામિ** જિનવર મનોહર, પ્રણમેં જસ સુરરાજ
**ઋષભ** કહિ એ રાસ સુણંતા, વાધિ લષ્યમીં લાજ
રચીઉ રાસ અનોપમ આજ. ૨૨૩

(૧) મુનિ ભાણુવિજયેન લિ. શકંદરપુર મધ્યે. પ.સં.૧૩-૧૨, પ્રથમ પત્ર નથી, ડાયરા અપાસરા ભં. પાલણપુર. (૨) સં.૧૬૮૨ વૈ.વ.૧૧ ગુરૂ ખંભાત. [ભં.?]

**(૧૪૦૬) પૂજાવિધિ રાસ** ૫૬૬ કડી ર.સં.૧૬૮૨ વૈશાખ સુદ **૫** ગુરૂ ખંભાતમાં

**આદિ** – દૂહા.

સરસ વચન દિઉં **સરસ્વતી**, સમરયાં કરજે સાર,
તુ તુઠિ મુષિ આપજે, વાણિનો વિસ્તાર. ૧
પદ પૂર્ણ અષ્યર સમા શબ્દ સાર ગુણ પરમ
આપે સુગણિ સાર દાન લહું પુરો ભરમ. ૨
ભેદભાવ ભલ ઊપજઇ, તુસઈ જો તુ પરાય,
**બ્રહ્મ**સુતા કમલિ વસઇ, તો મનિ ચ્યંત્યુ થાય. ૩
વાઘેસ્વરિ વાણિ વિના વચન હોઇ કિમ તંત,
સૌમ્ય દષ્ટિ હોઇ **સારદા**, વચન વાણિ દીપંત. ૪
ષ્યોભ ન પામઇ બોલતો, પૂછયાં ઉતર દેહ,
સકલ શભા રંજઈ ઘણુ, ચંત્યું કાજ કરેહ. ૫

**અંત** – મિ મનસ્યુધિં રચોયો રાસ, ફલ્યો મનોરથ પોહોતી આસ,
**ત્રંબાવતિ**મા જોજયો સહિ, સુણી પુરૂષ સહુ ગહમહઇ. ૫૯
સંવત **બાહુ સિદ્ધિ અંગ ચંદ**, શબ્દ આણુતાં રંગ,
વહઇશ્યાષ શુદિઇ જલ પંચમી, ગુરૂવારિ મતિ હુઈ સમી. ૬૦
જોડયો મિં **પૂજાવિધિ રાસ**, **બ્રહ્મ**સુતાઇં પૂરી આસ,
ભાષઇ કવિતા **ઋષભદાસ**, સુણુતા ઘરિ કમલાનો વાસ. ૬૧

ઢાલ. કહરણી કહરણી તુઝ વિણુ સાચો. રાગ ધન્યાસી.

ઘરિ કમલા કંતા નિ ભ્રાતા, માત તાત સુત સારોજી,
હઇ ગઇ રથ ત્યવરિ ગુણવંતી, અતિ પોઢો પરિવારોજી. ઘરિ. ૬૨
સાર વસી સઘલી ઘરિ લહિઇ, ગુરૂનામિં ગહગહીઈજી,
**શ્રી વિજયાણુંદ**સુરી શિરોમણી, નામઇ નવનિધિ સહીઇજી. ઘરિ.૬૩
**તપગચ્છ**નાયક સ્યુભ સુષદાયક ઉપશમરસનો દરિઓજી,
તેહ તણા પદપંકજ પુજી, રાસ પૂજાવિધિ કરિઓજી. ઘ. ૬૪
**પ્રાગવંશ**હાં **સંઘવિ સાંગણ**, બાર વરતનો ધર્મીજી,
દાન પૂણ્ય પડીકમણા કરતા પૂજા કરઇ નીત્ય સર્મીજી. ઘ. ૬૫

**સંઘવિ સાંગણ**નો સુત શ્રાવક, **ઋષભદાસ** ગુણ ગાવઇજી,
જે જિનની પૂજા આદરતો, અનંત સુષ તે પાવઇજી. ધરિ. ૬૬
(૧) હમણાં ૧૯૭૫માં લખેલી, પ.સં.૧૯–૧૫, વિ.ધ.ભં.

**(૧૪૦૭) શ્રેણિક રાસ** ૭ ખંડ ૧૮૫૧ કડી ર.સં.૧૬૮૨ આસો સુદ ૫ ગુરુ ખંભાતમાં

**આદિ** – આદિ અનાદેઇ **સરસતી**, સદા જગિં તુઝ માન,
સહુકો સેવિ **સારદા**, બાલ કરિ તુઝ ધ્યાંન. ૧
ષટ્ દરસણમાંહ્યં સહી, તહારો સઘલિ વાસ,
કરો કૃપા તો ગાઇએ, નર **શ્રેણિકનુ રાસ.** ૨
સમરૂં **સરસતિ** ભગવતી, ધ્યાંન ધરૂં નવકાર,
આદિ અનાદ અરહંત જપૂં, જંમ પાંમૂં ભવિપાર. ૩
સકલ સિધિ સમસ્ત સહી, ગણધર કરૂં પ્રણામ,
આરાધૂં ઉવઝાયનિ, જેમ સીઝિ મૂઝ કામ. ૪
સકલ સાધ સુપરિ નમૂં, કેવલજ્ઞાની સાધ,
સીયલવંત મૂંનીનઈ નમૂ, ન કરઈ કોહનઈ બાધ. ૫
ત્રવધિ તપીયા મૂની નમૂં, જંન પઢમાનો જાપ,
આગલ મોટા કવિ નમૂં, નાસઈ પૂરવ પાપ. ૬
એણંઈ ધ્યાંનઇ મત નરમલી, મુખ સરસતનો વાસ,
પઢમ તીરથંકર એહ સંઈં, કહુ **શ્રેણિકનો** રાસ. ૭

ચોપઇ.

નૃપ **શ્રેણિક**નો ગાસૂં રાસ, ભણતાં ગુણતાં પોહુચઇ આસ,
કવણ દીપ કોણ ખેત્રે વાસ, કેહેસૂં દેસ નગર વલી તાસ. ૮

**અંત** – રાસ રચ્યો રંગિ કરી, નામી કવિજન સીસ,
હું બાલક છુ તુમ તણો, તુમથી લહુ જગીસ. ૧૮૦૭

ઢાલ. ચંદનભરી રે તલાવડી. રાગ મેવાડુ.

તુમ નામિં સુખ પામીઇ રે, ગુરુનામિ ગુણ હોઇ, સોભાગી,
શ્રી **વિજઆનંદ**નિ નમું રે, **તપગચ્છનાયક** સુય, સો. કરિ કરિ સેવા ગુરુ તણી.
તપતેજિં કરી દીપતુ રે, વઈરાગી લઘુવેશ, સો.
ભવિજન લોકનિ તારવા રે, વીચરઈ દેશવિદેશ. સો. કરિ.
માહા ભાએગ નર એહનુ રે, સહૂકો નમિઉ પાય, સો.

ઋષભિં રાસ રચ્યો સહી રે, શ્રી ગુરુચરણ પસાય. સે. ૧

દૂહા.

ગુરુનાંમિં જસ પામીઉ, ભમાણી આધાર;
શ્રી નવકારમહીમા થકી, વરત્યો જઈજઈકાર. ૧૧

ઢાલ. હીચો રે હીચો.

કામ સીધાં સહી, કામ સીધાં સહી, શ્રીઅ **શ્રેણિક**નૃપ રાસ કીધો,
એહ **ત્ર્ંબાવતી** માંહિ ગાયો સહી, નગર સઘલાં માંહિ જે પ્રસીધો,
કોટ ત્રંબા તણો દિવ્ય કીધો, કાંમ સીધાં સહી. કામ. ૧૨
તપન તરપોલીઉં, કોટ બરજિં ભજ્યો, સાયરલહઇરિં બહુ
વહાંણ આવઇ;
વસત વિવહારીઆ, કનકકોડે ભર્યાં, ઉઠિ પરભાતિ જિનમંદિર
જાવઈ;
શ્રીઅ દેવગુરુ તણા ગુણહી ગાવઈ. કાંમ. ૧
પ્રવર પ્રાસાદ પંચ્યાસીઅ પ્રણમીઈ, જ્યાંહા પોશાલ બહઈતાલીસ
દીસઇ,
ગોચરી સગમ તે સાધનિં અહીકણિં, અહીઅ રઇતાં મુની મનહી
હીસઇ;
તેહ જાંણો તુમ્હો વિસા જ વીસઇ. કામ. ૧૪
પોષધ પ્રાસાદ વ્યાપાર પાસઇ સહી, શાક પાસઇ લીઇ સ્વાદ રસીઆ,
**ઋષભ** કહઈ તેહ જગમાહ ધના સહી, જેઅ **ત્ર્ંબાવતી** માહિં
વસીઆ;
શાસ્ત્ર સુણવા નર જેઅ રસીઆ. કામ. ૧૫

દૂહા.

સકલ કામ સીધાં સહી, રચીઉ **શ્રેણિક** રાસ;
મેર મહી સુર ભુવન જિહાં, તવ લગિં એહનુ વાસ. ૧૬

ઢાલ. ઉતારે રે આરતી અરિહંતદેવા. રાગ ધન્યાસી.

સંભલાંવો રે નિશદિન રાસ રુડા, સાંભલી બાંધજ્યો પુન્યમૂંડા.
સંભલાવો રે. ૧૭
સંવત **બાહુ દીગ દરિસણ ચંદઈ** માસ આસો નરખો જ
આનંદિં. સં. ૧૮
ઉજલી પાંચમનિં ગુરુવારો, **શ્રેણિક** રાસનુ કીધ વિસ્તારો. સં. ૧૭

સાતઈ ખંડ સંપૂરણ કીધા, આજ મનોરથ સઘલા સીધા. ૨૦
સાતઈ ખંડ સુણઇ નર જેહો, સાતઈ નરગ નિવારતા તેહો. સં. ૨૧
સાતઈ ખંડ સુણઈ નરનાર્યો, સાત ભઈ નુહઇ તસ ઘરિબાર્યો. સં. ૨૨
સાતઈ ખંડ સુણી જાગ્યો, સપત મુખી પ્રભવઇ નહી આગ્યો. સં. ૨૩
સાતઈ ખંડ ઉપરિ દિ ચીંતો, તસ ઘરિ નુહઇ સાતઇ ઈત્યો. સં. ૨૪
સાતઈ ખંડ રચઇ નર જેનિં, સાતઈ સમુદ્ર ન પ્રભવઇ તેનિં. સં.૨૫
સાતઈ ખંડની સુણતાં વાતો, પુણ્ય પ્રગટઈ તસ સાતઈ ધાતો. સં. ૨૬
સાતઇ ખંડ લખી ગુણ ગાઇ, સાત કટિક તણો સ્વામી થાઇ. સં. ૨૭
સાતઈ ખંડ સુણિઇ નરરાયો, સપ્ત ઘોડા તણો નાયક થાયો. સં.
સાતઈ ખંડ સુણઇ નર જેહો, સપ્ત હાથી નર પામઈ દેહો. સં. ૨૮
સુણતાં ભણતાં ઇમ ગુણ થાઈ, લખાવતાં પુણ્ય કહિઉં ન જાઇ. સં.
પરત્ય લખાવી સાધનિં આલઇ, કાલ ઘણો પુણ્ય તે પણિ ચાલઈ. સં.
દેસ-પરદેસમ્હાં વિસ્તરઇ ગ્નાનો, સગમ હોઇ તસ કેવલન્યાનો. સં.
જેહ જોડી ગુણ જિન તણા ગાઈ, તેહનુ પુણ્ય કાઇ લખ્યું ન જાઈ. સં.
જોડી **વીર** તણા ગુણ ગાવઈ, તીર્થંકર ગણધર પદ પાવઈ. સં.
ઈંદ ચક્રી ઈભપણું અજે કહીઇ, તિહની રિદ્ધ તો હાથમ્હાં લહીઇ. સં.
તેણઇ કારણિ **શ્રેણિક**નો રાસો, જોડી ગાઇ કવી **ઋષભદાસો**. સં.
**પ્રાગવંસિ સંઘવી જ મઈહઈરાજો**, તેહ કરતા બહુ ધર્મનાં કાજો,
સંઘવી **સાંગણ**સુત વલી તાસો, અરિહંત પૂજઇ જિન **વીર**ના દાસો;
**સાંગણ**સુત કવિ **ઋષભ જ દાસો**, કરત **શ્રેણિક** નરરાયનો રાસો
ગણતાં ભણતાં સુણતાં સારો, સકલ સંઘનિ જઈજઇકારો. ૧૮૩૯

(૧) સં.૧૭૦૧ વર્ષે, પ.સં.૫૯-૧૫, વી.ઉ.ભં. દા.૧૯ પો.૩. (૨) સં.૧૭૦૭ ચૈ.શુ.૧૪ ભોમે, પ.સં.૮૦-૧૩, પદ્મસાગર ભં. જૈ.શા. અમદાવાદ દા.૧૩ નં.૬. (૩) સં.૧૭૬૬ ભા.શુ.૩ બુધે લિ. મહો. **હીરચંદ્રગણિ** શિ. પં. **માનચંદ્રગણિ** શિ. પં. **ખીમચંદગણિ** શિ. પં. **કેસરચંદ્રેણ** લિ. **લાડુઆ શ્રીમાલી** જ્ઞાતીય વૃદ્ધશાખીય સા **નારાયણ** સુત સો **કીસન** તત્ સુપુત્ર સા **ભવાની** વાચનાર્થે સા. **મેઘરાજ**ના આગ્રહ થકી લખાપીત. **સુરતિ** મધ્યે લ. **સુરતિ** બંદિર વાસ્તવ્ય. ગ્રં. ગાથા ૧૮૫૧. સારાભાઈ પાસે. (૪) પ.સં.૮૩-૧૩, દે.લા. નં.૧૩૨૭-૪૯૧. (૫) સં.૧૭૫૮ કા. શુ.૧૪ ઇંદ્રવાસરે સંપૂર્ણ જાતઃ સં.૧૭૫૮ કા.વ.૯ શ્રી **તપાગચ્છીય વિજયદેવસૂરિ** સમવાય સાહ શ્રી **વેલજી સોમકરણ**નો ચોપડો તેહ મધ્યે. પ.સં.

૫૮, ગુ. (૬) સં.૧૮૭૫ આસાઢ વ.૯ ગુરુ પં. કાંતિવિજય શિ. પં. રાજવિજયગણિ શિ. પં. કૃષ્ણવિજય શિ. વિબુધ રંગવિજયગણિ શિ. ઋષભવિજય ગ. લિ. અણહિલ્લપુર પત્તન નગરે પંચાસરા પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૬૩-૧૭, જશ.સં. (૭) ઇતિશ્રી શ્રેણીકરાસ સંપૂર્ણ, શ્રીરસ્તુ સંઘવી ઋષભદાસ કૃત રાસની ટીપ લખીઇ છઈ. (ટીપ ઉતારી છે.) સંવત ૧૬૯૭ વર્ષે માઘ વદિ અષ્ટમી રવિવાસરે સા ચકા વીરાના પાના આંણીનિ ઉતારો છ. લખિતં ગાંધી માધવસુત વર્ધમાન પઠનાર્થં રામજી. [ભં.?] (૮) સં.૧૭૫૯ વર્ષે માહ વદિ ૧૩ બુધે ભટ્ટારક શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ પટ્ટે સકલપુરંદર ભટ્ટારક શ્રી વિજયરત્નસૂરીશ્વરરાજ્યે મહોપાધ્યાય શ્રી વિમલવિજયગણિ શિષ્ય પંડિત શુભવિજય ગણિ તત્ શિષ્ય પં. રામવિજયેન લિપીકૃતં શ્રી સૂર્યપુર નગરે. પ.સં.૬૬-૧૫, પ્ર.કા.ભં. નં.૩૭૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૭૬).]

**(૧૪૦૮) કયવન્ના રાસ** ૨૮૪ કડી ર.સં.૧૬૮૩

**આદિ –** દૂહા.

પ્રથમ જિણેસર પાએ નમું મરૂદેવ્યા સુત જેહ,
મુખ પૂનિમનો ચંદલુ, કનકવરણ જ દેહ. ૧
નાભિરાય કુલિ ઊંપને, જનમ હૂઓ જેણી વાર,
મેરૂ શરિં નવરાવીઓ, સુરમનિ હરખ અપાર. ૨
ઋષભ નામ તસ થાપીઉં, પરણાવ્યો બિ નારિ,
એકસુ પુત્ર હુઆ સહી, પૂત્રી બિ ઘરબારિ. ૩
વિપૂલ વંશ વાધ્યો સહી, પુહુતી મનની આસ,
જિનવર નામ જપી કરૂં, કઇવંનાનો રાસ. ૪

**અંત –** ઢાલ કહઇણી કણી.

ગુણ ગાયા કઇવના કેરા, ઋષભદેવ પસાઈજી,
(ભણતાં) ગુણતાં હુઇ સુખશાતા, સકલ ઋદ્ધિ.........૨૭૮
ગુણ ગાયા.
વરતિ ભરતે..., એ છઇ તિહાં અધિકારાજી,
આ.........હાં લહીઇ, કથાબંધ વિસ્તારાજી. ૨૭૯
તપગછનાયક શુભ સુખદાયક,......સૂરીંદાજી,
સંયમધારી અતિ..................ચંદાજી. ૨૮૦
..................યો, કઇવનાનુ રાસજી,

........................મનની આસજી. ૨૮૧
હરલોચન દી[ગ અં]ગ, અનોપમ, ચંદ સંવચ્છર જાણુંજી,
મા...ત્રીજ અજૂંઆલી, વાર ગુરૂઅ વખાણુંજી. ૨૮૨
પૂષ્ય નક્ષત્રિં એ પણિં પ્રગટયો...જયજયકારોજી,
પ્રાગવંશ સંઘવી સાંગણ, અંગિ ધરઇ વ્રત બારોજી. ૨૮૩
(સંઘવી) સાંગણસુત શ્રાવક સ(ખ)રૂ, ઋષભદાસ ત...
રાસ રચ્યો કઇવના કેરૂ, ફલ્યુ (મનોરથ મારોજી). ૨૮૪

(૧) પ.સં.૨૩-૧૫, એક ગુટકો, દે.લા.પુ.લા.

**(૧૪૦૮) હીરવિજય સૂરિના બાર બોલનો રાસ** ૨૯૪ કડી ર.સં. ૧૬૮૪ આ.વ.૨ ગુરુ.

"આ રાસ ૨૯૪ ટૂંકનો છે. ખરતરગચ્છ અને તપાગચ્છ વચ્ચે લાંબા વખતથી સ્પર્ધા અને વિખવાદ ચાલ્યા કરતાં હતાં. એ વિખવાદ સત્તરમા શતકમાં બહુ વધી પડચો હતો. શ્વેતામ્બરો અને દિગંબરો વચ્ચેનો વિરોધ તો બહુ જૂનો હતો, પણ સં.૧૧૭૬માં સિદ્ધરાજના દરબારમાં વાદિ દેવસૂરિ અને કુમુદચંદ્ર (દિગંબર) વચ્ચેના શાસ્ત્રાર્થમાં દિગંબરોને હરાવી ગુજરાતના રાજ્યની હદપાર કરાવ્યા તે પછી એમને બેઉને કામ કરવાનાં ક્ષેત્ર બહુધા જુદાં પડી ગયાં હતાં ને તેથી એમના વચ્ચેનો વિરોધ પણ મોળો પડી ગયો હતો. પણ સોળમા શતકમાં લુંકામત અને બીજા મત નીકળ્યા પછી એક ત્રીજા જ વિરોધીઓ સાથેનો વિરોધ પ્રબળ થઇ પડચો હતો. શ્વેતાંબર મતના ગચ્છો વચ્ચેની મતામતી પણ પ્રબળ થઇ પડી હતી. આવા અનેક વિરોધોને લીધે જૈનધર્મ માનનારા જુદાજુદા મતો વચ્ચે વેરવિરોધ એટલો પ્રબળ થઇ પડચો હતો કે જોખમદાર આચાર્યોને વચ્ચે પડચા વગર ચાલે નહીં. તપગચ્છના આચાર્ય વિજયદાનસૂરિએ ધર્મસાગર-કૃત 'કુમતિકંદકુદ્દાલ' ગ્રંથ સભા સમક્ષ પાણીમાં બોળાવી દીધો હતો અને તે ગ્રંથ કોઇની પણ પાસે હોય તો તે અપ્રમાણ ગ્રંથ છે, માટે તેમાંનું કથન કોઇએ પ્રમાણભૂત માનવું નહીં એવું જાહેર કર્યું હતું. એ ઉપરાંત તેમણે 'સાત બોલ' એ નામે સાત આજ્ઞાઓ જાહેર કરીને એક-બીજા મતવાળાને વાદવિવાદની અથડામણ કરતા અટકાવ્યા હતા. પણ આટલાથી વિરોધ જોઇએ તેવો શમ્યો નહીં એથી વિજયદાનસૂરિની પછી આચાર્ય-પદવી પામેલા હીરવિજયસૂરિએ સાત બોલ ઉપર વિવરણ કરીને 'બાર બોલ' એ નામે બાર આજ્ઞાઓ જાહેર કરી હતી. પ્રમાણ અને દષ્ટાંત

વડે એ બાર બોલનો હેતુ સ્પષ્ટ કરવાને ઋષભદાસે આ રાસ રચ્યો છે."
– મ.બ. આ 'બાર બોલ' માટે જુઓ જૈન શ્વે.કો.હેરેલ્ડનો ઐતિહાસિક અંક, ૧૯૧૫નો ભેળો ૭–૯ અંક.

**આદિ –** દૂહા

**ગઉતમ** ગણુધરગુણ સ્તવું, **સારદ** તુઝ **આધાર,**
બાર બોલ ગુરૂ **હીરના,** વ્યવરી કહું વીચાર. ૧
બાર બોલ કે **બાર** મેધ, કઈ બારઇ આદીત્ત;
બાર ઉપાંગ એહનિ કહું, **હીરવચન બહુ** વીત. ૨
બાર વરત શ્રાવક તણાં, જ્યમ તારઈ નરનારિ;
બાર બોલના વાપરિં, ત્યમ તારઇ સંસારિ. ૩
બાર બોલ ગુરૂ **હીરના,** આરાધઇ નર જેહ;
બારઈ સરગનાં સુખ વલી, સહી પામઇ નર તેહ. ૪

**અંત –** કહિણુ વડાનિં ચાલઇ જેહ, બેહુ ભાવિં પૂજાઈ તેહ;
થોડા કાલમ્હા મુગતિ જાય, **રીષભદાસ** ગુણુ તેહના ગાય. ૮૯
સંવત **વેદ(૪) દીગ(૮) અંગ(૬)** નિં **ચંદ્ર(૧),** શ્રાવણુ માસ
હુઉ આણંદ;
કૃષ્ણુ પખિ હુંઈ દૂતીઆ સાર, ઉત્તમ સૂર જગમ્હા ગુરૂવાર. ૯૦
મઘા નખ્યત્ર વરસઈ જેણી વાર, બાર બોલ રચ્યા તવ સાર;
ભણુતાં ગુણુતાં જઇજઈકાર, **હીરભગત** ઘરિ મંગલ ચ્યાર. ૯૧
ઢાલ હીંચ્ય રે હીંચ્ય રે. રાગ ધ્યનાસી.

ચ્યાર મંગલ સહી, ચ્યાર મંગલ સહી, **હીરના** નામથી હંવર હાર્યો,
સોવન રથ પાલખી, સૂંદરીસુખ બહુ, ઝૂલતા હાથીઆ કોડિ બાર્યો;
ઉલગ કરઇ ઘરિ દેવ નાર્યો, ચ્યાર મંગલ સહી—૨ આચલિ.
**હીરપાટિં વિજયસેન** સૂરીસ્વરૂં, શ્રી **વિજયતિલક**સૂરી તાસ પાટિં;
સૂરિ **વિજયાનંદ** તાસ પાટિં સહી, નામ જપતા સુખી વિષમ વાટિં;
નામ જપીઈ ગચ્છનાયક માટિં. ચ્યાર મંગલ. ૩
સૂરિ **વિજયાનંદ** મુનિ તણો શ્રાવક, સાહો **સાગણુ**સુત **રીષભદાસો;**
**પ્રાગવંસી** વડો **હીર** ગુણુ ગાવતો, સંઘ સકલ તણી પૂરી આસોઃ
લચ્છી પૂરે મઝ ઘઈરિ વાસો, ચ્યાર મંગલ. ૪
—ઇતિ શ્રી **હીર**વિજયસૂરિ **બાર** બોલ સંપૂર્ણ. ગાથા ૨૯૪.

**(૧૪૧૦) મલ્લિનાથ રાસ** ૨૯૫ કડી ર.સં.૧૬૮૫ પોષ શુદિ ૧૩.

રવિવાર ખંભાતમાં

આદિ – દૂહા

સરસ સકોમલ **સુંદરી**, સુગણિ સારસ રૂપ,
સીંહલંકી તુ **સરસ્વતી**, સમરઇ તુઝ જિનભુપ. ૧
ગણધર ગુણ તુઝ ગાવતા, ત્હારો સઘલઇ વાસ
ગુણીઅણ ગુણ તુઝ સમરતા, પુરઇ પૂરષની આસ. ૨
વચન દીઓ વાઘેસ્વરી, દેવી પૂરે આસ
**મલ્લીનાથ** જિનવર તણો, રંગિ ગાસ્યુ રાસ. ૩

અંત – ફલો મનોરથ સઘલો આજ, શ્રી ગુરૂંનામિં સીધા કાજ,
**વિજયાનંદ** સુરિસ્વર નામ, જેહના જગ બોલઈ ગુણગ્રામ. ૨૭૬
તેહ તણુઇ ચરણે અનુંસરિ, **મલ્લીનાથ** ગુણવેલી કરી,
સકલ કવીનિં નામી સીસ, મિં ગાયો જિનવર જગદીસ. ૨૭૭
**જ્ઞાતાધર્મ કથાંગ** સુસાર, છઠઇ અંગિં એહ વિચાર
સંમધ સોય ત્યાંહાથી મઈં ગ્રહી, રાસ રચ્યો હઇઅડઇ ગહઇગહી. ૨૭૮
**ત્રીંબાવતી**મ્હા ગાયો રાસ, જ્યાહા છઇ અઢાર વરણનો વાસ,
ન્યાતિ ચોરાસી વણિગ વસઇ, દાન પૂણ્ય કરતા ઉહેલસઈ. ૨૭૯

(એક પ્રતમાં અહીં ખંભાતના તે વખતના ધોરી શ્રાવકોનો પરિચય આ પ્રમાણે આપ્યો છે :

**પારિષ વજીઓ નિં રાજીઓ**, જસ મહિમા જગમ્હા ગાજીઓ,
અઉઠ લાષ રૂપક પૂણ્યઠામિ, અમારિ પળાવી ગામોગમિ. ૨૮૨
**ઓસવંસિ** સોની **તેજપાલ**, **શેત્રુંજ–ગીર** ઊધાર વીસાલ,
લ્હાહારી દોય લાષ ષરચેહ, **ત્રીંબાવતીનો** વાસી તેહ. ૨૮૩
**સોમકરણ સંઘવી ઉદઇકરણ**, અધલષ્ય રૂપક તે પુણ્યકરણ,
ઉસવંસિ રાજા **શ્રીમલ**, અધલષ્ય રૂપકિ ષરચઇ ભલ. ૨૮૪
**ઠકર જઈરાજ અનિં જસવીર**, અધલષ્ય રૂપક ષરચઇ ધીર,
**ઠકર કીકા વાઘા** જેહ, અધલષ્ય રૂપક ષરચઇ તેહ. ૨૮૫)

અસ્યું નગર **ત્રંબાવતી** સાર, રત્ન હેમ રૂપક દાતાર,
ભોગી પૂરૂષ નિં કુરણાવંત, વણિગ છોડઇ બાંધ્યા જંતુ. ૨૮૪
પસુ પુરષની પીડા હરઇ, માંદા નરનિં સાજા કરી,
અજા-મહીષની કરઇ સંભાલ, શ્રાવક જીવદયાપ્રતિપાલ. ૨૮૫
પંચાસી જિનના પ્રાસાદ, ધ્વજ તોરણ તીહા ઘંટાનાદ,

બિહઇતાલીસ યાહા પોષધશાલ, કરઇ વખાણ મૂની વાચાલ. ૨૮૬
પોષધ પડિકમણું પૂજાય, પુણ્ય કરંતા દાઢા જાય,
પ્રભાવના વાખ્યાનિ જ્યાહિ, શામીવાછિલ હોઇ પ્રાહિ. ૨૮૭
ઊપાશરો દહેરૂં નિં હાટ, અત્યંત દૂરિ નહી તે વાટ,
ઠંડિલ ગોચરિ સોહેલી આહિ, મુનિ રહિવા હીડઇ અહાં પ્રાહિ. ૨૮૮
અસ્યું નગર **ત્રંબાવતી** ખાસ, મિં જોડયો **મલિનાથ**નો રાસ,
કેણ સંવછર માસ દીન વાર, ગુઢપણુઈ કીજઇ વીસ્તાર. ૨૮૯
સંવત **બાણ સીધી ષટ ચંદ**, પોસ માસિ હુઉ આનંદ,
ઊજલ પાખી તેરસિ રવિવાર, રાસ તણો કીધો વીસ્તાર. ૨૯૦
**પ્રાગવંસિ વીસો** વીખ્યાત, **મિહઈરાજ સંઘવી** મુખ્ય કઇ-હઇ વાત,
**સંઘવી સાંગણ**સુત તસ હોય, દ્વાદશ વરતનો ધારી સોય. ૨૯૧
તાસ પૂત્ર પૂરઇ મનઆસ, કવીતા શ્રાવક **રીષભદાસ**,
ગાયા **મલિનાથ**નો રાસ, સકલ સંઘની પોહોતી આસ. ૨૯૨
રાગ ધન્યાસી. ઢાલ–દીઠો રે વામાકો નંદન દીઠો.
આસો રે મુજ આજ ફલિ મન આસો
**બ્રહ્મ**સુતાચરણે નમિ કીધો, **મલ્લિનાથ**નો રાસો રે
મૂઝ પોહોતી મનની આસો–આચલી. ૨૯૩
મેર મહી સાયર સસી જ્યાંહિં, જબ લગ સુર પ્રકાસો,
જવ લગ સીદ્ધશલા સુરનાં ઘર, તવ લગ રિહઇજ્યો રાસો રે. ૨૯૪
સુણી સાંભલી જિનજિન ચેત્યા, છુટી ભવનો પાસો,
**રીષભ** કહઈ એ રાસ સૂણંતા, અનંત સુખમ્હા વાસો રે. ૨૯૫
મુઝ પોહોતી મનની આસો.

(૧) ગાથા ૨૯૫. ૫.સં.૧૪–૧૪, લા.ભં. નં.૩૭૩. (૨) વિ.ધ.ભં. (પ્રત જોવા મળી નથી.)

**(૧૪૧૧) + હીરવિજયસૂરિ રાસ** સં.૧૬૮૫ આસો શુ.૧૦ ગુરુ ખંભાતમાં
**આદિ – સરસતી** ભાષા ભારતી, **ત્રિપુરા શારદ** માય,
હંસગામિની **બ્રહ્મ**સુતા, પ્રણમું તારા પાય. ૧
બ્રહ્માણી બ્રહ્મચારિણી, બ્રહ્મવાદિની માત,
દેવકુમારી ભગવતી, તું જગમાં વિખ્યાત. ૨

હંસવાહની હરષતી, આપે વચનવિલાસ,
વાગેશ્વરી વદને રમે, પોહોચે મનની આશ. ૩
**કાશ્મીર** મુખમંડણી, કમળ કમંડળ પાણિ,
મુજ મુખ આવી તું રમે, ગુણ સઘળાની ખાણિ. ૪
આગમ વેદ પુરાણમાં, વાણી તુજ બંધાણ,
તું મુખ આવી જેહને, તે પંડિત તે જાણ. ૫
**પુંડરીક** પ્રમુખા વળી, ગણધર જે ગુણવંત,
તિણે ધુર સમરી **સરસતી**, સમજ્યા ભેદ અનંત. ૬
સ્વામિ **સુધર્મા વીર**નો, રચતો અંગ સુ બાર,
શારદ ભાષા ભારતી, તે તાહરો આધાર. ૭
**સિદ્ધસેન દિવાકરૂ**, સમરિ તાહરૂં નામ,
**વિક્રમ** નૃપ પ્રતિબોધિયો, જિણે કીધાં બહુ કામ. ૮
**હેમ**સૂરિ વદને વસિ, હવી વચનની સિદ્ધિ,
ગ્રંથ ત્રિકોટિ તિણેં કીઓ, ઇસી ન કેહની બુદ્ધિ. ૯
શ્રી **હર્ષ** તુજને નમે, શારદ નામ જ સોળ,
**નૈષધ** ગ્રંથ તિણેં કર્યો, બોલ્યો વચનકલ્લોલ. ૧૦
પંડિત **માઘ** મહિમા ઇસો, જશ કીરતિ **કાલિદાસ**,
તું તૂઠી ત્રિપુરા મુખેં, પોહોતી તેહની આશ. ૧૧
**શોભન**બંધુ **ધનપાળ**ને, ઉપજાવ્યો આનંદ,
**ધારા**પતિ તિણેં બૂઝવ્યો, વાંકો **ભોજ**નરિંદ. ૧૨
એહવી સુંદર **શારદા**, સમર્યે સીધાં કામ,
પઢમ જિનેસ્વર સુખકરૂ, સમરૂં તેહનું નામ. ૧૩
પ્રથમ રાયરિષિ કેવળી, પ્રથમ ગોચરી જ્ઞાન,
યુગલાધર્મ નિવારીઓ, પ્રથમેં દીધો દાન. ૧૪
દેશ નગર પુર વાસિયાં, પરણ્યા પ્રથમ જિણંદ,
કળા કરમ સહુ શીખવ્યું, સકળ લોક આણંદ. ૧૫
મુગતિ દીધી તેં માયને, ઉદ્ધરીઓ **શ્રેયાંસ**,
પુત્ર હુઆ સો કેવળી, ધનધન તાહરો વંશ. ૧૬
દશ હજાર મુનિ સું વળી, મુગતિ ગયા ભગવંત,
અનેક જનને ઉદ્ધર્યા, **ઋષભદેવ** ગુણવંત. ૧૭
સમરૂં તે ભગવંતને, ગણધર કરૂં પ્રણામ,

કેવલજ્ઞાની મુનિ નમું, સમયે સીઝે કામ. ૧૮
શીલવંત તપીઆ મુનિ હું પણ તેહનો દાસ,
સકળ સિદ્ધ સમરી કરી, રચ્યું હીરનો રાસ. ૧૯

અંત – ઢાલ-હીચ્ય રે હીચ્ય રે હીયય હીંડોલડે-એ દેશી.

**સરસતી** શ્રીગુરૂ નામથી નીપનો, એ રહો જિહાં રવિચંદ ધરતી,
ઈંદ્ર વિમાન યુગ તાં લગિ જાણજો, દ્વીપ સમુદ્ર હુઇ જેહ ફરતી. સર. ૧
કવણ દેસે થયો કવણ ગામે કહ્યો, કવણ રાજ્યે લહ્યો એહ રાસો,
કવણ પુત્રે કર્યો કવણ કવિતા ભયો, કવણ સંવત્સરે કવણ માસો.સર.૨
કવણ દિન નીપનો કવણ વારેં ગુરેં, કરીઅ સમસ્યા સહૂ બોલ આણે,
મૂઢ એણિ અક્ષર સોય સ્યું સમજસ્યે, નિપુણ પંડિત નરા તેહ જાણે. સર. ૩

ચોપઇ.

**પાટણ** માંહિ હુઓ નર જેહ, નાત ચોરાસી પોષે તેહ,
મોટો પુરૂષ જગે તેહ કહેસ, તેહની નાતને નામે દેસ. (**ગૂજ્જર** દેસ) ૧
આદિ અખ્યર વિન બીજે જોય, મધ્ય વિના સહુકોને હોય,
અંત્ય અક્ષર વિન ભુવન મઝારી, દેખી નગર નામ વિચાર. (**ખંભાત**) ૨
ખડગ તણો ધુરિ અક્ષર લેહ, અખ્યર ધરમનો બીજો જેહ,
ત્રીજો કુસુમ તણો તે ગ્રહી, નગરીનાયક કીજે સહી. (**ખુરમ** પાતશા) ૩
નિસાંણ તણો ગુરૂ અખ્યર લેહ, લઘુ દોય ગણપતિના જેહ,
ભેલી નામ ભલું જે થાય, કવિ કેરો તે કહું પિતાય. (**સાંગણ**) ૪
ચંદ અખ્યર ઋષિ ધરથી લેહ, મેષલા તણો નયણમો નેહ,
અખ્યર ભવનમો શાલિભદ્ર તણો, કુસુમદામનો વેદમો ભણો. ૫
વિમલવસહી અખ્યર બાણમો, જોડી નામ કરો કાં ભમો. (**ઋષભદાસ**)
શ્રાવક સોય એ રસ નીપાત, **પ્રાગવંશ વીસો** વિખ્યાત. ૬
**દિશિ** આગળ લેઇ ઇંદ્રહ ધરો, **કલા** સોય તે પાછળ કરો,
કવણ સંવત્સર થાયે વળી, ત્યારે રાસ કર્યો મન રલી. (**૧૬૮૫**) ૭

વૃક્ષ માંહિ વડો કહેવાય, જેણે છાંહિ નર દુષ્ટ પલાય,
તે તરૂવરને નામે માસ, કીધો પુણ્ય તણો અભ્યાસ. (આસો માસ) ૮
આદિ અખ્યર વિન કો મમ કરો, મધ્ય વિના સહુએ આદરો,
અંતિ વિના સિરિ **રાવણ** જોય, અજુઆલી તિથિ તે પણ હોય.
(દસમ) ૯
સકલ દેવ તણો ગુરૂ જેહ, ઘણા પુરૂષને વલ્લભ તેહ,
ઘરે આવ્યો કરી જયજયકાર, તેણે વારે કીધો વિસ્તાર. (ગુરૂવાર) ૧૦
દીવાલી પહેલું પરવ જ જેહ, ઉદાઇ કેડે નૃપ બેઠો તેહ,
એહુ મળી હોયે ગુરૂનું નામ, સમયે સીઝે સવળાં કામ. (**વિજયા-
ણુંદસૂરિ**) ૧૧
ગુરૂ નામે મુજ પોહોતી આસ, **ત્રંબાવતી**માં કીધો રાસ,
સકલ નગર નગરીમાં જોય, ત્રંબાવતી તે અધિકી હોય. ૧૨
સકલ દેસ તણો શિણગાર, **ગુજર્જર** દેસ નર પંડિત સાર,
**ગુજર્જર** દેસના પંડિત બહુ, **ખંભાયત** આગળ હારે સહુ. ૧૩
જિહાં વિવેક વિચાર અપાર, વસે લોક જિહાં વર્ણ અઢાર,
ઓળખાયે જિહાં વર્ણાવરણ, સાધુ પુરૂષનાં પૂજે ચરણ. ૧૪
વસે લોક વારૂ ધનવંત, પહેરે પટોળાં નર ગુણવંત,
કનક તણા કંદોરા જડયા, ત્રિણ્ય આંગળ તે પુહુળા ઘડયા. ૧૫
હીર તણો કંદોરા તળે, કનક તણાં માદળીયાં મળે,
રૂપકસાંકળી કુંચી ખરી, સોવનસાંકળી ગળે ઉતરી. ૧૬
વડા વાણીઆ જિહાં દાતાર, સાલુ પાઘડી બાંધે સાર,
લાંબી ગજ ભાખું પાંત્રીસ, બાંધતા હરખે કરને સીસ. ૧૭
ભઈરવની એગતાઇ જ્યાંહિ, ઝીણા ઝં(ઓ)ગા પહેર્યા તે માંહિ,
ટદ્દી(છઠી) રેસમી કેહેડે ભજી, નવગજ લંબ સવા તે ગજી. ૧૮
ઉપર ફાળીયું બાંધે કોઇ, ચ્યાર રૂપૈયાનું તે જોઇ,
કોઇ પછેવડી કોઇ પામરી, સાઠિ(ત્રીશ) રૂપૈયાની તે ખરી. ૧૯
પહિરિ રેશમી જેહ કભાય, એક શત રૂપૈયા તે થાય,
હાથે બહેરખા બહુ મુદ્રિકા, આવ્યા નર જાણું સ્વર્ગ થકા. ૨૦
પગે વાણહિ અતિ સુકુમાલ, શ્યામ વર્ણ સબળી તે ભળ,
તેલ ફુલ સુગંધ ને સ્નાંન, અંગે વિલેપન તિલક ને પાન. ૨૧
એહવા પુરૂષ વસે જેણે ઠાહિ, સ્ત્રીની સોભા કહીય ન જાય,

રૂપે રંભા બહુ શિણગાર, ફરી ઉત્તર નાપે ભરતાર.
(પા.) નિત્ય ઉઠી વંદે અણુગાર. ૨૨
ઇસ્યું નગર તે **ત્રંબાવતી,** સાયરલહર જિહાં આવતી,
વાહાણુ વખાર તણો નહિ પાર, હાટે લોક કરે વ્યાપાર. ૨૩
નગર કોટ ને ત્રિપોલીઉં, માણુકચોકે બહુ માણુસ મિળ્યું,
વોહોરે કુંળી(કૂણી) ડોડી સેર, આલે દોકડા તેહના તેર. ૨૪
ભોગી લોક ઇસ્યા જિહા વસે, દાનવરે પાછા નવિ ખસે,
ભોગી પુરૂષ ને કરૂણાવંત, વાણિગ છોડિ બાંધ્યા જંત. ૨૫
પશુ પુરૂષની પીડા હરે, માંદા નરને સાજા કરે,
અજા મહીષની કરે સંભાલ, શ્રાવક જીવદયાપ્રતિપાળ. ૨૬
પંચ્યાસી જિનના પ્રાસાદ, ધ્વજ તોરણુ તિહાં ઘંટાનાદ,
(પા.) ઇંદ્રપુરી શું કરતા વાદ,
પસ્તાલીસ જિહાં પૌષધશાળ,
(પા.) પોષધશાલા જિહાં બહુ તાલ, કરે વખાણુ મુનિ વાચાળ. ૨૭
પડિક્કમણું પૌષધ પૂજાય, પુણ્ય કરંતા ઘાઢા જાય,
પ્રભાવના વ્યાખ્યાને જ્યાંહિ, સાહામિવાચ્છલ્ય હોયે પ્રાહિ. ૨૮
ઉપાશરો દેહરૂં ને હાટ, અત્યંત દુર નહિ તે વાટ,
ઠંઢિલ ગોચરી સોહિલ્યા આંહિ, મુનિ અહિં રહેવા હીંડે પ્રાહિં. ૨૯
ઇસ્યું નગર **ત્રંબાવતી** વાસ, **હીર** તણો તિહાં જોડચો રાસ,
પાતશા **ખુરમ** નગરનો ધણી, ન્યાય નીતિ તેહનિ અતિ ઘણી. ૩૦
તાસ અમલે કીધો મેં રાસ, **સાંગણ**સુત કવિ **ઋષભદાસ,**
સંવત **સોળ પંચ્યાસીઓ (૧૬૮૫)** જસેં, આસો માસ
દસમી દિન તસે. ૩૧
ગુરૂવારે મેં કીધો અભ્યાસ, મુઝ મન કેરી પુહુતી આસ,
શ્રી ગુરૂનામે અતિ આણુંદ, વંદું **વિજયાણુંદ** સૂરીંદ. ૩૨

ઢાલ–ઉતારો આરતી અરિહંતદેવ. રાગ ધન્યાસી.

વંદીયે **વિજયાણુંદ**સૂરિરાય, નામ જપંતા સુખ સબળું થાય.વં. ૧
**તપ**ગચ્છનાયક ગુણુ નહિ પારો, **પ્રાગ**વંશે હુઓ પુરૂષ તે સારો. વં. ૨
સાહ **શ્રીવંત**કુલે હંસ ગયંદો, ઉદ્યોતકારી જિમ દિનકર ચંદો. ૩
**લાલબાઈ**સુત સીંહસરિખો, ભવિક લોક મુખ ગુરૂનું નીરખો. ૪
ગુરૂનામે મુજ પોહોતી આસો, **હીરવિજય**સૂરિનો કર્યો રાસો. ૫

**પ્રાગવંશે સંઘવી મહિરાજો**, તેહ કરતો જિનશાસન કાજો. ૬
સંઘપતિ તિલક ધરાવતો સારો, **શેત્રુંજ** પૂજી કરે સફળ અવતારો. ૭
સમકિતસાર વ્રત બારનો ધારી, જીનવર પૂજા કરે નીત સારી. ૮
દાન દયા દમ ઉપર રાગો, તેહ સાધે નર મુગતિનો માગો. ૯
**મહિરાજ** તણો સુત અતિ અભિરામ, સંઘવી **સાંગણ** તેહનું નામ. ૧૦
સમકિત સાર ને વ્રત જસ બારો, **પાસ** પૂજી કરે સફળ અવતારો. ૧૧
સંઘવી **સાંગણ**નો સુત વારૂ, રાસ જોડી હુઓ બહુ જન તારૂ. ૧૨
એક કહે કરૂં ખરો જબાપો, દ્યે ઉપદેશ ચેતે કઇ આપો. ૧૩
**અંગારમર્દક** આચારજ હુઓ, અન્ય તારી પોતે બુડતો જૂઓ. ૧૪
**નંદિષેણ** ગણિકા ઘરિ જ્યારેં, આપ બૂડે અન્યને તારે. ૧૫
**ઋષભ** કહે ભલું પૂછ્યું પરમ, બિંદુઆ જેટલો સાધીયેં ધરમ. ૧૬
**આણંદ શંખ** ને **પુષ્કલી** જોય, બરાબરી તસ કુણે નવિ હોય. ૧૭
**ઉદયન બાહડ જાવડ** સાય, તેહના પગની રજ ન થવાય. ૧૮
**વીર**મારગ વહી કાંઇ પુણ્ય કીજે, ઉગતે સૂરેં જિનનામ સહી લીજે. ૧૯
પ્રહિ ઉઠી પડિક્કમણું કરીયે, દોય આસણુ વ્રત અંગે ધરીયે. ૨૦
વ્રત બાર ચૌદ નિયમ સંભારો, દેસના દેઇને નરનારી તારો. ૨૧
ત્રિકાળ પૂજા જિન નિત્ય કરવી, દાન પાંચે દેઉં શક્તિ મુજ જેહવી. ૨૨
નિત્યેં દસ દેવળ જિન તણાં જોહારૂં, અક્ષત મુકી નિજ આતમ તારૂં. ૨૩
આઠમિ પાખી પૌષધ પ્રાહિં, દિવસરાત સિજ્ઝાય કરૂં ત્યાંહિ. ૨૪
**વીર**વચન સુણી મન માંહિ ભેદું, પ્રાહિ વનસ્પતિ નવિ છેદું. ૨૫
મૃષા અદત્ત પ્રાહિં નહિં પાપ, શીળ પાળું તન વચને આપ. ૨૬
નિત્ય નામું જિન સાધુને સીસો, થાનક આરાધ્યાં વળી વીસો. ૨૭
દોય આલોયણ ગુરૂ કન્હે લીધી, અઠમિ છઠિ સુદ્ધ આતમિ કીધી. ૨૮
**શેત્રુંજ ગિરિનાર શંખેસર** યાત્રા, રાસ લષી ભણાવ્યાં બહુ છાત્રો. ૨૯
સુખશાતા મનીલ ગણું દોય, એકપગે જિન આગળ સોય. ૩૦
નિત્યેં ગણુવી વીસ નોકરવાલી, ઉભા રહી અરિહંત નિહાળી. ૩૧
તવન અઠાવન ચોત્રીસ રાસો, પુણ્ય પસર્યો દીયે બહુ સુખવાસો. ૩૨

ગીત થુઇ નમસ્કાર બહુ કીધા, પુણ્ય માટે લિખી સાધુનેં દીધા. ૩૩
કેટલાએક બોલની ઇચ્છા કીજે, દ્રવ્ય હોય તો દાન બહુ દીજે. ૩૪
શ્રી જિનમંદિર બિંબ ધરાવું, બિંબ પ્રતિષ્ઠા પોઢિ કરાવું. ૩૫
સંઘપતિ તિલક ભલું જ ધરાવું, દેસપરદેસ અમારિ કરાવું. ૩૬
પ્રથમ ગુણઠાણાને કરૂં જઇનો, કરૂં પુણ્ય સહિત નર જેહ છે હીનો. ૩૭
એમ પાલું હું જૈન આચારો, કહેતાં સુખ લઘુતા અપારો. ૩૮
પણ મુજ મન તણો એહ પ્રણામો કોએક સુણી કરે આતમકામો. ૩૯
પુણ્ય વિભાગ હોય તવ મ્હારે, ઇસ્યું **ઋષભ** કવિ આપ વિચારે. ૪૦
પરઉપગાર કાજેં કહિ વાત, મન તણો પણ સંદેહ જાત. ૪૧

ઢાળ–હીંચ્ય રે હીંચ્ય રે હઈય હીંડોલડે. રાગ ધન્યાસી.

વંદ્ય રે વંદ્ય રે વંદ્ય ગુરૂ **હીર**ને, મંત્ર સમાન છે **હીર** નામો,
જન્મ જ્યારેં હવો ઘેર આણંદ ભલો, કરત ઉદ્ધાર કરી આજ તામો. વંદ્ય રે. ૧
**હીરવિજયસૂરિ** દીખ દીધા પછી, ગછની જોતિ તે સબળ જાણું;
ગછનાયક વડો **રાજવિજયસૂરિ**, શ્રી **વિજયદાન**ને પાય લાગે. ૨
**હીર** પદવી લહે જામ જગમાં વળી, તામ **શેત્રુંજ** મુગતો જ થાય;
પરિવાર સ્યું પરિવર્યો તિલક મસ્તક ધરી, સાહ **ગલ્લો** **શેત્રુંજ** જાય. ૩
સાધુપૂજા સહિ વિહારવિધિ ભલ થઇ, ધર્મ ને કર્મ તે સુખેં જ ચાલે;
**હીર** રે **હીર** રે જપે જિકો માલાયે, તેહ જગે ઋદ્ધિરમણી સ્યું માલે. વંદ્ય રે. ૭
**ઋષભ** રંગે સ્તવે અંગ શાતા હવે, સંઘ સકળ તણે સુખ હોયે;
સુરનર નારીયાં પંખીયાં સુખ લહે, **હીર**નું નામ જપતાં જિ કોયે. વંદ્ય રે. ૮

(૧) સં.૧૭૨૯ માગ(સ)ર શુદિ ૨ સોમે. પ.સં.૧૧૯–૧૪, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૧૦. (૨) સં.૧૭૬૫ કા.શુ.૧૧ ગુરૂ ગ્રં.૧૫૫૦ વી.ઉ.ભં. દા.૧૯ પો.૩. (૩) સં.૧૮૨૨ શાકે ૧૬૯૮ ચૈ.શુ.૮ ગુરૂ લ. પં. રત્નકુશલજી પાદલીપ્તપુરે. પ.સં.૧૧૬–૧૫, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૩ નં.૧૦. (૪) સં.૧૮૨૮ ફા.શુ.૧૫ હિમવાસરે લિ. ગોવિંદવિજય કૃષ્ણ સત્ક લિ. અંકલેસર ગ્રામે. પ.સં.૧૧૦–૧૪, કોટ ઉ. પો.૬૨. (૫) સં.૧૭૮૭ શ્રા.

વ.૧૦ ભોમે. પ.સં.૯૪-૧૩, વિ.ને.ભં. નં.૩૨૨૬. (૬) સં.૧૭૨૪ વર્ષે ભાદ્રવા શુદિ ૮ શુક્રે શ્રીમત્તપાગચ્છે ભટ્ટારક શ્રી. ૨૧ શ્રી વિજયરાજસૂરીશ્વર રાજ્યે સકલપંડિતસભાશૃંગારહાર ભાલસ્તલતિલકાયમાન પંડિત શ્રી ૭ શ્રી દેવવિજયગણિ શિષ્યઃ પંડિતોત્તમ પંડિતપ્રવર પંડિતશ્રી ૫ શ્રી તેજવિજયગણિ શિષ્યઃ પંડિતશ્રી ૩ શ્રી ષિમાવિજયગણિ શિષ્ય મુનિ સૂરવિજયેન લિખિતમ્. શ્રી સાદડી નગરે શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્. સ્વયં વાચનાર્થમિતિ શ્રેયઃ. [ભં.?] (૭) સંવત ૧૮૨૫ના વર્ષે માસોત્તમ માસે જ્યેષ્ઠ માસે શુક્લપક્ષે પૂર્ણિમાયાં હિમવાસરે લિખિતાશ્ચ પં. અમૃતવિજયેન, શ્રી મુનિસુવ્રત પ્રસાદાત્. પ.સં.૯૯-૧૪, ભ.ભં. (૮) ઇતિ હીરવિજય સૂરીશ્વર રાસ સંપૂર્ણમ્. સંવત ૧૭૫૯ વર્ષે અશ્વિન વદિ ૧૨ બુધવાસરે શ્રી ષંભાએત્ય બંદિરે લેખકપાઠકયોઃ કલ્યાણમસ્તુ. શ્રીરસ્તુ. લેખકપાઠકયો ચિરંજીયાત્.

યાદશં પુસ્તકે દષ્ટા તાદશં લિખિતં મયા
યદિ શુદ્ધમશુદ્ધં વા મમ દોષો ન દીયતે. ૧
અદષ્ટિદોષાન્મતિવિભ્રમાદ્વા, યત્કિંચિદૂનં લિષિતં મયાત્ર
તત્સર્વમાર્ય્યૈઃ પરિશોધનીયં કોપો ન કાર્યો ખલુ લેખકસ્ય. ૨
મંગલં લેખકાનાં ચ પાઠકાનાં ચ મંગલં
મંગલં સર્વલોકાનાં ભૂમૌ ભૂપતિ મંગલં. ૩
ભગ્ન પૃષ્ટિ કટિગ્રીવા ઉર્ધ્વદષ્ટિરધોમુખં
કષ્ટેન લિખિતં શાસ્ત્રં યત્નેન પરિપાલયેત્. ૪

પ.સં.૧૦૭-૧૫, આ.ક.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ.૫.

**(૧૪૧૨) અભયકુમાર રાસ** ૧૦૧૪ કડી ર.સં.૧૬૮૭ કા.વ.૯ ગુરુ ખંભાતમાં

**આદિ–** દૂહા.

ચંદકમલ ચંદન જસી, કહી મોતી ધૃત ખીર
વાણી દો વાગેશ્વરી, ઉજલ ગંગાનીર. ૧
હંસગામિની બ્રહ્મસુતા, બ્રહ્મવાદની નામ
બ્રહ્માણી બ્રહ્મચારણી, ત્રિપુરા કરજે કામ. ૨
દેવકુમારી શારદા, વદને પૂરે વાસ,
નિજ સુખ કારણિ જોડસ્યું, અભયકુમારનો રાસ. ૩

**અંત** – રચ્યો રાસ **ત્રંબાવતી** માંહે, જિહાં બહુ જિનનો વાસોજી,
દૂરગ ભલો જિનમંદીર મોટાં, સાયર તીરઈ અવાસોજી—મુ.૧૦૦૦
પોષધશાલા સ્વાંમીવછલ, પૂજા મહોછવ થાઇજી,
તેણુઇ થાનકિં એ રાસ રચ્યો મેં, સિંહ(સહિ)ગુરૂચરણ પસાઈજી
—મુ. ૧૦૦૧

**તપગછ**નાયક શુભસુખદાયક, **વિજયાનંદ** ગુણધારીજી,
મીઠી મધૂરી જેહની વાંણી, જેણું તાર્યા નરનારીજી—મુ. ૧૦૦૨
શ્રાવક તેહનો સમકીતધારી, પૂજે જિનવર-પાઇજી,
**પ્રાગવંશ સાંગણ**સુત સોહે, **રીષભદાસ** ગુણ ગાઈજી—મુ. ૧૦૦૩
સંવત **૭ સાયર ૮ દિગ ૬ રસ ૧ ધરતી,** કાર્ત્તિક મહિનો સારોજી,
બહુલ પખ્ય દીન નવમિ ભલેરી, વાર ગુરૂ ચીત ધારોજી—મુ. ૧૦૦૪
**અભયકુમાર** મંત્રીસર કેરો, કીધો રાસ રસાલોજી,
**રીષભ** કહે રંગઈ જે સુણસેં, તે સુખીઆ ચીરકાલોજી—મુ. ૧૦૦૫
મુગતિપૂરી માંહિ ઝીલેસિં.

(૧) સં.૧૭૩૬ શાકે ૧૬૦૧ ફા.શુ.૧૪ બુધે ચોપડો લા.**ભં.** નં.૯૮. (૨) સં.૧૭૫૩ આસો શુદિ ૯ શુક્રે પં. **દી**પ્તિવિજયગણિ શિ. પં. **ધીર**વિજયેન લિ. શ્રી **સૂ**રતિ વાસ્તવ્ય... લિખાપિતો. પ.સં.૫૦–૧૩, રત્ન ભં. દા.૪૨ નં.૩૩. (૩) લ. વકીલ **વર**જલાલ **વે**ણીદાસ સં.૧૯૨૮ ભા.વ.૧ બુધે. પ.સં.૪૦–૧૫, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૧૦૫. (૪) ઇતિ શ્રી રિષભદાસ વિરચિતે અભયકુમાર રાસ સંપૂર્ણ. લેખક પાઠકયો ચિરંજીયાત. બરહાંનપુરે. સંવત ૧૭૭૧ વર્ષે અશ્વિન વદી ૨ ભૌમે. ભાં.ઇ. સને ૧૮૯૧–૯૫ નં.૧૫૭૭. (૫) કડી ૧૦૧૪, ભાવ. ભં. (૬) અમ.

**(૧૪૧૩) રોહણિયા મુનિ રાસ** ૩૪૫ કડી ૨.સં.૧૬૮૮ પોષ શુ.૭ ગુરુ ખંભાત

આની અંદર દેશીઓ આ પ્રમાણે છે : ૧ ચોપઇ, ૨ એક આલ્યો અણનો દાણો રે, ૩ ચંદાયણુની, ૪ લંકામાં આવ્યા શ્રી રામ રે, ૫ ઉલાલાની, ૬ ચોપઈ, ૭ સૂરસુંદરિ કહઇ સિર નામી, ૮ ચાલ્ય ચતુર ચંદ્રાનની, ૯ તો ચઢી ઘનમાન ગજે, ૧૦ નાચતી જિનગુણ ગાય મંદોદરી, રાવણ વેણા વાહઇ–રાગ ગોડી, ૧૧ કાંહાન વજાડઇ વાંસલી, ૧૨ ચોપઇ, ૧૩ ત્રિપદીનો, ૧૪ વીજય કરી ઘરિ આવીઆ, ૧૪ ચોપઈ, ૧૫ ચોપઈ, ૧૬ મુકાવો રે મુઝ ઘરનારિ–રાગ મારૂણી, ૧૭ પૂણ્યવંતા જગી તે નરા,

૧૮ ચોપઈ, ૧૯ કહઇણી કરણી તુઝ વ્યણુ સાચો.

આદિ – દુહા.

સરસ કોમલ બુદ્ધિ ભલી, આલે વચન પવીત્ર,
**સરસતિ** ભગવતી ભારતી, કરજે મુખ પવીત્ર. ૧
બ્રહ્માણિ બ્રહ્મવાદની, હું છું તાહારો દાસ,
તુઝ આધારઈ કવી કવઇ, **રોહણીઆનો** રાસ. ૨

અંત – ઢાલ કહિણી કરણી તુઝ વિણ સાચો.

ગુણ ગાઉં **રોહણિઆ** કેરા, **વીર** તણો શિષ્ય જેહોજી,
વ્યસન નિવારી સંયમધારી, શિવગતિગામી તેહોજી. ગુણ. ૩૦
ગુણતાં ભણતાં સુણતાં સુખ બહુ, નાંમિ નવનિધિ થાઈજી,
ઇસ્યા પુરૂષની કથા કરંતાં, ચિરકાલપાતિક જાયોજી. ૩૧
રિદ્ધિરમણી ઘરિ રૂપ ભલેરૂં, ઉત્તમ કુલ બહુ આયજી,
**રોહણિઆનું** નામ જપંતા, સકલ સિદ્ધિ ઘરિ થાઇજી. ૩૨
ઇસ્યા પુરૂષની કથા સુણિનઈ, ચેતઇ નર ગુણવંતોજી,
પાપકરમથી પાછો ભાગઇ, તે જગિ ઉત્તમ જંતોજી. ૩૩
કર્ણરસિ કરી મુખ માંડતાં, પાતિક નવિ પરિહરતોજી,
શુકના પાઠ પરિ તસ પરઠો મછ પરિ નર નીરતોજી. ગુ. ૩૪
જલધોયો તે ન થયો ચોખો, બહુલ કરમ નર એહવાજી,
**વીરવચનજલ** માંહિ ઝીલંતા, રહ્યા તેહવાના તેહવાજી. ગુ. ૩૫
સૂડો રામનું નામ જપંતો, પણિ કાંઇ ભેદ ન જાંણઇજી,
કરણ વતી જિનવચન સુણંતો, મનિ વઈરાગ ન આંણઇજી. ગુ. ૩૬
સુણી સાંભલીનિં સ્યું સાધ્યું, ચેત્યા તે નર સારોજી,
**રોહણિઆ** પરિં સંયમ લેતા, કઈ શ્રાવક વ્રત બારોજી. ગુ. ૩૭
અનુક્રમિં સુરનાં સુષ પામઈ, પછઇ મુગતિ માંહિ જાઈજી,
**રોહણકુંવરનો** રાસ રચતાં, સકલ સંઘ સુખ થાઇજી. ગુ. ૩૮
રચ્યો રાસ **ત્રંબાવતી** માંહિ, જિહાં બહુ જનનો વાસોજી,
કોટ ભલો જિનમંદિર મોટાં, સાયરતીરિં આવાસોજી. ગુ. ૩૯
પોષધશાલા મુનિ વાચાલા, પૂજામહોચ્છવ થાઈજી,
તેણિ થાનકિ એ રાસ રચ્યો મઇ, સહિગુરૂચરણ પસાઇંજી. ૪૦
**તપગચ્છનાયક** સવિસુષદાયક, **વિજયાણંદ** ગુણધારીજી,
મીઠી મધુરી જેહની વાણી, જેણિં તાર્યાં નરનારીજી. ૪૧

શ્રાવક જેહનો સમકિતધારી, પૂજઇ જિનવરપાયજી,
પ્રાગવંસ **સાંગણ**સુત સોહઇ, **રિષભદાસ** ગુણ ગાઇજી. ૪૨
સંવત **દિગ દિગ રસ ભૂ** ભાખું **૧૬૮૮** પોસ માસ તિહાં સારોજી,
ઉજ્વલ સાતમિ દોષરહિત છઇ, પ્રગટ ઉદય ગુરૂવારોજી. ૪૩
ભલો સંવછર વિક્રમ ત્યારિં, વરસિં ઝાઝા મેહોજી,
સુલષ્ય સુગાલ હુઓ જગ માંહિ, દીપઈ પુરૂષનાં દેહોજી. ૪૪
શુભ લગનિં નઈ સાર નષ્યત્રિં, કીધો રાસ રસાલોજી,
**રિષભ** કહિ **રોહણિઆ**નાંમિં, સુષ પામઈ ચિરકાલોજી. ૪૫

(૧) ગાથા ૩૪૫, સ્વલિખિત પ્રત, પ.સં.૧૭–૧૦, વિ.ધ.ભં. (૨) પ.સં.૨૦–૧૧, મો.મો.સાગર ભં. પાટણ દા.૭ નં.૧૯. (૩) પાટડી ભં. (વે. નં.૪.) [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૪૧).]

**(૧૪૧૪) વીરસેનનો રાસ** ૪૪૫ કડી

આદિ – દુહા.

**સરસતિ** ભગવતી ભારતી, બ્રહ્માણી કરિ સાર,
**વીરસેન** રાજા તણુ, કહું પ્રબંધ વિચાર. ૧
અ(નઇ **પંચ**)કંડ ઊંપરિ કથા, સુંણયો નર ગુણવંત,
**વીરસેન** નર સમરતાં, લહીઇ સુખ અનંત. ૨

ચોપઇ.

સૂષશાતા પુહુચઇ મન-આસ, ગાસ્યૂં **વીરસેન**જી રાસ,
**જંબૂદ્વીપ** અનોપમ લહું, **ભરતષ્યેત્ર** તે માંહિ કહું. ૩

*

નીદ્રા ભોયણ અલપ કમ, વચન સાર ધ્યનત્યાગ,
**રીષભ** કહઇ પૂંજી દયા, ઉત્તમ વલહુ રાગ. ૩૨

*

નવયૌવન સ્ત્રી દેષિ કરિ, નયન રહઇ જસ ઠાંમિં,
**રીષભ** કહઇ જન જઇ કરી, તસ ચરણે સિર નામિ. ૪૬

અંત – ઢાલ કહઇણી કરણી. રાગ ધન્યાસી.

મુગતિ પૂરી માંહિં ઝીલસઇ, **વીરસેન** નરનારીજી,
કર જોડી ગુણ તાહારા ગાતાં, શુભ ગતિ હુઇ મ્હારીજી. મુગતિ. ૪૧૩
ગણતાં ભણતાં સુણતાં સુખ બહુ, નાંમિં નવનધિ થાઇજી,
અશા પુરૂષની કથા કરતાં, ચિરકાલપાંતીગ જાઇજી. ૪૧૪

રીષ્યરમણી ઘર રૂપ ભલેરૂ, ઊંત્તમ કુલ બહુ આઇજી,
**વીરસેન**નું નાંમ જપંતાં, સકલ સીધિ દરિ થાઇજી. ૪૧૫
અસ્યા પૂરૂષની કથા સૂણિનિ, ચેતિ નર ગુણવંતજી,
પાપ કરમથી પાછો ભાગઇ,.................

(૧) છેલ્લું પત્ર નથી. પ.ક્ર.૨૫થી ૬૦, દે.લા.પુ.લા. ગુટકો નં.૧૧૨૬.

**(૧૪૧૫) સમયસ્વરૂપ રાસ** ૭૯૧ કડી

**(૧૪૧૬) દેવગુરુ સ્વરૂપ રાસ** ૭૮૫ કડી

**(૧૪૧૭) શત્રુંજય [ઉદ્ધાર] રાસ**

[જૈહાપ્રોસ્ટા.]

**(૧૪૧૮) કુમારપાલનો નાનો રાસ** ૨૧૯૨ કડી

**(૧૪૧૯) શ્રાદ્ધવિધિ રાસ** ૧૬૨૪ કડી

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૧).]

**(૧૪૨૦) આર્દ્રકુમાર રાસ** ૯૭ કડી

**(૧૪૨૧) પુણ્યપ્રશંસા રાસ** ૩૨૮ કડી

હવે ટૂંકી કૃતિઓ જોઈએ :

**(૧૪૨૨) આદીશ્વર આલોયણ** [અથવા **વિજ્ઞપ્તિ**] **સ્ત.** ૫૭ કડી ર. સં.૧૬૬૬ શ્રાવણ શુદ ૨ ખંભાતમાં

**આદિ–** ચાલ ચોપાઈ.

શ્રી **આદીસર** વંદૂં પાયે, **વીનતા** નગરી કેરો રાય.
પ્રથમ તીર્થંકર **રીખભ** જિણંદ, જસ મુખ દીઠે અતિ આણંદ. ૧
તેહ તણો પાય ઉણાસરી, પાપ આલોઉં પરગટ કરી,
ચઉગતિ માંહે ભમતો જેહ, કીધાં કરમ કૂકરમ તેહ. ૨

**અંત –** પુરવ પુણ્ય તણા અંકુરા, પ્રગટ થયા મુઝ આજ રે,
**શેત્રુંજ**સ્વામી નયણે નિહાળ્યો, સરિયાં મુઝ કાજ રે.
સંવત **૧૬ છાસઠા** વરસે, સાવણ સુદિ દન બીજેજી,
**તંબાવટી** માંહે જન સાખે, પાપ પખાલી રીઝેજી. ૫૫

કલસ.

તું તરણતારણ દૂરિતવારણ, સ્વામી **આદિ** જિણંદ એ,
પ્રભુ **નાભિનંદન** નયન નિરખી હુઓ અતિ આણંદ એ. ૫૬
**તપગચ્છ**ઠાકર વચન સાકર શ્રી **વિજયસેન**સૂરિ તણો,
**સાંગણ** તણો સુત **રીખભ** બોલે, પાપ આલોઉં આપણો. ૫૭

(૧) પ.ક્ર.૬૪-૬૮, ઊનાવાળા મોરારજી વકીલને ચોપડો. (૨) પ. સં.?-૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૪૩. [ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ.૧૮ ભા.૧ (ભૂલથી સાગરચંદને નામે), મુપુગૂહસૂચી, રાહસૂચી ભા.૧.]

**(૧૪૨૩) મહાવીર નમસ્કાર**

**આદિ** – **વીર** જિણંદ ચોવીસમો, **ત્રિશલા** જેની માય,
ભૂપ પિતા ભગવંતનો, નર **સિદ્ધારથ** રાય. ૧
**સિદ્ધારથ** કુલ ઉપનો, **વર્દ્ધમાન** જિન નામ,
તે જિણવરના ગુણ સ્તવૂં, પ્રેમે કરૂં પ્રણામ. ૨

**અંત** – સંજમ ચોખું પાલિઉં, નિરમલ ગંગાનીર,
સકલ પાપનો ક્ષય કરી, મોક્ષ ગયા **મહાવીર**,
અરિહંત દેવ જે સિદ્ધ હુવા, સોય નમૂં નિસદીસ,
**રીખભદાસ** જિનને નમે, શ્રી સંઘની પૂરો જગીસ.

(૧) પ.ક્ર.૭૧-૭૨, ઉનાના મોરારજી વકીલને ચોપડો.

**(૧૪૨૪) આદીશ્વર** [અથવા **ઋષભદેવ**] **વિવાહલો** [અથવા **ગુણવેલી**]
૬૯ કડી

**આદિ** – **આદિ** ધર્મ જિન ઉદ્ધર્યો, અવનિપતિ આધાર,
જુગલા ધરમ નિવારીઓ, પ્રથમ ધર્મ (જિન) અવતાર. ૧
પ્રથમ મુનીશ્વર જે હૂવા, પ્રથમ તે કેવલજ્ઞાન,
પ્રથમ હૂઆ ભિખ્યારૂ, પ્રથમ દીયાં જેણે દાંન. ૨
**નાભિરાય** કુલિ ઉપનઉં, **મરૂદેવા** જસ માય
**ઋષભદેવ** સુત જનમિઉ, સુરગિરિ ઉચ્છવ થાય. ૩
અષ્ટપ્રકાર કલસા કીયા, સાઠિ લાખ એક કોડિ
નીર સુગંધઇ તે ભર્યા, ન્હાવણ કરઇ કર જોડિ. ૪
પૂજી પ્રણમી સુર દીઈ, વીવર કુંડલ સાર,
જિનવર જિનઘરિ મૂંકીયા, હિયડઈ હરષ અપાર. ૫

**અંત** – વર **તપાગચ્છ**પાટિઇં પ્રભુ પ્રગટીઓ, શ્રી **વિજયસેનસૂરિ** પૂરી આસો,
**ઋષભ**ના નામથી સકલ સુખ પામીએ, કહે તે કવિતા **નર રીખભદાસો**. ૬૯

(૧) શ્રી ઉદેન મધે લખો છે. સંવત ૧૭૫૨ માહ વદ ૧૩ દને. પ.ક્ર.૭૮-૮૩, ઊનાવાળા વકીલ મોરારજીભાઈનો ચોપડો. (૨) સુશ્રાવિકા પદમાં શ્રાવિકા હરબાઇ પઠનાર્થ. સં.૧૭૩૧ વર્ષે પોષ વદિ ૧૦ રવી

લિખિતં. પ્ર.કા.ભં. પ.સં.૩-૧૭, સે.લા. નં.૪૬૪. (૩) પ.સં.૪-૧૨, મુક્તિ. વડોદરા નં.૨૪૪૮. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

**(૧૪૨૫) ૨૪ જિન નમસ્કાર** છપ્પયબદ્ધ

**આદિ** – **આદિદેવ** અરિહંત, ધનુષ પંચસિં કાયા,
ક્રોધ માન નહિ લોભ, કરમ નહી મૃષા ન માયા.
નહિ રાગ નહી દ્વેષ, નામ નિરંજન તાહરૂં,
દીઠું વદન વિશાલ, પાપ ગયું સવિ માહરૂં.
નામિં હું નિરમલ થયો, જપું જાપ જિનવર તણો,
કવિ **ઋષભ** ઇમ ઉચ્ચરઇ, **આદિદેવ** મહિમા ઘણો. ૧

**અંત** – વંદું **વીર** જિણંદ, મહીઈ જિણિ મેરૂ નમાયો
હરી સમઝાયો રાય, દેવ ભિણિ પાય લગાયો,
**શૂલપાણિ** સમજિ આણિ, નાગ ગતિ સુરની સારી
**ચંદનબાલા** જેહ, લેઇ બાકુલા તારી,
**ઉદાયી અરજુન** અનેક નર, ગયો તિમ **મેઘકુમાર**
કવિ **ઋષભ** કહિ **વીર**વચનથી, બહુ જન પામ્યા પાર.

(૧) પ.સં.૪-૧૩, હા.ભં.દા.૮૨ નં.૧૩૭. (૨) પ.સં.૧-૧૪, અપૂર્ણ, જશ. સં. (૩) ગોડીજી ભં. ઉદયપુર. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૨૧, ૫૦૬).]

**(૧૪૨૬ ક) + શત્રુંજયમંડણ શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તુતિ**

**અંત** – શ્રી **વિજેસેન** સૂરીશ્વરરાય, શ્રી **વિજયદેવ** ગુરૂના પ્રણમું પાય,
**રીષભદાસ** ગુણ ગાય. ૪.

[મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. તીર્થમાળા (જૈ. એ. ઇ.). [૨. જૈન કાવ્યપ્રકાશ ભા.૧.]

**(૧૪૨૬ ખ) + સ્થૂલિભદ્ર સઝાય**

સ્થૂલિભદ્ર ને કોશાનો સંવાદ

**આદિ** – શ્રી **સ્થૂલિભદ્ર** મુનિગણમાં શિરદાર જો,
ચોમાસું આવ્યા **કોશ્યા** આગાર જો,
ચિત્રામણશાળીયે તપજપ આદર્યાં જો. ૧

**અંત** – પૂરવી થઇને તાર્યા પ્રાણી થોક જો, ઉજ્જલ ધ્યાને તે ગયા
દેવલોક જો,

ઋષભ કહે નિત્ય તેને કરીયે વંદના જો.

[લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત : ૧. ચૈત્ય. આદિ સં. ભા.૩ પૃ.૩૬૫. [તથા અન્યત્ર.]

**(૧૪૨૬ ગ) + ધૂલેવા શ્રી કેસરિયાજી સ્ત. (?)**

**આદિ** – **ધૂલેવા** નગર માંહિ **ઋષભ** જિનેશ્વર, જગભૂલો કાંઈ ભટકે છે.

**અંત** – પ્રત્યક્ષ દેવ પરમગુરૂ પાયો, **ઋષભદાસ** ગુણ રટકે છે. ધૂલેવા. ૪

**(૧૪૨૬ ઘ) + માન પર સઝાય ૧૬ કડી**

**આદિ** – માન ન કરશો રે માનવી, કાચી કાયાનો શો ગર્વ રે

સુરનર કિન્નર રાજીયા, અંતે મરી ગયા સર્વ રે. માન. ૧

**અંત** – અસ્થિર સંસાર જાણી કરી, મમતા ન કરો કોઈ રે

કવિ **ઋષભની** રે શીખડી, સાંભલજો સહુ કોઇ રે. માન. ૧૬

પ્રકાશિત : ૧. ચૈત્ય. આદિ સં. ભા.૩.

આણંદજી કલ્યાણજીના ભંડારની 'હિતશિક્ષા'ની પ્રતમાં છેવટે નીચેની ટીપ આપી છે:

સંઘવી ઋષભદાસ કૃત રાસની ટીપ લષીઈ છે.

૧ શ્રી ઋષભદેવનો રાસ ઢાલ ૧૧૮ ગાથા ૧૨૭૧ ગ્રંથા ૧૭૫૦ છેં.

૨ શ્રી ભરતેસ્વર રાસ ઢાલ ૮૩ ગાથા ૧૧૧૬ ગ્રંથ ૧૫૦૦ છેં.

૩ શ્રી જીવવિચાર રાસ ગાથા ૫૦૨ ગ્રંથ ૭૧૪ છેં.

૪ શ્રી ક્ષેત્રપ્રકાશ રાસ ગાથા ૫૮૪ ગ્રંથ ૮૫૬ છેં.

૫ શ્રી અજાપુત્રનો રાસ ગાથા ૫૬૯ ગ્રંથ ૭૭૫.

૬ શ્રી શેત્રુંજ રાસ ગાથા ૩૦૧ ઢાલ ૨૦ ગ્રંથ ૪૧૨ છેં.

૭ શ્રી સમકિતસાર રાસ ગાથા ૮૭૯ ગ્રંથ ૧૧૮૨ છેં.

૮ શ્રી સમયસ્વરૂપ રાસ ગાથા ૭૯૧ ગ્રંથ ૧૦૦૦ છેં.

૯ શ્રી દેવગુરૂસરૂપ રાસ ગાથા ૭૮૫ ગ્રંથ ૧૦૫૮ છેં.

૧૦ શ્રી નવતત્વ રાસ ગાથા ૮૧૧ ગ્રંથ ૧૧૨, છેં.

૧૧ શ્રી થૂલિભદ્ર રાસ ગાથા ૭૨૮ ગ્રંથ ૧૦૦૦ છેં.

૧૨ શ્રી વ્રતવિચાર રાસ ગાથા ૮૬૨ ગ્રંથ ૧૨૧૨.

૧૩ શ્રી સુમિત્ર રાજાનો રાસ ગાથા ૪૨૪ ગ્રંથ ૫૨૫ છેં.

૧૪ શ્રી કુમારપાલ રાજાનો રાસ ગાથા ૪૫૦૬ ગ્રંથ ૫૮૦૦.

૧૫ શ્રી કુમારપાલનો નાહનો રાસ ગાથા ૨૧૯૨ ગ્રંથ ૨૭૫૦.

૧૬ શ્રી જીવત સ્વામીનો રાસ ગાથા ૨૨૩ ગ્રંથ ૨૮૫ છેં.

૧૭ શ્રી ઉપદેશમાલા રાસ ગાથા ૭૧૨ ગ્રંથ ૧૦૧૮.
૧૮ શ્રી શ્રાદ્ધવિદ્ધિ રાસ ગાથા ૧૬૨૪ ગ્રંથ ૨૨૫૦.
૧૯ શ્રી હિતશિખ્યા રાસ ગાથા ૧૮૬૨ ગ્રંથ ૨૩૨૫ છે.
૨૦ શ્રી પૂજાવિધિ રાસ ગાથા ૫૬૬ ગ્રંથ ૭૫૦ છે.
૨૧ શ્રી આર્દ્રકુમારનો રાસ ગાથા ૯૭ ગ્રંથ ૧૨૫.
૨૨ શ્રી શ્રેણિકનો રાસ ગાથા ૧૮૩૯ ગ્રંથ ૨૩૦૦.
૨૩ તવન ૩૩, ૨૪ નમસ્કાર ૧૩, ૨૫ થોયું ૭,
૨૬ તીર્થંકરનાં કવિત ૨૪, ૨૭ ગીત ૩૧, ૨૮ સુભાષિત ૩૭૯

એવં સર્વ એ જોડિ શ્રી સાંગણસુત સંઘવી ઋષભદાસે કીધી તે લષી છે જી. લિ. મુનિ ન્યાનચંદ્રેણ.

વળી એક હસ્તલિખિત પાનામાં નીચે પ્રમાણેની ટીપ મળી છે:

સંઘવી રીષભકૃત રાસની ટીપ લખી છઈ.

| | |
|---|---|
| શ્રી રીષભદેવનો રાસ ગાથા ૧૨૭૧ | શ્રી ભરતેશ્વર રાસ ગાથા ૧૧૧૬ |
| શ્રી જીવવિચાર રાસ ગાથા ૫૦૨ | શ્રી ખેત્રપ્રકાશ રાસ ગાથા ૫૮૪ |
| શ્રી અજાપુત્રનો રાસ ગાથા ૫૫૯ | શ્રી શેત્રુંજ રાસ ગા.૩૦૧ |
| શ્રી સમકીતસાર રાસ ગા.૮૭૯ | શ્રી સમઇસરૂપ રાસ ગા.૭૯૧ |
| શ્રી દેવસરૂપ ગા.૭૮૫ | શ્રી નવતત્ત્વ રાસ ગાથા ૮૧૧ |
| શ્રી થૂલિભદ્ર રાસ ગાથા ૭૨૮ | શ્રી વ્રતવિચાર રાસ ગા.૮૬૨ |
| સુમિત્ર રાજાનો રાસ ગાથા ૪૨૬ | શ્રી કુમારપાલ રાસ ગાથા ૪૫૦૬ |
| કુમારપાલનો નાનો રાસ ગાથા ૨૧૯૨ | શ્રી જિવત સ્વામીનો રાસ ગાથા ૨૨૩ |
| શ્રી ઉપદેશમાલા ગાથા ૭૧૨ | શ્રી શ્રાદ્ધવિધિ રાસ ગાથા ૧૬૧૬ |
| શ્રી હિતશિક્ષા રાસ ગા.૧૮૪૫ | શ્રી પૂજાવિધિ રાસ ગાથા ૫૭૧ |
| શ્રી આર્દ્રકુમાર રાસ ગાથા ૯૭ | શ્રી શ્રેણિક રાસ ૧૮૩૯ |

| | | |
|---|---|---|
| તવન ૩૩ | નમસ્કાર ૨૨ | થોયે ૨૭ |
| સુભાષિત ૪૦૦ | ગીત ૪૧ | હરિયાલી ૫ |

| | |
|---|---|
| શ્રી હીરવિજયસૂરિનો રાસ ગાથા... | શ્રી મલ્લિનાથ રાસ ગાથા ૨૯૫ |
| શ્રી પુણ્યપ્રશંસા રાસ ગાથા ૩૨૮ | કઈવન્નાનો રાસ ગાથા ૨૮૪ |
| શ્રી વીરસેનનો રાસ ગાથા ૪૪૫. | |

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૦૯–૫૮, ભા.૩ પૃ.૯૧૬–૩૩ તથા ૧૫૧૭. પહેલાં 'નેમિદૂત'ના કર્તા વિક્રમ કે જે પોતાને સાંગણના પુત્ર જણાવે છે તે કદાચ આ કવિના બાંધવ હોય એવો તર્ક કરેલો પરંતુ

પછીથી "'નેમિદૂત'ની સં.૧૬૦૨માં લખાયેલી પ્રત બાલુચરના ગદ્દુબાબુને ત્યાં જીર્ણ છે (નોટિસીઝ ઑફ ધ સંસ્કૃત મૅનસ્ક્રિપ્ટ્સ વૉ.૧૦ નં. ૨૭)" એમ જણાવી આ વિક્રમ ઋષભદાસના ભાઈ ન હોઈ શકે એમ નિશ્ચિત કર્યું છે.

ભા.૧ પૃ.૩૦૦ પર 'સુમિત્ર રાસ' વિજયસેનસૂરિને નામે નોંધ્યો હતો તે પછીથી ભા.૩ પૃ.૮૦૧ પર વિજયસેનસૂરિના રાજ્યમાં રચાયેલ ઋષભદાસનો જ 'સુમિત્ર રાસ' ગણ્યો છે.

પ્રથમ આવૃત્તિમાં 'નેમિનાથ નવરસ' અને 'નેમિનાથ સ્તવન' એ અલગ કૃતિઓ તરીકે નોંધી એકબીજાના સરખાપણા તરફ સંકેત કરેલો. વસ્તુતઃ આ એક જ કૃતિ હોવાનું જણાય છે તેથી અહીં એક તરીકે મૂકી છે.

'સ્થૂલિભદ્ર સઝાય'માં માત્ર 'ઋષભ' નામછાપ છે અને 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં જ આ કૃતિ ઋષભવિજયને નામે પણ મુકાયેલી છે એટલે ખરેખર આમાંના કે બીજા જ કોઈ ઋષભને કર્તા ગણવા કે કેમ એનો કોયડો ઊભો થાય છે.]

## ૬૩૩. માલમુનિ

**(૧૪૨૭) અંજનાસતી રાસ** અથવા **ચોપાઈ** ૧૫૪ કડી ર.સં. ૧૬૬૩ પહેલાં

**આદિ** – **સરસતિ** સામણી પ્રણમીયઇ, **ગોતમ**સ્વામિના પાય રે,
**અંજનાસુંદરી**ની કથા, નારિનર સુણહું મન લાઇ રે. ૧
સીલ ભવિયણ ભલઈ પાલીયઈ, પાઇયઈ સુજસુ સંસારિ રે
સબ કુસંગતિ વલી ટાલીયઇ, જાઈયઇ ભવસમુદ્ર પારિ રે
સીલ ભવિયણ ભલઈ પાલીયઇ. ૨

**અંત** – ધનધન **અંજનાસુંદરી**, સુમિરો ચિત્તિ ત્રિકાલ રે
સીલ ભલો તિણે પાલીયો, જસુ ગાવઈ મુનિ **માલ** રે. ૧૫૪
સીલ ભલો જગિ પાલીયઈ.

(૧) સંવત ૧૬૬૩ વરષિ ચૈત્ર સુદિ સપ્તમી બુધ દિનૌ લિપકૃતં રષીસ્થાન મધ્યે ગોપાલુ પડનાર્થં. પ.સં.૮–૧૩, અનંત. ભં. (૨) સંવત ૧૭૨૪ વર્ષે પોષ સુદિ કૃશ્નપક્ષે પ્રતિપદા ભૃગવા દિને પૂર્ણમસ્તિ. પ.સં. ૬–૧૫, અનંત. ભં. (૩) સં.૧૭૧૮ શ્રા.સુ.૬ સોમે આચાર્ય હંસરાજ તસ્ય છા... કિસોર ઋ. શિ. પુણ્યપ્રતાપ ઋ. પઠનાર્થં સુહેદી. પ.સં.૩,

અભય. પો.૬ નં.૩૯૦. (૪) લિ.સં.૧૮૦૯ ચૈત્ર શુદિ ૮ આદિતવાર. પ.સં.૪–૧૮, આગ્રા ભં. (૫) લિખ્યતં ગુણદાસ ઋષિ તત્સિષ્યિ ગોપાલ ઋષિ પઠનાર્થં બાઈ મલૂ કૌ જોગુ. સંવત્ ૧૯૦૯ વર્ષે માઘ વદિ ૭ રવિવાસરે. પ.ક્ર.૧૨થી ૨૦, એક ચોપડી આકારે પ્રત, નાથાલાલ પાલણ-પુરવાળા પાસેની.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૩–૬૪, ભા.૩ પૃ.૨૮–૨૯ તથા ૯૩૮. ભા.૩ પૃ.૨૮–૨૯ પર ઉપરની કૃતિ ભૂલથી સં.૧૯મી સદીમાં નાથાજી-શિષ્ય માલમુનિને નામે પણ મુકાયેલી.]

## ૬૩૪. અનંતકીર્તિ (દિ. મૂલસંઘ)

**(૧૪૨૮) ભવિષ્યદત્ત ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૬૩ કા.શુ.૧૪ સાંગાનેર

(૧) પ.સં.૩૬, મંગલચંદ માલૂ સંગ્રહ વિકાનેર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૭૯૦.]

## ૬૩૫. જીવરાજ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–રાજકલશશિ.)

**(૧૪૨૯) સુખમાલા સતી રાસ** ર.સં.૧૬૬૩ કા.શુ.૧૫

**આદિ** – દૂહા

**સરસતિ** વર દેયો સુમતિ, કુમતિ નિવારે માય,
સતીયશિરોમણિ ગાયસું, સસક તસ કજ સુભાય. ૧
ચારિત્ર પાલિ નિરમલો, કીધો દેહ વિસાસ,
કર્મ તણે વસ્ય વલી હુઓ, ફરિ પાછે ઘરવાસ. ૨
ઘરવાસ ભોગકર્મ ભોગવી, સંયમ બાંધવ પાસ,
પુનરપિ લીધો દેહ દમિ, લાધો સુરસુખવાસ. ૩
કવણ સો સુંદરિ કિહાં હવિ, માયતાય કુણ દેસ,
**ઉપદેશમાલા**થી ઉધર્યો, સંબંધ સુણો સુવિસેસ. ૪

**અંત** – એહ કાયા અવગુણકોથલી, ગાફલ નરનિં જાસ્યઈ છલી,
ભાઇબહિન જે ત્રિણઇં કહ્યા, થયા ગાફલ તો કરમૈં દહ્યા. ૨૭
પણ તે ધન્ય જે એક ઘડી, તેહની હોડિ મ કરસ્યો ઘડી,
બંધવ પણિ ચિરંજી તાસ, સંયમ પાલી સ્વર્ગનિવાસ. ૨૮
**સોલે સે ત્રેસઠિમઈ** વરષ, કાતી પૂનિમ મનમઇ હર્ષ,
સાધશિરોમણિ **ખરતર** જતી, **શ્રી જિનચંદ્રસૂરી** ગછપતી. ૨૯
વાદીગજનિરધાટણ સિંહ, **રાજકલસ** મુનિ પંડિતસિંહ,
તાસ સિસ પભણે **જીવરાજ**, ભણતાં ગુણતાં અવિચલ રાજ. ૩૦

(૧) સં.૧૭૯૯ શ્રા.વ.૮ બુધે પં. ભોજવિમલ શિષ્ય પં. મેઘવિમલ લ. શ્રી. થંભનપુર મધ્યે. પ.સં.૨૦–૧૧, ખેડા ભં. ૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૮૯૫–૯૬.]

## ૬૩૬. વિમલચારિત્ર (નાગોરી વડતપ. પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ–સમરચંદ્ર–રાજચંદ્ર–રત્નચારિત્રશિ.)

**(૧૪૩૦) [+] અંજનાસુંદરી રાસ** ૩૯૭ કડી ર.સં.૧૬૬૩ માગશર શુદ ૨ ગુરુ નાગોરમાં

**આદિ –** શાંતિકરણ જગિ જાણિયે, **વિશ્વસેન** કુલચંદ,
ભાદ્રપદ વદિ સાતમિઈં, ચવીયા જગદાનંદ,
આનંદ **અચિરા** હુઓ અતિઘણો, જેઠ વદિ તેરસ દિને,
જન્મ પામ્યા ઈંદ્રે ઉચ્છવ કીધ, સુરગિરિ શુભ મન્ને,
ગર્ભથી જિણે મારિ ટાલી શાંતિ થઈ આણંદિયા,
સજન દેખત નાતિ રંગિઈ **શાંતિ** જિન નામ જ દિયા. ૧
મંડલપતિ પદવી લહી પહિલોં ભોગવિ ભોગ,
ચક્રવર્તિપદ પામિયા, મિલીઓ સહૂ સંયોગ.
સંયોગ મિલીઓ સાધિ ષટ્ખંડ રતન સવિ નવનિધિ લહ્યા,
મુગટબદ્ધ બત્રીશ ભૂપતિ સહસ સેવે ગહગહ્યા.
જેઠ માશિઈ કસિણ ચઉદસિ ઇંદ્ર ચઉસઠિ આવીઆ,
કીધ ઉચ્છવ દીપ, લીધી વર્ણવે ગુણ ભાવીયા. ૨
પોસ શુકલ નવમી દિને પામ્યો કેવલનાણ,
જેઠ બહુલ તેરસિ તિથેં પ્રભુ પામ્યો નિર્વાણ,
નિર્વાણ પામ્યો શાંતિ જિણવર સિદ્ધિ પદિ સુખસંપદા,
પામિયા તસુ ચરણ પ્રણમોં ભગતિ સ્યું ભવિયણ મુદા,
તેહ સ્વામિ સેવતાં સહી રોગ નાવે તનિ કદા.
મનહ મનોરથ સર્વપૂરણ સિદ્ધિ લહિયે સર્વદા. ૩

દૂહા.

સુહગુરૂ-ચરણકમલ સદા વંદોં ધરી આણંદ,
ભવિય-કમલ પડિબોહવા ઉદયો તેજિ દિણંદ. ૪
ચિહું પ્રકાર ધર્મ વર્ણવ્યો તિહુયણજન આધાર,
દાન શીલ તપ ભાવના કરિ તરિય સંસાર. ૫

ધર્મેં ધણકણ સંપજે ધર્મે મોટિમ રાજ,
ધર્મેં જરા મહિમા ઘણો ધર્મે સીઝે કાજ. ૬
ધન **સુબાહુ ધન્નો** સુણો, **શાલિભદ્ર કયવન્ન,**
શ્રી **શ્રેયાંસકુમરે** દીઓ, દાને લહિઓ ફલ પુન્ન. ૭
સેઠિ **સુદર્શન નેમિજિણ થૂલભદ્ર નાગિલ્લ,**
શીલ લીલ સાધી ખરી, ફલ પામ્યો આગિલ્લ. ૮
**ઋષભ વીર ધન્નો** યતી, તપીઓ તપ ઉદાર,
**ભરત અનાથી** હરિણ લઇ ભાવી ભાવન સાર. ૯
**અંજનાસુંદરી** ભલી પામ્યો શીલ ઉદાર,
શીલબલે સુખસંપદા પામી નિજ પરિવાર. ૧૦
**અંજનાસુંદરી** કવણ કિમ પાલ્યો તિણિ શીલ,
ગામ ઠામ કેણે હવી કિમ પામી સુખલીલ. ૧૧

**અંત –** ઢાલ. બ્રહ્મદત્તપુર કંપિલ્લ રાજીઓ રે એ દેશી.
**અંજનાસુંદરીએ** ખરો રે પાલ્યો શીલ-આચાર,
ભવિયણજણ તિમ પાલ્યો ભાવ સ્યું રે, જિમ લહો કીરતિસાર—
શીલ સમાચરો રે. ૩૮૯

*

**નાગોર** નગીને સાતે જિણહરૂ રે, **આદિ શાંતિ જિણપાસ,**
**વીર** જિણેસર તે પ્રણમી કરી રે, ચોપઈ કીધ ઉલ્લાસ. શી. ૩૯૩
**વડતપ**ગચ્છપતિ જગ માહિં જાણીઇ રે, શ્રી **પાસચંદસૂરીસ,**
તાસ પટોધર ગરૂઅડિ ગાજતા રે, **સમરચંદસૂરિ** જગીસ. શી.૩૯૪
શ્રી **રાજચંદસૂરિ** ગણધર ગાઇઇ રે, વાચક **રતનચારિત્ર,**
તાસ પસાઇં ચોપઈ એહ રચી રે, સેવક **વિમલચારિત્ર.** શી. ૩૯૫
સંવત **સોલહ વરસેં ત્રેસઠિઇ** રે, માગશિર માસ વિકાશ,
ચઉપઇ જોડીં બીજે ગુરૂ દિને રે, ભણતાં ન્યાનપ્રકાસ. શી. ૩૯૬
એહ ચઉપઈ સુણીને પાલીઇ રે, શીલપ્રમુખ જિનધર્મ,
ઇહભવિ પરભવિ સુખની સંપદા રે, લહીએ શિવગતિશર્મ. શી. ૩૯૭

(૧) સં.૧૭(૦)૧ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૪ દિને ઋ. ઠાકરસી તત્‌શિષ્ય ઋ. **દીપા** લિ. પ.સં.૧૮-૧૩, આગ્રા ભં. (૨) લિ. **સમાનગરે** સં.૧૬૬૭ વૈ.શુ. ૧૦ ગુરૂ ગણિ **શાંતિકુશલ** લિ. વિ.ની.અમદાવાદ. (૩) સં.૧૬૮૩ ફા.શુ.૩ ગુરૂ લિ. વિ.દા.છાણી. (૪) પં. **વિનયકુશલ** શિ. ગણિ કીર્તિકુશલેન લિ.

સં.૧૬૯૧ પો.વ.૯ ગુરૂ સિરસડી મધ્યે શાંતિપ્રસાદાત્ નિ. વિ. ચાણસ્મા.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન રાસસંગ્રહ, પ્રથમ ભાગ (ભ્રાતૃચંદ્રસૂરિ ગ્રંથમાલા પુ.૩૨થી ૩૯) પૃ.૧-૪૧.

**(૧૪૩૧) રાયચંદ્રસૂરિ રાસ** (ઐ.)

(૧) પ.સં.૬, અભય. પો.૧૩ નં.૧૪૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૯૮-૪૦૦, ભા.૩ પૃ.૮૯૬-૯૭.]

## ૬૩૭. દેવરાજ (વિજયગચ્છ પદ્મસૂરિશિ.)

**(૧૪૩૨) હરિણી સંવાદ** ર.સં.૧૬૬૩ ચૈ.શુ.૯ રવિ

(૧) સં.૧૭૦૪ જે.શુ.૩ સોમ કુશલલાભ લિ. પ.સં.૨૦, મહિમા. પો.૩૪.

**(૧૪૩૩) સકોસલ ઋષિ ઢાલ** કડી ૬૪ લ.સં.૧૬૮૯ પહેલાં

**આદિ** - સુહગુરૂવયણે સાંભલી રે, હૂઉ મુઝ આનંદ,
ગુણ સમરઉં હું તેહનાજી, વંછઇ રોહણિ ચંદ. ૧
ગુણે કરી ઉદઉ..............અવિચલ માંન
નારી દૂહવ્યો અતિહિં ઘણું જી, કોપ્યઉ નહીય સુજાણ. ગુણે. ૨

**અંત** - વીરધવલ ઋષિ વાઘણિ બૂઝવી, આપ્યા અણસણ સાર,
અણસણ પાલી બેહું સુરવર થયા, લહસઇં મોક્ષદ્વાર તે ધન્ય. ૬૩
નર ચારિત્ર ચોખુ આદરી, વજ્જંઇ ચ્યારિ કષાય
સુરનર સારઇં તેહની સેવના, દેવરાજ પ્રણમઇ પાય
તે ધન્ય દહાડા જઇનઇ વંદિસું. ૬૪

(૧) સં.૧૬૮૯માં લખેલ એક ચોપડી આકારે પ્રત, પ.ક્ર.૨૧થી ૨૪, નાથાલાલ પાલણપુરવાળા પાસેની. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૮૯૭. ગચ્છ-ગુરુપરંપરા 'હરિણી સંવાદ'ને અનુલક્ષીને અપાયેલાં લાગે છે, કેમકે 'સકોશલ ઋષિ ઢાલ'ના ઉદ્ધૃત ભાગમાં એ નથી.]

## ૬૩૮. શ્રીપાલ (ઋષિ)

**(૧૪૩૪) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.** ર.સં.૧૬૬૪

(૧) સં.૧૬૮૫ કા.શુ. પં. વિજયચંદ્રગણિ કલ્યાણચંદ્ર લિ. કયરવાડા ગ્રામે. પ.સં.૭૮, શાંતિ. ભં. ખંભાત દા.૧૧૨ નં.૧૪. (૨) ગ્રં.૨૦૩૧, પ.સં.૫૭, લીં.ભં. દા.૬ નં.૩૯. (૩) ડાયરા અ. પાલણપુર. (૪) ગ્રં.૩૦૦૦,

પ.સં.૫૩, કચ્છી દ. ઓ. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૨, ભા.૩ પૃ.૧૬૦૧.]

**૬૩૯. દયાશીલ** (આં. વિજયશીલશિ.)

**(૧૪૩૫) શીલ બત્રીસી** ર.સં.૧૬૬૪ નવાનગરમાં

**આદિ** – ઐં નમઃ કુંડલીયા ૩૨.

સુંદર સુભમતિદાયિની, **બ્રહ્માણી** વર રૂપ,
કર જોડી ગુણ સંથવઇ, સુર કિનર નર ભૂપ.
સુર કિંનર નર ભૂપ રૂપ ગુણ પાર ન પામઇ,
આપઇ અવિચલ બુદ્ધિ સિદ્ધિ સાધક વર કામઇ.
કવિજન કથા કલોલ લાભ લખમી લહઇ બંધુર,
**દયાશીલ** કહઇ કર જોડિ આપિ મતિ માતા સુંદર. ૧
**સીલ બત્તીસી** વરણવું સુ, માત કરેસુ પ્રમાણ,
વેધક જન મુખિ ઉચ્ચરઇ સુ, સુરતા કરઇ વખાણ,
સુરતા કરઇ વખાણ ભાંણ જિમ તેજ વિરાજઇ.
સીલવંત નર જિકે તાસ ત્રિભોવનિ જશ છાજઇ,
સુરનર કરઇ પ્રસંસ વંસ થિર થાવન લીલ,
**દયાશીલ** કહઇ પરનારિનેહ તજિ પાલુ સીલ. ૨

**અંત** – સંવત **સાર સિંગાર કાય** વલી **વેદ** સંવચ્છર,
**નૂતનપુર** વર માહિ **સાંતિ** સાનિધિ લહી વરતર,
**સીલબત્તીસી** રંગિ અંગિ ઊલટ ધરી ગાઇ,
ધર્મવંત નરનારિ તાસ મનિ ખરી સુહાઇ.
જિનધમ્મ સાર સંસારમાં જાણી જુગતઇ પાલીયઇ,
**દયાશીલ** કહઇ કર જોડિ એ શ્રી જિનવચન સંભાલીઇ. ૩૨

(૧) સં.૧૬૬૯ વૈ.વ.૪ બુધે, ગ્રંથાગ્ર ૯૮. પ.સં.૪–૧૨, સંઘનો ભંડાર પાટણ દા.૭૨ નં.૭૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૪૮).]

**(૧૪૩૬) ઈલાચી કેવલી રાસ** ર.સં.૧૬૬૬ કા.વ.૫ સોમ ભુજ

**આદિ** – પણમવિ સિરિ જિણવર વંછિત સુરનર સામી
**વર્દ્ધમાન** વિબુધપતિ પાય નમઇ સિર નામી
સહિગુરૂપાય વંદિ મનિ આણંદી સાર
**સરસતિ** મતિદાઇ હીયડઇ ધ્યાઇ અવાર

ત્રૂટક

તુ રે **સરસતિ** મતિદાઇ હીયડઇ ધ્યાઇ, કરસિઉં કવિત રસાલ
જે ભાવિઈં ભણતાં કાંને સુણતાં, લહીઇ મંગલમાલ
બહુગુણમણિઆગર મહિમાસાગર કુમર **ઈલાચી** જાંણુ
ભાવન ભાવંતાં નાટક કરતાં પામિઉ કેવલનાણ. ૧

**અંત** – એહ સંબંધ સુણી મુનિ પાસઇં પામઇ બહુ પ્રતિબોધ
સંયમ કેવિ લીઇ વઇરાગિઇં, મૂંકી મોહ નઇં ક્રોધ રે. ૧
મુનિરાજ તણા ગુણ ગાવઉ. આંચલી

*

**અંચલ**ગચ્છિ શ્રી **ધર્મમૂર્તિ**સૂરિ, સૂરિસિરોમણિ દીપઇ
તસ પાટિ શ્રી **કલ્યાણસાગરસૂરિ**, મયણ મહાભડ જીપઇ રે. ૬ મુ.
સંવત **ષટ રસ બાણ** (પા.કાય) **નિશાકર**, કાતિગ વદિ સોમવારિ
પાંચમિ જોડિ કરી એ રૂડી, શ્રી **ભુજનગર** મઝારિ રે. ૭ મુ.
વાચકવંશ સુહાકર મુનિવર, શ્રી **વિજયશીલ** મુણિંદ.
તાસ સીસ **દયાશીલ** પયંપઇ, વંદુ **ઇલા** મુનિચંદ રે. ૮ મુ.
**ઈલાચી** મુનિના ગુણ ગાતાં, પાતિક દૂરિ પલાઇ
શ્રી **ચિંતામણિ પાસ** પ્રસાદિઇં, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ થિર થાઇ રે. ૯ મુ.

(૧) લિ. **નવાનગર** મધ્યે પં. **વિજયસાગરગણિ**. પ.સં.૭–૧૫, મ.જૈ. વિ. નં.૪૩૪. (૨) પ.સં.૮, લીં.ભં. દા.૨૩. (તે ભંડારની ટીપમાં સં. ૧૫૬૬ ને છાપેલી ટીપમાં સં.૧૫૬૮ રચ્યા સાલ છે તે બદલે સં.૧૬૬૬ ખરી રીતે જોઈએ). (૩) સં.૧૬૯૭ જે.શુ.૧૧ ગુરૂ **રાજનગરે** ઋ. **માણિક્યસાગર** શિ. **ચાંનસાગરેન** લ. સ્વવાચનાર્થં. પ.સં.૫–૧૮, ડા. પાલણપુર. (આમાં "ષટ રસ કાય નિશાકર" એ સંવત સ્પષ્ટ આપેલ છે.) [લીંહસૂચી.]

**(૧૪૩૭) ચંદ્રસેન ચંદ્રદ્યોત નાટકિયા પ્રબંધ** ૨.સં.૧૬૬૭ ભિન્નમાલમાં

**અંત** – રાગ ધન્યાસી. મેરી સજની ગિરિ એ ઢાલ.
મેરી સજ્જની મુનિગુણ ગાવુ રી,
**ચંદ્રદ્યોત ચંદ્ર** મુણિંદ મેરી, નામઇ હુઇ આણંદ.
વિષમ કિલ્વિષ વિષવિનાસન, નામ મંત્ર પ્રધાન,
સંસારજલનિધિજલહ તારણ, મુનિવર નાવ સમાન. મે. ૨
**વિધિ**પક્ષ શ્રી **ધર્મમૂરતિ**સૂરિ, સૂરિ શિર કલ્યાંણ,
સુણિવિ તાસ વખાણ ભવીયા, સિરિ ધરૂ જિણવર આણ. મે. ૩

વાચક શ્રી **વિજયશીલ** સહિગુરૂ, લહી તાસ પસાઇ,
કરીય આજ મઇ જીભ પાવન, મુનિવરના ગુણ ગાઇ. મે. ૪
સંવત **મુનિ રસ સોલ** સોહઇ, **ભીનમાલ** નગર મઝારિ,
**ચંદ્રધોત ચંદ્ર** નરિંદ્ર ચરિતં, રચિતં **સાંતિ** આધારિ. મે. ૫
જિનધર્મ્મ શર્મ્મ નિદાન જાણી, કરૂ પ્રાણી અભ્યાસ,
**દયાશીલ** વાચક ઇમ બોલઇ, જિમ લહુ અવિચલ વાસ. મે. ૬

(૧) ગ્રં.૧૫૦, **પ.સં.૫-૧૩**, સંઘ ભંડાર પાટણ દા.૭૨ નં.૭૯. (૨) આં. **ધર્મ**મૂર્તિસૂરિ રાજ્યે. પાટડી ભં. (વે. નં.૭.) [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૦૨-૦૫.]

**૬૪૦. દર્શનવિજય** (ત. હીરવિજયસૂરિ-રાજવિમલ-મુનિવિજયશિ.)

**(૧૪૩૮) નેમિજિન [રાગમાળા] સ્ત.** કડી ૫૯ ર.સં.૧૬૬૪ માગશર કે પોષ ૨ સુરતમાં

જુદાજુદા રાગમાં.

**આદિ** – રાગ સામેરી ઢાલ

સકલ મનોરથ પૂરવઇ, પ્રણમી ગુરૂ થુણસ્યુ હવઇ,
નવનવઇ રાગિ **નેમિ** જિણેસરૂ એ. ૧

**અંત** – કલશ

**તપ**ગચ્છરાજા **હીરવિજય**સૂરિ, તાસ સીસ મુનિવરો,
**મુનિવિજય** વાચક સીસ **દર્શનવિજય** કહઇ શ્રી જિનવરો.
મિં સ્તવ્યો ભાવિં **વેદ રસ રસ ચંદ** મિત સંવચ્છરો,
સહઇ માસિ દ્વિતીયા રાજયોગે **સૂર્યપુર** બંદિર વરો. ૫૯

(૧) પં. કનકવિજય શિ. ગણિ હર્ષવિજય પઠનાર્થં. શ્રી **નવાનગર** વાસ્ત. **ઋષભદાસ**. પ.સં.૩-૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૦૭. (૨) સં.૧૭૩૦ માહ શુ.૧૩ **રવૌ** પુષ્યે **રાજનગરે** લષિતં ઉત્તમચંદ્રેણ. પ.સં.૩-૧૪, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૪૩. [મુપુગૃહસૂચી.]

**(૧૪૩૯) + પ્રેમલાલચ્છી રાસ** અથવા **ચંદ ચરિત** ૯ અધિકાર ૫૩ ઢાલ ર.સં.૧૬૮૯ કાર્તિક શુ.૧૦ બર્હાનપુરમાં

**આદિ** – શ્રી સુખદાયક જિનવરૂ, નામિં પરમાણંદ,
પ્રણમી **ગૌતમ** ગણધરૂ, શ્રી **વસુભૂતિ**-નંદ. ૧
**સારદ** સાર પસાઉલઇ, ચિન્તીત કવિત કરાય,

માતા ! રસ મુજ વાણીઈં, દેજો બહુ સુખ થાય. ૨
શ્રી **વિજયાણંદ** સૂરીસરૂ, **તપગચ્છ**પતિ સુપ્રસાદિ,
વાચક **મુનિવિજય** ગુરૂ, ગુણ સમરૂ આલ્હાદિ. ૩
શીલપ્રભાવિં સુખ ઘણું, શીલ સુમતિદાતાર,
શીલિં શોભા અતિ ઘણી, શીલ સદાનંદ નાર. ૪
શીલ-અધિકાર કહઈ કવિ, દેવગુરૂ-ધર્મ-પસાય,
**ચંદનરેશર** મનિ ધરી, રાસ રચ્યું સુખદાય. ૫
નવ અધિકારઈ વર્ણના, નવ રસ માંહિં પ્રધાન,
**ચંદ**ચરિત સુણતાં લહો, કમલા સુખ સંતાન. ૬
સાંભલતાં સુખ ઉપજઈ, વિસ્મય પામઈ મન્ન,
પહેલઈ અધિકારઇ વર્ણવું, **ચંદ**ચરિત્ર રતન્ન. ૭

**અંત** – ધન્ય ધન્ય ચંદમુનિ મહામુનિ...ઢાલ ૫૩. રાગ ધન્યાસી.
જુઓજુઓ સાઅલ મહિમા નહિ મંડલિ, જાગતો આજ પણિ એમ દીસઈ,
શ્રી ગુરૂ **હીરવિજય**સૂરી જયકર, નામ સુણતાં ઘણું હઈય હું હીસઈ.૫૧
જેણઈં યવનપતિ **અકબર** ભૂપતિ તેહ પ્રતિ બુઝવિ સુયશ લીધો,
પડહ અમારિનો માસ છ બરસ પ્રતિ, જગજનનઇં ઉપગારી કીધો. ૫૨
તાસ પાટિં પ્રગટ પુણ્ય પૂરણ પ્રભુ, જેણઇં **અકબર** સભાઇં પ્રસીધો,
ત્રિણિ સઈ ભટ્ટ જીપી જય પામીઓ, શ્રી **વિજયસેન**સૂરી જગ પ્રસીધ્ધો. ૫૩
પાટિં તસ શ્રી **વિજયતિલક**સૂરી શુભ ચરી જેણઇં જગિ કુમત મત દૂરી ટાલ્યો,
જ્ઞાન વૈરાગ્ય જગિ દીપતો ત્રિકરણ શુદ્ધિ ગુરૂવયણ પાલ્યો. ૫૪
તાસ પટ્ટોધરૂ ભવિકજન-સુખકરૂ દર્શન-દુષહર જાસ દીપઇં,
અતુલ સૌભાગ્ય જયઉદય અધિકો પ્રભુ સકલભટ્ટારકમાન જીપઈં. ૫૫
શ્રી **તપાગછ**પ્રભુ સૂરીમુકુટામણી, શ્રી **વિજયાણંદ**સૂરી સીહો,
તેહની જેહ સેવા અહનિસિં કરઇ તે ભવિજન તણા સફલ દીહો.૫૬
વિજયજયકારિં તસ રાજિં જગિ જયકરૂ, વાચકાધીશ સિર ઈશ મોટો,
અતિહિં સુપવિત્ર ચારિત્ર જગિ જેહનું ચાલતો હાસ વૈરાગ્ય કોટી. ૫૭
સાર અવતાર ઉપગારમય જેહનો, જેણઇ બઇં શાસ્ત્ર આંપિ ભણાંવી,

મંદમતિ તેહુ પણિ જણઇ કોવિદ કર્યા, બુઝવ્યા ભાવિ બહુનિ જગિ સુણાવી. ૫૮
શ્રી **મુનિવિજય** ઉવઝાય સુપસાયથી, સાસનિ દાસ તસ ધ્યાન ધ્યાતો,
સયલ તસ સીસ સંદેહમાં કણ સમો, શ્રી ગુરૂગુણહિતે અતિહિં રાતો.૫૯
સીલ-અધિકારઇં એ **ચંદ**મુનિ મહામુનિ સતીય પ્રેમલા પુહુચિં પ્રસીધી,
સંયમ અણુંસરી સાર કેવલવરી અનુંક્રમિં પામીઆં સયલ સિદ્ધિ. ૬૦
કવિ **દર્શનવિજય** વિરતચરિત એમ ભણઇં, આપિં સંસાર-નિસ્તાર કાજિં,
સીલધારી બહુ સુગુણ ગુણ ગાયતાં, શુદ્ધ પરિણામિં સવિ આરતિ ભાજિં. ૬૧
ચરિત એ ભણતાં સુણતાં સુણતાં સહોઇ કલ્યાણકારી દૈવ,
સંવત **સોલ નિવ્યાસી** કાર્તિક સુદિ દસમી વાર ગુરૂ પુષ્ય તે દિવ-સમેવ. ૬૨
શ્રી **બર્હાનપુર** નયરવરમંડણો જહા **મનમોહન પાસ** રાજઇં,
સંઘ જયજયકરૂ ભવિકજનદુષહરૂ દેવસેવા કરઇં બહુ દિવાજઇં. ૬૩
તત્ર શાષાપુરઇં **દલપુર**વરે જિહાં જિનરાજ સદા દેવ **સુપાસો**,
ધ્યાન તસ ચિત ધરી ત્રિકરણ શુદ્ધિ કરી, જગતની જ્યોત જગમાં વિસેસો. ૬૪
તાસ સુપસાયથી સીલ ગુણે કરી, ગાઇયો સરસરસ એહ રાસો,
જિહાં લગઇ સૂરસસિ ભુમિં થિર થાયયો, વિસ્તરો જગ માંહિ ગુણ વિલાસો. ૬૫

(૧) ઇતિ શ્રી સીલાધિકારે ચંદમુનિ પ્રેમલાસતી રાસ સંપૂર્ણઃ ૧૭૩૧ વર્ષે જ્યેષ્ટ વદિ ૧૦ દિને રવિવાસરે લષિતં પંડિત શ્રી **ધર્મહર્ષે**ણ. શ્રી **રાજનગર** શ્રી વીરપ્રસાદાત્. ગુ.વિ.ભં. (૨) ઇતિ શ્રી ચંદાયણિ નામ રાસે નવમોઽધિકારઃ શ્રી શીલાધિકારે ચંદમુનિ પ્રેમલાલચ્છી સતી રાસ સંપૂર્ણઃ ગ્રંથાગ્રંથ ૨૧૦૧ શ્લોકસંખ્યા સંવત ૧૭૬૦ વર્ષે આસો વ.૭ શુક્રે. પ.સં.૫૪, દે.લા. (૩) સં.૧૭૬૦ માગશર શુ.૧૩ રવિ **ઉર્ણાક** ગ્રામે ભ. **રાજ**વિજયસૂરિ પટ્ટે ભ. **રત્ન**વિજયસૂરિ પટ્ટે ભ. **હીરરત્ન**સૂરિ પટ્ટે ભ. જયરત્નસૂરિ પટ્ટે **ભાવરત્ન**સૂરિભિઃ લ. મુનિ **નયરત્ને**ન. પ.સં.૬૪–૧૩, ઈડર ભં. (૪) પ.સં.૨૪–૧૬, મ.જૈ.વિ. નં.૪૬૯. (૫) અમર. સિનોર

ભં. (૬) સં.૧૬૯૩ માગશિર વ.૧૪ શુક્રે ભ. હીરરત્નસૂરિ-જસવિમલ-માનવિમલેન. નિ.વિ.ચાણસ્મા. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૮ – ભૂલથી મુનિવિજયને નામે).]

પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ.૧.

**(૧૪૪૦) + વિજયતિલકસૂરિ રાસ** ર.સં.૧૬૯૭ પોસ સુદિ રવિ બુરહાનપુરમાં

આદિ – ઉદય અધિક મહિમા ઘણો, **મનમોહન પાસ,**
સંઘ સયલ આણંદકરૂ, સુખસંપદ બહુ વાસ. ૧
નયર **બરહાનપુર**મંડણો, મૂરતિ દીઠે મોદ,
પ્રણમું પ્રભુ પ્રતિં હઇડે ધરી પ્રમોદ. ૨
અઈયાણાગય સંપ્રતિ વંદું જિન ચોવીસ,
ચ્યાર તિથંકર શાશ્વતા વિહરમાન વલી વીસ. ૩
કરમ ષપી મુગતિં વસ્યા સિદ્ધાસિદ્ધ અનંત,
તે અહનિસિ આરાહીઇ, અનંત જ્ઞાન ગુણવંત. ૪
ગુણ છત્રીસે નિરમલા, સોહે અંગ અનૂપ,
આચારિજ નિત વંદીઈ, કલિકાલે જિનરૂપ. ૫
સકલ સૂત્ર સિદ્ધાંત તે ભણે ભણાવે સાર,
વાચક ગુણ પંચવીસ સિઉં આરાધું સુખકાર. ૬

અંત – રાગ ધન્યાસી.
**રાજનગર** ગુરૂરાજ પધાર્યા, ભવિયણ અતિ આણંદજી,
ધર્મધ્યાન બહુ માન ઉપાયા પામે પરમાણંદજી. ૮૭
દાન દીએ બહુ ગુરૂ ઉપદેસેં પાલે સીલ સુભાવેજી,
તપ તપે વર ભાવન ભાવે ધન વાવરે ગુરૂ આવેજી. ૮૮
વાચક વિબુધ બહુ મનિ પરવરીઓ, રાજે શ્રી ગુરૂરાજજી,
**વિજયતિલકસૂરિ** પાટ પનોતો દીપાવે ધર્મકાજજી. ૮૯
ઉદયવંત અધિકો મહિમંડલે પ્રતપો જગઉપકારીજી,
મેરૂ મહિધર મહી રવિ સસિહર સાયર થિરતા ધારીજી. ૯૦
તિહાં લગેં એ આસીસ અનોપમ તાર્યાં બહુ નરનારીજી,
એ ગછધારી બહુ હિતકારી સાચો પરઉપગારીજી. ૯૧
સંવત **સસિ રસ નિધિ મુનિ** વરસિં પોસ સુદિ રવિ કર યોગેજી,
રાસ રચ્યો એ આદર કરીનેં શાસ્ત્ર તણે ઉપયોગેજી. ૯૨
**વીસલનયર કેસવ** સા નંદન ધિન્ન **સોમાઇ** માયજી,

**શ્રી રાજવિમલ** વાચક સીસ અનોપમ **મુનિવિજય** ઉવઝાયજી. ૯૩
તાસ સીસ પભણે બહુ ભગતેં **દર્શનવિજય** જયકારીજી,
નયર **બરહાનપુર** મંડણ મોટો શ્રી **મનમોહન પાસજી.** ૯૪
તાસ પ્રસાદેં એ વિસ્તરયો, મહિમંડલિ એ રાસજી,
જે ગીતારથ જગહિતકારી તેહ તણો હું દાસજી,
ધર્મવંત વલી ગુણના રાગી આણી અધિક ઉલ્લાસજી. ૯૬
કૃપા કરી મુઝ ઉપરિ સહુએ કરવો શુદ્ધ પ્રબંધજી,
કાનો માત્ર ગાથા છંદે જેહ અશુદ્ધ હોઇ બંધજી. ૯૭
જિહાં લગેં એ શાસન શ્રી જિનનું, જિનઆણાના ધારીજી,
તિહાં લગેં એ ભણ્યો સુણ્યો રાસ વિજય જયકારીજી. ૯૮

(૧) **ત**પાગચ્છાધિરાજ શ્રી **હીર**વિજયસૂરિવચનારાધક ભટ્ટારક શ્રી **વિ**જયતિલકસૂરિ રાસઃ સાગરહુંડીગર્ભિતઃ સંપૂર્ણઃ ચિરંજીયાત્ શ્રી **બર**હાનપુર નગરે લિખિત પં. દર્શનવિજયેન સ્વાન્ય પરોપકાર બુદ્ધિયુક્તેન કુમતનિરાકરણાય, કર્મ્મનિર્જરણાય ચ. શ્રીરસ્તુ. કલ્યાણ ભવતુ. પ.સં. ૬૯–૧૭, લીં.ભં. (આ પ્રત કવિના સ્વહસ્તની છે.) [લીંહસૂચી.]

પ્રકાશિત: ૧. ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહ ભા.૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૮૨ તથા ૫૪૯–૫૩, ભા.૩ પૃ.૯૦૧ તથા ૧૦૩૮–૩૯. ભા.૧ પૃ.૧૮૨ પર દર્શન કવિને નામે મુકાયેલ ર.સં.૧૬૦૧ આસો સુદ ૧૦નો 'ચંદાયણો રાસ' આ કવિનો જ સંભવે છે, કેમકે આ કવિની કૃતિ પાઠભેદે આસો સુદ ૧૦ની મિતિ પણ આપે છે. સં. ૧૬૦૧ તો કશીક સરતચૂકથી આવેલ હશે. 'નેમિજિન સ્ત.'ના કર્તા હીરવિજયસૂરિ–મુનિવિજયશિ. દર્શનવિજય અને અન્ય બે કૃતિના કર્તા રાજવિમલ–મુનિવિજયશિ. દર્શનવિજય જુદા મૂકવામાં આવેલા તેમાં ધ્યાનચૂક જણાય છે. ત્રણે કૃતિઓ એક જ કવિની રચનાઓ હોવાનું સમજાય છે.]

## ૬૪૧. હીરો (ત. વિજયસેનસૂરિશિષ્ય શ્રાવક)

આ કદાચ આ પછીના હીરાનંદ શ્રાવક હોય.

**(૧૪૪૧) + ધર્મબુદ્ધિ રાસ** અથવા **ઉપદેશ રાસ** ૧૭૩ કડી ર.સં.૧૬૬૪ મહાપર્વે નવલખામાં

**આદિ** – રાગ રામગિરિ ચોપઇ.

સકલ સુમતિ આપો મુઝ માત, **સરસતિ** સામિણિ જગવિખ્યાત,

છતી વસ્તનિં માગઇ કોય, ના કહિવાની નીતિ ન હોય. ૧
ધ્યાંન ધરૂં જિનવર તણું, જિમ વંછિત સીઝિ આપણું,
સુગુરૂ પસાઇ સુમતિ પાંમિઇ, હીરચરણે નિસિ શિર નાંમિઇ. ૨
જગ માંહિ જીવ ઘણા ભવ કરઇ, માંણસ ભવ અતિ દોહિલઇ ધરઇ,
ત્રિણિય તત્ત્વ મુગતિનું હેત, તે પ્રીછયાનો કરો સંકેત. ૩

**અંત –** ઢાલ રાગ ગોડી પીતરિઉં સુપાસ એ દેશી.

ભાવ ધરી કર્યો રાસ સાહસ આદરી, વિબુધ સોધજ્યો મન ધરી એ,
...ગુણનો નવિ પાર, હું મૂરખ ન સકું કહી એ. ૧૬૭
હું નવિ જાણું શાસ્ત્ર, બુદ્ધિ ઘણી નહિં, **ધર્મબુદ્ધિ** રાસ મિં કર્યો એ,
ભણતાં સુણતાં રાસ સંપતિ બહુ મિલઇ મનવંછિત સઘલાં ફલઇ એ.
રાગ દ્રેખ કરી દૂરિં નંદ્યા **પ**રિહરી છતી વસ્ત સઘલી કહી એ.
જિનધર્મ અતિંહિ દુર્લભ, પરમાદ પરિહરો, આદરજ્યો ઉલટ ધરી એ.
અમૃતનો લવલેસ સુખ તે બહુ દિઇ જિનધર્મિં સુખ સહી ઘણા એ.
કહિણી કરણી એક શુદ્ધ પરંપરા ઘણી પરિક્ષાઈ આદર્યો એ.
અવરત જો સવિ દંદ **તપ**ગચ્છ આદરો અવધિ **કિસી** દીસઇ નહિં એ.
જગગુરૂ બિરૂદ સવાઇ સાહિબ સહુ નમિં **વિજયસેનસૂરિ** દીપતા એ.
ચિહું ખંડિ કરાવી અમારિ, દાંણ સવિ છોડવ્યાં તીર્થાદિક મુગતા કર્યા એ.
**સોલ ચોસિઠા** વર્ષ મહાપર્વ તેણિં રાસ સંપૂરણ નીપનો એ.
**નવલખા** નયરિ મઝારિ **સુવિધિ** પસાઉલિ હરખિં **હીરો** વીનવઇ એ.

(૧) સં.૧૭૩૫ ચૈ.શુ.૧૫ સોમે ગ્રંથાગ્ર ૨૦૦. પ.સં.૧૧–૧૪, ડાહ્યાભાઈ વકીલ સુરત.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. ભીમસિંહ માણક (જિનદાસકૃત વ્યાપારી રાસ સાથે).

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૭, ભા.૩ પૃ.૯૩૯–૪૦. પહેલાં આ કૃતિ આ પછીના કવિ હીરાનંદને નામે મુકાયેલી, પછીથી જુદી પાડી છે. 'હીરો' તે 'હીરાનંદ' હોય એમ કહેવું મુશ્કેલ જણાય છે.]

## ૬૪૨. હીરાનંદ (સંઘપતિ શ્રાવક) [?]

**(૧૪૪૨) અધ્યાત્મ બાવની** લ.સં.૧૬૬૮ પહેલાં

**આદિ** – ૐકાર સરૂપરૂપ ઇહ અલષ અગોચર,
અંતરગ્યાન બિચારિ પાર પાવઇ નહિ કો નર,
ધ્યાનમૂલ મનિ જાણિ આણિ અંતરિ ઠહરાવઉ,
આતમ તત્તુ અનૂપુ રૂપ તસુ તતષિણુ પાવઉ,
ઇમ કહઇ **હીરાનંદ** સંઘપતિ અમલ અટલ ઇહુ ધ્યાન થિરિ,
સુઇ સુરતિ સહિત મનમઈ ધરઉ ભુગતિમુગતિદાયક પવર. ૧
ન કરૂ સુયણુ મતિ બિકલ ભરમ મનિ કાહે આંણુઇ,
પેષિ રજત સમ સીપ મૂઢ મનિ રજતહિ જાંણુઇ,
જબ તઉ કરઇં બિચારસાર પરમારથ પેષઇ,
ભ્રમ જાવઇ ષિન મઝિહ મૂઢ તબ દૂરિ ઉવેષઇ,
વિજ્ઞાનભેદ નિજ ચિતિ ધરિ વિસંક સકલ કહુ દૂરિ તજિ,
ઇમ કહઇ **હીરાનંદ** સંઘપતિ સમઝિ નિજ રૂપ ભજિ. ૨

**અંત** – બાવન અક્ષર સાર વિવધ વરનન કરિ ભાષ્યા,
ચેતન-જડ-સંબંધ સમઝિ નિજ ચિતમઈ રાષ્યા,
ગ્યાન તણુઉ નહિ પાર સાર એ અક્ષર કહિયઇ,
નવ નવ ભાંતિ બષાણુ સુતઉ પંડિતપઇ લહિયઈ,
વહ ભેદ વિજ્ઞાન વિવેક રસ સબ રસ તઇ યહ અધિક ગણિ,
આતમલબદ્ધિ અનુ સુજસ જગિ પઢત ગુણુત **હીરાનંદ** ભણિ. ૫૬
મંગલ કરઉ જિન **પાસ** આસપૂરણુ કલિસુરતર,
મંગલ કરઉ જિન **પાસ** દાસ જાકે સબ સુરનર,
મંગલ કરઉ જિન **પાસ**, જાસ પય સેવઇ સુરપતિ,
મંગલ કરઉ જિન **પાસ**, તાસ પય પૂજહુ દિનપ્રતિ,
મુનિરાજ કહઈ મંગલ કરઉ, સપરિવાર શ્રી **કાન્હ**સુઅ,
બાવન્ન બરન બહુ ફલ કરહુ સંઘપતિ **હીરાનંદ** તુઅ. ૫૭

(૧) ઇતિશ્રી અધ્યાતમ બાવની સંપૂર્ણ. સં.૧૬૬૮ વર્ષે આસાઢ સુદી પંચમી દિને લાભપુર મધ્યે લિષતં **ભોજિગ** કિસનદાસ સાહ **બેણી**દાસ પુત્ર સાહ **સંતોષી** પઠનાર્થં. પ.ક્ર.૧૧૧થી ૧૨૫, નાનો ચોપડો, વિ.ધ.ભં.

**(૧૪૪૩) વિક્રમ રાસ** લ.સં.૧૭૦૦ પહેલાં

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૬-૬૭. "મુનિરાજ કહઇ" એ શબ્દો સંઘપતિ હીરાનંદ શ્રાવકના કર્તૃત્વ સાથે અસંગત બને. કૃતિ કોઈ અજ્ઞાતનામા મુનિથી હીરાનંદ માટે તેમને ઉદ્દેશીને રચાયેલી હોય? કાન્હસૂત તે તે હીરાનંદની જ ઓળખ ગણવી?]

## ૬૪૩. કનકસૌભાગ્ય (ત.)

**(૧૪૪૪) વિજયદેવસૂરિ રંગરત્નાકર રાસ** (ઐ.) ર.સં.૧૬૬૪ મહા શુ.૧૧

**આદિ** – વીણા વેગિ વજાવતી, ગાવતી જિનપદ રંગિ,
**કાસમીર**પુરમંડણી, કુંકુમ વરણઇ અંગિ. ૧

**અંત** – સંવત **સોલ ચઉસિઠા** વરષિ, મહા સુદિ એકાદસી સારજી,
ગુરૂગુણ ગાયા થઇ મતિસાર સુણજો સહુ નરનારજી. ૭૦
શ્રી **વિજઈસેનસૂ**રિસર પાટિ **વિજઈદેવ** ગણધાર,
**કનકસૌભાગ્ય** પ્રભુ ધ્યાન ધરંતાં લહીઈ સુખ અપારજી. ૭૧

(૧) લિખિતં કૃતં **સાહીપુર વીજાપુરનઅરે**. પ.સં.૧૩-૧૪, વાડી પાર્શ્વનાથ ભં. પાટણ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૧૬-૧૭.]

## ૬૪૪. કનકપ્રભ (ખ. કનકસોમશિ.)

**(૧૪૪૫) દશવિધ યતિધર્મ ગીત** ૮૭ કડી ર.સં.૧૬૬૪ અસાડ શુ.

**આદિ** – પદપંકજ સેવઇ અહનિસઇ, ઈંદ્રાદિક નરદેવ.
મોહતિમિરહર દિવસકર, સારઇ ત્રિભુવનસેવ. ૧

**અંત** – જગગુરૂવચનઇ શિવસુહકરણઇ, ભવભવિ થાજ્યો દશધર્મશરણઈ.
**સોલહ સઈ ચઉસઠ** વરસઈં, માસ અસાઢહ સુદિ શુભ દિવસઇ. ૮૬
વાદી ગજકેસરીય સમાન, જગ જસ મહકઇ જાસ પ્રધાન,
**કનકસોમ** વાચક વર સીસઇ, **કનકપ્રભ** કહિ ચિત્ત જગીસઇ. ૮૭

(૧) પ.સં.૪, પ્રત ૧૭મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૨૦૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૦૧ તથા ૯૭૭. પૃ.૯૦૧ પર કૃતિ ભૂલથી લક્ષ્મીપ્રભ (નાહટાવંશે કનકસોમશિ.)ને નામે આ જ પ્રતના નિર્દેશથી મુકાયેલી.]

## ૬૪૫. યશોવિજય-જશવિજય (ત. વિમલહર્ષશિ.)

(૧૪૪૬) **લોકનાલિકા બાલા.** ર.સં.૧૬૬૫

(૧) લ.સં.૧૭૦૭, પ.સં.૧૪, પ્ર.કા.ભં. દા.૬૮ નં.૬૬૫. (૨) કમલમુનિ. [મુપુગૂહસૂચી – જશવિજયને નામે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૨ પૃ.૫૯૦, ભા.૩ પૃ.૧૬૦૨. પહેલાં ર.સં.૧૬૬૫ પરત્વે પ્રશ્નાર્થ કરી કવિને સં.૧૮મી સદીમાં મૂકેલા તે પછીથી સં.૧૭મી સદીમાં ફેરવ્યા છે.]

## ૬૪૬. દાનવિનય (ખ. ધર્મસુંદરશિ.)

(૧૪૪૭) **નંદિષેણ ચોપાઈ** ગા.૮૬ ર.સં.૧૬૬૫ નાગોર

**અંત** – **સંવત સોલ પઈસઠા** વરસઇ, નગર **નાગોર** કીયઉ મન હરસઇ,
શ્રી **ધર્મસુંદર** વાચક સીસ, **દાનવિજય** પભણઇ સુજગીસ. ૮૫
શ્રી **જિનચંદ** સૂરીસર રાજઇ, એહ સંબંધ ભણ્યઉ હિતકાજઇ.
શ્રી **જિનકુસલસૂરિ** સુપસાયઇ, ભણતાં ગુણતાં નવનિધ થાયઇ. ૮૬

(૧) ચતુ. નં.૧૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૯૦૨.]

## ૬૪૭. ગજસાગરસૂરિશિ. (આં.)

(૧૪૪૮) **નેમિચરિત્ર ફાગ** ૪૨ કડી ર.સં.૧૬૬૫ ફા.૬ બુધવાર

**અંત** – **સોલ પાસઠિ** ફાગુણિ છઠિ અનઇ બુધવારિ,
**વિધિપક્ષિગછિ** જાંણીઇ શ્રી **ગજસાગર** સૂરિરાય. ૪૧
તાસ શિષ્ય કહિ **નેમિનુ** ફાગબંધ મનોહાર,
ભાવિં ગુણઇ જે સાંભલઇ તેહ ઘરિ જયજયકાર. ૪૨

(૧) ઈડર બાઈઓનો ભંડાર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૦૩.]

## ૬૪૮. જ્ઞાનમેરુ (ખ. સાધુકીર્તિ-મહિમસુંદરશિ.)

(૧૪૪૯) **વિજયશેઠ વિજયા સંબંધ** કડી ૩૭ ર.સં.૧૬૬૫ ફા.શુ.૧૦ સરસા પાટણમાં

**આદિ** – જિન ચઉવીસે નમી, સદ્ગુરૂપય પ્રણમેવિ,
સીલ તણા ગુણ ગાવિસ્યઉં, સાનિધિ કરિ શ્રુતદેવિ ૧

*

**સોલહ સઈ પઇંસઠિ** સમઇ, દસમિ ફાગુણ સુદિ સાર,

**સરસા પટ્ટણ** મઈ કીયઉ, એ સંબંધ ઉદારે રે. ૩૪
શ્રી **સાધુકીરતિ** પાઠકવરૂ, **ખરતરગણુ**નભચંદ,
**મહિમસુંદર** ગણિ ચિર જયુ, તસુ શિષ્ય કહઇ આણુંદો રે. ૩૫
ઇમ જાણી સીલ જે ધરઇં, શિવ તે પાવઇ અપાર,
**જ્ઞાનમેરૂ** મુનિ ઇમ ભણઇ, સગુરૂ પસાય જયકારે રો. ૩૬
સાહ **થિરપાલ** કરાવિયઉ, એહ સંબંધ ઉલ્લાસ,
શાસ્ત્ર વિરૂધ ઇહાં જે કહ્યઉ, મિચ્છા દુક્કડ તાસ રે. ૩૭

**(૧૪૫૦ ક) ગુણકરંડ ગુણાવલી [રાસ** અથવા **ચોપાઈ]** સં.૧૬૭૬ **આસો** શુ.૧૩ ફત્તેહપુરમાં

**આદિ** – રાગ અસાવરી.

પ્રણમુ ચોવીસે જિનપાય, વાલી ભાવિ વંદુ ગુરૂપાય
પુન્ય તણાં ફલ કહિસું હેવ, સાનિધિ કરયો શ્રી શ્રુતદેવ. ૧
પુન્યઇ ઘણા કણ કંચણ રિધ્ય, પુન્યઈ પાંમીજિ સર્વ સિધ્ય,
પુન્યઈ ઇંદ્ર મિલિ સંયોગ, પુન્યઈ હોઇ મનવંછિતભોગ. ૨

**અંત** – ૧૬મી ઢાલ ધન્યાસી રાગ.

*

સંવત **સોલ છિહુત્તરઇ** પ્રથમ મેહઇ આસો માસિ,
**ફતેપુર** તેરસિ દિનઈ, સંઘ અનુમતિ ઉલ્હાસ. ૧૮૨
શ્રી **ખરતરગચ્છ** નાયક ભલા, શ્રી **જિનરાજ** સૂરીંદ,
શ્રી **જિનભદ્ર** સાખી વડા, જિહાં વડવડા મુણીંદ. ૧૮૩
શ્રી **સાધુકીરતિ** પાઠકવરૂ, નાણુચરણભંડાર;
શ્રી **મહિમસુંદર** વાચકવરૂ, તાસુ વિનેય ગુણધાર. ૧૮૪
તસ પયપંકજસેવક, **જ્ઞાનમેરૂ** કહિ એમ,
ઢાલ ધન્યાસી સોલમી, સુણતાં હોવઇ સર્વ ષેમ. ૧૮૫
ષંડ ત્રીજઈ પત ગુણ કહ્યા, સુણીજે ભાવના ભાવંતિ,
રિધિ વૃધિ સંપદ સવે, મનવંછિત આવંતિ. ૧૮૬

(૧) ઇતિ શ્રી તૃતીય ખંડે તપોધિકારે ગુણાવલી કથાનકમ્ સં.૧૬૯૦ આસાઢ કૃષ્ણ નવમ્યાં ગુરૂવાસરે **જોસી ગંગદાસ** લિ. શ્રી **નાગપુર** મધ્યે બાઈ જસોદા પઠનાર્થં.પ.સં.૬–૧૭, ગો.ના. (૨) પં. **સાધુવિજય** ગણિ શિ. મુનિ **પદ્મવિજય** લિ. પ.સં.૭–૧૩, પ્રથમ પત્ર નથી. મુક્તિ. નં. ૨૩૫૬. (૩) સંવત નિધિરવીરધિ વારિધિચંદે (૧૭૭૯) આ.શુ.૧૦ **ભીમ**-

રાજેન લિ. પ.સં.૯, જય. પો.૬૯. (૪) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં.૭, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૨૦૦૫. (૫) મહો. જયસોમ શિ. વિજયતિલક શિ. તિલકપ્રમોદ શિ. ભાગ્યવિશાલ લિ. પ.સં.૭, મહિમા. પો.૩૫. (૬) સં. ૧૭૪૪ ભા.વ.૫ ભુજનગરે. પ.સં.૭, જય. પો.૬૮. (૭) પ.સં.૫, જય. પો.૬૮. (૮) સં.૧૮૨૬, પ.સં.૫, ક્ષમા. નં.૨૮૯. (૯) સં.૧૮૦૦ મેદિનીપુરે. પ.સં.૭–૧૫, વિ.ને.ભં. નં.૧૫૭૮. (૧૦) પ.સં.૧૮–૧૫, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૨૮. (૧૧) પ.સં.૮–૧૧, લ.સુ. (૧૨) સં.૧૭૮૦ મગસિર વ.૫ મુલતાન મધ્યે લિ. પં. સુખહેમ ગણિભિઃ પ.સં.૬, અભય. નં.૨૪૪૧. (૧૩) પંડિત ગજરત્ન લિષિતં સંવત ૧૭૧૧ વર્ષે શુભં ભવતુ જાલો(ર) મહાગઢ દુર્ગ મધ્યે લિષતં. પ.સં.૫–૧૭, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૧૩૯. (૧૪) તૃતીયખંડે તપોધિકારે ગુણકરંડ ગુણાવલી અધિકાર સં.૧૭૦૨ પો. સુ.૫ ભૃગૌ લિ. પ.સં.૮–૧૩, વિ.ધ.ભં. (૧૫) પ.સં.૬, અમ. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ (પૃ.૨૪૫).]

**(૧૪૫૦ ખ)[+] કુગુરુ છત્રીસી** ગા.૩૬

**આદિ** – પ્રણમૂં જિનવર ગુરૂના પાય, પ્રણમૂં જે સૂધા ગણધાય.
ભવિક સદા ઇમ વિચ્ચારિસી, કિમ તરિસી ગુરૂ કિમ તારિસી. ૧

**અંત** – સીષ કહઇ **જ્ઞાનમેરૂ**ગણિ ઇસી, ભવિકાં લગઇ અમૃત જિસી,
જે મન માહિ ન સંભારિસી, કિમ તરિસી ગુરૂ કિમ તારિસી. ૩૬

(૧) પ.સં.૧, મુકનજી સં.

[પ્રકાશિત : ૧. જૈનયુગ વ.૫ અં.૪–૫, પૃ.૧૮૦.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૫–૯૬, ભા.૩ પૃ.૯૭૯–૯૮૦. ‘કુગુરુ છત્રીસી’માં ગચ્છ-ગુરુપરંપરા નથી, તે ઉપરાંત કવિ પોતાને ગણિ તરીકે ઓળખાવે છે.]

## ૬૪૯. મહિમસુંદર (ખ. સાધુકીર્તિશિ.)

સાધુકીર્તિ જુઓ નં.૪૭૧.

**(૧૪૫૧) નેમિ વિવાહલો** ર.સં.૧૬૬૫ ભા.શુ.૯

(૧) વીકાનેર ભં.

**(૧૪૫૨) શત્રુંજય તીર્થોદ્ધાર [રાસ]** ૧૧૬ કડી ર.સં.૧૬૬૯ જે.શુ.૯

**આદિ** – વિમલ **વિમલગિરિ** મંડણઉ, **રિસહેસર** જિનરાજ.
પ્રણમૂં તેહના પાય હૂં, જિમ સીઝઇ સવિ કાજ. ૧
સંવત **સોલ ગુણહત્તરા**, સુદિ જેઠ નવમી શુભ વાસરઇ,

સિરિ નિલય દિનિ દિનિ વિજય રાજઇ, **જેસલમેરૂ** શોભા વરઇ.
શ્રી ગચ્છ **ખરતર** રાજ યુગવર, **જિનચંદ્ર સૂરીસ** એ,
**જિનસિંહ**સૂરિ રાજિ મઈં થુણ્યઉ, **આદિનાથ** અધીસ એ. ૧૧૪
**જિનભદ્ર**સૂરિ ગુરૂ શાખિ પાઠક **સાધુકીરતિ** વા. ઇંદએ,
સુપ્રસાદિ સુગણી **મહિમસુંદર**, વદઇ ઇમ સુખકંદ એ. ૧૧૫
ઇમ સકલ તીરથરાજ **શેત્રુંજ**, રાજ **આદિ** જિણંદ એ,
તસુ ગુણ થુણઇ જે ભણઇ ભવિભવિ, લહઇ સુખ આણંદ એ. ૧૧૬

(૧) લિ. **જ્ઞાનમેરૂ** મુનિભિઃ તત્કાલીન પ્રત, પ.સં.૪, મહિમ. નં. ૮૨. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૨૬).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૧૦-૧૧.]

## ૯૫૦. દામોદર મુનિ-દયાસાગર (આં. કલ્યાણસાગરસૂરિ-ભીમરત્ન-ઉદયસાગરશિ.)

**(૧૪૫૩) સુરપતિકુમાર ચોપાઈ** (દાનવિષયે) ર.સં.૧૬૬૫ બીજા ભાદરવા શુ.૬ સોમ પદ્માવતીપુર(પુષ્કર પાસે)માં

**આદિ** – પ્રણમું સ્વામી **શાંતિ**જિન, મનવંછિતદાતાર,
સુરપતિ જસુ સેવા કરઇ, દરસણ હરષ અપાર. ૧
**વિહિતનયા જગદીશ્વરી**, સમરૂં મનિ **સરસતિ**,
જસુ નામઇ પામઇ વિપુલ, સેવક નિર્મ્મલ મત્તિ. ૨
ગુરૂ ગુરૂઆના ગુણ ભણી, ભગતઈ પ્રણમી પાય,
વર્ણભેદ જેં મઇ લહ્યઉ, તે સદગુરૂ સુપસાઇ. ૩
**સુરપતિ** નામઇ નૃપકુમર, જિણ જગિ ભોગ મહંત,
વિલસ્યા દાનપ્રભાવથી, વિરચિસુ તાસ વૃતંત. ૪
ભવસાયર માંહે ઠવી, જિનવરે ગરૂઇ નાવ,
ચ્યારિ ચતુરગતિ તારિવા, દાન શીલ તપ ભાવ. ૫

**અંત** – **સુરપતિ** ચરિત સયલ ચિતિ ધારિ, બોલ્યઉ દાન તણઈ અધિકારિ,
ઇમ જાંણી નરનારી જેહ, દાન દીયઈ ભવિ તરિસ્યઈ તેહ. ૪૫
શ્રી **અંચલ**ગછિ રયણનિહાંણ, પ્રગટિઉ પાપતિમરહર ભાંણ,
વિદ્યમાન ગુરૂ સુંદરકાય, શ્રી **ધર્મ્મમૂર્ત્તિ સૂરીશ્વર**રાય. ૪૬
તાસુ પાટિ સદગુરૂ સુખકાર, આચારિજ ગુણગણભંડાર,
શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીંદ, મિટઇ અશુભ કર્મ્મના ફંદ. ૪૭

તાસુ પટ્ટિ મુનિવર ગણધાર, પંડિત **ભીમરતન** અણગાર,
તાસુ સીસ સંયમશ્રીકંત, શ્રી **ઉદયસમુદ્ર** નાંમિ ધીમંત. ૪૮
તાસુ વિનેય વિનયગુણ વહઇ, મુનિ **દામોદર** ઇણિ પરિ કહઇ,
દેવી **સરસતિ**નઈ આધારિ, કથાબંધ કીયઉ મતિસાર. ૪૯
હું મૂરિખ મતિહીણ અજાંણ, પંડિત જનનઈ હસિવા ઠાંણ,
વચન અયુક્ત કહ્યઉ મઇ જેહ, પંડિત સૂધઉ કરિજ્યો તેહ. ૫૦
કલ્પિત વચન કહ્યઉ પુણિ કોઈ, સંઘ સાખિ હું ખમાઉં સોઈ,
**સુરપતિ**કુમર તણી ચોપઇ, **પદમાવતિપુર** માંહે કહી. ૫૧

દૂહા.

વત્સર વિક્રમરાયથી, **સોલ સહે પઇસઠિ,**
ભાદ્રવિ બીજ શ્વેત પખ્ય, સોમવાર તિહાં છઠિ. ૫૨
ભાવભેદ જાણી ચતુર, ભણઈ સુણઈ નર જાંણ,
પામઈ મનવંછિત સદા, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ. ૫૩

(પા.) શ્રી **અંચલગચ્છે રયણ**નિહાણ, પ્રગટિઉ પાપતિમિરહર ભાણ.
શ્રી **ધર્મમૂરતિ** સૂરિંદ સુજાણ, મરદઈ પરવાદીના માણ.
શ્રી આચારિજ પુણ્યવિશાલ, તવન જેમ દીપઈ જસુ ભાલ,
શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીંદ, જેહનઈ નામઇ સદા આણંદ.
તાસ પક્ષિ ગુણગણભંડાર, પંડિત **ભીમરતન** અણગાર.
તાસ સીસ વર ગુણમણિગેહ, **ઉદયસાગર** ગુરૂ ચતુર
તાસ સીસ વાચકપદ ધરઇં, **દયાસાગર** ગણિ એમ ઉચ્ચરઈ.
**સૂરપતિકુમર** તણી ચઉપાઈ, **પદમાવતી**પુર માંહિ થઇ.

દૂહા

**શિવ**સાસન તીરથ વડું, **પુષ્કર** નામિ પ્રસિદ્ધ
તસુ પાસઇં **પદમાવતી**, ધણિ કણિ રિધ સમૃદ્ધ.

(૧) પ.સં.૧૦-૧૮, બાલ. (૨) પ.સં.૧૧-૧૫, માં.ભં. (આ પ્રતમાં પ્રશસ્તિમાં શબ્દોનો હેરફેર છે, પણ ભાવ એક છે.) (૩) **વીર**જી પઠણ કૃતે લિ. ઊનડી ગ્રામે સં.૧૬૯૫ આષાઢાદૌ ૯૬ વરષે લિખિતમ્ ક્ષિપ્રમ્. ગણેશરામજી તતશિષ્ય **વીર**જી લિખિતં ચ. પ.સં.૧૧-૧૪, મ.જૈ.વિ. નં.૪૧૦. (૪) ઇતિશ્રી વાચક **દયાસાગર** વિરચિતે દાનધર્મ વિષયે સુરપતિ રાજર્ષિ ચઉપદિ સંપૂર્ણ. લિખિતં પં. **ન્યાનરૂ**ચિગણિના **ઘોઘા** બિંદરે **પારખ મોતીચંદ જેકરણ** વાચનાર્થં. પ.સં.૨૦-૧૪, યતિ નેમચંદ. (૫)

મુનિ **ચ**તુરસાગરગણિ શિ. મુનિ **ક્ષીર**સાગરેણ લિ. **મા**તર ગ્રામ મધ્યે પં. હરિચંદજી પઠનાર્થં. પ.સં.૨૦-૧૫, લા.ભં. નં.૪. (૬) સં.૧૬૭૦ અ.શુ.૧ બુધે **ર**ત્નચંદ્ર ઋષિ **ચી**નરાજ લિ. પ.સં.૧૬, જય. પો.૬૯. (૭) ગ્રં. સંખ્યા ૫૨૧ શ્રી **સૂ**રત બિંદરે **સં**ભવનાથ પ્રસાદાત્ પં. **ભ**ક્તિ-લાભગણિ શિ. મુ. **ભ**વાનસૂંદર તતશાતર **સુ**મતસુંદર મુની **રૂ**પવર્ધનજી જયલાભજી **પુ**ન્યવર્દ્ધનજી. ચિરં **જા**દવજી લ. ચરં **પ્રા**ગજી પઠનાર્થં. સં.૧૮૧૪ માગસર વદ ૧૪ રવિ. શ્રી **અં**ચલગચ્છે પુજ્ય ભ. ઉદયસાગર સૂરિ રાજ્યે. એક નાની ગોપડી, પ.સં.૩૦, જશ. સં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪).]

**(૧૪૫૪) મદનકુમાર** [**રાજર્ષિ**] **રાસ** અથવા **ચોપાઈ** [અથવા **ચરિત્ર**]

૨.સં.૧૬૬૯ આસો શુદ ૧૦ ગુરુ જાલોરમાં

**આદિ** – **આદિ** જિણેસર અતુલબલ, **શાંતિનાથ** સુખકાર

**નેમિ પાસ** પ્રણમું સદા, **વીર** વિનેય ભંડાર. ૧

જિનવદનાંબુજવાસિની, ગૌર વરણ ગુણગેહ

તે **સરસતિ** સમરૂં સદા, વચનરૂપ જસુ દેહ. ૨

મુઝ તનુઘર માહે કીયઉ, જ્ઞાનદીપ જિણિ સાર

તે સદ્‌ગુરૂનઇં હું સદા, જુગતઇં કરૂં જુહાર. ૩

સુકવિ તણી અનુમતિ લહી, શીલ તણઇ અધિકારિ,

**મદન** નરિંદ તણું ચરિત, હું વિરચિસું મતિસારિ. ૪

ભવસાયર માહે ડવી, જિણવરિ ગિરૂઇ નામ,

ચ્યાર ચતુરગતિ તારિવા, દાન શીલ તપ ભાવ. ૫

**અંત** – **મદન** મહીપતિ ચરિત વિચારિ, બોલ્યઉ શીલ તણઇ અધિકારિ,

જે નર શીલ સદા મનિ ધરઈ, શિવરમણી તે નિશ્ચઇ વરઈ. ૫૯

શ્રી **અંચલ**ગચ્છ ઉદધિ સમાણ, સંઘરયણ કેરઉ અહિઠાણ,

ઉદયઉ તાસ વધારણ ચંદ, શ્રી **ધર્મમૂત્તિ** સૂરીશ મુણિંદ. ૫૬૦

આચારિજ શ્રીગુરૂ **કલ્યાણસાગર** સમ ગુણનાંણ

તાસ પક્ષિ મહિમાભંડાર, પંડિત **ભીમરતન** અણગાર. ૬૧

તાસ વિનેય વિનયગુણગેહ, **ઉદયસમુદ્ર** સુગુરૂ સસનેહ

તાસ સીસ આણંદિઇ ઘણઈ, **દયાસાગર** વાચક (પા. મુનિ **દામો-**
**દર**) ઇમ ભણઇ. ૬૨

ગુરૂભાઇ લહુડઉ રિષિ **દેવ**, વિનયવંત સારઇ નિત સેવ

આદરિ તેહ તણુઇ એ થઇ, **મદનરાજ** ઋષિની ચઉપઇ. ૬૩

દૂહા

**મદનશતક**ના દૂહડા, એકોત્તર સય સાર
તે પણિ મઇ પહિલાં કીયા, જાણઇ ચતુર વિચાર. ૬૪
કથા સરસ જાંણી સયલ, બીલ તણઇ અધિકારે
**મદન** નરિંદ તણું ચરિત, મઇં વિરચ્યું વિસ્તારિ. ૬૫
**સોલહ સય ઉગણોત્તરઇ,** પુર **જાલોર** મઝારિ
આસૂ સુદિ **દશમઇં** કીયઉ, કથાબંધ ગુરવારિ. ૬૬
રિષિ **સુરપતિ**ની ચઉપઇ, દાનકથા ગુણગેહ,
ઊઠ શતક સાધિક સરસ, પ્રથમ રચી મઇં તેહ. ૬૭
**મદન** નરિંદ તણી પરઇં, જે નર પાલઇં શીલ,
ઇણિ ભવિ સુખસંપદ લહઇ, પરભવિ સુરશિવલીલ. ૫૬૮

(૧) પં. **દાન**વિજયગણિ શિ. મુનિ હર્ષવિજય લિખિતં. પ.સં. ૨૨–૧૫, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૯૦. (૨) સં.૧૭૨૨ કા.શુ.૪ રવિવાસરે મૂલાર્કકર્ક સિદ્ધિયોગે પુજ્યશ્રી **અમરસાગર** સૂરીશ્વરૈઃ લિખાપિતં. શ્રી **માર્ત્તંડ**પુરવાસ્તવ્ય...પ.સં.૪૨–૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૪૧. (૩) પ.સં.૨૩–૧૩, રત્ન. ભં. દા.૪૩ નં.૪૨. (૪) પ.સં.૨૦–૧૫, દા.૨૫ નં.૩.[ભં.?] (૫) શ્લોકસંખ્યા ૮૧૫, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૨૭.(૬) લિ. મુનિ પુણ્યસાગરૈઃ શ્રી દેવકાપત્તને સં.૧૭૦૦ ફા.વદિ ૩ ગુરૂવાસરે. સુંદર પ્રત, પ.સં.૧૭–૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૫૩. (૭) ગણિ હીરસાગર શિ. મુનિ ઉદયસાગર લિ. **નવાનગર** મધ્યે સં.૧૭૯૦ વૈ.વ.૮ રવિ. પ.સં.૨૦–૧૫, વિમલ. (૮) સં.૧૭૦૧ જ્યે.વ.૯ **કલ્પવલ્લી** મધ્યે. પ.સં.૨૩–૧૫, વિ.ને.ભં. (૯) પ.સં.૧૦–૨૪, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૯૩. (૧૦) યતિનો ભંડાર, ઉદયપુર. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૦૩–૦૫, ભા.૩ પૃ.૯૦૫–૦૮. પહેલાં દામોદર અને દયાસાગરને જુદા કવિ ગણેલા તે પછીથી એક ગણ્યા છે.]

## ૬૫૧. રાજસમુદ્ર-જિનરાજસૂરિ (ખ. જિનસિંહસૂરિશિ.)

પિતા બોથરાગોત્રીય **શાહ** ધર્મસિંહ **અને** માતાનું નામ ધારલદેવી. જન્મ સં.૧૬૪૭ વૈશાખ શુદિ ૭, દીક્ષા સં.૧૬૫૬ માગશર શુદિ ૩ વિકાનેરમાં, દીક્ષાનામ રાજસમુદ્ર, વાચકપદ સં.૧૬૬૦ જિનચંદસૂરિએ આસાઓલી શહેરમાં, આચાર્યપદ સં.૧૬૭૪ ફા.શુ ૭ મેડતામાં ચોપડાગો-

ત્રીય શાહ કરણે કરેલા મહોત્સવપૂર્વક દઈ નામ જિનરાજસૂરિ રાખ્યું. પછી તેમણે ભણશાલી થેરૂ શાહે ઉદ્ધાર કરેલા શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથના ચૈત્યની પ્રતિષ્ઠા જેસલમેરમાં કરી. (જુઓ પ્રશસ્તિ, જેસલમેરના પુસ્તક-ભંડારની સૂચિ, ગાયકવાડ ઓરિયેન્ટલ સીરીઝ) ત્યાર બાદ સં.૧૬૭૫ વૈશાખ શુદ ૧૩ શુક્રવારે અમદાવાદના પોરવાડ સંઘપતિ સોમજીના પુત્ર રૂપજીએ શત્રુંજય પર બનાવેલા ચતુર્મુખ દેવાલયમાં શ્રી ઋષભ ચોમુખજી આદિ ૫૦૧ જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી. (જુઓ લેખાંક ૧૪થી ૨૦, ૨૩ અને ૨૪ મુનિ શ્રી જિનવિજયજી સંપાદિત પ્રાચીન જૈન લેખસંગ્રહ ભાગ બીજો) તે સિવાય બીજાં ઘણાં સ્થળોએ જિનબિંબની પ્રતિષ્ઠા ને સ્થાપના કરી. સં.૧૬૮૨ના શત્રુંજય પર શિલાલેખ માટે જુઓ લેખાંક ૨૬, સં. ૧૬૭૭ના મેડતાના મંદિરમાંના લેખ માટે જુઓ લેખાંક ૪૩૪, ૪૩૯ ઉપરોક્ત સંગ્રહ. આચાર્યને અંબિકા દેવીએ વરદાન આપ્યું હતું. તેમણે ઘંઘાણી નગરમાં ઘણો વખત થયાં જમીનમાં રહેલી પ્રતિમાને પ્રશસ્તિના અક્ષરો જોઈને પ્રકટ કરી હતી. તેમણે તર્ક, વ્યાકરણ, છંદ, અલંકાર, કોશ કાવ્યાદિનો સારો અભ્યાસ કર્યો હતો, તથા શ્રી હર્ષના 'નૈષધીય મહાકાવ્ય' પર 'જૈનરાજી' નામની સંસ્કૃત ટીકા રચી હતી. એમના વખતમાં ખરતરગચ્છમાં સં.૧૬૮૬માં જિનસાગરસૂરિથી લઘુ આચાર્ય ખરતર શાખા નીકળી. પોતે સં.૧૬૯૯ના અષાઢ શુદિ નવમીને દિવસ પાટણમાં સ્વર્ગે ગયા. તેમની પછી તેમના પટ્ટધર (૬૪મા) જિનરત્નસૂરિ થયા. સં.૧૬૭૭ ૧૬૮૬-૮-૯૦ના શિલાલેખો તેમના મળે છે. (નાહર) તે પૈકી સં.૧૬૭૭-માં એક લેખમાં આ પ્રમાણે જણાવ્યું છે: શ્રી બૃહત્ખરતરગચ્છાધીશ્વર સાધૂપદ્રવવારક પ્રતિબોધિત સાહિ શ્રીમદ્અકબરપ્રદત્ત યુગપ્રધાનપદધારક શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ જહાંગીર સાહિ પ્રદત્ત યુગપ્રધાનપદધારક શ્રી જિનસિંહસૂરિ-પટ્ટ પૂર્વાચલ સહસ્રકરાવતાર પ્રતિષ્ઠિત શ્રી શત્રુંજયાષ્ટમોદ્ધાર શ્રી ભાણવટ નગરશ્રી શાંતિનાથાદિ બિંબ પ્રતિષ્ઠા સમયનિરત્સુ(ત્ર)ધાર શ્રી પાર્શ્વપ્રતિ-હાર સકલભટ્ટારકચક્રવર્તિ શ્રી જિનરાજસૂરિ શિરઃશૃંગારસારમુકુટોપમાન-પ્રધાનૈઃ.

તે જ વર્ષના બીજા લેખમાં એમ છે કે:...શ્રી જિનસિંહસૂરિ-પટ્ટોત્તંસલબ્ધશ્રી અંબિકાવરપ્રતિષ્ઠિત શ્રી શત્રુંજયાષ્ટમોદ્ધાર પ્રદર્શિત ભાણવડ મધ્યે પ્રતિષ્ઠિત શ્રી પાર્શ્વપ્રતિમા પીયૂષવર્ષણ પ્રભાવ બોહિત્થ-વંશમંડન ધર્મસી ધારલદે નન્દન ભટ્ટારકચક્રવર્તિ શ્રી જિનરાજસૂરિદિન-

કરૈઃ આચાર્યશ્રી **જિનસાગરસૂરિ** પ્રભૃતિ યતિરાજૈઃ પ્રતિષ્ઠિતં ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રી **જિન**રાજસૂરિપુરંદરૈઃ શ્રી **મે**ડતા નગર મધ્યે.

સં.૧૬૮૬ અને ૮૮ના લેખમાં ઉ. અભયધર્મ હતા, અને સં.૧૬૯૦-ના લેખમાં પોતાની સાથે ઉ.કમલલાભ, પં.લબ્ધકીર્તિ, પં.રાજહંસ વગેરે પરિવાર હતો એમ જણાવ્યું છે.

**(૧૪૫૫)** [+] **૧૪ ગુણસ્થાન બંધ વિજ્ઞપ્તિ** [**પાર્શ્વનાથ**] **સ્ત.**
૧૯ કડી ૨.સં.૧૬૬૫ માગશર વદ ૮

**આદિ** – નમિય સિરિ **પાસ** જિન સુજન પડિબોહગં
**કણયગિરિ** અચલ **જેસલ** નયર સોહગં.
ચૌદ ગુણઠાણ ઉત્તર પડિબંધ એ,
હેતુ કરિ સહિત હું કહિસુ સુહ સંધ એ. ૧

**અંત** – કલશ
ઈય **બાણ રસ સસિકલા** વચ્છરિ સહ કસિણ દશમી દિને,
ગુણઠાણ ચવદે કમ્મપયડીબંધ વિવર્યો સુભ મને,
**જિનચંદ જિનસિંહ**સૂરિ સીસૈ **રાજસમુદ્રે** સંથુઓ
સિરિ **પાસ** જિણવર ભુવણ દિણયર સયલ અતિસય સંથુઓ. ૧૯

(૧) શ્રી **જિન**રાજ ગણાધિપ વિહિત સ્તવ પર હર્ષસાર શિ. ઉ. **શિવનિધાને સં**ગ્રામપુરના શ્રાવકની વિનતિથી **જી**વરાજની પત્ની **જી**વાદેના સુબોધાર્થે ગુ.માં કરેલા વિવરણની પ્રથમાદર્શ પ્રતિ સં.૧૬૯૨ આષાઢ શુદ ૩ પુષ્પે **કન**કોદયે લખી સં.૭૦૧૬ (? ૧૭૦૬) વર્ષે **રાજન**ગરે યુગ-પ્રધાન **જિનચં**દ્રસૂરિ શિ. વા. ભુવનમેરગણિ લઘુભ્રાતા પં. **સુમ**તિરંગેણ લિ. શિ. **જ**યકુશલ વાચનાર્થં કા.શુ.૧૩ **ભૌમે** ભ. **જિન**સાગરસૂરિરાજ્યે. વેબર. નં.૧૯૬૨. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. જિનરાજસૂરિ કૃતિ કુસુમાંજલિ.]

**(૧૪૫૬)** + **શાલિભદ્રમુનિ ચતુષ્પદિકા(રાસ)** [અથવા **ચરિત્ર** અથવા **શાલિભદ્રધન્ના ચોપાઈ**] ૨.સં.૧૬૭૮ આસો વદ ૬

**આદિ** – દૂહા.
સાસણનાયક સમરીયઇ, **વર્દ્ધમાન** જિનચંદ
અલિય-વિઘન દૂરઈ હરઈ, આપઇ પરમાણંદ. ૧
સહૂકો જિનવર સારિષા, પિણ તીરથધણી વિશેષ,
પરણીજઇ તે ગાઇયૈ, લોકનીતિ સંપેષિ. ૨

દાન શીલ તપ ભાવના, શિવપુર મારગ ચ્યાર,
સરિષા છઈ તોપિણ ઈહાં, દાન તણુઉ અધિકાર. ૩
**શાલિભદ્ર** સુખસંપદા, પામે દાનપસાય
તાસુ ચરિત વષાણતાં, પાતિક દૂરે પુલાય. ૪
તાસ પ્રસંગે જે થઇ, **ધન્નાની** પણ વાત,
સાવધાન થઇ સાંભલો, મત કરજો વ્યાઘાત. ૫

**અંત** – સાધુચરિત કહિવા મન તરસ્યે, તિણ એ ઉદ્યમ ભાખ્યો હરષેજી
**સોલહ સત અઠહત્તર** વરસ્યે, આસૂ વદિ છઠિ દિવસ્યજી.
—શાલિભદ્ર ધન્નો રિષ રાસ. ૮

શ્રી **જિનસિંહ**સૂરિ સીસ મતિસારે, ભવિયણનિ ઉપગારેજી,
શ્રી **જિનરાજ**વચન **અનુસારઇ**, ચરિત કહ્યો સુવિચારજી. ૯
ઇણિ પરિ સાધુ તણા ગુણ ગાવે, જે ભવિયન મન ભાવેજી,
અલિય વિઘન તસ દૂરિ પલાયે, મનવંછિત સુખ પાવેજી. ૧૦

*

એહ સંબંધ ભવિક જે ભણસ્યે, એકમનાં સાંભલિસેજી,
દુખદોહગ સબ દૂરિ ગમસ્યે, મનવાંછિત ફલ લહિસ્યેજી. ૧૭

(૧) સં.૧૭૦૭ આસાઢ સુદિ ૧૦ **સૂરતિ** બંદરે જયસુંદર પં.રત્નવીજય સ્વયમેવ વાંચનાર્થં લ. ૫.સં.૧૮-૧૬, ગો.ના. (૨) ૫.સં.૨૭, ૫.ક્ર. ૧થી ૯, અનંત. ભં.૨. (૫.ક્ર.૯થી ૧૩ **સમયસુંદર**કૃત **પ્રિયમેલક** ચો. છે, ને ૧૩થી ૨૭માં **જિનોદયસૂરિ**કૃત **હંસરાજ વચ્છરાજ** ચોપાઈ છે.) (૩) સં.૧૭૯૦ પોસ સુદિ ૬ ચંદ્રે **જેસલમેરૂ** દુર્ગે પં. **મોટા** લિ. સ્વહેતવે. ૫.સં.૨૭, ૫.ક્ર. ૧થી ૧૩, અનંત.ભં.૨. (૪) સં.૧૭૭૨ આસૂ શુ.૯ રવિવારે **પલ્લીવાલ** ગચ્છે મહો. ઉદયશેખર શિ. **વીરચંદ્ર** વાચનાર્થં. ૫.સં.૧૬-૧૫, અનંત.ભં.૨. (૫) સં.૧૭૦૪ આસો સુદિ ૬ શુક્રે શ્રી **અંચલગચ્છેશ** કલ્યાણસાગર રાજ્યે શિ. મુનિ **સુખસાગરગણિ** લિ. પં. **ઉત્તમચંદ્રગણિ** શિ. મુનિ **વિજયચંદ્રગણિ** પઠનાર્થં. ૫.સં.૧૮, તેમાં ૧૫ **પત્ર નથી**, ગો.ના. (૬) સં.૧૭૧૭ પો.વ.૮ **શૌરિવારે** લિ. પં.**સોમનંદનેન**. ૫.સં.૧૮-૧૫, ખેડા ભં. દા.૭ નં.૮૭. (સુંદર પ્રત **છે**.) (૭) સં.૧૮૦૩ ભા.શુ.૮ બુધે લ. પં. શ્રી **મોહનવિજયગણિ** શિ. પં. **જીવવિજયેન** લ. **ઝોરા** મધે ગાંમ **વરાડે** ચોમાસું રહ્યા તીવારઈ લખ્યો છઇ. ૫.સં.૧૩-૧૮, ખેડા ભં.૩. (૮) સં.૧૭૫૧ ભા.વ.૮ **રવૌ** પં. **અમરવિજયગણિ**

શિ. પં. મેઘવિજયગણિના લિ. સ્વવાચનાર્થં. પ.સં.૨૦-૧૩, ખેડા ભં. ૩. (૯) સં.૧૭૪૯ મહો. ભાવવિજય શિ. ઉપા. ભાણવિજય શિ. પં. રત્નવિજય શિ. મુનિ લાભવિજયેન લિ. સા અમરચંદ ગૃહે ભાર્યા સુલતાનબાઇ તત્પુત્રી દો. સોમકર્ણ ભાર્યા સુલતાનબાઇ તત્પુત્ર રત્ન દો. શ્રી. પ્રેમચંદ ભાર્યા સુશ્રાવિકા સંઘમુખ્ય રાયકુંયરબાઇ પઠનાર્થં. પ.સં.૩૬-૧૧, ખેડા ભં.૩. (૧૦) સં.૧૮૦૫, પ.સં.૩૯-૧૦, ગુ.નં.૧૩-૧૫. (૧૧) સં.૧૮૧૫ પો.સુ.૧૦. પ.સં.૩૫, ગુ. નં.૬૬-૪. (૧૨) લિ. નેમવિજય કા.શુ.૮ સં.૧૮૪૩. પ.સં.૨૧-૧૨, ગુ.નં.૬૬-૩. (૧૩) સં.૧૭૮૭ માસ દ્વિ.ભા.વ.૧૩, ચોપડો, પ્રથમનાં પત્ર, પ.સં.૨૫-૧૬, જશ. સં. (૧૪) સં.૧૭૩૯ નભ માસે શુ.૨ ભોમે રાણપુર મધ્યે અંચલગચ્છે વા. નાથા શિ. ધર્મ્મચંદ્ર લ. સ્વવાચનાર્થં. પ.સં.૪-૩૫, બહુ ઝીણા છતાં સુવાચ્ય અક્ષરમાં, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૧. (૧૫) સં.૧૬૮૨ ચૈત્ર સુદિ ૮ લિ. પ.સં. ૧૧-૧૯, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૩. (૧૬) સં.૧૭૯૮ પો.સુ.૭ લિ. શા. માણિક નાથા વાચનાર્થં. પ.સં.૩૮-૧૦, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૫. (૧૭) સં.૧૭૨૮ અંચલગચ્છે લોવડી મધ્યે લિ. પ.સં.૨૯-૧૩, પ્રથમનાં પાંચ પત્ર નથી, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૬. (૧૮) પ.સં.૧૮-૧૭, મ.જૈ.વિ. નં.૪૮૧. (૧૯) સં. ૧૭૫૮ પો.વ.૧ શનિ લ. મુનિ કેસરવિજયેન ભ્રાતા મુનિ અમરવિજય વાચનાર્થં સાબલી ગ્રામે. પ.સં.૧૫-૧૭, મુક્તિ. નં.૨૩૪૨. (૨૦) આણંદચંદ્ર પઠન કૃતે લિખિતમસ્તિ સલોકસંખ્યા ૭૦૦ માજનઇ. રામપુરા નગરે. પ.સં.૧૭-૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૪૨. (૨૧) સં.૧૭૧૭ ચૈ.શુદિ ૧૩ પાટણનગરે. પ.સં.૧૮-૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૩૫. (૨૨) પં.વીરસૌભાગ્યગણિ શિષ્ય મુનિ પ્રેમસૌભાગ્યેન લિ. સં.૧૭૭૩ બહિઅલ્લ ગ્રામ મધ્યે સ્વવાચનાર્થં. છ. પ.સં.૨૩-૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૧૩. (૨૩) સં.૧૭૦૧ માગસિર સુ.૧૦ કૃષ્ણદુર્ગે બૃહત્ખરતરગચ્છાધિરાજ ભ. જિનરાજસૂરિ તત્પટ્ટે ભ. જિનરંગસૂરિ રાજ્યે સાધુ જીવોદય મુનિના લિ. લઘુ ભ્રાતૃ પં. રંગવિજયસ્ય વાચનાય. પ.સં.૨૬-૧૩, ના.ભં. (૨૪) સં.૧૮૧૬ ચૈ.શુ. ૧૫ બુધે જાલણાપુર મધ્યે લિ. મુનિ વૃદ્ધિચંદ્રગણિ પ્રવાચનાર્થં. પ.સં. ૧૯-૧૫, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૬. (૨૫) સં.૧૭૮૦ શાકે ૧૬૪૫ કા.શુ. ૧૩ મંગલ પં. હર્ષવિજયગણિ શિ. પં. ઋદ્ધિવિજય લિ. લોદ્રાણી ગ્રામે શ્રી સુવિધિજિન પ્રસાદાત્ પારકર દેશે ભુદેસર વાસ્તવ્ય સાહા હરદાસસુત સા શ્યામા વાલા વાચનાર્થં. પ.સં.૩૧-૧૪, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૧૦.

(૨૬) પ.સં.૨૫-૧૩, ડા.અ.ભં. પાલણપુર દા.૩૬. (૨૭) પ.સં.૨૮-૧૩, ડા.અ.ભં. પાલણપુર દા.૩૬. (૨૮) પ.સં.૧૯-૧૫, ભાગ્યરત્ન મુનિ ખેડા દા.૨ નં.૪૧. (૨૯) પ.સં.૧૩-૧૭, પાદરા ભં. નં.૪૪. (૩૦) સં.૧૭૨૦ ફા.શુ.૬ ભોમ લિ. ગણિ રત્નવિજયેન સારંગપુરે પં. પ્રીતિવિજયગણિ પંકજભૃંગેણ વિબુધ પુણ્યવિજયેન શોધિતઃ પ.સં.૨૨-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૬. (૩૧) પ.સં.૨૧-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૮. (૩૨) પ.સં.૨૮-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૩. (૩૩) પ.સં.૨૪-૧૪, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૫. (૩૪) પ.સં.૨૧-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૭. (૩૫) સં.૧૭૫૩ આસો શુ. લિ. ડુંગરસાગર લિ. પ.સં.૨૯-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૨. (૩૬) સં. ૧૭૨૯ આસો શુ.૧૩ ભોમે. પ.સં.૨૬-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૩૪. (૩૭) સં.૧૭૯૪ માગ.શુ.૧૫ શનિ લિ. ઋ. અમીધર સ્વહેતોઃ જાલોરદુર્ગે. પ.સં. ૨૧-૧૪, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૨૫. (૩૮) પ.સં.૧૬, જય. પો. ૬૯. (૩૯) સં.૧૭૨૭ જે.વ.૫ નવહર મધ્યે. પ.સં.૨૫, જય. પો.૬૯. (૪૦) સં.૧૭૬૦ મસુરપુરે લિ. વિષ્ણુદાસ. પ.સં.૧૩, જય. પો.૬૭. (૪૧) સં.૧૭૫૧ આ.વ.૨ બુરહાનપુરે ઋ. આસા લિ. ભદ્રે. પ.સં. ૧૮, ચતુ. પો.૫. (૪૨) પ્રત ૧૭મી સદીની, મતિસોમ લિ. પ.સં.૨૧, ચતુ. પો.૮. (૪૩) પ્રત ૧૯મી સદીની, પ.સં.૧૭, જિ.ચા. પો.૮૨ નં. ૨૦૭૫. (૪૪) સં.૧૮૫૧ માગ.શુ.૧૪ સોઝત મધ્યે માણકચંદ લિ. જિ. ચા. નં.૨૦૭૬. (૪૫) પ્રત ૧૮મી સદીની, પ.સં.૧૨, જિ.ચા. નં.૨૦-૭૭. (૪૬) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં.૧૯, જિ. ચા. નં.૨૦૭૮. (૪૭) સં.૧૭૭૩ ભા.શુ.૯ પારોધી મધ્યે ક્ષેમચંદ્ર લિ. ચિ. ગોડીદાસ યુતેન. પ.સં.૧૫, જિ. ચા. નં.૨૦૭૯. (૪૮) સં.૧૭૬૯ વૈ.વ.૧૫ વઢવાણ મધ્યે રાજસુંદર લિ. પ.સં.૧૪, જિ.ચા. પો.૭૯ નં.૧૯૫૨. (૪૯) સં.૧૭૭૭ મા.વ.૩ મુલતાણ મધ્યે મહિમારાજ લિ. પ.સં.૨૧, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૧૯૯૯. (૫૦) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં.૨૫, જિ.ચા. નં.૨૦૦૦. (૫૧) સં.૧૮૨૬, અક્ષર સાધારણ, પ.સં.૨૬, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૧૯-૮૦. (૫૨) સં.૧૭૮૮ કા.વ.૪ લક્ષ્મીકીર્તિ-સોમહર્ષ-લક્ષ્મીસમુદ્ર શિ. કપૂરપ્રિય લિ. હાજીપુર મધ્યે પ.સં.૨૪. મહિમા. (૫૩) ઘેસૂડા મધ્યે જ્ઞાનચંદ લિ. પ.સં.૧૩, મહિમા. પો.૬૩. (૫૪) સં.૧૮૦૪ કા.શુ.૧૧ રવિ સંવેગ કીસનદાસ લિ. દેહગામ સાધ્વી રૂપસી પઠનાર્થં. પ.સં.૨૪, મહિમા. પો.૮૬. (૫૫) પ.સં.૩૦, મહિમા. પો.૩૪. (૫૬) પ.સં.૧૮,

મહિમા. પો.૩૬. (૫૭) સં.૧૭૯૪ આ.વ.૫ શુક્રવચ્ચે ઠાકરસી શિ. ઉત્તમચંદ લિ. અમીચંદ પઠનાર્થં. પ.સં.૨૧, અભય. પો.૧૩ નં.૧૪૮. (૫૮) કુંવરવિજય લિ. અભય. પો.૧૨ નં.૧૨૫. (૫૯) સં.૧૮૨૪ પો.વ.૧૨ અજીમગંજે ચારિત્રસુંદર લિ. પ.સં.૨૧, રામ. પો.૩. (૬૦) આગરા મધ્યે ગણિ મુનિ જ્ઞાનશીલ શિ. વીરજી લિ. શ્રા. સાંડા પઠનાર્થં. પ.સં.૨૦, કૃપા. પો.૪૫ નં.૭૯૧. (૬૧) પં.રત્નચંદ લિ. ઈમિદપુર મધ્યે. પ.સં. ૧૯-૧૫, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૬૨) પ.સં.૧૫-૧૭, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (૬૩) સં.૧૭૧૨ આષાઢ વ.૪ રવિ ઉદયપુર મધ્યે સાભાગ્યસાગરગણિ શિ. અમૃતસાગરગણિનાલેખિ પ.સં.૧૩-૧૭, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૭૨. (૬૪) સં.૧૭૯૫ પં. મોહનવિજય શિ. રાજવિજયગણિ લ. વાર આદિત્યવાસરે બાઇ કલ્યાણી પઠનાર્થં. પ.સં.૨૮-૧૩, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૭૧. (૬૫) પ.સં.૨૨-૧૫, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૪૨. (૬૬) પ.સં.૨૨, જય. પો.૬૭. (૬૭) સં.૧૭૧૭ માગ.શુ.૨ પાટણ મધ્યે લિ. ઉદયતિલકેન. પ.સં.૨૨, જય. પો.૬૭. (૬૮) પ્રાયઃ આ કવિકૃત. સં.૧૮૦૯, પ.સં.૨૩, અભય. નં.૨૮-૮૯. (૬૯) પં. મેરુવિજય શિ. પ્રેમવિજય લિ. સં.૧૭૦૩ શ્રા.કૃ.૨ રવૌ પં. વૃદ્ધિવિજય શિ. વીરવિજય પઠનાર્થં. મુ.વિ.છાણી. (૭૦) સં.૧૭૧૦ માગસિર શુ.૧૧ પં. કર્પૂરવિજય શિ. રૂપવિજય લિ. નિ.વિ. ચાણસ્મા. (૭૧) સં.૧૭૫૦ માગસિર વ.૧૩ શુક્રે વિદ્યાપુરે રાજહંસ લિ. [ભં.?] (૭૨) ઓહિત્થવંશીયાવતંસીયમાન તિસ્મમાત મહિમાનિધાન નિર્વિગાન યશોવિતાન સાવધાનપ્રધાન વિદ્વજ્જનદર્શિતાષ્ટાવધાનાધિગતચતુર્દશવિદ્યાસ્થાન શ્રી શત્રુંજયતીર્થાષ્ટમોદ્ધાર પ્રતિષ્ઠાવિધાન લબ્ધમાન વમન વામન ધીમાન માન નાન જંગમ યુગપ્રધાન શ્રી જિનરાજસૂરિભિર્વા રચયાંચક્રે સાહ ધર્મસી ધારલદેવી પુત્ર રત્નસાહ ગેહાખ્યા ભ્રાતુરભ્યર્થનયા નંદતાદ્દા ચંદ્રોર્કે શ્રોત્રપેયૈતૃસુખપ્રદાઃ સંવત્ ૧૬૮૮ વર્ષે પંડિત જ્ઞાનમૂર્તિ લિખિત ફાગણુ સુદિ ૧૪ દિને શુભં ભવતુ શ્રી જાલોર મધ્યે. પ.સં.૨૪-૧૩, ડાહ્યાભાઈ વકીલ સુરત. (૭૩) સં.૧૭૪૨ વૈ.શુ.૨ રવૌ પં. સિદ્ધસોમેન લિ. શ્રા. નાંની વાચનાર્થં. પ.સં.૩૬-૯, મુનિ સુખસાગર. (૭૪) સં. ૧૭૯૯ ફા.વદિ ૧૧ લિ. પં. આણંદવિજય શિષ્ય પં. અજીતવિજયેન કાલદ્રી નગરે. આદિ પત્રમાં ત્રિરંગી ચિત્ર છે. પ.સં.૨૧, ગોડીજી. નં. ૩૭૯. (૭૫) સર્વગાથા ૫૨૬, જૈ.એ.ઇ. નં.૧૦૫૬. (૭૬) પ.સં.૨૯, ગુ. વિ.ભં. (૭૭) પ.સં.૨૩, પ્ર.કા.ભં. (૭૮) ખં.ભં.૧. (૭૯) ભાવ. ભં.

(૮૦) વી.પા. (૮૧) પ.સં.૨૧-૧૩, લીં.ભં. (૮૨) સં.૧૭૨૨ વરસે શ્રાવણ વદિ ૧૩ દિને લિખિતં. દે. લા. (કમલવિજય મુનિ પાસેની). (૮૩) સં.૧૭૪૬ આશો શુદ ૭ દિને લિ. પં. **ષેમાવિજયેન** શ્રી **માલગ્રામે** પાર્શ્વનાથપ્રસાદાત્. પ.સં.૧૫-૧૫, આ.ક.ભં. (૮૪) સં.૧૭૯૨ કાર્તિક શુદ ૫ ગુરૂ **પુન્યપુર** નગરે પં. શ્રી કેસરસાગરજી શિ. વલ્લભસાગર શિ. **મનોહરસાગરેણ** લિષિતં. પ્ર.કા.ભં. (૮૫) ઇતિશ્રી શાલિભદ્ર મહામુની ચરિત્રાં **બોહિત્થ**વંસીયાવતંસીયમાન નિસ્સમાન મહિમાનિધાન નિવિગાન-યશોવિતાન સાવધાન પ્રધાન વિદ્વજ્જન દર્શિતાષ્ટાવધાનાધિગત ચતુર્દશ-વિદ્યાસ્થાન શ્રી **શત્રુંજય**તીર્થાષ્ટમોદ્ધાર પ્રતિષ્ઠાવિધાનલબ્ધમાન યુગપ્રધાન શ્રી **જિનરાજસૂરી**ભિ રચયાંચક્રે **સાહાણુહાખ્ય** સ્વભ્રાતુરભ્યર્થનયા ચંદ્રાર્કં ચિરં નદ્યાત્ લિ. સં.૧૮૧૮ વર્ષે શાકે ૧૬૮૪ પ્રવર્ત્તમાને જ્યેષ્ટ સુદિ ૬ શનૌવાસરે **વણોદ** નગર મધ્યે શ્રી **શાંતિ**જિન પ્રાસાદાત્ સકલ પ્રવર પંડિત શ્રી **પુન્યવિજય** શિ. **રત્નવિજયગણિ** શિ. **લાલવિજયેન**. પ.સં.૧૫-૧૫, ગા.ભં. (૮૬) લિખિતે ઋષ. **સ્યામજી લુંકાગચ્છે**. સં.૧૮૧૦ માઘમાસે શુક્લપક્ષે તૃતયાય્યાં શનૌ શુભવેલાયાં. કચ્છી દ. ઓ. (૮૭) પ.સં.૧૯-૧૫, અનંત. ભં. (જેની આદિમાં "શ્રી કુબેરાય નમઃ સકલ પંડિતોત્તમ પંડિત શ્રી ૧૦૮ શ્રી હસ્તિસાગરગણિચરણકમલેભ્યો નમઃ" એમ લખ્યું છે.) [મતિસારને નામે – આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞા-સૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૬૦, ૨૩૯, ૨૪૩, ૨૪૯, ૩૯૫, ૫૦૦, ૫૦૮, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૯૩); જિનરાજને નામે – મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ. ૫૬૩).]

પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌ.૧. [ભૂલથી 'મતિ-સાગર'ને નામે.]

**(૨૪૫૭ ક) + વીસ વિહરમાનજિન ગીત (વીશી)** લ.સં.૧૬૮૫ પહેલાં

**આદિ –** સીમંધર જિન સ્ત.

મુજ હીયડો હેજાળુઓ, ભાખર ગણે ન ભીંત
આવે જાવે રે એકલો, કરવા તુમસુંજી પ્રીત. ૧
**સીમંધર** કરજ્યો મયા, ધરિજ્યો અવિહડ નેહ
અમ્હચા અવગુણ જોયને, રિષે દિષાડો જી છેહ. સીમંધર. ૨

**અંત –** અજિતવીર્ય જિન સ્ત.

મિલ આવો રે મિલ આવો રે, શ્રી **અજિતવીરજ** ગુણ ગાવો રે.
મિલ.

*

ચિત ભગતિવસે પૂરી જે રે, માનવભવ લાહો લીજે રે,
**જિનરાજ** સષાઈ કીજઇ રે, મનિ વંછિતિ સુખ પામીજે રે.
મિલ. ૫

ઢાલ લોકસરૂપની જાતિ.

વીસ જિણેસર જગ જયવંતા જાણીયે રે, અઢીયદ્વીપ મઝાર,
ધન તે ગામાગર પુર વિહરતા રે, સાધુ તણે પરિવાર— વીસ.
**વાસુદેવ બલદેવ** ભગતિ નિત સાચવે રે, લહિવા ભવજલતીર,
ચોરાસી પૂરવ લષ સહુનાં આઉષો રે, ગુણ ગરૂવા ગંભીર— વીસ.
વૃષભલંછણ તનુની અવગાહના રે, ધનુસય પંચ પ્રમાણ,
સમવસરણ બારહ પરષદ પ્રતિબોધતા રે, જગગુરૂ અમૃતવાંણ—
વીસ.

ધનધન તે જીહા, પ્રભુગુણ ગાઈયે રે, આંણી મન આણંદ,
ધનધન તે દિન જિણ દિન ભાવે ભેટીયે રે, વિહરમાંણ જિણ-
ચંદ—વીસ.

**ખરતર** જુગવર શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીંદને રે, સીસે ધરીય જગીસ,
શ્રી **જિનરાજ**વચન અનુસારે સંથુણ્યા રે, વિહરમાણ જિન વીસ—
વીસ.

(૧) સં.૧૬૮૫ પો.શુ.૯ **જિનરાજસૂરિ** શિ. **ભાવવિજય** લિ. **સિત-પત્તને ગોલછા રંભા** પઠનાર્થં. પ.સં.૬, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૧૧૪. (૨) સં.૧૭૨૬ ચૈ.વ.૩ **જેસલમેર** મધ્યે **સોમનંદન** લિ. પ.સં.૩, જિ.ચા. નં.૨૧૩૩. (૩) સં.૧૭૧૭ માગ.શુ.૧ **મેડતા** મધ્યે **વિદ્યાલાભેન** લિ. જિ.ચા. નં.૨૧૩૬. (૪) પ.સં.૪, મહિમા. પો.૬૩. (૫) સં.૧૭૨૬ આસો વ.૨ બુધે **જાવાલપુરે પાર્શ્વનાથ** પ્રસાદાત્. પ.સં.૬, નાહટા. સં. (૬) સા. **ભગત**લિખમી પઠનાર્થં. પ.સં.૪, અભય. નં.૨૮૦૧. (૭) સં.૧૭૪૬ જ્યે.વ.૭ બુધે બાઈ **વીરાં** પઠનાર્થં. પ.સં.૭, અભય. નં.૩૪૮૮. (૮) શ્રી **વીકાનેર** મધે લિપીકૃતં પઠનાર્થં. પ.સં.૭-૧૧ ક.મુ. (મારી પાસે). [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૦૯).]

પ્રકાશિત : ૧. ચોવીશીવીશી સંગ્રહ, આમાં આ છેલ્લી ઢાલ નથી.

[૨. જિનરાજસૂરિ કૃતિ કુસુમાંજલિ.]

**(૧૪૫૭ ખ) + ચતુર્વિંશતિ જિન ગીત [સ્ત.] (ચોવીશી)** લ.સં. ૧૬૯૪ પહેલાં

**આદિ** – મનમધુકર મોહી રહિઉ, **રિષભ**ચરણઅરવિંદ રે,
ઊડાયો ઊડઇ નહી, લીણૌં ગુણમકરંદ રે—મન. ૧
રૂપઇં રૂડે ફૂલડે, અલવિન ઊડી જાય રે,
તીષા હી કેતકી તણા, કંટક આવઈ દાય રે—મન. ૨

*

ચઉવિહ સુર મધુકર સદા, અણહૂંતઇ ઇક કોડિ રે,
ચરણકમલ **જિનરાજ**ના, સેવઈ બે કર જોડિ રે—મન. ૫

—આદીશ્વર ગીત.

**અંત** – (વીરગીત ૨૪મું ગીત રચ્યા પછી.)
ઇણ પરિ ભાવ ભગત મનિ આણી, સુપ સમકિત સહિનાણીજી
વર્તમાન ચઉવીસી જાણી, શ્રી **જિનરાજ** વષાણીજી. ૧
જો મૂરતિ નયણે નિરષીજે, જો હાથઇ પૂજીજઇજી,
જો રસનાયઇ ગુણ ગાઇજઈ, નરભવલાહો લીજઈજી. ઇણ. ૨
યુગવર **જિનસિંહ**સૂરિ સવાઇ, **ખરતર** ગુરૂ બરદાઇજી,
પામઇં જિનવરના ગુણ ગાઈ, અવિચલ રાજ સદાઇજી. ઇણ. ૩
પહલી પરત લિષાઇ સાચી, વારૂ ગુરૂમુષિ વાચીજી,
સમઝી અરથ વિશેષઇ રાચી, ઢાલ કહેજ્યો જાચીજી. ૪
કેઇ ગુરૂમુષિ ઢાલ કહાવઉ, કેઇ ભાવન ભાવઉજી,
કે **જિનરાજ** તણા ગુણ ગાવો, ચઢતી દઉલતિ પાવઉજી. ૫

(૧) પ.સં.૧૩, કમલમુનિ. (૨) લિ. ગણિ રત્નવિજયેન. પ.સં.૭–૧૭, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૯૪. (૩) સં.૧૬૯૪ ચૈ.વ.૧ **મે**ડતા મધ્યે. પ.સં. ૭, નાહટા સં. (૪) સં.૧૮૭૧ ફા.વ.૨ **વી**કાનેર મધ્યે સુમતિવિશાલ લિ. પ.સં. ૧૧, સૂચી સહિત, કૃપા. પો.૫૧ નં.૯૭૩. (૫) સં.૧૬૯૬ માહ શુ.૧૦ બૃહસ્પતિવારે **લાભપુરનગરે** વા. **વિજયમંદિર** શિ. પં. **સૌભાગ્યમેરૂ** શિ. કલ્યાણહર્ષ મુનિના લિ. **પારખ** ગોત્રીય સા. **રૂપા** પુત્ર સા. **ધર્મચંદ્ર** પઠનાર્થં. પ.સં.૧૭, અભય. પો.૧૪ નં.૧૪૪૩. (૬) સં.૧૭૩૫ માહ શુ.૧ **વીકાનેર** પં. **રામચંદ્ર** લિ. પ.સં.૬, અભય. નં.૨૧૯૩. (૭) સં. ૧૭૪૯ વૈ.વ.૯ ગુરૂ **રિણી** મધ્યે પં. **વિજયશેખર** લિ. **વીરાંબાઈ** પઠ-

નાર્થં. પ.સં.૬, અભય. નં.૨૨૪૪. (૮) સં.૧૮૪૮ કા.શુ.૫ સોમે લિ. પં. ચતુરનિધાન વન્નૂદેશે સફીનગરે ચાતુર્માસ. પ.સં.૮, અભય. નં.૨૪૫૦. (૯) સં.૧૭૧૮ લોદ્રીપુરે સા. હાથી પઠનાય પં. ધર્મમંદિરગણિના લિ. પ.સં.૧૩, અભય. નં.૨૮૯૧. (૧૦) પં. હર્ષનિધાન લિ. બીકાનેર મધ્ય. પ.સં.૪, અભય. નં.૩૧૬૬. (૧૧) ઇતિશ્રી ચતુર્વિંશત ગીતમ્. ૨૫ શુભં ભવતુઃ શ્રી સંવત્ ૧૭૬૨ વર્ષે આસ્વનિ માસે કૃષ્ણપક્ષે ૧૦ તિથૌ શનિવાસરે શ્રી બૃહતખરતરગચ્છે શ્રી સાગરચંદ્રસૂરિ સંતાનીયે વા. શ્રી ૫ મહિમામેરૂગણિ તત્‌શિષ્યમુષ્ય પં. પ્રવર શ્રી કલ્યાણસાગરજી, તતશિષ્યમુષ્ય પં. પ્રવર દેવધીર, તતશિષ્ય સુખહેમ લિપીચક્રે શ્રી કોલૂ મધ્યે. શુભં ભૂયાત (પાછળથી બીજાના અક્ષરમાં ઉમેર્યું છે કે સાધ્વી શ્રી સરૂપાંજી શિષ્યણી ચિરંજીવ સજ્જનાં પઠનાર્થં શુભં ભવતુ) પ.સં.૫-૧૫, ક.મુ. (મારી પાસે). [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૨૯).]

પ્રકાશિત : ૧. ચોવીશીવીશી સંગ્રહ. [૨. ૧૧૫૧ સ્તવન મંજૂષા. ૩. જિનરાજસૂરિ કૃતિ કુસુમાંજલિ.]

**(૧૪૫૮) પાર્શ્વનાથ ગુણવેલી** ૪૪ કડી ૨.સં.૧૬૮૯ પો.વ.૮ બુધ

જુદા જુદા પાર્શ્વનાથ કયાં આવ્યા તેનું વર્ણન છે.

આદિ - ઢાલ ધમાલની

શ્રી **સરસતિ** સુપ્રસન સદા, શ્રુતદેવી વરદાઇ રે,
**પાસ** તણા ગુણ વરણવું, વાણિ દીઉ મેરી માઇ રે. ૧

અંત - કલસ

નમો ત્રિજગજયકર અષ્ટભયહર વંછિતકર શ્રી **પાસ** એ,
**શશિકલા** સંવત **સિદ્ધિ નિધિ** યુત વરસ વદિ પોસ માસ એ,
નિશિરાજનંદન વાર શુભ સંખ્યા દિશિ તિથિ ઉલ્લસી,
**જિનરાજ** ગરીબનિવાજ સ્તવતાં સંઘ મન હુઇ અતિ ખુસી. ૪૪

(૧) સં.૧૬૭૦(?) વર્ષે જ્યે.શુ.૮ રવૌ લિ. પં.દેવવિજયગણિ શિ. મુનિ વિદ્યાવિજય પઠનાર્થં સીરોહી નગરે. લિ. પ.સં.૩-૧૨, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૪૭.

**(૧૪૫૯) [+] ગજસુકુમાલ રાસ** ૩૦ ઢાલ ૫૦૦ કડી સં.૧૬૯૯ વૈશાખ શુદ ૫ અમદાવાદમાં

આદિ - દૂહા.

**નેમીસર** જિનવર તણા, ચરણકમલ પ્રણમેવિ,

સાધુ સાધુગુણ ગાવતાં, સાંનિધિ કરિ શ્રુતદેવિ. ૧
સૂધઉ મારગ ઉપદિસઇ, પાલઇ વિસવાવીસ,
દૂસમ કાલઈ તઉ મિલઇ, જૈ તૂસઇ જગદીસ. ૨
હૂઆ અપૂરવ પૂરવઈ, ચારિતધર ચઉસાલ,
ગાતાં જિમ તિમ ગુણુ હુવઇ, જાતાં જિમ મઉસાલ. ૩
કહઈ કેવલી કેવલી, સ્યૂં ન કહઈ એ સાર,
સાધુધરમ દસવિધ તિહાં, ક્ષમા તણઇ અધિકાર. ૪
**સોહમ** વચન હિયઇ ધરી, **ગયસુકુમાલ** ચરિત્ર,
કહિવા મુઝ મન અલજયો, કરિવા જનમ પવિત્ર. ૫
તાસુ પ્રસંગિ અનીક જસ, પ્રમુખ ચરિત્ર હિતકામિ,
ચતુર ચતુરવિધ સંઘ મિલી, સુણુઉ ભણુઉ મતિસારિ. ૬
સરસ વચન તેહવા ન છઈ, પિણુ સરસ ચરિત્ર છઈ તાસ,
સાકર કેલવણી પખઈ, સ્યૂં ન ધરૈ મીઠાસ. ૭

**અંત** - ઢાલ ૩૦ રાગ ધન્યાસી. શાંતિજિન ભાંમણુઇ જાઉં—એ દેશી.

*

સંવત **સોલ નિનાનૂ** વરસઈ, વૈશાષૈ શુભ દિવસૈ,
સુદિ પાંચમિ સુભ દિન સુભ વારૈ, એહ રચ્યો સુભવારઇ. ૧૨
શ્રી **જિનસિંહસૂરિ** ગણુધારી, **ખરતરગચ્છ** ઉદારા,
શ્રી **જિનરાજ** તાસુ પરભાવે, ઇણુ વિધિ મુનિગુણુ ગાવૈ. ૧૩

*

એહ સંબંધ સદા સાંભલિસ્યૈ, તાસુ મનોરથ ફલિસ્યૈ,
આઠમિ અંગ તણૈ અનુહારૈ, જોડિ સ્વમતિસારૈ. ૧૬

*

કવિકલપન જે અધિક રચી જૈ, મિચ્છાદુક્કડ દીજૈ,
શ્રી જિનધરમ તણૈ સુપ્રસાદૈ, અધિક સદા જસવાદૈ. ૧૮
મંગલ સુખસોહગ પામીજૈ, જિનવરચરણાં નમીજૈ,
પહિલી જોડ કરી **જિનરાજે**, સાધી શિવપુર રાજૈ,
શ્રી **જિનરતન** તસુ પાટ વિરાજૈ, **ખરતર** બિરૂદ સહુ છાજઇ. ૨૧
સાધુજીરી ભાવના ભાવો.

(ધોરાજી પ્રતિમાં) આજ નિહેજો દીસૈ નાહ રે—એ જાતિ.
ઇણિ પરિ **ગજસુકુમાલ** મહામુણી, ગ્યાની થિર કરી ચીત,

રહિ સમસાનૈ ષટવિધ જીવ સૂં, મીતપણૈ પરચીત. ઈ. ૧
ઢાઈ કરમ ગઢ કેવલ સંપદા, લહિ પહુતા નિરવાણિ,
સ્ત્રીનર પંનગ વેદ જિહાં નહી, આતમરૂપ વખાણિ. ઈ. ૨
ગરૂઅઉ પિણ ગુણિ અગુરૂલઘુપણૈ, લીન કરૈ સંસાર,
ચઉંપપણૈ ગુણ કહતાં એહના, ઉત્તમ હુઇ અવતાર. ઇ. ૩
**પદ્મનાભ** વચનૈ જિણ આદર્યો, ઇસપણો દિન એક,
જિનવર વચને તે તજિ, વ્રત ભજ્યો રંગ તણી ધરિ ટેક. ઈ. ૪
સૂરિ જસ સહર બેઉ સાષિયા, જીયૈ રાખ્યા જાણિ,
પૂરિ કરણી હરણી ભવ તણી, કીધી સુણિ જિણવાણિ. ઇ. ૫
સંવત **સોલહ સૈ ત્રિણ્ણાણુવૈ, રાજનગરિ** વૈસાખિ
સુદિ પાંચમિ દિનિ અઠમઅંગની, સાખિ ખરી મન રાખિ. ઈ. ૬
**સોહમ જંબુ**પાટિ અનુક્રમે, **ખરતર**-ગુરૂસિરદાર,
શ્રી **જિનચંદ** જયો જિનસાસને, જુગવરપદવીધાર. ઇ. ૭
**અકબર**સાહિ ભણી જિણ રીઝવી, ખાટયા મોટા બોલ,
દીપાયો જિનધર્મ દયાગુણે, ગચ્છપતિ ગુણહિ અમોલ. ઇ. ૮
**જહાંગીર** સાહૈ ગુણ જોઇનૈ, જુગપવર-પદવી જાસ,
આપી થાપી આજ દિવસ લગૈ, કીરતિ કરૈ પ્રકાસ. ઈ. ૯
શ્રી **જિનસિંહ** સુગુરૂ સુપસાઉલૈ, પભણૈ શ્રી **જિનરાજ**,
સાધુ તણાં ગુણ કરતાં ચીતવ્યાં, સીઝે આતમકાજ. ઇ. ૧૦
પૌત્ર વિનેય વિનય નય કરિ ભલો, **રંગવિનય** ઇણ નામિ,
તાસ તણો મણિ આદર ધરિ ઘણો, તિમ હિત સુખફલ પામિ. ઇ. ૧૧
ધૂરિથી અક્ષર ઢાલૈ પદપદે, ઈકઈક દુઈ તીન
અનુક્રમિ વાચી નામ કવી તણો, પામેજ્યો લયલીન. ઇ. ૧૨
મંગલરૂપ મહામુનિ નામ ગૈ, નવનવ મંગલ થાઇ
દીપક દીપ થકી હુઇ ઈહા કિણૈ, અચરિજ વાત ન કાય. ઇ. ૧૩
એહ સંબંધ નિબંધ સુકૃત તણો, સાંભલિ ત્રિકરણસાર,
તત્ત્વ જાણિ કરિ કરિવો મન થકી, ક્રોધ તણો પરિહાર. ઇ. ૧૪
ઇણ પરિહારે ઉપસમ વિસતરૈ, ઇણહિ જ ગુણનિસતાર,
નિસતારૈ વિસતાર સુજસ તણો, સુજસૈ જયજયકાર. ઇ. ૧૫

(૧) સં.૧૭૧૦ માગ.વ.૩ રવિ **રાજનગરે** લિ. પ.સં.૩૬, જિ.ચા. પો.૮૬ નં.૨૦૮૦. (૨) સં.૧૭૨૪ **સત્યપુરે** કનકવિમલ લિ. પ.સં.૧૦,

જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૧૯૮૧. (૩) સં.૧૭૨૨ જ્યે.શુ.૨ લિ. પં. સમયનિધાનેન સરસ્વતીપત્તને. પ.સં.૧૪-૧૭, ગુ. (૪) સં.૧૭૧૧ ફા.શુ.૧૩ શુક્ર પત્તનનગરે પં. ઉત્તમચંદ્રગણિ શિ. વિજયોદયચંદ્ર લિ. પ.સં.૧૭-૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૯. (૫) સં.૧૭૩૨ માગ.વ.૮ ભોમ લ. રાજનગર મધ્યે બાઇ રહીઆબાઇ સહિજબાઇ લખાવીતં. પ.સં.૪૨-૧૧, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૬૦. (૬) સં.૧૭૮૩ આશો શુદિ ૬ સોમે પ.સં.૩૨-૧૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૬૧. (૭) પ.સં.૨૪-૧૫, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૬૨. (૮) પ.સં.૧૬-૧૭, મ.જૈ.વિ. નં.૪૨૮. (૯) પ.સં.૨૧-૧૫, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૫ નં.૭. (૧૦) સં.૧૭૭૮ આસો વ.૯ ભોમે લ. રાજનગરે પ્રતાપવિજય વાચનાય. પ.સં.૧૮-૧૩, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૫. (૧૧) સં.૧૭૮૭ શ્રા.શુ.૧૩ મુલતાણ મધે હર્ષવલભ લિ. પ.સં.૨૪, વર્ધ. પો.૧૦ નં.૬૩. (૧૨) સં.૧૭૯૦ પો.શુ.૬ ચંદ્રે જેસલમેર દુર્ગે પં. મોટા લિ. સ્વહેતવે. પ.સં.૨૭, પ.ક.૧૩થી ૨૭, અનંત. ભં.૨. (૧૩) લિ. પં. પુંજરાજ પત્તનનગરે પરોપકૃતયે સં.૧૭૭૪ પો.શુ.૨ દિને. પ.સં.૪૧-૯, હા.ભં. દા.૭૯ નં.૧૪. (૧૪) પ.સં.૧૩-૧૭, ઘણી જૂની પ્રત, વ.રા. (૧૫) પ્રત ૧૮મી સદીની, પ.સં.૧૨, જિ.ચા. પો.૭૯ નં.૧૯૬૧. (૧૬) સં.૧૮૬૦ ફા.શુ.૮ સુહાઇ મધ્યે. પ.સં.૨૨, જય. પો.૬૬. (૧૭) પ.સં.૧૦, જય. પો.૬૮. (૧૮) ઇતિશ્રી ગજસુકમાલ મહામુનીશ્વર ચતુષ્પદી સમાણા સં.૧૭૪૩ વર્ષે જ્યેષ્ટ માસે શુક્લપક્ષે ત્રયોદસી તિથૌ રવિવારે લિષિતં અહિપુર મધ્યે શ્રી જિનચંદસૂરિ વિજયરાજ્યે. તે પરથી સં.૧૯૦૮માં લખી. પ.સં.૧૧૧-૯, ગુ.વિ.ભં. (૧૯) ઢાલ ૩૦ ગ્રંથાગ્રં ૭૫૦ લિખિતઃ સંવત્ ૧૭૪૫ વર્ષે પોસ શુદિ ૧ દિને શ્રાવિકા કપૂરબાઈ વાચનાર્થં. શ્રીરસ્તુ. પ.સં.૩૫-૧૧, આ.ક.ભં. (૨૦) ઢાલ ૩૦ ગાથા ૫૦૦-૫૪, સંવત ૧૮૦૮ વર્ષે આસોજ સુદિ વિજય ૧૦ દિને બુધવાસરે સંપૂર્ણ કીધો. શ્રીમદ્ ચંદ્રગચ્છાધિરાજ ભટ્ટાર્ક ૧૦૮ શ્રી નન્હસૂરિજી તત્પટ્ટે ભટ્ટાર્ક ૧૦૮ શ્રી ઉદ્યોતનસૂરિજી તત્સિષ્ય ખુસ્યાલચંદ્રેણ લિષિતં શ્રી ઉદયપુર નગરે. પ.સં.૧૭-૧૪, આ.ક.ભં. (૨૧) સં.૧૭૫૯ વર્ષે જ્યેષ્ટ માસે કૃષ્ણપક્ષે દસમી તિથૌ શ્રી સ્વર્ણગિરે પંડિત દયામૂર્ત્તેન લપીચક્રે. પ.સં.૧૭-૧૭, હં.ભં. નં.૧૭૮૩. (૨૨) ઇતિશ્રીમદુપસમનિરૂપમ ગુણરસાલ ધીરધીરતામરનરનિકર મધુકરપરિચુંબ્યમાન મધુરતરયશઃ સુધાધારદુઃસહમહોષ્ણપરીષહસહનમહાદહન દગ્ધ સુસ્નિ-

ગ્ધ કર્મ દ્રુમલતાવનગહન સંપ્રાપ્ત પર્યાપ્ત દૈવતમહનઃ શ્રી **વસુદેવદેવકી-સુનુ સ્વેવાપનોદન** ધવિત્ર વિકલ્પ જલ્પ વલ્લરી લવિત્ર શ્રી **ગજસુકુમાલ-ચરિત્રમ**ખંડદંડનાયમાનં શ્રી **વસુદેવ દેવકી** ચરિત્ર સહિતં શ્રીમચ્છ્રી **જિન-**રાજસૂરીસ્વર વિરચિતમુપચિતમમિતસુકૃતશ્રિયા પિયાર્દ્રતમતરત પ્રાણિમનઃ પ્રીણનાય તદ્વાચ્યમાન મુખાસૌ મૌને દતાદાનં દાય. લિ. શ્રી **પટ્ટણા** નગરે. પ.સં.૧૭–૧૭, ઘો.ભં. (આ જૂની પ્રત લાગે છે.) (૨૩) રત્ન ભં. [મુપુગૂહ-સૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪, ૫૮૪, ૬૧૬) – મતિ-સારને નામે પણ.]

[પ્રકાશિત : ૧. જિનરાજસૂરિ કૃતિ કુસુમાંજલિ.]

**(૧૪૬૦) [+] સ્તવનાવલિ**

(૧) પ.સં.૩૪, જય. પો.૧૧૦૬.

[પ્રકાશિત : ૧. જિનરાજસૂરિ કૃતિ કુસુમાંજલિ.]

**૧ ગોડી લઘુ સ્ત.** ૭ કડી

**આદિ** – વાલ્હેસર મુઝ વીનતિ, ગોડીચા, અવલેસર અવધાર હો ગઉડીચા રાય,

**અંત** – વલિ અલવેસર સંભારિજ્યો ગ. ઇમ જંપે **જિનરાજ** હો. ગ. ૭ વા.

(૧) વ્યલેખિતુ **લછીદાસ**ગણિના. પ.સં.૧–૧૨, મારી પાસે. [મુપુ-ગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૧–૦૩ તથા ૫૫૭–૬૧, ભા.૩ પૃ.૯૮૫–૮૯, ૧૦૪૭–૪૯ તથા ૧૫૧૯. 'શાલિભદ્રમુનિ ચતુષ્પદિકા' પહેલાં મતિ-સારને નામે મૂકેલી, પછી મતિસાર અને જિનરાજસૂરિ એ બન્ને કર્તાનામ વિશે પ્રશ્ન કરેલો, પણ છેવટે પુષ્પિકાઓને આધારે જિનરાજસૂરિની જ ગણી છે.]

## ૬૫૨. વિમલકીર્તિ (ખ. સાધુકીર્તિ–વિમલતિલક–સાધુસુંદરશિ.)

સાધુકીર્તિ માટે જુઓ નં.૪૭૧.

**(૧૪૬૧) યશોધર ચરિત્ર ચોપાઈ** (અભયદાન વિષયે) ૨૧ ઢાલ ૨.સં. ૧૬૬૫ આસો શુ.૧૦ **અમરસર**

**આદિ** – દૂહા રાગ આસાઉરી

પણમિઅ **પાસ** જિણેસરૂ, તિકરણ શુદ્ધ તિકાલ
જાસુ પસાયઇ સંપજઇ, શિવસુખ લીલવિલાસ. ૧
સમરૂ શુભમતિ **શારદા**, પ્રણમું નિજ ગુરૂપાય
રાય **યશોધર**નઉ ચરી, કહિસું તાસુ પસાય. ૨

જીવદયા વિણુ તપ કીયઉ, ફલદાઇ નવિ થાઇ
અજ્ઞાની તપજપ કરઇ, તઉ પિણિ સિદ્ધિ ન જાઇ. ૩

**અંત** – ઢાલ ૨૧ ભમરાની શ્રી રાગે

જીવદયા પાલઇ સહૂ પ્રતિબૂઝઉ રે
જિમ નિશ્ચલ સુખ થાઇ, જીઉ પ્રતિબૂઝઉ રે

*

**ખરતરગચ્છ** મહિમાનિલો, નવખંડ જેહનું નામ
શ્રી **જિનચંદ** સૂરીસરૂ, ગુણગણ કરિ અભિરામ. ૧૪
જસુ મુખિ જીવદયા સુણી, **અકબર** સાહ સુજાણ,
ઠામિઠામિ લિખિ મૂકીયા, જીવદયા-ફુરમાણ. ૧૫
**અકબર** જસુ ગુણરંજીયો, પદ દે યુગપરધાન,
ઠારે અમૃતવાણીયે, પુણ્યવંત જનના કાન. ૧૬
તસુ પાસે જગિ પરગડા, મતિ **સરસતિ** અવતાર,
શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીસરૂ, સેવકને સુખકાર. ૧૭
**ખરતરગચ્છિ** ઉન્નતિકરૂ, સાયર જિમ ગંભીર
વાદીમદગજકેસરી, મેરૂ તણી પરિ ધીર. ૧૮
**જિનભદ્રસૂરિ** પરંપરા, **અમરમાણિક્ય** ગુરૂ સીસ,
**સાધુકીરતિ** પાઠકવરૂ, સબ પંડિતકે ઇસ. ૧૯
સાહ **અકબર** આગલે, **ઉગ્રસેનપુર** પ્રધાન
વિધિ પોસો જિણિ થાપીયો, ગાલ્યો કુમતિમાન. ૨૦
પ્રથમ સીસ તેહના ભલા, યસસોભાગ્યનિધાન,
બુદ્ધઇ સુરગુરૂ સારિખા, **વિમલતિલક** અભિધાન. ૨૧
દૂજા શિષ્ય ગુણે ભર્યા, પંડિત પ્રણમે પાય
**સાધુસુંદર** વાચકવરૂ, દેખતાં પાપ પુલાય. ૨૨
શાસ્ત્ર અનેક જીભે કર્યા, નિજ મતિ કરીય ઉદાર
જસુ દરિસણ દેખ્યા થકા, આણંદ થાઇ અપાર. ૨૩
આદેસે શ્રી ગુરૂ તણે, **સરસતિ** માત પસાય
**વિમલકીરતિ** મુનિવર ભણે, એહ ચરિત સુખદાય. ૨૪
સંવત **સોલહ પઈસઠઈ**, નીકો આસૂ માસ,
વિજયદશમી દિન પુરીયો, નવરસ વચનવિલાસ. ૨૫
અધિક ઓછો જે ભણ્યો, કરતાં એ અભ્યાસ,

અરિહંત સાખે મુજ હવો, મિચ્છાદુક્કડ તાસ. ૨૬
નવરસ વચને ગૂંથીયો, અરૂ એ સરસ સંબંધ,
કહિ કિસ મતિ માનેઈ નહિ, સોને અને સુગંધ. ૨૭
**ગોતમસામિએ** પુછીયો, શ્રી **મહાવીર** જિણંદ,
હિંસા-અધિકારે કહ્યો, એ ચરિત સુખકંદ. ૨૮
તાસુ ચરિત્ર વિચારીને, એ સંખેપે કીન,
ઢાલ ઇકવીસે ગૂંથીયો, રીઝે સુણીય પ્રવીણ. ૨૯
**અમરસર** પુરવર ભલું, જિહિં **શીતલ** જિણનાહ,
શ્રાવક લોક સુખી તિહાં, લીયે લખમીલીલાહ. ૩૦
મુનિવરના ગુણ ગાઇને, નિજ ભવ સફલ કીધ,
જિણે ચરિત એ સંભલ્યો, અમૃત શ્રવણે પીધ. ૩૧
ભણે ગુણે જે સંભલે, મનિ આણી ઉછરંગ
કુશલમંગલ સુખસંપદા, તસુ ઘરિ નવનવરંગ. ૩૨

(૧) **રાજધાની** નગરે આશ્વિનાદ્ય ચતુર્દશ્યાં ગુરૂવાસરે સં.૧૬૭૧ સાધ્વી **માન**સિદ્ધિ ગણીન્યાઃ શિષ્યણી **પદ**મસિદ્ધિ ગણિની શિષ્યણી પ્રેમસિદ્ધિ ગણિની વાચન કૃતે. પ.સં.૨૬-૧૩, અનંત. ભં.૨.

**(૧૪૬૨) પ્રતિક્રમણવિધિ સ્ત.** ૨.સં.૧૬૯૦ દિવાળી મુલતાન

(૧) પ.સં.૨, અભય. પો.૫ નં.૩૦૨. (૨) પ.સં.૩, લિ. પં. અભયકુશલેન. અભય. નં.૩૯૫.

**(૧૪૬૩) વિચારષટ્ત્રિંશિકા (દંડક) બાલા.**

(૧) સં.૧૭૮૪ આસૂ શુ.૯ ભોમે પં. દલીચંદ (દેવવલ્લભ) લિ. વીકાનેર મધ્યે. પ.સં.૬, અભય.

**(૧૪૬૪) ષષ્ટિશતક બાલા.**

(૧) સં.૧૭૯૯ શ્રા.શુ.૬ લિ. સુખહેમગણિના પં. સુખવિલાસ વાચનાર્થં. પ.સં.૧૩, અભય. નં.૨૩૫૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩, પૃ.૯૦૮-૧૦ તથા ૧૬૦૨.]

## ૬૫૩. હર્ષકીર્તિસૂરિ (નાગોરી ત. રત્નશેખરસંતાનીય જયશેખર-સોમરત્ન-રાજરત્ન-ચંદ્રકીર્તિસૂરિશિ.)

પાર્શ્વચંદ્રગચ્છના રાજચંદ્રસૂરિ (જન્મ સં.૧૬૦૬, આચાર્ય ૧૬૨૬, સ્વ.૧૬૬૯)ના સમકાલીન રાજરત્નસૂરિ શિષ્ય ચંદ્રકીર્તિસૂરિ હતા. તેના શિષ્ય આ હર્ષકીર્તિસૂરિએ પોતાના ગુરુના નામની સારસ્વત વ્યાકરણની

ટીકા, નવસ્મરણની ટીકા, સિંદુરપ્રકર ટીકા, શારદીય નામમાલાકોષ, ધાતુતરંગિણી, યોગચિંતામણિ, વૈદ્યકસારોદ્ધાર, વૈદ્યકસારસંગ્રહ, શ્રુતબોધવૃત્તિ, તિજયપહુત્ત અને બૃહતશાંતિ પર વૃત્તિઓ તેમજ સં.૧૬૬૩માં અનિતકારિકાવિવરણ અને સં.૧૬૬૮માં કલ્યાણમંદિરસ્તવવૃત્તિ આદિ અનેક ગ્રંથો સંસ્કૃતમાં રચ્યા છે. જુઓ 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ'.

**(૧૪૬૫) [+] વિજયશેઠ વિજયા શેઠાણી સ્વલ્પ પ્રબંધ** ૨૪ કડી
સં.૧૬૬૫ આસપાસ

**આદિ** – ઢાલ પ્રથમ

પ્રહ ઉઠી રે પંચ પરમેષ્ટિ નમઉં, મન સુધ્ધે રે તેહનેં ચરણે હું નમું,
ધુરિ તેહને રે અરિહંત સીદ્ધ વખાણીઈ, આચારજ રે ઉપાધ્યાય મન આંણીઇ. ૧
આણીયે નીજ મન ભાવ સુધ્ધેં ઉપાધ્યાય નમું વલી,
જે પનર કર્મભૂમિ માંહિ સાધુ પ્રણમું તે વલી.
જિમ કૃષ્ણપક્ષિં અને સુકલપક્ષિં સીલ પાલ્યો તેહ સુણો,
ભરતાર અને સ્ત્રી બિહૂઇં તેહનું ચરિત ભવિભવિ ભણઉં. ૨

*

**ભરતક્ષેત્ર** રે સમુદ્રતીરે દક્ષિણ દિસે, **કછ** દેશમાં રે **વિજયશેઠ** શ્રાવક વસે;
શિયલવ્રત રે અંધારા પક્ષનો લિયો, બાલાપણે રે એહવો મન નિશ્ચય કિયો.

**અંત** – તેહના ગુણ ગાવે ભાવે જે નરનારિ, તે તો વંછિત પામે સંપતિ લહે રશાલિ,
**નાગોરિ તપ**ગછ આચારજ સુરિરાય,
શ્રી **ચંદ્રકીરતિ**સુરિ પ્રણમું તેહના પાય,
શ્રી **હર્ષકીર્ત્તિ**સૂરિ પભણે તાસ પસાય. ૨૨

કલસ.

ઇમ કૃષ્ણપક્ષે શુકલપક્ષે જેણિ શિયલ પાલ્યો નિરમલો,
તે દંપતિના ભાવ શુધ્ધે સદા શુભગુણ સાંભલો. ૨૩
જેમ દુરિત દોહગ દુરિ જાય સુખ થાયે બહુ પરે,

સકલ મંગલ મનહ વંછિત કુશલ નિત્ય ઘરે અવતરે. ૨૪

(૧) પં. હર્ષવિલાસેન લેલિખાક્રીયતે. પ.સં.૨–૧૩. [ભં.?] (૨) લિ. ઋ. ડાહ્યા. પ.સં.૨–૧૨, બે પ્રત મારી પાસે. (૩) પ.સં.૨–૧૨, જશ. સં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૮).]

[પ્રકાશિત : ૧. સઝાયમાલા (લલ્લુભાઈ). ૨. પ્રાચીન સ્તવન સઝાય સંગ્રહ વગેરે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૯–૭૦, ભા.૩ પૃ.૯૪૪.]

## ૬૫૪. અજ્ઞાત કવિ

**(૧૪૬૬) સદયવચ્છવીર ચરિત્ર** લ.સં.૧૬૫૨ પહેલાં

**અંત** – **સુદયવછ**નું એહ ચરિત્ર, જે નર નિસૂણઈ સદા પવિત્ર,
તાહં તણઈ મનિ પૂજઇ આસ, લહઇં સિદ્ધિ સુહલચ્છિવિલાસ. ૬૧

(૧) સંવત્ **૧૬૫૨** વર્ષે આસોજ માસે શુકલપક્ષે પ્રતિપદાયાં તિથૌ દેવાલીનગરે રાંણા શ્રી **પ્ર**તાપસિંઘ વિજયરાજ્યે શ્રી **સં**ડેરગણે ભટ્ટારિક શ્રી **યશો**ભદ્રસૂરિ સંતાને ગચ્છાધિપ ભટ્ટારક ઇશ્વરસૂરિભિઃ ચિરંજીયાતઃ તત્‌શિષ્ય ઉપાધ્યાય શ્રી **વિ**જયસુંદર વા. શ્રી **પ**દમરાજ લિષતં. વિ. ધ.ભં. (૨) પ.સં.૨૪, ભાં. ઇ. સને ૧૮૮૧–૭૨ નં.૩૮૪. તેમાં પ્રથમ ધર્મનું માહાત્મ્ય બતાવનારું નીચેનું પદ્ય છે, પછી તે ઉપર કથા છે.

શ્રી **રત્નશેખર**ગુરૂપ્રવરપ્રસાદં, **હર્ષાદિવર્ધન**ગણિઃ સુરસૈકમાત્રં
ચક્રે કથાં **સદયવત્સ**કુમારસત્કાં, સત્પાત્રદાનવિમલાભયદાનવાચ્યાં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૧–૨૨. હર્ષવર્ધનગણિએ સંસ્કૃતમાં 'સદયવત્સકથા' રચી હોવાની માહિતી મળે છે એટલે આ એનો ગુજરાતી અનુવાદ હોવાની શકયતા છે.]

## ૬૫૫. જિનેશ્વરસૂરિ (ખ. જિનમેરુસૂરિ–જિનગુણપ્રભસૂરિપટ્ટે.)

[જિનગુણપ્રભસૂરિ સ્વ. સં.૧૬૫૫.]

**(૧૪૬૭) + જિનગુણપ્રભુસૂરિ પ્રબંધ** અથવા **ધવલ** (ઐ.) ગા.૬૧ સં.૧૬૫૫ પછી

**આદિ** – દુહા.

મન ધરિ **સરસ્વતી** સ્વામિની, પ્રણમી **ગોયમ**પાય,
ગુણ ગાઇસ સહગુરૂ તણા, ચરિય **પ્રબંધ** ઉપાય. ૧

**અંત** – વસ્તુ

વરસ નેઉ વરસ નેઉ માસ વલિ પંચ,

પણ દિન ઊપરિ તિહાં ગણિય, સુદિ નઊમી વૈશાહ માસે.
પ્રહ વિહસીય અમૃત ઘટિય, સોમવાર સુરલોક વાસે.
જયજયકાર કરંતિ જણ, ગુણ ગાવે સુરનારિ.
શ્રી **જિણગુણપ્રભુસૂરિ** ગુરૂ, સયલ સંઘ સુહકાર. ૬૦
ઇમ ગચ્છનાયક કલા-ગુણ-ગણ-રયણ-રોહણ-ભૂધરો,
સંથાર ચારાં તંગ વારણ ખંધવાસ સ ચીવરો.
શ્રી **જિનમેરૂ**સૂરીંદ્ર પાટે **જિનગુણપ્રભુસૂરિ** ગુરો,
તસુ ધવલ **જિનેસરસૂરિ** જંપે, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ શુભંકરો. ૬૧

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૪૨૩થી ૪૩૦.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૧૫.]

## ૬૫૬. શ્રીસુંદર (ખ. જિનસિંહસૂરિ–હર્ષવિમલશિ.)

**(૧૪૬૮) અગડદત્ત પ્રબંધ** ૨૮૪ કડી ર.સં.૧૬૬૬ ? (૧૬૩૬ ?) કાર્તિક ૧૧ શનિ

**આદિ** – પરમ પુરૂષ પરમેષ્ટિ જિન, પ્રણમું **ગઉડી પાસ,**
સુરતરૂ સુરમણિ જિમ સદા, સફલ કરઇ સવિ આસ. ૧
ઉપકારી આસન્નતર, શાસનનાયક **વીર,**
ત્રિકરણ સુદ્ધઇ સમરતાં, તારઇ ભવદધિતીર. ૨
**ગૌતમ** નામ સુહામણઉ, મુઝ મન કીર રસાલ,
આપદ દૂર નિતં કરઇ, પગિપગિ મંગલમાલ. ૩
**સરસતિ** મતિ ઘઉ નિરમલી, જિમ હોઇ અધિકઇ લોલ,
સુપ્રસન થાયઉ માતજી, કીજઇ કવિતકલોલ. ૪
શ્રી **જિનદત્ત જિનકુશલ** ગુરૂ, **ખરતરગચ્છ** નરેસ,
સેવકજન સાનિધિ કરણ, આવઇ પુરત વિસેસ. ૫
શ્રી **અકબર** પ્રતિબોધતાં, પ્રગટિઉ પુણ્ય પડૂર,
વિજયમાન વિદ્યા અધિક, જુગવર **જિનચંદ** સૂરીંદ. ૬
આચારિજ **જિનસિંહ**સૂરિ, અવિઘટ જસુ અધિકાર,
ગુણ છત્રીસે ગહગહઇ, સંઘ સદા સુખકાર. ૭
જુગવર સીસ સીરોમણિ, અનુપમ આદિ વજીર,
**હર્ષવિમલ** જિન ગુરૂ તણઉ, લહિ સુપસાય સુધીર, ૮
વાચક **શ્રીસુંદર** કહિ, સુણિજ્યો સહુ સુભ બંધ,
દ્રવ્યત ભાવત જાગવઇ, **અગડદત્ત** પરબંધ. ૯

અંત – રાગ ધન્યાસી

દ્રવ્યત ભાવત જાગીઇ એ, **અગડદત્ત** અહિનાણુ,
વિવેક હિયઇ ધરી એ, સુણિજ્યો ચતુર સુજાણ. ૨૭૭
સદા સુખ સંપજઇ એ, ઇહ ભવિ પરભવિ લીલ,
સદા સુખ સંપજઇ એ, આંકણી.
**વડખરતરગચ્છ** રાજીઉ એ, યુગવર **જિનચંદ્ર**સૂરિ,
પ્રતાપ દીપતા એ, જયવંતા જગ પૂરિ. ૭૮
આચારિજ **જિનસિંહ**જી એ, સુંદર સકલ સુહાય,
ગુણે કરી ગાજતા એ, પ્રણમઇ નરવર પાય, ૭૯
સીલ સુલક્ષણ સોહતા એ, **હરસવિમલ** ગુરૂરાજ,
પ્રસાદઇ તેહનઈ કીજઇ, વંછિત કાજ. ૮૦
વાચક **શ્રીસુંદર** રચઇ એ, **ઉત્તરાધ્યયઉ** વિચાર,
પ્રબંધ સુહામણઉ, આપણ મતિ અનુસાર. ૮૧
**સ્વામિવદન ગુણ રસ રસા** એ, સંવત કાતિ માસિ,
શનિ એકાદશી એ, તો પણ વડ સુખ વાસિ. ૮૨
**અગડદત્ત** મુનિરાયનઉ એ સંબંધ ઉદાર,
સુણતાં સુખ હુવઇ એ આણંદ અપાર. ૮૩
**ચાંપશી પૂંજા મરહીઆ** યે, **જોગાણું જયમલ્લ ભીમ**,
સુશ્રાવક આગ્રહઈ એ, રાસ રચ્યો નિસ્સીમ.
સદા સુખ સંપજઇ એ. ૨૮૪

(૧) લિ. પં. **જ્ઞાન**વિજયગણિ શિ. મુનિ **નય**વિજયેન, શ્રી **સરષેજ** નગરે સં.૧૭૨૬ પો.શુ.૬ દિને. પ.સં.૯–૧૭, જિનદત્તસૂરિ ભં. સુરત. પો.૨૫. (૨) પ.સં.૯, અભય. પો.૪ નં.૨૫૨. (આમાં રચ્યા સંવત 'સ્વામિવદન ગુણ ભાણવગ રસ રસા એ' એમ આપેલ છે.) [રાહસૂચી ભા. ૨ –સુંદર વાચકને નામે.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩, પૃ.૯૧૫–૧૬. જિનસિંહસૂરિને આચાર્યપદ સં.૧૬૪૯માં અપાયેલું તેથી ર.સં.૧૬૩૬ ન સંભવે. ગુણ (વિદેશનીતિનાં અંગ)=૬ એ રીતે અર્થઘટન થઈ શકે. પણ ર.સં.નું પાઠાંતર મળે છે તેથી એના અર્થઘટનનો કોયડો છે એમ સ્વીકારવું જોઈએ.]

**૬૫૭. પુણ્યકીર્તિ** (ખ. મહિમામેરુ–હર્ષચંદ–હર્ષપ્રમોદશિ.)

**(૧૪૬૯) પુણ્યસાર રાસ** અથવા **ચરિત** [અથવા **ચોપાઈ**] ૨૦૫ કડી

ર.સં.૧૬૬૬ વિજયાદશમી ગુરૂ સાંગાનેરમાં અષ્ટ પ્રવચન માતા વિષયે.

**આદિ** – **નાભિરાય** નંદન નમું, **શાંતિ નેમિ** જિન **પાસ**,
**મહાવીર** ચોવીસમો, પ્રણમ્યા પૂરે આસ. ૧
શ્રી **ગૌતમ** ગણધર સધર, લીલાલબ્ધિનિધાન,
સમરી સહગુરૂ **સરસતી**, વપુષિ વધારે વાંન. ૨
ધર્મે ઉંચો કુલ હુવે, કામિની કલા અભ્યાસ,
રાજઋદ્ધિ ધર્મે હુવે, ધર્મે લીલવિલાસ. ૩
ધર્મે સોહગ સંપજે, ધર્મે રૂપ અનૂપ,
સાચા સુખ ધર્મે હુવે, ધર્મે માને ભૂપ. ૪
ધર્મે કીયાં ધન સંપજે, ઉપમા અછે અનેક,
પુણ્ય થકી **પુણ્યસાર**નો, સુણયો સુખ અતિરેક. ૫

**અંત** – **શાંતિ** જિણેસર ચરિત્ર થકી કિયો, એહ કથાનક સાર,
સાંભલતાં મનિ આણંદ ઉપજે, થાઇ હરષ અપાર. પં. ૩
**ખરતરગચ્છ**પતિ મહીયે ચિરં જયો, જુગપ્રધાન **જિનચંદ**,
આચારિજ મહિમાગિર મુનિવરૂ, શ્રી **જિનસીંહ** સુરીંદ. ૪
શ્રી **જિનકુશલ** સૂરીસરૂ પરંપરા, મુનીવર મહિમાવંત.
**મહિમામેરૂ** મુનિ મોટા જતી, ક્રિયાવંત ગુણવંત. પં. ૫
**હરષચંદ્ર**ગણિ હર્ષે હિતકરૂ, વાચક **હર્ષપ્રમોદ**,
તાસ સીસ **પુન્યકિરતિ** ઇમ ભણે, મન ધરી અધિક પ્રમોદ. પં. ૬
સંવત **સોલે સે છાસઠિ** સમઇ, વીજેદસમી ગુરૂવાર,
**સાંગાનેર** નગર **રલીયામણો**, પભણ્યો એહ વિચાર. ૭
શ્રી **પદમપ્રભુ** સુપસાઉલિ, સંઘ વધતઇ વાંન,
ઉછરંગ લાલ વધામણઉ, સુખસંપદસંતાન. ૮
એહ ચરિત્ર ભવિયણ જે સાંભલે, ભણે ગુણે નર જેહ,
દિનદિન ઉદય અધિકઉ નિત હોવઈ, નવનિધિ હોઈ તસુ ગેહ. ૯

(૧) પં. જયલાભેન લિ. કાલૂ મધ્યે સં.૧૬૨૭ વૈશાષ માસે પ.સં. ૫-૧૮, પાદરા નં.૪૩. (૨) સં.૧૮૨૧ કા.શુ.૧૪ બુધે લિ. પં. પ્રીતકુશલેન આત્માર્થે. પ.સં.૧૦-૧૬, ઘોઘા. દા.૧૬. (૩) પ.સં.૧૬, કૃપા. પો.૪૨ નં.૭૩૪. (૪) સંવત વેદ સસિ સાગર ઇંદ્ર (૧૭૧૪) વર્ષે આસાઢ સિત ૪ દિને શુક્રવારે રાજલાભ લિ. નાહટા. સં. નં.૧૧૧. (૫) પ્રત ૧૭મી સદીની,

**અંચલ** સાધ્વી **લીલા** લિ. પ.સં.૧૦, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૧૨૦. (૬) ગા.૨૦૫ સં.૧૮૬૬ શ્રા.શુ.૯ ઋ. **મૂલચંદેન** લિ. પ.સં.૮, જિ.ચા. પો. ૮૦ નં.૧૯૭૬. (૭) પ.સં.૯, અભય. પો.૪ નં.૨૩૮. (૮) લિ. **રાજપ્રમોદ.** પ.સં.૬, રામ. પો.૮. (૯) પ.સં.૧૦, દાન. પો.૪૫. (૧૦) **હર્ષસિંહ** શિ. હર્ષકીર્તિ લિ. પ.સં.૧૦, દાન. પો.૪૫. (૧૧) **ખરતરગચ્છે જિણમાણિક્યસૂરિ શાખાયાં** પં. કલ્યાણસાગર વા. **રૂપકુશલ** શિ. **સુગણતિલક** શિ. **આસકર્ણ** મુનિના લિ. સાધ્વી **લાડમદેજી** પઠનાર્થં. **અજમેર** મધ્યે સં.૧૭૮૧. પ.સં.૪–૧૯, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૯૮. (૧૨) પ.સં.૧૨–૧૫, ગોડી પાર્શ્વ ઉપા. મુંબઈ નં.૧૦૬૩. (૧૩) પં. **સુર્યકુશલ** શિ. **તેજકુશલ** શિ. **ફતેકુશલ** લિ. પ.સં.૧૧–૧૫, જૈનાનંદ. (૧૪) ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૨–૫ નં.૬૧૮. (૧૫) સં.૧૭૮૫ ફા.વ.૯ હરિપુરનગર મધ્યે લિ. પ.સં. ૬–૧૬, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૯૬. (૧૬) પ.સં.૯–૧૫, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૯૭. (૧૭) સં.૧૮૨૬ લિ. પૂજ્ય ઋ. **માધાજી.** પ.સં.૯–૧૬, વિ.ને.ભં. (૧૮) પુજ કલ્યાણજી શિ. લિ. **ભીનમાલ** સં.૧૮૮૪ જ્યે.વ.૨. પ.સં.૪, અભય. નં.૧૦૨૨. (૧૯) ઇતિ શ્રી પુન્યસાર કુમારચરિત્ર સંપૂર્ણં. સંવત ૧૭૬૫ વર્ષે માહ માસે શુક્લપક્ષે ૯ તિથૌ શનિવાસરે **પાટણ** મધ્યે, ઋષિ શ્રી ઉત્તમચંદજી તત્‌શિષ્ય ઋષિ **વેલજી** તત્‌ભ્રાત્ર ઋષિ કુસલચંદ લિપીકૃતં શ્રીરસ્તુ. પ.સં.૬–૧૫, ગુ.વિ.ભં. (૨૦) સં.૧૮૨૮ વર્ષે ફાગુણ સુદ ૯ દિને લિખતં મુનિ સુગ્યાંનસાગરેણ લપીકૃતં શ્રી **પુરબંદર** નગર મધ્યે શ્રી પાર્શ્વનાથપ્રસાદાત્. પ.સં.૯–૧૭, ઘો.ભં. (૨૧) પ્રે.ર.સં. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૪૭૦) ધન્નાચરિત્ર** ર.સં.૧૬૮૮ ભા. શુ.૧૩ રવિવાર બિલપુરનગરમાં

(૧) લીં.ભં.

**(૧૪૭૧) રૂપસેનકુમાર રાસ** ૨૦ ઢાલ ૩૦૧ કડી ર.સં.૧૬૮૧ વિજયાદશમી રવિ મેડતામાં

**આદિ** – કામિતદાયક કલપતરૂ, કમલાકેલિનિવાસ,
પુરસાદાંણી પ્રણમીયઇ, **શ્રીફલવધિપુર પાસ** ૧
સુંદર શુભમતિ **શારદા,** ચિત્ત ધરૂં તસુ ધ્યાન,
સુગુરૂચરણ પ્રણમું મુદા, ભાવભગતિ બહુ માન. ૨
સઇંમુખિ જિનવર ઉપદિસ્યઉ, ધરમહ ચ્યારે પ્રકાર,
તિહાં ધુરિ દાન પ્રસંસીયો, ચતુર સુણઉ અધિકાર. ૩

દાંનઈ સુખસંપદ મિલઇ, દાંનઈ દાલિદ્ર જાઇ,
દાંનઈ સંકટ સવિ ટલઇ, દાંનઇ દઉલતિ થાઇ. ૪
દાંનઈ માંનઇ જન સહુ, દાંનઇ જસસોભાગ,
દાંનવંતનઇ સહુ કહઇ, ચિર જીવો બડભાગ. ૫
દાંનઇ દીપતિ દેહની, વાધઇ અતિ સુવિસેસ,
**રૂપસેન** રાજા તણુઉ, સુણજ્યો ચરિય અસેસ. ૬

**અંત** – ઢાલ ૨૦ સહુ ગુરૂ આએ ભલે એહની જાતિ.
ભવિયણ હિત ચિતમઇ ધરી, દાંન દીયઉ નરનારિ, દાને સંપદા મિલઇ
દાંનઇ જિમ સુખ પામીયા, **રૂપસેન**કુમાર. દા. ૧
દાંન તણા ફલ સાંભળી, દાન દીયઉ શુભપાત્ર. દા.
દાંનઇ જગિ સહુ વસિ હુવઇ, નિરમલ હુવઇ ગાત્ર. દા. ૨
શ્રી **ખરતરગચ્છ** રાજીયઉ, **જિનરાજ** સુરિંદ. દા.
ચિર જીવો ગચ્છરાજ એ, જાં લગિ ધ્રૂ રવિ ચંદ્ર. દા. ૩
આચારિજ ગુણ આગલા, શ્રી **જિનસાગર**સૂરિ દા.
સાધુશિરોમણિ સોહતા, દિનદિન વધતઇ નૂર. દા. ૪
શ્રી **જિનકુસલ** પરંપરા, **મહિમમેરુ** મુનિ નામ, દા.
સીસ ક્રિયા-ગુણ-પરગડા, **હર્ષચંદ્ર** અભિરામ. દા. ૫
સકલ-વિદ્યા-ગુણસાગરા, પાઠક **હંસપ્રમોદ**, દા.
તાસુ સીસ મનરંગ કહઇ, **પુણ્યકીરતિ** ધરિય પ્રમોદ. દા. ૬
સંવત **સોલ ઇકયાસીયઇ**, વિજયદસમિ રવિવાર, દા.
નગર મનોહર **મેડતઈ**, એહ રચ્યો અધિકાર. દા. ૭
મૂલ નાયક **વાસુપૂજય**જી, સોલમ **શાંતિ** જિણંદ, દા.
સુખકારક સોહઇ ભલા, જગજીવન જિણચંદ. દા. ૮
ભણઇ ગુણઇ જે સાંભલઈ, એહ પ્રબંધ રસાલ, દા.
પરગટ પુણ્ય પ્રભાવ થઇ, ફલઇ મનોરથ માલ. દા. ૯

(૧) પ.સં.૯–૧૭, ડે.ભં. દા.૭૧ નં.૧૦. (૨) સં.૧૬૮૬ પોષ સુદિ ૫ બુધે ગ્રં.૪૨૫ સાધ્વી **ભાગસિદ્ધિ**ગણીણિ શિ. સાધ્વી **રાજસિદ્ધિ**ગણિણી વાચનાર્થં સાધ્વી **આણંદસિદ્ધિ** પઠનાર્થં. પ.સં.૧૦, નાહટા. સં. (૩) ગા.૩૦૧, પ.સં.૪૨, દાન. પો.૧૩ નં.૨૪૯. (૪) લીં.ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪).]

**(૧૪૭૨) મત્સ્યોદર ચોપાઈ** ૧૭ ઢાલ ૨.સં.૧૬૮૨ ભા.શુ.૧૩ રવિ

બિલપુરે

આદિ – શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ દૂહા

સોહગસુંદર સુખકરણ, પૂરણ પરમ જગીસ,
**સુમતિ** સુમતિદાયક સદા, જગજીવન જગદીસ. ૧
સાંનિધિ કરિ મુઝ **સારદા,** હૃદય ધરૂં તુઝ ધ્યાન,
સુગુરૂ તણૈં સુપસાઉલે, કહિસુ કથા પરધાન. ૨
દાન સીલ તપ ભાવના, ચ્યારિ ધરમના ભેદ,
જગગુરૂ જિનવર ભાખીયા, કરિયા ધરિય ઉમેદ. ૩
ચ્યારિ ધર્મ માહે ધુરે, દાન ધર્યો ધન હેત,
સોભા પામીજૈ જિયે, જિમ પ્રાસાદે કેત. ૪
દાનધરમ કરતાં કરઇ, વિચિવિચિ ભુંડો ભાવ,
**ધનદ** તણી પરિ તે લહે, સંપદ વિપત સભાવ. ૫
કવણ ધનદ તે કિહાં હુઉ, જેહનો એ પરબંધ,
સાવધ થઇ સહુ સાંભલો, ધસમસ મૂકી ધંધ. ૬

અંત – ઢાલ ૧૭ ધન્યાસી ગોડી રાગે મિશ્ર

એ સંબંધ સુણી કરી ધ્રમ કીજે રે, લીજે નરભવ-લાહ,
જૈન ધર્મ કીજે રે,
પરઘલ લક્ષ્મી પામીયઇ ધર્મ કીજે રે, વલી માને નરનાહ. જૈન, ૧
ધરમ થકી સુખસંપદા, ધ. ધરમ થકી જસ હોઇ, જૈન.
ધરમ થકી દોહગ ટલે, ધ. **ધનદ** તણી પરિ જોઇ. જૈન. ૨
**શાંતિનાથ ચરિતઇ** અછઇ ધ. એહ કથાનક ચંગ, જૈન.
જિનભાષિત ધર્મ આદરો ધ. જિમ હોઇ રંગ અભંગ. જૈન. ૩
શ્રી **ખરતર**ગચ્છ સોહતા, ધ. શ્રી **જિનરાજ** સૂરિંદ, જૈન.
શ્રી **જિનસાગર**સૂરિ ભલા, ધ. આચારિજ મુનિચંદ. જૈન. ૪
શ્રી **જિનકુશલ** પરંપરઇ, ધ. **મહિમમેરૂ** સુજગીસ, જૈન.
વિનય વિવેક વિદ્યાવરૂ, ધ. **હર્ષચંદ્ર** તસુ સીસ. જૈન. ૫
આગમ અરથઇ અતિ ભલા, ધ. પાઠક **હંસપ્રમોદ** જૈન.
તાસુ સીસ **પુણ્યકીરતઈ** ધ. કહિય કથા સુવિનોદ. જૈન. ૬
સંવત **સોલહ ઇક્યાસીયે,** ધ. સગલે હુઉ સુગાલ, જૈન.
સધન ઘનાઘન વરસીયા ધ. ફલિય મનોરથ માલ. જૈન. ૭
ભાદ્રવ માસ સોહામણો ધ. સુદિ તેરસિ રવિવાર, જૈન.

કથા એહ રલીયામણી ધ. **બીલપુરે** સુખકાર. જૈન. ૮
ભણે ગુણે જે સાંભલે ધ. તાસુ ઘરે નવનિદ્ધિ,
**સુમતિ પાસ** સુપસાઉલે, ધ. થાયઇ ઘરિ નવનિદ્ધિ. જૈન. ૯

(૧) ગ્રં.૪૬૨, પ.સં.૯, અભય. નં.૨૮૬૬. (૨) પ.સં.૭, કૃપા. પો.૪૨.

**(૧૪૭૩) મોહછત્તીસી** ગા.૩૭ ર.સં.૧૬૮૪ ભા. નાગોર

(૧) જુઓ નીચે.

**(૧૪૭૪) મદબત્તીસી** ર.સં.૧૬૮૫ આ.વ.૧૩ મેડતા

(૧) ઉપરનાં બન્નેની પ્રત – પ.સં.૮, મહિમા. પો.૬૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૦૫-૦૬, ભા.૩ પૃ.૯૧૧-૧૪.]

**૬૫૮. ભુવનકીર્તિગણિ** (ખ. ક્ષેમશાખાસ્થાપક ક્ષેમકીર્તિસંતાનીય શિવસુંદર પાઠક–પદ્મનિધાન–હેમસોમ–જ્ઞાનનંદિશિ.)

**(૧૪૭૫) અઘટિત રાજર્ષિ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૬૭ કાર્તિક શુદ ૫ ગુરુ લવેરામાં

**અંત –** **સોલ સઇ સતસઠ્ઠઇ** સંવતે કાતી સુદિ વર માસિ,
પંચમિ ગુરૂવારે સિધિ જોગજી, **સંતિ** પસાય ઉલાસિ. જી. ૯૬
પુરિ **લવેરે** મનિ આણંદ ઘણે, શ્રી **ખેમ**સાખિ ઉદાર,
પાઠક શ્રી **સિવસુંદર** સદગુરૂ, ભવિયણજણ-હિતકાર. જી. ૯૭
તાસુ સીસ નામે વર જાણીયે, વાચક **પદમનિધાન,**
તાસુ સીસ ગણીસ સિરોમણી, **હેમસોમ** ગુરૂ જાણ. જી. ૯૮
શિષ્ય મુખ્ય તસુ કવિયણ મણુહર, **જ્ઞાનનંદિ** ગુરૂરાય,
સીસ **ભુવનકીરતિ**ગણિ ભણે, પામી સુગુરૂ પસાય. જી. ૯૯
**ખરતરગ**ણપતિ શુભમતિદાયગૂ, જુગવર શ્રી **જિણચંદ,**
વિજયમાન શ્રી **જિનસિંહ**સૂરિને, આણી મનિ આણંદ. જી. ૧૦૦
ઇણિ પરિ જીવદયા જે પાલિસ્યે, લહિસ્યે તે ભવપાર,
ભણે ગુણે જે સુણિસી દિન પ્રતિ, તાં ઘરિ મંગલ ચ્યાર. ૧૦૧

(૧) ઇતિ શ્રી જીવદયા ધર્મ્મ વિષયે અઘટિત રાજર્ષિ ચરિત્રં પરિત્રં. શ્રી **બીલ**પુર મધ્યે. પં.જૈન શ્વે.ભં. જયપુર. પો.૫૫.

**(૧૪૭૬) ભરત બાહુબલી ચરિત્ર** ૬ ખંડ ૮૩ ઢાળ ર.સં.૧૬૭૧ શ્રાવણ શુ.૫ ગુરુ **જેસલમેર**માં

**આદિ –** શ્રી **આદીસર** સામિનઇ, કરિ પ્રણામ મનસુદ્ધિ,

વીનતિ એતી વીનવું, આપઉ નિરમલ બુદ્ધિ. ૧
**જેસલમેરઈ** જગતગુરૂ, જીવનરૂપ જિણુંદ,
પ્રભુતા ગુણ કરિ પરગડૌ, પરતખિ પરમાણુંદ. ૨
એહ નવઉ ઓપઈ અધિક, પરમ સુખાકર **પાસ,**
લીણા જન જિહાંકિણુ રહઈ, વંછિત થાનકિ વાસ. ૩
ઇષ્ટ મંત્ર પરિ એહનઉ, નવમંગલ કરિ નામ,
ચીતારૂં નિત ચીતમઈં, અહનિસિ ગુણ અભિરામ. ૪
સંભારૂં **સરસતિ** સહી, સુપ્રસન સામિણિ સાચ,
તુરત દીયઈ તૂઠી થકી, બાલ ભણી વર વાચ. ૫
અચરિજ ઈક અધિકઉ કરૈ, દીઠો જસ દીદાર,
જગિ ઉનમૂલઇ જડપણુઉ, સુખફલ ઘઈ સંસાર. ૬
સગતિ તુહારી **સારદા,** સાચી સુખ સહિનાણુ,
સમરણ તોરઇ મંદ પિણ, હુવઇ બુધ ગુરૂ કવિ માણ. ૭
**દત્ત કુસલ** ગુરૂ દઉલતી, સાચા સાનિધિકાર,
મહત વિહિત હિત મો ભણી, ઘઉ ગુરૂઆ દાતાર. ૮
તિમ પય પણુમું સુગુરૂના, જેહ તણૈ સુપ્રસાદ,
મૂઢમતી પિણ જન લહઇ, જગિ નિરમલ જસવાદ. ૯
સુણતાં ગુણ મોટા તણા, આતમ હુવઇ પરવીત,
સોવન વાણી જલ હુવઈ, સોવન સંગિ વદીત. ૧૦
મોટા જનના ચરિત્ર મુખિ, ભણતાં હુવઇ ભવ-અંત,
કચપચ વાત તજી કરી, સુણિજ્યો તિણ હિવ સંત. ૧૧
શ્રી **આદીસર-ચરિતવર, શેત્રુંજય મહાત્મ્ય,**
તિમ **યુગાદિદેસન** વલી, શાસ્ત્ર શાખિ એ રમ્ય. ૧૨
**ભરત બાહુબલિ** તણુઉ, **ચરિત** કહું ચિત લાઈ,
જનમ કરૂં સફલઉ જગઇ, પાતક જેમ પુલાઇ. ૧૩
વીરા રસ ઇડાં અધિક છઇ, ચરિત્ર શાસ્ત્ર સભાવિ,
ડામિઠામિ રસ ઓર પિણ, સુણિજ્યો ભવિયણ ભાવિ. ૧૪

**અંત –** સંવત **સોલ રસા ઋસિ** માસઇ શ્રાવણઇ રે,
સુદિ પંચમ ગુરૂવાર રે (૨) સિદ્ધિ યોગ પ્રેમ ભાવનઇ રે. ૭
જનમકલ્યાણિક જગગુરૂ સામી **નેમિનઇ** રે.
કીધઉ સુપ્રમાણુ છહિ ખંડ રે (૨) વિસ્તરિજ્યો પંડિત જનઇ રે. ૮

નગરનગીનઉ સોહઇ **જેસલગિરિ** વરૂ રે,
દેવલોક અવતાર જિહાંકિણુ રે (૨) જિણઘર આઠ મનોહરૂ રે. ૯
મૂલ સામિ જયવંતઉ પરતિખ **પાસજી** રે,
સાચઉ સુરતરૂ કંઈ પૂરઇ રે (૨) સેવકની સવિ આસજી રે. ૧૦
જિહાં શ્રી **ખરતર** સંઘ સદા ગુણમણિનિલો રે,
દીપક દર દીવાણ સોહઇ રે (૨) સાસ્ત્રવિચાર કરી ભલઉ રે. ૧૧
ગચ્છ ચઉરાસી માહે જિણ સોભા લહી રે,
બિરૂદ વડા દેખાઇ જુગવર રે (૨) **જિનચંદ** સૂરિવરૂ સહી રે. ૧૨
તાસુ પાટિ ઉદયાચલિ રવિ પરિ દીપતા રે,
જુગવર **જિનસિંહ** સૂરિ પ્રતપઇ રે (૨) વાદ છતીસે જીપતા રે. ૧૩
**એમ** સાખિ સુપ્રસિદ્ધિ ગુણે કરિ આગલા રે,
**સિવસુંદર** ગુરૂરાય પાઠક રે સર્વ્વ ગુણે કરિ નિમ્મંલા રે. ૧૪
તાસુ સીસ **જસસુંદર** વાચક પદ ધરૂ રે,
**પદ્મનિધાન** મુણિંદ તેહનઇ રે (૨) સીસ ચરણ ગુણઆગરૂ રે. ૧૫
**હેમસોમ** ગુરૂ શિષ્ય કવીસર તેહનઇ રે,
**જ્ઞાનનંદિ** ગુરૂરાજ વિનવઇ રે (૨)**ભુવનકીરતિ**ગણિ એ ભણઇ રે. ૧૬
સાહજ્યઇ કવિ **લાવણ્યકીરતિ**ગણિ તણઇ રે,
ભણીયઉ એ સંબંધ સુંદર રે (૨) ઢાલ ત્રિયાસી ઇહાંકિણઇ રે. ૧૭
**ગુજરાતી** તિમ **સિંધૂ મારૂ પૂરવી** રે,
ભાષાયઇ સુપ્રસિદ્ધ સુણતાં રે (૨) પ્રકટઇ મતિ અતિ નવી રે. ૧૮
એહ ચરિત જિકે નર વાચઇ સુભ પરઇ રે,
નિસુણઇ જે વલિ પ્રેમ, તે નર રે (૨) દુસ્તર ભાવસાગર તરઇ રે. ૧૯
શ્રી **જિનકુસલ** સૂરીસરૂ ગુરૂ પસાઉલઇ રે,
ભણીયઉ છઠઉ ખંડ, અદ્દ્ભુત રે (૨) બાવીસ ઢાલે ભલઉ રે. ૨૧
**ભુવનકીરતિ**ગણિ પભણઈ ચરિત ભલી પરઇ રે,
વાચંતાં સુખ કોડિ, દિનપ્રતિ રે (૨) નવનવઉચ્છવ ઘરિઘર ધરે રે. ૨૨

(૧) ઇતિશ્રી બાહુબલિચરિત્રે શ્રી જેસલમેરૂ સંઘાભ્યર્થનયા કૃતે શ્રી પુંડરીકશિવગમન પૌત્રાષ્ટકનવનવતિસુતસહિત શ્રી ઋષભનિર્વાણમહોત્સવ શ્રીમદ્દભાવનાપૂર્વક શ્રી ભરતચક્રવર્ત્તિકેવલસંપત્ શિવસૌધપ્રાપણાદિવાચક ષષ્ટઃ ખંડઃ સમાપ્તઃ. જૂની પ્રત, કવિની સ્વહસ્તલિખિત લાગે છે, પ. સં.૩૩–૧૭, દે.લા.પુ.લા. નં.૯૨૭–૪૫૩. (૨) રાજનગરમધ્યે સં.૧૭૦૨

પો.વ.૧૪ સોમે. પ.સં.૪૨-૧૫, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૨૦. (૩) સં.૧૬૯૦ વૈ.શુ.૯ શનિ સ્તંભતીર્થે ક્ષેમશાખા શિવસુંદર શિ. પદ્મનિધાન શિ. હેમસોમ શિ. જ્ઞાનનંદિ (કવિના ગુરુ) લિ. પ.સં.૬૯, જય. પો.૬૮.

**(૧૪૭૭) જંબૂસ્વામી ચોપાઈ** [અથવા **રાસ**] ૪ અધિકાર ૫૫ ઢાળ ૧૩૬૯ કડી ર.સં.૧૬૯૧ (૧૭૦૫) શ્રા.શુ.૧૧

**આદિ** – જ્યોત પુરાતન મન ધરિ, કરી ત્રિકાલ પ્રણામ,
તુરત ફલે સવિ તેહના, મનના વંછિત કામ. ૧
ધ્યાન ધરો તિણ તેહનો, વિઘન સહુ જિમ જાઇ,
દીપક દીપે કિમ તિહાં, અંધારે રહિવાઇ. ૨
પ્રણમું **વીર** જિણંદના, ચરણસરોરૂહ દોઇ,
છત્રછાયા થઇ જેહની, વસીયે નમીયે સોઈ. ૩
પિરિયે દેખી માનીયે, થેવર નઉમી ઠાસ,
તિમ સદગુરૂને નામ ગઇ, શિષ્ય તણો જસવાસ. ૪
નામ ગ્રહું ઇણિ કારણે, શ્રુતનિધિ **સોહમ**સ્વામિ,
આજ સમે જે સાધુજન, તે વરતે જસ નામિ. ૫
પાથર સરિખો પ્રાણિયો, પ્રતિમા જિમ પૂજાઇ,
ગુરૂ-કારીગર હાથ વસે, પ્રણમું તેહના પાય. ૬
જેઅ કંતપિય ભોગરસ, સઈ વસિ લહિ છોડંતિ,
ત્યાગી તે ઈમ આગમી, આગમ મહિ કહંતિ. ૭
ઉક્તં ચ જેઅ કંતે પિએણુ તીયં,
ત્યાગી જન સિરઇ, વહતો અધિક વખાણ,
બાલવયે અબ્રહ્મનો, તિમ કિધો પચખાણ. ૮
જંબુસામિ મુણિંદનો, રચિસું રાસ રસાલ,
સાંભલિજો વિકથા તજી, બાલ તથા ગોપાલ. ૯
જો પિણ કેઇ ચઉપઇ, ઇણિ અછે અનેક,
તોહી જીહા આપણી, પાવન કરવા વિવેક. ૧૦
ગિરૂયાના ગુણ ગાવતાં, સફલ હુવે અવતાર,
પાપ ટલે ચિરકાલનાં, તરીયઈ લહું સંસાર. ૧૧

**અંત** – ઢાલ ૫ ગીતા છંદની.

સોહમ જંબૂ પટ્ટ અનુક્રમે, કૌટિક ગુણ કુલચંદ હિયડે રમે,
વઈરીશાખા **ખરતરગચ્છપતિ**, શ્રી **જિનરાજ** સૂરીસર ગજપતિ,

શ્રાવક જતી જતિની શ્રાવિકા સેવા કરે,
પાતસાહિ ઝી લગિ જાસ પૂરણ પહુંચિ અતિશય જે ધરે.
ઉબરાઓ આલમ તણા જાણે કવિ વખાણે વડવડા,
કુમતિ હઠિ લાજીયઈ આગલિ ગયા બીહતા બાપડા. ૧
વાદિમયગલ-મદ-ગાલણ ભણી, કેહરિ સમવડિ સોભ લહઈ ઘણી,
**સરસતિ**કંઠાભરણ ગવાવએ, અવિરલ વાણી મધુર સુહાવએ,
સોહાવએ સહુ સુરિ માહે બોલ લીધા નિરવહઇ,
**જિનરંગ સૂરિ**સર સવાઇ જે તહથ જગિ ગહગહે.
તેહનિ શાસનિ વિજયમાને **થંભ** તીરથ પૂરવરે,
શ્રી **થંભણાધિપ પાસ**જિનને લહિ પસાય ભલી પરે. ૨
શ્રી **જિનકુશલ** સુગુરુ સંતાનીયા, **ખેમકીરતિ** વાચક બહુ માનયા,
**ધરણિંદ પદમાવતિ** નિતુ જેહને, સાચે સાંનિધ કરતા તેહને,
ઈકસો દસે (પા. તેહને સઉ ઈકદસે) છંદ અધિકા સીસ જાતિલા થયા,
**ખરતરે** ગચ્છે કીધ ઉન્નતિ ઇષ્ટ સુરની લહિ મયા.
તિહા થકી પસરી **ખેમશાખા** તિહાં ષટ ભાષા તણા,
વર જાણ વીણ પ્રવીણ જિહના કહે કવિયણ ગુણ ઘણા. ૩
શ્રી **શીવસુંદર** પાઠક સીસ એ, વાચક **પદ્મનિધાન** સુસીસ એ,
**હેમસોમ**ગણિ તસુ શિષ્ય સુસંજતી, **જ્ઞાનનંદિ** ગુરૂ વાચક વરમતિ,
વરમતી તાસુ સુશિષ્ય પાઠક **ભુવનકીરતિ** ગણિવરો.
કહે સરસ **જંબુરાસ** નવનવ ઢાલબંધે સુંદરો,
આગ્રહે **ભાવોદયગણી**ને **રાજરંગ** તણે તથા,
વર જ્ઞાનરંગ સુબુદ્ધિ વાધે નિસુણતાં **જંબૂ**કથા. ૪
સંવત **સોલ સહહેં એકાણુંયે,**
(પા.) સંવત **સતરૈ સે પંચોત્તરે,** શ્રાવણ શુદિ, ઇગ્યારસિ વાસરે,
દૂહા ઢાલ તણી ગાથા મિલી, તેરહસય ગુણહત્તરે છંદ છે વલી,
છે વલી ઢાલ ઈહાં પંચાવન, ચ્યાર તિમ અધિકાર એ,
**પરિશિષ્ટપર્વ** તણી ગ્રહી છે સાખિ ઇહાં કિણિ સાર એ,
પુણ્યાઢ્ય પુરષ તણા કથાનક જિમ કહીજે ઊમહી,
તિમ થાઈ રંગરલી વધાવા નવનવી સાતા સહી. ૫
(૧) સર્વ ગાથા ૫૫ ઇતિ શ્રી ભુવનકીરતિ વિરચિતે જંબુચરિતે

ચતુર્થોધિકાર: જંબુ ચતુષ્પદી સંપૂર્ણ. સં.૧૭૬૯ વર્ષે મૃગશીર્ષ માસે કૃષ્ણપક્ષે ત્રયોદસી તિથૌ રવિવાસરે **પાટણ** મધ્યે ઋ. શ્રી ૫ ઉત્તમચંદજી શિ. ઋ. **વેલજી** ઋ. કુશલચંદેન લિ. પ.સં.૨૭–૧૯, સારી પ્રત છે, રા. પૂ.અ. (૨) સંવત ૧૯૨૫ રા. વર્ષે શાકે ૧૭૯૦ પ્રવર્ત્તમાને માસોત્તમ ઉત્તમ માસે યેષ્ટ માસે કૃષ્ણ પક્ષે દ્વિતિય ૬ તિથૌ બુધવાસરે લપીકૃતં શ્રીમત્‌**ત**પાગચ્છ પં. ગંભીરસાગરગણિ **નાગોર** નયર મધે. પ.સં.૪૨–૧૭, અનંત. ભં. (૩) સં.૧૭૨૯ શ્રા.શુ.૫ શુક્રે લ. **વૃદ્ધ ત**પાગચ્છે વૃદ્ધશાખાયાં ભ. રત્નકીર્ત્તિસૂરિ સ્વશિ. **સુમતિકીર્ત્તિ** લ. **પત્તનનગરે**. પ.સં. ૪૭–૧૩, પદ્મસાગર ભં. જૈ.શા. અમદાવાદ દા.૧૩ નં.૫. (૪) પ.સં.૪૪, છેલ્લું ૪૫મું નથી, જિનદત્ત ભં. મુંબઈ પો.૮. (૫) પ્રત ૧૯મી સદીની, પ.સં.૫૦, દાન. પો.૧૪ નં.૨૫૯. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૮૭).]

**(૧૪૭૮) ગજસુકુમાલ ચોપાઈ** સં.૧૭૦૩(૫) માહા વદ ૧૧ ગુરુ ખંભાતમાં

**આદિ** – ત્રિભુવનપતિ પુણ્યતમા, વીતરાગ જસુ નામ,
ઇણ પદિ ગર્ભિત ઇષ્ટને કરૂં ત્રિકાલ પ્રણામ. ૧
ઇષ્ટ એષે કિમ મિષ્ટ મુખે, આપે વચનવિલાસ,
વિગરિ મિઠાઇ મુખ ધર્યાં, કિમ લહીઇ મીઠાસ. ૨
તિમ **નેમીસર**સામિના, પ્રણમું ચરણસરોજ,
હેલાઈ જીતી જિણઇ, મોહનૃપતિની ફોજ. ૩
તેહ તણા ગુણ ગાયસ્યૂં, તાસ તણો ગુરૂ એહ,
સદા સુપૂત પિતા ભણી, ગવરાવે ધરિ નેહ. ૪
પોતાના ગુરૂને નમું, વારવાર ધરિ પ્રીતિ,
કીડીથી કુંજર કિયો, તે ગુણ આવે ચિંતિ. ૫
બાંધ્યા કર્મ ખપે તપે, આગમવચન પ્રમાણ,
નવાં ન બાંધે સંજમી, તિણિ બિહુંથી નિરવાણ. ૬
ઉપશમશોભા તપ તણી, જતીધરમ ધુરિ તંત,
શ્રમણપણાનો સાર તિમ, સાખિ દિએ સિદ્ધંત. ૭

**અંત** – **ગજસુકુમાલ** મહામુનિ આ ચૌપૈ રે ઉપસમને અધિકાર
સાંભલ ગુણ એહ જ ધરજ્યો જીવમેં રે પરમ રહસ્ય વિચાર. ૨
**તીન ગગનિ રિસ સાસ** વદિ મધ ઈકાદસી રે મૂલનક્ષત્ર ગુરૂવાર

**થંભ**તીરથ પુરિ **થંભણપાસ** પસાઉલેં રે ધ્યાન હિયેં તસુ ધાર. ૩
**સોહમ**સાંમિ પરંપર પાટિ અનુક્રમેં રે **કોટિક**ગણ-કુલચંદ,
**વેરી**સાષા બિરૂદ લહ્યોં વાદે ષરો રે **ષરતર** તિણ સુષકંદ. ૪
**અભયદેવ જિનવલ્લભ દત્ત** જિહાં થયા રે **કુશલ** સુરિંદ સરીક,
જીવનશ્રી **જિનરાજ** પટોધર પરગડો રે નૂર ઘણેં નિરભીક. ૫
સકબંધી શ્રી **સાહજહાંન** જહાનમેં રે પતસાહેં સિરદાર
તાસ હુકમ ફુરમાણેં જયત તણાં ધણી રે ગચ્છપતિ ગુણભંડાર. ૬
સૂરસવાઇ શ્રી **જિનરંગ** સૂરીસરૂ રે વિજયમાંન વરરાજ,
**ષેમ**સાષ ષટભાષા-આગમ-કસવટી રે ઉવઝાય સિરતાજ. ૭
શ્રી **સિવસુંદર** શિષ્ય પવર વાચક પદે રે **પદ્મનિધાન** ગણીસ
**હેમસોમ**ગણી સેવક વાચક ગુણનિલા રે **ગ્યાનનંદ** ગુરૂસીસ. ૮
**ભુવનકીરતિ** કહે પાઠકિ ભાવઇ અતિઘણે રે ઉપસમ ધરિ **સંબંધ**,
સિષ્ય ભગત **ભાવોદય**ગણિને આદરે રે લહિવા સુભ **અનુબંધ**. ૯
શિષ્ય સુશિષ્ય વિનિત ગુણઇ સોહમણઉ રે, **રાજરંગ**ગણિ રંગિ,
પરતિ લિખિલીખિ આપી પરનઇ વાંચવા રે **જ્ઞાનરંગ** મુનિ સંગિ. ૧૦
અષ્ટમ અંગિ પુરાતન ચરિત વિલોકીનઇ રે, તિમ નિજ મતિ-વિન્યાસ,
કહતાં અધિકો ઓછઉ જે કહ્યઉ હૂઇ રે, મિચ્છાદુક્કડ તાસ. ૧૧
સંતિ કરી સંવેગ ભરી મંગલ કરી રે, મોહ હાર જિણ વાંણિ વાણિ,
ચિત ધરી ચિરસંચિત પાપ પણાસતી રે, ભવ લખ દલણી જાણી. ૧૨
લાભ એમ જાણી કરી કીધી ચઉપઇ રે, રહિયો **જાં** રવિચંદ,
ભણતાં ગુણતાં સુણતાં ચઉવિહ સંઘનઇ રે, થાવઉ અતિ આણંદ. ૧૩

કલશ

શ્રી **વીર** જિનવર પાટપાટેં ગચ્છ **ખરતર**સેં ધણી,
શ્રી **જિનરંગ** સૂરીંદ રાજેં **ષેમ**સાષેં દિણમણી,
શ્રી **ગ્યાંનનંદ** ગણીંદ વાચક ચરણસેવક તાસ એ,
શ્રી **ભુવનકીરતિ** કહે **ગજસુકુમાલ** મુનિનો રાસ એ. ૧

(૧) સં.૧૭૧૮ વર્ષે આસૂ વદિ ૫ લિ. વાર બુ. પ.સં.૨૪-૧૩, રત્ન.ભં. દા.૪૩ નં.૪. (૨) સં.૧૭૩૩ શ્રા.શુ.૧૩ ગુરૂ **બી**નાતટ મધ્યે લિ. **શાં**તિકુશલ મુનિના. પ.સં.૩૭-૧૭, અનંત. ભં.૨. (આમાં રચ્યા સં.

૧૭૦૫ આપેલ છે.) (૩) લિ.સં.૧૭૭૯ પ્રથમ શ્રાવણ શુ.૧૦ ગુરૌ પં. **પ્રી**તિવિજયગણિ શિ. પં. **ભી**મવિજયગણિ શિ. પં. પુણ્યવિજયગણિના-લેખિ શ્રી **સોલંકી કંબોઈ** નગરે શ્રી **પંચાસર પાર્શ્વ**જિનપ્રસત્તેઃ. પ.સં.૨૧-૨૩, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૬૪. (૪) પ.સં.૧૩, પ્ર.કા.ભં. નં.૨૭૬. (૫) સંવત ૧૭૫૫ વર્ષે આસો સુદિ ૧૧ બુધે શ્રી ઉદયપુર મધ્યે લપિ-કૃતં. ઈડર બાઈઓનો ભં.

**(૧૪૭૯) અંજનાસુંદરી રાસ** [અથવા **ચોપાઈ**] ૩ અધિકાર ૪૩ ઢાળ ૭૦૩ કડી ર.સં.૧૭૦૬ મહા શુ.૧૩ ગુરુ ઉદયપુર

**આદિ** – ૯૦ શ્રીમદ્ વૃષભદેવાય નમઃ શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથાય નમઃ

દોહા કેદાર રાગે.

કરતાં સગલી સાધના, સત્ય ગુરૂ કહવાય,
હૂં પિણ ઇહાંકિણિ તે ભણી, પ્રથમ નમું ગુરૂપાય. ૧
અરિહંતા સરીરગા, આચારિજ ઉવઝાય,
મુનિવર પહિલે અક્ષરે, સિદ્ધિ જીયઇની થાઇ. ૨
ૐકાર અપાર જસુ, મહિમા કહી ન જાંઇ,
સર્વ મંત્ર પદને ધુરઇ, લીજઇ સીસ ચઢાઇ. ૩
વિઘનવિડારણ એહનઉ, ધ્યાન હીયઇ દઢ રાષિ,
**હેમ**સૂરિકૃત **પદમવર, ચરિત્ત** તણી ધર સાખિ. ૪

**અંત** – **મહાવીર** રાજન તણૈ પટ્ટક્રમઇ રે **વઈરી**શાષિ પ્રસિદ્ધ
**કોટિક**ગણ કુલચંદ કલાનિલો રે **ખરતર**ગચ્છ વિસુદ્ધ. સી. ૨
શ્રી ***જિનરાજ*** સૂરીસરૂ પાટઈ દિનકરૂ રે આગમ અરથનિધાંન
શ્રી ***જિનરંગ*** સૂરીસર **સરસતિ**વર વસઇ રે જાંણે સરવ વિધાંન. સી. ૩
તસુ આદેસઈ સંવત **સતર છડોતરઇ** રે **ઉદયાપુર** ચૌમાસ
***જગતસિંઘ*** રાણો ગાજઈ જિહાં રે હિંદૂપતિ તસ વાસિ. સી. ૪
***જંબુવતી*** જસ માતા જગમિં પરગડી રે તેહ તણાં પરધાંન
**કેસરિ** મંત્ર તણા સુત કેસરી રે જિહાં તિહાં લહતાં માંન. સી. ૫
દેવભગતિ ગુરૂભગત યથાસગતે કરી રે ગચ્છદીપાવણહાર,
મંત્રીસર મનમોટઇ હાસો માનીયઇ રે તસ બંધવ જડધાર. સી. ૬
ત્યાગ-ભોગસોભાગગુણે કરી આગલો રે ગુણરાગી નિતમેવ,
શ્રી **સુપાસ**જિણંદ તણી એકણપગઇ રે સાધે મન સુદ્ધ સેવ. સી. ૭

જાચકભમર ભમૈ જસુ પાષલઇ રે મઉજી (મોજ) દીયઈ મકરંદ,
**ભાગચંદ** વડભાગી વિકસિત મુષિ સદા રે નિરૂપમ જૈ અરવિંદ.
સી. ૮

તસ કથનિ સુદિ માઘ તણી તૃતીયા દિનઇં રે સુભજોગિ ગુરૂવાર,
અછઈ નવેરસ ઇણુ મેલેયો જોઇને રે અધિકારઇ અધિકાર. સી. ૯
**ખરતરગચ્છ** સદાઈ સુરતરૂ સારિષો રે સાષિ વડી **ખેમસાષિ**,
ફલ સરીષા ગુરૂ હૂઆ ઈણમઇ વડવડા રે મીઠા હીયમઇં રાષિ. સી. ૧૦
**હેમસોમ** ગુરૂરાય સુસીસ તિયાં તણા રે વાચકપદવીધાર,
**ગ્યાંનનંદી** ગુરૂરાજ તણઇ સુપસાઉલઇ રે જયવંતો પરિવાર. સી. ૧૧
ઈમ શ્રી **ભુવનકીરતિ** કહિ ભાવ ધરી ઘણો રે ગિરૂઆનો જસવાસ,
અધિકો ઓછો ઇહાંકિણ જેહ કહ્યો રે હુવઇ રે મિછાદુકડ તાસ. સી. ૧૨
સીલપ્રભાવઈ સમકિતગુણનઈ ધારવિઇ રે, દિન પ્રતિ કોટિ કલ્યાંણ,
તિણિ એ ભણતાં ગુણતાં સુણતાં ચઉપઇ રે, જીવિત જનમ પ્રમાણ.
સી. ૧૩

દૂહા સોરઠીયા.

સાત અધિક સઇ સાત, દૂહા ગાથા દુઈ મિલ્યાં
શ્લોક તણા સંખ્યાત, સાધિક એક સહસ્ત્ર છઈ. ૧
તિમ છઈ ઢાલ ત્રયાલ, નવલી જાતઇં નિરખિજ્યો,
**અંજનાચરિત** ઉરાલ, **ભુવનકીરતિ** ઈણ પરિ ભણઈ. ૨

—સર્વ ગાથા ૨૫૩ અધિકાર ત્રયઅ, સર્વગાથા દૂહા ૭૦૭ પ્રમાણ.

(૧) સંવત્ ૧૭૫૩ વર્ષે મિતી વૈશાષ વદિ ૧૩ દિને શ્રી **ષરતર-ગચ્છે** શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** શાષાયાં શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** વિજયરાજ્યે વાચા-નાચાર્ય ધુર્યવર્ય ગાંભીર્ય વા. શ્રી ૧૦૮ શ્રી શ્રી શ્રી **દયાશેષરજીગણિ** ગજેંદ્રાન્ વા. શ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રી શ્રી શ્રી **કલ્યાણહર્ષજી** ગજેંદ્રાન્ તત્-શિષ્ય પં. પ્ર. શ્રી **પદ્મતિલકજીમુનિ** તચ્છિષ્ય પં. **ધર્મસુંદર** લિખતં. વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુર. (૨) ડે.ભં. (૩) સંવત ૧૭૨૬ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૬ દિને ભોમવાસરે શુકલપક્ષે. શ્રી **અંચલગચ્છે** શ્રી પંડિતશ્રી ૫ **રવિ-સાગરજીગણિ** તતશિષ્ય મુનિશ્રી **હિતસાગરજીગણિ** તત્શિષ્ય મુનિ **દીપ-સાગરેણ** લપીકૃતં ગુઢલા મધ્યે મહારાણા શ્રી **રાજયસિંઘનઇ** રાજ્યઈ ચોપઈ લિપીકૃત કીધી. **મેદપાટ** દેસ મધ્યે શ્રી ૐ હ્રીં શ્રીં કલીં નમઃ. પ.સં.૨૮–૧૪, અનંત. ભં. (૪) સં.૧૭૭૦ વર્ષે પ્રથમ આષાઢ સુ.૧૨

રવિ શ્રી **પોસાલ વડી** ભટ્ટારક શ્રી **લક્ષ્મીસાગર** સૂરીશ્વરાણાં શિ. **તેજસા-ગર** શિ. **રંગસાગર** શિ. ગણિ **રામસાગર** લિ. **સરસ્વતીપ્રસાદાત્ સૂરત** બિંદરે લિપીકૃતઃ. પ.સં.૨૩-૧૫, ગુ. (૫) પ્રત ૧૮મી સદીની, પ.સં.૧૯, દાન. પો.૧૩ નં.૨૩૮. (૬) પ.સં.૨૧, અભય. પો.૧૧ નં.૧૦૧૮. (૭) સં.૧૭૨૫ ભા.વ.૮ બુધ **એમ**શાખાયાં ઉ. સુમતિસિંધુરગણિ શિ. **લબ્ધિ**-વિલાસેનાલેખિ. પ.સં.૨૬-૧૬, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૫૩. (૮) ચુનીજી ભં. નયા ઘાટ કાશી (વે. નં.૬). (૯) સં.૧૭૩૪ આ.વ.૫ **નાગપુર** મધ્યે મહો. **કુશલધીર** શિ. વા. **કુશલલાભ** લિ. પ.ક્ર.૨થી ૧૯, અભય. નં.૨૪૪૫. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬૧-૬૬, ભા.૩ પૃ.૧૦૫૦-૫૫.]

## ૬૫૯. શાંતિકુશલ (ત. વિજયદેવસૂરિ-વિનયકુશલશિ.)

**(૧૪૮૦) અંજનાસતી રાસ** ૧૦૬ કડી ર.સં.૧૬૬૭ મહા શુદ ૨

આરંભ સુવર્ણગિરિમાં (જાલોરમાં), પૂર્ણ જસોલામાં

**આદિ** – રાગ આસાઉરી દૂહા

સરસ વચનવર **સરસતી**, તું જગદંબા માય,
**કાસ્મીરી** સમરૂં સદા, ષજૂરણઈ વરદાય. ૧
વીણાપુસ્તકધારિણી, કમંડલુ કરિ ભરિ ભારિ,
હંસગમનિ હંસાસનિ, તું ભલઇ સિરજી કિરતાર. ૨
તું સોભાગિણિ ઝિગમગઈ, જિમ ઝબઝબકઇ વીજ,
તું સુરતરૂની મંજરી, તું અખ્યર તું બીજ. ૩
આકાસઇં તું ઉજલી, ભૂતલિ કીધુ વાસ,
પાતાલઈં તું પરગડી, ત્રિભવનિ લીલવિલાસ. ૪

*

રાસ રચેસ સતી **અંજના**, આલસ મ કરિ અયાણ,
આવી તુઝ મુખ અવતરી, આજ હુઉ સુવિહાણ. ૧૯
આગે મનહિં હઉં, રાસ રચઉં મંડાણ,
જો વર લાધો **શારદા**, તો વચન કરૂ પરમાણ. ૨૦

**અંત** – રાસ રચ્યુ સતી **અંજના**, મઇ જરની ચઉપઇ જોઇ રે,
અધિકું ઉછઉં જે કહ્યું, મુઝ મિછાદુકડ હોઇ રે. ૧૦૧
સંવત **સોલઈ સતસઠઇ**, માહા સુદિની બીજ વખાંણું રે,
**સોવનગિરિ** માંડિઉ, **જસોલઇ** પૂરૂ જાંણું રે. ૧૦૨

**તપગચ્છ**નાયક ગુણનિલઉ, **વિજયસેન** સૂરીસર ગાજઇ રે,
આચારિજ મહિમા ઘણુ, **વિજયદેવ** સૂરીપદ છાજઇ રે. ૬૦૩
તાતપ ચાંદ્રણિ પરગડઉ, જસ મહિમાકીરતિ ભરિઉ રે,
**માન પ્રેમલદે** ઊરિ ધર્યું, **દેવકિ પાટણિ** અવતરિઉ રે. ૬૦૪
**વિનયકુશલ** પંડિતવરૂ, પરઉપગારી ગુણદરિઉ રે,
ચરણકમલસેવા લહી, **શાંતિકુશલઈ** એ રાસ કરિઉ રે. ૬૦૫
અવિચલકીરતિ **અંજના**, જાં રવિશશિ હીડઇ આકાસઇ રે,
પઢઇ ગુણઇ જે સાંભલઇ, રહિ લખિમી તસ ઘરવાસઇ રે. ૬૦૬

(૧) પ.સં.૧૭-૧૭, સીમંધર. દા.૨૨ નં.૩૦. (૨) **સં. સોલ અઠ-સઠા વૈ. સુદિ ૧૦ ગુરૌ** ગણિ **શાંતિ**કુશલ લ. પ.સં.૨૬-૧૩, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭. (કવિસ્વલિખિત)

**(૧૪૮૧)** + **ગોડી પાર્શ્વનાથ સ્ત.** ર.સં.૧૬૬૭

**આદિ** – **સારદ** નામ સોહામણું મનિ આણી હો અવિહડ રંગ,
**પાસ** તણો મહિમા કહૂં જસ તીરથ હો જિમ ગાજૈ ગંગ. ૧
**ગોડી** પરતા પૂરવિં **ચિંતામણ** હો તું લીલવિલાસ,
**અંતરીક** મોરે મને **વરકાણે** હો તું સોહે **પાસ**. ગો. ૨

**અંત** – અલખ નિરંજન તું લિખ્યો અતુલીબલ હો તલભાણુ,
**શાંતિકુશલ** ઇમ વિનવઇ તું ઠાકુર હો સાહિબ સુલતાણ. ૩૦
**તપગચ્છ**તિલક તડોવડિં પાય પ્રણમી હો **વિજયસેન**સૂરીસ,
સંવત **સોલ સતસઠે** વીનવીઓ હો **ગોડી** જગદીસ. ૩૧

કલસ.

ત્રેવીસમો જિનરાજ જાણી હિઈ આંણી વાસના,
નર અમર નારી સેવ સારી ગાઇ શ્રી **પાસ**ના,
**વિનયકુશલ** ગુરૂ ચરણસેવક **ગોડી** નામઈ ગહગહઈ,
કલિકાલ માંહિં **પાસ** પરગટ સેવ કરતાં સુખ લહઈ. ૩૨

[મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૮૪, ૪૦૪, ૪૩૫).]

પ્રકાશિત: ૧. પ્રા.તી.સં. પૃ.૧૯૮-૨૦૦. [૨. ગોડી પાર્શ્વનાથ સાર્ધ-શતાબ્દી સ્મારક ગ્રંથ.]

**(૧૪૮૨) ઝાંઝરિયા મુનિની સઝાય** ૧૦૨ કડી ર.સં.૧૬૭૭ વૈ.વ.૧૧ બુધ સ્યાંણામાં (છાણી ?)

**આદિ** – **સરસતિ** કોમલ સારદા, વાંણી વર દ્યો માય,

**પયઠાણપુર** પાટણ ધણી, સબલ **મકરધ્વજ**રાય. ૧
**મદનબ્રમ** તસુ બેટડો, સીલવંત સુવિચાર,
અવર નહી અવનીતલઇ, મુનીવર મોહનગાર. ૨
ચરીઅ ભણું મનહેત સિઉં, આણી અવિચલ રાગ,
**શાંતિકુશલ** કહઇ સાંભલઉ, હુવઇ મઈં લાધઉ લાગ. ૩

**અંત –** સંવત **સોલ સત્તોતરે, શ્યાંણા** નગર મઝારિ હો,
વઇશાખ વદિ એકાદસી, થુણિઉ મિ બુધવાર હો. ૧૦૦
**વિજયદેવ**સૂરીસરૂ, ગણધરપદ ગણધાર હો,
**તપ**ગચ્છનાયક ગુણનિલઉ, જિનસાસનનઉ સિણગાર હો. ઝાં. ૧
**વિનયકુશલ** પંડિતવરૂ, પંડિતપદ સિરતાજ હો,
**શાંતિકુશલ** ભાવિઇં ભણુઈ, સફલ સફલ દિન આજ હો. ૨

(૧) ઇતિ શ્રી ઝાંઝરિઆ ઋષિ સઝાય સંપૂર્ણ. ગણિશ્રી **ભાવકુશલ** શિષ્ય મુનિ **હંસકુશલે**નાલિખિ. ગણિશ્રી ૫ શ્રી **રૂચિકુશલ** શિષ્ય ગણિશ્રી **રામકુશલ** પઠનકૃતે સં.૧૭૦૧ વર્ષે પોષ સુદિ ૧૫ દિને. [ભં?] (૨) સં.૧૭૮૪નો એક ચોપડો, જશ.સં.

**(૧૪૮૩) [+] ભારતી સ્તોત્ર** [અથવા છંદ અથવા **અજારી સરસ્વતી** અથવા **શારદા છંદ**] ૩૩ કડી

**આદિ –** સરસ વચન સમતા મન આંણી, ૐકાર પહિલો ધુરિ જાંણી.

**અંત –** કલશ.

સુલલિત સરસ સાકર સમી, અધિક અનોપમ વાંણી,
**વિનયકુશલ** પંડિત તણી, કરી સેવ મેં લાધી વાંણી,
કવિ **શાંતકુશલ** ઉલટ ધરી, નિજ હીયડેં આણિ,
કીયો છંદ મનરંગઈ ૐકાર, સમરી **શારદા** વખાંણી,
તવ બોલી **શારદા** જે છંદ કીધો, ભલી ભગતેં વાચા માહરી,
હું તૂઠી મેં વર દીધો તૂં લીલા કરિસ, આસ્ફલસી તાહરી. ૩૩

(૧) ચેલા **ચેતસી** વાચનાર્થં. પ.સં.૨-૧૫, મારી પાસે. [મુપુગૂહસૂચી, **હેજૈજ્ઞાસૂચિ** ભા.૧ (પૃ.૨૭૭, ૫૧૮, ૫૯૯).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન છંદ સંગ્રહ. ૨. મણિભદ્રાદિકોના છંદનું પુસ્તક.]

**(૧૪૮૪) + સનતકુમાર સઝાય**

**આદિ – સરસતિ** સામિણિ પાએ લાગું

(૧) આ.ક.ભં.

પ્રકાશિત : ૧. સ.મા.ભી. [૨. જૈન સઝાય સંગ્રહ (સારાભાઈ નવાબ) તથા અન્ય સઝાયસંગ્રહોમાં.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭૧-૭૨, ભા.૩ પૃ.૯૪૪-૪૬.]

**૬૬૦. રાજચંદ્રસૂરિ** (પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ-રામચંદ્રસૂરિપટ્ટે)

**(૧૪૮૫) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.** ર.સં.૧૬૭૮(૬૭) ચૈ.૨

(૧) પ.સં.૫૯, હા.ભં. દા.૩૬ નં.૮. (૨) પ.સં.૭૨, જશ.સં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૦, ૪૭૦, ૪૭૧, ૫૪૫, ૫૬૮).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૬. અન્ય હસ્તપ્રતયાદીઓમાં કૃતિની ર.સં.૧૬૬૭ નોંધાયેલ છે.]

**૬૬૧. ગુણવિજય** (ત. કમલવિજય અને વિદ્યાવિજયશિ.)

**(૧૪૮૬) ૭૨૦ જિનનામ સ્ત.** ર.સં.૧૬૬૮ ચૈત્ર રવિ જાલોરમાં

**આદિ** – **સરસતિ** સરસ વચન વરસતી, રાજહંસ ગજગતિ મલ્હપતિ
સમરી સૂણસ્યું જિન જગદીસ, સાત સયાં ઊપરિ વલી વીસ. ૧
**ભરત ઐરાવત** હુઈ દુઇ ક્ષેત્ર, જાણુકિ ભૂમિભામિનીનેત્ર
**જંબૂ ધાતકિ પુષ્કર** ખંડ, અઢીદીપ દશક્ષેત્ર અખંડ. ૨
અતીત અનાગત નઇ વર્ત્તતા, ચઉવીસી જિનવર વિહરતા,
ચોવીસીઈ જિન ચોવીસ, દસ ક્ષેત્ર ચોવીસી ત્રીસ. ૩

**અંત** – એ જિનનામ પ્રસાદ થકી તુ ભ. પૂત્ર કલત્ર પરિવાર તુ
ભાગ સોભાગ સોહમણા તુ ભ. લહિઇ જયજયકાર તુ,
**તપ**ગચ્છપતિ ગુરૂ મલ્હપતો તુ ભ. સકલસૂરિ-સિરતાજ તુ,
શ્રી **વિજયસેન** સૂરીસરૂ તુ ભ. શ્રી **વિજયદેવ** યુવરાજ તુ,
તસ ગછિ ગુણરયણાયરૂ તુ ભ. સુવિહિત પંડિત સીહ તુ,
શ્રી ગુરૂ **કમલવિજય** જયુ તુ ભ. **વિદ્યાવિજય** બુધ લીહ તુ,
તાસ સીસ ભણિ પરિ કહિ તુ ભ. ચૈત્રી દિન રવિવાર તુ,
સંવત **સોલ અડસઠિ** તુ ભ. ગઢ **જાલોર** મઝારિ તુ. ૭૯

કલસ.

ઇમ સાધુસિંધુર ભુવનબંધુર જિનધુરંધર ધ્યાઇયા,
કરકમલ જોડી માન મોડી ભગતિ જુગતિ ગાઇયા,
શ્રી **કમલવિજય** મુણિંદ વાચક **ગુણવિજય** કહિ જિન તણાં
નિત નામ ભણતાં શ્રવણિ સુણતાં ઘરે રંગ વધામણાં. ૮૦

(૧) ઇતિશ્રી ઐરવત ક્ષેત્ર ૧૫ ચોવીસી સ્ત. પંચ ભરત પંચ ઐરવત ૩૦ ચોવીસી ૭૨૦ જિનનામ સ્તવનં. લિખિતં શ્રી રવિવર્દ્ધનગણિભિઃ. [ભં.?] (૨) પ.સં.૩-૨૩, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૧૫૦. [લીંહસૂચી.]

**(૧૪૮૭) + વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ સ્વાધ્યાય** ૪ ઢાલ સં.૧૬૭૨ પછી લગભગ મેડતામાં

**આદિ** – **સરસતિ** ભગવતિ ભારતીજી, ભગતિ ધરી મનિ માય,
પાય નમી નિજ ગુરૂ તણાજી, થુણસ્યું **તપ**ગચ્છરાય;
જયંકર **જેસંગ**જી ગુરૂરાય, નામિ નવનિધિ પામિઇજી,
દર્શનિ દારિદ્ર જાય, જયંકર **જેસંગ**જી ગુરૂરાય.

**અંત** – સઘલા પંડિત માંહિ વડો, શ્રી **કમલવિજય** ગુરૂસીંહ,
તાસ સીસ **વિદ્યાવિજય**, સુવિહિત પંડિત લીહો રે. ગુરૂ. ૫૧
**વીર હીર** દુઇ દીપતા, **મેડતા** નગર મઝાર,
તસ પસાય પામી કરી, ગાયો એ ગણધારો રે. ગુરૂ. ૫૨

કલશ.

ઇમ થુણ્યો ગણધર સાધુસિંધુર, ભૂવનબંધુર ગુણધરો
શ્રી **વિજયસેન સૂરિંદ** સુંદર, સકલ સંઘ સુહંકરો.
તસ પટ્ટભૂષણ દલિતદૂષણ, **વિજયદેવ** દિવામણી,
**ગુણવિજય** પંડિત ઇમ પયંપઇ, ચિર તપો **તપ**ગચ્છધણી. ૫૩

[હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૫).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય. ૨. ઐતિહાસિક સઝાયમાલા ભા.૧ પૃ.૩૫-૩૯.

**(૧૪૮૮) [+] નેમિજિન ફાગ** ૯૫ કડી ર.સં.૧૬૮૧ વસંત માસમાં

**આદિ** – શ્રી ગુરૂ **ગૌતમ સારદા**, સારદસસિ મુખનૂર, લલના,
**નેમિ**કુમર ગુણ ગાવતાં, હર્ષ હિઇ ભરપૂરિ, લલના,
ફાગ રમઇ રલિઆમણો. આંકણી ૧
જે નર ચતુર સુજાણ લલના, ફાગ રંગલો તે રમઇ,
પામઇ કોડિ કલ્યાણ લલના, ફાગ રમઈ રલિઆમણો રે. ૨

**અંત** – ઘણા દિવસનો અલજ્યો, જોવા ગઢ **ગિરિનાર**, લલના,
આજ મનોરથ મુજ ફલ્યા, મિલીઓ **નેમિકુમાર**, લ. ફાગ રમઇ. ૯૧
સંવત **સોલ ઇકયાસીઇ**, મોટઇ માસ વસંત, લ.
ફાગ ફૂલમાલા કરી, પૂજ્યો **રાજલિ**કંત, લ. ફા. ૯૨

**ઊજલ**ગિરિ શિર ઊપરિં, રંગઇ રચીઉ ફાગ,
ભણઇ ગુણઇ જે સાંભલઇ, તસ ઘરિ સુખ સોભાગ, લ. ફા. ૯૩
શ્રી ગુરૂ **કમલવિજય** જયો, **વિદ્યાવિજય** ગુરૂ સીસ લ.
**ગુણવિજય** પંડિત વીનવઇ, પૂરો મનહ જગીસ લ. ફા. ૯૪

કલસ

**ગિરિનાર** ગિરિવર શિખર શેખર સંથુઓ **નેમીસરો**,
જિનરાજ **રાજલિ** હૃદયપંકજ કેલિ લીલા મધુકરો.
શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિંદ **તપ**ગણ-ગગનમંડલ દિનકરો,
શ્રી **કમલવિજય** મુણિંદ સેવક **ગુણવિજય** જયજયકરો. ૯૫

[પ્રકાશિત : સ્વાધ્યાય, નવેંબર ૧૯૮૦ પૃ.૬૭-૮૧.]

**(૧૪૮૯) + વિજયસિંહસૂરિ (વિજયપ્રકાશ) રાસ** (ઐ.) ૨૧૩ કડી
ર.સં.૧૬૮૩ વિજયાદશમી, સિરોહીમાં

**આદિ** – પ્રથમ નાથ પૃથ્વી તણા, પ્રણમું પ્રથમ જિણંદ,
માતા **મરૂદેવી** તણો, નંદન નયણાનંદ. ૧
**સીરોહી** મુખ મંડણો, દુઃખનો ખંડણહાર,
**ઋષભદેવ** સહિઅ સાબલ, વાંછિતફલદાતાર. ૨
જગપતિ જિનપતિ જે ધરઇ, ગજલાંછન નિસદીન,
**હીરવિજયસૂરિ** હાથ સ્યું પ્રે, થાપ્યો જગદીસ. ૩
**અજિતનાથ** જગ જીપતો, દૌલતિકર દીદાર,
**ઓસવંશ**નઇ દેહરઇ, જપતાં જયજયકાર. ૪
**શાંતિ** શાંતિકર સોલમો, પરમ પુણ્ય અંકુર,
નગરશિરોમણિ **શિવપુરી**, સુહવિ શિર સિંદૂર. ૫
કમઠ કાઠથી કાઢિઓ, જિણિ જલતો ભુજગિંદ,
લાખ ચ્યુંવાલીસ ઘર ધણી, તે કીધો **ધરણીંદ**. ૬
તે દુઃખચિંતાચૂરણો, પૂરણ પૂરઇ આસ,
પ્રહ ઊઠી પ્રભુ પ્રણમિઇ, શ્રી **જીરાઉલિ પાસ**. ૭
સાસનસાહિબ સેવીયઇ, સમરથ સાહસ ધીર,
**બંભડવાડિ**મંડણો, વીર વાડ **મહાવીર**. ૮
વચન સુધારસ વરસતી, **સરસતિ** દિઉ મતિ માય,
**કમલવિજય** ગુરૂપદકમલ, પ્રણમું પરમ પસાય. ૯
**હીર** પાટિ **જેસિંગજી**, પાટિ પ્રગટ જગીસ,

શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિસરૂ, જીવો કોડિ વરીસ. ૧૦
તિણિ નિજ પાટિં થાપીઓ, કુમતિ-મતંગજ-સીહ,
**વિજયસિંહ** સૂરીસરૂ, સકલ સૂરિ સિર લીહ. ૧૧
રાસ રચું રલીયામણો, મનિ આણી ઉલ્લાસ
**વિજયસિંહસૂરિ** તણો, સુણયો **વિજયપ્રકાશ**. ૧૨
સાવધાન સજ્જન ! સુણો, પહિલા દિઉ દુઇ કાન,
ખંડાની પૃથ્વી કહી, વિદ્યાનાં છઇ દાંન. ૧૩

**અંત** – ચૌમાસુ ગુરૂજી કરઇ, **સીરોહી** સુખઠામ
**તેજપાલ** શાહ પ્રમુખ સહુ, સંઘ કરઇ શુભકામ. ૨૦૭
**વિજયદસમી** દિન દીપતુ, **વિજયદેવ** ગુરૂ પાસ
**વિજયસિંહ** સૂરિ તણો, ગાયઉ **વિજયપ્રકાશ.** ૨૦૮

રાગ ધન્યાશ્રી

**મહાવીર** જિન પાટિ ધુરંધર, સ્વામી **સુધર્મા** સોહઇજી
**જંબૂ પ્રભવ શય્યંભવ** સૂરીય, **યશોભદ્ર** મન મોહઇજી
ઇમ અનુક્રમિ **જગચ્ચંદ્ર** મહામુનિ, ચ્યુંઆલીસમિ પાટિજી
**તપા** બિરૂદ તસ રાણઇ થાપ્યું, **મેદપાટિ** આઘાટિંજી. ૨૦૯
તિણિ **તપગણિ** ગુણવંત પાટિં, **દેવસુંદર** સુખકારીજી
પંચાસમ પાટિઇં ગુરૂ સુંદર, **સોમસુંદર** ગણધારીજી
તેહ થકી છપન્નમિં પાટિં, **આણંદવિમલ** મુણિ-ઇંદોજી
**તપાગચ્છ** જેણિ નિરમલ કીધઉ, જિસો આસોઇ ચંદોજી. ૨૧૦
સત્તાવનમિં પાટિ પરમગુરૂ, **વિજયદાન** વૈરાગીજી
અઠ્ઠાવનમિ પાટિ હીરો, **હીરજી** ગુરૂ સોભાગીજી
ઉગુણસઠ્ઠમિ પાટિ પુરંદર, **વિજયસેન** ગચ્છધારીજી
પાટિ સાઠિમઇ **વિજયદેવ** ગુરૂ, ગુણ ગાવઇ સુરગોરીજી. ૨૧૧
**હીર જેસંગજી** પાટ દીપાવઇ, **વિજયદેવસૂરિ** સીહોજી
પૂજ્ય નામ કર્મ તપ ધર્મિંઈ, રાખઇ **તપગચ્છ**લીહોજી
તસ પટ દીપક રતિપતિજી, એક **વિજયસિંહ** સૂરીસોજી
ઇકસઠમિ પાટિં પુરૂષોતમ, પૂરઇ સંઘ જગીસોજી. ૨૧૨
**સોલ ત્યાસીઆ** વર્ષિ હર્ષિ, **સીરોહી** સુખ પાયઉજી
**ઋષભદેવ** પ્રભુ પાય પસાયઈ, **વિજયસિંહસૂરિ** ગાયોજી
**કમલવિજય** જય મંડિત પંડિત, **વિદ્યાવિજય** ગુરૂ ચેલોજી

**ગુણવિજય** પંડિત ઇમ પયંપઈ, વાધઉ **તપગચ્છ**વેલોજી. ૨૧૩

(૧) પ.સં.૧૧, તત્કાલીન લિખિત, જયચંદ ભંડાર, વિકાનેર, બંધન નં.૬૯.

પ્રકાશિત: ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્ય સંગ્રહ, પૃ.૩૪૧થી ૩૬૪.

**(૧૪૯૦) બંભણવાડમંડન મહાવીર ફાગ સ્તવન** ગા.૮૪

સુંદર કાવ્ય છે.

**આદિ**– જયજય જિનમુખ **સરસતિ**, વરસતિ નવરસરેલિ,
ભગવતિ ભુવનવિખ્યાતા મોહણવેલી. ૧
કવિ મધુકર મુખ માલતિ, માહૂલતિ ગજગતિ ગેલિ
**મહાવીર** ગુણ ગાવતાં, આવત હરષતિ હેલિ. ૨
ફાગ રાગ રસ જાલવિ, આલવિ નવ નવ તાન
**ગૌતમ** તણો ગુસાંઇ, સાંઇ ધરસ્યું ધ્યાન. ૩
**બંભણવાડ** વિરાજતિ, ગાજતિ ગુહિર ગંભીર
તીન ભુવન મત્ર પાવન, બાવનવીરનો વીર. ૪

**અંત**– શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિસર, રીસરચિત ગુણગુહ
**તપગચ્છ** ગુરૂ વાહલો તિસો, જિસો આસાઢૂ મેહ. ૮૧
**કમલવિજય** પંડિત, પંડિત માંહિ પરધાન.
**વિદ્યાવિજય** બુધ સિંધુ બંધુર બુધિનિધાંન ૮૨
તાસ સીસ **ગુણ** બોલઇ, બોલઇ હિઅડઇ હેજ
**ગુણવિજય** કહઇ જયજય જિન, દિનદિન ચઢતઇ તેજ. ૮૩

કલસ

શ્રી **વીર બંભણવાડ** વસુધાભામિની-ભૂષણમણી,
સંસારસાગર તરણતારણ કર્ણધારક જગધણી,
બહુ યમક જુગતિ સુભગ ભગતિ ફાગ રાગઇં ગાઇઉ
**ગુણવિજય** જયકર જિનપુરંદર હૃદયમંદિરિ ધ્યાઇઉ. ૮૪

(૧) પ.સં.૩–૧૩, જશ.સં. (૨) પ.સં.૩, જય. નં.૧૦૮૧.

**(૧૪૯૧) [+] શીલ બત્રીશી**

**અંત**– ઘરઘર ઘોડા હાથીયાજી, ઘર ઘરણી મનરંગ
શીયલેં મંગલમાલિકાજી, જલથલ જંગલ જંગ સુ. શી. ૨૯
મોટા મંદિર માલીયાજી, બેઠા બંધવજોડ
જયજયકાર કરે સહુજી, ધણ કણ કંચન કોડિ. સુ. શી. ૩૦

શીયલે સોભાગીસરોજી, શ્રી **વિજેદેવ** સૂરીંદ
**તપ**ગછરાય પ્રસંસીયોજી, **કમલવીજે** જોગીંદ. સુ. શી. ૩૧
**શીયલ બત્રીશી** સીલનીજી, સુણી જે સેવસેં શીલ
**ગુણવિજય** વાચક ભણેજી, તે નીત લહસે લીલ. સુ. શી. ૩૨

(૧) પ.ક્ર.૯, હસ્તલિખિત સઝાયમાલા, જિનદત્ત.ભં. મુંબઈ.

[પ્રકાશિત : ૧. જિનેન્દ્ર સ્તવનાદિ કાવ્યસંદોહ ભા.૧ પૃ.૩૫૫-૫૮.]

**(૧૪૯૨) સામાયક સ.** ૧૩ કડી

**આદિ** – **ગોયમ** ગણહર પ્રણમી પાય.

**અંત** – સામાયિક કરજ્યો નિસદીસ, કહિ શ્રી **કમલવિજય** ગુરૂ સીસ. ૧૩

(૧) પ.સં.૩-૨૩, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૧૫૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭૨-૭૩ તથા ૫૨૧-૨૨, ભા.૩ પૃ.૯૪૭-૫૧. ભા.૧ પૃ.૫૨૧ પર 'વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ સ્વાધ્યાય, કનકવિજય-શિષ્ય ગુણવિજયને નામે ભૂલથી મુકાયેલ તે પછીથી આ કવિને નામે ફેરવેલ છે.]

## ૬૬૨. જ્ઞાનસોમ [?]

**(૧૪૯૩) કોકશાસ્ત્ર** ભાષાગદ્યમાં લ.સં.૧૬૬૯ પહેલાં

(૧) સંવત ૧૬૬૯ વર્ષે આસાઢ શુદિ ૫ દિને લિખિતાનિ ઈલ-પ્રાકાર મધ્યે મુનિ **જ્ઞાન**સોમેન. એક ચોપડો, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૩. જ્ઞાનસોમ લહિયા છે. એમનું જ કર્તૃત્વ છે એમ કહેવું મુશ્કેલ છે.]

## ૬૬૩. વિદ્યાકમલ

**(૧૪૯૪) ભગવતી ગીતા** સં.૧૬૬૯ની પહેલાં

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭૦.]

## ૬૬૪. સહજસાગરશિ. (વિજયસાગર ?)

**(૧૪૯૫) ઈષુકાર અધ્યયન સઝાય** ઢાલ ૩ ર.સં.૧૬૬૯ વગડીમાં

**આદિ** – કહિઇં મિલસ્યઈ હો મુનિવર એહવા એ દેશી.

સહજ સલૂણા હો સાધજી સેવીયઈ, વસીયઇ ગુરૂકુલવાસોજી
સુણીયઇ સખરી હો સીખ સુહામણી, છૂટીજઈ ગ્રભવાસોજી. ૧
પૂત ન કરીયઇ હો સાધુ વિસાસડો નગર ધૂતારાય હોજી,
બાલહત્યા કરઇ એ બીહઇ નહી, વિરૂઆ વિષ નામે હોજી. પૂત. ૨

**અંત** – ૩ ઢાલ દેશાખની

ઇમ હેતુ જુગતિહિત નયણે, રાય રીંઝયો રાણીવયણે,
ધન્ય ધન્ય શ્રી નૃપ **ઈષુકાર**, હુઉ રાય રિષીસર સાર. ૧

*

એહ અરથ કહિઉ અતિ રસમઇં, **ઉત્તરાધ્યયન** ચઉદસમઇં,
શ્રીમુખ જિન **વીર** પયંપઇં, સુણતાં સવિ પાતિગ કંપઇ. ૧૯
જગિ સહૂઅ કરો એ કામ, જિમ પામો તેહ જ ઠાંમ,
એહ ચરિત્ર સુણી નર જાગો, ભવિભવિ એહવઉ ગુણ માગો. ૨૦
ગુરૂમુખિ એ મુનિ સાંભલીયા, પરતિખિ મુઝ એહવા મિલિયા,
**તપગચ્છ**પતિ **હીરમુણિંદ**, શ્રી **વિજયસેન** સૂરિંદ. ૨૧
શ્રી **વિજયદેવ** જયવંતા, ત્રિણ ગણધર એ ગુણવંતા,
શ્રી **સહજસાગર** બુધરાયા, પામી તે સદ્ગુરુના પાયા. ૨૨
થુણીઅ મઇં એ અણગારા, જપતાં જગિ જયજયકારા,
**સોલહ ઉગણોત્તર** આદિ, શ્રી **સુવધિનાથ** પ્રસાદિ. ૨૩
શ્રી **વગડી** નયર મઝારિ, શ્રી સંઘ તણઇં આધારિ,
જપતાં શ્રી ઋષિ રાસ, મુઝ સફલ ફલી મન-આસ. ૨૪

(૧) પ.સં.૨–૨૧, જશ. સં. (૨) સં.૧૭૩૨ આસો વ.૨ પં.**ગંગ**-કુશલ શિ. મુનિ **લાભકુશલ** લ. મુ. **ધનકુશલ** પઠનાર્થં. પ.સં.૩, કમલમુનિ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૫).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૩૮–૩૯.]

## ૬૬૪ખ. વિજયસાગર (ત. વિદ્યાસાગર–સહજસાગરશિ.)

**(૧૪૯૬) + સમ્મેતશિખર તીર્થમાળા સ્ત.** સં.૧૬૬૯ આસપાસ

આમાં પાલગંજ **સમેતશિખર**ના રક્ષક રાજાનું નામ પૃથ્વીમલ્લ આપ્યું છે અને સં.૧૬૬૧માં બનાવેલી જયવિજયકૃત 'સમ્મેતશિખર તીર્થમાળા'માં પણ પૃથ્વીચંદ્ર(પૃથ્વીમલ્લ) આપ્યું છે એટલે આ તીર્થમાળા તે સમયની એટલે સં.૧૬૬૧ આસપાસની હોવા સંભવ છે. [ઉપર સહજસાગરશિષ્યની સં.૧૬૬૯ની કૃતિ નોંધાયેલી છે જ. એટલે આનો સમય પણ એ અરસાનો ગણાય.]

**આદિ** – પ્રણમીય પ્રથમ પરમેસરૂજી, **આગરા**નગરસિંણગાર કઈ, **પાસ** ચિંતામણિ
પરતિખ પરતા એ પૂરવઈજી સુગતિમૂગતિદાતાર કઇ. પા. ૧
એક વાર જો સિર નામીઇજી, પામીઈ કોડિ કલ્યાણ કઈ, પા.

સામીસેવા ફલ સહુ કહઈજી, મહમહઈ પરિમલ કપુર કઇ. પા. ૨
આનંદદાયક **આગરઇજી**, દેવ દેહરાસર સાલ કઈ,
સઈહથ **હીરગુરૂ** થાપીયાજી, સંવત **સોલ અડયાલ** કઈ. પા. ૩
રાજરાણિમ ઋદ્ધિ રંગરલીજી, રાગરમણિ રંગરેલિ
ગિરૂઅડે ગયવર ગોરડીજી, ગરજતા ગજ ગુરૂગેલિ.
તેહ પ્રભુ **પાસ** સુપસાઉલેંજી, **તપગચ્છ** ગુરૂકુલ વાસ,
નગર-રતનાગર **આગરેજી**, રહીય ચોમાસિ ઉલ્હાસિ. ૫
પંચકલ્યાણક ભૂમિકાજી ફરસતાં ફલ બહુ જોઈ,
પૂરવ ઉત્તર પૂજઈજી તિહાં જિન ચૈત્યબિંબ હોઈ.
સુગુરૂ ગીતારથ સુખિ સુણીજી પુસ્તક વાત પરતીતિ,
જનમકલ્યાણક ભેટિવાજી અલજ્યો હું નિજ ચિત્ત. ૭
વંદીય દશદોયદેહરેજી બિંબ બહુ ધાતુમય માણિ,
દરસણ કરીય દેહરાસરેજી **આગરા** પ્રથમ પ્રયાણ. ૮
પુન્યવંતા જગિ જે નરાજી તે કરઈ તીરથ બુદ્ધિ,
જિમજિમ તીરથ સેવીઇજી તિમતિમ સમકિત સુદ્ધિ. ૯

**અંત** – કલસ.

ઇતિ તીરથમાલા અતિ રસાલા પૂરવ ઉત્તર વર્ણવી
સમકિતવેલી સુણિ સહેલી સફલ ફલી નવપલ્લવી,
**તપગચ્છ**રાજા બહુ દિવાજા **વિજયસેન** સૂરીસરો
તસ પટ્ટિ પૂરો જિસો સૂરઓ **વિજયદેવ** યતીસરો. ૨૩
**તપગચ્છિ** રાજે ભવિ નિવાજે વાચક **વિદ્યાસાગરો,**
તસ સીસ પંડિત સુગુણમંડિત **સહજસાગર** ગણિવરો,
વીસાસઓ ચોવીસ જિનવર કલ્યાણક યાત્રા કરી,
તસ સીસલેસિં પૂરવદેશિં **વિજયસાગર** બહુ સુખકરી,
થુઈ ભણી બહુ સુખ ધરી. ૨૪

(૧) લ.સંવત ૧૬૯૮ વર્ષે ફાગણ સુદિ પૂર્ણિમા દિને લિખિતં શ્રી **પાડલીપુર** મધ્યે **તપાગચ્છે** પંડિત શ્રી જગકુશલગણિ શિ. **ચંદ્રકુશલગણિના.** પ.સં.૩–૨૨, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૪૪. (૨) સકલ પંડિતમંડિતાખંડલાયમાન પંડિત શ્રી ૧૯ **વિજયસાગરગણિ** શિષ્ય ગણિ **હેતુસાગર** લિપીકૃતં શ્રી **કૃષ્ણગઢ** મહાનગરે સંવત ૧૭૧૭ વર્ષે શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત શુભં ભવતુ. (૩) ગણિ વૃદ્ધિવિજય લિ. પ.સં.૪–૧૫, પાદરા

નં.૯૪. (૪) પં. સૂર્યકુશલ શિ. મુનિ. ધનકુશલ લિ. વિઝોવા નગરે. પ.સં.૭-૧૨, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૪-૬૫, ભા.૩ પૃ.૯૩૮.]

**૬૬૫. વિનયમેરુ** (ખ. રાજસાર-મણિરત્ન-હેમધર્મશિ.)

**(૧૪૯૭) હંસરાજ વછરાજ પ્રબંધ** ૪ ખંડ ર.સં.૧૬૬૯ લાહોરમાં

**આદિ** - દુહા.

**વીર** જિણેસર ચરમ જિણ પ્રણમું, પય-અરવિંદ સદ્દગુરૂપય પ્રણમું,
વલિ મનિ ધરિ પરમાણંદ. ૧
જિનવર-વદન-નિવાસની, પ્રણમું **સરસતિ** દેવ
પુણ્ય તણા ફલ ગાઇસું, સાંનિધિ કરિ શ્રુતદેવ. ૨
પુણ્યે ધણકણ સંપજે, પુણ્યે સુખઆનંદ
પુણ્યે અરિકેશરિ નમે, પણમે સુરનરઇંદ. ૩
પુણ્યે લખમી વસિ હુવે, દિનદિન અધિક પડૂર
પુણ્યે ગ્રહપીડા ટલે, જાગ્યે પુણ્યઅંકૂર. ૪
પુણ્ય તણા ફલ છે બહુ, પુણ્યે જસ વર ચિત્ત
**હંસરાજ વછરાજ** વર, **હંસાવલી** ઢાલ ચરિત્ત. ૫
સરસ પ્રબંધ છે એહનો, વલિ અધિક ઢાલ રસાલ,
કવિયણ સુણતાં ગહગહી, ચ્યાર ખંડ સુવિશાલ. ૬
એ ચરિત્ર જલધર સમો, વચન અમૃત-જલબિંદુ
મધુર સ્વરે તે ગાઇ જવું ભવિક-મોર સુખકંદ. ૭
રસકલા કર સરંજિકા સુ ગાતાં શ્રવણ સુહાય
સાંભલિજ્યો ગુણિયણ જના, જો આવે તુમ દાય. ૮

**અંત** - ખરતરગચ્છ અતી દીપતો, શ્રી **જિનચંદ** સૂરિંદ
તાસ સીસ અતિ દીપતો, શ્રી **જિનસિંહ** મુણિંદ. ૧૦૩ જિ.
**સોલ સઇં ઉગણહુત્તરઈં લાહોરનયર** મઝાર
**સાંતિનાથ** સુપસાઉલઇં કીધો પ્રબંધ અપાર. ૪
વાચનાચારિજ દીપતો, **રાજસાર** સુણ જાણ
**મણિરયણ** કલાનિલો, શિષ્ય મુખ્ય સુજાણ. ૫ શિ.
**હેમધર્મ** ગુરુ સાંનિધઈં, મુઝ સદા સુખઆનંદ,
**વિનયમેરૂ** મુનિવર કહઇ, સુણતાં શ્રાવકવૃંદ. ૬

ચ્યારિ ખંડ એ ચઉપઇ, સરસ પ્રબંધ ઉલ્હાસ,
કવિયણ જનમન ગહગહઇં, ગાવતાં લીલવિલાસ. ૭

(૧) ચાર ખંડ ગ્રંથાગ્ર ૯૯૦ પ્રમાણ. પ.સં.૧૧-૧૮, સે.લા. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

**(૧૪૯૮) કયવન્નાની ચોપાઈ** ૨૦ ઢાળ ૨૯૦ ગાથા ર.સં.૧૬૮૯ બુહરાનપુરમાં

**આદિ** – દૂહા.

પ્રણમુ કમલનિવાસની, શ્રી **સારદ** ઇણુ નામ
જાસ પસાયઇ સંપજઇ, સરસ વચન અભિરામ. ૧
દાનધરમ કહીઉ કેવલી, ચિત વિત્ત પાત વિચાર;
લેતાં દેતાં બેઉ જણા, હેલે તરઇ સંસાર. ૨
દાન થકી જસ મહિયલઇ, દુજણ સજન હોઇ;
લખમી હવઇ ચઉગુણી, નામ જપઇ સહુ કોઇ. ૩
દાનધરમથી સુખ લહ્યા, **કયવન્નઉ** મુનિરાય;
જિણિ કરણી ઉત્તમ કરી, પ્રણમઇ સુરનર પાય. ૪
**કયવન્નાની ચઉપઇ**, અધિક ઢાલ રસાલ;
ગુણિયણ સુણતાં ગહગહિ, નાસિ સયલ જંજાલ. ૫

**અંત** – ઢાલ ૧૦ મૃગાવતી સીલ સુરંગી એ દેશી

ઘઉ તુમ્હે દાન અભંગઇ, ભવિયણ મન ધરિ રંગઇ બે;
મનવંછિત સુખ ઇણુ પરિ લહિસ્યઉ, ઇણ કરતુ તે રહસ્યઉ બે. ૪૧
**બુરહાણપુર** શ્રી નગર બિરાજઇ, સવિ નયરીમઇ ગાજઇ રે;
જિહા પ્રહ સમ તિહાં નોબત વાજઇ, જિણ દીઠા દુખ ભાજઇ બે. ૪૨
**સોલહ સઇ નિવાસી** વરસઇ, ભવિયણ મનનઇ હરસઇ બે,
**ભીડભંજણા** શ્રી **પાર્શ્વ**જિણંદા, પ્રણમઇ સુર-અસુર-નરંદા બે. ૪૩
શ્રાવક લોક વસઈ ધનવંતા, શ્રોતા નઇ ગુણવંતા બે,
દેવગુરૂના ભગત્ત સદાઇ, ઘરેઘરે ધન ઠકુરાઇ બે. ૪૪
**ખરતર**ગચ્છનઉ જાણિ દિણંદા, શ્રી **જિનરાજ** સુરંદા બે,
**રાજસીખર** વાચક જાણીતા, તાસ સીસ સુવદીતા બે. ૧૪૫
**હેમધર્મ**ગણિ ગુરૂ વઇરાગી, કરીયાવંત સોભાગી બે,
તાસ પસાયઇ મનસુખભાવઇ, **વિનયમેરૂ** ગુણ ગાવઇ. બે. ૧૪૬

(૧) ઢાલ ૨૦ ગાથા સર્વ ૨૯૦ લિ. ઋ. **ધનજી** શિ. ઋ. ગણેશ

લિ. પ.સં.૯-૧૬, વી.ઉ.ભં. દા.૧૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭૮-૭૯, ભા.૩ પૃ.૯૫૪-૫૫. પહેલાં ભૂલથી 'વિજયમેરુ' કવિનામ છપાયેલું તે પછીથી સુધારી લીધું છે.]

## ૬૬૬. વિદ્યાકીર્તિ (ખ. ક્ષેમરાજ-પ્રમોદમાણિક્ય-ક્ષેમસોમ-પુણ્યતિલકશિ.)

**(૧૪૯૯) નરવર્મ ચરિત્ર** ર.સં.૧૬૬૯ જિનસિંહસૂરિરાજ્યે

(૧) (સમ્યકૃત્વ પર આવશ્યક નિર્યુક્તિમાંથી કથા લઈને) સં.૧૬૭૦ મા.શુ.૯ જોધપુરે રત્નવર્ધન પઠનાર્થં. પ.સં.૫, અભય. પો.૧૨ નં.૧૨૮.

**(૧૫૦૦) ધર્મબુદ્ધિ મંત્રી ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૨

**આદિ** – ધૂરિ દૂહા

મંગળ કારણ જગત્રમઇ, મહામંત્ર **નવકાર**
સમરીસિ મન નિશ્ચય કરી, મહિમા જાસુ અપાર. ૧
સરસ વચન દ્યઉ **સરસતી, સરસતી** કવીયણમાય
ભૂલા અક્ષર ચૂકતાં, આણે અક્ષર ઠાય. ૨
પ્રણમી ગુરૂ ગણપતી, પ્રણમી શ્રી જિનધર્મ,
તાસુ પ્રસાદઇ જાણીયઇ, નવરસ કેરા મર્મ. ૩
ધર્મધુરંધર ચતુરવર, **ધર્મબુદ્ધિ** મંત્રીસ
દઢતા ધર્મ તણુઈ વિષઇ, કહીયઇ વિસ્વાવીસ. ૪
તાસુ કથા રસ સું મિલી, જાણે ઘેબર ખંડ
મીઠા લાગઇ જીમતાં, સુણિતાં કથા પ્રચંડ. ૫
તિણિ કારણિ ભવીયણ ભણી, સરસ કથા સુવિચાર
પ્રકરણથી વિસ્તરપણુઈ, કહિસ્યું એ અધિકાર. ૬
આદર કરિ સુણિજ્યો સહૂ, ધર્મવંત ગુણવંત,
**પુણ્યતિલક** સુપ્રસાદથી, કહિતાં મન વિકસંત. ૭
દોઇ ખંડ એક ચઉપઇ, સુણિતાં તૃપતિ ન હોઇ,
પ્રથમ ખંડ ઇણિ પરિ કહઇ, સંભલિજ્યો સહુ કોઇ. ૮

(પ્રથમ ખંડને અંતે) ઢાલ ૧૧મી રાગ ધન્યાસી સર્વગાથાસંખ્યા ૧૯૧

પ્રથમ ખંડ પૂરણ કીયઉ એ, દેવ સગુરૂ આધાર ભલ.
બીજઉ કહિવા મન રલી એ, તે સુણિજ્યો સુવિચાર ભલ. ૮
ઢાલ ઇગ્યાર સોહામણી એ, સુણતાં પરમ આનંદ ભલ.
**ખરતર**ગચ્છ મહિમાનિલઉ, જિમ ગ્રહગણમઇ ચંદ ભલ. ૯

શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીસરૂ એ, સોહઇ મોટઇ ઘાટ. ભલ.
શુદ્ધ ક્રિયા નિતુ ઉપદિસઇ એ, રિપ કીધા દહવાટ. ભલ. ૧૦
**પુણ્યતિલક** ગુરુ સાનિધઇ એ, કીધઉ એ અધિકાર. ભલ.
**વિદ્યાકીર્તિ** ઇણિ પરિ કહઈ એ, ભવ્ય જીવ સુખકાર. ભલ. ૧૧

(૧) સર્વગાથાસંખ્યા ૨૦૩. ઇતિશ્રી ધર્મ દઢતા વિષયે ધર્મ બુદ્ધિ મંત્રિ ચતુષ્પદિકા પ્રથમ ખંડ સંપૂર્ણ સુભં ભૂયાત્ શ્રી. લિખિતેયં શ્રીમદ્ **વિક્રમપુરે** ચતુષ્પદિકા સંવત્સર નયન મુનિ રસ સસિ વર્ષે. (પછી બીજો ખંડ અપૂર્ણ છે. ઢાલ ૧૩મી છે. પછી છેલ્લું પાનું નથી.) પ.સં.૧૨-૧૪, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૦૭.

**(૧૫૦૧) સુભદ્રા સતી ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૫

(૧) જૈન શાળાનો ભં. ખંભાત.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૫૬-૫૮. મથાળે નિર્દિષ્ટ ગુરુપરંપરા ઉદ્ધૃત ભાગમાં પૂરેપૂરી નથી તેમજ રચનાસંવત પણ નથી, તેથી એ માહિતી અન્યત્રથી લીધેલ જણાય છે.]

## ૬૬૭. જિનોદયસૂરિ (ખ. ભાવહર્ષસૂરિ-જિનતિલકસૂરિ/જયતિલકસૂરિશિ.)

**(૧૫૦૨) ચંપક ચરિત્ર** અથવા **વૃદ્ધદંત ચોપાઈ** (અનુકંપાદાને) ૨૭ ઢાલ ર.સં.૧૬૬૯ કા.શુ.૧૩ વીરપુર

**આદિ** – ચઉવીસે જિનવર વલી, વિહરમાન જિન વીસ,
ગણધરાદિ મુનિ સકલકે, ચરન નમૂં નિસદીસ. ૧
શ્રી જિનવાણી **સારદા**, પ્રણમું મત સુધ આન.
સદ્ગુરૂપદપંકજ નમું, તારક તરનિ સમાન. ૨
ચરિત્ર **ચંપકસેન**નો, કહું કથા અનુસાર
સુનો ચતુર ચિત દઢ કરી, વિકથા નીંદ નિવાર. ૩

**અંત** – દાન વિષે **ચંપક** તણોજી, સુગુરૂવચનથી એહ,
એહ પ્રબંધ જ શાસ્ત્રથીજી, રચીયો આનંદેહ. ૫
**ખરતરગચ્છ** ગુરૂ રાજીયોજી, શ્રી **ભાવહરષ** સુરિંદ,
સુવિહિત સાધુ સિરોમણીજી, સેવૈ બહુ જનવૃંદ. ૬
તસુ પાટે મહિમાનિલોજી, શ્રી **જિનતિલક** સુરિંદ,
ગચ્છ ચઉરાસી પ્રગટચોજી, માનુ પુનમચંદ. ૭
તાસ સીસ વાચકવરૂજી, શ્રી **જિનોદય** કહે એમ,

ચઉવિહ સંઘ સદા હુવોજી, આનંદ સંપતિ ખેમ. ૮
સંવત **સોલહ ઉગુણ્ંતરેજી**, કાતી સુદ વિચાર,
તેરસ દિન એ સંથુણ્યોજી, **વીરપુર** મઝાર. ૯
તાસ કથન અનુસારથીજી, ભાખે એમ રિષરાજ,
**ચંપકચરિત** રચ્યો ભલોજી, સુણવા શ્રોતા કાજ. ૧૦
અધિક ન્યૂન જો ગ્રંથથીજી, જો કહિવાણું હોય,
તો અરિહંતાદિક સાથથીજી, મિથ્યા દુકૃત મોય. ૧૧
સજ્જન ગુણ લીજ્યો સુણીજી, દીજ્યો અવગુણ ટાર,
ઉપમા ધરજ્યો હંસની, લીજ્યો પય જિમ સાર. ૧૨
સતાવીસ ઢાલે રચ્યોજી, **ચંપકચરિત** રસાલ,
સુણતાં ગુણતાં વાંચતાંજી, વરતે મંગલમાલ. ૧૩

(૧) કલશ.

પૂજ્યશ્રી કનીરામજીના અલી પદપંકજ તણો,
દાન ઉપર એહ રચીયો, ચંપકચરિત સુહામણો. ૧
રસ રામ નિધિ ભૂ સંવત ચારૂ સિત પ્રતિપત શુચિ માસમેં,
કીધો પૂરન ગ્રંથ કનિરામેં ગ્રંથ શ્રોતા મન ગમેં.

ઇતિ વૃદ્ધદતની ચોપઈ સંપૂર્ણ. પ.સં.૨૧-૧૨, શેઠિયા. (૨) પ.ક.૩થી ૨૫, અપૂર્ણ, આગળપાછળ પત્ર નથી, ગો.ના.

**(૧૫૦૩) + હંસરાજ વચ્છરાજનો રાસ** [અથવા **ચોપાઈ**] ૪ ખંડ ૯૧૯ કડી ર.સં.૧૬૮૦ વિજયાદશમી રવિ

**આદિ** - દોહા-આશાવરી રાગ.

**આદીશ્વર** આદે કરી, ચઉવીસે જિણચંદ,
**સરસતી** મન સમરૂં સદા, શ્રી **જયતિલક** સૂરીંદ. ૧
સદ્ગુરૂપય પ્રણમી કરી, પામી ગુરૂઆદેશ,
પુણ્ય તણાં ફલ બોલશું, કહીશું હું લવલેશ. ૨
પુણ્યે શિવસુખ સંપજે, પુણ્યે સંપત્તિ હોય,
રાજ ઋદ્ધિ લીલા ઘણી, પુણ્યે પામે સોય. ૩
પુણ્યે ઉત્તમ કુલ હુવે, પુણ્યે રૂપ પ્રધાન,
પુણ્યે પૂરૂં આઉખું, પુણ્યે બુદ્ધિનિધાન. ૪
પુણ્ય ઉપર સુણજો કથા, સુણતાં અચરિજ થાય,
**હંસરાજ વત્સરાજ** નૃપ, હુવા પુણ્ય પસાય. ૫

અંત – ખંડ ૪—ઢાલ ૧૬ ધન્યાશ્રી.

*

શ્રી **ખરતરગચ્છ** ગુરૂનિલોજી, શ્રી **ભાવહર્ષ** સુરીંદ,
ગચ્છ ચોરાસી પરગડોજી, સાધુ માંહે મુણીંદ. ૬
તસ પાટે મહિમાનિલોજી, શ્રી **જયતિલક** સૂરિરાય,
મહોટા મહોટા ભૂપતિજી, પ્રણમે જેહના પાય. ૭
સંવત **સોલ એંસીએ** સમેજી, આસો શુદિ રવિવાર,
વિજયદશમીએ સંથુણ્યોજી, શ્રી સંઘને સુખકાર. ૮
એહ પ્રબંધ સોહામણોજી, કહે શ્રી **જિનોદયસૂરિ**,
ભણે ગુણે શ્રવણે સુણેજી, તિણ ઘરે આણંદપૂર. ૯
ચાર ખંડ ચોપાઈ કરીજી, શ્રી સંઘ સુણવા કાજ,
પુણ્યે શિવસુખ પામિયાજી, **હંસ** અને **વચ્છરાજ**. ૧૦

(૧) સં.૧૭૧૧ આસુ શુ.૧૫ ગુરૂ **ઓલવીય** ગ્રામે લ. પૂજ્ય ઋ. દેદાજી શિ. મુનિ દુનિચંદ લિ. પ.સં.૨૯–૧૫, ડા. પાલણપુર દા.૩૧ નં. ૨૨. (૨) સં.૧૭૨૬ માગશિર શુ.૧૧ મંગલ લિ. પૂજ્ય ઋ. **ભીમજી** ઋ. દામાજી શિ. લિ. સેવક **મનોહર** લિ. અહમદપૂર મધ્યે ઋ. **આંબાજી** પઠનાર્થં. પ.સં.૨૬–૧૯, ડા. પાલણપુર દા.૩૧ નં.૨૧. (૩) સં.૧૭૩૨ વૈ.વ.૧૦, પ.સં.૩૦, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૧૯૯૨. (૪) સં.૧૭૭૩ માગ. વ.૩ રામપુર ગામે **જ્ઞાનહર્ષ** લિ. પ.સં.૩૨, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૫૧. (૫) સં.૧૭૬૧ આસો વદિ ૧૧ ગણિ ગુણવિજય શિ. **સુખવિજય** લ. **ધીણોજ** ગ્રામે. પ.સં.૧૭-૧૭, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૩. (૬) સં. ૧૭૮૪ માગ.વ.૧૨ સોમે ઉદાસર મધ્યે **સાગરચંદ્ર** શાખા પં. કલ્યાણસાગર શિ. દેવધીર શિ. હર્ષહેમ શિ. દેવવલભ પં. **ચતુરમુનિભિઃ** લિ. પ.સં.૨૬, વીકા. (૭) ગ્રામ જવાસ્યા મધ્યે સં.૧૮૨૧ પો.વ.૯ સોમે. પ.સં.૩૦–૧૪, ઈડર ભં. નં.૧૯૮. (૮) સં.૧૮૪૯ જેઠ શુ.૧૨ શનિ લિ. પં. કનકસેન શિ. પ્રીતિસુંદર ચતુર્નિધાન શિ. ચંદ્ર લિ. **મૌજગઢ** મધ્યે **સાગરચંદ્રસૂરિ** શાખાયાં. પ.સં.૫૩, અભય. નં.૨૪૩૩. (૯) સં.૧૮૫૦ ચૈ.શુ.૬, પ.સં. ૪૨, મહિમા. પો.૩૬. (૧૦) સં.૧૮૭૭ પો.વ.૭, પ.સં.૫૭, કૃપા. પો.૪૨ નં.૭૪૨. (૧૧) સં.૧૮૭૯ આસાઢ શુ.૧૦ સોમે **સંઘપુર** ગ્રામે શ્રી **ચંદ્રપ્રભુ** પ્રસાદાત્ પં. પુન્યસાગર–પં. બુધિસાગર–પં. **જ્ઞાનસાગર**–મુનિ **મનરૂપ**-સાગ્રેણ લિ. પ.સં.૪૩, તેમાં કેટલાંક પત્ર નથી, ગો.ના. (૧૨) પ.સં.૩૩–૧૮,

યતિ નેમચંદ. (૧૩) પ.સં.૩૧-૧૭, મો.સે.લા. (૧૪) સં.૧૯૩૦, પ.સં. ૫૦-૧૩, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૭૪. (૧૫) સં.૧૯૪૩ વર્ષે, પ.સં.૩૩-૧૩, ચિત્ર સહિત, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૭૫. (૧૬) લ.સં.૧૭૮૪ દ્વિતિય વૈ. સુ. ૧૨ પં. પ્રતાપવિજયેન. પ.સં.૨૧-૨૦, ખેડા ભં.૧ દા.૬ નં.૪૪. (૧૭) સં.૧૭૭૫ માઘ શુ.૭ (ભૂંસી નાખ્યું છે), પ.સં.૪૩-૧૫, ખેડા ભં.૩. (૧૮) સં.૧૮૩૫ કા.વ.૬ રવિવાર સાધ્વીજી શ્રી કુસલજી તત સીષણી અપા લ. પ.સં.૩૩-૧૨, ગુ. નં.૫૫-૧૪. (૧૯) ગ્રંથાગ્રંથ ૧૪૩૫, સં. ૧૮૮૮...પ.સં.૩૭-૧૪, ગુ. નં.૧૨-૧૪. (૨૦) સં.૧૮૪૭, પ.સં.૨૫-૧૫, ગુ. નં.૧૨-૨૦. (૨૧) પ.સં.૩૬-૧૬, મ.જૈ.વિ. નં.૪૮૦. (૨૨) પ.સં.૩૩-૧૫, મુક્તિ. નં.૨૪૨૫. (૨૩) સં.૧૭૮૮ લિખિત પં. જયહેમેન. પ.સં.૩૯, પ.ક્ર.૧૨થી ૩૯, જયરંગકૃત અમરસેન વયરસેન ચો. પ્રથમનાં ૧૨ પત્રમાં છે, અનંત ભં.૨. (૨૪) પ.સં.૩૭, પ.ક્ર.૧૩થી ૨૭, અનંત ભં.૨. (૨૫) સં.૧૮૨૧ કા.વ.૧૩ ભૌમે કૈલા મધ્યે પં. હીરાચંદજી શિ. જયધી લપીકતં. પ.સં.૧૯-૧૮, પાદરા નં.૨૦. (૨૬) સર્વગાથા ૧૦૦૮ પં. સુજાણુસાગરગણિ શિ. ત્રૈલોકચસાગરગણિ શિ. પં. ગોઇંદસાગર લિ. સં.૧૭૮૬ જે.વ.૭ ધરણીનંદનવારે કવલવાલ ગ્રામે. પ.સં. ૨૩-૧૬, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૫૦. (૨૭) પં. માનવિજય શિ. પં. વિમલવિજય શિ. વીરવિજય શિ. પં. અમીવિજય શિ. વિનોદવિજય રામવિજય ભાવચારિત્રીયા કેસવદાસ વાચનાર્થે સં.૧૮૦૯ વૈ.વ.૧૧ રવૌ દયાંવલા નગરે ચોમાસું. પ.સં.૨૧-૧૮, જૈનાનંદ નં.૩૩૨૫. (૨૮) સંવત્ પાંડવ યુગલર્ષિ ક્ષપાપતિ (૧૭૨૫) વર્ષે ફા.૯ રવિ. ઉ. લક્ષ્મીકીર્ત્તિ શિ. લક્ષ્મીવલ્લભ શિ. લક્ષ્મીસેન લિ. સાધ્વી કીર્ત્તિલક્ષ્મી પઠનાર્થં ઉગ્રસેનનૃપતિ નગરે મૌક્તિક નિકટે. પ.સં.૩૧, અભય. નં.૨૮૮૧. (૨૯) સં.૧૭૬૫ વર્ષે મૃગસિર માસે અષ્ટમ્યાં તિથૌ લિષિતં શ્રી વિજૈગચ્છે શ્રી પૂજ્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી દયાસાગર સૂરિંદ્રજી તત્‌શિષ્ય ઋષિ શ્રી ૨૭ શ્રી રાયચંદજી તત્‌શિષ્ય લિપીકૃતં ચેલા સદારામજી આત્માર્થે. ઉદયપુર ભં. (૩૦) સં.૧૭૮૫ વર્ષે માહ માસે કૃષ્ણપક્ષે ૧૨ તિથૌ શુક્રવાસરે નવાનગર મધ્યે લખીતં પુજ ઋષિ શ્રી ૫ આસકર્ણજી તત્‌શિષ્ય શ્રી ૫ મેઘજી તતશિષ્ય મુનિ કૃષ્ણજી આત્માર્થે. પ.સં.૨૩-૧૯, રા.પૂ.અ. (૩૧) સર્વગાથા ૯૧૯, પ.સં.૪૨, પ્ર.કા.ભં. (૩૨) લીં.ભં. (૩૩) રત્ન.ભં. (૩૪) ડે.ભં. (૩૫) ભા.ભં. (૩૬) લ.સં.૧૮૭૧, ઘો.સ.ભં. (૩૭) સં.૧૭૫૨

ચૈ.વ.૮, પ.સં.૩૨-૧૫, લીં.ભં. (૩૮) પ.સં.૩૪-૧૩, અનંત. ભં. (૩૯) પ.સં.૨૬-૧૬, અનંત. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૃહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૨, ૬૦૭, ૬૧૩, ૬૧૯).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. ભીમશી માણક.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧૧-૧૩, ભા.૩ પૃ.૯૯૨-૯૫. પહેલી કૃતિમાં ગુરુનામ જિનતિલક અને બીજી કૃતિમાં જયતિલક મળે છે, જે બન્ને નામોનું અન્યત્રથી સમર્થન પણ થાય છે. તો આ બે કૃતિઓના કર્તા જિનોદય જુદા છે એમ માનવું ?]

## ૬૬૮. સંઘવિજય (સિંહવિજય ?) (ત. હીરવિજયસૂરિ-ઋષિ મેઘજી અપરનામ ઉદ્યોતવિજય-ગુણવિજયશિ.)

પ્રસિદ્ધ હીરવિજયસૂરિ પાસે મેઘજી ઋષિએ લોંકામતનો ત્યાગ કરી સં.૧૬૨૮માં દીક્ષા લીધી અને મેઘજીનું નામ ઉદ્યોતવિજય રાખ્યું. આ પ્રસંગે અમદાવાદના જૈન સંઘે મોટો ઉત્સવ કર્યો હતો. આ દીક્ષા-અવસરે મેઘજીની સાથે તેના ત્રીસ (અઠાવીસ) શિષ્યોએ પણ તપાગચ્છની દીક્ષા લીધી તે પૈકી ગણો નામના શિષ્યનું ગુણવિજય નામ રાખ્યું. અને તેમના શિષ્ય તે કવિ સંઘવિજય. હીરવિજયસૂરિના એક શિષ્ય સંઘવિજય નામના હતા. તેનું સંસારપક્ષે સંઘજી નામ હતું. તે પાટણનો એક ગૃહસ્થ હતો. તેની સ્ત્રીથી એક પુત્રી થઈ હતી. પોતાને ૩૨ વર્ષની ઉંમર થતાં હીરવિજયસૂરિના ઉપદેશથી દીક્ષા લેવાનું મન થતાં સ્ત્રીની અનુમતિ છેવટે લઈ પોતાની પુત્રીનું લગ્ન કરી આપવા માટે ખોટી થયા વગર દીક્ષા લીધી અને તેની સાથે બીજા સાત જણાએ દીક્ષા લીધી. સંઘજીનું નામ સૂરિજીએ સંઘવિજય રાખ્યું. તે જ સંઘવિજય અને આપણા કવિ – ગુણવિજયના શિષ્ય – બે જુદા યા એક જ છે તે ખાત્રીથી કહી ન શકાય. કદાચ આપણા કવિનું નામ સિંઘવિજય – સિંહવિજય પણ હોઈ શકે. તેથી મને તો બંને જુદા હોવાનું વધારે સંભવિત લાગે છે. જુઓ 'સૂરીશ્વર અને સમ્રાટ' પૃ.૨૧૦ અને ૨૨૫.

સંઘવિજયગણિએ કલ્પસૂત્ર પર 'પ્રદીપિકાવૃત્તિ' સં.૧૬૭૪માં રચી છે અને તેની સં.૧૬૮૧માં લખેલી પ્રત લીંબડી ભંડારમાં પ.સં.૧૫૫ અને ગ્રંથમાન ૩૩૦૦ની દા.૧૨માં છે.

**(૧૫૦૪) ઋષભદેવાધિદેવ જિનરાજ સ્ત.** ૭૧ કડી ર.સં.૧૬૬૯ આસો શુદ ૩

આદિ – દૂહા.

**સરસતિ** ભગવતિ ભારતી, કવિજન કેરી માય,
અમૃત વચન નિજ ભગતનઈ, આપો કરી પસાય.
શાસનદેવી ચિતિ ધરૂ, પ્રણમું નિજગુરૂપાય,
પ્રથમ તીર્થંકર વર્ણવું, શ્રી **રિસહેસરરાય**. ૨
ભવ તેરહ સ્વામી તણા, હું સંષેપિ ભણેસ,
રચું તવન રલીયામણું, સફલ જન્મ કરેસ. ૩

અંત – સંવત **સશિ રસ કાય નિધાન**, એ સંવત્સર કહ્યો પરધાન,
આસો માશિ તૃતીઆ ઉજલી, કર્યું તવન પૂરણ મનિરલી. ૬૯
જિહાં ધ્રુ અવિચલ મેરૂ ગિરંદ, જિહાં ગ્રહગણ તારા રવિ ચંદ,
તિહાં લગઈ શ્રી **ઋષભચરિત્ર**, ભણઇ ગણિઈ તસ જન્મ પવિત્ર. ૭૦

કલશ.

એ પ્રથમ નરપતિ પ્રથમ મુનિવર પ્રથમ ભિષ્યાચર હવો,
એ પ્રથમ જિનવર પ્રથમ કેવલી ભાવ આંણી મઈ સ્તવ્યો,
**તપગચ્છ**પતિ શ્રી **વિજયસેન**સૂરિ શ્રી **વિજયદેવ**સૂરિ પટોધરૂ,
ગણિ **ગુણવિજય** શિષ્ય **સિંઘવિજય** કહિ સયલ સંઘ મંગલ કરૂ. ૭૧

(૧) ઇતિશ્રી ઋષભદેવાધિદેવ જિનરાજ સ્તવનં સંપૂર્ણ. લિખિતં સંવત ૧૬૭૦ વર્ષે માઘ માસે શુકલપક્ષે પુર્ણિમાતિથૌ સૂર્યસુતદિવસે ગણિશ્રી ગુણવિજય શિષ્ય ગણિ સિંઘવિજયેન લિખિતં. શ્રી અણુહિલ્લપત્તન મધ્યે શ્રી ઘેતલવસહી પાટકે વાસ્તવ્ય સુશ્રાવક પુણ્યપ્રભાવક શ્રી દેવગુરૂભક્તિકારક સાહ નાનજી પઠન કૃતેતિ ભદ્રં ભૂયાત શ્રી. પ.સં.૩-૧૫, વિ.ધ.ભં.

**(૧૫૦૫) [+] સિંહાસન બત્રીસી ચો.** ૧૫૪૭ કડી ર.સં.૧૬૭૮ બીજા માગશર શુ.૨

આદિ – શ્રી સારદાઇ નમઃ અથ બત્રીસ પૂતલી સંઘાસણની લખ્યતે.
સકલ મંગલ ધર્મધુરિ, દાંન દયા સત્યમેવ;
નમો નિરંતર જગગુરૂ, અનંત ચઉવીસી દેવ. ૧
સિદ્ધ સવે નિતુ પ્રણમીયેં, લહીઈ સયલ જગીસ:
ત્રિભુવનસિર-મુગટમણી, ભયભંજન જગદીસ. ૨
પરમાતમ પરમેશ્વરા, અમલ જ્ઞાન અનંત;

નાથ નિરંજન સાંઇય, અકલ જે ભગવંત. ૩
એક અનેક અનંત જે, નિરાકાર નિરંગ;
આદિપુરૂષ પુરૂષોત્તમા, જે ભગવાન નિસંગ. ૪
અશરણશરણ સમત્થ જે, દીનાનાથ દયાલ;
ચઊદ-ભુવન-ભૂપાલ જે, ભગતાજન-પ્રતિપાલ. ૫
અપરમ અવગતિ અલખ જે, અજેઅ પરબ્રહ્મરૂપ;
તેજપુંજ પ્રભુતા બહુ, ન કલ્યૂં કેણિ સ્વરૂપ. ૬
અખય અગોચર અમર જે, નિરામય નિકલંક;
પરમાણંદપદ જેણિં લહ્યું, સો ધ્યાઉં નિઃશંક. ૭

**અંત** – કથા કતુહલ જે સુણેં, તે લહિં સુખસંપતિ;
ચતુર તણાં ચિત્ત રિંઝવેં, છેં એહમાં સુભમતિ. ૩૩
સંવત **૧૬ અઠોતરે**, દ્વિતિયા માગશિર માસ;
શુક્લ પક્ષ મૂલારકેં પૂરણ રચિયો રાસ. ૩૪
**સંઘવિજય** કવિયણ ભણેં, **સરસતિ** સાનિધિ કીધ;
સદ્‌ગુરૂપાય પસાઉલે, તેણેં પામિ સદબુદ્ધિ. ૩૫
સદગુરૂ સંઘ સાચો મિલ્યો, તો પૂગી મનઆસ;
મિથ્યામતિ-દવ ઓલવ્યો, ગુરૂમુખ-ચંદન-વાસ. ૩૬
**તપગચ્છનાયક** ગુણનિલૌ શ્રી **હીરવિજય** સૂરીંદ
જૈન ધરમ દીપાવીયૌ જસ પય નમૈ સુરીંદ. ૩૭
**લુંકાપતિ ઋષિ મેઘજી** અઠાવીસ ઋષિ પરિવાર
આવી **હીરગુરૂ** વંદીયા આણી હર્ષ અપાર. ૩૮
કુમતિ તજી સુભ મતિ ભજી સાર્યા આતમકાજ
**ઉદ્યોતવિજય** વિબુધ પદ દીઉ ધનધન **હીરગુરૂરાજ**. ૩૯
અઠાવીસ માંહે મુષ્ય સિસુ **ગુણવિજય** ગણિરાય,
તસ સીસઇ ઉદ્યમ કરી પ્રબંધ રચ્યૌ સુષદાય. ૪૦
ભ(ણે) ગુણેં જે સાંભલેં, કરિંય જન્મ પવિત્ર,
ઉદારપણું મન ઉપજેં, સુણતાં એહ ચરીત્ર. ૪૧
ન્યૂન્ય અધિક જે વિનવ્યું, પાય પ્રણમું કવિરાય;
અખર મત્તારહિણ વિણ, ભૂલો ઠવજ્યો ઠાય. ૪૨
કવિપદની હું રેણું છું, હું બાલક મતિહીણ;
તડોવડિ કહિની નવી કરૂં, જે કવીરાજ પ્રવિણ. ૪૩

શાસ્ત્ર તણા ભેદ નવિ લહુ, નહી વલી બહુલી બુદ્ધિ;
મુઝ મતિ સારૂ વર્ણવી, બત્રીસ કથા પરસીદ્ધ. ૪૪
પૃથવિમંડલ વિર (સવિ) જિહાં, અચલ મેરૂ ગિરિંદ;
અંબર તારા ગ્રહ વસે, જિહાં ધ્રુ શશિ દિણુંદ. ૪૫
તિહાં પ્રતપો વિક્રમચરિ, પરઉપગારી ભૂપાલ;
આસ ફલે જગ તેહની, જો સુણે ચરિત્ર રસાલ. ૪૬
પુન્યવંત સુણતાં હુયે, ભણતાં હોયે સુજાણ;
જયશ્રી વંછિત સુખ લહિં, લહિં નર કોડિ કલ્યાણ. ૧૫૪૭

(૧) ઇતિશ્રી વિક્રમ મહારાય ચરિત્ર સિંધાસણ બત્રીસી. સંવત્ ૧૮૬૯ જ્યેષ્ટ શુદિ ૨ પન્યાસ દયાલવિજ(ય) લષીતં ભરૂઅચ બંદિરે પં. ધર્મવિજય પઠનાર્થે. પ.સં.૫૦-૧૭, ના.ભં. (૨) પ.સં.૬૯, સિનોર ભં. દા.૭. (૩) ગ્રંથાગ્રંથ સર્વ મલી ૧૬૦૦, પ.સં.૪૬-૧૮, તેમાં ૪૦, ગો.ના. (૪) ૧૮૦૧ ગા. સં.૧૭૮૪ આસો વદિ ૮ બુધે પં. લાલસાગરગણિ શિ. ગણિ જયસાગર જય લહિ ગુરૂના પસાયથી હસ્તિસાગર લખિતા. પ.સં. ૭૬-૧૩, સુ.લા. ખેડા. (૫) સં.૧૭૯૯ વર્ષે મૃગસરિ માસે શુકલપખ્યે ૨ રવૌ (પછી હરતાલ ફેરવી છે). પ.સં.૭૦-૧૪, ખેડા ભં.૩. (૬) પં. ઇંદ્રવિજય શિ. ગણિ ખુસાલવિજયેન લ. કેસરબાઇ ગૃહે સા નેમિદાસ પઠનાર્થં, શાકે ૧૬૩૧ વર્ષે કા.શુ.૪ મંગલ દિને. એક ચોપડો, પ.ક્ર.૧થી ૬૨, જશ.સં. (૭) ગ્રં.૩૧૮૩ સં.૧૭૭૨ કા.શુ.૭ રવૌ લિ. વૈરાટનગરે આચાર્ય ત્રિલોકસીહજી શિષ્યાંનુશિષ જેરાજ સ્વયં વાચનાય. પ.સં.૪૮-૧૫, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભં. (૮) ગ્રં.શ્લોક ૨૨૦૦ લ. ઋષિ જયેડા સં. ૧૮૧૭, કા.શુ.૩ ગાંમ પ્રાંતિજ મધ્યે લૂકાગછે ઋષિ વિરચંદને વાસ્તે લષ્યૂ છે. પ.સં.૪૨-૨૦, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભં. (૯) પ્રતિ ૧૭મી સદીની, પ.સં.૯૭, ચતુ. પો.૭. (૧૦) સં.૧૭૯૦ ચૈ.શુ.૮ સોમે મુનિ રૂપવિજયગણિ લ. સાણંદનગરે. પ.સં.૬૧-૧૫, જશ.સં. (૧૧) સં.૧૬૮૦ પો.શુ.૨ શનિ વિબુદ્ધ શિ. ધર્મસી લિ. પ.સં.૪૫, મહિમા. પો.૩૬. (૧૨) ઉદયપુર ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. સાહિત્ય, વર્ષ ૨૧ અં.૪થી ૧૨.]

**(૧૫૦૬) અમરસેન વયરસેન રાજર્ષિ આખ્યાનક** ૨૭ ઢાળ ૫૧૯ કડી ર.સં.૧૬૭૯ માગ.શુ.૫

**આદિ** – સકલ સિદ્ધિ સુખ સંપદા, લહીઇં બુદ્ધિ વિનાણ.

પંચ પરમેષ્ટી પ્રણમીઈં, હુઈ ઘરિ કોડિ કલ્યાણ. ૧
શ્રી **આદીશ્વર શાંતિ**જિન, **યદુપતિ નેમિ** જિણંદ,
**પાસ વીર** પ્રભુ પાય નમું, પંચ તીરથ સુખકંદ. ૨

*

**અમરસેન વયરસેન**નંઇ પૂર્વે ભવ અધિકાર,
દાનપૂજાલાભ ગુરૂઇં કહ્યો, તેણઇ લહ્યાં સુખ અપાર. ૧૪

*

પ્રકરણ **પુષ્પમાલા** તણી, ગાથા ભણી સુજાણિ,
રસિક સંબંધ શ્રવણે સુણ્યો, રાસ રચ્યું શુભવાણિ. ૧૬

ઢાલ ૨૭ રાગ આસાઉરિ.

**સરસતિ** માત સાનિધિ કરી, રચ્યો સંબંધ રસિક
શાસ્ત્ર અનુસારઇ વર્ણવ્યો, નવિ ભણ્યો બોલ અલીક. ૪૮૯
પટ્ટપરંપર **વીર**નો ક્રમઇં હવો યુગહપ્રધાન,
શ્રી **હીરવિજય** સૂરીશ્વર **અકબર** નૃપ દીઇં માન. ૪૯૦
બિરૂદ જગગુરૂ તેણઈં દીઉં, તીરથ **શેત્રુંજ ગિરિનારિ**,
મુગતાઘાટ કારાવીઆ, જાત્ર કરઇં નરનારિ. ૪૯૧
છોડાવ્યો જેણઇં જીજીઓ, મુકાવ્યું જગિ દાંણ,
બંધ લાખ મેલ્હાવીઆ, **હીરગુરૂ** વચન પ્રમાંણ. ૪૯૨
ઉદય અધિક શ્રી ગુરૂ તણો, **રાજનગર** મઝારિ,
**સોલ અઠાવીસઈં** આવીઆ, **મેઘજી** ઋષિ ઉદાર. ૪૯૩
**લુંકા**મત મૂંકી કરિ, કુમતિ કીઉ પરિત્યાગ,
મન વચન કાયા કરી, ધર્મ્મ તણો મનિ રાગ. ૪૯૪
જિનપ્રતિમા જિનસારિષી, કહી પ્રવચનિ અધિકાર,
સદ્દવહણા સાચી ષરી, આવી તસ હૃદય મઝારિ. ૪૯૫
આચારિજપદનો ધણી, નહિ અભિમાન લગાર,
**હીરગુરૂ**ચરણે જઇ નમું, મન સ્યું કર્યો વિચાર. ૪૯૬
ભાષ્યા ગણ્યા સિદ્ધાંત સવિ, પંડિત બહુશ્રુત જોડિ,
અઠાવીસ ઋષિ સ્યું પરવરયા, આવી વંદઇ મનકોડિ. ૪૯૭
પુનરપિ ચારિત્ર આદરઈં, વિશુદ્ધ **હીરગુરૂ**હાથિ,
પંચ મહાવ્રત ઉચ્ચરઇં, અઠાવીસ ઋષિનઇ સાથિ. ૪૯૮
ઋષિ **મેઘજી ઉદ્યોતવિજય**, નામ અનોપમ દીધ,

ઋષિ ગણો તે **ગુણવિજય** દીધૂં નામ પરસિદ્ધ. ૪૯૯
નામ થાપના અનુક્રમઈ કીધી શ્રી ગુરૂરાજિ
પાંમ્યો લાભ ગુરૂઈ અતિઘણો, સારચાં તસ બહુ કાજ. ૫૦૦
શ્રી **હીરવિજય** સૂરિશ્વરૂ, ગુણવંત તસ તણો સીસ,
ગિરૂઓ **ગુણવિજય**ગણિ, ગુરૂઆણ વહઇ નિજ સીસ. ૫૦૧
તસ વિનયી વગતા વિબુધ, **સંઘવિજય** પભણંતિ,
સરસ સંબંધ શ્રોતા સુણઇ, પૂરાઈ વક્તા મન ષાંતિ. ૫૦૨
સુખ સંપજઈ સુણતાં શ્રવણિ, નાસઇ તાસ ઉચાટ,
ભણઈ ગુણઇં મનિ ભાવ સ્યું, તસ ઘરિ હુઇ ગહ્‌ટ. ૫૦૩
**ચંદ્રકલા ઉદધિ નિધિ** વરસે મૃગશિર માસ,
શુદિ પંચમી ઉત્તરારકિં પૂરણ રચીઉ રાસ. ૫૦૪
કવિરાય ચતુરગુણી જિકે, પાય પ્રણમું કર જોડિ,
અધિક ન્યૂન જે મઇ કવ્યું, મુઝ મમ દેયો ષોડિ. ૫૦૫
વિનોદપણુંઈ અજાનપણુંઈ બોલ્યાં જેજે વચન્ન,
અખરમતિ શુદ્ધ તે કરયો સંત સુજન્ન. ૫૦૬
ઢાલ અઠાવીસમાની. ૨૮, ઢાલ કડવાની જાતિ
એહ રાસ કીધો લાભ લીધો સીધું વંછિત કાજ,
જેણુંઈ દાન દીધું હવું પ્રસિધું લીધું ત્રિભુવનરાજ. ૫૦૭

અંત – કલશ–રાગ ધન્યાસી.
શ્રી **વીરથી** અનુક્રમિ પાટિ **તપ**ગછિ શુદ્ધ પરંપરા,
શ્રી **વિજયદાન** ગુરૂ **હીર જેસંગજી, વિજયતિલક** સૂરીશ્વરા.
તસ પટોધર ઉદયગિરિ જિમ ઉદયો અવિચલ દિનકરૂ,
અભિનવો **ગૌતમ** ભવિક વંદો, **વિજયાણંદ** સૂરીસરૂ. ૫૧૮
સંપ્રતિ વિચરઇ યુગપ્રધાન ગુરૂ છત્રીસ ગુણ અંગઇ ધરઈ,
સાધુપુરંદર મહિમામંદિર અમૃતવાણિ મુખિ ઉચરઈ,
શ્રી **હીરવિજય** સૂરીંદ સેવક **ગુણવિજય**ગણિ મુનિવરૂ
તસ સીસ સંથુણ્યા રાજઋષિ હોય સકલ સંઘ મંગલ કરૂ. ૫૧૯

(૧) મહોપાધ્યાય શ્રી ૯ શ્રી **નં**દિવિજયગણિ શિષ્યશિરોમણિ ગણિશ્રી **ધન**વિજયગણિ શિષ્ય મુ. **ભ**ક્તિવિજયેન. લિખિતં સ્વવાચનાય સં.૧૬૯૭ વૈ.વ.૧૩ દિને શ્રી **અ**મ્હદપુરે. પ.સં.૨૦–૧૫, વિ.ધ.ભં. (૨) લિ.સં.૧૮૭૮, પ.સં.૨૧, પંજાબ જીરાનો ભં. ડબ્બો ૧૨ નં.૫૪.

**(૧૫૦૭) વિક્રમસેન શનિશ્ચર રાસ** ૪૪૭ કડી ર.સં.૧૬૮૮ [૧૬૯૩] કાર્તિક વદ ૭ ગુરુ

**આદિ–** દૂહા રાગ આસાઉરી.

સિદ્ધ નામા ઉંકાર ધુરિ, ગ્યાનતેજ અનંત;
સુખમય પરમાણંદપદ, પામ્યા શ્રી ભગવંત. ૧
પરમાતમ પ્રભુ પ્રણમીઇ, વાધઇ સયલ જગીસ;
ગુણસમુદ્ર સદ્‌ગુરૂ નમુ, કર જોડી નમું શીસ. ૨

**અંત –** **શશિકલા** સંવત **હરિ રામ**, કાર્તિક બહુલ ગુરૂ પુષ્ય અભિરામ;
સાતમિ અમૃત સિદ્ધિ રવિયોગ, વીસવસાધિક મિલ્યો સંયોગ. ૪૩૭
**શનિશ્ચર વિક્રમ** નૃપ ચરી, કરી રચના શુભમતિ અણુસરી
**સરસતિ** માત તણુઇ સુપસાય, સરસ સંબંધ રચ્યો સુખદાય. ૩૮
શ્રી **હીરવિજયસૂરિ તપ**ગચ્છધણી, તેહ તણી જગિ દીપ્તિ હુઈ ઘણી
તસ શીસ **ગુણવિજય** ગુણવાન, સુવિહિત સાધુ ગુણરતન નિધાન. ૪૩૯
કુમત મતિ જેણિ ફરિ પરિહરી, **હીરગુરૂ**આણુ સાચી શિર ધરી;
**ગુણવિજય**ગણિ કેરો શીસ, તેણઇ ગાયો **અવંતિ-ઇશ**. ૪૦
ગુણવંતના ગુણ થુણીઆ ખંતિ, **વિક્રમ નર**પતિ મહાપુન્યવંત:
કલિયુગમાં જેણિ નરિ અવતરી, શુભ કરણી અનુમોદવા કરી. ૪૪૧
મીનરાશિ શની આવે યદા, હાલકલોલ પુહવઇ કરઇ તદા;
કપાવઇ સ્વર્ગમૃત્યુપાતાલ, અર્થ પુત્રનો એહ હવાલ. ૪૪૨

ગાહા

ઇય સણી **વિક્રમ** ચરિયં, રચિયં બહુ ભત્તિ **સિંહવિબુહેણ**
જો પઢઇ ગુણઇ નિસુણઇ, ગ્રહપીડા ન કુણઇ તસ્સ. ૪૪૭

(૧) સં.૧૭૦૧ ફા.શુ.૧૩ સુરગુરૂવાસરે **રાજનગરે**. પ.સં.૨૭–૧૧, લા.ભં. નં.૪૨૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૭૪–૭૮, ભા.૩ પૃ.૯૫૧–૫૪. કવિની ગુરુપરંપરા જોતાં એમાં ‘સંઘવિજય’ નામને જ સમર્થન મળે છે. ‘વિક્રમસેન શનિશ્ચર રાસ’ના રચનાસંવતદર્શક શબ્દોના અર્થઘટનમાં કંઈક ભૂલ થઈ જણાય છે. રામ=૩ જ થાય, ને હરિ=૯ ગણવા યોગ્ય છે.]

## ૬૬૯. નાનજી (લોં. રૂપ–જીવ–કુંવરજી–શ્રીમલ્લ–રતનસીશિ.)

**(૧૫૦૮) પંચવરણ સ્ત.** ર.સં.૧૬૬૯ દિવાળી નવાનગરમાં

આદિ- રાગ કેદારો

શ્રી અરિહંત પાએ નમીજી સ્તવન રચિસિ જિનરાય
પંચવરણુ જિનવર તણુાંજી, કહિવા મૂઝ મન થાય. ૧

અંત – શ્રી **રૂપ** ઋષિ **જીવ** ઋષિ સાર, ઋષિરાય **કુંચર** ઉદાર
શ્રી **શ્રીમલ** ગણુધાર, તસ પાટિ **રતન** અણુગાર. ૨૧
ગણિ **નેમ** જિણંદ સલોઇ, મુનિ **નાનજી** એણી પરિ બોલી,
સંવત **સોલ ઉગણાતરા** વર્ષે, દીવાલિ દિન મનહરષિ. ૨૨
શ્રી **નવાનગર** અઝાર, જિન સ્તવિયા હરષ અવાર,
પૂજ્ય તિહા રહ્યાં ચોમાસ, શ્રી સીંઘ બહુ ઉલ્હાસ. ૨૩
પંચવરણુ જિનવરૂ રૂપસુંદર ગાઇયા ભાવિ કરી
કર્મ્મ કઠણુ ચુરી ધ્યાન્ય પુરી વિમલ સિદ્ધિવધૂ વરી
પ્રહ સમય ઉઠિ નિતિ નમીય અનુ જસ કીરતિ ધરી
સર્વ ઋદ્ધિવૃદ્ધિકલ્યાણુદાયક, સયલ સંઘ મંગલ કરી. ૨૪

**(૧૫૦૯) નેમિ સ્ત.** ૩૧ કડી ર.સં.૧૬૭૨ દિવાળી અમદાવાદમાં

આદિ – સારદ સારદ દયા કરી દેવી. ઢાલ.

મંગલકારક દૂરિયનિવારિક, **પાસ** જિણંદ સિર નામીજી,
શ્રી **નેમિસર** ભુવનદિણેસર, ગુણુ ગાઇ મતિ પામીજી
ગછનાયક સેવક સુખદાયક, **રતનાગર** ઋષિરાયજી. ૧

અંત – સોમવદન ગુરૂ ત્રિજગઆનંદન, પ્રણુમી તેહના પાયજી
શ્રી **અમ્હદાવાદિ** ઉલટ ઘણે, **રત્નસી**ગણિ ચઉમાસ રે
તાસ સેવક મૂનિ **નાનજી**, સંઘનયણે ઉલ્લાસ રે. ૩૦
સંવત્ **સોલ બહુતિરિ** દિવસિ દીવાલી સૂભ આજ રે
શ્રી જિનરાજ ગુણુ ગાઇયા, સિદ્ધ થયા સર્વે કાજ એ. ૩૧

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૫૫–૫૬.]

## ૬૭૦. શ્રુતસાગર (ધર્મસાગર ઉપાધ્યાયશિ.)

**(૧૫૧૦) ઋષિમંડલ ભાલા.** ર.સં.૧૬૭૦ (વ્યોમર્ષિ રસ શીતાંશુ વત્સરે)

(૧) લ.સં.૧૬૭૧, દસાડા ભં. (વે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૬૦૩.]

## ૬૭૧. ક્ષેમકલશ

**(૧૫૧૧) અગડદત્તની ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૦ કા.શુ.૩ બુધવાર

(૧) લિ. **જ્ઞાન**સાગર **બીજા**પુર (દક્ષિણુ). પ.સં.૩૩, પાલણુપુર

સંઘ ભંડાર દા.૪૬ નં.૨૩. (આની પ્રત તે ભંડારમાં જોતાં મળી નહીં.)
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૧.]

## ૬૭૨. માન-માનચંદ-માનસિંહ-મહિમાસિંહ (ખ. શિવનિધાનશિ.)

ખ. જિનસિંહસૂરિ આચાર્યપદ સં.૧૬૭૦, સ્વ. ૧૬૭૪.

**(૧૫૧૨) કીર્તિધર સુકોસલ પ્રબંધ** ૨.સં.૧૬૭૦ દિવાલી પુષ્કરણમાં

**અંત** – શ્રી **ખરતરગચ્છ** છાજઈ, શ્રી **જિનસિંહસૂરિ** રાજઇ,
સંવત **સોલહ સત્તરિ**, દીવાલી દિનિ ગુણભરિ. ૫૦
ગુણિજન સુણિ ઘણું રીજઇ, મૂરખ કિસુંય કહીજઈ,
હિયઈ હરષ બહુ આણી, મતિ દેઈ સાંભળઉ પ્રાણી. ૫૧
એ સંબંધ રસાલ, સુણતાં લીલવિલાસ,
શ્રી **શિવનિધાન** ગુરૂ સીસ, કહઈ મુનિ **માન** જગીસ. ૫૨
શ્રી પુષ્કરણુ ચઉમાસઇ, રહતાં ચિત્ત ઉલ્હાસઈ
ભણતાં સબ સુષદાઈ, સુણતાં લીલ વધાઇ. ૫૩

(૧) ઈડર બાઈઓનો ભં.

**(૧૫૧૩) મેતાર્યઋષિ ચો.** ૨.સં.૧૬૭૦

**આદિ** – દૂહા
વિદુર લોક સુખદાયિની, **સરસતિ** સમરિ ઉલ્હાસિ
**મેતારિજ** રિષ ચરિત સુભ, કહિસું ગ્રંથ પ્રકાસિ. ૧
રિસિ ઉત્તમ કરણી કરી, તિનિ ઉત્તમ તસુ નામ
ચતુર નારિનર સંભલઉ, ચરિત એહ અભિરામ. ૨

**અંત** – ઢાલ રાગ ધન્યાસી
જે સાધુગુણ મનિ સાંભલી, મનિ ધરઇ પરમ આણંદ
તે હલૂકરમઉ જાંણીયઇ, સોઇ પાંમઇ હો અનુક્રમિ સુખકંદ ૫ આ.
સંબંધ એ સરસ કહિઉ, **શિવનિધાન**ગણિ સીસ
મુનિ વદતિ **માંન** સુપ્રેમ સું, સુખ કારણિ હો ધરિ મનહ જગીસ. ૬
સંવત **સોલહ સત્તરઈ**, **પુહકરણ** નયર મઝારિ
સંબંધ એહ સુહિઉ સહી, અતિસુંદર હો નિજ મતિ અનુસારિ. ૭
આપ હરષ હિયઇ આંણી ઘણઉં, મન દેઇ સુણઉ સુજાંણ
મુનિ વદતિ **માન** સુપ્રીતિ સું, નિતુ કીજઇ હો નિજ ધર્મ પ્રમાણ.૮
શ્રી ગચ્છ **ખરતર** દીપતઉ, શ્રી **જિનસિંઘસૂરિ** સૂરિંદ

તસુ રાજિ પરમ પ્રમોદ સું, મનિ આંણી હો નિતુ બહુ આણંદ. ૯
જે ભણઇ ગુણઈ સુણઇં સહી, તસુ સદા લીલવિલાસ
મુનિ વદતિ **માંન** સદા સદા, તસુ પૂજઇ હો મનવંછિત આસ. ૧૦

(૧) સં.૧૭૪૪ કા.શુ.૭ **ગેહાસર** મધ્યે **દાનચંદ્ર** લિ. પ.સં.૮, જય. પો.૬૯. (૨) પ.સં.૯, અમીર. પો.૯. (જેમાં નીચેની ક્ષુલ્લક ચોપાઈ પણ છે.)

**(૧૫૧૪) ક્ષુલ્લકકુમાર ચોપાઈ – સાધુસંબંધ** ગા.૧૪૯ સં.૧૬૭૦ આસપાસ પુષ્કરણીમાં

**આદિ** – શ્રી સદગુરૂપદજુગ નમી, **સરસતિ** ધ્યાન ધરેસુ,
**ક્ષુલ્લકકુમર** સુસાધુના, ગુણસંગ્રહણ કરેસુ. ૧
ગુણ ગ્રહતાં ગુણ પાઇયઇ, ગુણિ રંજઇ ગુણજાણ,
કમલિ ભમર આવઇ ચતુર, દાદુર ગ્રહઇ ન અજાણ. ૨
ગુણિજનસંગતિ થઇ નિગુણ, પાવઇ ઉત્તમ ઠામ,
કુસુમસંગિ ડોરો કંટક, કેતકિસિરિ અભિરામ. ૩
પહિલઉ ધર્મ ન સંગ્રહિઉ, માત કહિઇ ગુરૂવયણ,
નટુઇ વયણે જાગીયઉ, વિકસે અંતર-નયણ. ૪
એક વચનિ સોઇ આપ મનિ, પ્રતિબૂઝયા બલિ ચ્યારિ,
તે સંબંધ કહૂં સરસ, સંભલિજ્યો નરનારિ. ૫

**અંત** – રાગ ધન્યાસી
ઇણિ પરિ જે નિજ મન સહી, રાખઇ નિર્મલ ઠામ
કર્મકંદ તજિ શિવસુખઈ, લીન રહઈ અભિરામ. ૧૪૫
સોઇ નર સલહીયઇ, સબહૂં મઈ સિરતાજ
ધર્મરૂપ ધન સંચિ કઇં, તે પામઇ સુખરાજ. ૧૪૬
શ્રી **ખરતરગચ્છ** સય ધણી, યુગપ્રધાન ગુરૂરાય
શ્રી **જિનસંહસૂરિ** દીપતઇ, પામી તાસૂ પસાય. ૧૪૭
હરષ ધરી મનિ આપણઇ, મન દેઇ સુણઉ સુજાણ,
સાધુગુણે ગુણ સંપજઇ, પાવઇ નિરમલ ઠાણ. ૧૪૮ સો.
એ સંબંધ સરસ કહ્યઉ, **શિવનિધાન** ગુરૂ સીસ
**માનસિંહ** મુનિ ઇમ કહઇ, શ્રાં **પુષ્કરણી** જગીસ. ૧૪૯ સો.

(૧) સં.૧૬૯૦ મૃ.સુ.૨ શુક્ર **પુષ્કરણી** મધ્યે **જીવરંગ** લિ. પ.સં.૫, મહિમા. પો.૩૬. (૨) પ.સં.૬, અભય. નં.૨૧૫૮. (૩) પ.સં.૯, અબીર.

પો.૯. (જેમાં ઉપલી મેતાર્ય ચોપાઈ પણ છે.) (૪) પ.સં.પ-૧૭, મો.સેં.લા. (પ) પ.સં.૪-૨૦, ઘોઘા સંઘ ભં. દા.૧૩ નં.૪૬.

**(૧૫૧૫) ઉત્તરાધ્યયન ગીતો** (૩૬ અધ્યયનનાં) ર.સં.૧૬૭પ શ્રાવણ વદિ ૮ રવિ

**આદિ** – શ્રી જિનવર પદયુગ નમી, શ્રી **સરસતિ**-ગુરૂ-પાય,
**ઉત્તરાધ્યયન** છતીસ ગુણ, ગાઇસુ નિરમલ ભાય. ૧
શ્રી **શિવનિધાન** વાચક ચરણ, પ્રણમિય મનઉલ્લાસિ,
રિષિભાસિત ગુણ જોઇયઇ, અનુમતિ લહિ ગુરૂ પાસિ. ૨
ગયણ ચરણ ગાહઈ કવણ, કુલ તોલઇ ગિરિરાય,
સર્વ જલધિજલ કુણ મિણઇ, સુત્ત અરથનિ બખાઇ. ૩
ગુરૂબંધવ પંડિતપ્રવર, **કનકસિંહ મતિસિંહ**,
તિણિં આગ્રહ કીધઈ ઘણઇ, ભાખઇ **મહિમાસિંહ**. ૪
સૂત્ર ગહન અતિ તુચ્છમતિ, ગુણ કિસ કહણા જાય,
તઉ પણિ સુગુરૂપ્રસાદ લહિ, **માન** વદઈ ચિત લાય. પ

**અંત** – રાગ ધન્યાસી ઢાલ રૂપકમાલાની
શ્રી **ઉત્તરાધ્યયનઈ** કહ્યા છત્તીસઇ અજ્ઝયણ,
ગુણ ગંભીર અરથ ભલા, સરસ સુધા પિણ વયણ.
સંવેગી પ્રાણી ચિત ધરિ. ૧
ઇહ-પરભવિ હિત જાણી, ઇમ ભાખઇ શ્રી જિનવાણિ-સંવેગી.
ધન ધન શ્રી જિનવર જયઉ, ધન ધન શ્રી ગણધાર,
ભવિયણ-જણ-તારણ તણી, એહ અરથ ઉપગાર. ૨ સં.
જે ભવિ સિદ્ધા પ્રાણિયા, જેહ અલપ સંસાર,
ભવ્ય એહ અધ્યયનનઇ, ભણઇ ગુણઇ અધિકાર. ૩ સં.
ગુરૂમુખિ લેઇ વાચના, વિધિ સું વહિ ઉપધાન,
જોગ સહિતા કિરિયા કરઇ, તે પામઇ શ્રુતગ્યાન. ૪ સં.
**સોલહ સય પચહત્તરઈ**, શ્રાવણ વદિ રવિવાર,
આઠમ દિનિ અધ્યયન, ગુણ ગાયા સુવિચાર. પ સં.
શ્રી **ખરતરગચ્છ** રાજાણઉ, સુવિહિત સાધુશિંગાર,
**જિનસિંહ**સૂરિ પાટધરૂ એ, કઠિન ક્રિયા આચાર. ૬ સં.
જુગપ્રધાન સાચઉ જસ, શ્રી **જિનરાજ**સૂરિ દાખ,
તાસુ વિજય રાજ્યે સદા, સંઘ સકલ આણંદ. ૭ સં.

શ્રી હર્ષસાર સહગુરૂ ગુણઉ, સીસ બહુલ પરિવાર,
વાચનાચારિજ થિર જયઉ, શ્રી **શિવનિધાન** અણગાર. ૮ સં.
તાસુ સીસ અજઝયણના, આતમ મતિ અનુસારિ,
**મહિમસિંહ** વિનય કરી, ગુણ ગાઇ મનોહારિ. ૯ સં.
પંડિત ગુરૂ બંધવ ગુણી, અવિ હઉ થિમ (?) સહાય,
**કનકસિંહ મતિસિંહ**તઇ, વચન વિનોદ કહાય. ૧૦ સં.
ભણઇ ગુણઈ જે સાંભલઇ, તિનિ ઘરિ લીલવિલાસ,
**માનચંદર** કર જોડિનઇ, ભજઇ વંછિત આસ. ૧૧ સં.
(પા.) **માન** વદૈ કર જોડિને, પૂજઇ વંછિત આસ.

(૧) પ.સં.૩૭, પ.ક્ર.૨થી ૧૩, કલકત્તા સં.કો.કેટ. વૉ.૧૦ નં.૧૩, પૃ.૨૪-૨૭. (૨) સં.૧૮૩૮ પો.વ.૧૦ ગુલાબચંદ લિ. પ.ક્ર.૧૮થી ૭૫, જય. નં.૧૦૭૬. (૩) પ.સં.૪૩, જય. નં.૧૦૮૭. (૪) પ.સં.૨૦, જય. નં. ૧૧૪૦. (૫) સં.૧૮૪૮ આ.વ.૧૪ **વાલૂચર** મધ્યે વા. કુશલકલ્યાણ લિ. પ.સં.૧૧, જય. પો.૬૫.

**(૧૫૧૬) વછરાજ હંસરાજ [હંસરાજ વચ્છરાજ] રાસ** ૫૪૯ કડી
ર.સં. ૧૬૭૫ કોટડામાં

**આદિ** - દૂહા

શ્રી **આદીસર** જિણ તણા, પદપંકજ પણમેવિ,
આદિકરણ જિન સમરીયઇ, સમરી **સરસતિ** દેવિ. ૧
શ્રી **શિવનિધાન** વાચક ચરણ, પ્રણમિય સદ્‌ગુરૂપાય,
ફલ લહીયઇ જિનધર્મકા, જિણિ સુણિ ધર્મકહાય. ૨
ધર્મ કીયઇ સુખ પાઇયઇ, ધર્મ કીયઇ દુખ જાઇ,
ઇહ ભવિ પર ભવિ ધર્મતઈ, જે વંછઇ તે થાય. ૩
ધર્મપ્રસાદઇ સુખ લહ્યા, **હંસરાજ વછરાજ**,
ઘર તજિ પરદેસઇ ફિર્યા, સીધા વંછિત કાજ. ૪
તે સંબંધ સરસ કહું, સંભલિજ્યો એકચીતિ,
ચતુર વચનિ રીઝઇ ચતુર, ઉપજઈ અદભુત પ્રીતિ. ૫

**અંત** - ઢાલ ધન્યાસિરિ, પાસ જિણંદ જુહારીયઇ એહની ઢાલ
ઇમ જાંણી મન આંપણઇ, કીજઇ જિનધર્મ સગાઇ રે,
દાન સીલ તપ ભાવના, જિણિ કરિ બહુ જીતરાઇ રે. ૪૨
ભવિઅણ ભાવઇ સાંભલઉ,...

બહુ વિધિ વિદ્યા ગુણ ભર્યા, વલિ આગમ અરથ ભંડારો રે,
શ્રી **શિવનિધાન** વાચક જયઉ, કહઇ તાસુ સીસ સુવિચાર રે. ૪૬
**મહિમસિંઘ** સુમતિ ધરી, ઇમ દાંન તણા ગુણ ગાવઇ રે,
**સોલહ સય પંચહુત્તરે**, શ્રી **કોટડા** નગરિ સુભાવઇ રે. ૫૪૭ ભ.
શ્રી **ખરતરગચ્છ** રાજીયઉ, શ્રી યુગપ્રધાન ગુરુરાય,
શ્રી **જિનરાજ** સૂરીસરૂ, પામી તસુ પરમ પસાયા રે. ૫૪૮ ભ.
ભણતાં સુણતાં સંપદા, જિનધર્મ થકી નર લીલાં રે,
કહિ મુનિ **માન** સુજસ સદા, શ્રી સંઘ સદા સુખલીલા રે. ૫૪૯

(૧) પ.સં.૨૦–૧૫, વડા ચૌ.ઉ. પો.૧૯. (૨) સં.૧૬૭૬ માગ. શુ. ૧૧ **સંગ્રામપુરે જ્ઞાનસમુદ્ર** લિ. પ.સં.૧૬, જિ.ચા. પો.૭૯ નં.૧૯૫૫. (૩) પ.સં.૨૦, રામલાલ સંગ્રહ, વિકાનેર. [જૈહાપ્રોસ્ટા.]

**(૧૫૧૭) અર્હદ્દાસ પ્રબંધ**

મેડતાના કપૂરચંદ ચોપડાના આગ્રહથી.

**(૧૫૧૮) રસમંજરી** ગા.૧૦૭

(૧) ચતુ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૧૯, ભા.૩ પૃ.૬૯૪–૯૮, ૧૪૦૩ તથા ૧૫૦૭–૦૮. ત્યાં 'કીર્તિધર સુકોશલપ્રબંધ'નો રચનાસંવત ભૂલથી ૧૬૧૭ દર્શાવાયેલો. ભા.૩ પૃ.૧૪૦૩ પર 'હંસરાજ વચ્છરાજ ચોપાઈ' ૨.સં. ૧૭૭૫થી મહિમાસેનને નામે નોંધાયેલ છે.]

## ૬૭૩. હીરચંદ્ર (ત. ભાનુચંદ્ર ઉ. શિષ્ય)

[ભાનુચંદ્ર ઉપાધ્યાય અકબરના સમકાલીન હતા અને એમની ૨.સં. ૧૬૭૧ની કૃતિ નોંધાયેલી મળે છે.]

**(૧૫૧૯) કર્મવિપાક (પહેલો કર્મગ્રંથ) બાલા.**

**આદિ** – શ્રી **ભાનુચંદ્ર** વાચક શિશુનોપાધ્યાય **હીરચંદ્રેણ**
**કર્મગ્રંથ**સ્યાર્થો લિખિતોયં લોકભાષાભિઃ. ૧

(૧) પ.સં.૨૮, પ્ર.કા.ભં. દા.૭૮ નં.૭૯૭. (૨) લિખ્યાવતં ગુરજી કરમચંદ લિષતં ચેલા **તારાચંદ** કોડાય મધ્યે શ્રી **અનંત** પ્રસાદાત્ સં. ૧૯૦૨ પોસ કૃષ્ણ દુતીયા તીથૌ બુધ. પ.સં.૨૭, મ.જૈ.વિ. નં.૬૭. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૩.]

## ૬૭૪. મેઘરાજ (અં. ધર્મમૂર્તિ-ભાનુલબ્ધિશિ.)

ધર્મમૂર્તિસૂરિ અંચલગચ્છની પટ્ટાવલિમાં ૬૩મા પટ્ટધર. સં.૧૬૦૨-માં આચાર્ય અને ગચ્છનાયકપદ, સં.૧૬૭૦માં સ્વર્ગવાસ પાટણ.

**(૧૫૨૦) [+] સત્તરભેદી પૂજા**

**આદિ** – સર્વ્વજ્ઞં જિનમાનમ્ય નત્વા સદ્‌ગુરુમુત્તમં,
કુર્વ્વે પૂજાવિધિં સમ્યક્ ભવ્યાનાં સુખહેતવે.
વંદી **ગોયમ** ગણહરેં સમરૂં **સરસતિ** એક
કવિયણ વર આપેં સદા, વારે વિઘન અનેક. ૨

**અંત** – ગીત રાગ ધન્યાસી.
બોલી બોલી રે બોલી પૂજાની વિધિ નીકી
સતરભેદ આગમેં જિનભાખી, શિવરમણી સિર ટીકી રે. બોલી. ૧
**જીવાભિગમે જ્ઞાતા** ધરમેં **રાયપસેણી** પ્રસીદ્ધી,
**વિજયદેવ દ્રૂપદી**એ પૂજ્યા **સૂરીયાભેં** પણિ કીધી રે. ૨
**અંચલ**ગચ્છે દિનદિન દીપે, શ્રી **ધર્મમૂરતિ** સૂરિરાયાં,
તાસ તણેં પખેં મહીયલ વિચરેં, **ભાનુલબ્ધિ** ઉવઝાયાં રે. ૩
તાસ સીસ **મેઘરાજ** પયંપે, ચિર નંદો જાં ચંદા રે,
એ પૂજા જે ભણુસેં ગણુસેં, તસ ઘર હોઇ આણંદા રે. બોલી. ૪

(૧) સં.૧૮૩૦ વર્ષે શ્રા.શુ.૧૫ ગુરૂવાસરે શ્રી **નવાનગરે** શ્રી **અંચલ**-ગચ્છે શ્રી **શાં**તિનાથપ્રસાદાત્ સા. **રૂપસી રત્નપાલ** પ્રમુખ પઠનાર્થં. પ. સં.૪-૧૪, માં.ભં. (૨) ગ્રં.૨૪૦, પ.સં.૯-૧૩, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૩૫૯. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. વિવિધ પૂજાસંગ્રહ વગેરેમાં.]

**(૧૫૨૧) ઋષભજન્મ**

**આદિ** – **વિણીય** નયરી **વિણીય** નયરી **નાભિ** નિયગેહ,
**મરૂદેવી** ઉંઅરસરે રાયહંસ સારિત્થ સામીય,
**રિસહેસર** પઢમ જિણુ પઢમ રાયવર વસહ ગામીય,
વસહ અલંકિઅ કણુય તણૂ, જાયો જુગઆધાર,
તસુ પાય વંદી તસુ તણો, કહિસું જનમ સુવિચાર. ૧

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૬૭-૬૮, ભા.૩ પૃ.૯૪૧. 'ઋષભજન્મ'-નો અંતભાગ ઉદ્‌ધૃત થયો નથી તેથી કર્તાનામ કેવી રીતે નક્કી થયું છે તે સમજાતું નથી.]

## ૬૭૫. સહજકુશલ (કુશલમાણિકયશિ.)

### (૧૫૨૨) સિદ્ધાંત શ્રુત હુંડી

જૈન અંગઉપાંગ આદિનાં પ્રમાણો ટાંકી ભાષાગદ્યમાં ઢૂંઢિયાના મતના ખંડન રૂપે રચેલ છે.

**આદિ** – નમિઊણ જિણવરાઈ, સુયવિયારેણ કિંચિ બુચ્છામિ,
જે સંસયંમિ પડિયા, ભવિયજીયા તંપિ બુચ્છેઉં. ૧
શ્રી જિનાદિક પ્રતિમા નમસ્કાર કરી, સિદ્ધાંતનું શ્રુત વિચાર કાંઇ-એક બોલીઉં લિષુ, ભવિક જીવ જે સંસઈ પડચા છઈ, તેહના સંદેહ છેદવાનઈં કાજઇ, જે શ્રુતસિદ્ધાંત સ્યું કહીઈ, અરિહંતના કહ્યા અર્થ, ગણધરના ગૂંથ્યા સૂત્ર, તેહના ભેદ શ્રી **નંદીસૂત્ર** થકી જાંણીઇ, તે આલાવઉં સંષેપઇ લિષીઈ છઈ, વિચારી જોયો.

**અંત** – ઇમ અનંતા જીવ દ્વાદશાંગી આરાધી મોક્ષ પહુંતા, અનેક પુંહચૈ છઈ, અનંતા મુક્તિ જાસ્યઇ, ઈમ જાંણી, સિદ્ધાંતની આશાતના ટાલી સૂત્ર સર્વ સદ્દવહીઇ, સજઝાયનું ઉદ્યમકરિવઉ, એતલઈ તપની આરાધના, સંક્ષેપમાત્ર લિખી વલી વિશેષ સૂત્ર અર્થના ભાવ પ્રીછયો, અનઇ સૂત્રના અર્થ નિર્યુક્તિ વૃત્તિ ચૂર્ણિ ભાષ્ય પઇન્ના પ્રકરણ જે બહુશ્રુત પરંપરાઈ માંનઇ છઇ, તે પુણ માનવા. તેહ માંહિ જે હેતુ કારણ ઉત્સર્ગ ઉપવાદ હુઈ તે સદ્દહીઇ, કદાચિત્ત કમ્મર્યોગ ઊપરિ આસતા નાવઈ તો અપ્રાપ્તિ છઇ; બહુશ્રુત કનઇ અણસાંભલ્યઇ સચ્છંદમતિઇ ઉથાપીઇ નહીં. અસંબદ્ધપણઈ અર્ણવવાદ ન બોલીઇ. હેતુકારણ સૂત્રેં ઘણાઈ દીસઇ છઇ. તે કિમ સદ્દહીઇ છઇ. તિમ નિર્યુક્તાદિકના હેતુકારણ સદ્દહીઇ. કદાચિત ન પ્રીછીઈ તો મધ્યસ્થ રહીઇ. બહુશ્રુત પૂછી ઠાંમઇ પાડીઇ. પિણ એકાંતિ ઉથાપીઇ નહીં. ઘણૂં સ્યૂં લિખીઇ, થોડઇ લિખીઇ ઘણૂં પ્રીછયો. હિવઇ જે ધમ્માર્થીર્નિ સૂત્ર ટાલી બીજા સૂત્ર નિર્યુક્તિ પઇન્ના વૃત્તિ ભાષ્ય છેદસૂત્ર ચૂર્ણિ પ્રકરણ નામ દૈ છઇ, તે માટઇ તે સૂત્રના બોલ નથી લિષ્યા. ઇણ માંહિ પ્રતિમા પ્રતિષ્ટા પૂજા આલોયણ અનેક ભેદ ઘણા છઇ. ભત્ત પઇન્ના માંહિં ૯ ક્ષેત્ર છઇ, તે નથી લિષ્યા, સ્યા માટઇ, જે માટઇ તુમ્હનઇ પ્રતીતિ નથી, ૩૦ સૂત્રના બોલ ટબા માત્ર લિષ્યા છઇ, એહવા સૂત્રના ભાવ ગંભીર પ્રીછી, કુમત કદાગ્રહ મૂંકી

સૂધા જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રતપ પાલિવા, એ પાલ્યા વિના મોક્ષ નથી, શ્રી **ઉત્તરાધ્યયને** ૨૮ મઈ, નાણં ચ દંસણં ચેવ, ચરિત્તં ચ તવોતહા, એવમગ્ગમણુપ્પત્તા, જીવા ગચ્છંતિ સુગ્ગઈ ૧ જિન-વચન વિરૂદ્ધ આપબુધ્ધેં કાંઇ હેતુયુક્તિની રચના કરી હુઇ, તે શ્રી સંઘ સાથૈ ખમાવઉં છું, મિછામિ દુક્કડં, વલી ૨ કાંઇ મંદમ તિં મૂઢમતિં વીસારીઉં હુઇ, કૂડું લિખ્યું હુઇ તે બહુશ્રુતેં સોધવું, ભવ્યજીવનેં બુઝવવું. યતઃ

**કુશલમાણિક** ગુરૂણં, તસ્સ સીસસ્સ **સહજકુશલેણં**,
ભવિયણ બોહણત્થં, ઉદ્ધરિયં સુઅસમુદ્દાઉ. ૧
જં જિણવયણ વિરૂદ્ધં, સચ્છંદ બુધ્ધેણ જં મએ રઈયં,
તં ખમહ સંઘ સવ્વં, મિચ્છામિ દુક્કડં તસ્સ. ૨
મંદમઇ મૂઢબુધ્ધેણ, કૂડં લિહિયં જં ચ વિસ્સરિયં,
બહુ સુએય સોહિયવ્વં, ભવિયજીવાણં ચ બોહિવ્વં. ૩

(૧) ગ્રંથાગ્રંથ સંખ્યા ૨૦૫૦ પ્રમાણ, પ.સં.૫૫-૧૩, અનંત.ભં. (૨) પ.સં.૫૨, શ્લો.૧૮૫૦, લીં.ભં. દા.૨૧ નં.૪૪.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૯-૬૦૧, ભા.૩ પૃ.૧૧૦૩.]

**૬૭૬. નયસાગર ઉપા.** (આં. કલ્યાણસાગરસૂરિ-રત્નસાગર ઉ.શિ.)

કલ્યાણસાગરસૂરિ - આચાર્યપદ સં.૧૬૪૯ અમદાવાદ, ગચ્છેશપદ ૧૬૭૦માં પાટણ, સ્વર્ગ. ૧૭૧૮માં.

**(૧૫૨૩) ચૈત્યવંદન** ૮ ઢાલ સં.૧૬૭૦ ને ૧૭૧૮ વચ્ચે

**અંત -** કલસ.

ઇમ ત્રિજગવંદન દુખનિકંદન સકલ જનમનસુંદરો,
સાસય અસાસય ચૈત્ય પડિમા થુણ્યો મઈ ઉલ્લટ ધરો,
**વિધિપક્ષ**-ઉદયાચલ-દિવાકર, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીસરો,
તસ સીસ સુંદર સુગુણમંદિર, શ્રી **રત્નસાગર** ઉવઝાયરો,
તસ સીસ સાદર **નયસાગર** રચ્યો ચૈત્યવંદન વરો.

(૧) પ્ર.કા.ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૩).]

**(૧૫૨૪) ચોવીશી**

**અંત -** શ્રી **અંચલગણ**-દિનમણી, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરિરાય,
તાસ સીસ શોભાનિલો, શ્રી **રતનસાગર** ઉવઝાય કિ. ભેટ્યો. ૬
સીસ તાસ હરષિં રી, એહુ કરી તવનની જોડિ

ઉવઝાય **નયસાગર** ભણઇ, નિત ભણતાં રે હોઈ મંગલીક કોડિ કિ
-ભેટયો શ્રી મહાવીર. ૭

(૧) પ.સં.૫-૧૩, આ.ક.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૨-૯૩.]

## ૬૭૭. રાજસાગર ઉ. (પીં. ધર્મસાગરસૂરિ-વિમલપ્રભસૂરિ-સૌભાગ્યસાગરસૂરિશિ.)

[આ કર્તા સરતચૂકથી અહીં પાછળના ક્રમમાં મુકાયા છે.]

**(૧૫૨૫) પ્રસન્નચંદ્રરાજર્ષિ રાસ** ર.સં.૧૬૪૭ પો.વ.૭ થિરપુર (થરાદ)માં

આદિ - દુહા

પઢમં તિત્થેસુ ભુવર, પ્રણમું **રિસહ** જિણંદ,
ચરણકમલ સેવઇ સદા, મુણિ સુર અસુર નરિંદ. ૧
મહિમંડલિ સુરતરૂ અધિક, ઉદયઉ **નાભિ**-મલ્હાર,
આદિઇ **આદિ** જિનેસરૂ, જગે સોહઇ જસ સાર. ૨
**શાંતિ**કરણ શ્રી **શાંતિ** જિન, **હથિણાઉરિ** અવતાર,
ત્રિહું ભૂયણે ઉદ્યોત હુય, સુર જંપઈ જયકાર. ૩
સોલસમા શ્રી જિનવરૂ, પંચમ ચક્રી જેહ,
એકણિ ભવિ દોઇ એહ લહ્યા, અહનિસિ સમરૂં તેહ. ૪
શ્રી **નેમીસર** હિવ ઘણૂ, બાવીસમુ જિનરાય,
**યાદવકુલ**તારણ સકલ, **સમુદ્રવિજય** જસુ તાત. ૫
પસુયમેં પિ કરૂણા ધરી, પરહરિ રાજકુમારિ,
દાંન દેઇ દીખ્યા ગ્રહી, જઇ વિલસ્યા શિવનારિ. ૬
**પાસનાહ** ત્રેવીસમા, નમીઇ ત્રિકરણ શુદ્ધિ,
જાસુ ચિત્તિ અહનિશિ વસઇ, અભયદાનની બુદ્ધિ. ૭
અહિ પ્રતિ સુરપતિપદ દીઓ, **કમઠ** તણુ મદ ચૂરિ,
મહિમંડલઇ મહિમા ઘણુઉ, સમરિઇ દોહગ દૂરિ. ૮
**સિદ્ધારથ** રાયકુલિ તિલય, દેહ કનકનુ વાંન,
સુર નર અસુરાદિક તવઇ, અહનિસિ શ્રી **વર્દ્ધમાન**. ૯
ચરમ તિત્થંકર **વીર**ના, મહિમા અધિક અપાર,
ભવિક ચરણ સેવીત તરઇ, જલનિધિ અપારા વાર. ૧૦
**રિષભાદિક** પંચઇ પ્રવર, મંગલકારણ દેવ,
**ગોયમાદિ** પ્રણમી કહું, કલા પ્રબંધહ હેવ. ૧૧

અંત - ઢાલ સુરસુંદર રૂપિ વિચાર–એ દેસી રાગ ધનાસી.
ઇમ ઘણા જિન ગુણ શ્રેણિ કરી જીઉ, દેઇ પ્રદક્ષણ વંદિ,
સાધુ સવે વંદી કરી ઉઠીઉ, આવઇ જિહાં રષિ **પ્રસન્નચંદ**. ૯૦
સદા સુખ સાધૂગુણ ગાવતાં, જોઇ ઘરિ મંગલ નિતુ વર હોઇ આં.
અભિથૂણી મુનિવર **શ્રેણિક** નરવર આપણઇ થાનકિ જાઇ,
સ્વામિ વિહાર કરઇ મલિ દિસડઇ સાથિ જઇતિ રિષિરાય. સ. ૯૧
સંયમ પાલિ ગયા મુનિ સિવિ પરિઈં, ભગતિ નમું તસુ પાય,
પ્રહઇ સમઇ નિત કરતાં રષિવંદન, દોહગદુખ સવિ જાઇ. સ. ૯૨
એહ સંબંધ રચીઉ મઇં રૂયડઉ, સાસ્ત્ર તણઈ અણુસારિ,
આપમતિ કરિ અધિકઉ કહિઉ, તે ખમયો નરનારિ. સ. ૯૩
**સોલ સઠતાલ**એ પોસ માસિઈં ભલઇ, બહુલ સાતમિ ગુરૂવારિ,
**થિરપુર** નયરિ નિરૂપમ રૂયડઇં, **ચંદ્ર** શાખા ગુણધાર. સ. ૯૪
**પીપલગચ્છે** ગિરૂયા ગુણસાગર, શ્રી **ધરમસાગર** સૂરિ,
તસુ પટિ શ્રી **વિમલપ્રભ** સૂરિવર, દૂરિત પણાસે દૂરિ. સ.
લહીય પ્રસાદ તે ગુરૂ કેરડુ, **પ્રસન્નચંદ્ર** રષિરાજ,
ગાઇઉ મિઈં કવિતાજન ઇમ કહે રે, સીધલા વંછિત કાજ. સ. ૯૬
ઝમક પદબંધ અક્ષર ચંતા થિક, અધિક ઉછઉં જિ કહોઇ,
હીઇ વિચાર પંડિત જન સોધયો, દોસ મુઝ મા દિયો કોઇ. સ. ૯૭
ભાવિ ભણસઇં સુણેસિંઇ જિ કો નારિ નરા, એહ સંબંધ રસાલ,
પ્રામિસિઇ સિદ્ધિ ઘરિ સોહગસંપદા, નિતુ હુસિઈં મંગલમાલ. સ. ૯૯

(૧) દુમડીયા ગ્રામે સં.૧૬૭૫ જે.શુ.૯ બુધે. ૫.સં.૧૩–૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૧૬. (૨) ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૧–૯૫ નં.૧૬૪૧. (૩) ૫.સં.૧૫, હા.ભં. દા.૮૩.

**(૧૫૨૬) લવકુશ રાસ** [અથવા **આખ્યાન** અથવા **રામસીતા રાસ** અથવા **શીલપ્રબંધ**] ૫૦૫ કડી ૨.સં.૧૬૭૨ જેઠ સુદિ ૩ બુધ

આદિ – **આદિ અજિત સંભવ** જિન, અનુપમ શ્રી **અભિનંદન**,
વંદન **સુમતિ પદ્મપ્રભ** નિતુ કરૂં એ,
શ્રી **સુપાર્શ્વ** જિન સપ્તમ, **ચંદ્રપ્રભ** શ્રી અષ્ટમ,
નવમા **સુવિધિનાથ** વંદન કરૂ એ. ૧
શ્રી **શીતલ** સુખદાયક, શ્રી **શ્રેયાંસ** ગુણ ગાતા એ,
જોતાં એ **વાસુપૂજ્ય વિમલ** જસ નિરમલુ એ,

**ધર્મ અનંત** સુવખાણી એ, **શાંતિ કુંથુ અર** જાણીઇ,
પ્રાણી એ એ જિન પ્રણમતાં ભલૂં એ. ૨
**મલ્લિનાથ મુનિસુવ્રત** શ્રી **નેમીસર** નિતુ અરિહંત,
પ્રણમતાં મનિ ઉપજઇ એ,
**પાર્શ્વનાથ** પરમેશ્વર, સ્વામી **વીર** જિણેસર,
જસુ જસુ નામિં નવનધિ સંપજઇ એ. ૩

**અંત** – સંવત **સોલ** વરસ **બહુત્તરી જેઠ** સુદી બુધવાર,
તિથિ ત્રીજનિં દિનિં રાસ પૂરણ એહવું મંગલકાર. ૨
નગર **થિરપુર** રૂઅડું, જિહાં કરઇ કમલાવાસ,
જિહાં વસઈ વડ વ્યવહારીઆ મતિ ધર્મ ઉપરિ જાસ,
**પીપલ**ગચ્છિં ગુરૂ વડા શ્રી **શાંતિ**સુરિ સુજાણ,
પ્રતિબોધીઆ કુલ સાતસઈ **શ્રીમાલ**પુર અહિઠાણ. ૩
તાસ અનુક્રમિ પાટિ પ્રગટ્યા શ્રી **ધર્મસાગર**સૂરિ,
શ્રી **વિમલપ્રભ** સૂરીસ પ્રણમું, હુઈ આણંદ પૂરિ,
વિબુધ વિદ્યા ધરમદાતા અધિક જસુ ઉપગાર,
જેણિ ટાલ્યા હિત કરી અગન્યાનના અંધકાર. ૪
જેણિં થાપ્યા સૂરિ શ્રી **સૌભાગ્યસાગર** પાટિ,
જિનવચન મારગ દાખવઇ પ્રીછવઇ પુણ્યહ વાટ,
વીનવઇ વાચક **રાજસાગર** રાસ એહ રંગિં મુદા,
નરનારિ ભાવિ સંભલઇ તસુ સંપજઈ ઘરિ સંપદા. ૫૦૫

(૧) ઇતિશ્રી લવકુશ રાસ સંપૂર્ણઃ. ગ્રંથા.૯૦૦, પ.સં.૧૨, હા.ભં. દા.૮૩. (૨) પ.સં.૪૦–૧૧, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૯૦. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૫–૮૬, ભા.૩ પૃ.૯૬૨–૬૪.]

## ૬૭૮. પરમાનંદ (ત. વિજયસેનસૂરિશિ.)

વિજયસેનસૂરિ સ્વર્ગ સં.૧૬૭૧. તો તે પહેલાં.

**(૧૫૨૭) નાના દેશદેશીભાષામય સ્ત.** ૭૭ કડી સં.૧૬૭૧ પહેલાં
કચ્છનું વિજયાચિંતામણિ મંદિર.

**આદિ** – એ ત્રિભુવનતારણ તીરથ **પાસ** ચિંતામણી રે,
કિ વિજયચિંતામણી રે,
ચાલિ ચતુર પ્રિઉ યાત્રિ જઇઇ ઇમ ભણઇ ભામની રે
પ્રિય સેજ વાલિ જો તારા વિકિ ધવલ ધુરંધરા રે

તસ સીંગિ સોવનષોલિ કિ, ઘમઘમ ઘૂઘરા રે. ૧

**અંત** – ઇમ સકલ તીરથ સબલ સમરથ **પાસ** ત્રિભુવનનુ ધણી,
**તપગછિ** જિણુઇ જયકાર દીધુ તિણુઇ **વિજયચિંતામણી**,
**ભારમલ્લ**રાજા વડ દવાજા કરી થાપ્યા જિનવરૂ,
શ્રી **વિજયસેન** સૂરીંદ સેવક પંડિત **પરમાણંદ** જયકરૂ. ૭૭

(૧) પ.સં.૪-૧૫, વિ.ધ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૦.]

**૬૭૯. ગંગદાસ** (ખ. જિનસિંહ–કીર્તિરત્નસૂરિ–હર્ષધર્મ–હર્ષવિશાલ–સાધુમંદિર–વિમલરંગ–લબ્ધિકલ્લોલશિ.)

લબ્ધિકલ્લોલ જુઓ આ પૂર્વે નં.૫૬૪.

**(૧૫૨૮) વંકચૂલ રાસ** ૧૨૮ કડી ર.સં.૧૬૭૧ શ્રા.શુ.૨ ગુરુ પાતિ ગામમાં

**આદિ** – **સંતિ** જિણેસર ચિર જયતુ, સંતિકરણ જિનરાજ,
**વંકચૂલ** રાજા તણુઉ, ચરિત કહિસુ હિત કાજ. ૧
સૂધઇ મન જે પાલિસ્યઇ, ગુરૂમુખ લેઇ નીમ,
**વંકચૂલ** જિમ પામિસ્યઇ, રિદ્ધિવૃદ્ધિ નિસ્સીમ. ૨
ગુરૂ વિણ કો જાણઈ નહી, ધરમાધરમવિચાર,
સુઘટ ઘાટ સોનાર વિણુ, લાષ મિલઈ લોહાર. ૩
મૂરિષ કિમઇ ન રંજીયઈ, જઉ વિધિ રંજનહાર,
ઠંઠન કિમ ચઅરિયઇ, જઉ વરસઇ જલધાર. ૪
ચ્યારિ નીમ ચાવા ચતુર, લીધા ગુરૂનઈ પાસ,
ચમતકાર ચિત ઊપજઇ, સુણતા મન ઉલ્હાસ. ૫

**અંત** – સંવત **સોલ ઈકહુત્તરિ** જાણિ, **પાતિ**ગામ સુઠામ વખાણિ,
શ્રાવણ સૂદિ બીજઇ ગુરૂવારિ, ગાયઉ **વંકચૂલ** સૂખકાર. ૧૨૧
યુગવર શ્રી **જિનચંદ્ર**સૂરિ પાટ, સેવઈ સુરનર મુનિવર થાટ,
પરવાદીભંજન સિરિ સાટ, શુદ્ધ પરૂપઇ જિણવરવાટ. ૧૨૨
યુગવર શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીશ, વિજયમાન પ્રતપઉ સુજગીસ,
રાયરાણા માનઈ જસુ આણ, એહના કેતા કરૂ વખાણ. ૧૨૩
ભૂમિતલ મોટા અવદાત, થૂભ મહેવઇ જસુ વિખાત,
આચારિજ આચારઈ ભલઉ, **કીરતિરતન** સૂરિ જગતિલઉ. ૧૨૪
**હરષધરમ** વાચક તસુ સીસ, વાચક **હરષવિશાલ** મુનીસ,
તસુ પાટઇ પરગટ ગુણનિલઉ, **સાધુમંદિર** વાચક સિરિતિલઉ. ૧૨૫

તસુ વિનેય **વિમલરંગ** ગણી, વિનયવંત માહિ મહિમા ઘણી,
તિહનઉ સીસ વિનયગુણ જાણુ, વાચક **લબ્ધિકલ્લોલ** પ્રધાન. ૧૨૬
તાસુ પ્રસાદઇ એહ રસાલ, **વંકચૂલ** ગાયઉ ગુણમાલ,
સુણતાં ભણતાં લીલવિલાસ, એહ સંબંધ કહ્યઉ **ગંગદાસ.** ૧૨૭
જિહાં સાગરજલ ગંગતરંગ, જિહાં કંચનગિરિ વર ઉત્તુંગ,
તિહાં લગિ નંદઉ એહ સંબંધ, સુણતાં ટાલઈ કરમહ બંધ. ૧૨૮

(૧) સં.૧૬૮૪ પોષ વદિ ૧૦ અર્કવાસરે. પૂર્ણિમાપક્ષે યુગપ્રધાન શ્રી ૪ યુગવર ભટ્ટારક **લક્ષ્મીચંદ્રસૂરિ** પ્રથમ શિ. ગણિ શ્રી **વીરવિમલ** પ્રથમ વાચક વાચનાચાર્ય વા. શ્રી **લબ્ધિવિજય** તત્શિષ્યાય શિ. **સૌભાગ્યવિજય** લષિતં શ્રી **સત્યપુરવરે.** પ.સં.પ-૧૪, વિ.ધ.ભં. (૨) પ.સં. ૭-૧૫, અનંત. ભં.૨. (૩) લિ.સં.૧૭૩૮ **ભાદલા** મધ્યે પં. **ક્ષેમવિમલેન.** પ.ક્ર.૧થી ૪, પં.૧૭, સીમંધર. દા.૨૪. (૪) સં.૧૮૫૩ ભા.વ.૧૨, ચતુ. પો.૩. (૫) પ.સં.૪, દાન. પો.૪૫. (૬) સં.૧૮૫૩ ભા.વ.૯, પ.સં.૪, ઔ.વિ.કા. નં.૩૯૮. (૭) (પ્રાયઃ આ કવિકૃત) સા કાન્હા પઠનાર્થં મુનિ ગુણવિજય લિ. સં.૧૬૮૫. જૈન વિદ્યાશાળા અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૩-૮૪, ભા.૩ પૃ.૯૬૨.]

## ૬૮૦. વિદ્યાચંદ (ત. વીપાશિષ્ય)

**(૧૫૨૯) + શ્રી વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ રાસ** ૫૭ કડી સં.૧૬૭૧ પછી

**આદિ** – **સરસતિ** મતિ દ્યઉ નિરમલી, મુખિ દ્યઉ વચનવિલાસ,
ગાઉં **તપગચ્છ** રાજવી, **વિજયસેન** ગુણરાશિ. ૧
જગમાં જગગુરૂ **હીરજી**, હુઓ અધિક સોભાગ,
મહિમા મહી માહિં ઘણઉ, જિમ **રામમુની** મહાભાગ. ૨
તાસ પાટિ ઉદયાચલિઈ, ઉગ્યુ અભિનવ ભાણ,
શ્રી **વિજયસેન** સૂરિસરૂ, જેહથી નિતસ્યુ વિહાણ. ૩
ભાગ્ય વડું શ્રીપૂજ્યનૂં, કુણઇં ન ખંડી આણ,
જિનશાસનમાં જાગતાં, હૂઆ અધિક મંડાણ. ૪
ખરચ પ્રતિષ્ઠા પૂજણાં, સંઘ તીરથ ઉદ્ધાર,
રાસ ભાસ કવિગ્રંથથી, તે સુણજ્યો અધિકાર. ૫
છેહડઈ જે નિર્વાણનઉ, કહૂં લવલેશ વિચાર,
તાત માત ગુરૂ ગામનઈં, નામ થકી સંભાર. ૬

**અંત** – કલસ.

જગ માંહિ મહિમા ગુરૂ તણઉ જે, અતિઘણઉ છઈ મઈ સુણ્યઉ,
દોઈ હાથ જોડી બુદ્ધિ થોડી, ઠામિ કોડી સઉ ગુણ્યઉ,
શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિંદ નંદઉ ભાવિ વંદઉ વલીવલી,
વરવિબુધ **વીપા** સીસ **વિદ્યાચંદ** આશા સવિ ફલી. ૫૭

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૯).]

પ્રકાશિત: ૧. જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જર કાવ્યસંચય.

**(૧૫૩૦) + રાવણને મંદોદરીએ આપેલ ઉપદેશ સ.**

[મુપુગૂહસૂચી.]

પ્રકાશિત: ૧. સ.મા.ભી. પૃ.૩૯૧. [૨. અપ્રગટ સઝાય સંગ્રહ તથા અન્યત્ર.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૨-૮૩. 'રાવણને મંદોદરીએ આપેલ ઉપદેશ સઝાય'માં ગુરુનામ નથી તેથી તે કોઈ અન્ય વિદ્યાચંદ્રની કૃતિ હોય એમ પણ બને.]

## ૬૮૧. ચારુકીર્તિ

**(૧૫૩૧) વચ્છરાજ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૨

(૧) સં.૧૭૧૮ આ.શુ.૭ જીવકીર્તિ લિ. પ.સં.૩૭, અભય. પો.૪ નં.૨૩૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૫.]

## ૬૮૨. કૃપાસાગર (નેમિસાગર-વિદ્યાસાગરશિ.)

**(૧૫૩૨) + નેમિસાગર ઉ. નિર્વાણ રાસ** (ઐ.) ૧૩૫ કડી ર.સં.૧૬૭૨ માગ.શુ.૧૨ ઉજ્જેણીમાં

**આદિ** - વસ્તુ.

સકલ મંગલ સકલ મંગલ મૂલ ભગવંત,
**શાંતિ** જિણેસર સમરીઇં, રિદ્ધિવૃદ્ધિ સવિસિદ્ધિકારણ,
મહિમંડલ મહિમાનિલો, પાપવ્યાપસંતાપવારણ,
**ઉજ્જેણી**પુર જિન જયો, પ્રગટ **અવંતી પાસ**,
કામકુંભ જિમ પૂરવેં, કવિયણ કેરી આસ. ૧
**નેમિસાગર** ર નામ અભિરામ,
કામિતપૂરણ અભિનવો કલ્પવેલિ સમ સદા કહીઇં,
જપતાં જગિ જસ વિસ્તરિં લલિત લીલ આનંદ લહીઇં,
વર વાચક પદવીધરૂ, અંગિકર્ય ગુરૂઆંણ,

જિમ હૂઉં તિમ કવિ કહિં, તેહ તણું નિરવાંણ. ૨

**અંત** – ઢાલ ૧૦મી. રાગ ધન્યાશ્રી.

જયજય સાધુશિરોમણી, **નેમિસાગર** વર નામોજી,
કામિતપૂરણ સુરતરૂ, વાચકવૃંદલલામોજી. ૧૨૯

*

સંવત **સોલ બિહુત્તરઈ** નયર **ઉજ્જેણી** મઝારજી,
માગસિર શુદિ બારસ દિને થુણિઉ શ્રી અણગારોજી. ૧૩૪
વાચક **વિદ્યાસાગરૂ**, તાસ પંચાયણ સીસોજી,
વિબુધ **કૃપાસાગર** કહિં પૂરો સકલ જગીસોજી. ૧૩૫

(૧) લિ. સં.૧૭૭૦ શ્રાવણ વદિ ૫ બુધે મુનિ જયસૌભાગ્યેન પ.સં.૬–૧૩, ભાં.ઇ. સન ૧૮૭૭–૭૮ નં.૩૪. (૨) સં.૧૭૦૪ આસો વ.૧૦ બુધે લિ. પ.સં.૭–૧૧, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૬૩.

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન ઐતિહાસિક રાસમાળા.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૪–૮૫, ભા.૩ પૃ.૯૬૨.]

## ૬૮૩. સિંહપ્રમોદ (ત. સોમવિમલસૂરિ–ઉદયચરણપ્રમોદ–કુશલપ્રમોદ–વિવેકપ્રમોદશિ. ને લક્ષ્મીપ્રમોદના ગુરુભાઈ)

**(૧૫૩૩) વેતાલ પચીશી** ૨.સં.૧૬૭૨ [૧૬૦૨ ?] પો.શુ.૨ રવિ

'સંવત સોલ બિડોત્તરઇ, પોસ માસિ સુધ બીજ રવિ દિનિ' એમ જણાવ્યું છે.

(૧) ભાં.ઇ. સને ૧૮૯૧–૫ નં.૧૪૧૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૫. 'સોલ બીડોત્તર' એટલે ૧૬૦૨ થાય પરંતુ સોમવિમલસૂરિ(જ.સં.૧૫૭૦)થી શિષ્યપરંપરામાં ચોથે સ્થાને કવિ હોઈ સં.૧૬૦૨માં કૃતિ રચી હોવાનું બની ન શકે, તેથી ૧૬૭૨ એ અર્થઘટન કર્યું હશે ?]

## ૬૮૪. લાલચંદગણિ (ખ. જિનસિંહસૂરિ–હીરનંદનશિ.)

**(૧૫૩૪) દેવકુમાર ચોપાઈ** (અદત્તાદાન વિષયે) ૨.સં.૧૬૭૨ આ.શુ.૫ અલવર

(૧) યતિ સૂર્યમલનો સંગ્રહ, કલકત્તા.

**(૧૫૩૫) હરિશ્ચંદ્ર ચોપાઈ** ૩૮ ઢાળ ગા.૮૦૮ ૨.સં.૧૬૭૯ કા.શુ.૧૫ ધંધાણીમાં

**આદિ** – શુભ મતિ આપો **સારદા**, સરસ વચન **સરસત્તિ**,

બ્રહ્માણી સહુ વિઘન હરિ, ભલો કરે ભારતિ. ૧
ચઉવીસે જિણુવર ચતુર, નાંમ હુવઇ નવ નિધિ,
શ્રી **ગૌતમ** ગણધર સધર, સદા કરો સાંનિધિ. ૨
**આદીસર** જિણુ ઉદય કરિ, **શાંતિ** જિણંદ સુષવાસ,
નિરમલ મતિ દ્યો **નેમિ**જિણુ, પરતા પૂરઉ **પાસ.** ૩
વિઘન હરો શ્રી **વીર**જિણુ, સુષસંપદદાતાર,
પંચ તીરથ જગિ પરગડા, પ્રણમું પ્રહ સમિ સાર. ૪
**ષરતરગચ્છનાયક** ષરો, જંગમ જુગપરધાન,
શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીસરૂ, નમીયઇ સુગુણનિધાન. ૫
વિનયવંત વિદ્યાનિલો, ગણિ **હીરનંદન** ગાય,
ગુરૂ સુપસાયઇ ગાયસ્યું, રંગઈ **હરચંદરાય.** ૬

અંત – સંવત **નિધિ મુનિ સસિકલા (૧૬૭૯)** કાતિગી પૂનિમચંદ્ર,
ચઉસાલ કીધી ચોપઇ, લુલતિ ગતિ દ્યો ગણિવર
**લાલચંદ.** ૯૯ ગુ.
ગ્રંથાગ્ર ગાથા ગોપડી, સહુ અષ્ટ ગગન સુસિદ્ધ
અઠતીસ ઢાલ અછઇ ઇહાં, પુન્યવંતા હો કરિજ્યો પરસિદ્ધ. ૧
પહિલ કીઆ અરૂ **જનપુરી,** નઇ હિવ **ઘંઘાણા** નામ
તિહાં જૈન પ્રતિમા સિવતણી, એ પ્રગટી હો જિહાંકણિ અભિરામ. ૨
મૂલનાયક **પદમપ્રભુ** સુખી, વલિ અરૂ જન **પાસ** વિખ્યાત,
શ્રી દેવગુરૂ સુપ્રસાદથી, મુઝ સાનિધિ હો, કીધી **સરસતિ** માત. ૩
**ખરતરગછ** માહે ખરા, **જિનદત્ત કુશલ** જતીશ,
પુન્યવંત પાટપરંપરા, જગિ હૂઆ હો **જિનસિંહ** સૂરીસ. ૪
**કાશમીર** કઠિન વિહાર કરિ, પ્રતિબોધીયો પાતસાહ
**ખંભપુરે** વરસ લગે ખરી, મારે કો નહી હો માછલાં દરિયા માંહિ. ૫
વલિ ઠામઠામ કરાવિયા, મેરૂ સારિખા ફુરમાન,
મહિરાણુ જ્યું ગુરૂ માનીયે, રાઉ રાણા હો વલિ ખોજા ખાન. ૬
પાટિ તેહને જગિ પરગડો, **જિનરાજ**સૂરિ ગુરૂ જયત
**જિનસાગર** સૂરીસર જયો, **બોહિથરા** હો વંસઇ બિરૂદ ઇત. ૭
ગચ્છરાજ **જિનસંઘ**સૂરિ ગુરૂ, શ્રી **હીરનંદન** સીસ
કર જોડી **લાલચંદ** ગણિ કહે, જયવંતા હો વિદ્યાગુરૂ સુજગીસ. ૮

ભાવસું જેહ ગુણે ભણે સાંભલે જે સુખકંદ
સવિ સુખ તેહને સંપજે, ઇમ બોલે હો **લાલચંદ** આણંદ. ૯

(૧) ઢાલ ૩૮ ગ્રં.૧૨૪૫ સં.૧૭૨૮ આ.શુ.૭ લિ. પ.સં.૨૩, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૨૦૮૪. (૨) ગા.૮૦૮ ગ્રં.૧૨૦૫ સં.૧૮૫૩ ભા.શુ.૧૧ સોમ. પ.સં.૨૭, મહિમા. પો.૩૪. (૩) સં.૧૭૨૩ **વિક્રમપુરે**. પ.સં.૩૭–૧૬, આદિપત્ર નથી, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૦૫. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૫૩૬) વૈરાગ્યબાવની** ૫૧ કડી ૨.સં.૧૬૯૫ ભાદ્રવા શુ.૧૫

**અંત** – ખરતર ગચ્છપતિ **સિંઘ** સૂરીસર, **હીરાનંદ** તસુ સીસજી,
ગુણુ **લાલચંદ** આતમ કાજે, પ્રતિબોધ્યા સુજગીસજી. ૪૯
સંવત **સોલૈ પંચાણુ** વરસે, ભાદ્રવા પુનમ હિતજી,
મુનિ વૈરાગે અધિકે ભાવે, જોડ રચી **લાલચંદજી**. ૫૦
હરષ ધરી **વૈરાગ બાવની**, ગુણુ સીજે નરનારીજી,
ઇણુ ભવ માંહે હરષ પામસી, પરભવે સુખ અપારજી. ૫૧

(૧) પ.સં.૪, કમલમુનિ. (૨) પ.સં.૩, અભય. પો.૧૬ નં.૧૬૧૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૧–૮૨, ભા.૩ પૃ.૯૬૦–૬૧. ભા.૧માં 'હરિશ્ચન્દ્ર ચોપાઈ' હીરનંદનને નામે મુકાયેલી તે પછીથી સુધાર્યું છે.]

## ૬૮૫. કીર્તિવિજય (ત. કાનજીશિ.)

વિજયસેનસૂરિ – સ્વ.૧૬૭૨માં થયા ત્યાર પછી તે સમામાં આ થયેલ છે.

**(૧૫૩૭) વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ સઝાય** ૪૭ કડી

**આદિ** – જવહરી સાચો રે અકબર સાહજી રે–એ ઢાલ.
**સરસતિ** ભગવતિ ચિત્ત ધરી રે, પ્રણમી નિજગુરૂપાય રે,
હીર પટોધર ગાયતાં રે મુઝ મનિ આણંદ થાય રે,
તું મનમોહન **જેસંગજી** રે. ૧

**અંત** – કલશ.
હીર પટોધર સંઘ સુખકર **વિજયસેન** સૂરીસરો,
મેં થુણ્યો સૂર સવાઇ અવિચલ બિરૂદ મહિમામંદિરો,
જસ પાટિ પ્રગટ પ્રતાપ દીપે **વિજયદેવ** દિવા કરો,
**કાનજી** પંડિત સીસ **કીરતિવિજય** વંછિત કરો. ૪૭

(૧) પ.સં.૪–૯, માં. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૮૬–૮૭.]

**૬૮૬. હંસરત્ન** (બિ.સિદ્ધસૂરિ–હંસરાજશિ.)

સિદ્ધિસૂરિ જુઓ નં.૪૫૫. [પણ એ સિદ્ધિસૂરિ જ હોવાનું નિશ્ચિત ન કહેવાય.]

**(૧૫૩૮) રત્નશેખર રાસ** અથવા **પંચપર્વી રાસ**

**આદિ –** ઢાલ ઊલાલા

**સરસતિ** દિઉ મઝ વાણી, સાકર અમીય સમાણી,
હૂં અતિ મૂઢ અઇનાણુ, સહિગુરૂ કરૂંઅ પ્રણામ. ૧
**રાજગૃહ** પુર સાર, નવ બારહીઅ વિસ્તાર
આવિયા **વીર** જિણંદો, ત્રિભુવન અતિહિં આણુંદો. ૨

**અંત –** વસ્તુ

**બિવંદણીક**ગચ્છિ **બિવંદણીક**ગચ્છિ ગુણહ ગણધાર
રૂપસોભાગિં આગલા સૂરિ સૂરિશિરોમણિહિં જાણૂંઅ,
**સિદ્ધસૂરિ** પાટિ દીપતા સબલ વિબુધ ધુરિ ગુરૂ વષાણૂંઅ;
અભિનવ **ગોયમ** ગુરૂ સમા, અમીય વાણિ વરસંત,
સયલ સંઘ દુરિયાં હરઇ, જગિજગિ ગુરૂ જયવંત. ૧

*

**ગોયમ** લબ્ધિ ગણધરૂ એ મા. પંડિત શ્રી **હંસરાજ**
મિથ્યા તાવ નિવારિઉ એ મા. સારિઉં માહરૂં કાજ,
નરનારી નિત જે ગુણઈ એ મા. **રત્નશેખર** નૃપ રાસ,
નવનિધિ તેહ ઘરિ સંપજઇં એ મા. **સરસતિ** પૂરએ આસ. ૨૦૪
સાસનદેવિય સાનધિં એ મા. બોલઇં **હંસરતંન**
પૂરિ મનોરથ મન તણા એ, મા. **થંભણ પાસ** પ્રસંન.

(૧) ભ. શ્રી જિનકીર્તિસૂરિણાલેખિ. પ.સં.૮–૧૪, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૬૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૬–૦૭.]

**૬૮૭. કીર્તિવિમલ** (ત. વિજયવિમલ–[વિબુધવિમલ ?]–લાલજીશિ.)

**(૧૫૩૯) ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવન** વિજયદેવ સમયે

**અંત – વિજયવિમલ વિમલવિબુધ** સીસસિરોમણિ પંડિત **લાલજી**
ગણિવરૂ તસ સીસ પભણઇ **કીર્તિવિમલ** બુધ ઋષી મંગલ કરૂ.

(૧) સા.ભં. પાટણ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૨).]

**(૧૫૪૦) ગજસિંહ કુમાર**

(૧) ચં.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૫–૯૬. કવિની એક અન્ય કૃતિ ર.સં. ૧૬૭૩ની અન્યત્ર નોંધાયેલી મળે છે.]

**૬૮૮. કલ્યાણ મુનિ** (લોં. વરસિંહ–જસવંત–પકરાજ–કૃષ્ણદાસશિ.)

લઘુ વરસિંહજી ૧૬૨૭માં ગાદીએ બેઠા ને ૧૬૬૨માં દિલ્હીમાં સ્વર્ગસ્થ થયા તેની પાટે જસવંતજી થયા.

**(૧૫૪૧) નેમિનાથ સ્ત.** ર.સં.૧૬૭૩ આસો શુ.૬ ગુરુ સિદ્ધપુરમાં

**અંત** – શ્રી **નેમિ** જિનવર સયલસુષકર દુખહરણ મંગલ મુદા
શ્રી **રૂપ જીવજી** પાટિધારક શ્રી **વરસિંઘજી** સુવર સદા.
શ્રી **વરસિંહ** પાટિ શ્રી **જસવંત** સોભર જિંગમ તિર્થ જાણીએ.
તાસ સીસ પવર મુનીવર શ્રી **પકરાજ** વષાણીએ,
તાસ પાટિ પંડિત સોભિ **શ્રી કૃષ્ણદાસ મુનીસરા,**
તાસ સીસ **કલ્યાણ** જંપઈ સકલસંઘ આણંદકરા.
સંવત **૧૬ સોલ ત્રહુત્તરા વર્ષે** આસો શુદિ છઠિ સાર એ,
ગુરૂ સવારિ નેમ ગાઉં **સિદ્ધપુર** મઝારિ એ,
ભાવ ભણસઇ જેહ સુણસઈ તે પામિ સુષ અપાર એ,
કહિ મુની મન હરષ આણી સંઘ જઇજઇકાર એ.

(૧) લક્ષ્ત્રં. ઋ. લષૂ. વિ.ધ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧૧.]

**૬૮૯. વિદ્યાસાગર** (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–સુમતિકલ્લોલશિ.)

**(૧૫૪૨) કલાવતી ચોપાઈ** ૨ ખંડ ર.સં.૧૬૭૩ આસો સુદ ૧૦ નાગોરમાં

**આદિ** – પ્રણમી **આદિ** જિણિંદ પહુ, સંતિકરણ શ્રી **સંતિ,**
બ્રહ્મચારિશિરોમણિ, **નેમીસર** નમિસંતિ. ૧
શાસનનાયક જગિ જયઉ, **વર્દ્ધમાન** બહુમાન,
અતીત અનાગત વર્ત્તતા, જિન વાંદી શુભ ધ્યાન. ૨
**જિનમાણિક** પાટઈ પ્રગટ, યુગપ્રધાન **જિણચંદ,**
વાચક **સુમતિકલ્લોલ** ગુરૂ, પ્રણમું **પરમાનંદ.** ૩
વર્ત્તમાન ગુરૂ તિમ નમું, જાગઇ યુગિ પરધાન,
શ્રી **જિનસિંહ** સૂરીસરૂ, ગુણમણિ સારનિધાન. ૪
શ્રી **શારદ** શ્રુતદેવતા, કવિયણ કેરી માય,

અહનિસિ સમરૂં હું સદા, ઘન જિમ મોર સુહાય. ૫
સરસ વચન સોહામણું, સુણતાં હોય આણંદ,
સક્તિ અધિક દેજ્યો સદા, હું તઉ છું મતિમંદ. ૬
સાસણદેવિ ભગવતી, મોટઉ મોહિ આધાર,
વિપુલ વિમલ મતિ મુઝ દિયઉ, ધારણ અધિક વિચાર. ૭
સમવસરણ બઇઠા થકા, ભાષઇ શ્રી **વર્ધમાન**,
દાન શીયલ તપ ભાવના, ચઉવિધ ધર્મ્મ પ્રધાન. ૮
સીલ તણા ગુણ અતિ ઘણા, ભાષ્યા શ્રી ભગવંત,
કલિ કા પિણ કલિયુગઈ, નારદ મુગતિ લહંતિ. ૯
**કલાવતી** ગુણ કલિજુગઇ, જાણઇ બાલગોપાલ,
છેંદી બાહુ નવપલ્લવો, સીલપ્રભાવિ વિસાલ. ૧૦
સતીયશિરોમણિ એ સતી, તસુ સંબંધ રસાલ,
સુણતાં ભણતાં ગુણ ઘણા, જાયઇ દુખજંજાલ. ૧૧
પ્રહ સમિ મુણિવર પિણ સદા, સતિયાં નામ ગુણંતિ,
ગુણવંત ગુણવંત ગુણ ગ્રહઇ, મંદ ન મણિ જાણંતિ. ૧૨
એ સંબંધ સરસ અછઇ, સુણિજ્યો તુમ્હ ચિત લાઇ,
નાદપ્રમાદ સવિ પરિહરી, જિમ રસ શ્રવણે થાઇ. ૧૩
શ્રોતા ન હુવઇ તેહવા, કવિયણ કેમ કરંતિ,
વીણા વાજિત્ર વાજતાં, મહિષી નીંદ ન જંતિ. ૧૪
તઉ પિણ જેહ ચતુર નર, સુવિવેકી સુવિજાણ,
સતિયચરિત્ર સુણતાં ભલા, વંછિત્ત ચડઇ પ્રમાણ. ૧૫

અંત – રાગ સોરઠી મિશ્ર

**કલાવતી** ગુણ ગાવતાં, પામીજઇ ભવપાર, લલના,
સતીયસિરોમણિ એ સતી, દુક્કર દુક્કર કાર, લલના કલા. ૧
બાહુ યુગલ બાહુ બહિરખા, પ્રગટ્યા જેમ અંકુર,
સાસણદેવી નમિ કરી, મહિમા કીધ પંડૂર. ૨
ફુલવૃષ્ટિ આકાશથી, જયજય શબ્દઉચ્ચાર,
**કલાવતી** વચન વચન કરી, તિમ જલ સંતિ વિચાર. ૩
સીલવંત ગુણ સાંભળ્યા, હોવઇ સફલ જમાર,
અસુભ કરમ દુરઈ ટલઇ, લહઇ લખમીવિસ્તાર. ૪
**વિદ્યાસાગર** વિનવઇ, સીલવંત નરનારિ,

પ્રણમઇ નિતનિત તેહનઇ, શ્રીસંઘ મંગલકાર. ૫

સંવત **સોલ ત્રિહુત્તરઇ**, વર વિજયદસમી સાર,
સંબંધ એહ સોહામણઉ, ગ્રંથ તણુઇ અનુસાર,
મેરી સજની ધન ધન એણિ સંસાર. સતીય. ૧
પ્રથમ અભ્યાસ થકી રચ્યઉ, **નાગઉરિ** નયર મઝારિ,
અતિ ચતુર શ્રાવકશ્રાવિકા, સાંભલઇ હરષ અપાર. ૨
સુવિહિત **ખરતરગચ્છ**ધણી, શ્રી **જિનમાંણિક**સૂરિ,
તસુ પાટિ પુહવી પરગડા, દીપિયા અધિક પડૂર. ૩
પરવાદિ **પાટણિ** જીપિયા, ગજ થાટ કેસર જેમ,
પતિસાહિ દોઇ પ્રતિબૂઝિયા, **અકબર** સાહિ **સલેમ.** ૪
**ગુણહત્તરઇ** રાખી જિણઈ, શ્રી જિનશાસન ટેક,
**જિનચંદ** યુગપરધાનજી, ભટ્ટારક સુવિવેક. ૫
તસુ સીસ ગીતારથ ગુણે, સુવિદિત ચારિત્રપાત્ર,
શ્રી **સુમતિકલ્લોલ** મહા મુનિ, પાઠક બિરૂદ સુપાત્ર. ૬
તસુ ચરણસેવા કરણ સાદર, કમલિ ભમરઉ જેમ,
એ સતીગુણ ગાવઇ સદા, **વિદ્યાસાગર** એમ. ૭
ઓગણીસ ઢાલઇ ગાઇયઉ, એહ બીજઉ ખંડ,
**વિદ્યાસાગર** મુનિવરઈ, નવ રાગ સુરંગ. ૮
આદેસ **જિનસિંહસૂરિ**નઇ, પરબંધ એ રસાલ,
શ્રી સંઘનઇ સુણતાં થકાં, હોવઇ મંગલમાલ. મેરી. ૯

(૧) પ.સં.૧૦-૧૯, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૪૫.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૬-૬૮.]

**૬૯૦. જીવવિજય** (ત. વિમલહર્ષ–મુનિવિમલશિ.)

**(૧૫૪૩) શાંતિનાથ સ્ત.** કડી ૬૧ ર.સં.૧૬૭૩ વિજયાદશમી રાધનપુરમાં

**આદિ** – **પાસ સંખેસર** પ્રણમી સુખકરૂ,
**સરસતિ** સામિણિ મતિ દ્યો સુંદરૂ,

ત્રૂટક

સુંદરૂ મતિ દ્યો માય મુઝનઇ, ગાઉં શ્રી જિનનાયકો,
સોલમો **શાંતિ** જિનંદ દુખહર સયલ ભવિજનતારકો.
ભવ બાર માનવ દેવ કેરા, અતિ ભલેરા જિન તણા,
એકમના સુણતાં સુખ થાય દુખ જાય ભવ તણા. ૧

**અંત** – **રાયધનપુર**માં દીપતૂં શ્રી જિનભુવન ઉત્તંગજી,
તિહાં સોહઇ શ્રી જિનવરૂ, પૂજઇ ભવિજન રંગિજી. ૫૯
**તત્ત્વ મુનિ રસ ચંદ્રમા** એ સંવછર ૧૬૭૩ માનજી,
આસો વિજયદશમી દિનિં, થુણિઉ દિઇ શિવદાનજી. ૬૦
**તપગચ્છિ** રાજઇ બહુ દિવાજઇ, શ્રી **વિજયતિલક** સૂરિસરૂ,
ઉવઝાય **વિમલહરખ્ય** સેવક **મુનિવિમલ** પંડિતવરૂ.
તસ સીસ પભણઇ **જીવવિજયો** જયો **શાંતિ** જિણેસરો,
**રાયધણપુર** વરનયરમંડન સયલ સંઘ સુહંકરો. ૬૧

(૧) સં.૧૬૭૪ કા.શુ.૬ ઈદિલપુર વાસ્તવ્ય સા. **લક્ષ્મીદાસ** સુત **સા. મહાવજી** પઠનાર્થમ્ લિ. ગ. જીવવિજયગણિભિઃ **વિજયતિલકસૂરીશ્વરરાજ્યે.** પ.સં.૪-૧૩, સંઘ ભંડાર પાટણ દા.૭૫ નં.૨૧૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૮-૬૯.]

## ૬૯૧ ક. મહિમામેરુ (ખ. સુખનિધાનશિ.)

કર્તાએ સં.૧૬૭૩માં પદ્મરાજકૃત '૨૪ જિન કલ્યાણક સ્ત.'ની પ્રત લખી છે.

**(૧૫૪૪ ક) નેમિ રાજુલ ફાગ** ગા.(૬૫ ?)૧૬ સં.૧૬૭૩ આસપાસ

**આદિ** – **સરસતિ** સામિણી વિનવું, સારઉ વંછિત કાજ લલના,
**નેમ** તણા ગુણ વર્ણવું, બાવીસમા જિનરાજ. ૧

**અંત** – સહસ વરસ પૂરઉ કરી હો, પહુંતા મુગતિ મઝારિ,
એ પરબંધ રચ્યઉ રલી હો, શ્રી **નાગઉર** દસાર. ૧૫
વાચક પદવી ગુણનિલઉ, **સુખનિધાન** ગુરૂ સીસ,
**મહિમામેરૂ** મુણિવર ભણઇ, સંઘ સદા સુજગીસ. ૧૬

(૧) એક ગુટકો, જિ.ચા.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૬૫.]

## ૬૯૧ ખ. ભદ્રસેન

ભદ્રસેન નામના એક ખરતરગચ્છના સાધુનો ઉલ્લેખ **શત્રુંજય** પરના સં.૧૬૭૫માં ખ. જિનરાજસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરેલા પ્રતિમાલેખમાં છેવટે આ પ્રમાણે લખ્યું છે તેમાં મળી આવે છેઃ આચાર્યશ્રી **જિનસાગરસૂરિ** શ્રી જયસોમ મહોપાધ્યાય શ્રી ગુણવિનયોપાધ્યાય (જુઓ નં.૫૪૯ ભા.૨ પૃ.૨૧૩) શ્રી ધર્મનિધાનોપાધ્યાય પં. **આનંદકીર્તિ** સ્વલઘુભ્રાતૃ વા. **ભદ્રસેન** પં. **રાજધીર** પં. ભુવનરાજાદિ સત્પરિકરૈઃ.

એટલે તે પ્રતિષ્ઠા વખતે તે હાજર હતા. તે જ ભદ્રસેન વાચક આ ભદ્રસેન હોવાનો સંભવ છે. [નિશ્ચિતપણે આમ ન કહી શકાય.]

**(૧૫૪૪ ખ) ચંદનમલયાગીરી ચોપાઈ** [અથવા **વાર્તારાસ**] લ.સં.૧૭૦૯ પહેલાં વિક્રમપુરમાં (વિકાનેરમાં)

**આદિ** – દૂહા.

સ્વસ્તિ શ્રી **વિક્રમપુરે,** પ્રણુમી શ્રી જગદીસ,
તનમન જીવન સુષકરણુ, પૂરણુ જગત જગીસ. ૧
વરદાયક વર **સરસતી,** મતિવિસ્તારણુ માત,
પ્રણુમી મન ધર મોદસ્યું, હરણુ વિઘ્ન સંતાપ. ૨
મમ ઉપગારી પરમગુરૂ, ગુણુ અક્ષર દાતાર,
બંદી તાકે ચરણુયુગ, **ભદ્રસેન** મુની સાર. ૩
કિહાં ચંદન કહાં મલયાગરી, કહાં સાયર કહાં નીર,
જિતું જિતું પડઇ અવઘડી, તિઉં તિઉં સહઈ સરીર. ૪
(પા.) કહીઈ તાકી વારતા, સુનો સબે વરવીર.

**અંત** – દુષ ગયો મન સુષ ભયો, ભાગો વિરહવિયોગ,
માતાપિતા સુત મિલત હી, ભયો અપુર્વ યોગ. ૧૯૫

ગાહા.

કથવિ **ચંદનરાયા,** કથવિ **મલયાગરી,**
ભિતકથજઇ પુણુબલહ હોઇ, તા સંજોવો હવઈ એંચ. ૧૯૬

(બીજી પ્રતમાં)

રાજા બોલ્યો કયા કરૂં સોદાગરકું દંડ,
રાની બોલી છોરિ દ્યો, હમ તુમ પ્રીત અખંડ. ૨૦૧
સોદાગર છોડયો તબેં, રાય રહ્યો સુખચેન,
સપરિવાર સુખ ભોગવેં, જાંનિ ઇંદ્ર મહિઅયન. ૨૦૨
જાય લઇ ફુનિ નિજપુરી, મિલે સજન સબ લોગ,
**ભદ્રસેન** કહે પુણ્યતેં ભએ સુવંછિત ભોગ. ૨૦૩

(૧) ઇતિશ્રી ચંદન મલયાગરી તસ્સ સુત સાયર નીરકો પ્રબંધ કથાનક સંપૂર્ણ સંવત્ ૧૭૨૨ વર્ષે માગસિર વદિ ૭ રવૌ પૂજ્યજી ઋષિશ્રી ૫ તેજપાલજી તત્શિષ્ય લિષતં મનોહર. શુભ શ્રાવિકા પુણ્યપ્રભાવ ગુરૂભક્ત બાઈ લછો પઠનાર્થે. પ.સં.૬-૧૬, અનંત. ભં. (૨) ઇતિ ચંદન મલયાગરી દૂહા સંપૂર્ણ, સં.૧૮૧૨ વરષે માગશિર વદિ ૧૩ ભૃગુવાસરે

પં. શ્રી ભાણુવિજય લિ. સાધ્વી શ્રી હીપાંજી શિષ્યણી પ્રભાંજીડર્થે માહા-રાજપૂરે. પ.સં.પ–૧૯, ધો.ભં. (૩) સં.૧૭૦૯ આશ્વિન માસે અસિત પક્ષે ૧૨ તિથૌ લિ...શ્રી કચ્છ દેશે શ્રી નરીયા ગ્રામે. પ.સં.૬–૧૩, (વ.રા.?) (૪) સં.૧૭૧૩ આસો શુ.૨ નવાનગર મધ્યે સંપ્રતિ કાશિકા કલિકા ષષ્ઠિ વાચનાચાર્યવર્ય પુણ્યતિલકગણિ ઋ. તત્‌શિષ્ય મુખ્ય પં. શ્રી જયરંગ શિ. પં. કીર્તિચંદ્ર મુનિ લિ. પ.સં.૭–૧૫, મો. સુરત પો.૧૨૭. (૫) ચંદન મલયાગિરી વાર્તાયાં સંપૂર્ણે ઉદાર નિર્વિકાર સાર પરિવાર સંયોગ સૂચિકા પંચમી સમાપ્તા સં.૧૭૯૫ મિગસિર ૧૦. પ.ક્ર.૨૩૯થી ૨૪૬, ગુટકો અનંત.ભં.ર. (૬) (કુશલલાભકૃત અગડદત્ત રાસ સાથે) પ.સં. ૧૧, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૯૪. (૭) ખરઢીયા અમરસી પુત્ર નેતસી પઠનાર્થે પં. રત્નધીર લિ. પ.સં.૧૮, જય. પો.૧૩. (૮) પ.સં.૧૦, અપૂર્ણ, મહિમા. પો.૩૬. (૯) સં.૧૮૦૯ માસોત્તમ માસે શુક્લપક્ષે રૌદ્ર તિથૌ ભાર્ગવ વારે પં. ગંગવિજય શિ. પ્રીતવિજય વાચનાર્થ પં. કસ્તૂરવિજય શિ. પ્રશૌતમવિજય લ. સાથીયા ગ્રામે ચતુર્માસ. પ.સં.૬–૧૫, ખેડા ભં.૩. (૧૦) સં.૧૮૧૯ જે.વ. ઉદેપુર, પ.સં.૪, ચતુ. પો.૧૦. (૧૧) લિ. ઋ. ભાણજી ઋ. મોહનજી ઋ. સદાનંદ ત.વૈ.ભા. લાધાને કાજે વાંચવા લિખ્યો છે સં.૧૮૩૦ દ્વિ.વૈ.શુ.૧૩ સોમે સુદામાપૂર્યાં લિ. પ.સં.૭–૧૩, મોટા સંઘ ભં. રાજકોટ. (૧૨) ગા.૧૮૪ સં.૧૯૩૩ સુણામ મધ્યે ઋ. હીરાલાલ પ્રસાદેન. પ.સં.૭, જિ.ચા. પો.૮૨ નં.૨૦૫૯. (૧૩) પ.સં.૧૧-૧૫, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૭૧. (૧૪) સં.૧૮૭૨ ચૈ.વ.૯ મહાજન મધ્યે લિ. લક્ષ્મીવિલાસ. પ.સં.૭, અભય. નં.૩૭૦૬. [મુપુગૂહસૂચી, ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૬–૯૮, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૮–૮૯.]

## ૬૯૨. મતિકીર્તિ (ખ. ક્ષેમશાખા પ્રમોદમાણિક્ય–જયસોમ–ગુણવિનયશિષ્ય)

ગુણવિનય માટે જુઓ નં.૫૪૯.

**(૧૫૪૫) અઘટકુમાર ચોપાઈ** ૨૭૨ કડી ૨.સં.૧૬૭૪ આગરામાં

**આદિ –** ઐં નમઃ દૂહા.

આસાપૂરણ પાસ પ્રભુ, પુહવિ પ્રસિદ્ધ ઉજાસુ,
સુજસ સુરાસુરનર મિલી, ગાવઈ ધરિય ઉલાસ. ૧
વાણી યોજનગામિની, જસુ નિસુણી સુરસાલ,

સુર નર કિન્નર અસુર વર, લહઇ પ્રમોદ વિસાલ. ૨
તાસુ ચરણ સવિ ભયહરણુ, સુમતિકરણુ પ્રણમેવિ,
તસુ મુખકમલિ નિવાસિની, તિમ સુખકરિ શ્રુતદેવિ. ૩
ધરમ કલપતરૂ સેવીયઉ, સાચઇ મનિ સંસાર,
સંપદસુખ પગિપગિ દીયઈ, સંકટ કોડિ વિડારિ. ૪
સત સાખાયઇં વિસ્તર્યઉ, બહુવિધ ફ્લ સંપુન્ન,
ભવ-અરન્નભય ના લહઈ, કોઈ ઇક નર ધન્ન. ૫
ચતુર ચિત્ત ચમકારકર, અમૃતોપમ ફ્લ જાસુ,
આરાધઉ આદર કરી, જિમ હુઇ દુખનઉ નાસ. ૬
ધરમમરમ અતિ દોહિલઉ, લહતાં વિણુ ગુરૂવાણિ,
ભવિષ્યત પુણ્યનઇ ઉદયવસિ, લહિય તે ગુણખાણિ. ૭
વન રન શત્રુ જલન જલઈ, ધરમ હવઇ રખપાલ,
ઇહ ઉપનય વર વિબુધનર, **અઘટકુમર** સંભાલ. ૮

**અંત –** ક્રમિ દીક્ષા લે સિવપુર ગયઉ, નિરાબાધ સુખભાજન ભયઉ,
ઈણ પરિ **અઘટ** નરેસ તણઉ, એ સંબંધ સરસ ગુણ ઘણઉ. ૨૬૬
જિણથી હુઈ ધ્રમ પ્રતિ તે સુણઉ, ધરમાધરમ તણઉ ફ્લ મુણઉ,
જાણી ઉદ્યમ ધરમઈ ધરઉ, જિમ સુખસંપદ લીલા વરઉ. ૨૬૭
**અંબુધિ મુનિ રસ સસિધર** વરસઇ, એ સંબંધ ભણ્યઉ મન હરસઈ.
જેહનઇ સંભલિવા બુધ તરસઈ, જિણિ ધાવઈ સહૂઆં મન સરસઇ.
યુગપ્રધાન શ્રી **જિનસિંહ**સૂરિ, રાજઇ રાજઈ જે ગુણ ભૂરિ,
જિહાં **જહાંગીર** સાહિ સવરોજ, નય મહિ પ્રજ પાલઇ જિમ **ભોજ**. ૨૬૯
**આગરા** નયર **એમ** વર શાખઈ, જેહની સુંદરતા સવિ આખઇ,
ઉવઝાય **ખેમરાય** મહંત, હૂઆ **ખરતરગ**છિ ગુણવંત. ૨૭૦
તસુ પટિ પટુમતિ વાચકરાય, શ્રી **પ્રમોદમાણિક** નિરમાય,
તસુ પટિ પરગટ મહા ઉવઝાય, શ્રી **જયસોમ** સુગુરૂ સુભ છાય.
વિજયમાન તસુ સીસસિરોમણિ, શ્રી **ગુણવિનઇ** અછઈ જિમ દિનમણિ,
તસુ સીસઇ **મતિકીરતિ** એહ, નિજ મતિસારઈ કીરતિ ગેહ. ૨૭૨

(૧) **જાલોર** નગર મધ્યે લિ. પ.સં.૧૯–૨૦, તેમાં પ્રથમનાં ૭ પત્ર,

પાદરા નં.૬૨.

**(૧૫૪૬) લખમસીકૃત પ્રશ્નોના ઉત્તરરૂપ સંવાદ** ર.સં.૧૬૯૧ કા.વદ ૬ બુધે જેસલમેરમાં

ગદ્યબદ્ધ પ્રશ્ન ૨૭.

(૧) ઇતિ સાધુ **લખમસીકૃત** પ્રશ્નાનામેકવિંશિત્યુત્તરાણિ ભટ્ટારક **શ્રી જિનરાજસૂરિ** રાજ્યદેશમાસાદ્ય શ્રી **જયસોમ** મહોપાધ્યાય શિષ્ય શ્રી **ગુણવિનય** મહોપાધ્યાય તત્‌શિષ્ય શિષ્યાણુ **મતિકીર્તિ**ગણિભિઃ સ્વપરોપકાર હેતવે શ્રી જિનાગમાત્ સમૃધ્ધૃત્ય લિખિતાનિ સંપદે ભવતુ વાચકશ્રોતૃણાં શ્રી ઇતિ પ્રશ્નોત્તર સંવાદઃ સમાપ્તઃ સંવત્ ૧૬૯૧ વર્ષે કાર્તિક માસે કૃષ્ણપક્ષે ષષ્ટયાં બુધવાસરે પુનર્વસુ નક્ષત્રે શ્રી **જેશલમેરૂ** મધ્યે વિરચિતોડયં બ્ર. **ચતુર્ભુજ** લિખિતા. પ.સં.૩૫, કમલમુનિ ભંડાર.

**(૧૫૪૭) ધર્મબુદ્ધિ મંત્રીશ્વર ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૯૭ રાજનગરમાં

**આદિ** – આણી આણંદ અંગમઇ, પણમિ **પાસ** જિણંદ,
ફલદાઇ **ફલવધિ**પુરઇ, કલિયુગિ સુરતરૂકંદ. ૧
વચન-સુધારસ વરસતી, શ્રુતદેવી સુખકાર,
મનિ ધરિ મધુર વચન સુણી, ચરિત કહિસ સુવિચાર. ૨
કુશલકરણ **જિનકુશલ** ગુરૂ, વિઘનવિડારણ વીર,
સૂધઇ મન નિત સમરતાં, ભલઇ કરઇ પ્રભુ ભીર. ૩
છોકર ઘર છહુહામણા, કમલા કરઇ કલોલ,
પુણ્ય પસાયઇ પામીયૈ રાજરિદ્ધિ રંગરોલ. ૪
નિસારયણ જિમ નિરમલઉ, જસ લહીયઇ જગ માંહિ,
બલ પામીજૈ અતિ પ્રબલ, બાહુબલિ જિમ બાંહિ. ૫
ચતુરાઇ અતિ ચતુર નર, ચિતચોરણ ચોસાલ,
સહજઇ સુંદર સંપજઇ, સોહગસિર સુવિસાલ. ૬
ચિંતામણિ જિમ ચિત તણી, ચિંતાચૂરણહાર,
સુરતરૂ જિમ સુખ દૈ સદા, ધરમ કીઉ નિરધાર. ૭

**અંત** – સંવત **મુનિ નિધિ રસ સસિ** વરસઇ એ સંબંધ રચ્યો મન હરસઇ,
**રાજનગરિ** સંપદ ભરિ સરસઇ, જસુ શોભાગુ કુણ પુર ફરસઇ,
પાપ તણી મતિ દૂરઇ કરિસઇ, સંગ કુસંગ તિનઉ પરિહરસઇ,
પુણ્ય તણઉ ફલ સુખિ મનિ ધરસઇ, મતિસાગર જિમ તે સુખ વરિસઇ. ૫

પુણ્ય તણુઉ ફલ જેહ ન માનઈ, મોહ મલિન મતિ આપ ગુમાનઇ,
ઉંચનીચ ગતિ મઈ બહુ થાનઈ, દુખ લહઈસહઈ નર તેહ અગાનઇ.૬
પાછઇ ઇમિત્રાવિક કહણુઇ, રાજરિદ્ધ સંપદ સુખ ન હણુઇ,
કારણુ ધરમ ધરઇ મન માહઈ, શ્રી જિતારિ જિમ તે સુખ સાહઇ.૭
શ્રી **જિનરાજ**સૂરિ ગુરૂ રાજઇ, ગુરૂ અતિસયઇ કરિ છે જગિ બાજઈ,
દેસનસમય જલદ જિમ ગાજઇ, સંસયસકલ તુરત જે ભાજઇ. ૮
ઉવઝાય શ્રી **જયસોમ** જતીસ, ધરઈ આણુ નરવર જસુ સીસિ,
તાસુ સીસ પાઠક પદધારી, શ્રી **ગુણુવિનય** સુગુણુ-ભંડાર. ૯
શ્રવણિ સુણી સરસી જુ વાણી, હિતસુખ શિવકર નિજ મનિ આણી,
સૂધા પ્રતિબુધા ભવિ પ્રાણી, ધર્યો ધરમ અનુપમ ગુણખાણી. ૧૦
તાસુ સીસ શ્રી **મતિકીરતિ** એહ, પ્રભણ્યઉ ચરિત સંપદ ગુણગેહ,
ભણુઈ ગુણુઇ નિસુણઇ ભવિ જેહ, ધરમમરમ પામઇ જગિ તેહ.૧૧
શ્રી **જિનદત્ત** સૂરિશ્વર સદઇ, અવિચલ જય પામઈ વરવાદઈ,
શ્રી **જિનકુશલ**સૂરિ સાનિધ્યઇ, સુખી હુવઇ વધતી રિદ્ધિ
વૃદ્ધઇ. ૧૨

(૧) સં.૧૭૮૧ મિગસિર શુક્લ દ્વાદશી તિથૌ ચંદ્રવારે શ્રી **અજીમગંજ** મધ્યે લિ. પં. રંગપ્રમોદ મુનિના. પ.સં.૧૩-૧૪, ધો.ભં. (૨) પ.સં.૧૯, પ.ક્ર.૭થી ૧૪ પં.૨૦, પાદરા નં.૬૨.

**(૧૫૪૮) લુંપક મતોત્થાપક ગીત** ગા.૬૧

**અંત** – એહ ભાવ આગમિ ભણ્યઉ શ્રી **ગુણુવિનય** પસાઇ,
**મતકીરતિ** વાચક ભણુઈ, નિજ મન કેરઈ ભાઈ. ૬૧

(૧) છેલ્લું એક પત્ર, પ્રથમનું નથી, નાહટા સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૭-૭૮, ભા.૩ પૃ.૧૦૬૮-૬૯.]

## ૬૯૩. ક્ષેમરાજ (પાર્શ્વચંદ્ર ગ. સાગરચંદ્રશૂરિશિ.)

**(૧૫૪૯) સંથાર પયન્ના બાલા.** ર.સં.૧૬૭૪ કા.શુ.ર ભોમે

(૧) પ.સં.૧૨, જેસલ.ભ.ભં. નં.૨૨૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૫.]

## ૬૯૪. ગોવર્ધન

**(૧૫૫૦) સ્થૂલિભદ્ર મદનયુદ્ધ** ગા. ૩૭ર.સં.૧૬૭૪ માગ.શુ.૧૨ મંગલવાર

**આદિ** – બુઝું (પૂછું) વાતડી વઇ મોહ કયું જીતઉ, ફિરિ ફિરિ સગરૂ સરાહઈ,
દુસ્કર કરણી કીની મુનિવર, ખોટે કલિયુગ માંહે. ૧

**અંત** – સંવત **સોલ ચિહુતર** વરસઇ, મિગસર સુદી ભૃગુવાર,
દ્વાદસિ દિનિ હરખઈ કરિ, વિનવઇ **ગોવર્દ્ધન** સુખકાર. ૩૭

(૧) સં.૧૬૮૩ માહ સુદી ૫ શુક્રે વા. સુખનિધાન શિ. સકલકીર્ત્તિ શિ. ઋષિદાસ પઠનાર્થં દ્રવ્યપુર મધ્યે. વીકા. ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૬૫૨-૫૩. ત્યાં કૃતિની ર.સં.૧૬૦૪ ગણવામાં આવેલી, પરંતુ ૧૬૭૪ અર્થઘટન કરવું વધુ યોગ્ય જણાય છે.]

## ૬૯૫. દેવસાગર (આંચલિક)

**(૧૫૫૧) કપિલ કેવલી રાસ** ર.સં.૧૬૭૪ આ.શુ.૧૩ જેવાષ્ટકે

(૧) સં.૧૭૧૩ મા.વ.૧૧ ભુજનગરે વિજયચંદ્ર લિ. ઉદેચંદ પઠનાર્થં. પ.સં.૫, ચતુ. પો.૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૧.]

## ૬૯૬. જિનસાગરસૂરિ (ખ.)

સૂરિપદ સં.૧૬૭૪ સ્વ. સં.૧૭૨૦.

**(૧૫૫૨) વીસી** [અથવા **વિહરમાન જિન ગીત**]

**અંત** – સુવિહિત **ખરતર** ગચ્છપતી એ, યુગવર **જિનસિંઘસૂરિ**
તાસુ સીસ ગુણ સંસ્તવે, શ્રી **જિનસાગરસૂરિ**.

(૧) પ.સં.૫, જેસલ.ભ.ભં. નં.૨૦૯. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૦૦,૫૨૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૧.]

## ૬૯૭. કમલલાભ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–સમયરાજ–અભયસુંદરશિ.)

**(૧૫૫૩) ઉત્તરાધ્યયન બાલા.** જિનરાજસૂરિ સમયે સં.૧૬૭૪ અને ૧૬૯૯ વચ્ચે

**આદિ** – ઐં નમઃ યુગપ્રધાન શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** શ્રી **સમયરાજો**પાધ્યાય-સદ્‌ગુરૂભ્યો નમઃ

પણમિય સિર પહુ **પાસં**, **ફલવહિપુરમંડણં** સુકયવાસં
કામિય-ફલભરદાયગ કપ્પતરૂં પણયસુરવાસં. ૧
સાસણ-નાયગ **વીરં** કમ્મમહભડવિણાસં વરવીરં
મેરૂગિરિસિહરિ સક્કેણ ભજ્જિઅં નમિઅ ગિરિધીરં. ૨
**ગોઅમ-સુહમ્મ**પમુહા ગણવયણો ઇચ્છિઅત્થં દાયારા
સહકજ્જે તે સુયરિય સિરિ **સુઅદેવિં** તહા સુચિરં. ૩

સિરિખરયગણનહયલચંદા યુગપવરસૂરિજિણચંદા
તસ્સીસા ગુણનિહાણા, ઉવઝાયા સિરિ સમયરાયા. ૪
તેસિં સુપસાએણં રએમિ હં ઉત્તરજઝવખાણં
પાગય-જણભાસાએ, સંબંદ્ધં મુદ્ધબોહકએ. ૫
જુગવર જિણરાયાણં, સૂરીણં સવ્વસૂરિસીહાણં
આએસેણં સુહ હોઉ, નિઅગણં સારયંતાણં. ૬

ઇતિ આરંભપીઠિકા, પછી ગુજરાતી ભાષામાં બાલાવબોધ છે.

(૧) ઇતિ શ્રીમત્ બૃહત્ખરતરગચ્છાધિરાજ વર્ત્તમાન ગુરૂ ભ. યુગપ્રધાન શ્રી જિનરાજસૂરિરાજનામાદેશેન યુગપ્રધાન શ્રી જિનચંદ્રસૂરિ શિષ્યમુખ્ય શ્રી સમયરાજોપાધ્યાયાન્તેવાસી વાચનાચાર્ય શ્રી અભયસુંદરગણિ વિનેય શ્રી કમ(લ)લાભોપાધ્યાય વિરચિતોત્તરાધ્યયન બાલાવબોધે જીવાજીવવિભત્તિ નામ ષટત્રિંશત્તમાધ્યયનવિવરણં તત્ સમાપ્તૌ સમાપ્તોઽયમુત્તરાધ્યયન બાલાવબોધઃ. પ.સં.૪૫૦-૧૫, ગુ.નં.૩૪૨.

[પ્રથમ આવૃતિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૯-૧૦.]

## ૬૯૮. નીંબો

**(૧૫૫૪) આદિનાથ વિવાહલો** ગા.૨૪૫ લ.સં.૧૬૭૫ પહેલાં

(૧) ગ્રં.૪૦૦ સં.૧૬૭૫ આ.વ.૩ વા. મહિમસિંધુર શિ. વિનયવર્દ્ધન લિ. પુગલકોટે શ્રાવિકા ચંપા પઠનાર્થં. પ.સં.૧૧, દાન.નં.૮૫૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૧.]

## ૬૯૯. પરમાનંદ (જીવસુંદરશિ.)

**(૧૫૫૫) હંસરાજ વચ્છરાજ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૫ મરોટ

(૧) જિનસાગરસૂરિ શાખા ભં. વિકાનેર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૨.]

## ૭૦૦. ઉદયમંદિર (આં. કલ્યાણસાગરસૂરિ–પુણ્યમંદિરશિ.)

**(૧૫૫૬) દેવજભુજંગ આખ્યાન** ર.સં.૧૬૭૫ કા.શુ.૧૩ બુધ સેરવાટપુરમાં

**અંત** – સંવત સોલ પંચ્યોતરે રે, કારતિક માસ મઝારિ રે,
સુદ તેરસ અતિ ઉજલી રે, સોમસુતન ભલો વાર રે. ૧૦
વિધિપક્ષગછગુરુ રાજીઓ રે, સોહે નિર્મલ નાણ રે,
દિનદિન મહિમા દીપતો રે, જિમ ઉદયાચલે ભાંણ રે. ૧૧
કલ્યાણસાયર સૂરીસરૂ રે, સકલકલા-ગુણ-ઠાંમ રે,

**નાનિગ**નંદન સુંદરૂ રે, મોહન(કોડણ) શ્રીગુરૂનામ રે. ૧૨
તાસ પક્ષ પંડિતવરૂ રે, **પુન્યમંદિર** મુનિરાય રે.
વિનઇ તેહના વીનવે રે, **ઉદયમંદિર** ધરી સાય રે. ૧૩
રાસ રચ્યો ખંતે કરી રે, **સેરવાટપુર** માંહિ રે,
નરનારી જે સાંભલે રે, તસ હોઈ અધિક ઉછાંહિ રે. ૧૪

(૧) સકલપંડિતશિરોરત્ન ભૂભામિનીભાલસ્થિતોપમાન પંડિતોત્તમ શ્રી ૨૧ શ્રી **લબ્ધિવિજયગણિ** શિષ્ય સકલગણિગજેંદ્રગણિ **સુંદરવિજય** ભાઈશ્રી પં. શ્રી **શાંતિવિજયગણિ** લિખિતં મુનિશ્રી **નેમિવિજય** વાચનાર્થે લિખિતં પુસ્તક શ્રી **શાંતલપુર** નગરે. પ.સં.૭, પ્ર.કા.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૦-૯૧.]

## ૭૦૧. ધર્મકીર્તિ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ-ધર્મનિધાનશિ.)

**(૧૫૫૭) નેમિ રાસ** ૭૧ કડી ર.સં.૧૬૭૫ ફા.શુ.૫ રવિ

**આદિ** – હું બલિહારી જાદવા એહની ઢાલ.

**સરસતિ** માતા મુઝ ભણી, દેજે અવિરલ બુદ્ધિ વિસાલ કિ,
**નેમિ** તણા ગુણ ચિત્ત ધરી, પભણું રંગઇ અતિહિં રસાલ કિ.૧
સીલસિરોમણિ **નેમિજી**, ગાઇસુ હું જિણવર સુખકાર કિ,
સીલ સુજસ જગિ વિસ્તર્યઉ, **જાદવ**કુલનઉ એ સિણગાર કિ.સીલ.૨

**અંત** – **ખરતરગછિ** ગુરૂ ગુણનિલઉ, જુગપ્રધાન **જિણચંદ** મુણિંદ કિ,
પાઠક **ધરમનિધાનજી, ધરમકીરતિ** મનિ ધરિઅ આણંદ કિ.૭૦
**સોલહ સય પચહુત્તરઈ** ફાગુણ સુદિ પંચમિ રવિવાર કિ,
રાસ ભણ્યઉ જિણવર તણઉ, સયલ સંઘનઈ મંગલકાર કિ. સી. ૭૧

(૧) પ.સં.૩-૧૫, સેં.લા. નં.૨૨૩૩.

**(૧૫૫૮) + જિનસાગરસૂરિ રાસ** (ઐ.) ૧૦૩ કડી ર.સં.૧૬૮૧ પોષ વદિ ૫

**આદિ** – શ્રી **બંભણપુર**નઉ ધણી, પણમી **પાસ** જિણંદ
શ્રી **જિનસાગરસૂરિ**ના, ગુણ ગાવું આણંદિ. ૧
**સરસતિ** મતિ મુઝ નિરમલી, આપઉ કરિય પસાય
આચારજ ગુણ ગાવતાં, અવિહડ વર દ્યો માય. ૨

**અંત** – યુગવર **ખરતર**ગચ્છ-ધણી એ, **જિનચંદ**સૂરિ ગુરૂરાય,
શિષ્યશિરોમણિ અતિં ભલા એ, **ધર્મનિધાન** ઉવઝાય. ૧૦૦
તાસુ શિષ્ય અતિ રંગ સું એ, **ધર્મકીર્ત્તિ** ગુણ ગાય,

સંવત **સોલહ ઇકાશિયે** એ, પોસ વદિ પંચમી ભાય. ૧૦૧
શ્રી **જિનસાગરસૂરિ**નુ એ, રાસ રચ્યૌ સુખકંદ,
સુણતાં નવનિધિ સંપજૈ એ, ગાતાં પરમાણંદ. ૧૦૨
તાં પ્રતપો ગુરૂ મહિયલે એ, જાં ગગને દિન-ઇશ,
**ધર્મકીર્ત્તિ**ગણિ ઇમ કહે એ, પૂરે મનહ જગીશ. ૧૦૩

(૧) પ.સં.૪, સ્ટેટ લાયબ્રેરી વિકાનેર.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્ય સંગ્રહ પૃ.૧૭૮–૧૮૯.

**(૧૫૫૯) મૃગાંકપદ્માવતી ચોપાઈ**

(૧) અપૂર્ણ, નાહટા સં.

**(૧૫૬૦) ૨૪ જિન બોલ સ્ત.**

(૧) ક્ષમા.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૧, ભા.૩ પૃ.૯૭૧–૭૨.]

## ૭૦૨. ગુણસાગરસૂરિ (વિજયગચ્છ-વિજય ઋષિ-ધર્મદાસ-ખેમજી–પદ્મસાગરસૂરિશિ.)

**(૧૫૬૧) સંગ્રહણી વિચાર ચોપાઈ** ૨.સં.૧૬૭૫ (કલાઉદધિ બાણુ)

(૧) સં.૧૬૭૫ આ.શુ.૧૨, પ.સં.૫૬, જય. પો.૬૯.

**(૧૫૬૨) [+] ઢાલસાગર [અથવા ઢાળમાળા, વસુદેવ રાસ, હરિવંશ પ્રબંધ]** ૧૫૧ ઢાળ ૨.સં.૧૬૭૬ શ્રાવણ શુ.૩ સોમ કુકંટેશ્વર ગામમાં

**આદિ** – શ્રી જિન **આદિ** જિનેશ્વરૂ, આદિ તણો દાતાર,
યુગલાધર્મનિવારણો, વરતાવણ વિવહાર. ૧
**શાંતિ** સકલ સુખદાયકો, શાંતિકરણ સંસાર,
અરતિ અસુખ દુખ આપદા, મારિ નિવારણહાર. ૨
**નેમિનાથ** મતિ નિરમલી, અનમન મારણ દેવ,
બાલ બ્રહ્મચારી પ્રભૂ, સુરનર સારઈ સેવ. ૩
**પારસ** પારસ સારિખઉ, સુખસંપતિદાતાર,
ક્ષુદ્રોપદ્રવ ટાલણો, નામિ સદા જયકાર. ૪
**વીર**સ્વામિ ત્રિભુવનતિલો, ગુણમણિનુ ભંડાર,
તીર્થંકર ચઉવીસમુ, શાસનનો સિણગાર. ૫
કાલ અતીતઈ જે હૂઆ, વર્ત્તમાન જિન ઈસ,
હોણહાર તે સહૂઅના, ચરણ નમું નિસદીસ. ૬

ગણુહર **ગૌતમ** ગુણનિલો, લબ્ધિપાત્ર સુવિચાર,
પનરઈ સઇરે તિડોતરાં, દીધો જેણિ આહાર. ૭
કામધેનુ ગો શબ્દથી, તલઇ તરૂ સુરવૃક્ષ,
મમઈ જૂ મણિ ચિંતામણી, **ગૌતમ**સ્વામિ પ્રત્યક્ષ. ૮
દેશિ દેશાંતર કાં ભમઈ, મૂરિષ લોગ અયાણ,
ધરિ બયઠાં હરિ પોરસો, **ગૌતમ** કેરો ધ્યાન. ૯
બ્રહ્માણી **બ્રહ્મા**સુતા, **સારદ**માત પ્રણામ,
કરિ માગું મતિ નિર્મલી, જિમ પામું કવિનામ. ૧૦
કવિવાણી વારૂ કહી, જસ તૂઠી તું માય,
તૂઝ તૂઠા વિણ બોલણો, મૂરિષ માંહિ કહાય. ૧૧
પઢઇં ગુણઇં મતિ આગલા, રાજસભા સનમાન,
લહઈં નિવાજ્યા તાહરા, મોટિમ મેરૂ સમાન. ૧૨
માત મયા કરિ સાંભલે, સેવકની અરદાસ,
તિમ કરિ જિમ પહુંચઇ સહી, માહરા મનની આશ. ૧૩
ગુરૂ નમીયઇ ગુરૂતા ભણી, ગુરૂ વિણ ગુરૂતા નાહિ,
ગુરૂજનનઇં પ્રગટઉ કરઈ, લોક ત્રિલોકાં માંહિ. ૧૪
ગુરૂ કારીગર સારિખા, ટાંકી વચનવિચાર,
પાથરથી પ્રતિમા કીયા, પૂજા લહઇ અપાર. ૧૫
અંધકાર અજ્ઞાનતા, જ્ઞાનશલાઈ સાર,
ફેરિ કીયા જગિ દેખતા, ધનિ ગુરૂના ઉપગાર. ૧૬
તીર્થંકર ગણધર સહૂ, **સારદ** સગુરૂ સકામ,
સહૂ મિલી મુઝ આપિયો, કાવ્યકલા અભિરામ. ૧૭
ઉત્પત્તિ શ્રી **હરિવંશની હલધર કૃષ્ણ**નરેશ,
**નેમ મદન**યુગ **પાંડવો**, ચરિત્ર ભણું સુવિશેષ. ૧૮
**યાદવ** કથા સોહામણી, જે સુણિસી નરનારિ,
તીર્થનો ફલ પામસે, નહિ સંદેહ લગાર. ૧૯

**અંત** – ગચ્છ સ્વચ્છ પ્રણામ સૂં રે, વિજયવંત વિશેષ
શ્રી **વિજયગચ્છ** રાજીયા, કાંઇ દીપે રે ગુરૂધર્મ નરેસ. કિ. ૧૯
**વિજયઋષિ** વિદ્યાબલી રે, **ધર્મદાસ** મુનીશ
ક્ષિમાસાગર **એમજી**, કાંઇ જેહની રે જગ માંહિ જગીસ. ૨૦
**પદ્મસાગર** સૂરિજી રે, સુજસ જસુ ભરપૂર,

પાય પ્રણમી પ્રભૂ તણા કાંઇ, પભણે રે **ગુણસાગર** સૂરિ કિ. ૨૧
સંવત્સર **સોલ છહોતરી** રે માસ શ્રાવણ સુદ્ધિ
તિજ સોમ સમુત્તરા, કાંઇ વાસર કે વારૂ અવિરૂદ્ધ. ૨૨
**કુર્કંટેશ્વર** નગરમાં રે, **પાસ** સામી પસાય
સંઘને ઉચ્છકપણુંઇ કાંઇ રચિયો રે મેં ચરિત સુભાય કે. ૨૩
**ઢાલસાગર** નામશ્રી, **હરિવંશ**નો વિસ્તાર,
શુદ્ધ ભાવે સાંભલે, કાંઈ પામે રે સુખસંપતિસાર કે. ૨૪
એકસો એકાવને રે, ઢાલનો સોભાગ,
આદિ તો આસાવરી, કાંઇ અંતે રે ધન્યાસી રાગ કે. ૨૫
જબ લગિ ગિરિ મેરૂજી રે, સકલ ગિરવર ઈસ,
તબ લગે **હરિવંશ** એ, કાંઇ થાજ્યો રે થિર વિસવાવીસ.

કલસ.

શ્રી **હરિવંશ** ગાયો સુજસ પાયો, જ્ઞાનબુદ્ધિ પ્રકાસનો
પાપ ત્રાઠો ગયો નાઠો, પુન્ય આયો આસનો.
કરત પુત્ર કલત્ર કમલા પઢત સુણત સોહામણો,
પૂજ્યશ્રી **ગુણસૂરિ** જંપે, સંઘરંગ વધામણો. ૨

(૧) સં.૧૭૧૨ લિ. પ.સં.૧૦૫-૨૦, રો.એ.સો. બી.ડી.૧૫૪. નં. ૧૯૦૪. (૨) પ.સં.૧૨-૧૭, ત્રુટક, રો.એ.સો. બી.ડી.૩૦૪ નં.૧૯૦૫. (૩) સં.૧૭૫૪ માહ વ.૧૧ બુધે **બુપણિયા સ્થાને**. પ.સં.૧૧૪-૧૫, મો.સુરત પો.૧૨૭. (૪) બીજી પ્રત ત્યાં જ પ.સં.૬૨. (૫) ગ્રંથાગ્રંથ ૫૭૫૦ સં. ૧૭૪૦ શુદ્ધિ દિન ભલે ૧૪ ચતુર્દશ્યાં કર્મ્મવાટચાં લિ. જ્ઞવાસરે **આર્ગલપુર** મધ્યે લિ. પૂજ્ય ઋ. **દીપચંદ્રજી** શિ. ઋ. **ગાંગાજી** શિ. ઋ. **રાજારામજી** શિ. ઋ. **દયાલજી** શિ. મુનિ **માંડણ**. શ્રી **લુંકાગચ્છે** લિપીકૃતાનિ. પ્રથમ પત્ર નથી, પ.સં.૧૨૬-૧૫, કલ.સં.કૅા.કૅટે.૧૦, નં.૧૨૦. (૬) લિ. શ્રીપૂજ્ય ઋષિ **જસવંત** શિ. ઋ. **ગણેશ** શિ. **યાદવજી** શિ. **વીરપાલ** શિ. **નાગજી** શિ. લિપીકૃતં મુની **રત્નસી શ્રીપાલ** સં.૧૭૬૭ માઘ શુ. ૭ રવિ **શંભુપૂર** નગરે શ્રી **વરહરિ** પક્ષે **લુંકાગછે**. પ.સં.૧૪૮-૧૭, ખેડા ભં.૩. (૭) સં.૧૮૧૬ માગશિર્ષ વ.૧૦ ગુરૂ પૂજ્ય ઋ. **રૂપાજી** શિ. પૂજ્ય ઋ. **કૃષ્ણજી** શિ. પૂ. ઋષિ **રણછોડજી** શિ. પૂજ્ય પં. **ભવાનજી** શિ. **સેવક** લ. ઋ. **ઈંદ્રજી** તત્લઘૂભ્રાત ઋ. **જીવણજી** ગુરૂપ્રસાદાત્ **કાલાવડ** ગ્રાંમ મધ્યે લખ્યો. પ.સં.૧૨૧-૧૭, વિ.નેે.ભં. નં.૩૨૮૧. (૮) સં.

૧૮૪૦ જેઠ શુ.૨ ગુરૂવાસરે શ્રી ચીંતામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્ શ્રી કપડવણજ્ય નગરે પં. મોહનસોમજી શિ. જયસોમેન લ. પ.સં.૧૧૬-૧૮, ખેડા ભં.૩. (૯) સં.૧૮૪૮ ભા.વ.૧૩, પ.સં.૧૩૬-૧૫, મો.સુરત પો. ૧૨૧. (૧૦) સં.૧૮૭૬ વૈ.શુ.૧૧, પ.સં.૧૫૩, મહિમા. પો.૩૬. (૧૧) લ. વરજલાલ વેણીદાસ શ્રી ખેડા ગ્રાંમે શ્રી ભીડભંજણ પાર્શ્વનાથ પ્રસાદાત્ સંવત ૧૯૨૯ના ચૈત્ર વદી ૫ ગુરૂવાસરે તા.૧૭ અપ્રેલ સને ૧૮૭૩. ભુલચૂક હોય તે વાંચનાર સમઝીનેં સૂદ્ધ કરજ્યો. લખતાં અજાંણથી ભૂલ થઇ હોય તે મીચ્છામીદુકડં સૂભં ભવતુ, કલ્યાંણમસ્તૂ શ્રેયં. શ્રી. પ.સં. ૧૦૯-૧૮, ખેડા ભં. દા.૮ નં.૧૦૯. (૧૨) પ.સં.૧૭૭, ત્રુટક, જય. પો. ૬૭. (૧૩) ગ્રં.૫૩૫૧, પ.સં.૪૩-૨૩, વિજાપુર જૈ. જ્ઞાનમંદિર નં. ૫૯૯. (૧૪) ઢાલસાગર હરિવંશ પ્રબંધે નવમો અધિકાર. ગ્રંથાગ્રંથ શ્લો. ૫૭૫૦ લિ.૧૭૯૮ માધવ માસોત્તમ માસે પૂર્ણિમા ગુરૂ ભાંણવડગ્રામે લિ. [ભં.?] (૧૫) લિખિતં મુનિ રાજચંદ્રેણ પઠનાર્થં સંઘવી શ્રી નાનજી તત્પુત્ર સં. શ્રી હીરાનંદ, તદ્ભાર્યા અનેક ધર્માનુષ્ઠાન કાર્યા સંઘવણિ મનરંગદે. શ્રીરસ્તુ, કલ્યાણમસ્તુ, લેખકપાઠકયોઃ શુભં ભૂયાસ્તાં. પ.સં.૧૦૧-૧૬, અનંત. ભં. (૧૬) ઇતિશ્રી ઢાલસાગર હરિવંશ પ્રબંધે નવમોધિકાર સંપૂર્ણઃ સં.૧૭૨૯ કાર્તિક સિત ૧૩ દિને ગુરૂવારે પં. શ્રી ૫ વિજયહર્ષગણિ શિ. ગણિ સાધુવિજયેન લિખિતા પ્રતિરિયં. સ્વશિષ્ય મુનિ પદ્મવિજય વાચનાર્થે. પ.સં.૮૦-૧૮, મો.ભં. (૧૭) સં.૧૮૮૪ના આસો શુદિ ૨ શુકલપક્ષે લિષિતં ઋ. સુંદરજી સંઘજી સીષ ઋ. પ્રેમજી ત.ઋ. હીરાચંદજી. શ્રી. જેતપૂર મધ્યે રાસ પુરો લષો છે. પ.સં.૧૦૭-૧૪, મારી પાસે. આ અધૂરી પ્રત છે. આ સિવાય બીજી બે પ્રતો છે પણ તે પણ અધૂરી છે. (૧૮) ખં.ભં.૧. (૧૯) ચં.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, ડિકૅટલૉગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. શ્રાવક મગનલાલ ઝવેરચંદ શાહ.]

**(૧૫૬૩) કયવન્ના રાસ** ૨૦ ઢાળ ૨.સં.૧૬૭૬

**આદિ** – મારૂ રાગે દૂહા.

દાન ન દેખે દલિદ્રહિ, દાન વિના નહિ ભોગ,
દાને અપકીરતિ નહિ, નહિ પરાભવ લોગ. ૧
દાનેં વ્યાધિ વધે નહિ, દીનપણું નવિ હોઇ,

દાને ભય વ્યાપે નહિ, નિરધન દાને મ જોઈ. ૨
લક્ષ્મી તણો નિદાન અતિ, અનરથમેટણ દાન,
પાત્રદાન દેતા થકા, વાધે વસુધા વાન. ૩
એક જન્મ દીધો થકો, જન્માંતરિ પણિ સોઇ,
આડો આવે દાન એ, ઇમ જાણો સહુ કોઇ. ૪
**કયવને** કુમારજી, દાન કરી વર ભોગ,
કિમ પામ્યો તે સાંભલો, પુન્ય તણા સંયોગ. ૫

**અંત –** ૨૦મી ઢાલ.

*

ઇમ સુણી વયરાગીઉજી, જેઠો નંદન થાપિ,
ઘરનઈ ભારિ ષેત સાતમઇ, એ ધન બહુલઉ આપિ. મ. ૨૮
**વર્ધમાન** જિન હાથિ લીધો, **કયવન્નઈ** વ્રતભાર,
સ્વર્ગ પંચમઈ હોઇ ચવીઈ, પામીસઇ ભવપાર. મ. ૨૯
ઢાલ ભલી પણ વીસમીજી, દાન દીયાથી જોઇ,
શ્રી **ગુણસાગર** સૂરિજી રે, સુધરઇ છઈ ભવ દોઈ. મ. ૩૦

(૧) પહેલાં બે પત્ર નથી, પ.સં.૮–૧૫, આમાં પ્રશસ્તિમાં રચ્યા સંવત નથી. છેલ્લો કલશ ઉડાડી દીધો લાગે છે. મારી પાસે. (૨) લખ્યા સં. ૧૮૫૬. [ભં.?] (૩) રત્ન.ભં. (૪) ડે.ભં. (૫) લીં.ભં.

**(૧૫૬૪) + શાંતિજિન વિનતિરૂપ સ્ત.** અથવા છંદ

(૧) સં.૧૮૫૬ માહા સુદિ ૧૧ લિ. પં. **રાજકુશલ** ગ્રામ **વીરલ** મધે શ્રી **પાર્શ્વ**નાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૮–૧૨, રત્ન ભં. દા.૪૩ નં.૬૨. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૬૧, ૨૨૫, ૨૪૧, ૨૫૫, ૫૦૮).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈ.પ્ર. પૃ.૧૭૪. [૨. અભયરત્નસાર. ૩. પ્રાચીન છંદ સંગ્રહ.]

**(૧૫૬૫) સ્થૂલિભદ્ર ગીત** ૩૨ કડી

**આદિ –** રાગ ગઉડી.

શ્રી ગુરૂહંદી આગ્યા પાઇ, **કોશા** ઘરહિ પડાવંદાં હૈ,
પંચ સહેલી છઠા મુનિવર, પૂછિ ચઉમાસિ રહાવંદા હૈ. ૧

**અંત –** તખત **આગરઇ આદિ** જિણંદને, ચરણકમલ નિત ધ્યાવંદા,
શ્રી **પદ્મ**સૂરિ શિષ્ય કહઇ **ગુણસાગર** સંઘ કલ્યાણ કરાં વંદા.

(૧) પ.સં.૧, નાહટા. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૭-૫૦૧, ભા.૩ પૃ.૯૮૦-૮૪. 'કયવન્ના રાસ'ના ઉદ્ધૃત ભાગમાં રચનાસંવતનો નિર્દેશ નથી. રચનાસંવતદર્શક કલશ આપવાનો રહી ગયો છે? 'શાંતિનાથ છંદ' અને 'શાંતિનાથ વિનતિરૂપ સ્તવન'નો બે જુદી કૃતિઓ તરીકે ઉલ્લેખ થયેલો તે ભૂલ હતી તેથી અહીં એ હકીકત સુધારી લીધી છે. આ કવિને નામે મૂકેલી 'નેમિચરિત્રમાલા' અન્ય ગુણસાગરની જણાય છે. જુઓ નં. ૭૨૭ ગ.]

## ૭૦૩. લક્ષ્મીપ્રભ (નાહટાવંશે કનકસોમશિ)

**(૧૫૬૬) અમરદત્ત મિત્રાનંદ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૬? ભા.

(૧) ગા.૫૨૧ ગ્રં.૭૩૨ લક્ષ્મીપ્રભ શિ. સોમકલશ લિ. ઠાકુર દેઉ પઠનાર્થં. પ.સં.૧૯, પ્રતિ ૧૮મી સદીની, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૨૦૦૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૭. ત્યાં આ કવિને નામે મુકાયેલ 'ધર્મગીત' વસ્તુતઃ કનકપ્રભનું 'દશવિધ યતિધર્મ ગીત' ઠર્યું છે. કનકપ્રભ માટે જુઓ આ પહેલાં નં.૬૪૪. દેવગુપ્તસૂરિશિષ્ય સિદ્ધિસૂરિ (જુઓ આ પહેલાં નં.૪૫૫)નો ૫૨૩ કડીનો 'અમરદત્ત મિત્રાનંદ રાસ' મળે છે અને અહીં લહિયાની ગુરુપરંપરામાં લક્ષ્મીપ્રભ નામ છે તેથી સિદ્ધિસૂરિની કૃતિ ભૂલથી લહિયાના ગુરુને નામે ચડી ગઈ હોય અને સં.૧૬૭૬ લખ્યાસંવત હોય એવો સંશય રહે છે.]

## ૭૦૪. રત્નચંદ્ર (ત. શાંતિચંદ્ર ઉ.શિ.)

**(૧૫૬૮) સમ્યકત્વ સપ્તતિકા બાલા. (સમ્યકત્વરત્નપ્રકાશ)** ર.સં.૧૬૭૬ પો.શુ.૧૩ સુરતમાં

**અંત** – **રસ મુનિ રસ શશિ** વર્ષે પૌષે શુકલે ત્રયોદશી દિવસે
**સૂરત** બંદિર મુખ્યે પરમાર્હત સંઘ શ્રમણીયે.

(૧) ગ્રં.૫૫૫૨ સં.૧૮૪૦ શાકે ૧૭૦૦ માગશર સૂદ ૯ મંગલ લિ. રાજનગર મધ્યે. સુંદર અક્ષરમાં પ્રત, પ.સં.૧૩૧, જશ. સં. (૨) સં. ૧૮૪૦ લિ. પ.સં.૧૪૧, લીં.ભં. દા.પ. (૩) સં.૧૮૪૩ ચૈ.શુ.૨ ભૃગુવાસરે સવા પહોર દિન ચઢતેં વા. વિદ્યાશેનગણિ લખીતં. પ.સં.૧૮૩, વીજાપુર નં.૨૨૨. (૩) લ.સં.૧૮૪૦ ગ્રં. ૫૦૦૦, પ.સં.૧૪૧, લીં.ભં. દા.પ નં.૧૭. (૪) લ.સં.૧૯૪૩ ગ્રં.૫૫૦૦, પ.સં.૧૬૮, લીં.ભં. દા.૨૦ નં.પ. (૫) પ.સં.૧૫૨, હા.ભં. દા.૫૦ નં.૨. (૬) પ.સં.૧૧૨, ગ્રં.૫૮૫૨,

હા.ભં. દા.૪૫ નં.૩. (૭) લ.સં.૧૭૮૯, પ.સં.૧૪૫, હા.ભં. દા.૪૫ નં.૭. (૮) ગ્રં.૫૫૫૨, પ.સં.૧૪૮, હા.ભં. દા.૩૯ નં.૧૬. (૯) ગ્રં.૫૨૧૨, સં.૧૮૭૯, પ.સં.૧૪૦, પ્ર.કા.ભં. દા.૧૦૨ નં.૧૦૯૮. (૧૦) ગ્રં.૫૫૦૦, લ.સં.૧૯૪૩, પ.સં.૧૬૮, લીં.ભં. દા.૨૦. (૧૧) પ.સં.૧૪૫, ચં.ભં. (૧૨) ગ્રંથાગ્ર ૫૫૫૨, પ.સં.૧૪૮, ચં.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૫૦).]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન કથા રત્નકોશ ભા.૩.]

**(૧૫૬૯) સંગ્રામસુર કથા** (સમ્યક્ત્વ ઉપર) ર.સં.૧૬૭૮ (વસુ મુનિ રસ શશિ) સુરતમાં

(૧) સં.૧૬૭૮ પો.સુ.૨ બુધે **સૂર્યપુરે** દેવચંદગણિ પઠનાર્થં. પ.સં.૪, જય. પો.૬૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૨, ભા.૩ પૃ.૯૮૯ તથા ૧૬૦૫.]

## ૭૦૫. લબ્ધિરત્ન (ખ. ધર્મમેરુશિ.)

**(૧૫૭૦) શીલ ફાગ** [અથવા **શીલવિષયે કૃષ્ણરુક્મિણી ચોપાઈ**] ર.સં.૧૬૭૬ ફા. નવહરમાં

(૧) પ.સં.૪ રામલાલ સં. વીકા. [જૈહાપ્રોસ્ટા.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૫. ત્યાં કર્તાનામ લબ્ધિરાજ દર્શાવાયું છે, પરંતુ જૈહાપ્રોસ્ટામાં ઉદ્ધૃત અંતભાગમાં લબ્ધિરત્ન નામ છે, જે અધિકૃત જણાય છે.]

## ૭૦૬. ઉદયરાજ (ખ. ભાવહર્ષ–ભદ્રસારનો શ્રાવક શિષ્ય)

**(૧૫૭૧) ગુણ બાવની** ર.સં.૧૬૭૬ વૈ.શુ.૧૫ બબેરામાં

**આદિ –** ૐકારાય નમો અલખ અવતાર અપરંપર,
ગહિન ગુહિર ગંભીર પ્રણવ અખ્યર પરમેસર.
ત્રિણ્હ દેવ ત્રિકાલ ત્રિણ્હ અક્ષર ત્રેધામય
પંચભૂત પરમેષ્ઠિ પંચઇંદ્રી પરાજય
ધુરિ મંત્ર યંત્રઇ ધંકાર ધુરિ, સિધ સાધક ભાષંતિ સહ,
**ભદ્રસાર** પયંપઇ ગુર સંમત ઉદૈપુત્ર ઓંકાર કહિ. ૧

**અંત –** શિવ શિવ કિધાં કિસ્યૂં, જોત જયોં નહી કામ ક્રોધ છલ,
કાતિ કહનાયાં કિસ્યૂં, જો નહી મન માંઝિ નિરમલ.
જટા વધાર્યાં કિસૂ, જાંમ પાખંડ ન છંડયઉ,
મસ્તક મૂડયાં કિસૂં, મન જોં માંહિ ન મૂંડયઉ,

લૂગડે કિસૂં મેલે કીયે, જો મન માહિ મઇલો રહઇ,
ઘરબાર તજ્યાં સીધઉ કિસૂં, અણબૂઝાં **ઉદૈો** કહઇ. ૫૩
ખરો નામ ગુરરાજ, ખરો મત એક **ખરતર**,
ખરો ધર્મ્મ નિરારંભ, ખરઉ પાખંડ ખરઉ કર,
ખરી વાત સહુ થાપ, ખરઇ આચાર રહીજૈ,
ખરી જોગ સાધના, ખરઉ કહીયઉ સહુ કિજ્જઇ,
સદગુરૂ **ભાવહરષચી**, આંણ દાંણ સિર પરિ ધરઇ,
જંજાલ અવર **ઉદઇરાજ** કહિ, શ્રી **ભદ્રસાર** સમરણ કરઇ. ૫૪
અચલ સમુદ્ર ધ્રૂ અચલ, અચલ મહિ મેરૂ સમગ્ગલ,
અચલ સૂર શશિ અચલ, અચલ કૂરમ પૃથવીતલ,
અચલ દીહ નઈ રાતિ, અચલ દગપાલ દશે હી,
અચલ ગયણ આકાશ, અચલ ઘન મોર સનેહી,
ગિર આઠ અચલ બ્રહ્મા વિશન, ઈસ અચલ જં લગિ ઇલા,
**ઉદૈરાજ** અચલ તાં બાવની, ગુણ પ્રકાશ ચઢતી કલા. ૫૫
**રસ મુનિ ષટ સિસ** (શશિ) સમઇ, કરી બાવન્ની પૂરી,
વઇસાખી પૂર્ણિમા વશંત રિતિ તાઇ સનૂરી,
**બએરઇ** આવીયા કાજ રતનઇ રિણ મોડઇ,
**લાંબાણી લોડીયે** તથિ થંભાયા ઘોડઇ,
**ઉદઈરાજ** તેથિ **ગુણબાવન્ની** સંપૂરણ કીધી તરઇ,
**ચહવાણ**રાંણ નૃપ **શોવનગિર**, વસા વાશિ જગનાથરઇ. ૫૬
કહઇ જિકે બાવન્ની, લહઇ સે રિદ્ધિ નવે નિદ્ધિ,
શુણઇ જિકે બાવન્ની, તિયાં પરગાસ કરઇ બુદ્ધિ,
લિખઇ જિકે બાવન્ની, તિકે સુખ સંપતિ પામઇ,
ભણઇ જિકે બાવન્ની, તિકે અનમ્યાં ગ્રહ નાંમઇ,
એકોઇ કવિત કંડઇ હુવઇ, તિકો મનિષ પંડિત લહઇ,
**ઉદૈરાજ** સંપૂરણ મુખે કરઇ, તિકો અનેક વાતાં કહઇ. ૫૭

(૧) લ. પં. **મહિમાણિક્ય** મુનિના સં.૧૭૩૬ પો.વ.૩ **સૂર્ય**પુર મધ્યે. સુશ્રાવક સાહ **માંણિકજી હાંસજી**કસ્ય વાચનાર્થ. ચોપડો, પ.ક્ર. ૧થી ૧૭, જશ. સં. (૨) સં.૧૮૧૨ માઘ વ.૯ **પૂગલ** મધ્યે વા. **ભુવન**-વિશાલગણિ લિ. પ.સં.૫, અભય. નં.૨૪૪૯. (૩) પ.સં.૫-૧૫, કુશલ. પો.૪૫.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૫-૭૭.]

**૭૦૭. જશસોમ** (ત. આણંદવિમલસૂરિ–સોમવિમલ–હર્ષસોમશિ.)

**(૧૫૭૨) ચોવીસી** ર.સં.૧૬૭૧ શ્રા.શુ.૩ સોમ નાગોરમાં

**આદિ –** દૂહા

સકલ પદારથ પૂરવઇ, શ્રી **સંખેસર પાસ,**
ચઉવીસઇ જિનવર સ્તવઉં, મુઝ મનિ પૂરૂ આસ. ૧
તુમ્હ **દરસણ** દીઠઇ હુઇ, સુખસંપદની કોડિ,
મન વચન કરણિં કરી, પ્રણમું બિ કર જોડિ. ૨
ચઉવીસે **સ્તવને** કરી, પભણું હું બહુ ભત્તિ,
નવનવ ઢાલે રંગ સ્યું, સાત બોલે સંયુત્તિ. ૩
નામ ૧ ગામ ૨ માતા ૩ પિતા ૪, લંછન ૫ કહીઇ સાર,
જિણવર સેવક ૬ સેવિકા ૭, સેવ કરઇ ઉદાર. ૪
સુણતાં શ્રવણે સુખ હુઇ, દૂરિય પણાસઈ દૂર,
ભવિયણ ભાવઇ જે ભણઈ, પ્રહિ ઉગમતે સૂર. ૫

**અંત –** ઢાલ ભમા. રાગ મેવાડુ

**વીર** જિણંદ જુહારીઈ, સા ભમારૂલી, ચઉવીસમઉ જિણંદ તુ
**કુંડલપુરને** રાજીઉ, સા. **સીદ્ધારથ** નરીંદ તુ. ૧

*

ગાથા કેરૂં માંન કહું સા. કુંડલી વેદ ચંદ્ર માન તુ.
અંક તણી ગતિ કરી સા. જાણઈ જાંણ સુજાંણ તુ. ૮
સંવત કેરૂં માન સુણઉ સા. **રસ સાગર ષટ** ઈંદુ સાર તુ,
**નાગોર** નયર માંહિં સ્તવ્યા સા. શ્રાવણ માસ ઉદાર તુ. ૯
ત્રીજ તિથિ સોહાંમણી સા. રોહીણીપતિ વાર જાંણ તુ,
**ગોયમ** સમ ગુણે કરી સા. **તપગછ અંબર** ભાણ તુ. ૧૦
સિથલાચાર છંડી કરી સા. અજૂઆલિઉ જિનધર્મ્મ તુ,
શ્રી **આણંદવિમલ** સૂરીસરૂ સા. જાંણઇ સકલા ગમ્મ તુ. ૧૧
નિજગુરૂ ચરણસેવા કરૂ સા. કોવિદ માંહિં પ્રધાન તુ,
**સોમવિમલ** સોહાંમણા સા. તસ સેવક સુજાંણ તુ. ૧૨
વિબુધ માંહિં વખાણીઇ સા. સેવ કરઇ નરવૃંદ તુ,
રૂપઈ મયણ હરાવીઉ સા. **હર્ષસોમ** મુણિંદ તુ. ૧૩
ચરણકમલસેવા કરૂ સા. **જસસોમ** પ્રણમઇ સીસ તુ,

ભાવ ધરી હર્ષંઇં સ્તવ્યા સા. જિનવર એહ ચઉવીસ તુ. ૧૪

કલસ

ઇય ઋષભાદિક ચઉવીસઇ, જિનવર વર્ત્તમાન સવિ પાપહરા,
નિત નમઇં સુરનર વિસસ નામી વંછિત પુરણુ સુરતરા.
તપગછમંડણુ કુમતિખંડણુ, શ્રી વિજયદેવ સૂરિંદવરા,
હર્ષસોમ પંડિત ચરણુસેવક જસસોમ મંગલકરા.

(૧૫૭૩) સાચોરમંડન શીતલનાથ સ્તવન ૬ કડી

(૧) બન્ને કૃતિઓ – ગચ્છાધિરાજ આણંદવિમલસૂરિ શિ. પં. સોમવિમલ શિ. પં. હર્ષસોમગણિ શિ. ગણિ રંગસોમ શિ. મુનિ રવિસોમ લિ. સં.૧૬૯૫ કા.શુ.૫ ફલવિધિ (ફલોધી) નગરે. પ.સં.૯-૧૨, જશ.સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૭૭-૭૯.]

૭૦૮. મનોહરદાસ (વિજયગચ્છ ગુણસૂરિ-દેવરાજ-મલ્લિદાસશિ.)

(૧૫૭૪) યશોધર ચરિત્ર ૨.સં.૧૬૭૬ શ્રાવણ વદ ૬ ગુરુ દશપુર (મંદસોર)માં

આદિ – વસ્તુ

ઋષભ જિણવર ઋષભ જિણવર નાભિનૃપનંદ,
મરૂદેવ્યા ઉવરયં રયણુ કોડિ દેવ જસ સેવ સારય,
ઇંદ્ર ચંદ્ર સેવયં સદા, અલિય વિઘન સવ દૂરિ વારઇં,
શ્રી શાંતીશ્વર શાંતિકર, પાસ જિણંદ દયાલ,
તસ પદપંકજ નમવિ કરિ, ચરિત રચિસ સુવિશાલ. ૧
વીર જિનવર વીર જિનવર પ્રણુમિ વંદુ ભાય,
સાસનપતિ જિનવર જયો, ઇંદ્રકોટિ સુરગણ નિરંતર,
ભક્તિભાવનિર્ભર સદા, નમઈં ચંદ્રનાગેંદ્ર ગણુધર,
પુંડરીક ગોયમ પ્રમુખ, નમીઇં સકલમુણિંદ.
રાય જશોધર ચરિત વર, પભણિસુ પરમાણુંદ. ૨

અંત – શ્રી જિન વીર કહિઉં સંબંધ, ગોતમ આગલિ એહ પ્રબંધ,
હિંસ્યા તજી દયા આદરૂ, જિમ ભવસાયર હેલાં તરૂ. ૪૩
ગુરૂમુખથી જાણ્યો જેહવઉ, તેહવઉ રચ્યો નહી કાંઇ નવઉ.
એ સંબંધ સદા સુખકાર, ભણુતાં સુણુતાં જયજયકાર. ૪૪
સંવત સોલ છહત્તરઇ સાર, શ્રાવણ વદિ ષષ્ઠિ ગુરૂવાર,
દશપુર નવફણુ પાસ પસાય, રચ્યો ચરિત્ર સબઇ સુખદાય. ૪૫

**વિજય**ગછિ ગુણસૂરિ સૂરીંદ, જશ દરસણ હુઇ પરમાણુંદ,
શ્રી મુનિ **દેવરાજ** સુખકંદ, તાસ શિષ્ય **મહિલદાસ** મુનીંદ. ૪૫
તસ પદપંકજ સેવક સદા, **મનોહરદાસ** કહઈ મુનિ મુદા,
જા મંદિર અવની થિર રહઇ, તાં લગિ એ ચરિત્ર ગહગહઈ. ૪૬
રાય **જસોધર** તણો ચરિત્ર, સાંભલતાં હુઈ પુણ્ય પવિત્ર,
એ ચરિત્ર નરનારી ભણઈ, તેહનઈ લિક્ષમી ઘર આંગણઈ. ૪૭

(૧) સં.૧૬૮૫ વરષે આસાઢ સુદિ ૯ રવિવારે લિખિતં **રામપુરા** મધ્યે. પ.સં.૩૧-૧૨, સે.લા. વડોદરા નં.૨૨૧૪. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૪૯૪-૯૫.]

## ૭૦૯. સહજરત્ન

**(૧૫૭૫) લોકનાલ** [દ્વાત્રિંશિકા] **બાલા.** [અથવા **સ્તબક**]

(૧) ત્રિપાઠ મૂલ ગા.૩૨, પ.સં.૭, લીં.ભં. દા.૨૧ નં.૩૦. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૫૪).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૫.]

## ૭૧૦. ઉદયસાગર (ખ. સાધુધર્મ-સહજરત્નશિ.)

**(૧૫૭૬)** [લઘુ] **ક્ષેત્રસમાસ બાલા.** ૨.સં.૧૬૭૬ (?) વિજયદશમી ઉદયપુરમાં

**આદિ** – નિઃશેષકર્મદલનં શ્રી દેવાર્યં પ્રણમ્ય સદ્ભક્ત્યા
સ્વપરોપકૃતયે કુર્વે **ક્ષેત્રસમાસ**સ્ય સુખબોધમ. ૧

**અંત** – સંવદ્ **રસસાધયંતં રકંદાનનકુસુદબાંધવ** પ્રમિતે
ઈષ સુદિ વિજય દશમ્યાં **ઉદયપુરે** નિયત સુચિ દિને. ૧
શ્રીમત્**ખરતર**ગચ્છે શ્રી **સાધુધર્મ**ગણિમુખ્યાઃ
તતશિષ્ય **સહજરત્ના** જયંતુ શરદઃ શતં જગતિ. ૨
તસ્યાશ્રવેષુ મુખ્યો નામ્ના **ઉદયસાગરો** શ્રુતાધારાત્
**ક્ષેત્રસમાસ**પ્રકરણ બાલવિબોધં સુસંક્ષિપ્તં. ૩
ગંગાજલનિર્મલયા સદ્વૃત્તાકારયા તપસ્વિન્યા,
મંત્રિ **ધનરાજ**સુતયા **સુગંગયા**ભ્યર્થિતો વ્યદધન્. ૪
મતિમાંદ્યતઃ પ્રમાદાત્ સમયવિરૂદ્ધં ચ લિખિતમત્ર મયા
સંશોધ્યં શ્રુતવદ્ભિઃ પ્રસાદમાધાય તત્સર્વંમ્. ૫

(૧) પ.સં.૩૭, મ.જૈ.વિ. નં.૯૬. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૦૪).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૬.]

**૭૧૧. કમલકીર્તિ** (ખ. કલ્યાણલાભશિ.)

**(૧૫૭૭) મહિપાલ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૬ વિજયદશમી હાજીખાન દેશમાં

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૮૪.]

**૭૧૨. ગુણવિજય** (ત. વિજયાણંદસૂરિ–કુંવરવિજયશિ.)

વિજયાણંદસૂરિ – આચાર્યપદ સં.૧૬૭૬ સ્વ.૧૭૧૧.

**(૧૫૭૮)** [+] **ગુણમંજરી વરદત્ત** અથવા **પંચમી (સૌભાગ્યપંચમી** [અથવા **જ્ઞાનપંચમી**]**) સ્ત.** ૪૯ કડી

**આદિ** – દેશી રસિયાની.

પ્રણમી **પાસ** જિનેસર પ્રેમ સ્યૂં, આણિ અતિ ઘણો નેહ, ચતુર નર.
પંચમિ તપ માંહિ મહિમા ઘણો, કેહતાં સુણજો રે તેહ. ચતુર નર. ૧

**અંત** – કલશ.

સકલ સુખકર સયલ દુખહર ગાઇઓ **નેમિસરો**
**તપ**ગછરાજા વડ દિવાજા, શ્રી **વિજયઆણંદ** સૂરીસરૂ,
તસ શિષ્ય પદમ પ્રાગ મધુકર કોવિદ **કુઅરવિજયગણી**,
તસ શિષ્ય પંચમી તવન ભાષે શ્રી **ગુણવિજય** રંગ ગુણિ. ૪૯

(૧) સંવત ૧૯૧૭ અસાડ માસે કૃષ્ણપક્ષે તિથૌ ૬ ષષ્ટમ્યાં ભાનુવાસરે લિખિતં **મુંબઈ** મધ્યે બ્રા. **ચતુર્ભુજે**ણ. પ.સં.૩–૧૨, અનંત. ભં. (૨) પ.સં.૨–૧૨, માં. ભં. (૩) પ.સં.૩–૧૧, આ.ક.ભં. (૪) પ્ર.કા.ભં. (૫) મારી પાસે.

[પ્રકાશિત : ૧. ચૈત્ય. આદિ સં. ભા.૨ તથા અન્યત્ર.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૪–૯૫.]

**૭૧૩. પ્રભસેવક** (મુખશોધનગચ્છ)

**(૧૫૭૯) ભગવતી સાધુવંદના** ૫૯ કડી ર.સં.૧૬૭૭

**આદિ** – સ્તવીમિ વીરં જીતસૂરમંડલં, પ્રતાપવિસ્તારિતભૂમિમંડલં
સુવર્ણકાન્તિં નતદેવમંડલં ચમત્કૃતં તાવિષ રાજમંડલં. ૧

દુહા – પંચમ પંચમ ગણધરં નત્વા પરમગણીંદુ
વક્ષ્યે ભગવતી ભાષિતાન્ મુનિવરાન્ મુનીંદું. ૨
સાધુ તણા ગુણ ગાવતાં, પામૂં સુખ અનંત,

દુષમ કાલિ આલંબનં, ભયભંજન ભગવંત. ૩

**અંત –** કલશ.

સાધૂ તણા ગુણ ગાવત મુઝનિ જે પરમાનંદ સારં
તે મુઝ જંણિ જીવ અનિ વલી ક્રિએગ નાણી પારં
નિઃકારણ જગબંધૂ મિ ગાયા, **મુનિ મુનિ સોલ** સુશરદં
**સુખશોધન**ગછિ વદિ **પ્રભ**સેવક, મંગલકારણ વરદં. ૫૯

(૧) પ.સં.૬-૭, વિ.ધ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૩. 'પ્રભસેવક' એટલે પ્રભના સેવક-(શિષ્ય) કે પ્રભ એ જ સેવક?]

## ૭૧૪. પુણ્યસાગર (પીંપલગચ્છ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ–વિનયરાજ ને કર્મસાગરશિ.)

**(૧૫૮૦) નયપ્રકાશ રાસ** ર.સં.૧૬૭૭

**(૧૫૮૧) અંજનાસુંદરી રાસ** ૩ ખંડ ૨૨ ઢાળ ૬૩૨ કડી ર.સં. ૧૬૮૯ શ્રાવણ શુ.૫

**આદિ –** **ગૌતમ** ગણધર પ્રમુખ, એકાદશ અભિરામ,
મનવાંછિત સુખ સંપજઈ, નિત સમરતાં નામ. ૧
પ્રથમ ઉદ્યમઇ મંડીઉ, મતિ દીસઈડતિમંદુ,
તિણ કારણિ પહિલા નમું, શ્રી ગણધર સુખકંદ. ૨
**સરસતિ** પદપંકજ સદા, પૂજું બે કર જોડિ,
કહુણ કથા ઉદ્યમ ઘણો, માત! મ આણો ખોડિ. ૩
સેવકનિ સાનિધ કરી, દેયો અવિરલ વાણિ,
જિમ વેગો સિદ્ધિ સહઇ, કાઇ મા રાખિસ કાણિ. ૪
વલિ પ્રણમું સદગુરૂ વડા, જેણથી થઉ સનાથ,
પાપપડલ પાંછાં કર્યાં, સૂત્ર શાસ્ત્ર દે હાથ. ૫
જગ માંહિ મોટાડછઇ, સહગુરૂનો ઉપગાર,
જાણિનઈ માનિ નહી, સાચા તેહ ગમાર. ૬
મનસુધિ સહુ પણમી કરી, કરસુ સતી વખાણ,
સુણજ્યો એકમના થઈ, જિમ હોઇ જન્મપ્રમાણ. ૭
**પવનંજઇ** રાજા તણી, **અંજનાસુંદરી** નારિ,
તાસુ કથા સુણતાં થકા, હોસ્યઇ અલ્પ સંસાર. ૮
સતિશિરોમણિ **અંજના**, શીલવિભૂષણ દેહ,

નામ જપંતાં પ્રહ સમઈ, આપે રિદ્ધિડછેહ. ૯
તિણુરો સખર સંબંધ છઇ, મીઠો સાકર દ્રાષ,
રસ લેજ્યો ભવીયણુ તુમ્હે, ભાષે કવીઅણુ ભાષ. ૧૦
કિમ તિણુ સુધો મન કરી, કીધો સીલયતન,
સવે રસ લેજ્યો ભવિયણુ તુમ્હે, સાંભલવા સુવચન્ન. ૧૧

અંત – ૮મી ઢાલ ફાગની.

(આહે) **અંજના** કેરીય ચુપઇ, પુરણુ કીધી એહ,
જે નર ભણુસીઇ ભાવ સિઉ, મંગલ લહઇસ્યિ તેહ.
(આહે) સતીયાનિ સિરિ **અંજના**, વખાણિયે કવિરાય,
સાંભલતાં મન ઉલસઈ, હીયડઇ હર્ષ ન માય. ૧
ષટ દરશનના ગ્રંથમિઈં, **અંજના** કેરી વાત,
**પવન**સુત **હનુમંત**રાય, પ્રકટ ઘણા અવદાત.
(આહે) ગુણયશતા સુવખાણિયઈ, જાસુ વદઈ સંસાર,
આપરો નામ સોઇ જ લહઈ, જે હોઇ મૂઢ ગમાર. ૨
(આહા) જન માંહિ ઠામિઠામિ, દીસઈ એ અધિકાર,
પણિ પરમારથ જુજીઆ, નામ તણા નિરધાર,
(આહે) **શીલતરંગણી** ગ્રંથથી, એ રચીઉ સંકેત,
કાઈક કવીમતી કેલવી, તિનકા યુછઈ હેત. ૩
(આહે) તે દુષણુ મત કાઢજ્યો, ગ્રહજ્યો કવિ ગુણરંગ,
સોભિઇ તો મઈ આણીઉ, લાગઇ સરસ સુચંગ.
શ્રી **મુનિસુવ્રત**સામિરઈ, વારઈ હુઈ વાત,
ચ્યાર વહિ જિણ વરચીઆ,
(પા. વાંચે જગબહુ વહી ગયા) કુણ જાણઈ અવદાત. ૪

*

શ્રી **વડગચ્છગુરૂ** ગાઇઇ, **શાંતિ**સૂરિ ગણધાર,
**ચકેસરી પદ્માવતી**, ભગતિ કરઇ વારવાર.
ભંગક છેવટ્ટણુ (ભગવઅટણુ) ભાષીયુ, **ધૂલીકોટ** સંકેત,
કુટુંબ **શ્રીમાલી** સાતસઈ, ઊગાર્યો ગુણ હેત. ૬
**ભોજ** ચુરાસી રાજમઈ, જીત્યા વાદ વિશાલ,
શાસન જિન સોભાવીઉ, વાદી બિરૂદ **વૈતાલ**.
તિણ ગચ્છ **પીંપલ** થાપીઉ, આઠ શાષા વિસ્તાર,

સંવત **રૂદ્ર બાવીસઈ** સમઈં હુઈં સુખકાર. ૭
તે ગચ્છ દીસઇ દીપતુ, નયર **સાચોર** મઝારી,
**વીર** જિણેસરનુ તિહાં, તીરથ પ્રગટ ઉદાર.
તાસુ પાટી અનુક્રમઈ હુયા, શ્રી **લછીસાગરસૂરી**,
**વિનયરાજ કરમસાગર**, વાચક દોઇ સનુરા. ૮
તાસુ સીસ **પુણ્યસાગર**, વાચક પભણઇ એમ,
**અંજનાસુંદરી** ચુપઇ, પૂરણ વધતઇ પ્રેમ.
સંવત **સોલ નેવ્યાસીઇ**, શ્રાવણ માસ રસાલ,
સુદી તીથિ પંચમી નીરમલા, ઋદ્ધિવૃદ્ધિ મંગલ માલ. ૯

(૧) સં.૧૭૦૮ પ્રથમ વૈ.વ.૬ સોમે **પત્તન** મધ્યે **જોસી દેવજી** સુત હરજી લિ. પ.સં.૨૫–૧૫, મો.સુરત પો.૧૨૪. (૨) સં.૧૭૧૬ કા.શુ. **સીરોહી** મધ્યે મુનિ **અમૃતસાગર** લિ. પ.સં.૯–૨૮, મ.જૈ.વિ. નં.૪૩૭. (૩) ગ્રં.૯૦૫ સં.૧૭૨૭ કા.શુ.૧૪ સોમે પ.સં.૧૮–૧૬, જિનદત્ત. મુંબઈ પો.૧૦ નં.૯. (૪) ગા.૬૩૨ ગ્રં.૯૫૦ સં.૧૭૩૩ કા.શુ.૨ રવિ **વાલોડ** ગ્રામતઃ પં. **કલ્યાણસાગર** શિ. મુ. **નિત્યસાગર** લિ. પ.સં.૨૪–૧૬, મો. સુરત પો.૧૨૪. (૫) સં.૧૭૩૭ મા.વ.૬ **નવ્યનગરે** ચોમાસી **જિનચંદ્રસૂરિ** રાજ્યે **કીર્તિરત્ન** શાખા **હીરરાજ–ઉદયહર્ષ–ભક્તિવિશાલ** લિ. પ.સં.૧૫, જય. પો.૬૬. (૭) ગા.૬૩૩ સં.૧૭૭૬ આસો વ.૧૪ બુધે મુ. **વિજેસાગર** લિ. **શાભરાઇ** ગ્રામે મુ. **કનકહર્ષગણિ** શિ. **દેવચંદ** પઠનાર્થે. પ.સં.૨૭–૧૩, મ.જૈ.વિ. નં.૪૯૦. (૬) સં.૧૭૬૬ ચૈ.વ.૫ વાણારસ **માલ્હાજી** શિ. **માનસિંહ** શિ. **જીવણ** લિ. પ.સં.૨૦, જય. પો.૬૭. (૮) સં.૧૭૯૩ માગશર શુ.૩ બુધે **પાડલપુરે** ચતુર્માસીકૃતા. પ.સં. ૨૨–૧૭, પ્રથમનાં ૧૦ પત્ર નથી, અનંત. ભં.૨. (૯) સં.૧૭૯૩ વૈ.વ.૯ બૃહસ્પતિવાસરે પં. **ગંગવિજયગણિ** શિ. પં. **માણિક્યવિજયગણિ** લ. **મણોદ** ગ્રામે. પ.સં.૨૭–૧૫, જશ. સં. (૧૦) સં.૧૭૯૪ કા.શુ.૧૫ **મેડતા** નગરે. પ.સં.૩૬–૧૩, મો.સેં.લા. (૧૧) પ.સં.૨૪–૧૩, મુક્તિ. નં.૨૪૫૦. (૧૨) **સીયાણા** ગ્રામે **સુવિધિ** પ્રસાદાત્ **લબ્ધિસાગર** લિ. પ.સં.૨૨, અભય. પો.૧૩ નં.૧૩૪. (૧૩) પ.સં.૨૦–૧૬, જૂની સુવાચ્ય પ્રત, પાદરા નં.૧૫. (૧૪) પ.સં.૧૭–૧૬, પાદરા નં.૧૬. (૧૫) પ.સં. ૩૧–૧૪, ખેડા ભં.૩. (૧૬) પ.સં.૨૬–૧૫, રો.એ.સો. બી.ડી.૧૯૧. (૧૭) સં.૧૭૬૩ કા.વ.૧ શનિ પં.રૂપવિજય શિ. કૃષ્ણવિજય લ. પ.સં.

૧૭-૧૭, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૫૨. (૧૮) સં.૧૭૪૫ કા.શુ.૭ લ. ગણિ મહિમાવિજય વાચનાર્થે ધનેરા મધ્યે કા.વ.૭ શુક્રે. ૫.સં.૨૫-૧૫, વડા ચૌટા ઉ. પો.૧૫. (૧૯) બાહડમેરૂ મધ્યે પં. સમયનંદનેન લિ. સં. ૧૭૩૬ આસૂ શુ.૧૩ ભોમે. ૫.સં.૧૩, અભય. નં.૩૭૧૦. (૨૦) ઇતિ શ્રી અંજના સુંદરીની ચુપઇ સંપૂર્ણ. અશુદ્ધ, ૫.સં.૩૮-૧૧, આ.ક.ભં. (૨૧) ઉદયપુર ભં. (૨૨) માણેક. ભં. (૨૩) ઇતિશ્રી અંજનાસુંદરી પવનંજયકુમાર સંબંધે પૂર્વભવવર્ણન માતુલપુરે સમગમન પવનંજય-ગૃહાગમન અંજનાસુંદરીદર્શનાય વિલાપકરણાય ઋષભદત્તશુદ્ધિકરણાય ઋષભમાતુલપુરે સમાગમન અંજનામિલન પુનઃ પવનંજયઅંજનામિલન પુનઃ સાધુસમીપ દીક્ષાગ્રહણાય સુરલોકગમનાધિકારવર્ણનો નામ તૃતીયખંડ સંપૂર્ણ. પંડિત શ્રી ૫ શ્રી અમૃતવિજયગણિશિષ્ય મુનિ દેવવિજય પઠનાર્થ. ૫.સં.૧૨-૧૪, લીં.ભં. (૨૪) પ્રથમ ખંડે ઢાલ ૪ ગાથા ૧૮૨ દ્વિતીય ખંડે ઢાલ ૭ ગાથા ૨૦૭ તૃતીયખંડે ગાથા ૨૪૩ ઢાલ ૮ સર્વ ઢાલ ૨૨ ગાથા સર્વ ૬૩૨ ગ્રંથાગ્રંથ શ્લોક સંખ્યા ૯૦૫ સં.૧૭૫૩ વર્ષે મા. સુદિ ૮ દિને સંપૂર્ણ કીધો. શ્રી સોહીગ્રામ મધ્યે દેરઘાં. લિ. ગણિ કેસરવિજયેન. ૫.સં.૧૭-૧૮, લીં. ભં. (૨૫) ગ્રંથાગ્ર ૯૩૯, રાજસુંદર લખીકૃતા, ૧૭૦૦ની આસપાસ, મ.બ. (૨૬) ૫.સં.૨૭-૧૨, મોટા અને સારા અક્ષર, કર્તાનું નામ ઉડાડી દીધું છે, મારી પાસે. (૨૭) ૫.સં.૨૨, ગ્રંથમાન ૬૦૦, લીં.ભં. દા.૨૫ નં.૩૧. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, કેટલૉગગુરા, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪, ૫૫૮ – પૂર્ણ-સાગરને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ. ૫૩૦-૩૩, ભા.૩ પૃ.૧૦૨૭- ૨૮. 'અંજના-સુંદરી રાસ'ની કર્તાનામ પુણ્યભુવનવાળી પ્રશસ્તિ ઉતારેલી તે વસ્તુતઃ અન્ય પુણ્યભુવન નામના કવિની અલગ કૃતિ જ છે અને એ નામે એ જ પ્રત નોંધાયેલી પણ છે. જુઓ પુણ્યભુવન હવે પછી નં.૭૩૯.]

## ૭૧૫. ધનહર્ષ-સુધનહર્ષ (ત. હીરવિજયસૂરિ-ધર્મવિજયશિ.)

[આ કવિની અધૂરી નોંધ ભૂલથી આ અગાઉ ભા.૨ પૃ.૨૯૨ પર થઈ ગઈ છે. હવે અહીં આખી નોંધ આપવામાં આવે છે.]

**(૧૫૮૨) જંબૂદ્વીપ વિચાર સ્ત.** ૧૩ ઢાળ ર.સં.૧૬૭૭ મકરસંક્રાંતિ પોસ વદ ૧૩ રવિ

**આદિ** - ઢાલ આસાઉરી.

શ્રી જિન ચઉવીસઈ પ્રણમીનઈ, વલિ પ્રણમી ગુરૂપાઈ રે,
બ્રહ્માણીનઈ કરીઅ વીનતી, મુઝનઈ તૂસો માઈ રે. ૧
**જંબૂદ્વીપ** વિચાર લિખેસ્યું, કિંપિ જાણુવા કામિ રે,
યથા પ્રકાસ્યો **વીર** જિણિંદિ, પૂછઈ **ગૌતમ**સ્વામિ રે. જં. ૨

**અંત** – સંવત **સોલ સત્યોતરઈ** એ, સંક્રાંતિ મકરિ રવિ સંચરઈ એ,
પોસ બહુલ રવિ તેરસિ એ, બલિ દશ વાજી મૂલિં વસિ એ. ૭
હોઈ વૃદ્ધિ જિહથી સદા એ, તે યોગ વૃદ્ધિ નામા તદા એ,
લિખ્યો **જંબૂદ્વીવહ** તણો એ, ભવિ એ વિચાર ભાવિ ભણો એ. ૮
જે હોઇ શાસ્ત્રવિરૂદ્ધ એ, પંડિત તે કરયો શુદ્ધ એ,
વીનતડી અવધારયો એ, વલિ એ સ્તવન વિસ્તારયો રે. ૯
સાહ **હીરજી** ભણવા ભણિ એ, વલિ ગ્રાનવૃદ્ધિ જાણી ઘણી એ,
જોડીઉ ક્ષેત્રવિચાર એ, ધારયો કંઠિં જિમ હાર એ. ૧૦
વિઘ્ન દૂરિ જાઇ સદા એ, વલિ એ ભણતાં સુખસંપદા એ,
બહુ પ્રગટઈ પુણ્યનો વૃંદ એ, વલિ એ ભણતાં આણુંદ એ. ૧૧

**અંત** – ઢાળ ૧૩ ધન્યાસી રાગ.

**હીરજી** હીરલો **હીરજી** હીરલો, **હીરજી** હીરલો મુકુટ કેરો
શ્રી **તપાગચ્છ** તે મુકુટ સમ જાણઈ, ઝગમગઈ જેહ તેજિં ભલેરો.
—**હીરજી** હીરલો એ. ૧
માત **નાથી** ઉઅરખાણિથી ઉપનો, શ્રી **વિજયદાન**સૂરિ હાથિ આયો,
શુદ્ધ જાણી મુકુટ મધ્યિ તે થાપિઉ, તે ભણી મુકુટ તે બહુ સુહાયો. હી.૨
શ્રી **હમાઊ**સુત **નૃપોકબ્બરો**, તેણિ જસ કીર્તિ જિન શ્રવણિ
નિસુણી,
દર્શનાર્થં સમાકારિતો યો ગુરૂ, નિજ સમિપે ભવાંભોધિતરણી. હી. ૩
ધર્મઉપદેશ ગુરૂમુખ થકી સાંભલી, પાપકી વાસના બહુત ટારી,
પર્વ પજૂસણિ સકલ નિજ દેસમાં, તિણિ નૃપિ જીવહિંસા નિવારી.
હી. ૪
તેહ ગુરૂ **હીર**ના શિષ્ય સોહાકરા, **ધર્મવિજયા**ભિધા વિબુધચંદ્રા
તાસ શિશુ ઈમ કહઇ ક્ષેત્ર સુવિચાર એ, ભાવિ ભણુતાં **સુધન-
હર્ષ**વૃંદા.
ભણતલાં સુણતલા પુણ્યવૃંદા—હીરજી. ૫

(૧) પ.સં.૫, પ્ર.કા.ભં. (૨) પંડિત શ્રી ધનહર્ષગણિભિઃ કૃતં.

સંવત ૧૭૧૮ વર્ષે આષાઢ વદિ ૮ રવિ દિને શ્રી બાઈ **નાથબાઈ** પઠનાર્થં. પ.સં.૬-૧૦, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૧૫૩.

**(૧૫૮૩) તીર્થમાલા** ૨.સં.૧૬૮૧(?) બહુલ માસ સુદ ૫ રવિ ઉનામાં

**આદિ** – આર્યા

નત્વા શ્રી વિદ્યાગુરૂ રમ્યશ્રી **વિજયસેનસૂરીં**દાન્,
શ્રી **ધર્મવિજય**બુધાન્ ગુરૂન્ ગુરૂ નિવધિયાસ્માકાન્. ૧
શ્રી હંસરાજયાનાંયિકા પુસ્તકાંકિતાયકરાન્,
પ્રણિપત્ય વિશ્વજનની વાંચ વાગર્થબોધિકરીમ્. ૨
શ્રી **ઉન્નતપુર** વસુધારમણી હૃદયાગ્રહાર સંકાશાન્,
પંચાપિ જિનવરેંદ્રાન્ ક્રમેણ **શૈ**વાદિકાન્ સ્તોષ્યે: ૩
એ જિન તિણિ વાસવિ થુણ્યા, જસ બહુ બુદ્ધિવિલાસ,
હું પણિ એ જિન સંસ્તવું, ચિત્તિ થાયા ઉલ્લાસ. ૪

**અંત** – ઢાલ રાગ ધન્યાસી

શ્રી **ઉન્નતપુર** સુંદરૂ રે જિહાં જુહાર્યા પંચ પ્રાસાદ રે,
ભાગ્ય પ્રગટ થયો માહરો રે, ચિત્તિ થયો આલ્હાદ રે. ૧
**નેમીશ્વર સંભવ** જિન રે **પાસ અમીઝર** જેહ રે,
દેવ **ઋષભ** જિન **શાંતિજી** રે મૂલનાયક જિહાં એહ રે. ૨
**ઈશાંવક વસુ** વલિ કહુ રે, **દર્શન માહવનારિ** રે,
એ સંવત્સર મઇ કહ્યો રે, પંડિત તું મનિ ધારિ રે. ૩
પક્ષ વિસદ બાહુલ તણો રે, વાર અરૂણ ઉડુમૂલ રે,
સાયકમિત તિથિ જાણયો રે, જ્ઞાન તણું જે મૂલ રે. ૪
ઇણિ સંવત્સરિ ઇણિ તિથિ રે, ઇણિ વારિં ઇણિ માસિ રે,
શ્રી **ઉન્નતપુર** નગરમાં રે, આવી બહુ ઉલ્લાસિ રે. ૫
**જેસિંગજી** પટ્ટોધરૂ રે, શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિંદ રે,
તેહ તણઇ સુપસાઉલઇ રે, સ્તવિઆ પંચ જિણિંદ રે. ૬
પંચાનુત્તર સુખ દઇ રે, એ વલિ પંચમ નાણ રે,
પૂજ્યા દિઇ ગતિ પાંચમી રે, એ પંચઇ જિણ ભાણ રે. ૭
એ ભણતા સવિ સુખ મિલે રે, વલિ હોઇ મંગલમાલ રે,
લક્ષ્મી નવનિધિ પામીઇ રે, હોવઇ બુદ્ધિ વિશાલ રે. ૮
(**ઉન્નત**)**પુર** સંઘાગ્રહિ રે, સ્તવન કિઆં મતિ ચંગ રે,
**સુધનહર્ષ** પંડિત કહઇ રે, ભણત સુણત હોઇ રંગ રે. ૯

ઢાલ વલી રાગ ધન્યાસી

શ્રી **વિજયદાન** સૂરિંદ પટ્ટોધર, સૂરિ ગુરૂ **હીરવિજયા**ભિધાના,
નગર **ગંધાર**થી જેહ તેડાવિઆ, સાહિ શ્રી **અકબરિં** દત્તમાના. ૧
ધર્મનું તત્ત્વ પૂછ્યું સવે તે કહ્યું, સાહ કુંરા-કુંઅરિ ધર્મધીરિં,
અતિ વિશેષિં પ્રકાસી કૃપા તિહાં ગુરિં, તેહ મનમાં ધરી ભૂપ વીરિં.
પર્વ પજ્જૂસણિં દિવસ દ્વાદશ લગિં, કુણિં કુણ જીવનો વધ ન કરેવા,
દસ્યાં ફુરમાન કરિ સુગુરૂનઇ અપ્પિઆં, નહિં કૃપા વિણિ કિસિ
જન્મ તરેવા. ૩ શ્રી
દ્વાદશ ક્રોશનું જે સદા જલ ભર્યું, નામ **ડાબર** સરો જાણુ દરિઓ,
શ્રી **હુમાઉ**સુતઇ વલિ લખી અપ્પિઅં, જલે પ્રક્ષેપઇ ન મીન
કરિઉ. ૪
માત **નાથી**-તનુંજ જગત-આનંદકર, જે સકલ જન ઉદ્યોતકારી.
તાસ શિશુ **ધર્મવિજયા**ભિધો બુધવરો, જે સદા વિમલતર
ધર્મધોરી. ૫ શ્રી.
તાસ પદ યુગ્મઅંભોજ મધુકર સમો, તાસ શિશુ વિબુધ **ધનહર્ષ**
ભાષઇ.
પંચ એ શ્રી જિનાધીશ સંસ્કૃતિ થકી, પ્રગટ હુઅં પુણ્ય રસ-
સુધા ચાખઇ. ૬

(૧) પ.સં.૪-૧૦, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૨૭.

**(૧૫૮૪) દેવકુરૂક્ષેત્ર વિચાર સ્ત.**

**આદિ** - દૂહા

આગમ સવિ તુઝથી હુઆ, વલી એ વેદપુરાણ,
દેખાવઈ સવિ અર્થ તું સહસકિરણ જિમ ભાણ. ૧
જિનવર વિમલ મુખાંબુજિં, દીસઈ તાહરો વાસ,
**વિષ્ણુ બ્રહ્મ શંકર** નમઈ, સુરનર તાહરા દાસ. ૨
તું **સરસતિ** અવધારજે, હું છું સયાઅયાણ,
જં મુઝ મુખથી નીકલઈ, તં સવિ કરે પ્રમાણ. ૩

**અંત** - **હીરવિજય**સૂરિશિષ્ય સોહાકર, **ધર્મવિજય** બુધ ચંદ,
શિષ્ય તેહનો ઈણિ પરિ જંપઈ, ધર્મ થકી આણંદ રે-
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ **ધનહર્ષ** મહોદય, શિવપદ હોવઈ ધર્મિ
જનમન સકલ સમીહિત પૂગઈ, વલિ સુખ હોઈ ધર્મિ રે.

(૧) પ.સં.૯, તેમાં ૩ પત્ર, જૈ.એ.ઇ.ભં. નં.૧૧૫૩.

**(૧૫૮૫) મંદોદરી રાવણ સંવાદ** [૨.સં. ૧૬૧૨ ? મધુ માસ સુદ ૩ રવિવાર] સેનાપુરમાં

**અંત – મહાસેન વદના હિમકર હરિ,** વિક્રમનૃપ સંવત્સરિ
જેમ મધુ નામિં માસ કહિજઇ, તેથી ગુહ મુહ માસ લહિજઇ. ૯૩
તિથિ સંખ્યા ત્રિક વર્ગિ જાણે, યમીજનક વલિ બાર વખાણે,
શિતિ પક્ષિ ઉડુ યામક લહયે, સિદ્ધિયે ગતે માટઇ કહયે. ૯૪
**ઋષભદેવ** કરઇ અનુભાવિં, શ્રી **સેનાપુર** નગરિં આવિ
છંદ રચ્યો મઇ એણઇ ટાણઇ, ચતુર હોઇ તે તતખિણ જાણઇ. ૯૫
+બુધ ૧૩

**હીરવિજય** સૂરીસર કેરો, **ધર્મવિજય** બુધ શિષ્ય ભલેરો.
તસ શિશુ **સુધનહર્ષ** ઇમ કહવઇ, ધર્મ થકી સુખસંપદ લહવઇ. ૯૬
ઇતિ શ્રી મંદોદરી રાવણ સંવાદ સંપૂર્ણ.

(૧) પ્ર.કા.ભં. પાછળથી માર્જિનમાં સુધારી મૂકેલ છે. કવિએ પોતે જ સુધારેલું લાગે છે. ['બુધ' શબ્દ સુધારાનો છે પણ શાને માટે તે સ્પષ્ટ થતું નથી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૩૧૨–૧૩ તથા પૃ.૫૦૪–૦૬, ભા.૩ પૃ. ૯૯૦–૯૨. ત્યાં આ કવિ અને 'તીર્થમાલા' બે વાર અલગ કર્તાકૃતિ તરીકે નોંધાયેલ છે. 'રાવણ મંદોદરી સંવાદ'નો રચનાસંવત મહાસેન-વદન=૬, હિમકર=૧, હરિ=૧૨, ૧૪ એમ ઘટાવી શકાય તેમ લાગે છે.]

## ૭૧૬. લાવણ્યકીર્તિ (ખ. ક્ષેમશાખા ગુણરંગ–જ્ઞાનવિશાલશિ.)

**(૧૫૮૬) રામકૃષ્ણ ચોપાઈ** [અથવા **રાસ**] ૬ ખંડ ૬૮ ઢાળ ૧૨૦૦ કડી ૨.સં.૧૬૭૭ વૈ.શુ.૫ વિક્રમપુર (વિકાનેર)માં

**આદિ –** દૂહા

જગત આદિકર જગતગુરૂ, **આદિસર** અરિહંત
વિઘન હરો સેવક તણાં, ભયભંજણ ભગવંત. ૧
સંતિકરણ સાહિબ સધર, સોલમા જિનવર **સંત**
સેવક ઉપર હીત કરી, આપો બૂધિ અનંત. ૨
પણમીઅ પરમાણંદ કરી, જિનવર **નેમિ** જિણંદ,
બ્રહ્મચારી સિરસેહરો, પરતિખ સુરતરૂકંદ. ૩

ત્રેવીશમો મહિમાનીલો, પરતિખ સાહિબ **પાસ**,
મન ધરૂ તિમ ધ્યાંન સૂં, સેવક પૂરો આસ. ૪
પરઉપગારી પરમહિત, પરમ પુરૂષ પવીત્ત
ચોવીસમા **વર્ધમાન** જિન, દોલતી ઘો માનીત. ૫
મોટા જનનાં ચરિત મુખિ, ભણતાં ભવતરૂભંગ
એહ વાતની સૂણિ કરી, જાગ્યો મુઝ મનિ રંગ. ૬
મોટા જનનેં ચરિત જલિ, પાપરહિત હોઇ ગાત,
ભણતાં ભવતરૂ રસ ફરસથી, થાઈ સોવન ધાત. ૭
મોટાના ગુણ ગાવતાં, બહૂલા તર્યા તરંત,
તીર્થંકર તિણ હેતૂથી, તીર્થ જુહાર કરંત. ૮

**અંત** - ઢાલ નવમી. અઇસઉ રે અઈમત્તઉ મુનિવર ગાઇયઈ.
ભાવ ધરીનઇં ગુણ ગરૂઆ તણા, ગાઇજઇ સસનેહ,
ઉત્તમ સંગઈ ઉત્તમ ફલ હુવઈ, વાત કહઈ સવિ એહ. ૫૩
તિણિ કારણિ તપસમકિતનઇં વિષઈ, રામ અનઈ ગોવિંદ,
ચરિતઈ ચારઉ મૂલ જનમ થકી, થુણિયઈ સોહગકંદ. ૫૪
રાજઈ **સૂરનસિંહ** નરિંદ નઈ **વિક્રમપુરિ** ગહગાહ;
**સંવત સોલહ સય સતહત્તરઈ**, સુદિ પંચમિ વઈસાહ. ૫૫
(પા. **ભુવનકીરતિ** બંધવ સંગમ સદા, દિનદિન સુજસ અખંડ. ૫૯
**સોહમ**સાંમી પરંપરા સોહતા, **વડવખતિ** સિરતાજ
યુગપ્રધાન શ્રી **જિનરાજ** સૂરીસરૂ, વિજયમાન તસુ રાજ.
સહજ થાપ્યા આચારિજપણેં, શ્રી **જિનસાગરસૂરિ**,
તાસ તણો જુવરાજ સોહાંમણો, વધતે અધિક પડૂર.)
**ખેમસાખિ** જાણીતા જગત્રમઈ, વાચક **શ્રી ગુણરંગ**.
તાસુ સીસ વાચક ગુરૂ ચિર જયઉ **જ્ઞાનવિલાસ** અભંગ. ૫૬
તાસુ સીસ લવલેસઈ ઉપદિસઇ, **લાવણ્યકીરતિ** એમ
ભણતાં ગુણતાં સાંભલતાં છતાં, થાયઇ અવિચલ ખેમ. ૫૭
**કુસલસુગરૂ** સુપસાયઈ નવમી, ઢાલ ધન્યાસી રાગિ,
**લાવણ્યકીરતિ** પભણઈ વાચતાં અધિક વધઇ સોભાગ. ૫૮
ચતુર ચિત્તરંજન એ દાખીયઇ ઇમ લઇ છઠઇ ષંડ;
(પા. **ઓસવંસ** બિરૂદિં વખાંણીઈ, દિનદિન તે પ્રતિપાલ,
રાગી દેવ ગુરૂ જિનધર્મના, **ભણસાલી** ભુઆલ.

**જેતમાલ**સુત ધીર સધર સહી, **માધમલ્લ** વર જાસ
પુત્રરયણ તસ સપુરિસ પરગડો, ધરમ **કરમધર** નાંમ.
તેહ તણે આગ્રહ મન આંણિનઇ, જાંણી લાભ વિશેષ,
**હેમસૂરિ**કૃત **નેમિસર** તણો, ચરિત્ર ભણી પરિ દેખ.)

(૧) પ.સં.૫૦, સં.૧૬૮૧ પો.શુ.૧૩ **મરોટ** મધ્યે **સાગરચંદ** સંતાનીય વા. ભુવનવિશાલગણિ, પં. હરચંદ લિ. અભય. પો.૪ નં.૨૩૪. (૨) સં.૧૭૧૮ આસો શુદિ ૭ રવિ **શ્રી**વડ સીસ રસિ **સોમનંદનેન** લિ. પ.સં.૩૮–૧૭, ગુ. નં.૧૩–૬. (૩) સં.૧૮૧૦ ફા. શુદિ ૮ પં. **ગજવિજય** લ. **રાનરગ્રામ** મધ્યે. પ.સં.૪૫–૧૭, સુ.લા. ખેડા. (૪) સં.૧૮૧૧ માગ.વ.૫ **ગારવેદેસર** મધ્યે ઉદૈરાજ લિ. પ.સં.૭૬, જિ.ચા. પો.૮૨ નં.૨૦૩૧. (૫) સર્વઢાલ ૬૮ સર્વશ્લોક સંખ્યાઈ ૧૮૦૦ માંન પં. હેમવિજયગણી શિ. પં. **ગંગવિજય** ગ. શિ. પં. **ગજવિજય** ગ. પં. હંશવિજયગણી શિ. **મુક્તિવિજય** લ. આત્માર્થ સં.૧૮૪૨ મૃગસીર સુદ ૧૩ **બેણાતટ** નગરે શ્રી **શાંતજી** પ્રસાદાત્. પ.સં.૪૩–૧૭, પુ.મં. (૬) **વિક્રમ**પુરિ વાસ **ભાંડશાલિક** કુલશૃંગાર સા. **વાઘમલ્લ** પુત્રરત્ન રસિકજનોપલબ્ધ લક્ષ્મીક સદ્ધિમ વ્યાપારિ...(પંચમ ખંડ). પ.સં.૩૦, નાહટા. સં. (૭) ભાં.ઇ. સન ૧૮૮૭–૯૧ નં.૧૪૯૦. (૮) લ.સં.૧૭૫૯, ગ્રં.૧૨૫૧, શ્લોક ૧૮૦૦, પ.સં.૫૦, લીં.ભં. દા.૪૨ નં.૧૪. (૯) સં.૧૮૫૨ આ. વ.૭ રવિ **લોદ્રવા** મધ્યે. પ.સં.૪૬, રામ. પો.૨. (૧૦) પ.સં.૧૯, અપૂર્ણ, ભુવન. પો.૭. (૧૧) સં.૧૭૧૧ કા.કૃ.૫ શુક્ર ગણિ **ધ્યાનસાગર** શિ. **શાંતિ**સાગર લિ. મુનિ **રવિસાગર** વાંચનાર્થં. પ.સં.૩૦. જયપુર. (૧૨) ઇતિશ્રી રામકૃષ્ણ ચરિત્ર ષષ્ઠમષંડ સમાપ્ત. સં.૧૭૧૩ વર્ષે માગસિર વદિ ૪ દિને શ્રી **બ્રહ્માનપુર** મધ્યે લિષિતા ચતુઃપદિકા ગ્રંથાગ્રંથ ૧૭૦૦ શ્લોકસંખ્યા ગાથા ૧૨૦૦ સર્વસંખ્યા. પ.સં.૪૨–૧૫, આ.ક.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૩૧).]

**(૧૫૮૭) ગજસુકુમાલ રાસ** ૯ ઢાળ

**અંત** – બંદીવાન છુડાવીયા રે, સગલા નગર મઝારો,
મુહમાંગ્યા દીધા ઘણા રે, મણુમાંણુકસંડારો.
મહમાંણ કબહું દીધા દેષી, મનરી અંછા કોઇ ન રાષી,
**લાવણકીરતી** ઢાલ જ ભાષી, ચોથી પાંચમીએ તહું સાર્ષી,
જી સાતાજી જી હો. ૬

દુહો.

હાથીનો હુ ત્રૈતાલવો, **દેવકી**સુત સુકમાલ,
બાલક જનમ્યો તેહવો, નામૈ **ગજસુકુમાલ.** ૧

(૧) ઇતિશ્રી ગજસુખમાલજીકી ૯-ઢાલ સંપૂર્ણ. લિખિતં. જૈપર મધ્યે. શ્રી. સમત ૧૮૬૭ શ્રાવણ સુદિ ૧૧ લિપિકૃત્વા. પ.સં.૩-૧૭, ગુ.વિ.ભં.

**(૧૫૮૮) દેવકી છ પુત્ર ચોપાઈ** [અથવા છ ભાઈ ચોપાઈ]

(૧) સં.૧૮૭૭ માઘ સુદિ ૬, પ.ક્ર.૫થી ૬, ત્રુટક, અભય. નં.૬૫૦. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૬૩૧).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૧૭-૧૮, ભા.૩ પૃ.૬૯૨-૯૪. 'ગજસુકુમાલ રાસ' અને 'દેવકી છ પુત્ર ચોપાઈ' એક જ કૃતિ હોવાનો પણ સંભવ છે.]

**૭૧૭. સાહિબ** (વિજયગચ્છ ગુણસાગરસૂરિ-દેવચંદશિ.)

**(૧૫૮૯) સંગ્રહણી વિચાર ચોપાઈ** ૨.સં.૧૬૭૮[?] વદિ ૬ સોમ

**આદિ** - સકલ જિણેસર પાઇ નમું, **ઋષભ** અંત **વર્ધમાન,**
ચૌદહ સઇ બાવન સવઇ, ગણહર નમું સુગ્યાન. ૧

*

**સંઘયણિ** સૂત્રથી ઉદ્ધરૂં, કરૂં ચઉપઈ છંદ,
**સંતિનાથ** સાંનિધિ કરો, ચંપાવતી આનંદ. ૫

**અંત** - શ્રી **વિજઇગચ્છ ગુણસાગર**સૂરિ, જ્ઞાનકિરિયા કરિ છઇ ભરિપૂરિ,
તાસ થિવર મુનિવર **દેવચંદ,** તાસ સિષ્ય **સાહિબ** આણંદ. ૧૪
**કલા ઉદધિ વાન અન વિત્ત,** સંવત ઉત્તમ એહ પવિત્ત,
કિષ્ણ પક્ષ છઠિ નંદા તિથઇ, સોમવાર જોગ રવિ છતઇ. ૧૫
**સંઘયણિ** સૂત્ર વિચાર એ ચરી, ગુરૂ પરસાદઇ મે ઉદ્ધરી,
સ્વાપર સમઝ ન કાજ અપાર, રચ એહ **ચાટસૂ** મઝાર. ૧૬
ભણઇં સુનઇં અનુભવઇ વિચાર, સદહઇ તે નર સમકિતધાર,
**સાહિબ**કઉ સાહિબ નર તેહ, રત્નત્રય આરાધઇ જેહ. ૧૭

(૧) સં.૧૬૭૫ આસો જ સુદિ ૧૨ સોમ. પ.સં.૫૬, જય. પો.૭૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૪૬. કૃતિમાં સંવતદર્શક શબ્દો ચાર છે, તેમાંથી ત્રણ શબ્દો કલા=૧૬, ઉદધિ=૭ અને વિત્ત=૮ને આધારે ૨.સં.૧૬૭૮ હોવાનું ગણ્યું છે, પરંતુ 'વાન' શબ્દ એમાં રહી જાય છે. ગુણસાગર (જુઓ આ પૂર્વે નં.૭૦૨)ના શિષ્યના શિષ્ય હોઈ સમય આથી વહેલો

તો સંભવતો નથી, પરંતુ કૃતિની હસ્તપ્રતનો લ.સં.૧૬૭૫ છે, તેથી રચનાસંવત ૧૬૭૮ માનવામાં મુશ્કેલી ઊભી થાય છે. લ.સં.૧૬૭૫માં ભૂલ માનવી કે રચનાસંવતનું અર્થઘટન ખોટું માનવું એ પ્રશ્ન છે.]

## ૭૧૮. અજ્ઞાત (દિ. ?)

**(૧૫૯૦) આદિત્યવાર કથા** ૧૫૮ કડી

**આદિ** – **રિસહનાહ** પ્રણમેં જિણંદ, પ્રસન્ન ચિત્ત હોઇ આણંદ,
પ્રણમું **અજિત** પણાસઇ પાપ, દુખદાલિદ્રભય હરઈ તાપ. ૧
**સંભવનાહ** તણી થુતિ કરઉં, જા પ્રસાદ ભવ દુત્તર તરઉં,
**અભિનંદન** સેવૈં વરબીર, જા પ્રસાદ અરોગ સરીર. ૨

**અંત** – દીનેધીઉ! રચિઉ પુરાણ, ઉછી બુદ્ધિ મૈં કીયો વખાણ,
હીન અધિક જા અક્ષર હોઇ, બહુડિ સવારહુ ગુણીયર લોઇ. ૧૫૬
અગર બાલ યહ કીયો વખાણ, કવરી જનની તિહુ નગર હિ થાન,
ગરગ **ગોતમ લૂકો** પૂત, ભાવ કવિત્ત જન ભર્ગ સંજૂત. ૧૫૭
કર્મ નિખિઉ કારણિ મતિ ભઇ, તવ ઇહ ધર્મ્મ કથા અરૂ ઠઇ,
મન દે ભાવ સુનૈ જૈ કોઈ, સો નર સ્વરગ દેવતા હોઇ. ૧૫૮

(૧) જુઓ આ પછીની કૃતિને અંતે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૮૪-૮૫.]

## ૭૧૯. ભાનુકીર્તિગણિ (દિ.?)

**(૧૫૯૧) આદિત્યવાર કથા** ૨૫ કડી ર.સં.૧૬૭૮

**આદિ** – શ્રી સુખદાયક **પાસ** જિણેસ, સિમરેં ભવ્ય પયોજ દિનેસ,
સિમરેં **સારદા** પગઅરવિંદ, દિનકર પ્રગટ્યો **પાસ** જિણંદ. ૧

**અંત** – સંવત **વસુ સુન શશિકી કલા**, બિરચત કવતા યહ નિર્મલા,
પઢત સુનત નર બહુ સુખ લહે, **ભાનુકીર્ત્તિ**ગણ અઇસેં કહે. ૨૫

(૧) ઉપરની બંને કૃતિ મળી પ.સં.૫-૧૯, યશોવૃદ્ધિ. નં.૧૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૮૫.]

## ૭૨૦. શ્રીસાર પાઠક (ખ. ક્ષેમશાખા રત્નહર્ષશિ.)

**(૧૫૯૨) ગુણસ્થાનક્રમારોહ બાલા.** [ર.સં.૧૬૭૮]

(૧) પ.સં.૩૧, પા.ભં.૩.

**(૧૫૯૩) + જિનરાજસૂરિ રાસ** (ઐ.) ર.સં.૧૬૮૧ આષાઢ વ.૧૩ ગુરુ સેત્રાવઉમાં

**અંત** – સોહઇ શહર સદા **સેત્રાવઉ**, **મરૂધર** માંહિ મલ્હાયઉ,
સંવત **સોલ ઈકયાસી** વરસઇ, એહ પ્રબંધ બણાયઉ રી. ૭
આસાઢા વદિ તેરસિ દિવસઈ, સુરગુરૂ વાર કહાયઉ,
શ્રી ગચ્છનાયક ગુણ ગાવતાં, મેહ પિણ સબલઉ આયઉ રી. ૮
**રત્નહર્ષ** વાચક મન મોહઇ, **એમવંશ** દીપાયઉ,
**હેમકીર્ત્તિ** મુનિવર મનહરષઇ, એહ પ્રબંધ કહાયઉ રી. ૯
શ્રી **જિનરાજસૂરિ** ગુરૂ સુરતરૂ, મઇ નિજ ચિત્તિ બસાયઉ,
મુનિ **શ્રીસાર** સાહિબ સુખદાઇ, મનવાંછિત ફલ પાયઉ રી. ૧૦

(૧) લિ. **કાલૂ** ગ્રામે શ્રાવિકા **ધારાં** પઠનાર્થં. પ.ક્ર.૨થી ૯, પ્રત ૧૭મી સદીની, સારા અક્ષરમાં, દાન. પો.૧૩.

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૧૫૦થી ૧૭૧.

**(૧૫૯૪) આનંદ શ્રાવક સંધિ** ૧૫ ઢાળ ૨૫૨ કડી ર.સં.૧૬૮૪(૮) પુષ્કરણી નગરીમાં

**આદિ** – **વર્દ્ધમાન** જિનવર ચરણ, નમતાં નવનિધિ હોઇ,
સંધિ કરૂં **આણંદ**ની, સાંભલિજ્યો સહુ કોઈ. ૧

**અંત** – ઢાલ ૧૫ આશ્રવ કારણ એ જગિ જાણીયઇ—એહની.
ધનધન સૂધી શ્રાવક એહવા, નામૈ નવનિધિ થાઇ,
સૈ મુખિ **વીર** વષાણ્યઉ જેહને, પ્રણમૈ સુરનરપાય. ૨૪૧ ધ.
નિરતા બારહ વ્રત પરિપાલીયા, ન લગાયા અતિચાર,
ભલી પરૈ વિધિ સું શ્રાવક તણી, પ્રતિમા વહી ઇગ્યાર. ૨૪૨ ધ.
દાનસીલ તપ જપ નૈ ભાવના, કીધા ધરમ અનેક,
ઇણિ પરિ માનવભવ સફલ કિયૌ, અહનિસિ ચિત્ત વિવેક. ૨૪૩ ધ.
માસ તણી કીધી સંલેષણા, સમરૈ જિનવર-નામ,
સાઠ ભગતઇ છેદ્યા અણસણૈ, સૂધૈ મન પરિણામ. ૨૪૪ ધ.
પાપઠાંમ આલોઇ પડિક્કમી, કાલ માસ કરિકાલ,
સૌધરમૈ દેવલોકઇ સાસતો, સુર અપચ્છર સુવિશાલ. ૨૪૫ ધ.
ઇંદ્રવિમાન થકી અતિ દીપતઉ, કૂણ અછૈ ઇસાણ,
**આણંદ** ગાથાપતિ હિવ ઊપનઉ, તિણ અરૂણાભવિમાન. ૨૪૬ ધ.
પલ્યોપમ ચિહુનૈં આઉષૌ, સુષ ભોગવૈ અપાર,
મહાવિદેહ તિહાંથી સીઝિસ્યૈ, કરિસ્યૈ એક અવતાર. ૨૪૭ ધ.
સાંભલિ **જંબૂ સોહમ** ઈમ કહે, સાતમ અંગ મઝાર,

પ્રથમ અધ્યયનૈ ભાખ્યા એહવા, **વીર** જિણંદ વિચાર. ૨૪૮ ધ.
જિમજિમ ચરિત સુણીજૈ એહવા, તિમતિમ મન થિર થાય,
થિર મન રાખ્યાં લાભ હુવૈ ઘણો, પાતક દૂરિ પલાય. ૨૪૯ ધ.
**પુહકરણી** નયરી અતિ દીપતી, શ્રાવક ચતુરસુજાણ,
**આદીસર** જિનવર સુપસાઉલે, રાજપ્રજાકલ્યાણ. ૨૫૦ ધ.
સંવત **દિશી સિદ્ધિ રસ સસિ ૧૬૮૪** તિણ પુરીમઈં કીધી ચઉમાસિ,
એ સંબંધ કીયૌર લિયામણુઉ સુણતાં થાઇ ઉલ્લાસ. ૨૫૧ ધ.
**રત્નહરષ** વાચક ગુરૂ માહરઉ, **હેમનંદન** સુખકાર,
**હેમકીરતિ** ગુરૂ બંધવનૈ કહૈ, પભણૈ મુનિ **શ્રીસારિ**. ૨૫૨ ધ.
ઇતિ શ્રી આણંદસંધિ સમાપ્ત.

(૧) પ.સં.૪૧, પ.ક્ર.૯થી ૧૯, (પ્રથમના ૯ પત્રમાં સમયસુંદરકૃત પ્રિયમેલક તીર્થ પ્રબંધે સિંહલસિંહ પ્રબંધ છે અને છેલ્લા ૧૯થી ૪૧માં ધર્મવર્ધનકૃત સુરસુંદરી ચોપાઈ છે) અનંત. ભં.૨. (૨) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં.૯, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૨૨. (૩) સં.૧૭૧૬ કા.શુ.૧૩ કુશલસોમ લિ. પ.સં.૭, જિ.ચા. પો.૭૯ નં.૧૯૫૯. (૪) સં.૧૮૫૦ ફા.શુ.૭, પ.સં. ૧૦, જિ.ચા. પો.૮૦ નં. ૧૯૯૭. (૫) પ્રત ૧૭મી સદીની, પ.સં.૧૩, જિ.ચા. પો.૮૦ નં.૧૯૯૮. (૬) સં.૧૭૧૯ પો.વ.૨ બીકાનેરે સમયનિધાનેન લિ. પ.સં.૧૦, ચતુ. પો.૮. (૭) પ.સં.૧૪, જય. પો.૬૬. (૮) પ.સં.૨૧, કૃપા. પો.૪૪ નં.૭૭૭. (૯) લોબડી મધ્યે લિ. પ.સં.૧૧-૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૮૯. (૧૦) સં.૧૮૫૦ ફા.શુ.૩ ભોમે લિ. પં. ક્ષાંતરંગ પં. મુક્તજયજી ચતુર્માસક પાલીનગરે કૃત્વા આનંદસંધિ પઠન હેતવે. પ.સં.૧૧-૧૩, અનંત. ભં.૨. (૧૧) ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૨-૫ નં.૬૨૪. (૧૨) લ. રતનવિમલેન. પ.સં.૨૫-૯, મો. સુરત પો.૧૨૬. (૧૩) પ.સં. ૭-૧૭, વ.રા. (૧૪) પ.સં.૧૪-૧૩, રો.એ.સો. બી.ડી.૧૦૭ નં.૧૮૬૯. (૧૫) પ.ક્ર.૧૫૫થી ૧૬૯, ચોપડો, મુક્તિ. નં.૨૪૭૨. (૧૬) સં.૧૮૩૫ શાકે ૧૬૯૭, પ.સં.૧૪-૧૧, ગુ. (૧૭) લિ. પ્રેમવિજયેન મેદ(નિ)પુર મધ્યે સં.૧૮૪૦ ભા.વ.૫ દીતવારે. પ.સં.૧૪, અમર. ભં. સિનોર. (૧૮) વા. ધરમકીર્ત્તિ શિ. પં. મહિમાસારેણ લિ. પ.સં.૯, અભય. નં.૨૬૯. (૧૯) સં.૧૭૫૬ ફા.શુ.૧ શુક્રે વિક્રમપુરે કીર્ત્તિરત્નસૂરિ શાખાયાં વા. ચંદ્રકીર્તિ શિ. સુમતિરંગ શિ. વા. સુખલાભ શિ. પં.

**જિનહંસ** લિ. પ.સં.૧૩, અભય. નં.૨૮૭૮. (૨૦) પ.સં.૧૫, અભય. નં.૨૨૫૮. (૨૧) સં.૧૭૫૭ પો.વ.૭ કનકનિધાન શિ. **ક્ષમાસુંદર** શિ. **નેતસી** લિ. **મરોટ** મધ્યે ચાતુર્માસ. પ.સં.૧૧, અભય. નં.૩૩૦૫. (૨૨) પ.સં.૧૫-૧૧, આ.ક.ભં. (૨૩) પ.સં.૧૨-૧૩, આ.ક.ભં. (૨૪) શુદ્ધ અક્ષરની પ્રત, પ.સં.૭-૧૮, ભાવ.ભં. (૨૫) પ.સં.૧૮-૯, ભાવ. ભં. (૨૬) સં.૧૮૫૨ જેષ્ટ વદિ ૧૧ દિને લિ. પં. **અખેચંદ**. પ.સં.૧૦-૧૫, ધો.ભં. (૨૭) સં.૧૯૨૨ લિ. પં. ગુણસોમ **વાલોચર** મધ્યે. પ.સં.૧૯-૧૧, ધો.ભં. (૨૮) વિ.ધ.ભં. (૨૯) સં.૧૮૦૩ માગશર વદ ૧૧, પ્રે.ર.સં. (૩૦) લિ. શ્રી ૧૦૮ શ્રી પુજે **મલુકચંદજી**, તત્સીષ પુજ્યે શ્રી **ઝહાસીંઘજી**, તત્સીષ લિષતં **અમોલકચંદ કાત્યાસની** મઢિ સહેર **મેડતા** સૌહી કોસ દોય, સંવત ૧૮૪૩ માસ અસૂદ વદી ૬ વાર બુધવારિ કિસ્નપક્ષે લિષતં **કોઠારી** કુસાલેચંદજી **નાન્હો** રાસદ્ધિ. અશુદ્ધ પ્રત, પ.સં.૧૮-૧૧, અનંત. ભં. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહ.-સૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૨, ૫૯૨, ૫૯૫).]

**(૧૫૮૫) મોતી કપાસિયા સંબંધ સંવાદ** ર.સં.૧૬૮૯ ફલોધીમાં

**આદિ** – દૂહા.

સુંદર રૂપ સોહામણો, **આદિસર** અરિહંત,
પરતા પૂરણ પ્રણમીયૈ, ભયભંજણ ભગવંત. ૧
જિણવર ચોવીસે નમી, સમરૂં **સરસતિ** માય,
એહ પ્રબંધ માંડચો સરસ, શ્રી સહગુરૂ સુપસાય. ૨
**આદિનાથ** આણંદ સું, **હથિણાઉર** મઝારિ
વિચરઈ જિનવર ગોચરી, ન લહૈ સુદ્ધ આહાર. ૩
પાએ લાગી પદમણી, મોતીયડૈ ભરિ થાલ
મોતી સું કરે નિમંછણા, લોક સહુ સુવિસાલ. ૪
મોતી ગરવ્યઉ મહીયલઈ, હું મોટો સંસાર
મો સમવડિ કોઈ નહી, હું સગલઇ સિરદાર. ૫

**અંત** – ઢાલ ૮ રાગ ધન્યાશ્રી. ધન્યધન્ય આઈ કુમરવર સેજની. દેશી.
સંપ હુઓ મોતી કપાસીયે, મિલીયા માહોમાહિં
વાદ એ ભગવંતે ભાજીઓ, ચતુર નરા ચિત્ત ચાહિ. સંપ. ૧૦૧
કપાસીયાને મોતી મળપતો, પાઈ લાગો આય
તું ગિરુઓ ભાઈ ભારી ખમો, ખમજે મુજ અન્યાય. સંપ. ૧૦૨

તુમ કરીનિં સોભા છે માહરી, મુજ કરી તાહરી સોભ
બાંધી મૂઠી લાખ સવા લહે, ધર્મ તણો છે લોભ. સં૫. ૧૦૩
ધર્મભાઈ હિંવે તૂં છે માહરો, આપો અવિહડ પ્રીતિ,
ઇણિ ભવિ તો સ્યૂં હું વિરચીસ નહીં, માને મુજ પરતીત. સં૫. ૧૦૪
કપાસીઓ મોતી ઇણિ પરિ મલ્યા સયણ તણો સબંધ.
સંવત **સોલ નવ્યાસીઈ**, કીધો એહ પ્રબંધ. સં૫. ૧૦૫
શ્રી **ફલવધી**પુર નગર સોહામણો, જિહાં શ્રાવક સુવિસાલ,
ન્યાયવંત ચિહું ખખિ નિરમલાં, જીવદયાપ્રતિપાલ. સં૫. ૧૦૬
શ્રી **ખેમ**સાખા વાચક દીપતા, **રતનહરખ** મુનિરાય,
નામ લીયાં સુખ સંપજે, તિણિ સહગુરૂ સુપસાય. સં૫. ૧૦૭
એ સંબંધ સરસ સોહામણો, કીધૂં મુનિ **શ્રીસાર**,
સુણતાં ખ્યાલ સને ઉપજે, ચતુર નરાં ચમત્કાર. સં૫. ૧૦૮

(૧) પ.સં.૬–૧૩, ક.મુ. (૨) પ.સં.૪, પ્રે.ર.સં. (૩) સં.૧૭૩૩ પોસ વદિ ૧૩ દિને શ્રી **સિણધરી** ગ્રામે પં. શ્રી ઉદયહર્ષ ગણિવરાણાં શિ. **મ**તિવિમલેન લિ. પ.સં.૩–૧૫. [ભં. ?] (૪) પ.સં.૪–૧૩, મુક્તિ. નં.૨૩૪૮. (૫) સં.૧૭૧૬ પો.શુ.૧૩, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૨૧૫. (૬) સં.૧૯૧૨, પ.સં.૮, ક્ષમા. નં.૨૯૪. (૭) ભાં.ઇ. સન ૧૮૭૭–૮ નં.૪૦. (૮) પ.સં.૨, અભય. નં.૨૭૦. (૯) વિદ્યા. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૫૯૬) સારબાવની** [અથવા **કવિતબાવની**] ૫૬ કડી ર.સં.૧૬૮૯ આસો શુદિ ૧૦ પાલીમાં

પ્રાસ્તાવિક કવિતોનું આ કાવ્ય મારવાડી ગુજરાતી (પ્રાચીન ગુજ-રાતીનું એક રૂપ) ભાષામાં છે. કાવ્યમાં દરેક ટૂંકમાં આદ્યાક્ષર કક્કાને અનુક્રમે લઈને એક-એક કવિત રચ્યું છે. કવિનું અંતિમ લક્ષ્યબિંદુ ‘ભક્તિ’ અને ‘ભગવંત’ છે. મ. બ.

**આદિ** – ૐ ૐકાર અપાર પાર તસુ કોઇ ન લબ્ભીય,
સવ્વક્ખર સિરતાજ મંત્ર ધુરિ કવિયણ ગબ્ભય,
અર્ધચંદ આકારિ ઉવરિ મીડઉ જસુ સોહઈ,
જે સેવઈ ચિત લાઇ તિકે તિહુઅણ મન મોહઈ,
સાધિક સિદ્ધ જોગી જતી, જાસુ ધ્યાન અહનિસિ કરઇ,
કવિ **સાર** કહઈ ૐકાર જપિ, કાંઇ સયણ ભુલ્લો ફિરઇ. ૧

*

મહીયલિ ઉ નર અચલ, જિકો પર તાત[1] ન જાણઇ,
મહીયલિ ઉ નર અચલ જિકો આપો ન વિખાંણઈ,
મહીયલિ ઉ નર અચલ દીયઈ ઘર દેખે પગલા,
મહીયલિ ઉ નર અચલ જિકો સાંસહૈ[2] સગલા,
એહવઉ પુરૂષ અવિચલ જિકો, આપદ સંપદ એક બલ,
કવિ **સાર** કહે જારે અજર, મહિમંડલ સો નર અચલ. ૪

*

આ ઓછઉ આદમી, જિકો ઉપગાર ન જાંણઈ,
આ ઓછઉ આદમી, જિકો ત્રૂટી દિસિ તાંણઈ,
આ ઓછઉ આદમી, જિકો ગુણ પોતઇ ગાવઈ,
આ ઓછઉ આદમી, જિકો કહિનઇ નટિ જાવઇ,
ઓછો સુ પુડિ કચપચ કરૈ, મુંહ મિલિયાં મુસકઇ નહી,
કવિ **સાર** કહઇ ઓછઉ તિકો, જિકો વાદ મંડઇ બહી. ૧૯

**અંત –** ક્ષિતિમંડન ક્ષિતિતિલક, સહર **પાલીપુર** સોહઈ,
ગઢમઢ મંદિર પઉલ, બાગ વાડી મન મોહઇ,
રાજ કરૈ જગનાથ સૂર સામંત સવાયો,
**સોનિગિરઈ** સુસમથ, સુજસ વસુધા વર્ત્તાયો,
સંવત **સોલ નિંવ્યાસીયઈ**, આસૂ સુદિ દસમી દિનઈ,
**શ્રીસાર** કવિત બાવન કહ્યા, સાંભલિજ્યો સાચઇ મનઈ. ૫૫
ભલે ૐ નમઃ સિદ્ધં, અ આ ઇ ઈ ભણિઉ ઊ,
ઋ ૠ ऌ ॡ વર્ણ, વલે એ ઐ નઈ ઓ ઔ,
ક ખ ગ ઘ ઙ ચ છ જ ઝ ઞ, ટ ઠ ડ ઢ ણ ત થ દ ધ ન પ ફ બ ભ,
મ ય ર લ વ શ સ હ ળ ક્ષ તેમ અક્ષર સપ્રભઃ
બાવન એહ અકખર અકલ કિયા કવિત ધુરિ સંકલી,
સુવિચાર **સાર** ઈમ ઉચ્ચરઇ, સાંભલતાં પૂગૈ રલી. ૫૬

(૧) સં.૧૭૩૦ વર્ષે આસોજ સુદિ ૫ તિથૌ શ્રી બૃહત **શ્રી ખરતરગચ્છે** યુગપ્રધાન શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** વિજયરાજ્યે મહોપાધ્યાય શ્રી **શિવનિધાન** ગણિવરાણાં તત્શિષ્ય વા. **મતિસિંહગણિ** તત્શિષ્ય વા. **શ્રી રત્નજયગણિભિ** તત્શિષ્ય પં. **રત્નવર્દ્ધનજી** પં. **દયાતિલકેન** લેખિ. શ્રી **સુસૂ** ગ્રામે **કોઠારી રાયપાલજી** તત્પુત્ર **વરદ્ધમાન કોઠારી** પઠનાર્થમ્. મ.બ. (૨)

---

૧. તંત–નિંદા. ૨. આશ્વાસન આપે.

પ.સં.૮, કૃપા. પો.૪૮ નં.૮૮૫. (૩) પં. મેહા લિ. પ.સં.૪-૧૭, વડા ચૌટા ઉ. પો.૧૯. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૫૯૭) આદિનાથ સ્ત.** ઢાલ ૩૧ [?] ગા.૫૧ સેત્રાવઉમાં

**આદિ** – પ્રભુ પ્રણમૂં રે પ્રહ સમે પ્રથમ જિણેસરૂ,
**આદીસર** રે આદિકરણ અલવેસરૂ.
તુઝ દરસણ રે પુણ્ય જોગિ પામ્યઉ સહી,
તિણ આયઉ રે તુઝ સરણઇ હૂં ગહગહી.
ગહગહી આયો સરણ તોરઇ ચિત્ત મોરઇ તૂં વસ્યો,
પેખતાં મૂરતિ સકલ સૂરતિ હીયઉ હરષઇ ઉલ્લસ્યો.
તૂં જગજીવન જગત્રપીહર જગત્રગુરૂ મોટો ધણી,
તિણ અમિ વદીતી આપવીતી વાત ભાખૂં તુમ્હ ભણી. ૧

**અંત** – વસ્તુ.
આજ વૂઠઉ આજ વૂડઉ અમિયમઇ મેહ,
ચિંતામણિ કરિયલ ચઢચઉ કલ્પવૃક્ષ ઘર માંહિ ફલિયઉ,
મુહ માંગ્યા પાસા ઢલ્યા **આદિનાથ** મુઝ આપ મિલિયઉ,
રોગ શોગ સંકટ ટલ્યાં, દિનદિન અધિક આણંદ,
ફલ્યા મનોરથ મન તણા, તૂઠા **આદિ** જિણંદ. ૫૦
ઇમ **આદિ** જિણવર અધિક દીપઇ, સહર **સેત્રાવઇ** સદા,
શ્રી **રત્નસાર** પસાય થાયઇ, **એમસાખઇ** સંપદા,
શ્રી **રતનહરષ** મુણિંદ વાચક, સીસ ઉલટ આદરી,
**શ્રીસાર** પભણઇ સ્વામિ આપઉ, બોધિબીજ કૃપા કરી. ૫૧

(૧) લ.સં.૧૭૩૬, ચોપડો, પ.ક્ર.૧૭થી ૨૬, જશ. સં. જુઓ ઉદયરાજકૃત ગુણબાવની (નં.૧૫૭૧).

**(૧૫૯૮) + ઉપદેશ સત્તરી** અથવા **જીવઉત્પત્તિની સઝાય** અથવા **તંદુલવેયાલી સૂત્ર સ.** [અથવા **ગર્ભાવાસ** અથવા **વૈરાગ્ય સ.**]

**આદિ** – ઉત્પત્તિ જોજો આપણી મન માંહિ વિમાસ
ગર્ભાવસિં જીવડો વસિયો નવ માસ. ૧ ઉત્પત્તિ.

**અંત** – કલશ.
એહ જૈન ધર્મ વિચાર સાંભલી લીયે સંયમભાર એ
વલિ સીહની પરે સદા પાલઇ નિયમ નિરતિચાર એ
સંસારના સુષ સકલ ભોગવિ તે લહઇ ભવપાર એ

શ્રી **રત્નહર્ષ** સુસીસ રંગે ઈમ કહે **શ્રીસાર** એ. ૭૧

(૧) લિ.૧૮૨૧ માગ.વ.૧૧ સોમ. ઋ. **થિરપાલા.** આર્યા **માહુ** વાચનાર્થં **નાગોરી લુંકૈગચ્છે અકબરાબાદ** મધ્યે. પ.સં.૩–૧૪, ચા. (૨) પ.સં.૫–૧૨, માં.ભં. (૩) પ.સં.૩–૧૬, મારી પાસે. [જૈહાપ્રોસ્ટા, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૬૦, ૨૮૭, ૪૩૫, ૫૨૦, ૫૪૩, ૬૨૮).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈ.પ્ર. પૃ.૩૯૩–૯૯. [૨. અભયરત્નસાર વગેરે.]

**(૧૫૯૯) દશ શ્રાવક ગીત** [અથવા **સઝાય**] કડી ૧૪

**આદિ** – પહિ પઠી પ્રણમું દશે શ્રાવક જેમ પાતક જાઇ રે......

**અંત** – સાતમઇ અંગઈ ઉપદિસ્યઉ એ, કહઈ મુનિ **શ્રીસાર** રે.

(૧–૨) આની એકએક પાનાવાળી બે પ્રત મારી પાસે. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૪).]

**(૧૬૦૦) [+] ફલોધી પાર્શ્વનાથ સ્ત.** અથવા **છંદ** ૨૧ કડી

**આદિ** – પરતાપ પૂરણ પ્રણમીયઇ, અરિગંજણ અરિહંત,
સાચઉ સાહિબ તું સહી, ભયભંજણ ભગવંત. ૧
**વામાનંદન** વંદીયઇ, દઉલતિનઉ દાતાર,
કીડીથી કુંજર કરઈ, સેવક નઈ સાધાર. ૨

(આ પછી એક દુહો ને પછી ભુજંગી છંદમાં છે.)

**અંત** – કલસ.

ઇચ્છા પૂરો આજ, સુપરિ સેવક સાધારઉ,
જિણવર **પાસ** જિણંદ, સદા હું સેવક થારઉ,
કલ્પવૃક્ષથી અધિક, કૃપા મો ઉપરિ કીજઇ,
શ્રી **અસસેન** સુતન્ન, ધણી મુઝ દઉલતિ દીજઇ,
**રતનહર્ષ** સુપસાઉલઈ, **શ્રીસાર** એમ જ ઉચ્ચરઇ,
**ફલવધી**રાય મોટો ધણી, સેવકનઇ સાનિધિ કરઇ. ૨૧

(૧) પં. **સિદ્ધિવિલાસગણિ** લિખતં. પ.સં.૧–૧૫, મારી પાસે. (૨) લ.સં.૧૭૮૭, આ.વ.૧૦ ભૌમે. પ.સં.૨–૧૦, ના.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન સત્યપ્રકાશ વ.૧૧ અં.૫.]

**(૧૬૦૧) વાસુપૂજ્ય રોહિણી સ્ત.** ૨૭ કડી ૨.સં.૧૭૦૨

**આદિ** – સાસણ દેવિ સાંમણિ એ, મૂઝ સાનિધ કીજે,
ભૂલો અક્ષર ભાતિ ભણી એ, સમઝાવી દિજે. ૧

મોટો તપ રોહિણિ તણો એ, તેહના ગુંણ ગાઉ,
જિમ સુખસોહગ સંપદા એ, મનવંછિત પાઉ. ૨

**અંત** – કલસ.

ઇમ **ગગન દોય મુનિ ચંદ્ર** વરસિ, મહિમા ગુરૂમૂખ સાંભલી,
**વાસુપૂજ્ય** અમને થયા સૂપ્રસન, ચિત્તની ચિંતા ટલી,
ઇણ પરિં રોહિણિં તપ આરાધઇ, જે ભવિયણ મનનિ રલી,
**શ્રીસાર** જિનગુણ ગાવતાં હિવેં સકલ મનઆસ્યા ફલી. ૨૭

(૧) લ. જંબુસરે પં. દિપવિજયેન. ૫.સં.૨–૧૭. [ભં.?] (૨) (૨) સં.૧૮૪૨ ચૈત્ર સુદિ ૭ બુધે શ્રી સુરતિ બંદિરે લિખિતં પ્રમોદ-સાગર શ્રાવિકા વજીબાઈ પઠનાર્થં. ૫.સં.૩–૧૩, જૈ.એ.ઈ.ભં. [મુપુગૂહ-સૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૨૬, ૫૯૫).]

**(૧૬૦૨) ગૌતમપૃચ્છાનું સ્ત.** ૩૩ કડી [ર.સં.૧૬૯૨?]

**આદિ** – પ્રભુ પ્રણમું રે પાસ જિણેસર થંભણો એ દેશી.

પ્રભુ પ્રણમું રે પરમેસર ત્રિભુવનતિલો,
સુખદાય રે સાસણનાયક ગુણતિલો,
મુખ દીઠો રે મીઠો લાગે તાંહરો,
તિણ મિલવા રે ઉમાહ્યો મન માંહરો. ૧

**અંત** – કલશ.

ઇમ **વીર** જિનવર તણે આગે, પ્રથમ ગણધર અટકલી,
ચાલીસ ને વલિ આઠ ઉપર પ્રશ્ન પૂછ્યા મન રલી,
**નિધિ ૨ કલા યુગ ચંદ્ર** વરસે, આદિજન પારણ દિને,
**શ્રીસાર પાઠક** તેહ વખાણે, સાંભલો સાચે મને. ૩૩

(૧) ૫.સં.૨½–૧૫, આ.ક.ભં.

**(૧૬૦૩) જિન પ્રતિમા સ્થાપન સ્ત.** ૨૭ કડી

**આદિ** – સમકિતદષ્ટિ જિનપ્રતિમાસેવા, ન કરો વાદવિવાદને ભાઈ,
જિનપૂજક પંચમ ગુણ ઠાણે, નવી પૂજે તે મિથ્યાતી રે ભાઈ. સ. ૧

**અંત** – હંસ તણી પરે કરો પરિખ્યા, મ કરો કૂડા વાદ રે ભાઈ,
કહે **શ્રીસાર** ધરો સમતારસ, સુગુરૂ તણો સુપસાય રે ભાઈ. સ.૨૭

(૧) લિ.૧૯૧૨ આસો સુ.૧૩. ૫.સં.૨½–૧૧, આ.ક.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૩૪–૪૧ તથા ૬૦૩, ભા.૩ પૃ.૧૦૨૯–૩૨. 'ગુણસ્થાનક્રમારોહ બાલા.'નો ર.સં.૧૬૭૮ 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત

ઇતિહાસ' (ફકરો ૮૯૧) તથા 'યુગપ્રધાન જિનચંદ્રસૂરિ' (પૃ.૨૦૮)માં નોંધાયેલ છે. 'ફલવધી પારસનાથ સ્તવન' ને 'ફલોધી પાર્શ્વનાથ છંદ' એમ બે નામથી એક જ કૃતિ નોંધાયેલી હતી તે અહીં સુધારી લીધું છે. 'ગૌતમ-પૃચ્છા સ્ત.'ના રચનાસંવતનો મેળ બરાબર બેસતો નથી.]

**૭૨૧. અમરચંદ્ર** (ત. સહજકુશલ–સકલચંદ્ર–શાંતિચંદ્રશિ.)

સહજકુશલે 'સિદ્ધાંત હૂંડી–સિદ્ધાંતશ્રુત હૂંડિકા' નામે સારો ગ્રંથ જૈન અંગ-ઉપાંગ આદિનાં પ્રમાણો ટાંકી ભાષાગદ્યમાં રચેલ છે અને તેમાં તેમણે પોતાના ગુરુ તરીકે કુશલમાણિકનું નામ આપ્યું છે.

ગુણવિજય માટે જુઓ નં.૭૨૩.

**(૧૬૦૪) કુલધ્વજકુમાર રાસ** ૨૮૦ કડી ૨.સં.૧૬૭૮ માઘ સુદ ૧૫ રવિ સાંતલપુરમાં

**આદિ** – જિન **શારદ** ગુરુપય નમી, અને છંડી વિકથા વાત,
શ્રી શ્રી **કુલધ્વજ** ભૂપનો, પભણીસ વર અદાવત. ૧
ભાવઈ ભવજલ જે તર્યો, પામ્યો શિવપુરઠામ,
તિણિ કારણિ ભાવઈ કરી, કરયો સહુ પુણ્યકામ. ૨

**અંત** – ઢાલ મનમોહનજી.

શ્રી જિન **વીરપરંપરા**, મન મોહનમે રે, અનુક્રમે હુઓ ગણધાર, મન.
સૂરીસર **જગચંદ** હુઆ મ. મહિમાનિધિ અનગાર. ૨૬૩
વરસ બાર આંબિલ કરી મ. **તપા** ઇતિ બિરૂદ સુલદ્ધ મ.
સંવત **બાર પંચ્યાસિઇં** મ. એ વૃત્તાંત પ્રસિદ્ધ મ. ૨૬૪
અનુક્રમિ **તપ**ગણરાજીઓ મ. **હેમવિમલ** સૂરીરાય મ.
તસ પટ્ટિં ગુરૂ દીપતો મ. જગિ જસ મહિમા સવાય મ. ૨૬૫
સંવત **પન્નર બ્યાસીઇં** મ. કીધો ક્રિયાઉદ્ધાર મ.
દુરગતિ પડતા લોકને મ. સમઝાવે સુવિચાર મ. ૨૬૬
**આનંદવિમલ** સૂરીસરૂ મ. ત્રિભુવન સૂર સમાન મ.
તસ પટ્ટે ગુરૂ ગાજતો મ. સૂરિસર **વિજયદાન** મ. ૨૬૭
તાસ પટોધર પરગડો મ. **હીરવિજય**સૂરી હીર મ.
**અકબર** નરવર બૂઝવ્યો મ. વાણીસુધા રસખીર મ. ૨૬૮
તસ પટ્ટાંબરદિનમણી મ. શ્રી **વિજયસેન**સૂરીસ મ.
વિદ્યાએ સુરગુરૂ જીસ્યો મ. જગિ જસ અધિક જગીસ મ. ૨૬૯
મન સ્યાદ્વવાદ થાપી કરી મ. પામ્યો જિણે જસવાદ મ.

**અકબર** ભૂપતિ દેષતાં મ. ઉતાર્યા દ્વિજનાદ મ. ૨૭૦
તસ પટ્ટિં પ્રભુ પ્રકટીઉં મ. શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીંદ મ.
સંપ્રતિ **તપગચ્છ સાગરેં** મ. ઉગ્યો અભિનવો ચંદ મ. ૨૭૧
શ્રી **સહજકુશલ** પંડિતવરૂ, કુશલ હુઇ જસ નામિ,
કુલટા કામની પરિઇં ભમઈ, જસ કીરતિ ઠામોઠામિ. ૨૭૨
ઢાલ–ગિરૂયા રે ગુણ.
તાસ સીસ ગુરૂ ચિર જયો, શ્રી **સકલચંદ્ર** ઉવઝાય,
કવિકુલકમલ વિકાસવા, પ્રભુ પ્રકટચો એ દિનરાય રે. તાસ. ૨૭૩
તાસ સીસ વાચકવરૂ, **શાંતિચંદ્ર** ગુરૂ સીસ રે,
સુરગુરૂની પરિ જિણિ વિદ્યાઇં, રાખી જગમાં લીહ રે. ૨૭૪
રાય **નારાયણ** રાજસભાઇ, ઈડર નયર મઝારિ રે,
**વાદીભૂષણ** દિગપટ જીતી, પામ્યો જયજયકાર રે. ૨૭૫
વડ તરૂઅર પરિ પુહવી પરગટ, જાણઇ સહુ સંસાર રે,
સીસ પરંપર જેહની જાચી, શત શાખા વિસ્તાર. ૭૬
જંબુદ્વીપ ઉપાંગની, પ્રમેયરત્નમંજૂષા રે.
વૃત્તી રચી રલીઆમણી, સકલશાસ્ત્રશિરભૂષા રે. ૭૭
તસ પદપંકજસેવા રસીઉ, ભમર તણી પરિં ભાસઈ,
**અમરચંદ્ર** કવિ ઇમ આનંદિં, **કુલધ્વજ** રાસ પ્રકાસઇ. ૭૮
સંવત **વસુ મુનિ રસ શશી**, મધુ માસિ, સિત પક્ષ રે,
પૂર્ણિમા તિથી રવિવારઈ, તુમ્હે જોઇ લેયો દક્ષ રે. ૭૯
શ્રી **ગુણવિજય**ગણિ કવિજન કેરો, આગ્રહ અધિકો જાણી રે,
રાસ રચ્યો મઇ **સાતલપુર**માં, મનમાં આનંદ આણી રે. ૨૮૦

(૧) ઇતિ શ્રી કુલધ્વજ રાસ લિ. સકલ પં. **નિત્ય**વિજયગણિ શિ. પં. **અમર**વિજયગણિભિઃ સં.૧૭૬૮ વર્ષે વૈ.શુ.૧૦. પ.સં.૧૨–૧૭, ગ્રથમાન ૨૮૦, લીં.ભં. દા.૨૫ નં.૩૩.

**(૧૬૦૫) સીતાવિરહ** [અથવા **રામસીતાલેખ**] ૬૧ કડી ર.સં.૧૬૭૯ બીજો આષાઢ શુદ ૧૫

**આદિ**– સ્વસ્તિ શ્રી **લંકાપુરી**, જિહાં છે વર આરામ,
**રામ** લિખે **સીતા** પ્રતિં, વિરલ લેખ અભિરામ. ૧
નામાંકિત વલી મુદ્રિકા, આપે **હનુમંત** સાથિ,
લેખ સહિત તું આપજે, **જનકસુતા**ને હાથિ. ૨

**અંત** – સંવત **સોલ ઉગણ્યાસીઈ** બીજો માસ આષાઢ રે,
લેખ લિખ્યો મેં પુનિમ દિવસિં ઋક્ષ ઉત્તરાષાઢ રે. ૫૯ સુ.
વક્તા જનનેં મનરીઝવણું શ્રોતાને સુખકારી રે,
વિરહીનેં મન દુખઓલ્હવણું, લિખ્યો લેખ વિસ્તારી રે. ૬૦ સુ.
**અમરચંદ્ર** કવિ ઇણ પરિ બોલે, નરનારી સુણો સાચો રે,
વિરહ તણાં દુઃખ ટાળવા, લેખ અનોપમ વાંચો રે, સુગુણ ૬૧ સુ.
(૧) ૫.સં.૨-૧૪, માં.ભં. [લીંહસૂચી.]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૬-૦૮.]

## ૭૨૨. કર્મસિંહ (ઉપકેશગચ્છ સિદ્ધસૂરિ-દેવકલ્લોલ-પદ્મસુંદરગણિ-દેવસુંદરગણિ-પુણ્યદેવશિ.)

**(૧૬૦૬) નર્મદાસુંદરી ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૮ ચૈત્ર શુદ ૧૦ સોમ દશાડામાં

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૯.]

## ૭૨૩. ગુણવિજયગણિ (ત. વિજયસેનસૂરિ-કનકવિજયશિ.)

**(૧૬૦૭) પ્રિયંકરનૃપ ચોપાઈ** (ઉવસગ્ગહર સ્તોત્ર વિષયે) ર.સં.૧૬૭૮ આસો શુ.૪ ગુરુ શરૂ કરીને ૧૩ને દિને પૂરી કરી, નવલખામાં

**આદિ** – દૂહા

મહિમાનિધિ **ગુજ્જરધણી**, શ્રી **સંખેસર પાસ**,
**સરસતિ** નિજ ગુરૂ મનિ ધરી, રચઉં **પ્રિયંકર રાસ**. ૧
સંવેગી-શિરમુગટ-મણિ, ભવજલ રાજ જિહાજ,
વિજયવંત વસુધાતલિં, **કનકવિજય** કવિરાજ. ૨
કરયુગ જોડી પદકમલ, પ્રણમી પ્રેમઇં તાસ,
શ્રી **ઉવસગ્ગહરા** તણો, મહિમા કરૂં પ્રકાસ. ૩
સજ્જનનઇં સુખ પૂરવા, સાચો સુરતરૂકંદ,
**રૂપાઈ નંદન** તણઇ, નામિ નિતિ આનંદ. ૪
મુઝ વિદ્યા દીધી ભલી, કિમ આરાધ્ય અંગિ,
કિમકિમ પામી સંપદા, તે સુણયો સહુ રંગિ. ૬

**અંત** – ચઉપઇ

શ્રી **તપગચ્છપતિ** અકલ અબીહ, **વિજયસેન** સૂરિસર સીહ,
તાસ ચરણપંકજ કલહંસ **કનકવિજય** કોવિદ અવતંસ. ૧૨

તેહ તણઇ સીસઇં નિરમલી, ગણિ **ગુણવિજઇ** નિજ મનરલી,
ચઉપઇ એહ રચી ચઉસાલ, સાંભલવા સરખી જ રસાલ. ૧૩
**કછ વાગડ** માંહિ અભિરામ, રવિ **નવલખઉં** રસાલું ગામ,
તિહાં ચઉમાસ રહ્યા મનરંગિ, આનંદ ઊલટ વાધ્યો અંગિ. ૧૪
સંવત **સોલહ અઠયોતરઈ**, સજ્જન સહૂકો આનંદ કરઇ,
આસો મહિનુ અતિ સુખકાર, સુકલ ચઉથિ નઈ સુર ગુરૂવાર.
ચઉપઇ રચવા માંડી નવી, તેરસનઇ દિનિ પૂરી હવી,
ભણઇ ગણઇ નઈ જે સાંભલઇ, તેહ તણાં મનવંછિત ફલઇ. ૧૬

(૧) ભ. **વિજયસેન** સૂરીશ્વર શિ. પં. **કનકવિજયગણિ** શિ. ગણિ **સત્યવિજય** શિ. ગણિ **ઋદ્ધિવિજયગણિ** શિ. પં. **ભીમવિજયગણિ** લ. **જયતાવાડા** નગરે. સં.૧૭૪૦ ફા.સુદિ ૧૪ શુક્રે **તપાગચ્છે**. પ.સં.૧૮-૧૬, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૧૩. (૨) સં.૧૬૯૭, પ.સં.૧૭, જય. પો.૬૯. (૩) પ.સં.૧૫, અમ.

**(૧૬૦૮) જયચંદ(જયતચંદ) રાસ** ૨૭૬ કડી ર.સં.૧૬૮૩(૭) આસો શુ.૯ ડીસામાં

**આદિ** – દૂહા.

બ્રહ્મસુતા ભલ ભગવતી, બ્રહ્માણી વિખ્યાત,
કવિજનની જનની નમઉં, નિર્મલ જસ અવદાત. ૧
ઉતપતિ **નૈષધકાવ્યની**, વિગતિં સયલ કહેસિ,
નૃપ **જયંતચંદ્ર**હ તણઉ, સરસ પ્રબંધ રચેસિ. ૨

**અંત** – શ્રી **તપગચ્છનો** રાજીઓ, **વિજયસેન** સૂરિંદ,
**વિજયદેવ** સૂરીસરૂ, **વિજયસિંહ** મુનિચંદ. ૨૭૨
કોવિદ **કનકવિજય** તણાં, પ્રણમી પદઅરવિંદ,
ગણિ **ગુણવિજય** ભણિ મુદા, પામીયે પરમાનંદ. ૨૭૩
ગિરૂઆ ગ્રંથ નિહાળતાં, દીઠો જિમ સંબંધ,
રાસ રચ્યઉ એ રંગભરિ, બંધુ રચઉ બંધ. ૨૭૪
સંવત **સોલ સિત્યાસીઈ**, આસો મહીંનઈ એહ,
નવ દિવસે રચના કરી, **ડીસઇ** આંણી નેહ. ૨૭૫
નર હુંસી હરના ધણી, સબલ દિવનો દીજેહ,
ભણો ગણો સહુ સાંભલો, તોષ ધરીનઈ તેહ. ૨૭૬

—ઇતિ શ્રી કાશીદેશાધીશ શ્રી જયચંદ્ર રાસ.

(૧) પ્ર.કા.ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૪).]

**(૧૬૦૯) + કોચર વ્યવહારી રાસ** ર.સં.૧૬૮૩(૭) આસો વ.૯ ડીસામાં

**આદિ** – પંડિત **કનકવિજય** તણા, પ્રેમિં પ્રણમી પાય,
કવિ **ગુણવિજય** કહઈ મુદા, મુઝનિ હરખ ન માય. ૧
ઊલટ અતિઘણો ઉપનઉ, સુણયો સહુ નરનારિ,
રાસ રચઉં **કોચર** તણઉ, કરૂણાનઈં અધિકારી. ૨
વિશ્વાનંદી બ્રહ્મધૂ, કવિજન કેરી માય,
બ્રહ્માણી વાગીસરી, નવરંગી નિરમાય. ૩
ચંદકિરણ પરિં ચાહીઈં, અદ્‌ભુત ઉજ્જલ અંગ,
જાયઉ જેહનઈં હંસ ભલ, વાહન વિમલ વિહંગ. ૪
તે **સરસતિ** સમરી કરી, સદગુરૂનઇ આધારિ,
ગુણ ગાઉં **કોચર** તણા, કીધી જેણ અમારિ. ૫
**તપગચ્છ**પતિ **ગૌતમ** અવતાર, **સુમતિસાધુ** શુભમતિદાતાર,
વાસન ગુણમણિ કેરઉં હાટ, નૃપતિ નમઈ ચઉપનમઇ પાટિ. ૬

**અંત** – ધન્યાસી.

શ્રી **તપ**ગચ્છનાયક ગુરૂગિરૂઆ, **વિજયસેન** ગણધાર રે,
સા **હકમાનંદન** મનમોહન, મુનિજનનો આધાર રે. ૧૧૮
તાસ વિનેય વિબુધકુલમંડન, **કનકવિજય** કવિરાય રે,
જસ અભિધાનિ જાગઈ શુભમતિ, દુર્મતિ દુરિત પલાઇ રે. ૧૧૯
તસ પદપંકજ-મધુકર સરિષો, લહી **સરસતિ** સુપસાય રે,
ઇમ **ગુણવિજય** સુકવિ મનહરષિં, **કોચર**ના ગુણ ગાય રે. ૧૨૦
સંવત **સોલ સિત્યાસી** વરષે, **ડીસાનયર** મઝારિ રે,
આસો વદિ નુંમિ એ નિરૂપમ, કીધઉ રાસ ઉદાર રે. ૧૨૧
ભણિઈ ગણિઇ ભાવ ધરીનઇ, અતિ રૂડો એ રાસ રે,
પાતકવૃંદ પુરાતન વિઘટઇ, પુણ્યપ્રકાસ રે. ૧૨૨
ઉત્તમ ગુણ ગાતા રંગિ, રસના પાવન થાય રે,
શુભ ભાવન આવઈ મન માંહિં, વિઘન વિલય સવિ જાઇ રે. ૧૨૩
મંગલમાલા લચ્છિ વિસાલા, લહીઇ લીલાભોગ રે,
ઇષ્ટ મિલઈ વલી ફલઈ મનોરથ, સિદ્ધિ સકલ સંયોગ રે. ૧૨૪

(૧) પ્ર.કા.ભં. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૪).]

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ ભા.૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧૯–૨૧, ભા.૩ પૃ.૧૦૦૧–૦૩. આ કવિને નામે પહેલાં મૂકેલ 'વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ સઝાય' પછીથી વિદ્યાવિજયશિષ્ય ગુણવિજય (અહીં નં.૬૬૧)ને નામે ફેરવેલ છે.]

**૭૨૪. રાજસિંહ** (ખ. નયરંગ વાચક–વિમલવિનયશિ.)

**(૧૬૧૦) વિદ્યાવિલાસ રાસ** અથવા **વિનયચટ રાસ** ર.સં.૧૬૭૯ વૈશાખ ચંપાવતીમાં

**આદિ** – શ્રી જિનવર મુખવાસિની, પ્રણમું **સરસતિ** માય,
કવિયણ વયણ સમુચ્ચરઇ, તે **સારદ** સુપસાઇ. ૧
પ્રણમું **ગૌતમ** પ્રમુખ વલિ, ગણધર ગુણહ નિવાસ,
સમરંતાં ગુણ જેહના, પૂગે સગલી આસ. ૨
વલિ પ્રણમું સહગુરૂચરણ, ન્યાંનદીપ જિણ દીધ,
અન્યાનતિમિર દૂરેં ગાયા, સકલ મનોરથ સીધ. ૩
દાનપુણ્યફલ ગાઇયઇ, દાને સિવસુખ જોઇ,
દાનેં માનેં મહિપતી, દાને દેવ વસિ હોઇ. ૪
**વિદ્યાવિલાસ** નૃપ પામીયા, દાનેં સુખ સનમાંન,
ચરિત કહું હિવ તેહનો, સુણિજ્યો ભવિક સુજાન. ૫

**અંત** – ઢાલ

દાનધરમ ગુણ દાખીયો રે, **વિદ્યાવિલાસ** નરિંદ, ધરમગુણ ગાઇયે રે,
ઈણ પરિ જે જિનધર્મ ધરે એ, તે લહે સુખઆણંદ. ધ. ૧
શ્રી **ખરતરગચ્છે** દિનમણી એ, વિજયમાન ગચ્છરાય, ધ.
શ્રી **જિનરાજસૂરિ** રાજીયો એ, દરસણ દુરિત પલાય ધ. ૨
સંવત **સોલ ગુણયાસીયઇ,** માસ વૈશાખ સુહાઈ, ધ.
નયરિ **ચંપાવતિ** જાણીયે રે, **સંતીસર** સુપસાય, ધ. ૩
વાચનાચારિજ જગિ જયો રે, શ્રી **નયરંગ** જતીસ, ધ.
વાચકવર ગુણ-આગલો એ, શ્રી **વિમલવિનય** તસુ સીસ, ધ. ૪
તાસ સીસ રંગે કહી એ, **રાજસિંહ** આણંદ, ધ.
**વિદ્યાવિલાસ** નૃપ ગાઇયો એ, દાન અધિક સુખકંદ, ધ. ૫
એ સંઘ સુહામણો એ, સુણત ભણત દુખ દૂરિ, ધ.
મનવંછિત સોહિલા ફલે એ, લહીયૈ સુખ ભરપૂર, ધ. ૬

(૧) મહો. પુણ્યકલસગણિ શિ. ઉ. જયરંગગણિ શિ. વાચનાચાર્ય

**તિલકચંદ્રગણિ** શિ. **જ્ઞાનરાજેન** લિ. **જઝૂ** નગરે. પ.સં.૭-૧૭, વિ.ને. ભં.-નં.૪૬૦૪. (૨) વા. **ચારિત્રચંદ્રજીગણિ** શિ. **સુમતિશીલ** લિ. ઈશાલી મધ્યે. પ.સં.૧૬-૧૪, વિ.ને.ભં. નં.૪૬૦૫. (૩) સં.૧૭૩૫ અ.શુ.૩ **જેસલમેર** મધ્યે **રઘુનાથ** લિ. પ.સં.૮, દાન. પો.૧૩ નં.૨૩૬.

**(૧૬૧૧) આરામશોભા ચોપાઈ** ૨૭ ઢાળ ર.સં.૧૬૮૭ જેઠ શુ.૯ બાહડમેરમાં

**આદિ** – સકલ કલા ગુણ આગલા, **આદીસ્વર** અરિહંત,
**નાભિરાય** કુલસેહરૂ, પ્રણમૂં શ્રી ભગવંત. ૧
**શાંતિનાથ** જિન સોળમુ, બાવીસમુ જિણ **નેમિ**,
**પાર્શ્વ વીર** જિન વિમલ ગુણ, નમતાં લહીએ ષેમ. ૨

**અંત** – ઢાલ ૨૭ વંસી વાજઇ વેણ એહની.
સંવત **સોલહ સત્યાસીઈ** હો. જેઠ માષ સુષવાસ ધ.
ધવલી નુંમિ દીનઇ ભલઇ, હાં. દિ. કવિઉ **પૂજાફલ** ષાસ. ધ. ૫
**બાહડમેર** નિત ગહગહઈ નિ. શ્રી **સુમતિનાથ** જિણરાઇ ધ.
તસ પ્રસાદિ મઈ રચ્યું હાં એ. શ્રી સંઘનઇ સુષદાઇ ધ. ૬
શ્રી **ષરતરગચ્છ** રાજીઉ હાં રા. શ્રી **જિનરાજ** સૂરીંદ
વિજયમાન શ્રી પૂજ્યજી શ્રી. એહ રચ્યુ સુષકંદ. ધ. ૭
**જિનભદ્રસૂરિ** સાષા વડી શા. વાચક શ્રી **નયરંગ** ધ.
તાસ સીસ વાચકવરૂ, શ્રી **વિમલવિનય** અતિચંગ. ધ. ૮
તાસ સીસ હરષિંઈ ભણઈ હાં **રાજસંઘ** આણંદ ધ.
એહ સંબંધ સોહામણું હાં શુ. વાચ્યમાન ચિરનંદ ધ. ૯
જે ગાવઈ ભાવઈ ભલઈ, ભણિ જે ચિત સુહાઈ ધ.
તિહાં ઘરિ સુખસંપતિ ઘણી, સં. દિનદિન અધિક દિષાઇ. ધ. ૧૦

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૫૫૧, **વિમલેન** લિ. પ.સં.૧૬-૧૬, વી.પા.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૪૬-૪૭, ભા.૩ પૃ.૧૦૩૪-૩૫.]

## ૭૨૫. લલિતકીર્તિ (ખ. કીર્તિરત્ન–હર્ષવિશાલ–હર્ષધર્મ–વિનયરંગ–લબ્ધિકલ્લોલશિ.)

જિનરાજસૂરિના વારામાં.

**(૧૬૧૨) અગડદત્ત મુનિ રાસ** ૩૯૬ કડી ર.સં.૧૬૭૯ જેઠ શુ.૧૫ રવિ ભુજમાં

**આદિ** – દૂહા.

**નાભિ** મહીપતિ સિરિતિલઉ, **આદીસર** અરિહંત
મન વચનઇ કાયા કરી, પણમી શ્રી ભગવંત. ૧
વચન સુધારસ વરસતી, **સરસતી** પ્રણમી પાય,
**કાલિદાસ**નઈં તઈં કીયઉ, મૂરષથી કવિરાય. ૨
હિતકારણ માતાપિતા, વલિ વિશેષ ગુરૂરાજ
એ તીનેઇ પ્રણમું સદા, સારઇ વંછિત કાજ. ૩
શ્રી **ગૌતમ** ગણધર પ્રમુખ, નિજ તીરથ સિણગાર
સેવકનઇ સાંનિધિ કરઇ, એ મોટઉ ઉપકાર. ૪
દ્રવ્યભાવ નિદ્રા તજી, જિણ જીતઉ પરમાદ,
**અગડદત્ત** ગુણ ગાવતાં, નાંષિ દીયઉ વિષવાદ. ૫
સાધુ તણા ગુણ ગાવતાં, રસના હોઇ પવિત્ર
નવનિધિ રિધિસિધિ સંપઇ, કથણકારિયા પુત્ર. ૬
ભારડ પંખીની પરઇ, જે વિચરઇ અણગાર,
**અગડદત્ત** રિષિની પરઇ, લહિસ્યઇ સુખ અપાર. ૭
રસિક તણા મન રંજીયઈ, સુણતાં એહ સંબંધ
ચતુરાઈ વાધઇ અધિક, ટલઈ કરમનઉ બંધ. ૮
સાહસીક સિરિસેહરઉ, જસુ મોટા અવદાત,
એકમણા થઇ સાંભલઉ, **અગડદત્તની** વાત. ૯

**અંત** – સંવત **સોલ ઇગણાસી વરછરઇ** રે શ્રી ભુજનયર મઝારિ
જેઠ સુદિ પુનમ રલિયામણી રે દિનકર મોટો વાર
શ્રી **ષરતરગચ્છ**નાયક દીપતો રે શ્રી **જિનરાજ** સુરીંદ. ૧૨ ઇમ.
તેહનઈ રાજઇ ઇણિ મુનિવર તણા રે ગુણ ગાયા આણંદ. ૧૩ ઇમ.
સકલ આચારજ માહિ દીપતો રે **કીરતિરતન** સૂરીશ,
જેહની સાષા ગચ્છ માહિ ગહગહઈ રે પૂરઇ મનહ જગીશ. ૧૪ ઇમ.
**હરષવિશાલ** સુવાચક તેહનઈ રે પાટઇ ઉગ્યો ભાણ,
**હરષધરમ** વાચક વલિ તસુ તણા રે **સાધુમંદિર** ગુણજાણ. ૧૫ ઇમ.
તેહનો સીસ વિનયગુણઆગલો રે **વિમલરંગ** મુનિ તાસ.
**લબ્ધિકલ્લોલ**ગણિ વાચક તે સોભતા રે તાસ સીસ ઉલાસ. ૧૬ ઇમ.
ઇમ **લલિતકીરતિ** કહઇ ભવિયણ સાંભલો રે સાધુ તણા ગુણ ગાઇ,
રસના કીધ પવિત્ર મઇ આપણી રે **લબ્ધિકલ્લોલ** સુપસાય. ૧૭ ઇમ.
સાંભલતાં ભણતાં ગુણ સાધુના રે, રોમરોમ સુખ થાય,

નિતુ નિતુ રંગ વધામણા રે અવિચલ સંપદ થાય. ૧૮ ઇમ.

(૧) સર્વગાથા ૩૦૩૯ [?] શ્લોકસંખ્યા ૫૦૪૩ [?] લિખિતા પં. ભક્તિવિશાલેન, સાધ્વી કનકમાલા શિ. કીર્ત્તિમાલા વાચનાર્થં. પ.સં. ૧૦-૧૭, જૂની પ્રત, મારી પાસે. (૨) સં.સતરઇ બાવીસા વર્ષે શ્રાવણ શુદિ તેરસિ શુક્રઇ.....લિષ્યતં સેવક કુર્ગસી. વિ.ધ.ભં. (૩) વિમલ. (૪) લિ. ભાદલા મધ્યે પં. ક્ષેમવિમલેન સર્વગાથા ૨૯૭ [?] શ્લોક સં. ૫૪૩ ગ્રંથમાન. પ.ક્ર.પથી ૧૪-૧૩, સી.સુ. દા.૨૪. (૫) ગ્રં.૫૦૪ ગા. ૩૯૬, પ્રત ૧૯મી સદીની, હીરરાજ લિ. પ.સં.૧૧, જિ.ચા. પો.૮૧ નં. ૨૦૪૧. (૬) પ.સં.૧૧, વર્ધ. પો.૨૫. [ડિકેટલૉગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૯-૧૦, ભા.૩ પૃ.૯૯૨.]

**૭૨૬ ક. મેઘરાજ (બ્રહ્મ)** (દિ. સકલકીર્તિ-ભુવનકીર્તિ-જ્ઞાનભૂષણ -વિજયકીર્તિ-શુભચંદ્ર-સુમતિકીર્તિ-ગુણકીર્તિશિ.)

[ગુણકીર્તિશિષ્ય વસ્તુપાલ (નં.૫૯૯)ની ૨.સં.૧૬૫૪ની કૃતિ મળે છે.]

**(૧૬૧૩ ક) કોહલા બારસી** અથવા **શ્રાવણ દ્વાદશી રાસ** લ.સં. ૧૭૫૪ પહેલાં

**આદિ** - વસ્તુ

**વીરજિનવર વીરજિનવર**, પ્રણમું તસ પાય
તીર્થંકર ચઉવીશમો, મુગતિ મુગતિ દાન દાતાર.
તે પદપંકજ મનિ ધરી, સમરવી **સારદા** માય,
શ્રી **સકલકીરતિ** જગિ જાનીયે, ગુરૂ **ભુવનકીરતિ** ભવતાર,
**જ્ઞાનભૂષણ** જ્ઞાનિં દીપતા, **વીજયકીરતિ** સુખકાર. ૨
મિથ્યા મેગલ મોડવા, ઉપનો સિંહ સુજાણ
**શુભચંદ્ર** યતિવર જયો, વાદિ મનાવ્યા આણ. ૩
શ્રી **સુમતિકીરતિ** જસ વિસ્તરેયો, વાણિય વાંછિતદાય,
તસ પટ્ટિં પુહવી પ્રગટિયા, **ગુણકીરતિ** સુભકાય. ૪
તેહ તણા ગુણ મન ધરી, રાસ રચું સકોમાલ
**શ્રાવણ દ્વાદસી** ફલ વરણવું, સુણો સહુ બાલગોપાલ. ૫

**અંત** - દૂહા

બરતફલિં સ્ત્રીલિંગ હણી, રાજ પુહવો સાર
તપજપસંયમ આચરી, સ્વર્ગ પામ્યો અવતાર. ૧

પછિ મધ્યલોક સુખ ભોગવિ, દીક્ષા લેઇ ચંગ,
કરમ સર્વનો ક્ષય કરી, મુગતિરમણી કીયો સંગ. ૨
નરનારી ભાવિં કરી, કરો તે તર્યો વરત અપાર
રાસ સુણો પૂજા કરો, ભાવના ભાવો સાર. ૩
જિનવર સ્વામિયેં જે કહ્યાં, તે વ્રત સઘલાં ચંગ,
ભાવના ભાવૌ એ વ્રત કરી, જિમ પામો સૌખ્ય અભંગ. ૪
શ્રી **સુમતિકીરતિ** ચરણ ચિત્તેં ધરી, બ્રહ્મ **મેઘરાજ** કહિ સાર,
ભવિયણ ભાવિં તમૈ સુણૌ, જિમ પામો શિવપુરી વાસ. ૫

(૧) સંવત ૧૭૫(૪?) વર્ષે પોસ શુદિ ૫ રવૌ લિખિતં **સાદડા** વાસ્તવ્ય **હુંબડ** જ્ઞાતૌ લઘુ શાખાયાં **ભડાગીયા** ગોત્રે સં. શ્રી ૫ **વીરજી સોનાજી**, તદ્‌ભાર્યા ઉભયકુલવિશુદ્ધા સં. **સાંઇબાઈ** તયો પુત્રાશ્ચત્વારઃ પ્ર. પુત્ર સં. **તિલોકચંદ** દ્વિ. પુત્ર **પૃથ્વીરાજ**, તૃ. **ધર્મદાસ** ચ. **માનરાજ**, એતેષાં મધ્યે સં. **માનરાજ** પઠનાર્થં-સ્વયમેવપઠનાર્થં. પ.સં.૬-૧૩, સ.ભ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૯૪-૯૬.]

## ૭૨૬ ખ. શુભવિજય (ત. હીરવિજયસૂરિશિ.)

એમણે 'તર્કભાષા વાર્તિક', 'કાવ્યકલ્પલતામકરંદ', 'સ્વાદ્‌વાદ ભાષા-સૂત્ર', તે પર વૃત્તિ, સેનપ્રશ્નનો સંગ્રહ આદિ ગ્રંથો રચ્યા છે. [સં. ૧૬૬૧થી ૧૬૭૧ સુધીમાં.]

**(૧૬૧૩ ખ) પાંચ બોલનો મિચ્છામી દોકડો બાલા.** [સં.૧૬૫૬ પછી]

**આદિ** – પાતસાહિ શ્રી **અકબ્બર** પ્રતિબોધદાયક ભટ્ટારક સહસ્રનેત્ર ભટ્ટારક શ્રી **હીરવિજય** સૂરીંદ્ર પટ્ટવિભૂષણ ભ. શ્રી **વિજયસેન** સૂરીશ્વર પટ્ટોદય શિખરિ શિખર સહસ્ર વસુ સમાન સંપ્રતિ વિજયમાન ભ. શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીશ ગુરૂભ્યો નમઃ. ભ. શ્રી **હીરવિજય** સૂરીશ્વરિ ઉપાધ્યાય શ્રી **ધર્મસાગર**ગણિનઈ પાંચ બોલનુ મિચ્છામિ દુક્કડ દેવરાવ્યુ તેહ જ પાંચ બોલનુ અર્થ કોઇએક વિપરીત કરઇ છઇ તે માટે તેહ જ **પાંચ** બોલનુ **અર્થ** શાસ્ત્રનઇ અનુસારિં જિમ છઇ તિમ જ લિખીઇ છઇ. યથા. સંવત **૧૬૪૯** વર્ષે પૌષ પૌર્ણમાસ્યાં પુષ્યાર્કે ચ. **અહમ્મદાવાદ** નગરે ઉપાધ્યાય શ્રી **ધર્મસાગર**ગણિભિર્લિખ્યતે.

**અંત** – એ પાંચમો બોલ અત્રમતાનિ પં. **લબ્ધિસાગર**ગણિ મતં, **દર્શન**-

સાગરગણિ મતં, ગ. **ભક્તિસાગર** મતં, ગ. **કુંઅરસાગર** મતં. સાખ્યઃ ઉપાધ્યાય શ્રી **શાંતિચંદ્ર**ગણિ સાખિ, પં. **જ્ઞાનવિમલ**ગણિ સાખિ, પં. **ભાનુવિજય**ગણિ સાખિ, પં. **નયવિમલ**ગણિ સાખિ, પં. **ધનસાર**ગણિ સાખિ, પં. **લીંબા**ગણિ સાખિ, પં. **લાભવિજય**ગણિ સાખિ, પં. **સીહવિમલ**ગણિ સાખિ, પં. **વીપર્ષિ** સાખિ, **અહમ્મદાવાદ**ના સંઘની સાખિ, **સમસ્તપુરા**ના સંઘની સાખિ.

(૧) ઇતિ ભટ્ટારક શ્રી હીરવિજય સૂરીશ્વર દાપિતોપાધ્યાય શ્રી **ધર્મ**-સાગરગણિ દત્ત પંચ જલ્પ મિથ્યાદુષ્કૃતપટ્ટકસ્યાયં બાલાવબોધઃ ભટ્ટારક શ્રી **વિજયદેવસૂરીંદ્ર** નિર્દેશાત્ ભટ્ટારક શ્રી હીરવિજયસૂરિશિષ્ય પંડિત શ્રી **શુભવિજય**ગણિના વિહિતઃ વડાનગરે લિખિત શ્રી જયવિજયગણિના પ્રલ્હાદનપુરે વિજાપુર નં.૫૯૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૧૬–૧૭. ત્યાં આ કૃતિ અજ્ઞાતકર્તૃક તરીકે નોંધાયેલી. પણ અંતભાગ જોતાં શુભવિજય ધર્મસાગરે સં.૧૬૪૯માં આપેલા 'પાંચ બોલના મિચ્છામિ દુક્કડ'ના અર્થો કરનાર જણાય છે. વિજયદેવસૂરિ (સૂરિપદ સં.૧૬૫૬)ની આજ્ઞાથી એ અર્થ થયા છે.]

## ૭૨૭ ક. કેશવવિજય (ત. વિજયદેવસૂરિશિ.)

**(૧૬૧૪ ક) સુદેવચ્છ સાવલિંગા ચોપાઈ** ૩૮૪ કડી ર.સં.૧૬૭૯, મહા વદ ૧૦ સોમ જાલોરમાં

**અંત –** કવી ચતુરાઈ કેલવી, રસિક હેતેં ધરી હેત,
**સદેવછ્છી** વારતા, બાંધી રસીઆ હેત. ૩૭૯
સેહેર **જાલોર** રહીઆ ચોમાસ, રસીક કથા કહી ઘણું ઉલાસ,
**દુદાપુત્ર** મુતો **વિજપાલ**, તસ આગ્રહથી પ્રબંધ રસાલ. ૩૮૦
**સુદા**કથાની તેહને ચાહ જ ઘણી, મનરંજણ તસ કવીયણ ભણી,
ગાહા દુહા ને ગુઢા જેહ, ચોપઈ બંધ તે કીધા એહ. ૩૮૧
**નંદ મુની ષોડસ સંવછરે ૧૬૭૯**, માહા વદિ દશમી સસીવારે,
**તપ**ગછ ગિરૂઆ ગુણભંડાર, નાંમે **વિજેદેવ** સુરી નિરધાર. ૩૮૨
તાસ સેવક મુની પયંપે એમ, **કેશવવિજે** તે ભાખે એમ,
ત્રિયાસંગ જે વાંછે સુજાંણુ, **સુદા**કથા તે ભણજો હિત આણુ. ૩૮૩
ભણતાં ગુણતાં સુણતાં એહ, ચાતુર ચિત્ત હરખસે તેહ,
રસીક નર નીરંગ સિધાત, મુનિ **કેસવ** કહિ જગત્‌વિખ્યાત. ૩૮૪

(૧) સર્વ સંખ્યા ૫૦૦ છે સહી. સં.૧૮૧૫ શ્રાવણ સુદ ૨ સુનરા-(સુંદ્રા) મધ્યે મુ. ભાણચંદ્રેણુ આત્મા અર્થે લષી છે સહીઃ. પ.સં.૧૭-૧૨ અને ૨૧, બે અક્ષરમાં, પાછળથી અક્ષર ઝીણા ને ખીચોખીચ, મ. જૈ.વિ. નં.૩૯૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૮૪-૮૫. ત્યાં કીર્તિવર્ધનની આ નામની કૃતિના પાઠાંતર તરીકે આ ભાગ મુકાયેલો અને તેથી કર્તૃત્વ વિશે સંદેહ-યુક્ત સ્થિતિ રજૂ થયેલી. વસ્તુતઃ આ કેશવવિજયની અલગ કૃતિ છે. જુઓ હવે પછી કીર્તિવર્ધન નં.૭૮૨માં સંપાદકીય નોંધ.]

## ૭૨૭ ખ. અજ્ઞાત

**(૧૬૧૪ ખ) ઉંદર રાસો** ગા.૬૫ સં.૧૬૮૦ પછી (રાજસ્થાનીમાં)

**આદિ** – શુંડાલા **ઉમયાસુતન**, મુખ દંતૂસલમેક,
કહે જિમતૌ તૂઠૈ કહાં, ઉંદર રાસો એક. ૧
સંવત **સોલ અશીયૈ** સમૈ, ઉંદર હૂઆ અનૈક,
મારણ કજિન હૂઈ મિની, હૂઔ ન અહરૂ એક. ૨
ખાધાં ધાંન વખારીયાં, સબલ મચાયૌ સોર,
ઉદ્યમ કીધો ઉંદરે, જાય પૂછૌ **જાલોર**. ૩

**અંત** – **જાધૌ** કહૈ **જોધપુર** જાવો, **મોટિલ** કહૈ એથિકણિ માવૌ,
કવીયણ ન ગયા ત્રીસે કોસે, ઉંદર મરસી બીજૈ ઓસે. ૬૪
ગાલ મ દૌ કવીયણ મુહ છૂટા, ખૂટી આવ્યૈ ઉંદર ખૂટા,
રહિસી અવિચલ **ઉંદર રાસૌ**, તિણરૌ સુણસી લોક તમાસો. ૬૫

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૮૯-૯૦.]

## ૭૨૭ ગ. ગુણસાગર ઉપા. (મલધારગચ્છ હેમસૂરિશિ.)

**(૧૬૧૪ ગ) નેમિચરિત્રમાલા** સિદ્ધપુરમાં લ.સં.૧૬૮૧ પહેલાં

**આદિ** – પહિલું પ્રણમું સિદ્ધ ભગવંત, આઠચ કરમનુ જેણિ કર્યું અંત
અરિહંત આચાર્ય ઉવજ્ઝાય, સાધુ સવ્વેના પ્રણમુ પાય. ૧
ઓમ્ નમો વિશ્વનાથાય જન્મતો બ્રહ્મચારિણે,
કર્મવલ્લિવનચ્છેદે નેમયેડરિષ્ટનેમયે. ૨
સુગુરૂવચન શ્રવણે સાંભલી, પભણિસિ **નેમિચરિત** મનિરૂલિ,
બાવીસમો જિણેસર રાય, નવ ભવ પભણુસિ ધરીય ઉચ્છાહ. ૩

**જંબૂદ્વીપ** દક્ષણ **ભરત** ઠાંમ, તેહ માંહિ **ભ(ચ)દ્રઅચલ**પુર ગ્રામ,
વસિ તિહાં ધન **વિક્રમ ભૂપ**, તસ્સ ઘરણી **ધારણીય** સ્વરૂપ. ૪

**અંત** – શ્રી **મલધાર**ગચ્છ જગિ જિવંતો, તપ ગુણ તણો રે ભંડાર,
શ્રી **હેમસૂરીશ્વર** ગચ્છનાયક, શિષ્ય ઉપાધ્યાય **ગુણસાર ગુણ-સાગર ?**] રે સ્વામી સે. ૩૪
રાતિ અર્ધિ આવી **અંબકાદેવી**, મમ દીધાં પુષ્ફ તે પંચ,
સ્વપ્ન વિચારી તવ મનિ હર્ષિ, **નિમિચરી** કર્યું અતિ સંચ રે સ્વામી સે. ૩૫
**ત્રિષષ્ટચરી** જોઇ ૧ **ચરી પદ્મ**નું ૨ **પ્રષ્ણ વ્યાકરણ** જોએવ ૩,
**આવશ્યક** જોઇ ૪ **વસુદેવચરીત્ર**થી ૫, **નેમચરીમાલ** રચેવ રે સ્વામી સે. ૩૬
પાંચ સુત્રથી લેઇ પદ સંખ્યાતાં, ચરી રચ્યૂ **નેમિ** જિણંદ,
માલા રૂપિ એ સોહિ રૂડઉં, કંઠ ઠવિ હોઇ આણંદ રે સ્વામી સે.૩૭
**નિમિ જિન** તુહ્મ ચરી માલ કરતાં, **આણ** વરાધી જેહ,
મન વચન કાયા મન શુદ્ધિ, મિછાદુકડ તેહ રે સ્વામી સે. ૩૮
દેસ **ગુજર** માંહિ નયર સોહામણૂં, **સિદ્ધપુર**ક્ષેત્ર સુવિચાર,
**નેમિચરીમાલ** કરી મુનિ **ગુણસાગરિ**, તેણિ હવુ જયજયકાર રે સ્વામી સે. ૩૯
જિમ હુઇ નિર્મ્મલી કાય, સેવંતાં દુઃખ સહુ જાય,
વલી પ્રામીઇ સર્વ સુખ થાય રે, સ્વામી સેવુ નિત્ય તુમ પાય. ૪૦

કલસલો.

એહ **નેમિ** જિનવર, **રાજિમતી** વર, બાલ બ્રહ્મચારી કહુ,
તુહ્મો બ્રહ્મચારી, ભક્તિ સારી, કરતિ નિત્ય હું સુખ લહુ. ૪૧
**મલધાર** ગચ્છપતિ **હેમસૂરીસર** શિષ્ય **ગુણસાગર** કહિ,
**નેમિચરીય** ભાવિ, જે આરાધિ, સ્વર્ગ સિધિ સંપત્ય લહિ. ૪૨

(૧) સં.૧૬૮૧ દ્વિ. ચઇત્ર શુદિ ૧૫ સોમે લ. ઋષિ **રામાક માહાવજી** તસ શિ. **ગોવાલ** સઇં પડનાર્થં ગ્રં.૧૫૦૦ નિ માહાજનિ. **વેબર** નં.૧૩૬૩. (આ અંતિમ પ્રશસ્તિ તે ગ્રંથમાં લિથોમાં બ્લોક કરાવી આગળ મૂકેલ છે ત્યાંથી ઉતારી છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૮૨-૮૪. ત્યાં આ કૃતિ આ પૂર્વેના પદ્મસાગરશિષ્ય ગુણસાગર(નં.૭૦૨)ને નામે મૂકેલી અને એવી નોંધ કરેલી કે

"કવિ ગુણસાગર મલધાર ગચ્છપતિ હેમસૂરીશ્વરનો શિષ્ય પોતાને બતાવે છે તેમાં મૂળ મલધારી અભયદેવસૂરિના શિષ્ય અને 'વિશેષાવશ્યક ભાષ્ય'ના કર્તા શ્રી હેમચંદ્રસૂરિના 'નેમિચરિત' પરથી પોતાની આખી કૃતિનો પ્રધાન આધાર હોવાથી તેમને માન આપવા અર્થે, ઉપકાર સ્વીકારવા અર્થે પોતે તેમના શિષ્ય જણાવેલ લાગે છે. બાકી આ ગુણસાગર 'નેમિચરિત'ના રચનાર મલધારી હેમચંદ્રસૂરિ કે જે સિદ્ધરાજ જયસિંહ ને કુમારપાલના સમયમાં થયા તેમના શિષ્ય સંભવે નહિ. આ ગુણસાગર ને 'ઢાલસાગર'ના કર્તા ગુણસાગર બંને એક જણાય છે."

પરંતુ કવિએ પોતાની કૃતિના જે પાંચ આધારો બતાવ્યા છે એમાં હેમચંદ્રસૂરિના 'નેમિચરિત'નો ઉલ્લેખ નથી, પોતાને એ સૂરિ તરીકે નહીં પણ મુનિ કે ઉપાધ્યાય તરીકે ઓળખાવે છે અને સ્પષ્ટ રીતે બે વાર મલધારગચ્છના હેમસૂરિના શિષ્ય કહે છે. આ બધું જોતાં કવિની એ ઓળખસાચી જ માનવી જોઈએ અને મલધારગચ્છના આ હેમસૂરિ અભયદેવ-સૂરિશિષ્ય હેમચંદ્રસૂરિથી જુદા ને મોડા સમયના હોવાનું માનવું જોઈએ.]

## ૭૨૮. વિજયશેખર (આં. સત્યશેખર–વિનયશેખર અને વિવેક-શેખરશિ.)

વિનયશેખર જુઓ નં.૫૪૭.

**(૧૬૧૫) કયવન્ના રાસ** ૧૬ ઢાલ ૩૬૨ કડી ર.સં.૧૬૮૧ જ્યે. રવિ વેરાટપુરમાં

**આદિ –** દૂહા.

**શ્રી આદીસર** સુખકરણ, **શાંતિનાથ** ગુણગેહ,
**નેમિ પાસ વધમાન** જિન, પ્રણમું પંચ સુનેહ. ૧
શ્રી **સારદ** સુપસાઉલે, મુઝ મુખિ વચનવિલાસ,
સાધુકથા કહિવા ભણી, તિણિ વલી અંગ ઉલ્હાસ. ૨
ચ્યારે ધર્મ ધોરિંધર, ચ્યારે મંગલ માલ,
ચ્યારે ચિહૂં ગતિ જઈ હરે, ચ્યાર ધર્મ સુવિસાલ. ૩

*

**કયવન્ના** દાનેં તિસ્યો, કાઢી દેતાં લીક,
તિણિં સુખ પામ્યાં હારીયાં, વલી લહ્યાં સુદીહ. ૮
તાસ ચરિત કહું ચુંપ સ્યું, ચતુર ! સુણો ચિત દેય,
જોર કિસ્યું અગલંચ સ્યું, વેધક લહિસ્યેં જોય. ૯

**અંત** – ઢાલ ૧૬ રાગ ધન્યાસી પાસ જિણંદ જુહારીઈ એ દેશી.

દાણ તણાં ફલ જાણજ્યો, ચતુર સુવેધક પ્રાણી બે,
દેજ્યો ફલ લહિસ્યો ઘણાં, **કયવન્ના** પરિ જાણી બે, દાન તણાં. ૧
શ્રી **અંચલગચ્છ**નો રાજીઓ, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીસા બે,
ચંદની પરિ ચઢતી કલા, ચિર નંદો સુજગીસા બે. ૨
વાચનાચારિજ તસ પખેં, **સત્યશેખર** સુખદાઇ બે,
તસ શિષ્ય પ્રથમ પંડિત પદેં, **વિનયશેખર**ગણિ ભાઇ બે. ૩
લઘુ સહોદર વાચકપદેં, **વિવેકશેખર** ગણિરાયા બે,
દૂખ જાઇ તસ સાનિધેં, પ્રણમું નિતનિત પાયા બે. ૪
**સોલહ સેં એકાસીઇં**, જયેષ્ટ માસ રવિવારે બે,
શ્રી **વૈરાટપુરે** રચી, જ્યોડિ દાન અધિકારે બે. ૫
મૂલ આદર **ખંભાઇતિ**, કૌતિક જાણી કીધો બે,
સાહ સોભાગી **નાગજી**, **ઓસવંશ** પ્રસીદ્ધો બે. ૬
પ્રસિદ્ધ કથા જાણી કરી, છાંડો રખે સુજાણો બે,
લહિંસ્યો રસ વલી વાચતાં, ખપ કીધી બિન્નાણો બે. ૭
સોલમી ઢાલ ધન્યાસીઇં, **વિજયશેખર** મુનિ બોલેં રે,
ભવિક પ્રાણી તુહ્મેં સાંભલો, દાનનેં કોઇ ન તોલેં રે. ૮

(૧) લિ. સં.૧૭૮૧ ફા.સુ.૩ શુક્રવારે **દશરથપુરે** પ.સં.૧૧-૧૬, ઈડર ભં. નં.૧૭૦. (૨) ગા.૩૬૨, પ.સં.૧૫-૧૬, સીમંધર.દા.૨૦ નં.૨૫. (૩) ગા.૩૬૩ સં.૧૭૬૪ શ્રા.૫ પં. **પ્ર**તાપવિમલ લિ. **ખેરાલુ** ગ્રામે. પ.સં.૧૨-૧૯, જશ.સં.

**(૧૬૧૬) સુદર્શન રાસ** ૩૦૫ કડી ર.સં.૧૬૮૧ આસો શુ.

**આદિ** – રાગ કેદારૂ મિશ્ર એકતાલી તાલ, આદિધરમની કરવા એ દેશી

પ્રણમું **રિષભ** જિણંદ એ, ટાલઇ ભવદુહફંદ એ કંદ એ,
સિવ સુખનુ સાચઉ મહી એ
સેવઇ સુરાસુર ઇંદ એ, **મરૂદેવ્યા**નઉ નંદ એ
ચંદ એ **નાભિ**કુલોદધઇ સહી એ. ૧

ત્રૂટક

**નાભિ**કુલોદધિ સહી એ ઉગિઉ બીજ તણો જિસ્યઉ ચંદ
યુગલાધરમ નિવારિઉ જેણઇ સમરતા આણંદ. ૧
જિનમુખ-પંકજ-વાસિની તુમ્હે દેજ્યો અવિરલ વાંણિ

હૂં મૂરખ પણિ કહિવા મંડૂં મોટિમ ધરી વિન્નાણિ. ૨
આગઇ કવિ કીધા ગ્રંથ મોટા પિસી તેણઇ દ્વારિ
જલનિધિ તરવા ત્રાપઇ ઇછઉં પરજલેવા પારઇ. ૩
ચરમસાગરની લહરી લેખઇ ગણુતાં કિમ ગણાઈ
મેરૂશિખર કિમ અંગુલ માનઇ માનવ મિઇ ભણાઇ. ૪
ગરૂડ તણી ગતિ ગગનિ કહી તિણઇ સસક તણી તિહાં તુહઇ
જાણું રખે કોઇ હસિ મુઝનઇ કરવા વાંછું તોહિ. ૫
ચૈત્ર માસ વણુરાઇ માહિ લીંબ કટુક પિણ મીઠઉ
તિમ એ માહરી જોડિ ચતુરનઇ આદરસઈ રસ દીઠઉ. ૬
તસ ગુણ પ્રેરિઉ મુઝનઇ ફિરી ફિરી તિણઇ કહું સીલપ્રબંધ
ચિત્ત કસોટી માંડી જોયું શીલ વિના સવિ ધંધ. ૭
દાન શીલ તપ ભાવના ચ્યારઇ ધરમ ચિહું વિધિ ભાખ્યઉ
શીલ તિહાંકિણિ અધિકુ બોલ્યઇ શ્રી **વધમાનઇ** આખિઉ. ૮
**રામચંદ્ર સીતા** સલહીજિ **દ્રૂપદી રાજીમતી**
શીલપ્રભાવઇ હૂઇ પ્રસિદ્ધિ **નલે**રાણી **દવદંતી.** ૯
બાપડીયા નર શીલ વિન જિ ફૂટરા ફટક **ન**મણીયા
સેઠ **સુદરિસણ** સરિખા શીલઇ ગણતી માહિ ગણીયા. ૧૦
તસ આખાન કહું ભલ ભાવઇ રસિક સુણઉ મન પ્રીતઇ
અતિ વિસ્તરનઇ નીરસ જાણી રખે છાંડઉ સુભ રીતઇ. ૧૧

**અંત** – સાધ **સુદરિસણ** આવીયુ, **પાડલિપુર** મઝારિ રે
વારાયત મુણી તિસ્યઇ, અમરસ ધરિ તિણિ વારિ રે. ૧
સાધશિરોમણિ વંદીઇ.

*

નવનિધિ વાડિ કહી જિણઇ, સીલધરમ આરાહઉ રે,
દુખદાલિદ્ર દૂરિ ટલિ, મણુયજનમ લિઉ લાહુ રે. ૨૦ સા.
શ્રી **અંચલ**ગછિ રાજીઉ, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીંદો રે,
તસ પક્ષિ વાચિક સુંદર, **વિવેકશેખર**ગણિ ચંદો રે. ૨૧ સા.
પ્રથમ શિષ્ય કહિ તેહનુ, **વિનયશેખર** ચિત્ત લાઇ રે
સીલવંત ગુણ ગાઇયા, **ભાવશેખર સખાઇ** રે. ૨૨ સા.
સંવત **સોલ એકાસીઈ**, ઉજલ આસો માસઇ રે
**વિજયશેખર** કહઇ સંઘનઇ, હોજ્યો લીલવિલાસો રે. ૨૩ સા.

(૧) સર્વ ગાથા ૩૦૫, ૫.સં.૭-૧૫, સુંદર પ્રત, મ.જૈ.વિ. નં.૪૬૩. [મુપુગૃહસૂચી.]

**(૧૬૧૭) ચંદ્રલેખા ચોપાઈ** ૩૭૫ કડી ૨.સં.૧૬૮૯ પો.શુ.૧૩ શુક્ર નવાનગર

(૧) ગા.૩૭૫, ૫.સં.૧૮, મુકનજી સં. વિકાનેર.

**(૧૬૧૮) ત્રણ મિત્ર કથા ચોપાઈ** (આત્મપ્રતિબોધ ઉપર) ૨.સં.૧૬૯૨ ભા.વ.૭ રવિ રાજનગરમાં

આદિ– રાગ કેદારઉ ઢાલ પહિલી આદિ ધરમની કરવા એ, સુરસુંદરીના રાસની

શ્રી જિનશાસનસૂંદરૂ, માનસરોવર મનહરૂ
સુખકરૂ ત્રિજગપતી જિનહંસલઉ એ
શ્રી **આદીસર** સુરતરૂ, **મરૂદેવી**સુત બંધરૂ
ગુણકરૂ વંદીજિ હરષઇં ભલઉ એ.

ત્રૂટક

હરષિ ભલઉ જિણિ શ્રીમુખિ દાખિઉ, ધરમ અપૂરવ રીતઇં
કરૂણાસાગર મહિમાઆગર, સોઇ ધરઉ ચિતિ પ્રીતઇં. ૧

અંત – ઢાલ ૮ ધન્યાસી.

**અંચલગચ્છ** ગિરૂઉ ગુણસાગર, રતનકરંડ સમાનજી
ભટ્ટારક શ્રી **કલ્યાણસાગરસૂરિ**, જંગમ યુગપરધાનજી. ૧૭૩
તસ પખિ દીપક વાચક પદધર, **વિવેકશેખર** મુણિંદજી
તસ સીસ પંડિત **વિજયશેખર** કહિ, ધરમ મહિમ આણંદજી. ૧૭૪
**રાજનગર** માંહિં એ કીધઉ, આતમાનઇં પ્રતિબોધજી
સીખ દીધી સારી જે જાણિ, તે જીપિ ક્રમયોધજી. ૧૭૫
**પારિખ પાસવીર** કરેઉ આદર, દેખી લખિઉ અધિકારજી.
ચતુર સુવેધક સુણસિ ભણસિ, ધર્મિઇં નિતિ જયકારજી. ૧૭૬
વરસ **સોલ સઇ બાણૂં** ઉપરિ, ભાદ્રવા વદિ રવિવારજી
સાતમિ તિથિ મૃગસિર નક્ષત્રઈ, રચિઉ પ્રબંધ ઉદારજી. ૧૭૭
મિલસઈ રંગઇ જુહારમિત્રનઈ, ફલસિ મનોરથ તાસજી
**વિજયશેખર** કહિ ધર્મપ્રભાવઈ, હોવિ લીલ વિલાસજી. ૧૭૮

(૧) ૫.સં.૮-૧૩, સુંદર પ્રત, મ.જૈ.વિ. નં.૪૫૯.

**(૧૬૧૯) ચંદરાજા ચોપાઈ** ૯ ખંડ ૨.સં.૧૬૯૪ કા.વ.૧૧ ગુરુ

**આદિ-** ધૂરિ દૂહા

સ્વસ્તિશ્રી સુખદાયની, શ્રી વિદ્યા સુવિખ્યાત,
પ્રણમસિ પરમાનંદ સિઉં, માગું બુદ્ધિ સુવિહાત. ૧
મોહન તનૂ વર મંજરી, મહીયલિ મંગલરૂપ,
સા **શારદ** તૂઠી દીયઇ, કવિતા વાણિ અનૂપ. ૨
પ્રણમૂં ગુરૂ માતાપિતા, જેહથી પામિઓ ન્યાન,
કીડીથી કુંજર કર્યો, વપુએ વધારિઓ વાંન. ૩
શ્રી ગુરૂનઇં સુપસાઉલઈં, ઉપજિ મુઝ સુવિવેક,
ગુણ ગાઉં શ્રી સાધના, સાહિજ દિઉ અતિરેક. ૪
ચઉવીસે જિનવર ચતુર, **આદિનાથ વધમાન,**
પ્રણમીજિઇં ધુરિ એહનઈં, લહીયઈં મુજનું દાન. ૫
દાન સીયલ તપ ભાવના, ચ્યારે ધર્મ પ્રધાન,
તેહ માહિં તપ સલહીયઇ, તપથી મોક્ષ નિદાન. ૬
આદરિઓ તપગુણ જાણિનઇં, રિદ્ધિ લહી સુવિસાલ,
તે શ્રી **ચંદની ચઉપઇ,** ભાખિસિ અતિહિં રસાલ. ૭
નિર્વાણીવારઈં થયઉ, સોહગસુંદર સાર,
તપીયુ તપ અતિ આકરઉ, પુહતઉ ભવનઇં પારિ. ૮
નવ ખંડે એ ચઉપઇ, પ્રસિદ્ધ હુયો તપતેજિ,
ચતુર ભવ્ય સુણઉ આદરઇં, સાવધાન કરી હેજ. ૯

**અંત -** જીરણ ગ્રંથથી ઊધરિઓ, સરસ કથાકલ્લોલ રી માઇ,
પંડિતજન સોધૂં કરઉ, સુજનરંગ જાચુ બોલ માઇ. ૯
**સોલહસઈ ચુરાણુઈ** કાતી, વદિ ગુરૂવારિ રી માઇ,
હસ્ત નક્ષત્ર એકાદશી, પ્રીતિયોગ સુવિચાર રી માઇ. ૧૦
તિણિ દિન ગ્રંથ પૂરણ કરિઓ, સુગુરૂ તણિ આધારિ રી માઇ,
નવ ખંડે એ વિસ્તરઉ, શ્રી **ચંદ ચઉપઇ** સાર રી માઇ. ૧૧
શ્રી **અંચલ**ગછિ રાજીયઉ, પ્રતપિ સૂરિજ તેજિ રી માઇ,
શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીશ્વરૂ, વંદીજઇ મનહેજિ રી માઇ. ૧૨
તસ આજ્ઞાકારી ભલા **પાલીતાણીયા** વંસિ રી માઇ,
**કમલસેખર** વાચક પદઇ સાધુમઇં થયા અવતંસ રી માઇ. ૧૩
તસ શિષ્ય વાચક જાણીઇં, **સત્યશેખર** ગણિચંદ રી માઇ,
શિષ્ય વાચક કલાનિલઉ, **વિવેકસેખર** મુણિંદ રી માઇ. ૧૪

તસ સાનધિથી હૂં લહૂં, કવિજન માંહિ માન રી માઇ,
ગુરૂ વુઠા ગુણિ આગલા, દેવિ મુંઉજનૂં દાન રી માઇ. ૧૫
**ભીનમાલ**થી ઊત્તર દિસઈ, સોલ કોસઇ **મોર** સીમ રી માઇ,
**અજીતનાથ** દેહરાસરઇ, અરીયણુવારણુ ભીમ રી માઇ. ૧૬
સંઘઆદરિ કરિઓ ગ્રંથ ભલઉ, ઢાલિ કરી સુવિસાલ રી માઇ,
મૂલ આદર ગુરૂભાઇનુ **ભાવસેખર**નુ રસાલ રી માઇ. ૧૭
નવમુ ખંડ કહિઉ એણિ પરઇં, રાગ ધન્યાસી અંગ રી માઇ,
**વિજયસેખર** વાચક ભણિ, શ્રી સંઘ વડતઇ રંગિ રી માઇ. ૧૮

(૧) ગા.૪૮૪ [?] સં.૧૬૯૮ પો.વ.૩ શનૌ લિ. મુવિ **વિદ્યાશેખરેણ**. ગા.૪૮૪ [?] ગ્રંથ ૫૦૦૦, પ.સં.૯૪–૧૭ વ.રા. (૨) **અંચલગચ્છે** ભ. કલ્યાણસાગરસૂરિ વિજય રાજ્યે પં. **પ્રેમજીગણિ** શિ. **દેવમૂર્તિ** લિ. સ્વવાચનાર્થં સં.૧૬૯૮ **ભુજ** મધ્યે લિખતં દિન ૪૦ મધ્યે ઋ. દેવજી વાચનાર્થં. પ.સં.૮૪–૧૯, વી.ઉ.ભં. દા.૧૯ પો.૨. (૩) વિક્રમાર્કાત્નગ નાગવાહ જૈવાતૃકે હિ પ્રમિતે સુવર્ષે અક્ષયા તૃતીયા ગુરૂવાસરે ચ દક્ષિણ સુરાષ્ટ્રેષુ **બુર્હાનપુરે** દ્રંગે. પ.સં.૯૬–૧૭, સીમંધર. દા.૨૨ નં.૩. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૬૨૦) ઋષિદત્તાનો રાસ** ૩ ખંડ ૭૭૫ કડી ર.સં.૧૭૦૭ [૧૬૭૭?] વસંત માસ વદ ૯ ભિન્નમાલમાં

**આદિ** – દૂહા

વિમલ વિહંગમ વાહની, સરસ વચન દિઇ માય,
...સામિણિ **સારદા**, સમરૂં ધુરિ ચિત લાય. ૧
નિજ ગુરૂ **ગોયમ** સમવડઇ, પૂજઉં પ્રણમૂં અંગ,
આપઉ સાહિજ અલવિસિઉં, મુખ તંબોલ સુરંગ. ૨
જિનશાંસનમઇ જાગતા, ચ્યારે ધર્મ પ્રધાન,
સીલ ભલઉં તિહાંકણિ સહી, સીલઇ મોક્ષ નિદાન. ૩
સાચી **રિષિદત્તા** સતી, જિણિ પાલિઉં નિજ શીલ,
ભોગ અભંગ અનઇં સુજસ, પામી તે સા લીલ. ૪
ભલી પરઇં તે સાંભલઉં, સતી તણા અવદાત,
ગાતાં હીયડૂં ગહગહઇ, રસના અધિક સોહાત. ૫

**અંત** – સીલઈ સોહિ રી **રિષિ** સીલઈ સોહિ,
પારષિ પુહતી સુરનર જંપિ, એ સમ નારી કોઇ રે. રિષિ.ધ્રૂપદ

*

પુણ્યકથા પ્રાચીન ગ્રંથથી, દેખી રચિઉ અધિકાર,
ન્યૂન અધિક મઇ કહિઉં ઈહાંકણિ, મિચ્છાદુક્કડ સાર રી. ૪ રિષિ
**અંચલ**ગચ્છિ શ્રી **કલ્યાણસાગરસૂરિ**, જસ કીરતિ જગ માંહિ,
તસ પખિ પંડિત **વિવેકશેખર**ગણિ, પ્રણમું નિતિ ઉછાહિ રી. ૫
સંવત **મુનિ સાગર સસિધર**, મનહર માસ વસંત,
મેચક પક્ષઈં નવમી દિનઇં એ, જયેષ્ટાભ કહિઉં તંત રી. ૬ રિષિ.
શ્રી **ભીનમાલ પાસ** પરસાદિઇં, રાસ ચડિઉ પરિમાણઈં,
ઢાલ ઇગ્યારમી ખંડ એ ત્રીજજઉ, **વિજયશેખર** વખાણઇ રી. ૭

(૧) ૩ ખંડ સર્વ શ્લોક સંખ્યા ૭૭૫ મુનિ **પ્રભાસચંદ્રેણ** લ. પ.સં.૧૬-૧૭, મ.જૈ.વિ. નં.૪૪૪. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૬૨૧) જ્ઞાતાસૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૭૬૬, ગ્રં.૧૬૦૦૦, પ.સં.૩૮૧, સેં.લા. નં.૩૦૦૩. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૦૩-૦૯ તથા ૧૬૦૮. 'ઋષિદત્તા રાસ'ના ર.સં.નું અર્થઘટન ૧૭૦૭ કર્યું છે તેમાં સસધર=ચંદ્ર=૧, સાગર=૭, મુનિ =૭ ગણી વચ્ચે શૂન્ય ઉમેરવાનું થાય છે, પણ સસધર=ચંદ્ર=ચંદ્રકલા= ૧૬ ગણીએ તો ૧૬૭૭ થાય.]

## ૭૨૯. તેજપાલ (કડવાગચ્છ)

[સંવરીદીક્ષા સં.૧૬૫૫, અવ. સં.૧૬૮૯.]

**(૧૬૨૨) [+] સીમંધરસ્વામી શોભાતરંગ** ૫ ઉલ્લાસ [ર.સં.૧૬૮૨]

**આદિ** – રાગ ગુડી તાલ અડતાલુ ઋષભ અજિત સંભવ જિનો એ ઢાલ.
શ્રી જૈનેંદ્ર દિવાકરા અરિહા ત્રિભોવનચંદા રે,
અડ મહા પાડિહેર જે તેણિ જુત્તા સુખકંદા રે
ત્રૂટક
સુખકંદા કનક કેતકી કાંતિ કદલી કોમલા,
મનુષો અવતાર માનૂં પવિત્ર કારણિ ભૂતલા.
અષ્ટકમ્મ નિમુંક્ત સિદ્ધા આઇરિયા જગિ સોહીઇ.
અડ ગણિ સંપદા જુત્તા આચાર શ્રુત તનુ મોહીઇ. ૧

**અંત** – તોરી વદનશોભા મંડપિ મોરૂ મનભાવનવેલિ,
ઘન શામ સ્યૂં જિમ વીજલી ઝલકંતિ કરતી ગેલિ. ૪

કોટિ સૂરિય જોતિ અધિકી, તુઝ વદન દેતી હેલિ.
તેજપુંજ વિરાજતી **સેવક** હૂં રંગરેલિ. ૫

(૧) પાંચ ઉલ્લાસ, પ.સં.૨૬-૧૧, વિમલગચ્છ ભં. વિજાપુર દા.૧.

[પ્રકાશિત : ૧. સિદ્ધચક્ર. ૨. સંપા. અક્ષયસાગરજી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૫૮૪-૮૫. ત્યાં આ કૃતિ 'સેવક' નામછાપને કારણે ગુણનિધાનસૂરિશિષ્ય સેવકને નામે મૂકેલી છે, જે હકીકતનો ઉપર મુજબ સુધારો અગરચન્દ નાહટા (જૈન સત્યપ્રકાશ, પુ.૧૭ અં. ૮-૯, પૃ.૧૫૯) કરે છે. છપાયેલી કૃતિ જોવા મળી નથી.]

**૭૩૦. રાયચંદ** (પદ્મસાગર-ગુણસાગરશિ.)

**(૧૬૨૩) વિજયશેઠવિજયાસતી રાસ** ર.સં.૧૬૮૨ કા.શુ.૫ ગુરુ સોપરગઢમાં

**અંત** – સંવત **સોલ બયાસીયઇ** કાતી સુદિ પંચમિ ગુરૂવાર તઓ,
શ્રી **સોપરગઢ**મઇં ભલઉ રાસ રચ્યો મન હર્ષ અપાર તઉ. ધ. ૮૮

કલસ.

મન હર્ષ આણી સરસ બાણી સીલ એમ વષાણીયો,
બહુ પાપ શઠા ગયા નાઠા પુન્ય પોતઈ આણીયો
શ્રી **પદ્મસાગર** પાટિ પ્રતપઈ શ્રી **ગુણસાગર** પ્રભુ સદા
**રાયચંદ** મુનિ તસુ પાય પ્રણમી રચ્યો પકૃત ધરિ મુદા.

(૧) વિ.ધ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧૪.]

**૭૩૧. નારાયણ** (રત્નસિંહગણિ-ચાવા(ચાચા)-સમરચંદશિ.)

**(૧૬૨૪) નલદમયંતી રાસ** ૩૧૫ કડી ર.સં.૧૬૮૨ પો.શુ.૧૧ ગુરુ ખારવારે ગામે

**અંત** – સંવત **સોલ બીહાસિયા** વરષે, પોષ શુદિ એકાદશી,
ગુરૂવાર કૃતિકા તણઇ જોગઇ, કીધઉ જીમ ઉલ્લસી.
શ્રી **રત્નસિંહ**ગણી ગચ્છનાયક, **નેમિજિન** જિનસ્વામી એ,
તાસ પ્રસાદે રાસ રચિઉ, **ખારવારઈ** ગ્રામિ એ.
દેવ જિનવર સાધુ સહગુરૂ, દયાધર્મ આરાધિઇ,
વૈરાગી **નારાયણ** જંપઇ, મુગતિમારગ સાધિઇ. ૩૧૫

(૧) પ્રથમ પત્ર નથી, અમર. (સિનોર) ભં.

**(૧૬૨૫) અંતરંગ રાસ** ર.સં.૧૬૮૩

(૧) લીં.ભં.

(૧૬૨૬) **અયમત્તાકુમાર રાસ** ૨૧ ઢાલ ૧૩૫ કડી ર.સં.૧૬૮૩ પોષ વદિ બુધ કલ્પવલ્લીમાં

આદિ – રાગ અસાઉરી.

**વીર** જિણંદ નમૂં સદા સુખસંપત્તિકારી
શ્રી જિનવાણી **શારદા** નિજ મનિ સંભારી. ૧
ગચ્છનાયક ગણી **રતનસીંહ** તસ ગુણ બલિહારી,
**નેમ રાજિમતી** નામા લઈ સોહે બંભચારી. ૨
લઘુ-વય સંયમ આદરી, જેણે કીર્ત્તિ વિસ્તારી
પ્રાતુ સમય નિત વંદીએ શુભગુણભંડારી. ૩
**અમરચંદ** મુનીશ્વરૂ, ગુરૂ **પરઉપગારી**
ચરિત્ર રચૂં હું તેહનું ચરણે ચિત્ત ધારી. ૪
આઠમે અંગે કેવલી ભાષે સુવિચારી
કુમરે **અઇમત્તુ** ગાયસુ સુણજ્યો નરનારી. ૫

અંત – કલશ.

અરિહંતવાણી હૃદય આણી પૂરી ઇતિ નિજ આસ એ
શ્રી **રતનસીંહ**ગણિ ગચ્છનાયક પાય પ્રણમી તાસ એ. ૧૩૩
સંવત **સોલ ત્રિહાસીઆ** વર્ષે બુધિ વદિ પોસ માસ એ
**કલ્પવલ્લી** માંહિ રંગે રચ્યો સુંદર રાસ એ. ૧૩૪
**ચાવા** ઋષિ શિષ્ય **સમરચંદ** મુનિ વિમલ ગુણ આવાસ એ
તસ શિષ્ય મુનિ **નારાયણ** જંપે ધરી મનિ ઉલ્હાસ એ. ૧૩૫

(૧) પ.સં.૮-૧૧, લીં.ભં. (૨) માણેક ભં. (૩) ઋ. **વિજજી** શિ. ઋ. **માધવજી** શિ. લિ. મુનિ દેવાખ્યેન સા **જેના** ભાર્યા બાઇ **જીરા** પુત્રી બાઇ **ચોથી** પઠનાર્થં. પ.સં.૮-૧૧, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૪૧. [લીંહસૂચી.]

(૧૬૨૭) **કુંડરિક પુંડરિક રાસ** ૨૧ ઢાળ ર.સં.૧૬૮૩

આદિ – સારંગ.

શ્રી **જિન**વયણ આરાધીઇ, આણી હરષ અપારો રે,
**ત્રિસલા**સુત નામઇં સદા, લહીઇ ગ્નાન ઉદારો રે. શ્રી. ૧
શ્રી **રતનસાગર** ગચ્છપતિ, ઉપમ **નેમ**કુમારો રે,
પ્રાતુ સમય પ્રેમઇં નમું, છકાય આધારો રે. શ્રી. ૨
શાસનમંડન શુભમતી, **સમરચંદ** અણગારો રે,

ચરણકમલ તસ વંદીઇ, સંયમસુખદાતારો રે. શ્રી. ૩
તાસ પ્રસાદઇં વર્ણવું, ભાવિ સુણુ નરનાર્યો રે,
એમ પયંપઈ **વીરજી,** છઠા અંગ મઝાર્યો રે. શ્રી. ૪
એ અધ્યયન સોહામણું, એક અધિક અઢારો રે,
શ્રી **સોહમ** **જંબૂ** પ્રતિઇં, અર્થ સુણાવઇ સારો રે. શ્રી. ૫

**અંત** – શ્રી **જ્ઞાતાધર્મ** કથાંગ માંહિ, ઇમ ભાષીઉ જગનાહ,
એ ઢાલ કહી એકવીસમી મનસુધિઇં રે ભણતાં બહુ લાહ કિ. ૩૩

**કલસલુ.**

શ્રી **રત્નસિંહગણિ** સુગુણસાગર વંદીઇ સુવિચાર એ,
તાસ સેવક પ્રૌઢ જસધર શ્રી **આચા** અણગાર એ. ૩૪
તસ શિષ્ય સુંદર **સમરચંદ** મુનિ, ચરણકમલ ગુણધાર એ,
તસ શિષ્ય મુનિ **નારાયણ** જંપઇ, ધરી હરષ અપાર એ. ૩૫

(૧) પ.સં.૫-૧૭, હા.ભં. દા.૮૦ નં.૯.

**(૧૬૨૮) ૧૮ નાત્રાં સઝાય** ૩૮ કડી

**આદિ** – વંદું શ્રી જિન સુખદાતાર, **ત્રિસલાનંદન** જગદાધાર,
સુણિ રે ભવીયાં કર્મ વિચાર, મત કોઇ સંચો કર્મ્મભંડાર સુણિ રે. ૧
અષ્ટાદશ સગપણ અધિકાર, કહિવા મુઝ મનિ મોદ અપાર.

**અંત** – અનંત સુખ શું પ્રેમ આણી સેવીઈ જિનદેવ એ,
દયાધર્મ ગુરૂ સાધ કેરી કીજીઈ નિત સેવ એ,
**સમરચંદ** ઋષિરાય જસધર તાસ પાય નમેવ એ,
મુનિ **નારાયણ** વદિ રંગઇ સાધૂવયણ સુણેવ એ. ૩૮

(૧) સં.૧૭૫૨ પ્ર.આ. શુદિ ૧૧ બુધે. પ.સં.૨-૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૭૩.

**(૧૬૨૯) શ્રેણિક રાસ** ૨ ખંડ

**આદિ** – પરમ પુરૂષ પ્રણમું સદા, શ્રી **મહાવીર** જિણંદ,
**ત્રિશલાનંદન** જગગુરૂ **સીદ્ધારથ** કુલિ ચંદ. ૧
ષટ કલ્યાણિક જેહનાં સુણતાં પાતિક જાય,
વર્ણવતાં ધી વિસ્તરઇ મનવંછિત સુખ થાય. ૨
આષાઢી શુદિ છઠિ દિને હસ્તોતરા નક્ષત્ર,
**પુંડરીદા** વિમાનથી સુરવર પુજ્ય પવિત્ર. ૩
**દેવાનંદ** માહણી તરત ઉયરઈ અવતાર,

લીધું ચમર જિનેશરઇં સુપન લહ્યાં દસ ચ્યાર. ૪
ઇંદ્રાદેસઇં દેવતા **હરણેગમેસી** નામિ,
આસો વદિ તેરસિ દિને કરસંપુટ ગ્રહી સ્વામિ. ૫
**ત્રિસલા**કુખઇં જિન ઠવ્યા પુહુતી સયલ જગીસ,
ચૈત્ર શુદ્ધિ તેરશિ દિને જનમ્યા શ્રી જગદીસ. ૬
માગશિર વદિ દસમી તણુઇ, દિવસિઇં શ્રી **મહાવીર**;
એકાકી સંયમ લીઉ મેરૂ તણી પરિ ધીર. ૭
વૈશાકી શુદ્દિ દસમી દિનિ પામ્યા કેવલજ્ઞાન,
સમવસરણ સુરવર રચ્યઉં બઈઠા શ્રી **વર્દ્ધમાન.** ૮
કાત્તિ વદિ પક્ષિ જાંણીઇ અમાવાશા અભિરામ,
સ્વાતિ તણિઇ યોગઇં પ્રભુ પામ્યા અવિચલ ઠાંમ. ૯
સો પરમેશ્વરનું સદા પ્રાતુ સમય અભિધાન,
જપતાં પાતિક પરજલિ, વાધઇ મહિમાવાંન. ૧૦
તારણનૌકા ભવદધિ ભવિક પ્રતિઇં ભગવંતિ,
ક્ષાયક સમકિત આપીઉં, જે દિઈ સુખ અનંત. ૧૧
અનંતાનુબંધી કહ્યા ચ્યારઇ જેહ કષાય,
મૂળ થકી એ ટાલવા ઇમ ભાષિ જિનરાય. ૧૨
સમકિત મિશ્રજ મોહની મિથ્યા મોહની જેહ,
સાત ક્ષાયકી જે કરઇ, ક્ષાયક સમકિત તેહ. ૧૩
એ ક્ષાયક સમકીતથી શ્રી **શ્રેણિક** ભૂપાલ,
તીર્થંકર પદ પાંમસઈ, લહિસિ સુખ વિશાળ. ૧૪
**પદ્મનાભ** ઇતિ જેહનું હોસિઈ નામ ઉદાર.
અનાગત ચુવીસીઇં પ્રથમ જિણેસર સાર. ૧૫

ચુપઇ રાગ ગુડી.

પ્રથમ જિણેસર **શ્રેણિક** સાર, હોસઈ **ભરતક્ષેત્ર** મઝારિ
તેહ તણું છઈ ચરિત્ર રસાલ ભણતાં સુણતાં મંગલમાલ. ૧૬
કહિસિ કવિતા ગ્રંથાધારિ, કિંચિત નિજમતિથી વિસ્તારિ,
તે અધિકાર અછઈ જૂજૂઆ, આગઇ કવિજન મોટા હુઆ. ૧૭
તેણે રચ્યા છઇ ભલા પ્રબંધ, **શ્રેણિક** રાય તણા સમંધ,
તુહિ મુઝ મતિ હુઉ કોડ, શ્રોતા કોઇ મ દેયો ખોડિ. ૧૮
ચુહુટઇ વેચાઇ સુખડી, જે લિઇ તસ ભાજઇ ભૂખડી,

તિમ જેણુઈ **શ્રેણિક**નૃપ તણાં, રચ્યાં ચરિત્ર અતિ સોહામણાં. ૧૯
તેણે પુન્ય ભર્યા ભંડાર, મુઝનઇ પણ છઈ મોદ અપાર,
કોઇક શ્રોતા કહિસિઇ અશું, એહ કથાનું કારિજ કશું. ૨૦
પણિ તે જોયો હૃદય વિચારિ, ષટ દર્શનનાં શાસ્ત્ર ઉદાર,
સઘલિ નિજ મતિનઇ અનુસારિ, કથા કેલવી કહિવિ સારી. ૨૧
ધર્મકથા સુણતાં સુખ હોય, મનસુદ્ધિઈં કવિ ભાખે સોય,
આદિઅંત સુણસઇ જે એહ, ભાવ ભેદ સર્વ લહિસિ તેહ. ૨૨

*

રાગ ધન્યાસી–વિરાગી ધનિધનિ રતનમુણિંદ એ ઢાલ.

શુભમતી સંજતી **રત્નસીંહ** ગચ્છપતિ રતિપતિ વશિ કીયો હેવ,
ભવિકજણરંજણ દુર્મતિગંજણ વંદણ યોગ્ય નરદેવ વિ. ૬૨
તાસ પદદ્રયહ સમુહ ગુણનિર્મલા વંદતાં પાતિક જાય,
ગ્રહગણ નક્ષત્ર પરિવારિ જિમ ઉડુપતિ સોહએ તિમ ગણિરાય.
વિ. ૮૬૩
સાસનસોહકર **સમરચંદ** મુનિવરા ધર્મધોરંધરા ધીર,
અતિહિ ઉદાર સહિકાર ગુણ તેહને નિતિ રમઈ કવિમનકીર વિ.૮૬૪
તાસ શિષ્ય ઋષિ **નારાયણ** હરખે ઇમ ભણઈ વચન રસાલ,
જેહ ભાવિઇં ભણઈ મોદ આણી સુણઈ, તેહનઈ મંગલમાલ વિ. ૮૬૫
ખંડ પહિલા તણી રંગ આણી ભણી, ઉગણચ્યાલીસમી ઢાલ,
દ્વિતીય ખંડઈ ચેલ્લણા તણી ભાખશું સરસ કથા સુવિશાલ. વિ. ૮૬૬

ચુપઈ.

શ્રેણિક અભયકુમાર ચરિત્ર, ભણતાં સુણતાં અતિહિ પવિત્ર,
મુનિ **નારાયણ** કહિ શુભ વાણિ, પ્રથમ સંપૂર્ણ જાણિ. ૮૬૭
—ઇતિ શ્રી શ્રેણિકકુમાર ચરિત્રે પ્રથમ ખંડ સમાપ્ત.

દૂહા.

શ્રી જિનનાયક ભાવ શું વંદુ હું જગદાધાર.
**વર્દ્ધમાન** સ્વામી જયુ સેવકજનહિતકાર. ૧
ગચ્છનાયક ગુણઆગલા **રતનાગર** ગણિરાજ,
યમલકમલપદ તેહના પ્રણમું પ્રેમઈ આજ. ૨
શ્રી શ્રેણિક મહિપતિની કથાનઇ વિષઇ સાર,
દ્વિતીય ખંડ રચુ હવઇ સદ્‌ગુરૂનઇ આધારિ. ૩

**સમરચંદ** ઋષિ નિતિ નમું સંયમ સુખદાતાર,
તાસ પ્રસાદઈ વર્ણવું સરસ કથા સુવિચાર. ૪

અંત - પ૮મી ઢાલ.

અઠાવનમી ઢાલ સુંદર, રાગ ધન્યાસી સાર.
ભણુ ગુણુ સહૂ સાંભલુ, તિન પુગઈ રે ભલુ ધર્મચકાર કિ ધન્ય. ૩૭
**રત્નાગર** ઋષિરાય સુંદર ભુવનભુષણુ સ્વામિ,
યુગપ્રધાન જગિ દીપતા, સુષ લહીઇ રે સહિ ગુરજનિ નામઈ. ૩૮
**નેમ** યદુપતિ જામલિ દુષ્કર મહાવ્રત ધાટ,
શ્રી સદ્ગુરૂ સુપસાઉલિઈ, મિ રચીઉ રે ષંડ બીજુ સાર રિ. ૩૯
સાસનસોહકર **સમરચંદ** મુનીવરા, ધર્મધોરંધર ધીર,
અતિ ઉદાર સહિક ગુણ તેહને નિતિનિતિ રમઇ કત્રીમનક્ષીર. ૪૦
તસ શિષ્ય **ઋષિ નારાયણ** હરષ સુ, ઇમ ભણિ વચન રસાલ,
જેહ ભાવિ ભણુઈ મોદ આણી, તેહનઇ મંગલમાલ. ૪૧

(૧) ઇતિ શ્રેણિક ખંડ બીજઉ સં. પઠનાર્થં **શ્રી**માલી જ્ઞાતી સાહા શ્રી ૫ **નાવા** ઘરે ભાર્યા બાઈ પૂજાનો બેટઉ શ્રી શ્રી ૫ **આણંદજી**ની બહિન આર્યા શ્રી ૫ **સોભાં** લિખતં. ધોલકઇ વાસ્તવ્ય **પોરવાડ** જ્ઞાતી વડી શાષાયા પા. ઋક્ષિ શ્રી ૫ દેવરાજ સુત **વિમલદાસ** સંવત્ ૧૭૦૯ વર્ષે ફાગુણ વદિ ૧૧ સોમે પૂરૂં કીધૂ છઇ. પ.સં.૩૪-૧૭, આ.ક.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૧૫-૧૯, ભા.૩ પૃ.૯૯૮-૯૯.]

## ૭૩૨. રાજહંસ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ-સમયરાજ-અભયસુંદર-કમલલાભશિ.)

**(૧૬૩૦) વિજય શેઠ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૨ માહ શુ.૫ મુલતાનમાં

**આદિ** - પ્રણુમી **પાસ** જિણિંદ પહુ, વિધિ સ્યું વર દાતાર,
**મૂલતાણિ** મહિમા પ્રગટ, જગજીવન જયકાર. ૧
શ્રી **વર્દ્ધમાન** જિન વંદીયઇ, સાસનનાયક સાર,
**ગૌતમ સુધર્મ** પ્રમુખ ગુરૂ, **સુયદેવી** શ્રુતધાર. ૨
સીલવંતસિરિસેહરા, સકલસાધુસિરદાર,
કિસણુ સુકિલ પક્ષ દંપતી, ગુણ ગાઇસુ વિસ્તાર. ૩

**અંત** - ઢાલ ગુંહલીની ધન્યાસરી રાગે.

સીલપ્રભાવ સુણી કરી રે લા. સુકિલીણુા નરનારિ,
પાલઉ સીલ ભલી પરઇ રે, સુજસ હુવઇ સંસારિ. ૧

સોભાગી સીલ વખાણિયઇ રે, સકલ વંછિત દાતાર–સોભાગી.
**સોહમાદિ** પરંપરા રે, **ચંદ** કુલંબરચંદ,
શ્રી **જિનસિંઘ** પાટોધરૂ રે, શ્રી **જિનરાજ** સુરિંદ. સો.
વિજયરાજ જગિ જેહનઉ રે, દસ દિસિ અધિક પડૂર,
તાસ આદેશઇ એ રચ્યઉ રે, સીલ પ્રબંધ સનૂર. સો. ૨
જિણિ **અકબર** પ્રતિબૂઝવી રે, વરતાવી અમ્મારિ,
પંચ પીર જિસિ વસિ કીયા રે, જિનસાસન-આધારિ. સો. ૩
જુગપ્રધાન **જિણચંદ**જી રે, પરતખિ **જસ** પરભાવ,
તાસુ સીસ ગુણઆગરૂ રે, દીપઇ જગિ બહુ દાવ. સો. ૪
**સમયરાજ** પાઠકવરૂ રે, સૂત્ર-અરથ-ભંડાર,
વાચક **અભયસુંદર** ભલા રે, **બોહિથ**વંસ-સિણગાર. સો. ૫
તાસુ સીસ વિદ્યાનિલઉ રે, **પારિખ** વંસ પ્રસિદ્ધ,
લઘુ વય સંજમ આદર્યઉ રે, સાધુક્રિયા ગુણ સુદ્ધ. સો. ૬
જાંણી સબ આગમ ધરૂ રે, ચઊદ વિદ્યા ગુણજાંણ,
શ્રી **જિનરાજ** સૂરિસરઇ રે, પાઠક કીધ પ્રમાણ. સો. ૭
દેસવિદેસઇ વિચરતા રે, આયા શ્રી **મુલતાણ**,
**કમલલાભ** પાઠક જયારે, સુલલિત કરઇ વખાણ. સો. ૮
**લબ્ધિકીરતિ**ગણિ તેહના રે, સીસસિરોમણિ જાણિ,
**રાજહંસ**ગણિ ઈમ ભણઇ રે, સીલ સંબંધ સુવાણિ. સો. ૯
સંવત **સોલણ ક્યાસીયઇ** રે, માહ સુદિ પંચમિ જોગિ,
**સુમતિનાથ** સુપસાઉલઇ રે, સફલ ફલ્યઉ ઉપયોગિ. સો. ૧૦
યુગપ્રધાન **જિનદત્ત**જી રે, શ્રી **જિનકુશલ** મુણિંદ,
તાસુ પ્રસાદઇ સંઘનઇ રે, દિનદિન અધિક આણંદ. સો. ૧૧

(૧) પ.સં.૫, અભય. નં.૨૬૨૫.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૨૪-૨૬.]

## ૭૩૩. તેજવિજય (ત. વિજયાણંદસૂરિ–વિજયવિબુધશિ.)

**(૨૬૩૧) શાંતિ સ્ત.** કડી ૯૯ ર.સં.૧૬૮૨ ભા.વ.૧૦ વીરમગામ

**અંત** – સંવત જાણુયો **નયન વસુ સસિકલા,** ભાદ્રપદ માસ વદિ દસમિ પુણ્યિં,
**વીરમગામ** સુભ ઠામનો રાજીઉ, ગાઇઓ શ્રી **વિજયવિબુધ** શિષ્યઈં. ૯૮

**તપગચ્છભૂષણુ** દલિતદૂષણુ **વિજયતિલક** સૂરીસરો,
તસ પટ્ટધારી વિજયકારી **વિજયાણુંદ** મુનીસરો,
દીવાનદીપક વાદિજીપક શ્રી **વિજયબુધ** સુંદરો,
તસ સીસલેસિં **તેજવિજયઇ** ગાઇઓ શ્રી જિનવરો. ૯૯

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૯૨.]

**૭૩૪. ચંદ્રકીર્તિ** (ખ. કીર્તિરત્નસૂરિ–લાવણ્યશીલ–પુણ્યધીર–જ્ઞાનકીર્તિ–ગુણપ્રમોદ–સમયકીર્તિ–વિનયકલ્લોલ–હર્ષકલ્લોલશિ.)

**(૧૬૩૨) ધર્મબુદ્ધિ પાપબુદ્ધિ ચો.** ૨ ખંડ ૪૬ ઢાળ ૬૨૮ કડી ર.સં. ૧૬૮૨ ભા.શુ.૯ મંગલ ઘડસીસરમાં

આદિ – શ્રી કીર્ત્તિરત્નસૂરિ સદ્‌ગુરૂભ્યો નમઃ

**આદિનાથ** જગિ આદિકર, **શાંતિનાથ** પ્રમુખકાર,
બ્રહ્મચારિશ્રી **નેમિ** જિણુ, પરતખિ **પાસ** કુમાર. ૧
સાસણુનાયક **વીર** જિન, પ્રણુમું પાંચ જિણુંદ,
**ગૌતમાદિ** ગણુધર સહૂ, પ્રણુમું મનિ આણુંદ. ૨
નમસકાર સમરૂં સદા, સમરૂં **સારદ** માય,
દ્યઉ મુઝ વચનવિલાસ રસ, ગાવું ધરમ પસાય. ૩
ધન્ય તિકે નર જાણીયઇ, ધરમ કરઇ નિસદીસ,
નવરસ સહિત કથા કહું, મન માહિ ધરીય જગીસ. ૪
ધરમઇ ઘરિં રિધિ સંપજઇ, ધરમઇ પૂત્રકલત્ર,
ધરમઇ પ્રભુતાપદ લહઇ, ધરમઈ સુખ પરત્ર. ૫
ધરમ કરઉ ઇમ જાણીનઇ, જિમ પામઉ ભવપાર,
**પાપબુદ્ધિ ધર્મબુદ્ધિ**નઉ, કહું સુણિજ્યો અધિકાર. ૬

અંત – (પ્રથમ ખંડ) ઢાલ ૧૪ નમિરાજા સંયમ લીયઉ એહની.

**મતિસાગર** મંત્રીસરઇ, મં. પ્રતિબોધ્યઉ રાજાન
ધર્મ મનિ આણિયઇ.

*

**કીરતિરતન** સૂરિ પરગડઉ, સૂ. આચારિજ પદધાર,
**લાવણ્યશીલ પુણ્યધીર** એ, પુ. **નાંનકીરતિ** ગુણુસાર. ૭
**ગુણપ્રમોદ** ગુણુ આગલા, ગુ. **સમયકીરતિ** સુવ સાધ,
**વિનયકલ્લોલ** મુનિવર ભલઉ, મુ. **હરષકલ્લોલ** પદ લાધ. ૮
**ચંદ્રકીરતિ** બહુ સાધસું, બ. વાંચઇ ધરમ વખાંણુ,

**ખરતરગચ્છ** નાયક ભલઉ, ના. **જિનરાજસૂરિ** સુજાંણ. ૯
તાસુ રાજિ ધર્મ ઉપદિસ્યઉ, ધ. શ્રી **ઘડસીસર** માંહિ,
ઘરિઘરિ ઋદ્ધિ વધામણા, વ. આજ અધિક ઉચ્છાહ. ૧૦
**પાપબુદ્ધિ ધર્મબુદ્ધિનઉ**, ધ. કહ્યઉ એતઉ અધિકાર,
ધરમ થકી જિમ સુખ લહ્યઉ, તેહ કહ્યઉ સુવિચાર. ૧૧
પ્રથમ ખંડ પૂરો થયઉ, પૂ. ચવદ ઢાલ સુસવાદ,
**ચંદ્રકીરતિ** કહઈ સુખ લહ્યા, સુ. રિધિવૃધિ ધરમપ્રસાદ. ૧૨

(બીજો ખંડ) ઢાલ ૩૨ ધન્યાસી, કુમર ભલઈ આવીયઉ એ, એહની.

મુનીસર વંદિયઇ એ, બેઉં સાધ નિર્ગ્રંથ, મુ.
ધરમબોધ ઈમ દીજીયઈ એ, **ધરમબુધી** દીયઉ જેમ, મુ.
ધરમપ્રભાવ અછઇ સદા એ, ધરમ કરઉ સહુ તેમ. મુ. ૧
**ખરતરગછિ** ગુરૂ રાજીયા એ, **કીરતિરતન** સૂરિંદ, મુ.
**લાવણ્યસીલ** પાઠક હૂઆ એ, વા. **પુણ્યધીર** મુનિંદ. મુ. ૨
**જ્ઞાનકીરતિ** વાચક થયા એ, **ગુણપ્રમોદ**ગણિ તેમ, મુ.
**સમયકીરતિ** વાચક મુણી એ, **વિનયકલ્લોલ** સપ્રેમ, મુ. ૩
**હરષકલ્લોલ** ગુરૂ પરગડા એ, **ચંદ્રકીરતિ** કહઇ એમ, મુ.
બહુ શિષ્યસાખા જેહનઇ એ, સહુનઇ કુશલ છઇ ખેમ. મુ. ૪
યુગપ્રધાનપદ થાપીયઉ એ, સાહિ **અકબર** સુલતાણ, મુ.
રાખી સમુદ્રની માછિલી એ, સાંભલિ ગુરૂની વાંણિ, મુ. ૫
સાહિ **સલેમ** સમઝાવિયઉ એ, દે ઉપદેસ અનેક, મુ.
જિનશાસન રાખ્યઉ ડોલતઉ એ, **જિનચંદ**સૂરિ સુવિવેક, મુ. ૬
**જિનસિંહ**સૂરિ પાટિ તેહનઈ એ, તસુ પટધાર પડૂર, મુ.
પાઠક વાચક શિષ્ય ઘણા એ, થાપ્યા **જિનરાજ**સૂર, મુ. ૭
**ખરતરગચ્છ**નાયક ભલઉ એ, શ્રી **જિનરાજ સૂરિંદ**, મુ.
પાઇ લગાવ્યા પિસુનડા એ, તેજિ તપઇ જાણે ઇંદ, મુ. ૮
**પારસનાથ** સુપસાઉલઇ એ, શ્રી **ઘડસીસર** માંહિ, મુ.
એહ ગ્રંથ પૂરઉ કીયઉ એ, ચતુર્વિધ સંઘ ઉછાંહ, મુ. ૯
આજ સફલ દિન માહરઉ એ, આજ ફલી મુઝ આસ, મુ.
વચનવિલાસ સફલ થયઉ એ, સફલ થયઉ પરયાસ, મુ. ૧૦
**બ્યાસીમઇ** સંવચ્છરઇ એ, ભાદ્રવ સુદિ દિન નઉમિ. મુ.
એહ ગ્રંથ પૂરઉ થયઉ એ, વાર ભલઉ છઇ ભૂમ, મુ. ૧૧

ઇણુ ગ્રંથઈ એ માન છઈ એ, છસઇં પચીસે ગાહ, મુ.
ભણુત ગુણુત સુખ પાંમીયઇ એ, આણુંદ હરષ અગાહ, મુ. ૧૨
**વિનયકલ્લોલ** સુપસાઉલઇ એ, શિષ્ય **ચંદ્રકીરતિ** ગાવંત, મુ.
નરનારી જે સંભલઇ એ, તીયાં ઘરિ સુખ આવંત, મુ. ૧૩
બીજઉ ખંડ પૂરઉં થયઉ એ, ઢાલ બત્રીસે માંહિ, મુ.
**ચંદ્રકીરતિ** કહઇ મઇં કહી એ, ચ્યારિ સઇ ચ્યાલીસે ગાહ, મુ. ૧૪

(૧) સર્વ ગાથા પ્રથમ ખંડિ ૧૮૮ દ્વિતીય ખંડિ ૪૪૦, સં.૧૭૦૨ વૈ. કૃષ્ણુપક્ષે નવમી તિથૌ, **બાહલા** ગ્રામ મધ્યે. પ.સં.૨૦-૧૫, **અનંત ભં.૨.**

**(૧૬૩૩) યામનીભાનુ મૃગાવતી ચોપાઈ** ૧૬ ઢાળ ૨૮૧ કડી ૨.સં. ૧૬૮૯ આસુ શુ.૭ બુધ બાહડમેર (જેસલમેર)માં

**અંત** – કથાકોસથી મેં કહ્યઉ એ, **મૃગાવતી યામની ભાન,**
સંબંધ સોહામણુઉ એ, સુણુતાં સફલ વિહાંણુ. ૨૮
અધિકઉ ઓછઉ જે કહ્યઉ, મિચ્છામિ દુક્કડ તેહ,
સંઘ સહૂ સંભલઉ એ, કવીયણુ કહીયઉ જેહ. ૨૯
**ખરતરગચ્છ** માંહિ સોભતા એ, **કીર્ત્તિરત્ન** સૂરીસ,
પાટ ઉવઝાય થયા એ, **લાવણ્યસમય [લાવણ્યશીલ]** તસુ સીસ. ૩૦
તાસ સીસ વાચક થયા એ, શ્રી **પુણ્યધીર** પ્રધાન,
શિષ્ય વાચક ભલઉ એ, **જ્ઞાનકીરતિ**... ૩૧
વાચક શિષ્ય વલિ તેહના, **ગુણુપ્રમોદ** રિષરાય,
વાચક શિષ્ય તે ભલઉ, **સમયકીરતિ** સુપસાય. ૩૨
પંડિત શિષ્ય સદા ભલઉ, **વિનયકલ્લોલ** નિધાન,
પંડિત વિદ્યમાન છે એ, **હરષકલ્લોલ** પ્રધાંન. ૩૩
શિષ્ય તેહના માલતા એ, **ચંદ્રકીરતિ** બોલંતિ,
ઉદયકારક ભલઉઈ, **સકમરાજ** ગુણુવંત. ૩૪
શિષ્ય ભલા છૈ જોડલા એ, **ષેમરાજ** સુષકાર,
તાસ આગ્રહ કરી એ, ચઉપઇ જોડી સાર. ૩૫
શ્રી **ષરતરગચ્છ** રાજીયૌ એ, શ્રી **જિનરાજ** સૂરિંદ,
**સોલ સૈ નવ્યાસીયૌ** એ, આસૂ સાતમિ ચંદ. ૩૬
પ્રથમ પહુર બુદ્ધિવારનઉ એ, પ્રથમ ઘડી સિદ્ધયોગ,
શ્રાવક સુષીયા વસૈ એ, **બાહડમેર** રસભોગ. ૩૭
વિધિ ચૈત્યાલય પૂજ્યૈ એ, શ્રી **સુમતિનાથ** જિણુંદ,

થયાદ પૂરઉ થયૌ, ભણતાં સુખ આણંદ. ૩૮
ઢાલ સૌલે ઈણ ચૌપઇ એ, બિસૈ ઇકચાસી એહ,
કહી ચંદકીરતૈં એ, ભણત સુણત ઉછાહ. ૩૯

(૧) ઇતિ શ્રી યામનીભાનુ મૃગાવતી ચૌપઇ સંપૂર્ણ. વાચનાચાર્ય શ્રી ૧૦૬ શ્રી જિનહંસગણિ શિષ્ય પં. મહિરચંદ લિપિકૃતં સં.૧૭૮૪ વર્ષે શ્રાવણ શુદિ ૧૪ દિને ભીમરસા મધ્યે. પ.સં.૧૨-૧૪, ગુ.વિ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૪૭-૪૮, ભા.૩ પૃ.૧૦૩૫-૩૮. ગુરુપરંપરામાં લાવણ્યસમય નામ દર્શાવેલું તે અહીં બે સ્થાને લાવણ્યશીલ છે અને અન્યત્રથી પણ એ જ સમર્થિત થાય છે. અહીં એક સ્થાને લાવણ્યસમય નામ છે તેમાં કશીક સરતચૂક થયેલી છે.]

## ૭૩૫. ગુણસાગર (ત. મુક્તિસાગરશિ.)

મુક્તિસાગર તે શેઠ શાંતિદાસના ગુરુ, પછીથી સં.૧૬૮૬માં રાજસાગરસૂરિ થયા. મુક્તિસાગરના સં.૧૬૮૨ના પ્રતિમાલેખ માટે જુઓ બુ.૧, નં.૩૬, ૧૨૮.

**(૧૬૩૪) સમ્યક્ત્વમૂલ બારવ્રત સઝાય** કડી ૭૨ ર.સં.૧૬૮૩ મહા શુ.૧૩ શુક્ર

આદિ – વંદિય વીર જિણેસર દેવ, જાસુ સુરાસુર સારઇ સેવ,
પભણિસુ દંડક ક્રમ ચઉવીસ, એક એક પ્રતિ બોલ છત્રીસ. ૧
ગણધર રચના અંગ ઉપાંગ, પન્નવણા સુવિચાર ઉપાંગ,
તેહ થકી જાણી લવલેસ, નામ ઠામ જૂજૂઆ વિસેસ. ૨

અંત – સંવત સોલજી વરસ ત્રાસીઓ જાણીઈ,
માહા સુદજી તેરસ શુક્રવાર આણીઈ;
વ્રત બારનીજી ટીપ લિખાવી અતિ ભલી,
એ પાલતાં જી બાઈયાની શુભ આસ્યા ફલી. ૭૧
તપગછ તારઇ વિજયસેનસુરી વારઇ ટીપ લિખાવી સોહામણી,
ઇમ વ્રત પાલો કુલ અજૂઆલો, પાપ પખાલો હિત ભણી,
સકલ વાચક સોહઈ ભવિજન મોહઇ, મુક્તિસાગર સિરતાજ,
કવિ ગુણસાગર સીસ પભણઇ, પામો અવિચલ રાજ. ૭૨

(૧) સં.૧૭૨૯ લિ. શાંતિનાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૭-૬, મો.સે.લા.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૧૪-૧૫.]

**૭૩૬. સુભદ્ર (?)**

**(૧૬૩૫) રાજસિંહ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૩ જે.શુ.૧૧

(૧) પ.સં.૧૧, જેસલ.ભ.ભં. નં.૧૯ર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૦૯–૧૦.]

**૭૩૭. ભાવશેખર** (આં. કલ્યાણસાગરસૂરિ–વિવેકશેખરશિ.)

**(૧૬૩૬) રૂપસેન ઋષિ રાસ** ૩ ખંડ ૩૧ ઢાળ ૭૪૭ કડી ર.સં.૧૬૮૩ જેઠ સુ.૧૪ નવાનગરમાં

**આદિ** – સ્વસ્તિ શ્રી **શાંતીસરૂ,** પ્રણમું એકચિત ભાવિ,
વિઘનનિવારણ સુખકરૂ, લીલાલબધિ સુદાવિ. ૧
પ્રણમું ભગવતિ **સારદા,** માગું એતું માન,
વચનકલા આપુ સરસ, સેવકનિ ગુણવાન. ૨
શ્રી **ગૌતમ** ગણધર સધર, ચઉદ સહસ મુનિરાજ,
કામધેન સુરતરૂ મણી, વંછિત પૂરણ કાજ. ૩
પુન્યઇ પરિમાણંદપદ, પુન્યઇ દુહ દસિ તેજ,
પુન્ય અછિ જગમિ વડું, પુન્યકથા કહું હેજિ. ૪
પુન્યઇં પ્રથવીપતિપણું, પુન્યઇં રાણિમ ગેલિ,
પુન્ય કલા સવિ પરગડી, પુન્યઈં વાધિ વેલિ. ૫
પુન્યે તેજસ ઝલહલઇ, પ્રાચી દાસ જિમ ભાણ,
પુન્યકથા કહું હરખ ધરી, **રૂપસેન** ગુણજાણ. ૬
કિમ તે પુન્ય ઊપરાજઉં, કિમ તે પામિઉ સુખ,
દુઃખ ગયાં સવિ વેગલાં, તે ભાખું ધરિ મુખિ. ૭
હર્ષ ધરી તે સાંભલુ, **રૂપસેન** અવદાત,
કહિતાં મુઝ મન ગહગહિ, એ એ પુન્યની વાત. ૮
**વીરઈ** શ્રીમુખિ ભાષીયા, ચ્યારે ધર્મ પ્રધાન,
ભાવ વડુ જિનવર કહિ, ભાવિઇ પુન્ય નિદાન. ૯
ચડતી પગડીએં વલી, પામિ મોક્ષ નિદાન,
ઇહભવિ પરભવિ સ લહીઇ, પુન્યકથા સુખમાન. ૧૦
જિમ ભાખિઉ પુરવ મુનિઇ, તિમ દાખું હું રેહ,
સાધુકથા કહિતાં થકાં, હોવિ લાભ સુનેહ. ૧૧

*

**નવયનગરિ** શ્રી **શાંતિ** જિણેસર, તસ સાનિધિ થઉ એહ,

બંધવ **વિજયશેખર**ની સાહિજ, કહિઉ અધિકાર સુનેહ રે.
—પ્રથમ ખંડ સર્વગાથા ૨૭૮.

*

**અંચલ**ગચ્છિ રે **કલ્યાણસાગર** સુરીસરૂ રે, જગ સવિ સારિ સેવ,
તસ પખિ રે **વિવેકશેખર** વાચક જયો રે, તસ શિષ્ય જંપઇ હેવ.
ખંડ બીજૂ રે પૂરો થઉ ઇણી પરિ રે, **ભાવશેખર**ની વાણિ,
મેવાડુ રે ધન્યાસી રાગિ કરી રે, ઢાલ ઇગ્યાર વખાણિ.

**અંત** – રાગ ધન્યાસી લાહિણુ લૂસૂ રે લાલજી લાહિણુકા દિન ચ્યાર રે લાલ.
પુત્રનિ રાજ સુંપી કરી, લીધી દક્ષા ચંગ રે લાલ,
આઉ નજીક જાંણી કરી, કરણિ કરિ મનિ રંગિ રે લાલ;
સાધ સોભાગી વંદીઇં, જિમ લહીઇં ભવપાર રે લાલ. ૧
**કનકવતિ** ચારિત ગ્રહિઉ, વહઇં ગુરૂણીની સીખ રે લાલ,
તપ જપ સંજમ આદરી, પાલિ સુવિહત દીખ રે લાલ. ૨
અણસણ શ્રીમુખિ ઉચરી, ખાંમી સઘલા જીવ રે લાલ,
સમાધિપણિઇં ચવી ઊપનુ, પહિલિઇં કલપી અતીવ રે લાલ. ૩
એક ભવ અંતર પામસિ, મોક્ષ તણું સુખ તંત રે લાલ,
ઇણિ પરિ નીમ જે પાલસિ, વંછિત ફલ લહિઈં સંત રે લાલ. ૪
**કનકવતિ** ગઇ મોક્ષમાં, પામી કેવલ સાર રે લાલ,
અજર અમર સુખસાગરઈં, ઝીલઈં તે સુવિચાર રે લાલ. ૫
શ્રી **વિધિ**પક્ષગચ્છિ રાજીઉ, **ચંદ્ર**કુલિ સુવિનાંણ રે લાલ,
**કલ્યાણસાગર**સૂરિ ચિરંજયો, ભટ્ટારક ગુણખાંણિ રે લાલ. ૬
તસ પખિ વાચક સોભતા, **વિવેકશેખર** સિરતાજ રે લાલ,
તેહ તણી સાનિધિ કરી, સીઝઇ વંછિત કાજ રે લાલ. ૭
**નવઇનગરિ** શ્રી **શાંતિ**ના, બિઇ પ્રાસાદ સનૂર રે લાલ,
દિનદિન ઉદય અધિક ઘણો, વિઘ્ન કરઇં ચકચૂર રે. ૮
સંવત **સોલ સિં ત્રાસીઇં** માસ જેઠ મનિ રંગિ રે લાલ,
ચંદ્ર પક્ષે ચઊદસિ દિનિ નક્ષત્ર વિશાખા ચંગ રે લાલ. ૯
ત્રીજો ખંડ મનોહરૂ, નવમી ઢાલ રસાલ રે લાલ,
**ભાવશેખર** કહિ સુંદરૂ, શ્રીસંઘ તેજ વિસાલ રે લાલ. ૧૦
**વિજયશેખર** સાહિજ મિલિઉ, તિણિ કરી જોડિ અભંગ રે લાલ,
ભણિ ગુણિ જે સાંભલિ, પામિ સુખ નિત અંગિ રે લાલ. ૧૧

(૧) પુણ્યાધિકારે ભાવના વિષયે પ્રથમ ખંડ ઢાલ ૧૧ સર્વગાથા ૨૭૮, દ્વિતીય ખંડે ઢાલ ૧૧ સર્વગાથા ૨૭૫, ત્રતીય ખંડ ઢાલઇ સર્વગાથા ૧૯૪ ગ્રં. સલોકસંખ્યા ૧૧૦૫. શ્રી ગણિ ગણેશ **અખયરત્નજી** શિ. **માણિકયરત્નેન** લિ. સં.૧૭૬૪ આશો શુ.૨ મંગલે, **ખેડા** હરીયાલા મધ્યે લ. શ્રી **ભીડભંજન પાર્શ્વ**નાથ પરસાદાત્ સ્વયમેવ પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૯-૧૭, વીજાપુર જૈન જ્ઞાનમંદિર. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૯૯૬-૯૮.]

## ૭૩૮. કેશરાજ (વિજયગચ્છ વિજયઋષિ–ધર્મદાસ–ક્ષમાસાગર–પદ્મસાગર–ગુણસાગરશિ.)

**(૧૬૩૭) + રામયશોરસાયન રાસ** [અથવા **રામરસનામા ગ્રંથ**] અથવા **રામાયણ** ર.સં.૧૬૮૩ આસો શુ.૧૩ અંતરપુરમાં

**આદિ** – વેલાવલ રાગ-દૂહા.

શ્રી **મુનિસુવ્રત** સ્વામીજી, ત્રિભુવનતારણ દેવ,
તીર્થંકર પ્રભુ વીશમા, સુરનર સારે સેવ. ૧
પુત્ર **સુમિત્ર** નરિંદનો, **પદ્માદેવી** તસ માય,
જનમભોમિ જિનવર તણી, **રાજગૃહી** કહિવાય. ૨
અવતરિયા **હરિવંશમેં**, હરિ સાચવિયા સાર,
કલ્યાણક પાંચે ભલાં, નામ સદા જયકાર. ૩
ચરણકમળ તેહના નમી, **રામ સુલક્ષ્મણ**રાય,
**સીતા ને રાવણ** તણો, ચરિત્ર રચું સુખદાય. ૪
સુખદાઇ સહુ લોકને, **રામ**કથા અભિરામ,
શ્રવણ સુણંત સરે સહી, મનના વંછિત કામ. ૫
'રા' ઉચ્ચરતાં મુખ થકી, પાપ પુલાઇ જાય,
મતિ ફિરી આવે તેહથી, 'મ' મો કમાડી થાય. ૬
પાવનમેં પાવન મહા, કલિમલહરણ અપાર,
મોક્ષપંથનો સાંબલો, સજ્જન જીવનો સાર. ૭
વીસમા થાનક ભલો, ખેમકુશલકો ઠામ,
બીજ ધર્મતરૂવર તણો, શ્રી **રામચંદ્ર**નું નામ. ૮
**લક્ષ્મણ રાવણ** રાજીયા, તીર્થંકર પદ પાય
મુગતિપુરી જઇ થાયસ્યૈ, સકલ જગતકા રાય. ૯
સત્યવતી સાચી સતી, શીલ તણી અવદાત,

સ્વર્ગે પોહુંતી બારમે, વસુધામે વિખ્યાત. ૧૦

અંત – ઢાલ ૬૨

સંવત **સોલે ઓાસીયે** રે, આછો આસૂ માસ,
તિથિ તેરસી **અંતરપુર** માંહિ, આણી અતિહિ ઉલ્હાસ. ૪૯
**વિજયગચ્છ** ગચ્છનાયક ગિરિવો, **ગોયમ**નો અવતાર,
વિજયવંત **વિજય ઋ**ષિરાજા, કીધો ધર્મ ઉદ્ધાર. ૫૦
**ધર્મ**મુનિ ધર્મજનો ધોરી, ધર્મ તણો ભંડાર,
ખિમા દયાગુણ કેરા નાયક, **સાગરખેમ** ઉદાર. ૫૧
શ્રીગુરૂ **પદ્મ** મુનીશ્વર મોટો, મોટો જેહનો વંશ,
ચઉરાસી ગચ્છ માંહિ જાણીતો, પ્રગટપણે પરશંસ. ૫૨
તસ પાટોધર ગુણ કરી ગાજે, **ગુણસાગર** ગુણવંત,
કઉસુતન કલપતરૂ કલિમેં, સૂરિશિરોમણિ સંત. ૫૩
એ ગુરૂદેવ તણે સુપસાયે, કીધી રચના જાણ,
ગ્રંથગુણે ગિરિ મેરૂ સરીખો નવરસ માંહિ વખાણ. ૫૪
એવં બાસઠિ ઢાલ સુધારી, વચન રચન સુવિશાલ,
**રામયશો રે રસાયણ** નામા, ગ્રંથ રચિઓ સુરસાલ. ૫૫
કવિજન તો કર જોડિને, પંડિત સું અરદાસ,
પાંચો આગે વાચેવો જો, હૂવે રાગ અભ્યાસ. ૫૬
અક્ષર ભાંગે ઢાલ જ ભાગે, રાગ જ ભાંગે સોઇ,
વાંચતાં રે વચનને ભાંગે, રસ નહી ઉપજે કોઇ. ૫૭
અક્ષર જાણી ઢાલ જ જાણી, રાગ જ જાણી એહ,
પાંચાં આગે વાંચતાં રે, ઉપજિસિ અતિનેહ. ૫૮
જબ લગિ સાયરનો જલ ગાજે, જબ લગિ સૂરજચંદ,
**કેશરાજ** કહે તબ લગ એ ગ્રંથ કરો આનંદ. ૫૯

કલશ.

ઇમ **રામ લક્ષ્મણ** અને **રાવણ**, સતી **સીતા**ની ચિરી,
કહી ભાખી ચરિત સાખી વચન રચના કરી ખરી,
સંઘ રંગ વિનોદ વક્તા અને શ્રોતા સુખ ભણી,
**કેશરાજ** મુનીંદ જંપે સદા હરખ વધામણી. ૧

(૧) ગ્રં.૪૨૫૦ સં.૧૮૪૪ ભા. બાઈ **હેમકોર** પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૧૩–૧૭, સીમંધર. દા.૨૨ નં.૧૨. (૨) સં.૧૮૮૦ શ્રા.વ.૫ સોમે લિ.

વિકાનેર મધ્યે. પ.સં.૮૩-૧૭, મો. સુરત પો.૧૨૧. (૩) સં.૧૯૫૫ લુધિયાના મધ્યે. પ.સં.૬૨, જિ.ચા. નં.૨૦૯૦. (૪) પ.સં.૧૨૩, કમલ મુનિ. (૫) લ.સં.૧૯૪૨ વૈશાખ શુ.૯ વઢવાણ ઉપાધ્યાય નારણજી જેષ્ટારામ લખાવીતં મુનિ માણકચંદજી આત્મપઠનાર્થં. (આમાં ઉપરની પ્રશસ્તિની કડી ૫૦થી ૫૩મી નથી.) પ.સં.૫૬-૨૧, ધો.સ.ભં. (૬) લ.સં.૧૯૫૬ જેઠ શુ.૬ બુધ લ. ભાવસાર પીતાંબર હરી રહેવાસી ગોંડલના. પ.સં.૧૧૬-૧૪ (આમાં પણ તેમ જ છે), ધો.સ.ભં. [જૈહાપ્રોસ્ટા, રાહસૂચી ભા.૧, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૫).]

પ્રકાશિત : ૧. આનંદ કાવ્ય મહોદધિ મૌક્તિક ૨. [૨. પ્રકા. જગદીશ્વર છાપખાનું.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૨૨-૨૫, ભા.૩ પૃ.૧૦૧૫. ભા.૧ પૃ. ૫૨૫ પર અંતે નીચે મુજબની નોંધ મળે છે તે શા માટે છે તે સમજાતું નથી : "'ગૌતમપૃચ્છા બાલાવબોધ'ના અંતે જણાવેલ છે કે સંવત્ ૧૭૬૩ વર્ષે શ્રી વિજૈગચ્છે શ્રી ભટ્ટારિક શ્રી પૂજ્ય શ્રી સુમતિસાગરસૂરિજી તતશિષ્ય ઋષિશ્રી વીરચંદજી, ઋષિશ્રી ભવાનીદાસજી ઋષિશ્રી બાલચંદજી તત્શિષ્ય ઋષિશ્રી ચતુરાજી તત્શિષ્ય ઋષિશ્રી મયાચંદજી. આસોજ માસે કૃષ્ણપક્ષે દ્વાદશી તિથૌ રવિવાસરે શ્રીમચનગરે લિપીકૃતં પીતાંબર શ્રી મહારાજધિરાજ રાંણા શ્રી અમરસીંઘરાજ્યૈઃ ઉદયપુર મં."]

## ૭૩૯. પુણ્યભુવન (ખ. જિનરંગસૂરિશિ.)

**(૧૬૩૮) પવનંજય અંજનાસુંદરીસુત હનુમંત ચરિત્ર રાસ** ૨૦ ઢાલ ર.સં.૧૬૮૪ માહ શુ.૩ ગુરુ ઉદેપુરમાં

આદિ– શ્રી ગણધર **ગૌતમ** પ્રમુખ, એકાદશ અભિરામ,
મનવાંછિત સુખ સંપજે, નિત સમરંતાં નામ. ૧
પ્રથમ ઉદ્યમ મેં માંડીઉ, મતિ અતિ દીસે મંદ,
તિણિ કારણે પહેલાં નમું, શ્રી ગણધર સુખકંદ. ૨

*

**પવનંજય** રાજા તણી, **અંજનાસુંદરિ** નારિ,
તાસુ કથા સુણતાં થકા, હોસિ અલ્પ સંસાર. ૮
સતિશિરોમણિ **અંજના**, સીલવિભૂષિત દેહ,
નામ જપંતા પ્રહ સમે, આપે ઋદ્ધિ અછેહ. ૯

તેહનો સબર સંબંધ છે, મીઠો સાકર દ્રાખ,
રસ લેયો ભવિયણ તુમ્હે, ભાખે કવિયણ ભાખ. ૧૦
કિમ તિણે સુધે મને કરી, કીધા શીલજતન,
સાવધાન સહુ સાંભલો, સાંભલવાં સુવચન. ૧૧

**અંત** – ઢાલ ૨૦ વિવેકી સેવીયે શ્રી જિનવાણિ—એ દેશી.
રાગ ધન્યાસિરી.

**અંજના** કેરીય ચોપઇ, પૂરણ હુઇય એહ,
જે નર ભણસ્યે જે સુણિ ભાવ સું, મંગલ લહે સિવ તેહ. ૧
સુગુણ નર, શીલ સદા સુખખાણિ, પાલીઇ શુધ મતિ આણિ,
જેથી પામીએ અવિચલ ઠાણી, લહીઇ શિવપદરૂપિણી રાણી. ૨
સતીયાં રે સિર **અંજના**, વખાણે કવિરાય,
સાંભલતા તન ઉલસે, ચતુરોને ચિત્ત દાય. ૩
ષટ્ દર્શનના ગ્રંથમેં, **અંજના** કેરી એ વાત,
**પવન**સુત **હનુમંત**ના, પ્રગટ ઘણા અવદાત. ૪
ગુણ જ તાસ વખાણીઇ, જાસ વદે સંસારી.
આપરો નામ સોઇ જ લીએ, જે હોઈ મુઢ ગમાર. ૫
જૈનના ગ્રંથમા ઠામિઠામિ, દીસે એ અધિકાર,
પણ પરમારથે જૂજૂયા, નામ તણા નિરધાર. ૬
**શીલતરંગિણી** ગ્રંથથી, એ રચીઓ સંકેત,
કાંઈક કવિમતિ કેલવી, ભીન્ન કીયો તિણ હેતિ. ૭
શ્રી **મુનિસુવ્રત**સ્વામિને, વારે હવી એ વાત,
વાંસે જગ બહુ વહી ગયા કુણ જાણે અવદાત. ૮
શ્રી **જિનરાજ**સૂરી પટિ દિનકરા, આગમ અરથનિધાન,
શ્રી **જિનરંગ** સૂરીસરૂ સત્યવર, જાણે સર્વ નિધાન. ૯
તાસુ આદેસ સંવત **સોલ ચોરાસીઇ ઉદેપૂરિ** ચોમાસિ,
**જગતસંઘ** રાણો ગાજે તિહાંકણિ, હાદુ ઉપતાં જસવાસ. ૧૦
સંઘ કથન ધરી માઘ સુદિ તૃતીયા દિને, શુભ યોગે ગુરૂવાર.
અવિછિન રસ ઈણમે લેજ્યો જોઈને, અધિકાર આધકાર. ૧૧
**પુણ્યભુવન** કહે ભાવ ધરી ઘણો, ગિરૂયાનો જસવાસ,
અધિક ઓછો ઈહાકણિ જે કર્યો હુવે, મિચ્છામિ દુક્કડ તાસ. ૧૨
શીલ સમકિત ગુણ દેહ પ્રતિ ધારને, દિન પ્રતિ કોડિ કલ્યાણ,

તિણિ એ ભણે ગુણે સુણે ભાવ સું, જીવિત જનમ પ્રમાણ. ૧૩

(૧) લિ.૧૭૪૫ આસો વ.૧૩ ગુરૂ કલ્યાણપુરમાં. રા.પૂ.અ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૧૭–૧૯.]

## ૭૪૦. વિદ્યાવિજય (કલ્યાણસાગરશિ.)

**(૧૬૩૯) નેમિ રાજુલ લેખ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૪ શ્રા.વ.૧૩ સોમે

(૧) સં.૧૬૯૬ વૈ.શુ. આગરા સાધ્વી વાડલાં પઠનાર્થં. પ.સં.૪, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૧૬૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૨૬.]

## ૭૪૧. અજ્ઞાત

**(૧૬૪૦) સરસ્વતી** [અથવા **ભારતી** અથવા **શારદા**] છંદ કડી ૪૪ ર.સં.૧૬૮૪[૪૮]? આશો શુ.૧૫ ગુરુ

**આદિ** – સકલ સિદ્ધિદાતારં, **પાર્શ્વં** નત્વા સ્તવામ્યહં,
વરદાં **સારદાદેવીં**, સુખસૌભાગ્યકારિણીં. ૧

**અંત** – પ્રણવઅખ્યર વલિ માયાબીજં શ્રીએં નમો કરિજેજં,
કલીં હ્રીં મહામંત્ર તેજં, વાગ્વાદિનિ નિત્ય સમરેજં. ૪૦
ભગવતિ ભાવઈં તુજ્ઝ નમિજ્જઈ, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ શીઘ્ર લહીજ્જઈ,
મંત્ર સહિત એ કવિત ભણિજ્જઈ, ભણતાં ગુણતાં લીલ કરિજ્જઈ.
સંવત **ચંદકલા** અતિ ઉજ્જલ, **સાયર સિદ્ધિ** આસો શુદિ નિર્મલ,
પૂનિમ સુરગુરૂવારિં ઉદાર, ભગવતિ છંદ રચ્યો જયકાર. ૪૨
**સારદ** નામ જપો જગજાણું, સારદ નામ ગાઉ સુવિહાણું,
**સારદ** આપઈ બુદ્ધિવિનાણું, સારદ નામઈં કોડિ કલ્યાણું. ૪૩

ગાહા

ઇહ બહુભત્તિભરેણું, અડયલ છંદેણુ સંથુઆ દેવી,
ભગવઈ તુજ્ઝ પસાયા, હોઉ સયા સંઘ કલ્લાણું. ૪૪

(૧) સત્યવિજય શિ. કર્પૂરવિજય શિષ્ય વૃદ્ધવિજય શિ. ગણિ હંસવિજય. પ.સં.૩–૧૫, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૧૭૭. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૭૭, ૩૯૮, ૫૫૫.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૧૫–૧૬.]

## ૭૪૨ ક. નારાયણ (લોં. રૂપઋષિ–જીવરાજશિ.)

**(૧૬૪૧ ક) શ્રેણિક રાસ** ૪ ખંડ ૫૦૫ કડી ર.સં.૧૬૮૪ આસો વદ ૭

ગુરુ કલ્પવલ્લીમાં

**અંત** – ઢાલ ૩૨ રાગ ધન્યાસી

**મહાપદ્મ** જિન નમૂ નવ ગણુ હોસિઈ, એકાદશ ગણધાર,
સાધુ અનઇ શ્રમણી ગુણસાયર, પુન્યવંતો પરિવાર. ૯૫
ભવિકજન સૂણીઈ રે જિનવાણી,
બહુ ભાવભગતિ ચિત આણી, ચતુર નર લાભ અનોપમ જાંણી. ૯૬
બહુતરિ વરસનું આય તે પાલી, લહિસિ મોક્ષદુવાર,
શ્રી **મહાવીર** તણી પરિ સઘલુ, જાણીજઇ આચાર. ભ. ૯૭
**શ્રેણિક**રાય તણું મનમોહન, સુંદર ચરિત્ર ઉરાલ,
ચઉથઉ ખંડ ચતુર ચિતરંજક, ભાષ્યું એહ રસાલ. ભ. ૯૮
શ્રી જિનશાસન શુદ્ધ પ્રરૂપક, **રૂપ** ઋષિશ્વર જાણું,
તેહ તણઇ પાટિઇ ગચ્છનાયક, શ્રી **જીવરાજ** વખાણુ. ભ. ૯૯
રાગ ધન્યાસી કરી સુંદર, બત્રીસમી એ ઢાલ,
મુની **નારાયણ** ઇણી પરિ જંપઈ, સુણતાં અતિહી રસાલ. ૫૦૦
રાય **શ્રેણીક** તણું સુંદર ચરિત એ રલીયામણું,
મન વચન કાયા સુદ્ધિ સુણતાં હરષ લહીઈ અતિ ઘણું.
**વેદ વસુ રસ ચંદ** વરષિઈ આસો વદિ પક્ષ સાર એ,
**કલ્પવલ્લી** માંહિ રચીઉં સપ્તમી ગુરૂવાર એ,
બહુ રંગ આણી ભવિક પ્રાણી લાભ જાણી મતિ અતી,
મધુર વાણી સરસ ગાંણી ભાવિ ભણજ્યો શુભ મતિ. ૫૦૫

(૧) પ.સં.૧૯-૧૪, આદિનું પત્ર નથી, ઝીં. દા.૪૦ નં.૨૦૫.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૦૦.]

## ૭૪૨ ખ. સાધુરંગ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–પુણ્યપ્રધાન–સુમતિ-સાગરશિ.)

**(૧૬૪૧ ખ) દયા છત્રીસી** ર.સં.૧૬૮૫ અમદાવાદમાં

**આદિ** – દયાધરમ મોટઉ જિનશાસણુ, ભાખ્યઉ શ્રી ભગવંતજી,
ઇહભવ પરભવ સુખીયા થાયઈ, પાલઇ જે પુણ્યવંતજી. ૧

**અંત** – **દયા છત્રીસી** ઇણી પરિ દાખી, સાખી રાખી ગ્રંથજી,
સદ્દહજ્યો ભવિયણુ ! મન માંહે, સાચુ એ શિવપંથજી. દયા. ૩૪
શ્રી **જિનચંદસૂરિ** સીસ ગરૂઆ, **પુણ્યપ્રધાન** ઉવઝાયજી,
**સુમતિસાગર** તસુ સીસશિરોમણિ, પામી તાસુ પસાયજી. દયા. ૩૫

**સાધુરંગ** મનરંગઇ બોલઇ, આતમ-પર-ઉપગારજી,
સંવત **સોલ પંચ્યાસી** વરસઇં, **અમદાવાદ** મઝારજી. દયા. ૩૬
[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૫૫).]
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૨૬.]

## ૭૪૩. કલ્યાણ સા (કડવાગચ્છની આઠમી પાટે સા તેજપાલશિ.)

**(૧૬૪૨) [+] કટુકમત પટ્ટાવલી** ર.સં.૧૬૮૫

(૧) ગ્રં.૧૨૨૫, લ.સં.૧૯૬૭, પ.સં.૨૯, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૯૫૪. (૨) લ.સં.૧૯૬૭, પ.સં.૨૩, હં.ભં. નં.૧૫૧૬.

[પ્રકાશિત : ૧. અર્વાચીન ગુજરાતી ગદ્ય – કડૂઆમતિ ગચ્છ પટ્ટાવલી સંગ્રહ.]

**(૧૬૪૩) ધન્યવિલાસ [ધન્ના શાલિભદ્ર] રાસ** ૪ પ્રસ્તાવ ૪૩ ઢાળ ર.સં.૧૬૮૫ [૮૨] જેઠ સુદ ૫

**આદિ** – પ્રથમ જિણેસર પ્રણમીઈ, પ્રથમ કરી જિણે આદિ,
પ્રથમ ધર્મ્મ પ્રકાસીઉ, તે પ્રથમ નમું યુગાદિ. ૧
**શાંતિ** જિનેસર સોલમઈ, ગરભ થિકી કરી શાંતિ,
મારી નિવારી દેસથી, પસરી ઘરિઘરિ શાંતિ. ૨
**યદુનંદન** જગમાં જયો, બ્રહ્મચારિ શણગાર,
નામિ નવનિધિ સંપજઇ, ધનધન **નેમિકુમાર**. ૩

**અંત** – ઢાલ ૪૩ રાગ ધન્યાસી. સકલ મંગલ તણી–એ દેશી.
દાન કલ્પતરૂ દાન મણી સુંદર, દાનથી વંછિત ઋદ્ધિવૃદ્ધિ,
દાનથી નરસુખ દાનથી સુરસુખ, દાનથી અનુક્રમે હોઇ સિદ્ધિ. ૧
દાનથી નરભવે દેવ ભોગીપણું, ભૂપ ક્રિયાણું જેણુ કીધું,
રાજછત્રંગણી નારિ ક્રમિ પરહરી, ભગનીપતિ વચનથી વ્રત લીધું. ૨
દાનથી **ઋષભદેવો** ત્રિભોવનધણી, સાધુનિ પ્રાગ ભવિ હવિષદાનૂં,
બાકલડા બદલિ જુઓ દાનથી, **ચંદનાઇં** પણિ કેવલ લીનું. ૩
દાનથી **ધન્યનિ** ઋદ્ધિ બહુલી હવી, દાન દીઉ ભવી ભાવ આણી,
**ધન્યવિલાસ**નો તુર્ય પ્રસ્તાવ એ, ભણત ગુણત લહિ સુખ પ્રાણી.૪
**ધન્યવિલાસ** કીઓ ચરીત્રોપરિ, અલ્પબુદ્ધિથિ હું પ્રેમ આણી,
ન્યૂનતા અધિકતા જે હુઇ એહ માંહિ, સોધયો પંડિતો પ્રીત આણી.૫
ધન્યવિલાસના ચ્યાર પ્રસ્તાવ છે, ઢાલ ત્રહતાલીસ તસ પ્રમાણં,
શત એકાદશ ગ્રંથનો માઝનો, જિનપ્રસાદે સેવક કલ્યાણં. ૬

સંવત **સોલ પંચ્યાસી** ૧૬૮૫ સંવત્સરિ જ્યેષ્ટ શુદિ પંચમી પુણ્યમાણું,
ધન્યવિલાસ થયો સંપૂર્ણ દિન દિન સંઘનિ મંગલમાલં.
(પા.) **સોલ ૭યાસી** સંવચ્છરે જેષ્ટ સુદિ પંચમી પુણ્યખાણુ,
**ધન્યવિલાસ** કર્યું સંપૂરણ, હોય દિન દિન કલ્યાણ.
**જીવરાજ તેજપાલ રત્નપાલે**, સાહા જિણ **જિણદાસ**,
વ્રતધારી વર્ત્તતા આઠમઇ પાટે, ઉદ્યોતકર સકલ આગમ તણા અછઇ જાણ.
તેહ સાહ **તેજપાલ** જગ કીરતિ જેહની, તાસ શિષ્ય સેવક કહી **કલ્યાણ**.

(૧) પ.સં.૨૯, આ.ક.ભં. (૨) કટુકગછે સાહા શ્રી તેજપાલ પ્રસાદેન સાહા કલ્યાણેન કૃત પં. કૂયરજી લ. પ.સં.૩૩–૧૬, ડે.ભં. દા.૭૦ નં. ૩૧. (૩) સં.૧૭૦૭ ભા.વ.૧૧ પુષ્યનક્ષત્રે પં. લક્ષ્મીસોમ શિ. ઋ. વાવસેણ લ. પ.સં.૨૮–૧૬, ખેડા ભં.૩. (૪) **અંચલગછે** સાધ્વી રહી શિ. **અદ્ગ** શિ. **માનાં** તત્સિષ્યણી સાધવી **વિદ્યાલક્ષ્મી** કૃતે વાચનાય લિ. સં. ૧૭૧૨ જે.કૃ.પ. પ.સં.૫૫–૧૩, મો. સુરત પો.૧૨૨. (૫) ઢાલ ૪૩ ગ્રંથ ૧૧૦૦ પ્રમાણું લિ. ગણિ લાલવિજયેન પં. શ્રી હર્ષવિજયગણિ શિષ્યેણ **વાવિનગરે**. પ.સં.૨૨–૧૭, લીં.ભં. નં.૩૩ દા.૨૫. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૯૪).]

**(૧૬૪૪)** [+] **વાસુપૂજ્ય મનોરમ ફાગ** ર.સં.૧૬૯૬ માહ શુ.૮ મસો થિરપુર–થરાદમાં

**આદિ– સરસ્વતીં** નમસ્કૃત્ય, પ્રણમ્ય સદ્‌ગુરૂનપિ,
વક્ષ્યે મનોરમં ફાગં, **વાસુપૂજ્ય**જિનસ્ય ચ. સ. ૧

ઢાલ ૧ પ્રથમ અઢીયા.

પ્રણમીઅ જિન ચઉવીસ, પાય નમાડીઅ સીસ.
**વાસપૂજ્ય** જિન તણુઉ એ, ફાગ રલીઆમણુઉ એ,
ફાગુ તે ફાગુણ માસિ, લોક તે રમઈ ઉહલાસિ,
રામતિ નવનવી એ, કિમ જાઇ વર્ણવી એ. ૨
બાંધઈ કરમની કોડિ, ન સકઇ કાંઈ વછોડિ,
તે રામતિ કસી એ, રાગમતિ જસ વસી એ. ૩
થિનથિન શ્રી **વાસપૂજ્ય**, ફાગ રમતઈથી રમ્ય,

સંજિમ આદરઇ એ શિવરમણી વરઈ એ. ૪
ત્રિણ ભવની સુણઇ વાત, તીરથપતિ થયા વિખ્યાત,
સહુકો સાંભલઉ એ, મૂંકી આમલઉ એ. ૫

**અંત** – ચઉવિહ સંઘશ્રી **વાસપૂજયનઉ**, દીઉ સેવકનઇ કલ્યાણ. ૯
**જિનચંદસૂરિ** જગિ રાજીઉ, નમિઈ સદા નવનિધિ,
**સોલ સતાણઉંઈ** અમર થાસઈ, એક ભવિઇ લહઇસઇ સિદ્ધિ. ૧૦
**જિનવલભ** તસુ પાટિ હોસઇ, **સતર સતાવીસ** માંન,
અનુક્રમિઇ પાટ તે ચાલશઈ, જાવ **દુપ્પસહ** યુગહપ્રધાન. ૧૧
**સોલ છન્નૂં** માઘ માસે સુદિ અષ્ટમી સોમવાર,
મનોરમ ફાગ **વાસપૂજયનઉ** સેવક **કલ્યાણ**કાર. ૧૨
ગણ લઘુ **મહાવીર** પસાદિઈ, **થિરપુર** કીઉ ઉછાહઇ,
**કડુકગછ** સદા દીપાયા, ચંદ સૂર જિહાં જગ માહઇ. ૧૩

(૧) ગ્રંથાગ્ર શ્લોક ૩૭૬ અક્ષર ૧૫ અક્ષર ગણનાઇ. છ. સં.૧૮૮૯ પોસ માસે સુદ્ધપક્ષે તિથિ ૮ રવિવાસરે શ્રી **વિરમગ્રામ** મધ્યે. પ.સં.૨૦–૧૧, સેં.લા. નં.૫૩૨૨. (૨) પ.સં.૧૭–૧૩, ખેડા નં.૩. (૩) જૈન શાળા ખંભાત. [જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧.]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન ફાગુ સંગ્રહ.]

**(૧૬૪૫) અમરગુપ્ત ચરિત્ર** અથવા **અમરતરંગ** ૩ ઉલ્લાસ ૨.સં.૧૬૯૭ પોષ સુ.૧૩ ભોમ અમદાવાદમાં

**આદિ** – **ઋષભા**દિક ચઉવીસ જિન, નામિઇ નિત્યનિત્ય રંગ,
વૈરવિરોધને પરિહરઉ, સંભલી અમરતરંગ. ૧
વૈર ન કીજઇ ભવીકજન, વૈરઈ વૈરવિવૃધિ,
સુંદર **સુરપ્રીય**ની પરઇ, મૂકઉ સુણી સંબંધ. ૨
એક પષુઇ ભલઉ નહી, તેથી દુષ અપાર,
**સમરાદિત્ય** શ્રી **પાસ**નઉ, ચિત્ત ધારઉ અધિકાર. ૩
એક પષા વૈરોપરી, ગ્રંથ માહઇ પ્રબંધ,
તેર ભવંતર વરિતવર, સુણયો તેહ સંબંધ. ૪
**અમરગુપ્ત** તે કિહાં હવઉ, કિમ લહી કેવલરિધ,
સકલ કરમ નિરમુક્ત થઈ, સણ પામી જિમ સિદ્ધિ. ૫

**અંત** – **સમરાદિત્ય ચરિતમાં**, એહ અછઈ સંબંધ,
અલ્પ બુદ્ધિઈ થકાં, કીઉ સંખેપઈ પ્રબંધ.

કડુકગચ્છિ સાહ કડુઉ નાયક, **ખીમ વીર જીવરાજજી,**
**તેજપાલ રત્નપાલ જિણદાસો**, જેહની કીરતિ આજજી,
અષ્ટમા **પાટિઈં** સાહ **તેજપાલો**, પંડિતમાં શરદારજી,
તાસ સીસ તે સહુ કો જાણઈ, સેવક **કલ્યાણકારજી.** ૨
પોસ માસ નઇ **સોલ સત્તાણું**,(૧૬૯૭) સુદિ તેરસિ ભોમવારજી,
**અમરતરંગ** કીઉ મનિરંગઈ, સુખસંપદ તારજી,
**અમદાવાદ હબતપુર** માહઈ, **ચંદ્રપ્રભુ** પસાયજી,
**કડુકગણ** સદા જયવંતુ, સેવે **કલાણ** થાયજી. ૩

(૧) પ.સં.૨૪-૧૧, વિ.ધ.ભં. (૨) અમ. (૩) પ.સં.૨૧-૧૧, યતિ નેમચંદ-નેમવિજય, જાઉરા. (૪) ૩ ઉલ્હાસ, **વીર**વાડા ગ્રામે ગ. રૂપવિજય. પ.ક્ર.૧૭થી ૨૯, ત્રુટક, અનંત. ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૨૬-૨૭ તથા ૫૭૫-૭૭, ભા.૩ પૃ.૧૦૨૭, ૧૦૬૬ તથા ૧૬૦૭. 'વાસુપૂજ્ય મનોરમ ફાગ'માં જિનચંદ્રસૂરિ-જિનવલ્લભસૂરિ એ ખરતરગચ્છની પાટપરંપરાનો નિર્દેશ કઈ રીતે થયો છે એ સ્પષ્ટ થતું નથી.]

## ૭૪૪. સ્થાનસાગર (આ. પુણ્યચંદ્ર-કનકચંદ્ર-વીરચંદ્રશિ.)

**(૧૬૪૬) અગડદત્ત રાસ** ૩૯ ઢાળ ૭૭૨ કડી ર.સં.૧૬૮૫ આસો વદ ૫ મંગળવાર (ખંભાત) ત્રંબાવતીમાં

**આદિ** – શ્રી ગુડી પાર્શ્વનાથ નમઃ ઐં શ્રી ભગવત્યૈ નમઃ
શ્રી જિનપદપંકજ **નમી**, સમરી **સરસતિ** માય,
વીણાપુસ્તકધારિણી, પ્રણમઈ સુરનર પાય. ૧
હંસગામિનિ હંસવાહિની, આપો બુદ્ધિવિલાસ,
જે નર **સરસતિ** પરિહર્યા, તે નર કહીઇ બાલ. ૨
સેવકનઇ સુપ્રસન્ન થઇ, આપો અવિરસ વાણિ,
**કાલિદાસ** કવિતા હુઈ, તે તુઝ શક્તિ પ્રમાણિ. ૩
ત્રિહું ભુવનિ જસ તાહરો, ગાવઈ સુરનર કોડિ,
અકલ અતુલ બલ તું સદા, નાવઇ કો તુઝ હોડિ. ૪
શ્રી **ભારતી** ચરણઇ નમી, લહી નિજ સુગુરૂ પસાય,
જ્ઞાનદષ્ટિ આપઇ સદા, પ્રણમઈ સવ સુખ થાઈ. ૫
મૂલ ગ્રંથ માંહિ કરિઉ, અધ્યયન ચઉથઇ જેહ,
**અગડદત્ત** નૃપ કેરડો, ચરિત સુણુ ધરી નેહ. ૬

કુણુ તે **અગડદત્ત** નૃપ, કિમ લીધુ ચારિત્ર,
તસ સંબંધ વખાણુસિઉં, જિમ હોઇ જન્મ પવિત્ર. ૭

**અંત –** ઢાલ ૩૯ રાગ ધન્યાસી દેશી ધમાલિની.

નયરી **ત્રંબાવતી** જાણીઇ, અલકાપુરીય સમાન,
દેવભુવન સોભઇ ભલાં, જાણુ હો ઇંદ્રવિમાન. ૭૫૫
મનરંગઈ ભવિયણુ સાંભલો હો, એહ સંબંધ રસાલ,—મન.
ધવલિત ધવલગૃહ ભલાં, સોભિત માલિ અટાલિ,
કામિની જનમન મોહતી, સોહતિ ગજગતિ-ચાલિ. મ. ૭૫૬
પુન્યવંત નર તિહાં વસઈ, પાલઇ નિજ આચાર,
જિનમંદિર નિત રૂયડાં, પૂજા રચઇ નરનારિ. મ. ૭૫૭
વડ વ્યવહારી જાણીઇ, ભૂપ દીઇ જસ માંન,
**સાવત્થાસુત નાગજી**, ઉત્તમ પુરૂષ પ્રધાન. મ. ૫૮
દૃઢ સમકિત નિત ચિત્ત ધરઈ, સારઇ જિણવરસેવ,
ભક્તિ કરઇ સાહમી તણી, કુમતિ તણી નહીં ટેવ. મ. ૫૯
રૂપવંત સોહઇ સદા, **સુંદર** સુત અભિરાંમ,
સકલ કલા ગુણ આગરૂ, સોહઈ જિસ્યો કાંમ. મ. ૬૦
**મુનિસુવ્રત** પસાઉલે, દિન અધિકુ નૂર,
**વિધપક્ષગછિ** સોહાવીઉ, પુન્ય તણું કરિ પૂર. મ. ૬૧
તસ આગ્રહ જાણી ઘણો, ચરિત રચિઉ મનોહાર,
**અગડદત્ત** ઋષિરાયનો, એહ સંબંધ ઉદાર. મ. ૬૨
શ્રી **ગોડી પાસ** પસાઉલઇ, સીધાં વંછિત કાંમ,
રાસ રચિઉ મહારિષિ તણો, સમવસરણ સુભ ઠાંમ. મ. ૬૩
વિહરમાન ગણધર ભલા, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીરાય,
**અંચલ**ગછપતિ જગિ જયો, દેષનિ પાતિગ જાય. મ. ૬૪
વિમલવંશ વાચક તણો, કીરતિ જસ સુપ્રકાસ,
**પુન્યચંદ્ર** વાચકવરૂ, ધર્મ તણો મનિ વાસ. મ. ૬૫
તાસ સીસ સુંદર સોભાગી, પાલઈ સાધનો પંથ,
**કનકચંદ્ર** વાચક ગુણિ ભરીયા, મહામુનિ એહ નિગ્રંથ. મ. ૬૬
તાસ સીસ વિદ્યાના આગર, વાચક શ્રી **વીરચંદ**,
તપ જપ સંજિમ કિરિયા પાલઇ, સુંદર એહ મુણિંદ. મ. ૬૭
તસ પદપંકજ મધુકરની પરિ, રહઈ સદા એકચિત્તિ,

વિનયવંત નઈ વિમલ મનઈ નિત, રંગી કરઇ ગુરૂભત્તિ. મ. ૬૮
તાસ તણુ સુપસાય લહીનઈ, ચરિત રચિઉ મન ભાય,
**થાંનસાગર** મુનિવર ઈમ જંપઇ, ભવિજન સુણુઉ ચિત્ત લાય. મ. ૬૯
સંવત **શશિ રસ** જાણીઇ, **સિદ્ધિ** તણી વલી સંખ,
**મહાવ્રત** પદ આગલિ ધરઉ, **સમકરી** ગુણો સવિ અંક. મ. ૭૦
અશ્વનિ માસિ મનોહરૂ, પૂર્ણાં તિથિ વલી જાણિ,
અસિત પંચમી એ સહી, ભૂસુત વાર વષાણિ. મ. ૭૧
એહ ચરિત જે સાંભલઈ, તેહ ઘરિ લીલવિલાસ,
સાધુ તણા ગુણ ગાઇતાં, પૂરઇ હો તણી આસ. મ. ૭૨

(૧) સંવત્ ૧૬૮૫ વર્ષે જ્યેષ્ટમાસે સિતપક્ષે ત્રયોદશ્યાં રવિવાસરે લિખિતં **રાયધનપુરે** મુનિ **સ્થાનસાગરેણ** પ્રવાચનાય. પ.સં.૨૪-૧૫, સેં. લા. નં.૫૩૨૫. (કવિની હસ્તલિખિત પ્રત છે.) [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૨૮-૩૦. આ કૃતિ ભૂલથી કલ્યાણસાગરસૂરિ (નં.૫૭૫)ને નામે પણ મુકાયેલી.]

## ૭૪૫. બાલચંદ (રૂપજી-જીવજી-કુંવરજી-રતનજી-શ્રીમલ્લજી-ગંગદાસશિ.)

**(૧૬૪૭) + બાલચંદ બત્રીશી** ર.સં.૧૬૮૫ દિવાલી અમદાવાદ

**આદિ** – સકલ પાતિક હર, વિમલ કેવલધર, જાકો વાસો શિવપુર તાસુ લય લાઇયે.
નાદબિંદ રૂપરંગ, પાણિપાદ ઉત્તમંગ, આદિ અંત મધ્ય ભંગા જાકૂં નહિ પાઇયે,
સંઘેણ સંઠાણ જાણ, નહિ કોઈ અનુમાન, તાહીકો કરત ધ્યાન શિવપુર જાઇયે,
ભણે મુનિ **બાલચંદ** સુનો હો ભવિક વૃંદ, અજર અમરપદ પરમેસરકો ધ્યાઇયે. ૧

**અંત** – મહાનંદ સુખકંદ રૂપચંદ જાનિયે,
શ્રીય **રૂપ જીવગણિ કુંઅર શ્રીમલ્લ**મુનિ, **રતન** સીસ જસ ધની ત્રિભુવન માનિયે,
વિમલશાસન જાસ મુનિ શ્રીય **ગંગદાસ** હસ્તદીક્ષિત તાસ બત્રિશી વખાનિયે,
**બાણ વસુ રસ ચંદ ૧૬૮૫** દીવાલી મંગલ વૃંદ, **અહમ્મદાવાદ**

ઈંદ રંગ મન આનિયે
ભણે મુનિ **બાલચંદ** સુનો હો ભવિક વૃંદ, મહાનંદ સુખકંદ
રૂપચંદ જાનિયે. ૩૩

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૭૭).]

પ્રકાશિત : ૧. જૈ.પ્ર. પૃ.૩૦૩-૧૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૪૧-૪૨.]

## ૭૪૬. મુક્તિસાગર (ત. લબ્ધિસાગરશિષ્ય)

પછીથી નામ રાજસાગર. [સૂરિપદ સં.૧૬૮૬. જુઓ જૈન ગૂર્જર કવિઓ, ભા.૨, પ્રથમ આવૃત્તિ પૃ.૭૫૫.]

**(૧૬૪૮)** [+] **કેવલીસ્વરૂપ સ્તવન** ૬૮ કડી સં.૧૬૮૬ પહેલાં

**આદિ** – સરસ વચન દિઉ **સરસતી**, વરસતિ વચનવિલાસ
કવિજન કેરી માય તું, આપે બુદ્ધિપ્રકાસ. ૧
શ્રી **હીરવિજય** સૂરીસરૂ, અભિનવ **ધનો** અણગાર,
કલિકાલઇં શ્રુતકેવલી, **ગોયમ** સમ અવતાર. ૨
શ્રી **વિજયસેન**સૂરિ પ્રણમીઇ, શ્રી **વિજયદેવ** ગણધાર,
નામ મંત્ર સમરી ભણું, જિનવર સ્તવન ઉદાર. ૩
ધર્મ ધર્મ સહુ કો કહઇ, ધર્મ ન જાંણુઈ વત્ત,
જિનશાસન સૂધું અછઈ, જિહાં સૂધાં ત્રિણ તત્ત. ૪

**અંત** – કલશ
શ્રી જૈન વાણી શુદ્ધ જાણી સંથુણ્યો ખેમંકરો,
સિદ્ધાંત યુગતિં વિવિધ ભગતિં કેવલી તીર્થંકરો
ઉવઝાય શ્રી ગુરુ **લબ્ધિસાગર નેમિસાગર** મુનિવરા
આદેશ પામી સીસ નામી **મુક્તિસાગર** જયકરા. ૬૮

(૧) આ સાથે 'ગ્રંથ સાખિ પાઠ ગ્રંથોક્તઃ લિખિતઃ' દરેકનાં પ્રમાણ ઉપર નીચે ટબાની પેઠે લખેલાં છે. પ.સં.૮, જિનદત્ત ભં. મુંબઈ નં.૧૦. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન જ્ઞાન સ્તોત્ર અને કેવલી સ્વરૂપ સ્તવન, સંશો. લાભસાગર.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૫-૦૬.]

## ૭૪૭. જયકીર્તિ (ખ. સમયસુંદર–હર્ષનંદનશિ.)

સમયસુંદર જુઓ નં.૬૦૮.

**(૧૬૪૯) પૃથ્વીરાજ કૃષ્ણવેલી** (હિંદી) **પર બાલા.** ર.સં.૧૬૮૬
વિકાનેરમાં સૂરજસિંહ રાજ્યે

(૧) પ.સં.૩૬, આમાં પ્રથમ સારંગની સંસ્કૃત વૃત્તિનો ઉલ્લેખ છે. દાન. નં.૪૪૨.

**(૧૬૫૦) પ્રતિક્રમણ સૂત્ર બાલા.** ર.સં.૧૬૯૩ ચૈ.વ.૧૩

પરમ વૈરાગિક શિરોમણિ ગિરરાજકૃતે સંઘવી થાહરૂ સમભ્યર્થનયા.

(૧) સં.૧૮૫૮ આસૂ શુ.૩ લિ. મૂલતાણ નગરે વાચનાચાર્ય આણંદધીર શિ. પં. સુખહેમગણિ શિ. વા. ભુવનવિશાલગણિ શિ. પં. કનકસેનગણિ શિ. ચતુર્નિધાન મુનિના વ્યલેખી શિષ્ય પં. શ્રીચંદ્ર સ્વપઠનહેતવે. પ.સં.૨૦, અભય. નં.૨૩૬૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૦૮.]

## ૭૪૮. વાના (વિજયાણંદસૂરિનો શ્રાવક શિષ્ય.)

વિજયાણંદસૂરિનો જન્મ સં.૧૬૪૨માં મારવાડના રોહ ગામમાં થયો હતો. પિતાનું નામ શ્રીવંત પોરવાડ, માતાનું નામ સિણગારદે અને પોતાનું મૂળ નામ કલો હતાં. સં.૧૬૫૧માં હીરવિજયસૂરિએ દીક્ષા આપી કમલવિજય નામ રાખ્યું અને સોમવિજય ઉપાધ્યાયના શિષ્ય બનાવ્યા. સં.૧૬૭૦માં વિજયસેનસૂરિએ પંડિતપદ આપ્યું ને સં.૧૬૭૬ના પૌષ સુદિ ૧૩ દિને વિજયતિલકસૂરિએ શિરોહીમાં આચાર્યપદ આપી વિજયાણંદસૂરિ નામ સ્થાપ્યું.

વિજયદેવસૂરિ સાગરના પક્ષમાં ભળી જવાથી સોમવિજય ઉપાધ્યાય વગેરે સમુદાયે મળીને બીજા આચાર્ય નામે વિજયતિલકસૂરિને સ્થાપન કર્યા હતા, તેમની પાટે વિજયાણંદસૂરિ થયા. તેમને ચાલતા કલેશ તરફ અણગમો હતો તેથી સંપના સર્વ પ્રયત્નો કર્યા હતા અને કહેવા પ્રમાણે અમદાવાદમાં વિજયાણંદસૂરિએ વિજયદેવસૂરિને વંદના કરી મેળ કર્યો હતો. આ મેળ સં.૧૬૮૧ના પ્રથમ ચૈત્ર સુદિ ૯ને દિને થયો. આ રીતે સંપ કેટલોક વખત ચાલ્યો પણ પાછળથી મમત્વની મારામારીથી બંનેમાં ભેદ પડતાં વિજયાણંદસૂરિને પણ પોતાની પાટ ઉપર વિજયરાજસૂરિને સ્થાપવાની ફરજ પડી હતી. વિજયાણંદસૂરિએ તેર માસિક તપ, વીશ સ્થાનકપદની આરાધના, સિદ્ધચક્રની ઓળી અને છૂટક છઠ્ઠ અઠ્ઠમ વગેરે તપસ્યાઓ ઘણી કરી હતી. વળી તેમણે એક વખત ત્રણ માસનો તપ કરી ધ્યાન પણ કર્યું હતું. તેમણે ૭ આબુની, પાંચ શંખેશ્વરની, બે તારંગાની

બે અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથની, બે સિદ્ધાચલની અને એક ગિરનારની એમ યાત્રાઓ કરી હતી. તેમજ તેમણે જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠાઓ પણ ઘણી કરી હતી. એકલા કયરવાડામાં જ એક સાથે અઢીસો બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. છેવટે સં.૧૭૧૧ના આષાઢ વદિ ૧ ને મંગળવારે ખંભાતમાં સ્વર્ગસ્થ થયા હતા. ઋષભદાસ કવિએ પણ આ સૂરિની આજ્ઞા શિરોધાર્ય કરી હતી. આ વાના કવિને બદલે એક ઠેકાણે ભંડારની ટીપમાં ચાન્તક નામ આપ્યું છે તે બરાબર લાગતું નથી.

**(૧૬૫૧) + જયાનંદ રાસ** ૫ ખંડ ૧૨૦૭ કડી ૨.સં.૧૬૮૬ પોષ શુદિ ૧૩ ગુરુ બારેજામાં (અમદાવાદ પાસે)

**આદિ** – ભટ્ટારક પ્રભુ શ્રીવિજયાનંદસૂરિ ગુરૂભ્યો નમઃ

વસ્તુ

**શાંતિ** જિનવર **શાંતિ** જિનવર નમીય બહુ ભત્તિ,
શ્રી **સારદા** સમરી સદા કરૂં, ચરિત્ર મનિ રંગ (પા. રસ સુરંગ) આણીય,
**જયાનંદ** ગુણ વર્ણવું શ્રી **વિજયાનંદ** ગુરૂ લહીય વાણીય,
તાસ તણુઈ સુપસાઉલઈ હુઉ મનિ ઉલ્હાસ,
સરસ કથા સુણુયો સહુ, જિમ મનિ પુંહચઇ આસ. ૧

દૂહા

બ્રહ્માણી તુજ વીનવું આપે મતિ તું માય,
મુઝ મનિ આણંદ ઉપનો ગાઉં **જયાનંદ**રાય. ૨
હંસાસનિ સેવું સદા, કવિયણુની આધાર,
સરસ કથા **જયાનંદ**ની, આવી કરજો સાર. ૩
કમળ-કમંડળ-ધારિણી, વીણા પુસ્તક હાથ,
કવિયણુને હિતકારિણી, નિશ્ચે આવે સાથ. ૪
તુજ સમવડ જગ કો નહીં, ત્રિહું ભુવને તુજ વાસ,
કવિજન-આશા-પૂરણી, તું સહી કરજે રાસ. ૫
તું જગદંબ ત્રિપુરા સતી, તું કવિયણુની આસ,
સ્વપ્ને જે નરને મિલી, તેહને કિયો પ્રકાસ. ૬
કવણુ **જયા** તે કિહાં હવો, કવણુ ગામ કુણુ ઠાણુ,
શ્રી **વિજયાનંદ** મુખ થકી, લહું તે મધુરી વાણુ. ૭
કુણુ સંવત્સર કુણુ દિને, હુવો કેમ હુલ્લાસ,

સંવત **સોળે છયાસિયે**, ગુરૂ **બારેજે** ચોમાસ. ૮
સંઘ સહુ આદર ઘણે, વાવે વિત્ત સુઠાંમ,
દિનદિન ઉત્સવ બહુ થયા, પસર્યા ઠામોઠામ. ૯
શ્રી **જયાનંદ** તણું ચરિત, શ્રી ગુરૂને ઉપદેશ,
સરસ કથા કવિયણ કહે, જેહના ગુણહ અશેષ. ૧૦

**અંત** – માતા ભારતિ તણુઇ પસાય, મઈં સહી કવ્યું **જયાનંદ**રાય,
શ્રી **વિજયાણંદ** ગુરૂ ઉપદેશ, કરી ચુપઇ એ લવલેસ. ૫૦
પંચમ ગણહર **સોહમ**સ્વામિ, જાય પાપ તસ લીધઈ નામિ,
તેહ તણુ પટિ સહી દિનકાર, **જગચંદ્ર**સૂરિ થયા ગણધાર. ૫૧
બાર વરસ આંબિલ તપ કરી, પુન્ય તણુ ભંડાર જ ભરી,
ચિહુંહાલીસમઇ પાટઇ જયકાર, **તપા** બિરૂદ ધરાવિઉ સાર. ૫૨
અનુક્રમિ ગુરૂ ગચ્છપતિ જેહ, શ્રી **મુનિસુંદર** કહીઈ તેહ,
એકાવનમઈ થાનકિ કહિયા, ષિમાદયા વિદ્યાવંત લહિયા. ૫૩
તિણઇ ગુરૂઈ ગ્રંથ જ કીધા ઘણા, કહતાં પાર ન આવઇ તેહ તણા,
શ્રી **જયાનંદ**નું ચરિત જ સાર, કીધું શાસનનઇ હિતકાર. ૫૪
આઠ સહસ તે કીધું વલી, તે વાંચઇ સહુઈ મનિ રૂલી,
પટિ એકસઠિમઇ ઉદઉ ભાણ, શ્રી **વિજયાણંદ** ગુરૂ ગુણની ષાણિ. ૫૫
તસ મુખકમલથી એ લહી વાણિ, મઇ રાસ કર્યો સહિ જાણિ,
**બારેજા** વરનગર મઝારિ, અલ્પ બુદ્ધિ કર્યો ગુરૂ-આધારિ. ૫૬
મુરખ માત્ર હું જાણું નહીં, સહગુરૂવચને શક્તિ જ થઇ,
ભણઇ ગુણઇ તસ નવઈ નિધાન, હર્ષ ધરી કવિ બોલઈ **વાન**. ૫૭
જિહાં મહીઅલિ ધરઈ વલી મેર, ધ્રુ મંડલ ચાલઇ નહીં સેર,
જિહાં લગઇ તારા નઈ રવિચંદ્ર, તિહાં લગિ રાસ કરો આણંદ. ૫૮
વસ્તુ પાંચ ચુપઈ કહું વલી, નવસઇ પંચ્યોતરિ મનની રૂલી,
દૂહા બિસઈ સતાવીસ જોઇ, બારસઈ સાત તે પૂરા હોઈ. ૫૯
એ કીધો મનનઈ કોડિ, સરષાસરષી જોયો જોડિ,
વિબુધ ષરો કરેજયો સહી, કર જોડીનઈ વાણી કહી. ૬૦
સંવત ૧૬ **સોલ છયાસીઇ** ૮૬ જાણિ, પોસ સુદિ તેરસિ ચઢિઉ ધમાણ,
વાર ગુરૌ સર્વાંકજ સાર, ભણઈ ગુણઈ તસ જયજયકાર ૬૧

(૧) ઇતિ શ્રી જયાનંદ ચરિત્ર રાસ – પ્રબંધે વાના કવિ વિરચિતે

ચક્રાયુધ દીક્ષાગ્રહણ મોક્ષપ્રાપ્તિ, શ્રીજયાનંદ રાજ્યપાલન દીક્ષાગ્રહણ નિર્વાણ-ગમનો પંચમોલ્લાસઃ સમાપ્તઃ. ઉલાસ ૫ પ્ર. ૨૪૦ દ્વિ. ૨૭૦ ત્રિ. ૨૮૪ ચ. ૨૪૪ પં. ૧૬૧ એવં સર્વાંકે ૧૨૦૭ શુભં ભવતુ લેખકપાઠકયોઃ. ૫.સં.૭૧-૧૧, ભાં.ઇ. ૧૮૭૭-૭૮ નં.૩૨. (આ વાના કવિની સ્વહસ્ત-લેખિત પ્રતિ લાગે છે.)

પ્રકાશિત: ૧. આનંદકાવ્ય મહોદધિ મૌક્તિક ૩જું.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૪૨-૪૫.]

## ૭૪૯. જટમલ (શ્રા. ધર્મસીપુત્ર)

નાહર ગોત્ર. મૂળ લાહોરના, પછી જલાલપુર. હિંદીના નામી કવિ. જુઓ નાહટાજીનો 'કવિવર જટમલ નાહર ઔર ઉનકે ગ્રંથ' એ લેખ, 'હિન્દુસ્તાની', પૃ.૧૫૯-૭૪.

**(૧૬૫૨) + ગોરા બાદલ વાત** ર.સં.૧૬૮૬ ભા.૧૧ (રાજ. હિંદી)

**આદિ** – ચરણકમલ ચિતુ લાય, સમરૂં શ્રી શ્રી **શારદા,**
સુહમતિ દે મુઝ માય, કરૂં કથા તુહિ ધ્યાઇકે. ૧
**જંબૂદીપ** મઝાર, **ભરતખંડ** સબ ખંડ સિર,
નગર તિહાં ઇકુ સાર, ગઢ **ચિતોડ** હૈ વિષમ અતિ. ૨

**અંત** – સાલૂર છંદ

**ગોરઇ** જુ **બાદલકી** કથા, અબ ભઈ સંપૂરન જાન,
સંવત **સોલઇ સય છયાસી**, ભલા ભાદ્રવ માસ;
એકાદશી તિથિ બારકે, દિન કરિ ધરી ઉલ્લાસ,
અબ વસઇ મોછ અડોલ અવિચલ સુખી રઇયત લોક.
આણંદ ઘરિઘરિ હોત મંગલ દેખિયઇ નહીં શોક,
રાજા તિહાં **અલીખાન** ન્યાજી ખાન **નાસિર** નંદ;
સિરદાર સકલ પઠાણ ભીતર જિઉ નક્ષત્ર મહિં ચંદ,
તિહાં **ધરમસીકો** નંદ **નાહર** જાતિ **જટમલ** નાંઉ,
તિણ કરી કથા બણાય કે, બિચિ **સુંબલા** કે ગાંઉ. ૧૪૨

દોહા

**જટમલ** કીની જુગત સું, હરખિ હિયઇ ઉપજાય,
શ્રોતા સુનહુ જુ કાન દે, ચતુર પઢઉ ચિત લાય. ૧૪૩
પઢતાં નવ નિધિ પાઇયઇ, સુનતાં સબ સુખ હોય,
**જટમલ** જંપતિ ગુનજનો, વિઘન ન ઉપજઇ કોય. ૧૪૪

(૧) જટમલ શ્રાવક કૃતા સં.૧૭૫૨ ફા.શુ.૯ સોમ પં. ખેતા લિ. કોટા મધ્યે. પ.સં.૬, અભય. પો.૪ નં.૨૨૭. (૨) સં.૧૮૫૭ વૈ.વ.૧૩, પ.સં.૨૨, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૧૭. (૩) સં.૧૮૫૧ શ્રા.વ.૧૪ ગામ દેગો મધ્યે ખુસાલચંદ લિ. પ.સં.૧૦, જિ.ચા. પો.૮૨ નં.૨૦૬૫. (૪) સં.૧૮૪૮, પ.સં.૮, જિ.ચા. પો.૮૨ નં.૨૦૬૬. (૫) સં.૧૮૩૬ દ્વિ. શ્રા.વ.૫ અંજાર મધ્યે. પ.સં.૭, જિ.ચા. પો.૮૩ નં.૨૨૩૦. (૬) સં. ૧૭૭૫ વૈ.સુ.૧૪ લિ. પં. સુખહેમ લૂણસર મધ્યે (ખેતલ કૃત લાહોર, ઉદેપુર, ચિતોડ ગઝલ સહિત). પ.સં.૧૦,અભય. નં.૨૪૫૬. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૬૫).]

પ્રકાશિત : ૧. સંપા. પં. અયોધ્યાપ્રસાદ, તરુણ ભારત ગ્રંથાવલી નં.૩૪, પ્રયાગ.

**(૧૬૫૩) પ્રેમવિલાસ પ્રેમલતા ચોપાઈ** ૨.સં.૧૬૯૩ ભા.શુ. ૪-૫ રવિ જલાલપુર (રાજસ્થાની હિંદીમાં)

**આદિ** – દોહા–પ્રથમ પ્રણુમિ પય **સરસતિ, ગણપતિ** ગુણભંડાર,
સુગુરચરણઅંભોજ નમિ, કરૂં કથાવિસ્તાર. ૧

**અંત** – ચો.–સંવત **સોલહ સૈ ત્રેયાનું,** ભાદ્ર માસ સકલ પખ જાનું,
પંચમિં ચૌથ તિથૈ સંલઝના, દિન રવિવાર પરમરષ મગન. ૭૬
દોહા–**સિંધ** નદીકે કંઠ પઇ, મેવાસી ચોફેર,
રાજા બલી પરાક્રમી, કોઉ ન સકે ઘેર. ૭૯
ચો.–પૂરા કોટ કટક ફુનિ પૂરા, પર સિરદાર ગાઉકા સૂરા,
મસલત મંત્ર બહુત સુજાને, મિલે ખાંન સુલતાણ પિછાન. ૮૦
દોહા–**સઇદાકૌ સહિબાજખાં,** વઇરી સિર કલ વત્ર,
જાનત નાહી જેહલી, સબ ઊવાનકૌ છત્ર. ૮૧
ચો.–રઇયત બહુત રહત સુંરાજી, મુસલમાન સુખાસ નિમાજી,
ચોર જાર દેખા ન સુહાવૈ, બહુત દિલાસા લોક વસાવૈ. ૮૨
દો.–વસૈ અડોલ **જલાલપુર,** રાજા થિરૂ **સહિબાજ,**
રઇયત સકલ વસૈ સુખી, જબ લગિ થિર ધ્રૂ રાજ. ૮૩
ચો.–તહાં વસૈ **જટમલ લાહોરી,** કરનૈ કથા સુમતિ તસુ દોરી,
**નાહરવંસ** ન કછુ સો જાનૈ, જો **સરસતી** કહૈ સો આનૈ. ૮૪
સોરઠા–ચતુર પઢો ચિત લાય, સમરસ લતા કથા રસિક,
સુનત પરમ સુખદાય, શ્રોતા સુન ઇહ શ્રવણ દે. ૮૫

દો.–સુનહિ કથા દુર્જન જન, દુર્જન અવગુન લેહ,
સૂકર પાયસ છોર કૈ, મુખ વિષ્ટાકું દેહિ. ૮૬

(૧) સં.૧૮૦૯ વૈ.વ.૭ ગુરૂ મરોટ મધ્યે ચતુર્માસ પં. સુખહેમ શિ. સરૂપચંદ્રેણ લિ. પ.સં.૮, જિ.ચા. (૨) ઇતિ પ્રેમવિલાસ પ્રેમલતાકી સબરસલતા નામ કથા નાહર ગોત્ર શ્રાવક જટમલ કૃતા સમાપ્તા સં. ૧૭૫૩ જયે.વ.૭ પં. દાનચંદ લિ. ભયહરા મધ્યે. જયપુર ધરણીંદસૂરિ ભં. (૩) પ.સં.૧૧, અભય. પો.૧૯ નં.૧૯૨૪.

**(૧૬૫૪) બાવની** (રાજસ્થાની–વ્રજભાષા મિશ્ર) ૫૪ ગા.

**આદિ** – ૐ ૐ કાર અપેહી જાપે દિગર ન કોઇ દૂજા,
જાં નર બાબર ગાંસભ તારાં અજબ બનાઇ સચૂજા,
વજૈ વાઉ અવાજ ઇલાહી **જટમલ** સમઝણ ભૂજા,
આપણ જોગા વચન ન એહૈં સમઝણ અમરત કૂજા. ૧

**અંત** – ક્ષાલ ખરાતિ સૈદા ખાસા જો નર હોવઇ રહિતા,
કયા હોયા જેથી આક વીસર ઢઠી બાંગે કહતા;
આપન સૂરા લોક લડાએ મરમ ન મૂરખ લહતા.
**જટમલ** સાહિબ સોઇ લહસી કહત રહત હુઇ સહિતા. ૫૪

(૧) સં.૧૭૩૩ ભા.સુ.૯ ગુરૂ સવાઇ જુગપ્રધાન ભ. જિનચંદ્રસૂરિણાં મહો. સુમતિશેખર શિ. વા. ચારિત્રવિજય પં. મહિમાકુશલ પં. રત્નવિમલ પં. મહિમાવિમલ સહિતેન ચાતુર્માસ સકડી ગ્રામે લિ. મહિમાકુશલગણિના દો. રંગા પઠનાર્થં. પ.સં.૮, જિ.ચા.

**(૧૬૫૫) લાહોર ગઝલ** (ખડી ભાષામાં લાહોરનું વર્ણન) ૫૬ કડી

**આદિ** – દેખ્યા સહિર જબ **લાહોર**, વિસરૈ સહિર સગલે ઔર,
**રાવી** નદી નીચૈ વહૈ, નાવે ખૂબ ડાઢી રહૈ. ૧

*

અદ્‌ભુત જૈન કે પ્રાસાદ, કરતે કનિકગિરિ સૌ વાદ,
દેખી ધરમસાલા ખૂબ, દ્વારે **કિસનકે** મહબૂબ.
દેખ્યાં દેહરા ઈક ખાસ, કીયા **ફિરંગાયાનૈ** વાસ,
બેગમકી ભલી મસીત, લાગા તીન લાખ જ વીત.

*

**રાજપુરા** અરૂ મહજંગ, દુખતર અજબ તિનકે રંગ,

સેખ **ફરીદ દોલતાવાદ**, લંગર પાખલીલાવાદ;
હાજી સવાઇ **સહદરા**, બહુત અનાજ સેતી ભર્યા,
જિહાં પાતસાહ **જહાંગીર**, જિસકા બાપ **અકબ્બર** મીર.

**અંત –** **લહાનૂર** સુહાવના, દેખ્યા હોત આનંદ,
કવિ **જટમલ** કે–ન કરી, સુનત હોત સુખકંદ. ૫૬

(૧) અભય. (૨) કૃપા. (૩) જય.

**(૧૬૫૬) સ્ત્રીગુણ સવૈયા** (હિંદીમાં)

છૂટ છૂટ કંઠને પર્યો હે હાર ટૂટ ટૂટ, ફૂટ ફૂટ ભુષન ભએ હે ધૂર છારસી,
ફૂલન સી સેવ છારિ ચરનિ પસાર ડાર, પરી હૈ બેહાલ બલ કાટ પ્રમ ડારસી;
કૈલે હૈ ન ચાલે હે ન ખેલે હૈ ન ખાસૈ હૈ ન બૈ ગયો ચિઠો ગહૈ સરી ચક ધારસી,
મેરઉ કહ્યૌ જઉ માનોં તોં તોં તુમ્હ જાઇ દેખોં, કહા કઉ ગહિ કેરૈ કંકનકુ આરસી. ૨
કુરંગસે નયન કટિ કેહરતંઇ અતિ, કૃશકુંબલ સસાસી ગતિ ગજકી વિશેષિ હૈ,
કોકિલસૈ કંઠ કીર નાક સો કપોત ગ્રીવ, ચલત મરાલ ચાલ સુંદરસુ દેખિ હૈ,
કુસુમ અનારસે કપોલ દેહ કેતકીસી, કવલસે કર નાભ કેસૂ ફલ રેખિ હૈ,
અધર અરણુબિંબ દાઢોં દન્તિ હોંડી અમ્બિ, **જટમલ** કુચ શ્રીફલ સ્ત્રીય હસિ દેખિ હૈ.

**(૧૬૫૭) સ્ત્રી ગઝલ**

હિંદીમાં સ્ત્રીઓનાં શૃંગાર, અંગપ્રત્યંગોનું વર્ણન.

**આદિ –** સુંદરરૂપ ગુણ ગાઢી કિ, દેખી બાગમેં વાઢિ કિ,
સખિયાં બીસ દલ હૈ સાથ, જાવૈ રંગ રાતે હાથ. ૧

**અંત –** **જટમલ** નજરમેં આઇ કિ, શોભા કછુક ગત પાઇ કિ,
સુન્દરિ ! તુઝે હે સ્યાબાશ, પૂજો સકલ તોરી આશ.
અપને કંત સ્યું રસરંગ, કર તૂં વર્ષ સહસ અભંગ.

(૧) સં.૧૭૬૫ **પાહઇસર** મધ્યે, **પદમા**. પૂ. નાહર. (૨) સં.

૧૭૭૫ લિ. પૂ. નાહર. (૩-૪) અભય.

**(૧૬૫૮) પ્રકીર્ણ** ૨૮ છંદ તેમાં ૪ દોહા, ૩ છપ્પય, ૨૧ **સવૈયા**

(૧) સં.૧૭૬૫ લિ. પૂ. નાહર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૧૦-૧૪. 'ગોરા બાદલ વાત'માં બીજો ર.સં.૧૬૯૫ ફા.સુ.૧૫ પણ દર્શાવેલો તે કદાચ પ્રકાશિત કૃતિમાંથી લીધો હોય.]

## ૭૫૦. સુમતિહંસ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ-હર્ષકુશલશિ.)

**(૧૬૫૯) મેઘકુમાર ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૬ વિજયાદશમી પીપાડીમાં

**અંત** – સંવત **સોલઇ સય છયાસીયઈ** રે, વિજયદશમિ સુપ્રકાસ,
રાજઇ શ્રી **જિણચંદ્રસૂરિ** રાજવી રે **ખરતરગચ્છ**-સિણગાર,
વાંણી સરસ સુધારસ ઉપદિસઇ રે ઇમ **ગોયમ** અવતાર, ૭ મે.
તાસ સીસ સદા ગુણગણનિધિ રે શ્રી **હરષ્યકુશલ** સુષકાર.
વાદીગજ-પંચાનન સારિ સારે રૂપઈ મદનકુમાર ૮ મે.
તાસ સીસ લવલેશ કરી કહઇ રે **સુમતહંસ** મતિસાર,
**વામાનંદન પાસ** પસાઉ લઈને શ્રી **પીપાડિ** મઝારિ. ૯ મે.
સદગુરૂ શ્રી **જિનકુસલ** સુરીસની રે સાંનિધિ સંઘ મઝાર,
પરમપ્રમોદ ઉદય આણંદ સું રે નંદઉ સહિ પરિવાર. ૧૧ મે.

(૧) યતિ ચેતનસાગરજી ભં. ઉદયપુર.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૪૬.]

## ૭૨૬ ખ. શુભવિજય (ત. હીરવિજયસૂરિશિ.)

આ કવિ આ **પૂર્વે** પૃ.૨૩૧ પર આવી ગયા **છે**. આ કૃતિ ત્યાં નોંધાવાની રહી ગયેલી.

**(૧૬૬૦) શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સ્ત.** ૬૪ કડી ર.સં.૧૬૮૭

**આદિ** – શ્રી હીરવિજય ગુરૂભ્યો નમઃ
**સરસતિ** સામિણી માય, આપુ મુઝનિં પસાય,
**પાસ** જિણંદ તણા એ કે દસ ભવ ગાયવા એ. ૧

**અંત** – સુંદર સંથુણ્યો હો લાલ, પુણ્યિં **પાસ** જિણંદ,
**સંખેસર** પુર રાજીઉ રે, **અશ્વસેન** કુલચંદ;
દસમિં ભવિ શિવવધૂ વરી રે મોહનવલ્લી કંદ. ૬૦ સું.
**અકબર** સાહ પ્રતિબોધીઉ રે, **તપગચ્છ** પૂનિમ ચંદ,

શ્રી **હીરવિજય** સૂરીસરૂ રે, સેવઇ સુરનરઈંદ. ૬૧ સું.
તસ પદપંકજમધુકરૂ રે, **શુભવિજય** સુખકંદ,
સંકટ વિકટ નિવારતો રે, કરતો ભવિકાનંદ. ૬૨ સું.
શ્રી **વિજયસેનસૂરિ** પટધણી રે, શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિંદ,
તસ રાજ્યે સ્તવન કરૂં રે, પ્રતિપો જિહાં રવિ-ચંદ. ૬૩ સું.
ઇમ **પાસ** જિણવર ભવિક સુખકર **યાદવ** જરાનિવારણો,
**અંભોધિ ગજ રસ શશી** વરષિં **અભયદેવ** રોગવારણો,
**ધરણેંદ્ર પદ્માવતી** પૂજિત ભવમહોદધિતારણો;
શ્રી **હીરવિજય** સૂરીંદ સીસિં થુણ્યો વંછિત પૂરણો. ૬૪

(૧) મુનિ ગુણવિજયેનાલેખિ સં.૧૭(૦)૧ શુચિ શુક્લ ચતુર્થી ભાર્ગવ **નવાનગરે** લિખિતં. પ.સં.૩-૧૧, જશ. સં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૮૭-૮૮. ત્યાં આ કૃતિ કલ્યાણવિજય-શિ. શુભવિજયને નામે મુકાયેલી, જેનું સમર્થન કાવ્યના ઉદ્‌ધૃત ભાગમાંથી થતું નથી. કલ્યાણવિજયશિષ્ય અને હીરવિજયસૂરિશિષ્ય શુભવિજય એક જ હોવાનો તર્ક આ પૂર્વે (પૃ.૧૮) થયો છે પણ એમ નિશ્ચિતપણે માનવા માટે આધાર નથી.]

## ૭૫૧. જિનચંદ્રસૂરિ (વેગડ ખ. જિનગુણપ્રભસૂરિ–જિનેશ્વરસૂરિશિ.)

**(૧૬૬૧) રાજસિંહ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૭ આસો સુદ ૩

(૧) જેસલ.ભ.ભં. નં.૧૫૧૦.

**(૧૬૬૨) દ્રૌપદી ચરિત્ર ચોપાઈ** ૬ ખંડ ૫૧ ઢાલ ૭૭૧ ગા. ર.સં. ૧૬૯૮ આસો વ.૧૨ જેસલમેર

**અંત –** **પાંડવ** ને **દ્રુપદી** તણો હ, ચરિય રચ્યો સુખકારી રે,
શ્રી **પાર્શ્વનાથ** સુપસાઉલે, શ્રી **જેસલમેર** મઝારો રે. ૪
સંવત **સોલ અઠાણુએ,** આસુ વદિ બારસ દિવસે રે,
છઠો ખંડ પૂરન થયો, **અતિ** હર્ષ ધાર સુજગીસે રે. ૫
શશિગચ્છ **ખરતર**ની સાખે, તિહાં ગચ્છ **વેગડ** રાજો રે,
શ્રી **જિનગુણપ્રભ** સૂરિજી, સવિ સૂરિ નમે સિરતાજો રે. ૬
તાસ પાટ ગુરૂઓ ગુણે, શ્રી **ગૌતમ**નો અવતારો રે,
કલિજુગ સુરતરૂ સારિખો, **ઓસવંશ** તણો સિણગારો રે. ૮
**લુણિયા** ગોત્રે દીપતો, સકલપિ **જિણેસર** સૂરો રે,
ચારિત્રપાત્ર ચૂડામણિ, પ્રતપ્યો જે પુણ્યપંડૂરો રે. ૯

તાસ સીસ ઇણિ પરે કહે, **જિણચંદ** વચન પરિમાણે રે,
અંગ છતાલે સીસમેં, અધ્યયને તાસ વખાણે રે. ૧૦

(૧) ગ્રં.૭૭૧ ગાથા ગ્રં.૧૩૦૦ ઢાલ **પ૧. સં.૧૭૦૯** વૈશાખ વદી ૧૦ કુજે શ્રી **બેહરા** નયરે **શાંતિજિન** પ્રાસાદે બૃ. ખ. વે. ભ. **જિનચંદ્ર**સૂરિ વિદ્યમાને તત્‌શિષ્ય રત્નસોમભિ લિ. પ.સં.૩૫, જેસલ.ભ.ભં. નં.૧૩૭. (૨) ગ્રં.૧૪૦૦ સં.૧૮૬૦ કા.શુ.૧૩ ભૃગુવાસરે **મુલતાણ**. પ.સં. ૩૦, અભય. નં.૨૪૩૮. (ટીપમાં રચના સં.૧૬૬૯ મૂકેલ છે.)

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૨૨૯, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૯-૯૦. **'દ્રૌપદી ચોપઈ'** પહેલાં ભૂલથી જિનમાણિક્યસૂરિશિ. જિનચંદ્રસૂરિને નામે મુકાયેલી.]

## ૭૫૨. કરમચંદ (ખ. સોમપ્રભ–કમલોદય–ગુણરાજશિ.)

**(૧૬૬૩) ચંદ રાજાનો રાસ** ૬૯૬ કડી ર.સં.૧૬૮૭ આસો વદ ૯ સોમ કાલધરીમાં

**અંત –** સંવત **સોલ સત્યાસીયે**, ભલો જોગ અપાર,
પુનર્વસ નક્ષત્ર સોહામણો, કીઓ કવિત ઉદાર. ૬૬૦
કૃષ્ણપક્ષ અતિ દીપતો, આસૂ માસ તે વાર,
તિથ નવમી તે પરગડી, સોહે ભલો સોમવાર. ૬૧
**ખરતરગચ્છ** રલીયામણો, દિન પ્રતિ વાધે વાંનિ,
જોતિ કલા દીપે ભલો, મહિમા મેર સમાંન. ૬૨
**જિનસંઘ** પાટે પરગડો, ભલો સોહે **જિનરાજ**,
કલા બહુતર ગુણનિલો, ભલી વધારી લાજ. ૬૩
હિવ કહું તે હરષ સું, **સાગરસૂરિ** સુજાંણ,
દીપે રૂપ સોહામણો, સોહે જ્યું જગભાણ. ૬૪
**સોન(મ)પ્રભુ** ગુરૂ રાજીયો, ભલો સાધ મહંત,
તાસ સકલકલાગુણ-આગલો, સદા હો જયવંત. ૬૫
**કમલોદય** જગ ચિર જયો, વડભાગિ સવિ જાંણ,
દેશપ્રદેશે પરગડો, માંને રાણારાંણ. ૬૬
તસુ પાટે તે દીપતો, પ્રતપે તેજ વિરાજ,
ગુણવંત ગરૂયો ગાજતો, ભલો સોહે **ગુણરાજ**. ૬૭
ઇણ પરિ **કરમચંદ** વીનવે, સુણો સહુકો તેહ,
ધર્મ કરો તુમ્હ પ્રાણીયા, આણંદ હુસઇ એહ. ૬૮
**કાલધરી** નગર અતિ ભલો, દીઉઇ આવે દાય,

ઇસો બીજો કો નહિ, દીસે જોતિ સવાઈ. ૬૯
માંડણી ભલી સુહામણી ચઉહટો ભલો સુવાસ,
પ્રજા સહૂ એ સુખ વસે, આણંદ લીલવિલાસ. ૬૭૦
ભલો વિરાજે દેહરો, પ્રતિમા ભલી **માહાવીર**,
મહિમા મોટી અતિ ઘણી, સોહે ગુણે ગંભીર. ૭૧
આવે સહકો અતિ ઘણા, નરનારી બહુ વૃંદ,
હરષ જુહારે ભાવ સું, સદા હુયે આણંદ. ૭૨
હિવ હું ભાષું ઇણ પરેં, **દેવડા** વંસ વખાણું,
**જસવંત** સોહે જસ ઘણો, અવચલ રાજ પ્રમાણુ. ૭૩
આવાસ વિરાજે અતિ ભલો, મંદિર ભલા પ્રકાર,
દિન પ્રતિ પન્થુમ ભાવઇ, સદા હુયે જયકાર. ૭૪
ભલા તુરંગ સુહામણા, ભલો સોહે પરિવાર,
તે જસવાયો દીપતો, લખમી અંત ન પાર. ૭૫
ઇસો જગમેં કો નહી, વડભાગી **જસરાજ**,
રાયરાણા માને ઘણું, ભલા કરે સવિ કાજ. ૭૬
વલી હરષઇ વીનવુ, એહને બેટા ચ્યાર,
સકજ સોભાગી દીપતા, દૂસરા દેવ કુમાર. ૭૭
**કર્ણ** કાન્હ તે અતિ ભલા, **દલપત** માહા સુજાંણ,
**રાયસંઘ** રૂપે ભલો, સકલ કલા ગુણ જાંણ. ૭૮
વાધયો છે હિવ તેહનો, **કર્ણ** તણો પરિવાર,
કુંયર ભલો એક તેહને, અદ્ભુત રૂપ અપાર. ૭૯
ચ્યારે ભાઈ ખેમ સું, આણંદ કરે સુખકાર,
પુણ્યવંત પરગડા, જાણે સહુ સંસાર. ૮૦
**ડાહૂયા** સાહ તે વસે, ભલી વધારી મામ,
જસ પ્રસાદે સુખ કરે, પસાર્યા ચિહું દિસ નામ. ૮૧
**ચંદન [ચંદ ?] રાજાની ચોપઈ**, સુણો જો હરષે મન ગહગહી,
મતસારઇ મઈ કીઉ પ્રબંધ, જિમ હુંતો તિમ કહ્યો સમંધ. ૮૨

*

અપઢ મૂરખ હું એહ, જોડિ ન જાણું કાંઇ તેહ,
માતા તણા મેં લીયો નામ, કરે ભલો તું માહારાં કામ. ૬૯૧
કીધી હુંતી વીનતી એહ, સિરાડે ચાડે માતા એહ,

મયા કરી મુઝ માતા હેવ, તૂઠી **સારદ** સામણિ દેવ. ૯૨
કરી ચોપઇ અધિક ઉલ્હાસ, માતા પૂરી હરખઇ આસ,
ભલી ખાંત સું કહી મેં વાત, ભલા હુયા મુઝ નિરમલ ગાત. ૯૩
એ ચોપઇ સુણસે જેહ, પાતક દૂરે જાએ તેહ,
સદા હુયે અધિક આણંદ, બે કર જોડી કહે **કરમચંદ**. ૯૪
નામ જપું દિન પ્રતિ **ગુણરાજ**, સંઘ ચતુર્વિધ કરજો રાજ,
ભલો કરી જો ઉતમ દરસણ, દીઠે હુએ આણંદ. ૯૫
ઇણ પરિ કહે ગુણ કરે વખાણ...**કરમચંદ**. ૬૯૬

(૧) પ.સં.૨૦-૧૫, પ્રથમનાં બે પાનાં નથી, ડે.ભં. દા.૪૩ નં.૫૯. (૨) ૬૫૬ શ્લોક, લીં.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૩, ભા.૩ પૃ.૧૦૩૨-૩૪. ભા.૧ પૃ.૫૦૩ પર 'મતિસાર'ને નામે મુકાયેલી આ કૃતિ આ જ સંભવે છે, કેમકે આ કૃતિના અંતભાગમાં 'મતિસાર' શબ્દ આવે છે.]

## ૭૫૩. લાભોદય (ભુવનકીર્તિશિ.)

**(૧૬૬૪) નેમિરાજિમતી બાર માસ** ૧૫ કડી ર.સં.૧૬૮૯ આસો શુ.૧૫

**આદિ** – સખીરી સાંભલિ હે તૂં વાણી, ઈમ બોલે **રાજુલ** રાણી,
**નેમજી** મુઝ જીવન પ્રાંણી, તિણ તોડી પ્રીતિ પુરાણી હો લાલ,
**નેમજી નેમજી** કરતી, **નેમજી** નિજ ધ્યાન ધરતી હો લાલ. ૧

**અંત** – સખીરી સંવત **સોલ સૈ નિવ્યાસી**, આસૂ પૂનિમ ઉજાસી,
ભણતાં ગુણતાં સુખ ખાસી, **લાભોદય** લીલ વિલાસી હો લાલ. ૧
**નેમજી નેમજી** કરતી.

(૧) મારી પાસે.

**(૧૬૬૫) શંખેશ્વર પાર્શ્વ સ્ત.** ૧૭ કડી ર.સં.૧૬૯૫ માગશર વદ ૯ [મુપુગુહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૩૪, ભા.૩ પૃ.૧૦૨૮. 'શંખેશ્વર પાર્શ્વ સ્ત.'નો ર.સં.૧૬૭૫ દર્શાવવામાં આવેલો, પરંતુ મુપુગુહસૂચીની પ્રતમાં 'સોલ પંચાણુએ' એમ સ્પષ્ટ મળે છે તેથી અહીં રચનાસંવત સુધાર્યો છે.]

## ૭૫૪. મેઘનિધાન (ખ. જિનતિલકસૂરિ-રત્નસુંદરશિ.)

**(૧૬૬૬) ક્ષુલ્લકકુમાર ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૮૮ માગશર સુ.૧૧ તિમરીમાં (જિનોદયસૂરિ આદેશથી)

(૧) પ.સં.૨૨, બાલોત્તરા ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૧૯.]

## ૭૫૫. અજ્ઞાત

**(૧૬૬૭) મનોહર માધવવિલાસ** અથવા **માધવાનલ** ૧૯૯ કડી લ. સં.૧૬૮૯ પહેલાં

**આદિ**– શ્રી વિદ્યાવિમલગણિ ગુરૂભ્યો નમઃ શ્રી મકરધ્વજ રાજેંદ્રાય નમઃ
**સરસતિ** સાંમણિ વીનવું, લાગૂં તુહ્મ તણે પાઇ,
**માધવ**ગુણ અહ્વે જંપિસુ, મુઝ મતિ વર દીઉ માઇ. ૧
નયરી **પુષ્ફાવતી** રૂયડી, રૂયડા ગઢ પ્રાકાર,
રૂયડા મંદિર માલીયાં રૂપડાં તોરણ સાર. ૨

**અંત**– ન્યાઈ ભોગ સંભોગવી, નિશ્ચઇ નારી રંગ,
રતિપતિ ઇણિ પણિ પૂજીઉ, ચઉવિહં **માહવ** અંગ. ૧૯૯

(૧) ઇતિ શ્રી મનોહર માધવવિલાસ કામકંદલા વર્ણને દૂગ્ધ ઘટા સમાપ્તઃ ૭. ઇતિશ્રી માધવાનલ સમાપ્તઃ સં.૧૬૮૯ કાર્તિક શુદિ ૧૫ દિને લષિતં. પં. **વિનયવિમલ**ગણિશિષ્યેણ લષિતં. પ.સં.૯–૧૩, ડા.પાલણપુર દા.૩૬.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૩૮.]

## ૭૫૬. હર્ષકુશલગણિ

**(૧૬૬૮) વીશી** લ.સં.૧૬૯૦ પહેલાં

**આદિ**– સીમંધર જિન સ્ત. ઢાલ પંથીડા રી.
ચંદલિયા જિણજી સું કહે મોરી વંદણા રે જિણવર, જંગમ **સીમંધર** સામી રે.
ચિતથી તઉ એક ઘડી નવિ વીસરે રે, મુઝ રાતિ દિવસિ જસુ નામ રે.
ચંદલિયા જિણજી સું……

**અંત**– ૨૦મા દેવર્દ્ધિ જિન સ્ત. કુમર ભલઇં આવીયઉ એ ઢાલ
વિહરમાણ જિણ વીસમઉ એ, શ્રી **દેવરિધિ** ઇણ નામિં તૂં જય જય જિણવરૂ એ.

*

**હરષકુસલ**ગણિ વીનવઇ એ તૂંહિ જ દેવ પ્રમાણ. તું. ૪

(૧) સં.૧૬૯૦ શ્રા.શુ.૪ ભોમે **જોસી ગંગદાસ** લિ. પ.સં.૪–૧૫, જશ. વડવા ભાવનગર. પો.૯૮ નં.૨૨૦.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૩૯.]

## ૭૫૭. ભાવ ?

**(૧૬૬૯) પાપપુણ્ય ચોપાઈ** ૭૮ કડી

**આદિ –** ॐ નમો શ્રી વીતરાગાય

પાપપુણ્યનાં ફલ સાંભલો, ક્રોધ માન માયા પરિહરઉ,
ઇંદ્રી નોંદ્રી સવિ વસિ કરઉ, ધર્મ ભણી સહૂઇ અણુસરઉ. ૧

**અંત –** એ ચઉપઇ મનરંગિઇં ભણઉ, મોટાં પાપ સવે પરહરઉ,
**ભાવ** સહિત વરગત મનિ ધરઉ, સિદ્ધિરમણિ લીલાં જમ વરઉ.૭૮

—ઇતિ ચઉપઇ સમાપ્ત.

(૧) પ.સં.૩–૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૬૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૦૭. 'ભાવ' કર્તાનામ હોવાની શકયતા ઓછી છે.]

## ૭૫૮. પ્રેમ (લોં.)

**(૧૬૭૦) દ્રૌપદી રાસ** કડી ૬૫ ર.સં.૧૬૯૧

**આદિ –** દૂહા

વિમલમતિ **સરસતિ** મુદા, સમરી મનિ આણંદ,
ગાસ્યું સાધસિરોમણી, **પાંડવ** પાંચ મુણિંદ. ૧

**અંત –** સંવત **સોલ એકાણુએ**, શ્રાવણ શુદિ રે બીજિ ગુરૂવાર,
રાસ રચ્યો મઇ રંગિ સ્યઉં, **પ્રેમઇ** ગાયઇ રે ભણઇ નરનારિ. ૬૫

(૧) પ.સં.૪–૧૧, મો. સુરત પોથી નં.૧૨૪.

**(૧૬૭૧) મંગલકલશ રાસ** ર.સં.૧૬૯૨

(૧) ગ્રં.૩૦૧, પ.સં.૧૭, લીં.ભં. દા.૩૯ નં.૫૮. [લીંહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૪૧૬ – પ્રેમવિજયને નામે).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬૭, ભા.૩ પૃ.૧૦૫૫. 'દ્રૌપદી રાસ'ના ઉદ્ધૃત ભાગમાં કવિનો લોંકાગચ્છ દર્શાવેલો નથી, તેમ કર્તાનામ પણ સંદિગ્ધ રહે છે.]

## ૭૫૯. લબ્ધિવિજય (ત. વિજયદેવસૂરિ–સંયમહર્ષ–ગુણહર્ષશિ.)

**(૧૬૭૨) દાન શીલ તપ ભાવનાએ દરેક અધિકાર પર દૃષ્ટાંત કથા રાસ** ૪ ખંડ ૪૯ ઢાળ ૧૨૭૪ કડી ર.સં. ૧૬૯૧ ભા.શુ.૬

**આદિ –** દૂહા

શ્રી **સરસતિ** તું **સારદા**, ભગતિમુગતિદાતાર,

જૈની જગદંબા જગે, તુઝથી મતિવિસ્તાર. ૧
તું ત્રિપુરા તું તો તિલા, તું શ્રુતદેવી માત,
પદમિણિ પંકજવાસિની, ષટ્ દરશન વિખ્યાત. ૨
આદિપુરૂષની પુત્રિકા, પ્રજ્ઞા પંડિત માય,
ભારતિ ભગવતિ ભુવનમાં, તુઝથી શિવસુખ થાઇ. ૩
બ્રહ્માણી વાણી વિમલ, વાણી દ્યો મુઝ માય,
ગીત કવિત જે કરે, તે સવિ તુઝ પસાય. ૪
કોઇ નવિ જાણે ડોસલા, વૃદ્ધપણે વઇરાગ,
આણી સંયમ આદર્યું, પણ ભણવા ઉપરે રાગ. ૫

અંત – શ્રી **વિજયદાન** સૂરીશ **તપગચ્છ**ધણી, તપ તણે તેજે આદિત નિરખો,
સૂરિ શ્રી **હીરવિજયા**ભિધો હીરલો, તાસ પાટે **સોહમ**સામિ
સરિખો. ભજો. ૫
તાસ પાટેં **વિજયસેન** સૂરીસરૂ, પ્રબલ વિદ્યા પ્રકટ પુણ્ય દરિઓ,
શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીસરૂ સુંદરૂ, પ્રતપયો તસ પટેં સુગુણ ભરિયો.૬
શ્રી **વિજયદાન** સૂરીશના સીસવર, શ્રી **અમીપાલ** પંડિત વિરાજે,
શ્રી **ગુણહર્ષ** પંડિત પ્રવર તેહનો, સીસ ગુણ જલધિ ગંભીર ગાજે.
તેહનો સીસ સવિકવિમુકુટ કવિચરણશરણ અનુકરણ મતિ મન્નિ આણી,
**લબ્ધિવિજયા**ભિધો પરસુગુણવર્ણમધો કહતિ સુણિ માત શિશુ-
વચન વાણી. ૮
ચ્યાર ખંડે અખંડે અલિય વચન મેં ભાષિઉ,રાસ લવલેશ કરતાં,
સાધયો કવિ બડા સયલ ગુણના ઘડા, કહું બહુ પ્રવચન થકીઅ ડરતી.
**સોલ શત બાણુંઇ** વરસ વિક્રમ થકી, ભાદ્રવેં માસિ શુચિ છઠિ દિવસે,
રાસ લિખિઓ રસેં સુણત સુખ હોઇસિ, જેહ જણ જોઇસિં
મન્ન હરસિં. ૧૦
સહસ ઉપરિ શતક દોઇ ચમ્મોત્યરે, અધિક દોધક પ્રમુખ સયલ કહીએ,
દાન વર સીલ તપ ભાવના રાસ કેં ઢાલ નવ અધિક ચ્યાલીસ
લહીએ.
જાં લગઇ જૈનનો ધર્મ થિર થઈ રહે, સયલ જગ જીવ સુરતરૂ સમાનો,
તાં લગેં રાસ એ થિર થઇનેં રહો, સવિ સધર્મીજને વાચ્યમાનો ભ.૧૨

(૧) ઇતિશ્રી દાન શીલ તપ ભાવનાધિકાર ચતુષ્ટયાંતર્ગત નરનારી કિંચિદ્ દૃષ્ટાંતકથાસંબંધ પ્રાકૃત રાસ કે ભાવના માહાત્મ્ય વર્ણનોધિકારશ્ચ-

તુર્થ સંપૂર્ણઃ. પં. રત્નવિજયગણિ શિ. ગણિ ભીમવિજયની પરતિ સં. ૧૭૨૫ કા.સુ.૧૩ લ. આતમાર્થં. પ.સં.૪૨-૧૫, રત્ન ભં. દા.૪૫ નં.૪૮. (૨) સંવત્ ચંદ્રમિતોશ્વેન અબ્દઃશ્રૈકવસુવરઃ, શાકઃ ષટ્ચંદ્રવિજ્ઞેયઃ ન્યૂન પંચાસ યુક્તિમત્ દિને પરિપૂર્ણ. પ.સં.૫૧-૧૩, રત્ન ભં. નં.૪૯.

**(૧૬૭૩) ઉત્તમકુમારનો રાસ** ૫ ખંડ ૪૪ ઢાળ ૧૫૪૦ કડી ર.સં. ૧૭૦૧ કાર્તિક શુ.૧૧ ગુરુ

**આદિ** – દૂહા

શ્રી **ગુણહરષ** (ગુરૂ) તણો, પામી પુણ્યપ્રભાવ,
વિષમ વિઘનજલ તારવા, જે વડ અવિહડ નાવ. ૧
જિનવર-મુખકમલિ વસે, ષટભાષામય ઉપદેહ,
બાવન અખર વિવિધ વર, રયણે ઘડીયો એહ. ૨
જગજયની જગજીવની, જગદંબા જગમુખ,
જગતારણ જગમોહની, તુઝ સમરિ સવિ સુખ. ૩
વીણાપુસ્તકધારણી, ભગવતી **ભારતિ** દેવ,
કવિત કરૂં સંખેપથી, હિયડે તુઝે સમરેવ. ૪

**અંત** – શ્રી **ઉત્તમ**રાય તણી મેં કથા કહી લવલેશ,
જીરણ શાસ્ત્ર તણે અનુસારે ઢાલબંધ સુવિશેષ. ૮૭ ક.
સંવત **સતર શત એક** ઉપરિ ૧૭૦૧ વરસિ કાતિ માસ,
ઉજ્જવલ અગ્યારસેં ગુરૂવાસરેં રચ્યો રાસ ઉલ્લાસ. ૮૮ ક.
એણિ રાસે ઢાલ મનોહર ચ્યાર અધિક ચ્યાલીસ,
ગાહા દૂહાદિક સવે લેખેં પન્નર સે ચ્યાલીસ. ૮૯ ક.
પંચ ખંડ હૂઓ સંપૂરણ નિજ ગુરૂનામપ્રભાવેં,
ભગત તણા દાલીદ્દૂખ ટાલિ, સહગુરૂ સહજ સભાવિ. ૯૦ ક.
ઓછો અધિકો હોવે અણઘટતો, રાસિ વયણ વિશેષ,
તે મિચ્છાદુક્કડ મુઝ હજ્યો, સુણજ્યો સયણ અસેસ. ૯૧ ક.
ઉત્તમ રાસ રસિક જન રતિકર સુઘટિત સિત પદબંધ,
શીલે સુરભિત ચંપકુસુમ જિમ સદલ સરૂપ સુગંધ. ૯૨ ક.
શીયલવંત વિવિધ પરિ વિલસ્યો, જે ઉત્તમ નરરાય,
દેવી પ્રારથીઓ નવી ચૂકો, જેહ વજ્જદઢ કાય. ૯૩ ક.
અતિ સવી છંડીને દીક્ષા, લેઈ કરી તપસાર
પામી સરગ મુગતિ સાધસેં, અનુક્રમે જે નિરધાર. ૯૪ ક.

તેહનો રાસ રસાલ એ રૂડો, જે સાંભલસે કંત
તે તેહના વિછડચા વાલાને મિલસે સહી નિશ્ચંત. ૯૫ ક.
જિહાં મંગલ કારણ હોવે ઝાઝો, જિહાં હોવે મનવિનોદ
ધર્મ ફલાફલ સુણવા જો મન તો સુણો એ સપ્રમોદ. ૯૬ ક.
જિહાં પઢીયે ગુણીમેં તિહાં હોવે કુશલકલ્યાણ,
ભણો ગુણો તે આગલે રૂડી જે હોવે સુઘડ સુજાણ. ૯૭ ક.
શ્રી **તપ**ગચ્છ ગયણંગણિ દિનમણિ, શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીંદ
**વિજયસિંહસૂરિ** આચારજ પ્રતપો જ્યાં રવિચંદ. ૯૮ ક.
તાસ પરંપર ગુરૂ **તપ**ગચ્છપતિ **વિજયદેવ** સૂરિરાય,
તાસ સીસ **સંજમહર્ષા**ભિધ, વરપંડિત કહવાય. ૯૯ ક.
તાસ સીસ પંડિત મુગટમણિ, શ્રી **ગુણહર્ષ** સુસીસ,
**લબ્ધિવિજય** કવિ કહે કર જોડી, ઈમ હર્ષે નિસદીસ.
જિહાં થીર થઇ રહે શ્રી જિનશાસન, જિહાં તપે સુદિણંદ
ગ્રહગણમંડિત મેરૂ મહીધર જાં ધ્રુઅ તારા ચંદ. ૩૦૦
તિહાંતાઈ **ઉત્તમરાય**નો જાનો ઉત્તમ રાસ રસાલ,
ભણે ગુણે નિસુણે જે ભાવે, તિહાં ઘર મંગલમાલ. ૩૦૧
**તપ**ગચ્છમંડણ **સંજમહર્ષ** સુશિષ્ય શ્રી **ગુણહર્ષ** સુસીસ
**લબ્ધિવિજય** કહે રાસ રસાલો, પ્રતપો જાં નિસદીસ. ૩૦૨ કરો.

(૧) સં.૧૭૯૩ લિ. પ્રે.ર.સં. ભાવ. (વે.નં.૨૪). (૨) મુનિશ્રી કસ્તુરિવિજય પંન્યાસજીકી સવાઇ શ્રી પં. અમરવિજય પંન્યાસજી વાચનાર્થે મુનિ પં. કેસરવિજયેન લિખિતા, ઉન્હાનગરે. પ.સં.૮૮-૧૫, માં.ભં.

**(૧૬૭૪) અજાપુત્રનો રાસ** ૭ ખંડ ૨૯ ઢાળ ૧૪૨૦ કડી ર.સં.૧૭૦૩ આસો શુ.૧૦ શુક્ર

**આદિ** – દૂહા.

વંદુ શ્રી જિનવર તણાં, ચરણકમલ ઉલ્હાસ,
જે પ્રણમંતે પાંમીઈ, શિવસુખ બારે માસ. ૧
સિદ્ધ સાધ જિન ધર્મધુર, એ સવિ મંગલ મૂલ.
સંકટ હરજો સમરતાં, હોજ્યો મુઝ અનુકુલ. ૨
જેહથી જીસ જસ પામીએં સરે મનવંછિત કાંમ,
શ્રી **ગુણહર્ષ** ગુરૂજી તણાં, જગ જયવંતું નાંમ. ૩
શ્રી **સરસતી** તું સારદા, ગિરવાંણી ગુણ ગેલ,

બ્રહ્માણી બ્રહ્માડવિ, મોહ્યો મોહનવેલિ. ૪
(સરસ્વતીની સ્તુતિ છે.)

**અંત** – ઓછું અધિકું રે આગમથી કહિઉં ઘટતા ઘટતું રે જે નવિ સદ્-વહિયું,
નવિ સદ્દવહીઉં મેં અઘટ ઘટતું તે મિછાદુકડ દીઓ
મેં જીરણ પુસ્તક જોઇને એ રાસહ જોડી લીઓ
વળી અઘટ વયણ જિકો હોઇ તે સુગુણ ખમજો માનવી
શ્રી **અજાપુત્ર** રાસ કેવલી વાત છે અતિ નવનવી. ૧૭
અંકે ગાહા રે દુહા ચઉપઇ, સવિ સરવાલે રે ચઉદહે સત થઇ,
સત થઈ ચઉદહ ચોપઈ તિમ ઢાલ ઉગણત્રીસ એ
શ્રવણે સુણતાં સુખ હોઈ હીયડુ હરષેં હીસે;
સંવત **સતર ત્રન** આસુ સુદમાં દસમી શુકે સહી
શ્રી **અજાપુત્ર** કથા સકોમલ રાસ બંધે એમ કહી. ૧૮
જાં ધ્રુઅ તારા રે જાં રવિ ચંદ્રમા, જાં લવણોદધિ લોપે નવિ સિમા,
નવિ સિમા લોપે લક્ષણ જલનિધિ મેર પ્રમુખ મહીધરા,
જાં જૈનશાસન માહિ લીજેં જૈન નામ નિરંતરા,
તાં લગેં પ્રતપો શ્રી **અજાસુત** રાય રાસ સોહામણો
સાંભલેં સવિ સુખ સંપજે ઘર હોઇ નિત વધામણાં. ૧૯
**તપગચ્છ** ગિરૂઓ રે ગુરૂ ગુણસાયરૂ, જે તપતેજે રે **દેવ** દિવાયરૂ,
દિવાયરૂ તપતેજથી શ્રી **વિજયદાન(દેવ)** સુરિસરૂ
તસ સીસ **સંજમહર્ષ** પંડિત શ્રી **ગુણહરષ** મુનિસરૂ
તસ સીસ લીલા **લબ્ધિવિજયા**ભિધ વિબુધ ભાવે ભણેં
**અજાપુત્ર** નરપતિ નિઘટ નિરૂપમ કીરતપટ હો રણઝણેં. ૨૦

(૧) અજાપુત્ર રાસસ્ય સપ્તખંડ સં. સર્વખંડ ૭ સર્વઢાલ ૨૯ છે. સર્વગાથા ૧૪૨૦ છે, સર્વસલોકસંખ્યા ૩૨૨૫ છઇ એ રાસનો અધિકાર જીરણ ગ્રંથ પ્રમુખ શાસ્ત્ર મધ્યે વષાંણ્યો છઈ તેહથી વિશેષ ધારવઉ સહી. સં.૧૮૮૨ વૈશાખ માસે શુકલ પક્ષે ૧૫ તિથૌ શ્રી રવિવાસરે લખિતં. શ્રી **પોરબંદિર** મધ્યે સા. **ખીમચંદ શિવરાજ** લખિતં સ્વઆત્માર્થે. પ.સં.૬૯-૧૫, માં.ભં. (૨) પં. **નિત્યવિજયગણિ** શિ. ભાવિ મુનિ **જીત**-વિજયેન લિ. સં.૧૭૪૫ કા.શુ.૭ **સમીનગરે**. પ.સં.૪૮-૧૩, વી.ઉ.ભં. દા.૧૯ પો.૪.

**(૧૬૭૫) મૌન એકાદશી સ્ત.**

**આદિ** - વસ્તુ છંદ.

**સરસતિ** (૨) પઢમ પણમેવિ.
પછિ નિઅ ગુરૂનઈ નમે, તાસ નામ નિઅ મન્નિ આણિઅ,
કહસ્યું મુનિ એકાદસી જૈન આગમ વષાણિઅ,
આરાહઉ એકાદશી આણી મન આણુંદ,
સુષસંપદ સહજિ હોઈ જ્યં ધ્રુઅ તારા ચંદ. ૧
જિહાં તીરથ (૨) અચ્છિ **શેત્રુંજ**
શ્રી **ગિરનારિ અઝાર** તિમ **ચોરવાડિ ચંદાઉ** જિણવર,
ને **સોરઠ** માંહિ **સબલ** અવર તીર્થ પ્રણમતિ નરવર,
નગરી મોટી **દ્વારકા** તિહાં **માધવ** નરરાય,
રાજ કરઈ સુરપતિ પરિ નરપતિ પ્રણમઈ પાય. ૨

**અંત** - શ્રી **વિજયદેવ** સૂરિદેવ સહગુરૂ લહો, શ્રી **ગુણહરષ** કવી સીસલેશિ,
મૌન એકાદસી દિવસ મહિમા કહ્યો, ગહગહ્યો **લબ્ધિ** લીલાવિશેસિં. ૬૪

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૧૬૭૭ની નીચે.

**(૧૬૭૬) સૌભાગ્યપંચમી** અથવા **જ્ઞાનપંચમી સ્ત.**

**આદિ** - **આદિ** જિણવર (૨) સયલ જગજંત
વંછિઅ સુહંકર પયકમલ નમવિ દેવ **સારદા** સમરિઅ,
તિમ નિઅ સહગુરૂ નમિનઇ મુઝ મન્નિ કજિ કરિઅ ભમરીઅ,
કહિસ્યું સોહગપંચમી નાણપંચમી તિમ્મ
આરાહતઇં દૂરિ હોઇ નાણાવરણી કમ્મ. ૧

**અંત** - જય (૨) શ્રી **સીમંધર**સામી, જય નિર્જર ગજગામી રે,
શ્રી **ગુણહર્ષ** સેવાફલ પામી, **લબ્ધિ** કહિ સિરનામી રે.

(૧) જુઓ કૃતિક્રમાંક ૧૬૭૭ની નીચે.

**(૧૬૭૭) પંચકલ્યાણકાભિધ જિન સ્ત.**

**આદિ** - દૂહા.

ચોવીસઇ જિણવર નમી, નિઅ-ગુરૂ-ચરણ નમેવિ,
કલ્યાણક તિથિ જિન તણી, સુણિ ભવિઅણ સંષેવિ.

**અંત** - શ્રી **વિજયદેવ સૂરીંદ** સહગુરૂ સગુણ, શ્રી **ગુણહર્ષ** વરવિબુધ સીસો,
પંચકલ્યાણકાભિધ તવન જિન તણું, **લબ્ધિ** પભણઇ પ્રબલ જગિ

જગીસો. ૩૬

(૧) પં. શ્રી લબ્ધિવિજય શિ. ભાવિ ગણિ આણંદવિજયેન લિ. સોઢીગ્રામે. ઉપરનાં ત્રણ એક સાથે પ.સં.૮-૧૭, વિ.ધ.ભં.

**(૧૬૭૮) ગુરુગુણ છત્રીશી સ.**

**આદિ** – શ્રી ગુરૂ ગુરૂ ગિરૂઆ નમુંજી, સદગુરૂ સમકીતમૂલ,
ત્રણ્ય તત્ત્વમાં મૂલગુંજી, સહગુરૂ તત્ત્વ અમૂલ રે,
આતમ તે સેવઉ ગુરૂરાય. ૧

**અંત** – ગુરૂગુણ છત્રીસઇ છત્રીસી, જોયો આગમઅબધિ,
શ્રી **ગુણહરષ** વિબુધ વર **સીસઇ**, લહીઇ લીલલબ્ધિ. ૪૩

(૧) લિ. મુનિ વૃદ્ધિવિજય. પ.સં.૨-૧૩, હા.ભં. દા.૮૨ નં.૪૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૨ પૃ.૧૧૯-૨૪, ભા.૩ પૃ.૧૦૩૯-૪૧, ૧૦૮૮ તથા ૧૧૮૦. કવિને ૧૮મી સદીમાંથી ૧૭મી સદીમાં ફેરવ્યા છે. 'ગુરુગુણ છત્રીસી સ.' ગુણહર્ષશિષ્યને નામે મુકાયેલી, પણ કર્તા લબ્ધિવિજય હોવાનું જ છેલ્લા શબ્દ પરથી સૂચિત થાય છે. ગુણહર્ષના ગુરુ એક વખત અમીપાલ અને પછી સંયમહર્ષ કહ્યા છે તે કઈ રીતે છે તે સમજાતું નથી.]

## ૭૬૦. દેવચંદ્ર (ત. સકલચંદ્ર–સૂરચંદ્ર–ભાનુચંદ્રશિ.)

અહિમ્મનગરના ઓસવાલ, અંબાઈયા ગોત્રજ, પિતા રિંડો શાહ, માતા વરબાઈ, જન્મનામ ગોપાલ. ૯ વર્ષની વયે પિતા સ્વર્ગસ્થ. વિજયસેનસૂરિનો ઉપદેશ સાંભળી વૈરાગ્ય, પોતાના ભાઈ તથા માતા સાથે પં. રંગચંદ્ર પાસે દીક્ષા, સ્વનામ દેવચંદ્ર. અને ભાઈનું નામ વિવેકચંદ્ર. ભાનુચંદ્ર ઉપાધ્યાય પાસે વિદ્યાધ્યયન (અને તેમના શિષ્ય તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા). સં.૧૬૬૫માં દેવલવાડામાં વિજયસેનસૂરિ પાસેથી પંડિતપદની પ્રાપ્તિ. પછી યાવજ્જીવ એકાશન અને ગંઠસી પ્રત્યાખ્યાનનો નિયમ લીધો. મારવાડ, માલવા, મેવાડ, સોરઠ, સવાલક્ષ, કુંકણ, લાટ, કાન્હડ, વાગડ, ગુજરાતાદિ દેશોમાં વિહાર કર્યો. સાત દ્રવ્યોનો પરિહાર કર્યો. મહિનામાં ૭ ઉપવાસ. સં.૧૬૯૭નાં સરોતરામાં ચોમાસું. ત્યાં ૫૩ વર્ષની વયે વૈ.શુ.૩ ને દિને અનશન કરી ૮ દિને પ્રભાતે સ્વર્ગવાસ. જુઓ તેમના બંધુ વિવેકચંદ્રકૃત દેવચંદ્ર રાસ, નાહટાજીનો ભંડાર નં.૨૫૭૨, તેનો સાર જૈન સત્યપ્રકાશ પુ.૨ અં.૧૧ પૃ.૧૨૭.

કવિના ગુરુ ભાનુચંદ્ર અકબરની ધર્મસભાના ૧૪૦મા નંબરના (પાંચમી

શ્રેણીના) સભાસદ પ્રસિદ્ધ છે. તે અને તેમના શિષ્ય સિદ્ધિચંદ્ર બંને અકબર પાસે રહી પોતાની વિદ્વત્તાથી બાદશાહની પ્રીતિ સંપાદન કરી હતી. અને તે બંનેએ 'કાદંબરી' પર સુંદર સંસ્કૃત ટીકા રચી છે. બાદશાહ સૂર્યનાં હજાર નામો સાંભળતો હતો. તે માટે ભાનુચંદ્રે 'સૂર્યસહસ્રનામ' સ્તોત્ર રચ્યું હતું. ઈ.સ.૧૫૯૩[૨ ?]માં (સં.૧૬૪૮[૯ ?]) તેણે સમ્રાટ્ અકબર પાસેથી પાલીતાણાના શત્રુંજય તીર્થના યાત્રાળુઓ ઉપરથી કર ઉઠાવી લેવાનું ફર્માન જારી કરાવ્યું હતું અને એ પણ આજ્ઞા પ્રાપ્ત કરી હતી કે સર્વ જૈનોનાં પવિત્ર સ્થાનો હીરવિજયસૂરિને હવાલે કરી આપવા. સંભવતઃ ભાનુચંદ્ર તેના દરબારમાં બાદશાહના મૃત્યુ (ઈ.સ.૧૬૦૫) સુધી રહ્યા હતા.

સકલચંદ્ર ઉપાધ્યાય માટે આની અગાઉ જુઓ નં.૫૪૫.

વિજયસિંહસૂરિ – આચાર્ય સં.૧૬૮૪, સ્વર્ગવાસ સં.૧૭૦૯.

**(૧૬૭૯) નવતત્ત્વ ચોપાઈ** લ.સં.૧૬૯૨ પહેલાં

**અંત** – સુવિહિત સાધુ તણો શૃંગાર, શ્રી **વિજયદેવસૂરિ** ગણધાર,
તાસ પાટે પ્રગટયો સૂરિસિંહ, **વિજયસિંહસૂરિ** રાખી લીહ. ૩૩
ગુરૂ શ્રી **સકલચંદ** ઉવઝાય, **સૂરચંદ** પંડિત કવિરાય,
**ભાનુચંદ** વાચક જગચંદ, તાસ સીસ કહે **દેવચંદ**. ૩૪
એ ચોપઇ રચી કર જોડ, કવિતા કોઇ મ દેજો ખોડ,
અધિકો ઓછો સોધી જોડી, ભણતાં ગુણતાં સંપતિ કોડ. ૩૫

(૧) સં.૧૬૯૨ ચૈ.શુ.૭ શનિ, પ.સં.૧૨, જય. પો.૬૯. (૨) પ.સં. ૬, જય. પો.૬૯. (૩) પ.સં.૪૬, તેમાં પ.સં.૧૩, જય. નં.૧૦૭૮. (૪) ભાવ.૨. (વે.નં.૩૨). (૫) પ.સં.૯–૧૭, ઝીં. પો.૪૧ નં.૨૧૭. (૬) સં. ૧૭૪૦ વૈ.શુ.૮ જીર્ણદુર્ગે પં. **વિવેકકુશલગણિ** શિ. **આણંદકુશલ** લિ. પ.સં.૭–૧૫, જશ.સં. નં.૩૩૮. (૭) સંવત વૃષ જાયા પૂજા (૧૭૫૬) શાકે કલત્ર નેત્ર કલા (૧૬૨૧) માહ સિત પક્ષે અનુત્તર સંખ્યા તિથૌ ચંદ્રેજયવારે **સ્થંભતીર્થે** પં. કલ્યાણવર્દ્ધનગણિ શિ. પં. રંગવર્દ્ધનગણિ ભ્રાતૃ પં. **મેઘવર્દ્ધનગણિ** સેવક ગ. **જીતવર્દ્ધન** ગ. રત્નશેખર, ગ. **શુભ**-સાગરેણ લિ. બાઈ **વાલ્હબાઈ** પઠનાર્થં **ઘીપટી** મધ્યે. પ.સં.૧૩–૧૧, વડા ચૌટા ઉ. પો.૧૫. (૭) સં.૧૮૪૮ માગસર વ.૧૩ ચેલા **મયાચંદ** લિ. આત્માર્થે **ગાંદલી નગરે** શ્રી **ગિરૂઆ પાર્શ્વ**નાથ પ્રસાદાત્. પ.સં.૧૪–૧૧, ખેડા ભં.૩. (૮) સં.૧૯૧૬ ભા.સુ.૮ આદિતવાર લ. **નાયક લખમીચંદ તલસી પાલણપુર**. પ.સં.૧૩–૧૩, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૩૨.

[મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૧૫૦, ૨૪૩, ૬૨૫.]

**(૧૬૮૦) + શત્રુંજય તીર્થ પરિપાટી** ર.સં.૧૬૯૫

આમાંથી સ્પષ્ટ છે કે કવિએ શત્રુંજયની યાત્રા સં.૧૬૯૫ના મહા વદિ ૧૪ ને ગુરુવારે કરી. ૧૬૯૫નું ચોમાસું ઈડરમાં કરીને યાત્રાર્થે નીકળી ફીચોટ (ફીચોદ), વલાસણુ, વડનગર, વીસનગર, સિવાલા (સાઉલા), મહેસાણા, અમદાવાદ અને પાલીતાણા આવ્યા. પછી અમદાવાદ ગયા.

**આદિ** – સકલ સભારંજન કલા, દિઓ **સરસતિ** વરદાનોજી,
શ્રી **વિમલાચલ** સ્તવન ભણું, પામી શ્રી ગુરૂમાનોજી. ૧
આવો **શેત્રુંજયઈ**, ચઢીય નવાણુ વારોજી
મનમાં ઉલટ અતિ ઘણો, હઈડે હર્ષ અપારોજી. આવો. ૨
ઉમાહો મન માહિ ઘણો, કરસ્યું ચૈત્ર પ્રવાડયોજી,
શ્રી **શેત્રુંજય** ભાવ સું, લાગી મનહરૂ હારોજી. આવો. ૩
સંવત **સોલ પંચાણુયે**, ઇડર રહી ચોમાસોજી
યાત્રા કરવા સંચર્યા, શુભ દિવસ શુભ માસોજી. આવો. ૪

**અંત** – **પાલીતાણાથી** ચાલીયા એ મા., કરતા પંથ પ્રયાણ,
કુશલે **રાજનગર** ગયા એ મા. કીધાં કોડિ કલ્યાણ. સુ. ૯
ભણે ગણે ને સાંભલે એ મા. એહ તવન જે જાંણ,
ઘરિ બેઠાં યાત્રા તણો એ મા. ફલ પાંમઇ સુવિહાણ. સુ. ૧૦
શ્રી **તપગચ્છ**પતિ ગુણનિલો એ મા. શ્રી **વિજયદેવ** સૂરીંદ,
જાંણે જગિં ઉદયો સહી એ મા. મૂરતિવંતો ચંદ. સુ. ૧૧
સાહ **થિરા** નંદનવરૂ એ મા. મોહનવલ્લીકંદ
જે સેવઈ ભાવઈ કરી એ મા. તસ ઘરિ નિત્ય આણંદ. સુ. ૧૨
શ્રી **વિજયદેવ**સૂરિ પાટિં ગયો એ મા. શ્રી **વિજયસિંહ** સૂરિરાય,
જેહને પ્રણમેં નિત પ્રતિં એ મા. સુરનર ભૂપતિ પાય. સુ. ૧૩
સીસ વાચક **ભાનુચંદ**નો એ મા. માગઈ **દેવચંદ** દેવ,
વલી વલી મુઝને આલયો એ મા. **શેત્રુંજય** કેરી સેવ. સુ. ૧૪

કલસ.

ગુરૂશ્રી **હીરવિજય**સૂરિ પસાયેં શ્રી **ભાનુચંદ** ઉવઝાયા
**કાસમીર અકબર** સા પાસઇ શેત્રુંજય દાણ છુરાયા
તાસ સીસ **દેવચંદ કહે** એ ગિર ગિરનો રાયા,

ભેટચો ભાવ ધરી એ તીરથ, મનવંછિત સુખદાયા
આજ મનવાંછિત સુખ પાયા. ૧૫

(૧) સંવત્ ૧૭૬૯ વર્ષે પં. **દાનચંદ્રેણ** લષિતં **પત્તનનગરે**. (૨) જય. નં.૧૦૭૮.

પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ ભા.૧ પૃ.૩૮-૪૭.

**(૧૬૮૧ ક) પૃથ્વીચંદકુમાર રાસ** ૧૭૪ કડી ર.સં.૧૬૯૬ ફા.સુ.૧૧ **સાબલીમાં**

**આદિ** – સકલ પંડિતશિરોમણિ પંડિત શ્રીય શ્રી જિનચંદ્રગણિ ગુરૂભ્યો નમઃ

પ્રણમું ભગતિં ભગવતિ **ભારતી**, જે તૂઠી આપઈ શુભમતી,
જસ સેવઈ સુરનર ભૂપતી, જેહનિં નામઇં સુખસંપતી. ૧
**સારદ** શુભમતિ પૂરો આસ, આપો મુઝનિં વચનવિલાસ,
તું **સરસતિ** કવિજનની માય, સેવક ઉપરિ કરો પસાય. ૨
વલી સમરૂં મનિં મંત્ર નવકાર, ચઉદે પૂરવનુ જે સાર,
શ્રી ગુરૂ કેરૂ પામી માંન, બોલિસુ **પૃથ્વીચંદ્ર આખ્યાન**. ૩
સીલવંત માંહિં અતિ ભલો, ચંદ્ર તણી પરિ જસ નિરમલો,
તાસ રાસ જન સાંભલો, સીલવંત કહીય ગુણનિલો. ૪

**અંત** – સીલવંત માંહિં જસ લીહ, સીલ પાલવા હૂયા સીહ,

તે તો **પૃથિવીચંદ્ર** કુમાર, **ગુણસાગર** પણિ બીજો સાર. ૧૭૦
**સાવલી** નગરિ રહી ચોમાસિ, સંવત **સોલ છન્નુંઇં** ઉલાસિ,
ફાગુણ સુદિ એકાદશી ધારિ, વાર કહું તે હવઇ વિચારી. ૧૭૧
સાગરસુત ભગનીપતિ પુત્ર, વયરી સુત વાહન ભખ્ય શત્રુ,
તેહની ગતિ જિહાં તેહનું રત્ન, તેહ વાર [?] જાણો કવિ સ્ત. ૧૭૨
પુષ્ય નક્ષત્રિં કીધો રાસ, શીલવંતનો હું છું દાસ,
**તપગચ્છપતિ** ગુરૂ **ગોયમ** સમાન, **વિજયદેવસૂરિ** યુગહ પ્રધાન.
તાસ પાટિ પ્રગટચો જિમ ભાણ, **વિજયસિંહસૂરિ** ગુણનો જાણ,
વાચક **ભાનુચંદનો** સીસ, **દેવચંદ** પ્રણમે નિસદીસ. ૧૭૪

(૧) સં.૧૭૫૬ ચૈ.શુ.૧૦ ભોમવારે લિ. પં. **જિનચંદ્રગણિ** પં. **તેજચંદ્રગણિશિષ્ય** ગ. **જીવનચંદ્રેણ** લિ. **પત્તન** નગરે સુશ્રાવક વ.શા. **સામલદાસ** સુત વ.શા. **વેલજી** પઠનાર્થં. પ.સં.૧૨-૧૨, મો.મો. સાગર ઉ. પાટણ દા.૮ નં.૩૬. (૨) ગ્રં.૨૪૦ સં.૧૭૮૭ આ. કૃષ્ણ ૧૩ શુક્રે લિ. **પાટણ** મધ્યે. પ.સં.૯-૧૩, ઈડર બાઈઓનો ભં. નં.૧૭૫. (૩) ખં.ભં.

૧. (૪) રત્ન. ભં. (૫) જય. નં.૧૦૭૮. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૬૯, ૪૪૫).]

**(૧૬૮૧ખ) અન્ય કૃતિઓ** મહાવીર ૨૭ ભવ સ્ત. ગા.૮૯, પોસીનાપુર મંડન એકસુમલ (?) પાર્શ્વ સ્ત. ગા.૬૧, શંખેશ્વર સ્ત. ગા.૧૪, પોસીના પાર્શ્વ સ્ત. ગા.૧૧, નેમિ સ્ત. ગા.૯ અને ગા.૨૩, પાર્શ્વ સ્ત. ગા.૯, આદિનાથ સ્ત. ગા.૫.

(૧) પ.સં.૪૬, જય. નં.૧૦૭૮. (નવતત્ત્વ ચોપાઈ, પૃથ્વીચંદ્ર રાસ અને શત્રુંજય તીર્થ પરિપાટી સાથેની કર્તાની સર્વ કૃતિઓની પ્રત) [મહાવીર ૨૭ ભવ સ્ત. – મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૯–૮૧, ભા.૩ પૃ.૧૦૭૦–૭૨. ત્યાં 'સૌભાગ્યપંચમી સ્તુતિ' નોંધાયેલી તે વસ્તુતઃ સંસ્કૃત કૃતિ છે, ને 'સુકોશલ સઝાય' તે અન્ય દેવચંદ્ર (નં.૪૪૪)ની ઠરી છે.]

**૭૬૧. કનકકીર્તિ વા.** (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–નયનકમલ–જયમંદિરશિ.)

આ કવિએ સંસ્કૃતમાં 'મેઘદૂત' પર ટીકા રચી છે.

**(૧૬૮૨) નેમિનાથ રાસ** ૧૩ ઢાળ ર.સં.૧૬૯૨ માહ શુ.૫ વિકાનેરમાં

**આદિ –** ઢાલ.

સકલ જૈન ગુરૂ પ્રણમું પાયાં, શ્રુતદેવી પદપંકજ ધ્યાવું,
શ્રી ગુરૂચરણકમલ ચિત લાવું, **નેમકુમર જાદવ** ગુણ ગાવું, મનવંછિત સુખસંપતિ પાવું. ૧
**સોરઠ** દેસ સદા સુખઆગર, નારીપુરૂષતણો બહુ રાગર,
જિહાં **વિમલાચલ** તીર્થરાયા, **ઉજવલ** ગિરિ તીરથ મન ભાયા. ૨
**દ્વારવતી** નગરી નવરંગી, ધનદ નીપાઇ સુજન સુરંગી,
કંચણમણમઇ કોઠ વિરાજઇ, જિણિ દીઠાં અલકાપુરુ લાજઇ. ૩
રતનજડિત કોસીસા સોહઈ, તીન ભુવન જનતા મનમોહઇ,
**જાદવ**કુલ અરૂવિંદ દિનેસર, રાજ કરઇ તિહાં કૃષ્ણ નરેસર. ૪

**અંત –** ઢાલ ૧૩

*

કુણ રંક સુરગિરિ કર ધરઇ, કુણ ધરઈ જલનિધિ બાંહ,
કુણ ગગન લગ જાય પંખિયઉ, કુણ ઝાલઈ નિજ છાંહ. સા. ૨૭
કુણ નાગરાજમણી ગ્રહઈ, કુણ સિંઘ ઝાલઇ કાનિ,
કુણ સકલ વસુધા વસુ કરઈ, કુંણ તારા કરઇ માન. સા. ૨૮

તિમ **નેમ**જિન ગુણ કુંણ કરઈ, કહતાં ન પામઇ પાર,
તઉ પણ જિમ તિમ ગુણ ભણઇ, તાસુ સફલ અવતાર. સા. ૨૯
**નેમનાથ**નાં ગુણ ગાવતાં, પામીયઈ પરમાણંદ,
અસુભ કરમ દૂરઇં ટલઇ, નાસઇ દુરગતિ દંદ. સા. ૩૦
ધનધન **રાજમતી** સતી, કર જોડ કરૂં પ્રણામ,
**રથનેમ** મારગ આણીયઉ, ન્યાય રહ્યો જગિ નામ. સા. ૩૧
સંવત **સોલહ બાણુવઈ**, સુદિ માહ પાંચમ જાણ,
બડનગર **બીકાનેર**મઇં, રાસ ચઢયઉ પરમાણ. સા. ૩૨
દીપતઉ ગચ્છ **ખરતર** તણઉ, જિહાં નાંમ જાસ સુરિંદ,
**જિનદત્ત** જુગવર સારિષા, શ્રી **જિનકુસલ** મુણિંદ. સા. ૩૩
અનુક્રમઇં પાટપરંપરા, **જિનચંદસૂરિ** સુજાણ,
પદ દીયઉ યુગવર જેહનઇં, **અકબર** નૃપ સુરતાણ. સા. ૩૪
જિન ટેક રાખી જૈનરી, **જિનચંદ સૂર** દયાલ,
**જહાંગીર** ભૂપતિ રંજીયઉ, ષટ દરસન પ્રતિપાલ. સા. ૩૫
તસ પાટ પરગટ ગુણનિલઉ, **જિનસિંઘ**સૂર પ્રધાન,
જિણ કુમતિગજ ભંજિયા, સાચઉ સિંઘ સમાન. સા. ૩૬
તસુ પાટિ સૂરજ સારિષઉ, પાય નમઈ જસુ નરરાજ,
ગચ્છરાજ્ય માંહેં દીપતઉ, ચિર જીવઉ **જિનરાજ**. સા. ૩૭
**જિનચંદ**સૂરિ સુરિંદજી, તસુ **નયનકમલ** સુસીસ,
તસુ સીસ **જયમંદિર** જયઉ, પૂરવઇ મનહ જગીસ. સા. ૩૮
તસુ સીસ પભણઈ ભાવસું, એ **નેમરાસ** રસાલ,
**કનકકીરતિ** વાચક કહઇ, ફલઈ મનોરથ માલ. સા. ૩૯
કલ્યાણકમલા સુખ લહઇ, મન તણી પૂરઇ આસ,
એ રાસ જે નર સાંભલઇ, પામઇ લીલવિલાસ. સા. ૪૦
ચઉવીસ જિનવર ધ્યાવતાં, થાયઈ સદા જયકાર,
**જિનરાજ**સૂરિ પ્રસાદથી, દિનદિન મંગલ ચાર. સા. ૪૧

(૧) સંવત્ ૧૭૧૪ વર્ષે લિષતં **પાંડે જાદૈં** લિષાવતં આ. **ગૌર્યા** શુભં. પ.સં.૧૨-૧૬, અનંત. ભં. (૨) માણેક. ભં. (૩) ચં.ભં. (૪) સં.૧૭૧૮, સેં.લા. વડોદરા. (૫) સં.૧૭૯૦ પો.શુ.૫ શનિ **વાકરોડ મેવાડ** મધ્યે પં. **દુર્ગદાસ** શિ. **જગરૂપ** લિ. શિષ્ય પં. **થાનચંદ્ર** પઠનાર્થં. પ.સં. ૧૩, મહિમા. પો.૩૭.

(૧૬૮૩) **દ્રૌપદી રાસ** ૩૯ ઢાળ ર.સં.૧૬૯૩ વૈ.શુ.૧૩ જેસલમેર

**આદિ** - દૂહા.

પુરિસાદાણી **પાસજિન**, ચરણકમલ ચિત લાય,
પ્રણમું ત્રિકરણ ભાવ સું, પાતક દૂરિ પુલાય. ૧
**શ્રુતદેવી** સાનિધિ કરે, કવિજન કેરી માત,
વચનવિલાસ સરસ દીયે, જાસુ પ્રગટ અવદાત. ૨
યુગપ્રધાન **જિનદત્ત** ગુરૂ, શ્રી **જિનકુશલ** સૂરીંદ,
શ્રી **જિનચંદ** સદગુરૂ નમું, પામું પરમાણંદ. ૩
શીલસુંરગી **દ્રપદી**, નિરમલ પાલ્યઉ સીલ,
તાસુ ચરિત વૈખાણતાં, લહિયઇ અવિચલ લીલ. ૪
મૂલ થકી ઉતપતિ કહું, સુણિજ્યો બાલગુપાલ,
ચમત્કારણી ચઉપઇ, નવનવ ઢાલ રસાલ. ૫
છઠઉ **જ્ઞાતા** અંગ છે, તે માહે અધિકાર,
**મહાવીર** જિન ભાષીયો, ગણધર સભા મઝારિ. ૬
જિમ તિમ કરમ ન કીજીયઈ, કીજઇ હિયે વિચાર,
ધરમ કરો નિજ હિત ભણી, જિમ પામો ભવપાર. ૭

**અંત** - ઢાલ ૩૯ ધનધન આર્દ્રકુમાર વરસંચતી આજને વધાવો
ગચ્છપતિ મોતીએ—એ દેશી.

ધનધન શીલવતી સતી **દ્રૂપદી**, પાંચે **પાંડવ** નારિ,
શીલપ્રભાવે લહસ્યે સાસતા, શિવપુરસુખ અપાર. ૧ ધન.
સીલે હુઇ સુખ મંગલમાલિકા, સીલે અવિચલ લીલ,
**દ્રૂપદ**સુતા જિમ પાલજ્યો નવિ ખંડયો નિજ સીલ. ૨ ધન.
(સંવતઈ રસ રસ નયન નિધન શું) રસ સસિ,
સંવત **ઇસરનયન નિધાન સુરસ સસિ** વૈશાખ માસ, ૧૬૯૩
શુદિ તેરસિ કીધી એ ચુઉપઇ, સુણતાં લીલવિલાસ. ૩ ધન.
શ્રી **ખરતરગચ્છ** મોટો જાંણીઈ, ગચ્છ ચઉરાસી મૂલ,
કમલા માંહે જિમ સુરભ ગુણે, સહસકમલદલફૂલ. ૪ ધન.
ગણધર **સુધરમસામી** પરંપરા, **રાજગચ્છ** કહિવાય,
**અભયદેવ જિનવલ્લભ** સારિખા, થયા સૂરિ દિનરાય. ૫ ધન.
યુગપ્રધાન **જિનદત્ત** સુરીસરૂ, ચઉસઠિ યોગિણી જીત,
પાંચે પરવર દીધા જેહનઈ, ગુરૂ અવદાત વદીત. ૬ ધન.

**શ્રી જિનકુસલ** સૂરીસર દીપતા, સદગુરૂ સાંનિધકારિ,
સેવકજન સપરતા પૂરવે, ગુરૂ સુરતરૂ અવતાર. ૭ ધન.
અનુક્રમે શ્રી **જિનમાણિક** ગછધણિ, હૂઆ સુગુરૂ ગણધાર,
તસુ પાટે **જિનચંદ** સૂરીસરૂ, બહુ વિધિ લબધિભંડાર. ૮ ધન.
તસૂ પટધારી સૂરિશિરોમણી, શ્રી **જિનસિંઘ**સૂરીંદ,
વિદ્યાવચન કલા સમતા ધણી, નમીઆ જાસુ નરિંદ. ૯ ધન.
કુલમંડણ તસુ પાટે દીપતો, સૂરરાજ **જિનરાજ**,
વિજયરાજ ગુરૂ સુરગુરૂ સારિખા, સકલસૂરિતાજ. ૧૦ ધન.
**રીહડવંશ**-સરોરૂહ દિનમણિં, યુગપ્રધાન **જિનચંદ**,
સૂરિસોભાગી ભાગબલી સદા, મુનિજન સુરતરૂ કંદ. ૧૧ ધન.
**અકબ્બરશાહ** જિણે પ્રતિબોધીઓ, ઘણા કીયા અવદાત,
**જાહાંગીર** જિણને આદરીઓ, રાખી જગિ અખિયાત. ૧૨ ધન.
તસુ સીસ સંવેગી સિરતલો, **નયણકમલ**ગીણિં જાંણિ,
તાસુ સીસ **જયમંદિર**ગણિં જયો, સકલકલા ગુણજાણ. ૧૩ ધન.
તાસુ સીસ ઇમ ભાખે ચઉપઈ, **દ્રૂપદીની** સસનેહ,
**કનકકીરતિ** વાચક મન રંગ સ્યોં, સીલ તણા ગુણ એહ. ૧૪ ધન.
નવ નવ રાગ સુરંગી ચઉપઇ, ઓગણચ્યાલીસે ઢાલ,
સખર સાદ શું જો ગાઇઇં, તો લહીઇં ગુણમાલ. ૧૫ ધન.
**જેસલમેર** નગર રલીઆમણો, જિહાં જિનવર ચઉસાલ,
**પાસ** જિણંદ તણો વલી દીપતો, સેવક જન સુરસાલ. ૧૬ ધન.
શ્રાવક જહાં દીપે ધન દીપતા, ધર્મ્મમર્મ્મના જાણ,
...સરમ વચન સહિનાણ. ૧૭ ધ.
જિનવચનેં રાતા જિમ ચોલ જ્યું, માને જિનવરઆણ. ૧૮ ધ.
સમકિતધારણ છે જિહાં શ્રાવકા, એક નમે જિનરાજ,
બીજા દેવ ન માને પાતરી, એક પંથ દો કાજ. ૧૯ ધ.
શ્રી **જિનરાજ** સૂરીશ્વર ગછધણી સોમ નિજ રસહુ થોક,
તાસુ પસાઇં સરસી ચઉપઈ, થઇ વખાણી લોક. ૨૦ ધ.
વાંચ્યાં માંનનંદ ચઉપઇ, જાં લગે સાસનવીર,
**ખરતર**ગછ જાં લગે દીપતાં, જાં લગે સુરગિરિ ધીર. ૨૧ ધ.
ઓછઉ અધિકો જે મેં ભાષીઉં, મિછાદુક્કડ તેહ,
આગમ મિલતો તે સાચો, સહી, કવિજન વાણી એહ. ૨૨ ધ.

ભણસ્યે ગુણસ્યેં થુણસ્યેં ભાવ શું, જે નરનારી આંણુ,
દ્રુપદસુતારી એ છે ચઉપઈ, થાસ્યૈ તાસુ કલ્યાણ. ૨૩ ધ.
સુરનર કિન્નર તાસુ પ્રણમે સદા જે નર પાલે સીલ,
જસપરિમલ મહકે ત્રિહું લોકમેં પામે શિવસુખલીલ. ૨૪ ધ.
એ સંબંધ કહ્યો જિમ સાંભલ્યો, ગુરૂમુખ મતિ અનુસાર,
શીલ તણાં ગુણ ગાવણ મનરૂલી, કનકકીરતિ સુખકાર. ૨૫ ધ.

(૧) સં.૧૬૯૮ વા. શ્રી કનકકીર્ત્તિગણીનાં પં. કલ્યાણકીર્ત્તિ પં. લક્ષ્મીચંદ્રેણ લેખિ શ્રા. જાદી ઉછરંગદે ગૂજરદે પઠનાર્થં. પ.સં.૪૩-૧૪, મો.સુરત પો.૧૨૭. (૨) સં.૧૭૧૧ ભા.શુ.૧૦ જાલુર મધ્યે મુ. મેરૂવિજય લિ. પ.સં.૫૦-૧૫, ના.ભં. (૩) સં.૧૭૦૩ માઘ વલક્ષ દ્વિતીયસ્યાં કુજવારે કલ્યાણકીર્ત્તિના. ગ્રંથમાન ૧૫૦૫, પ.સં.૪૬-૧૩, રત્ન. ભં. દા.૪૨ નં. ૩૧. (૪) સં.૧૭૦૭ ફા.સુ.૪ મુ. ભીમદે લષતું. લ. ઋ. કાકાજી શિ. મુનિ માંડણ પઠનાર્થં. પ.સં.૩૧-૧૭, રત્ન. ભં. દા.૪૨ નં.૩૨. (૫) સં.૧૭૦૭ શ્રા.શુ.૮ ભોમે. પ.સં.૨૩, નાહટા. સં. (૬) સં.૧૭૨૪ ખંભનયર મધ્યે ભા. વદિ ૧૧ સોમે ઋષિ ન્યાંનકીર્ત્તિ લ. સુધર્મગછે બ્રહ્મપક્ષે. પ.સં.૩૨-૧૫, પ્રથમ બે પત્ર નથી, જશ.સં. નં.૨૦૫. (૭) સં. ૧૮૦૨ આશ્વિન શુ.૧૩ તૃતીય પ્રહરે જ્ઞાનવૃદ્ધયર્થં લિ. પં. સુમતિવિજયગણિ શિષ્ય ગૌતમવિજય. પ.સં.૪૧-૧૭, ઈડર ભં. નં.૧૫૧. (૮) સં.૧૭૧૩ આ.વ.૯ કનકનિધાન લિ. પુનપાલસર મધ્યે શિ. હીરાનંદયુતેન. પ.સં.૩૯, જિ.ચા. પો.૮૧ નં.૨૦૩૦. (૯) સં.૧૭૨૭ આસો શુદિ ૧૫ વાર શસી લ. સુમતિવિજય રાજનગર મધ્યે. પ.સં.૪૭-૧૩, ખેડા ભં.૩. (૧૦) પ.સં. ૪૬-૧૪, ઝીં. પો.૪૦ નં.૨૦૨. (બે પ્રત ભેગી) (૧૧) પ.સં.૪૦, કૃપા. પો.૪૬ નં.૮૬૦. (૧૨) સં.૧૭૨૮ કા.શુ.૬ મંદવાસરે દયાસાગરગણિ શિ. મુનિ નેમસાગરેણ શેલહા ગ્રામે. પ.સં.૪૯-૧૪, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૩૪. (૧૩) પ.સં.૫૨-૧૩, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૩૨. (૧૪) પ.સં.૨૫-૧૯, વિ.ને.ભં. નં.૪૫૩૩. (૧૫) સં.૧૮૦૦ આશ્વિન વદ ૩ તૃતીય પ્રહરે જ્ઞાનવૃદ્ધયર્થં પં. જિનવિજયગણિ શિ. પં. પ્રમોદવિજયગણિ શિ. પં. ઉદેવિજય લ. ભાઇ કલ્યાણવિજય પઠનાર્થં વાતમ ગ્રામે. પ.સં.૨૮, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૬૫. (૧૬) સં.૧૮૩૯ કા. કૃષ્ણ ૧૦ ગુરૂ શ્રી ભગુ ગ્રામ મધ્યે લિ. ઉ. જયસૌભાગ્ય શિ. મુખ્ય પં. ચારિત્રોદય મુનિ લઘૂ ભ્રાતૃ પં. માંણકચોદય મુનિ લિ. શ્રી કીર્ત્તિરત્નસૂરિ સાષાયં. પ.સં.૨૩-૨૧, અનંત. ભં.૨. (૧૭) સં.

૧૮૩૯ ફા.શુ.૫ શનિ અવરંગાબાદ મધ્યે લ.ઋ. કમલાજી. પ.સં.૫૬–૧૯, અશુદ્ધ પ્રત, ના.ભં. (૧૮) સં.૧૭૬૨ કા.વ.૧૧ મેવાડ દેશ કપાસણ ગ્રામે લી. પુજ્યઋષિ જીવરાજી–ઋ. રાઘવજી–કહાનજી ગછ લુંકો લી. પ.સં.૨૮–૧૯, આ.ક.ભં. (૧૯) ડે.ભં. (૨૦) ગુ.વિ.ભં. (૨૧) અમ. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, ડિકેટલૉગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૩, ૫૮૬).]

**(૧૬૮૪) + ભરતચક્રી સ.**

મનહીમેં વેરાગી ભરતજી.

પ્રકાશિત : ૧. સ.મા.ભી. પૃ.૫૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬૮–૭૨, ભા.૩ પૃ.૧૦૫૬–૫૮. 'ભરતચક્રીની સઝાય'માં ગુરુપરંપરા નથી એટલે એના કર્તા ઉપર્યુક્ત કનકકીર્તિ જ છે એમ ન કહેવાય.]

## ૭૬૨. ધર્મસિંહ (લુંકાગચ્છ ઋષિ નાકર–દેવજીશિ.)

**(૧૬૮૫ ક) શિવજી આચાર્ય રાસ** (ઐ.) ૨૫ ઢાળ ર.સં.૧૬૯૨ શ્રા.શુ.૧૫ ઉદયપુર

પાટણમાં ધર્મસંગ–ધર્મસિંહકૃત 'શીળકુમાર [શિવકુમાર?] રાસ' અથવા 'મોહનવેલિ રાસ'ની પ્રતિ છે તે જ આ રાસ જણાય છે. તેમાં "નય નંદન રસ ચંદ સંવસરા" શ્રાવણ સુદિ ૧૫ એ સંવત્સર રચ્યાનો આપ્યો છે ને રચ્યાસ્થાન ઉદેપુર જણાવેલું છે.

**આદિ** – રાગ કેદારો એકતાલી, આખ્યાનની દેશી.

આદિ પુરૂષ **આદિસરૂ**, મનવંછિત વર સુખકરૂ,
જિનવર ચરણકમલ નમો સદા એ. ૧
સદા નમો સહિગુરૂપદપંકજ, પ્રણમી પુરૂષ પ્રધાન,
શ્રી **શિવજી** ગછપતિ ગુણ ગાઉં, સાંભલજ્યો સાવધાન. ૨
**વર્દ્ધમાન** વરનિ પાટિ, **સુધમસ્વામિ** ગણધાર,
પાટ સતાવીસ તાસ પરંપર, પલુ સુદ્ધ આચાર. ૩
શ્રી **મહાવીર** મુગતિ ગયા પીછિ, વરસ દોઈ હજાર,
**રૂપિ** ઋષિ આચાર્ય પ્રગટચા, કરવા પરઉપગાર. ૪
સારસિદ્ધાંતપરૂપક ઉદયા, તસ પાટિ **જીવરાજ**,
તસ પાટિ **કુંયરજી** ગણિવર, વરનીર્મલ જસ લાજ. ૫
જનમનમોહન **શ્રીમલજી**, તસ પાટિં **રતનઋષિરાય**,

નારિ સહિત **સંયમ** જેણિ લીનો, મહીયલ જસ મહીમાય. ૬
મહિમાવંત તસ પાટિ અલંકૃત, **કેશવજી** ગુણવંત,
તસ પાટિ ઋષિરાય મહામુનિ, શ્રી **શિવજી** જયવંત. ૭
સુરતરૂ ચંદન કનક મોહન મણિ, એ પંચિ ગુણ ઋષિરાય,
વસ્સુ વાસ શોભા વૃદ્ધિ વંછિત ફલ સકલ સુખદાય. ૮
સુખદાયક **શિવજી** તણો ગાઉ, રાસ રસીક કરિ રંગ,
ઢાલ વિશાલ પ્રથમ આખ્યાંનિ, કહિં મુનિ **ધર્મસંઘ.**

**અંત –** ઢાલ ૨૫ રાગ ધન્યાસી જગત્રગુરૂ. એ દેશી
મહા મુનિશ્રી **શિવજી** ગણિધાર વંસવિભુષણ **મહિમાસાગર**
સંઘસુવિહિતકાર મહા મુનિશ્રી **શિવજી** ગણિધાર એ આંકણી. ૧૮૩
દેશ **મેવાડા** માહિ અતિ સોભિ, **ઉદિપુર** સણગાર,
સંઘ વીનતડી સહિગુરૂ આવ્યા, દિનદિન હરષ અપાર. મ. ૧૮૪
સેવા ભક્તિ કરિ સહુ રંગિ, વંછિત પૂજિ આસ,
વીનતી સંઘ તણી મનિ જાંણી, રચિઉ સુંદર રાસ. મ. ૧૮૫
ઋષિ **નાકર** શિષ્ય **દેવજી** મુનિવર, તસ શિષ્ય કહિ સુવિચાર,
**નયન નંદ રસ ચંદ** સંવછર, શ્રાવણ પૂન્ય શશિધાર. મ. ૧૮૬
ગછનાયકનો રાસ રસીક એ, ભણિ જેહ નરનારિ,
સાંભલિ તિ સંપતિ સત્ર પામિ, સફલ તસ અવતાર. મ. ૧૮૭
**પાર્શ્વદેવ** સદા પ્રભુ મુઝનિ, વંછિતફલદાતાર,
સુખકરણ પ્રભુ નમો નિરંતર, સદા જગ-આધાર. મ. ૧૮૮
**ધર્મસંઘ** મુનિ મનરંગિ, શ્રી ગુરૂગુણવિસ્તાર,
પંચવીસ ઢાલ એ રાગ ધન્યાસી, પ્રેમવચન શ્રીકાર. મ. ૧૮૯
એ આંકણી.

શ્રી સંઘનાયક વંછિતદાયક, શ્રી **શિવજી** ગણિધાર એ,
ઉપમ **જંબૂ**કુમાર રાજિ, પૂરણ ગુણભંડાર એ. ૧૯૦
જિનસાસન પ્રતપો **શિવ** આચારજ, રવિ શશિ મહિધાર એ,
દિનદિન અધિક આનંદ આપિ, સેવાઈ સુખકાર એ. ૧૯૧
સુરતરૂ સરખા સવિ ગુરૂ જાણી, આણી પ્રેમ અપાર એ.
રાસ સુંદર રૂચિર રાગિ, **ઉદપુર** મઝાર એ. ૧૯૨
**દેવ** મુનિ શિષ્ય **ધરમસંઘ** મુનિ, વદિ ગુણવિસ્તાર એ,
વલ્લભ શ્રી જિનરાજ જિનવર, સેવકજન સુખકાર એ. ૧૯૩

(૧) પ.સં.૯-૧૨, જશ.સં. (૨) આચાર્યશ્રી ૬. શિવજી શિષ્ય લ. ઋષિ ત્રિકમજી સ્વયં વાંચનાર્થં. પ.સં.૪-૨૩, મુનિ સુખસાગર. (૩) લી.૧૬૯૬ વર્ષે જ્યેષ્ઠ સુદિ. પા.ભં.

**(૧૬૮૫ ખ) + ષટ્ સાધુની સઝાય**

(૧) પ્રકાશિત : ૧. સ.મા.ભી. પૃ.૧૯૯.

**(૧૬૮૫ ગ) + સામાયિક સઝાય**

(૧) પ્રકાશિત : ૧. જૈ.પ્ર. પૃ.૪૦૭.

**(૧૬૮૫ ઘ) + સઝાય [રત્નગુરુની જોડ]**

(૧) પ્રકાશિત : ૧. સ.મા.ભી. પૃ.૩૨૪.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૫-૮૬, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૦-૮૧. 'ષટ્ સાધુની સઝાય' તથા 'સામાયિક સઝાય'માં ગુરુપરંપરા નથી, તેથી તે આ જ ધર્મસિંહની કૃતિઓ હોવાનું નિશ્ચિતપણે ન કહેવાય. 'રત્નગુરુની જોડ' 'શિવજી આચાર્ય રાસ'નો જ એક અંશ હોવાની શકયતા છે.]

**૭૬૩. રામદાસ ઋષિ** (ગુજરાતી લોંકાગચ્છ રૂપજી-જીવજી-વરસિંહ-લઘુવરસિંહ-જસવંત-રૂપસિંહ-કુંરપાલ-હાપા-**ઉત્તમશિ.**)

**(૧૬૮૬) પુણ્યપાલનો રાસ** ૪ ખંડ ૮૨૩ કડી ર.સં.૧૬૯૩ જેઠ વદિ ૧૩ ગુરુ સારંગપુર (માલવામાં)

**આદિ** - કેદાર રાગે દુહા.

શ્રી **શાંતિસર** સોલમા, સમરૂ **સરસતિ** માય,
મુરખને પંડિત કરે, પ્રણમું શ્રી ગુરૂપાય. ૧
દાન શીલ તપ ભાવના, ભવોદધિતારણ પોત,
અનંત સુખને અનુભવે, શિવપુર હોય ઉદ્યોત. ૨
દાને સંપતિ સંપજે, કીરતિ કરે કલ્લોલ,
અલિય વિઘન દુરે પુલે, પગિપગિ છાકમછોલ. ૩
જિનપતિ પદવી પામીયા, ચક્રવર્ત્તિ ઈંદ્રિવિમાન,
સુખીયા જે જગ જાણીઈં, સઘલે દાન પ્રધાન. ૪
દાને સંપતિ પામીયો, **પુન્યપાલ** ભૂપાલ,
સાવધાન સહુ સાંભલો, જિમ જાયે દુ:ખજંજાલ. ૫

**અંત** - ગછ **ગુજરાતી** નિર્મલો, **મહાવીર**કી લાર,
ગછનાયક ચડતી કલા, મહા **મંડણ** રે મુનિ શણગાર કિ. ૯
ઋષિ શ્રી **ભુંણા ભીદા** ભલા, **નાનુ** ઋષિ **ભીમ** મહંત,

શ્રી **જગમાલ** નિતિ જયકરૂ, મુનિ **સરવા** રે મહા ગુણવંત. ૧૦
શ્રી **રૂપ જીવજી** મુનીસરા, વડ લઘુ **વર-હરી** હોઈ,
શ્રી **જસવંત** જગિ જાણીઇ, તસુ સમવડિ રે નહિ બીજો કોઇ. ૧૧
તસુ પાટિ દિનકર ઉદયો, વદન પુનિમચંદ,
છત્રીસ ગુણ સવિ સંપદ દાપેં, શ્રી **રૂપસીહ** રે સહુ સાધુ મુનિંદ. ૧૨
તાસ સાસણિ અધિક ઉદયો, શ્રી **કુંરપાલ** સુનુર,
તસુ સીસ ઋષિ **હાપા** સુંદર, જ્ઞાન ક્રિયા રે સોભિત સુર. કિ. ૧૩
તસ સીસ વર્ત્તમાન વિચરે, સકલવિદ્યાભરતાર,
ધન જેમ ગર્જે અતિહિ જ્ઞાની, શ્રી **ઉત્તમજી** રે ઉત્તમ આચાર. ૧૪
જેહનો જગ જસ નિર્મલો, દિનદિન દીપે તેજ,
તસુ સીસ આદેસ ગુરૂને, ઋષિ **રામદાસ** રે પભણે સુહેજ. કિ. ૧૫
પંડિત માંહિ સરોમણી, વિચરે જિમ ગજેંદ્ર,
શ્રી **ઉત્તમભાઇ** ભલા, થિવર ગુણિયણ રે **જસવંત** મુણિંદ કિ. ૧૬
કથા ગુરૂમુખિ જિમ સાંભલી, તિમ એ કીધી જોડિ,
વિતથ જે કાંઇ લખાતાં, મિચ્છાદુક્કડ દેતા રે નહિ કાંઈ ખોડિ. ૧૭
સંવત **સોલ ત્યાણુવા** વર્ષે, **માલવ** દેસ મઝારિ,
**સારંગપુર** સુંદર નગરે, જેઠ વદિ તેરસ રે બૃહસ્પતિવાર કિ.
ધન. ૧૮
**પુન્યપાલ** ચરિત સોહામણો, સાંભલે જે નર સુજાણ,
ઋદ્ધિ સમૃદ્ધ સુખ સંપદા, તે પગિપગિ પામે રે કોડિ કલ્યાણ. ૧૯

(૧) સર્વ ગાથા ૧૮૧. ચતુર્થ ખંડ. પ્ર.૧૫૮ દ્વિ.૨૪૪ તૃ.૨૪૦ ચ.૧૮૧ સર્વસંખ્યા ૮૨૩. લ. ઋ. શ્રી ૫ **કાકાજી** તત્ શિ. મુની **માંડણ** **વઢવાણ** મધ્યે આતમા અર્થે સં.૧૭૦૭ આસુ સુદિ ૧૪ શનૌ. ૫.સં. ૩૬-૧૪, રત્ન.ભં. દા.૪૩ નં.૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૪૧-૪૨.]

## ૭૬૪. સૂરચંદ્ર

### (૧૬૮૭) ચાતુર્માસિક વ્યાખ્યાન બાલા. ૨.સં.૧૬૯૪

(૧) ૫.સં.૧૨, વાડી પાર્શ્વ. પાટણ ભં. દા.૧૨ નં.૫૬. [રાહસૂચી ભા.૧, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૯૦).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૩, ભા.૩ પૃ.૧૬૦૯. 'યુગપ્રધાન જિનચંદ્રસૂરિ' કવિને વીરચંદ્રશિષ્ય માને છે.]

**૭૬૫. લક્ષ્મીકુશલ** (ત. સોમવિમલસૂરિ–હેમસોમસૂરિ–વિમલસોમસૂરિ–વિશાલસોમસૂરિ–જિનકુશલશિ.)

**(૧૬૮૮) વૈદ્યકસાર રત્નપ્રકાશ ચોપાઈ** ૧૧ અધિકાર ર.સં.૧૬૯૪ ફા.શુ.૧૩ શુક્રવાર ઈડર પાસેના ઓડા ગામમાં

**આદિ** – **સરસતિ** સરસ વાંણી મુઝ આપિ, પાપપંક ટલિ તુઝ જાપિ,
તુઝ નામઇં સંકટ ઊપસમઇ, મનવંછિત તુઝ નામઇ જપઈ. ૧

**અંત** – ભૂલો અક્ષર વિસમુ જેહ, સો જાનિ સવિ કરજ્યો તેહ,
**તપ**ગચ્છ મૂલ લહુઠી પોસાલ, જાણિ જેહનિ બાલગોપાલ. ૪૯
**વીર**પાટિ પટોધર ઘણા, પાર ન પામું તેહ ગુણ તણા,
સતાવનમિ પાટિં સાર, શ્રી **સુમતિસાધુ**સૂરિ અણગાર. ૫૦
તાસ પાટિ **હેમવિમલ**સૂરિ, જેહ સમરિં પાપ જાઈ દૂરિ,
તાસ પાટિ **સોભાગ્યહર્ષ** જાંણિ, તપસંયમ કેરી ગુણખાંણિ. ૫૧
તાસ પાટિ અતિ ગુણભંડાર, સકલસૂરિસિરોમણિ સાર,
શ્રી **સોમવિમલ**સૂરિ તે માંણિ, જસ નામિં સંપતિ શ્રેષ્ઠ આંણિ.૫૨
તેહ તણો પટોધર જેહ, **હેમસોમ**સૂરિ નાંમિ તેહ,
તાસ પાટિં **વિમલસોમ**સૂરિ, જસ નાંમિ દૂરિત જાયે દૂરિ. ૫૩
તાસ પાટિ પટોધર ભલો, શ્રી **વિશાલસોમ**સૂરિ ગુણનિલો,
પ્રતિરૂપી તેજસ્વી સહી, છત્રીસઇ ગુણષાંણિ જ કહી. ૫૪
આચારજિના ગુણ જેતલા, શ્રી **વિશાલસોમ**સૂરિમાં તેતલા,
પ્રૌઢ પરિવાર તેહનો સાર, પંડિત તણો નવિ લાભઇ પાર. ૫૫
**જિનકુશલ** પંડિત તેહમાં જાંણુ, ગ્રહગણ માંહિ દીપઈ જિમ ભાંણ,
**લક્ષ્મીકુશલ** તસુ કેરો સીસ, ગુરૂ પ્રસાદઇ હુઇ જગીસ. ૫૬
ગુરૂ વિણ માઇ પ્રસન્ન ન હોઈ, ગુરૂ વિણ જ્ઞાન ન પામઇ કોઇ,
ગુરૂપ્રસાદિ સર્વ સિદ્ધિ મિલઇ, અલીયવિઘન સવિ દૂરિં ટલિં. ૫૭
અડસઠિ તીરથ બોલ્યાં સાર, માત ગંગા નિ ગુરૂ કેદાર,
પિતા પુષ્કર જાણો સહી, શાસ્ત્રઇં એહવી વાત જ કહી. ૫૮
રાયદેસ જગ માંહિં પ્રસિદ્ધ, ઈડરનગર અછઇ સમૃદ્ધ,
તે પાસઈ છઇ **ઓડા** ગામ, ધર્મ તણાં જિહાં મોટાં ઠાંમ. ૫૯
જિનમંદિર **અભિનંદન** દેવ, **પ્રાગવંશ** સહુ સારઈ સેવ,
ગુરૂ તણો આદેશ જ લહી, **લક્ષ્મીકુશલ** ચઉમાસું રહી. ૬૦
સંવત **સોલ ચુરાણું** જેહ, ફાગુણ સુદિ તેરસ વલી તેહ,

શુક્રવાર સંયોગઈ સહી, **લક્ષ્મીકુશલઇં** એ ચઉપઈ કહી. ૬૧
દેવગુરૂ પ્રસાદિં કરી, **રત્નપ્રકાસ** એ ચઉપઇ ષરી,
આત્રેયનિદાંન **સુશ્રુત**નું સાર, અપર ગ્રંથ તણો ઉદ્ધાર. ૬૨
ગ્રહી નામ રતન તે જાંણિ, શાસ્ત્ર વિચારી બોલી વાંણી,
હિતકારિણી એ ચઉપઇ સાર, રચ્યા એકાદશ અધિકાર. ૬૩

(૧) સં.૧૭૧૮ વર્ષે ફા. વદિ ૨ સોમે શ્રી **સંઘપુર** ગ્રામે લિ. ઈડર બાઈઓનો ભં. (૨) સં.૧૭૨૧ આસો વદ ૩ ભોમે. પ.સં.૫૮–૧૫, વિમલગચ્છનો ભં. ઈડર દા.૩. (૩) પ.સં.૪૨, જય. નં.૭૮૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૨–૭૩, ભા.૩ પૃ.૧૦૫૮. ભા.૩ પૃ.૧૦૫૮ પર કવિને જયકુલના શિષ્ય કહ્યા હતા તેમાં સરતચૂક લાગે છે. જયકુશલ કવિની પછી પાટે આવેલા.]

## ૭૬૬. કલ્યાણસાગર (ગુણસાગરસૂરિશિ.)

**(૧૬૮૯) દાન શીલ તપ ભાવ તરંગિણી** (ભાષા) ર.સં.૧૬૯૪ અસાડ શુદ ૧૩ ઉદયપુર

(૧) લ.સં.૧૭૩૬, પ.ક્ર.૩૫૧થી ૪૬૫, આદ્ય ૩૫૦મું પત્ર નથી, હં.ભં. નં.૨૫૬૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૧૦.]

## ૭૬૭. જ્ઞાનમૂર્તિ (અંચલગચ્છધર્મમૂર્તિસૂરિ–વિમલમૂર્તિ–ગુણમૂર્તિશિ.)

**(૧૬૯૦) રૂપસેન રાજર્ષિ ચરિત્ર ચોપાઈ** [અથવા **રાસ**] ૬ ખંડ ૫૮ ઢાળ ૧૨૯૬ કડી ર.સં.૧૬૬૪ આસો શુદ ૫

છએ ખંડમાં જુદીજુદી દેશી છે.

**આદિ –** દૂહા

તીર્થંકર ત્રેવીસમો, પુરિસાદાણી **પાસ**,
કામ કુંભ ચિંતામણી, વંછિત પૂરઈ આસ. ૧
મંગલકરણ મનોહરૂ, **પ્રભાવતી** ભરતાર,
ચરણ નમું હું તેહના, વિઘન-નિવારણહાર. ૨
**કાશમેરુ** મુખમંડણી, રૂપઇં ઝાકઝમાલ,
સુરનર પન્નગ રંજવઈ, વાહતી વેણિ રસાલ. ૩
હંસાસણિ સા **સરસતી**, પંડિત કહઇં તતકાલ,
પાય નમું હું તેહના, આપઇં વાણિ વિસાલ. ૪

મૂરખનઈં પંડિત કરઇં, જગિ જીતાવઈં વાદિ,
રચું રાસ રલીયામણો, સા **સરસતિ** પરસાદિ. ૫
ગુરૂ દીવો ગુરૂ દેવતા, જ્ઞાનદષ્ટિદાતાર,
મુઝ મનિ ઇચ્છા તેહનો, સિદ્ધિ-ચઢાવણહાર. ૬
**રૂપસેન**કુમારનો, સુણજ્યો સાર અધિકાર,
સાંભલસ્યેં તે આવસ્યૈ, જિમ માલતિ મધુકાર. ૭
સરસ સુધારસ સારિખા, ભાવભેદભંડાર,
ષટ્ ખંડ જ છએ સોહામણા, રસ કેરા અંબાર. ૮
શ્રોતાનઈં સંભલાવતાં, કવિતા સરસ સવાદ,
મૂરખ આગલિ માંડતાં, મહિષી આગલિ નાદ. ૯
પુણ્ય પ્રસાદઇં પાંમસ્યઇં, પગિપગિ પૂજા જાણિ,
રાજઋદ્ધિ લહસ્યૈ ઘણી, પુણ્ય તણઇં પરમાણિ. ૧૦
અંત્યઇં ચારિત આદરી, લહસ્યૈ અમર વિમાન,
મુગતિપંથિં પણિ પહોચસ્યઇં, પાંમી પંચમ નાણ. ૧૧
કુણ દેસઈં તે ઊપનો, કુણકુણ કરણી કીધ,
વિસ્તરપણઇં તે હું કહું, જિમ હૂઉ પરસિદ્ધ. ૧૨
પ્રથમ ઢાલ ચઉપઈ તણી, ભાવભેદ ગુણગેહ,
ખંડ પ્રત્યેકઈં જાંણજ્યો, તિણિ કારણિ કહું તેહ. ૧૩

*

પાલઈં રાજ પ્રચંડૂ એ, સમાએ તિ પ્રથમ ખંડૂ એ,
શ્રી **અંચલ**ગછ-રાજીઉ એ, ગુણમહિમા કરિ ગાજીઉ એ.
શ્રી **ધર્મમૂરતિ** સૂરીસરૂ એ, તાસ ગુણમણિઆગર **શીસૂ** એ,
ઉવજઝાય **વિમલમૂરતી** એ, તાસ સીસ વિદ્યાબલિ સરસતિ એ,
**ગુણમૂરતિ** વાચકવરુ એ, તાસ સીસ **જ્ઞાન** મુનીસરુ એ,
ઢાલ ભણી ઈગ્યારમી એ, મીઠી છઈ સાકરરસ સમી એ.

*

ખંડ બીજા પૂરો થયો, પામ્યો ઋદ્ધિ અપારો રે,
શ્રી **અંચલ**ગછ રાજીઓ, ગુણમણીરયણ ભંડારો રે,
શ્રી **ધર્મમૂરતિ** સૂરીસરૂ, **વિમલમૂરતિ** તસ શીસો રે,
ઉપાધ્યાયપદવી-ધરુ, મહિમાવંત મુનીશો રે.
તાસ તણઈં પટિ સુંદરુ, **ગુણમૂરતિ** વાચક સારો રે,

તાસ શિષ્ય મુનિ **જ્ઞાન** પયંપઈ, દશમી ઢાલ ઊદારો રે.

**અંત** - છઠો ખંડ, ઢાલ ૮મી

ઢાલ ભણી રે સુંદરુ આઠમી રે, મીઠી છઈ અપાર,
**જ્ઞાનમૂરતિ** તે ઇમ ઉચ્ચરઇ રે, સાંભલતાં સંસાર. ૧૧

સર્વગાથા ૧૮૪.

દૂહા

**રૂપસેન** રલીયામણો, મુનિવર સુગુણ સુજાણ,
છ ખંડઈં કરિ ગાઇઓ, પ્રતપો જાં લગિ ભાણ. ૧
પુણ્ય તણા પરતાપથી, પગિપગિ પામી ઋદ્ધિ,
અંતઇં ચારિત્ર આદરી, એકાંતરિ ભવિ સિદ્ધિ. ૨

*

રાગ ધન્યાસી, ફાગનો ભેલ. સયલ સુરાસુર સેવ કરઈ રે ઇંદ્રાણી ગુણ ગાઈ—એ દેશી.

પુણ્ય ઊપરિ મઇં એ કહિ રે, **રૂપસેન** ચરિત,
પુણ્ય કરો સંસારમાં રે, પુણ્યઈં જીવ પવિત્ત. ૧
મુનીસર **રૂપસેન** ગાઇઓ હો,
માતપિતાથી એકલો રે, પરદેશિં પામ્યો સુખ;
**કનકવતી** કામિની લહી રે, પુણ્યઈં જાઇ દુખ. મુનિ. ૨
ગાતાં મંગલ નીપજઇ રે, સંપદની હોઇ શ્રેણિ.
આધિવ્યાધિ દૂરઇ ટલઇ રે, લહીઇં વંછિત એણિ. મુ. ૩
સંવત **સોલ ચઉરાણુ** રે, આસો સુદિ ઊદાર,
પાંચમિ દિનિં પૂરો થયો રે, છઠો ખંડ શ્રીકાર. મુ. ૪
ઈગ્યાર ઢાલ પ્રથમ ભણી રે, બીજઈ દશદશ પન્ન,
શેષ નવનવ જાણીઇ રે, સર્વ થઈ અઠાવન્ન. મુ. ૫
સાંભલતાં સુખ સંપજઇ રે, દિનદિન લીલવિલાસ,
ભણુઈ ગણુઇ જે ભાવ સિઉં રે, તસ ઘરિ કમલાવાસ. મુ. ૬

(૧) સર્વગાથા ૨૦૧, શ્લોકસંખ્યા ૨૦૪ ષટ્ખંડગાથાસંખ્યા ૧૨૯૬ ષટ્ખંડ સર્વ ગ્રંથાગ્ર શ્લોકસંખ્યા ૧૮૫૬ ગ. નિત્યરુચિ વાચનાયેતિ શ્રેયઃ. પ.સં.૩૫-૧૬, મુક્તિ. નં.૨૩૭૫. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૪, ૬૧૫).]

**(૧૬૯૧) પ્રિયંકર ચોપાઈ**

અંત – (પહેલો ખંડ)

તાસ સીસ રતનાગરરોહણ, મોહનવેલિકંદો રે,
મુનિવરગણમાં મણિ તણી પરિ, **ગુણમુરતિ** વાચક સારો રે.
તાસ સીસ મુનિ **જ્ઞાન** પયંપઇ, આઠમી ઢાલ ઉદારો રે,
રાગ ધન્યાસી સુંદરૂ, શ્રોતાનઇં સુખકારો રે. ૧૭
સર્વગાથા ૨૭૫, સર્વશ્લોકસંખ્યા ૨૬૦.

(બીજો ખંડ)

પક્ષ જયવાદ તણી એ જાંણુ, સાતમી ઢાલ સોભાગજી,
**જ્ઞાનસુરતિ** મુનિસર બોલઇ, સુંદર ગુડી રાગજી. ૧૦

*

૮ મી ઢાલ

ખંડ બીજુ પુરૂ થયુજી, પાટઇં **પૂનિમચંદ** હોજી,
તસુ સીસ કહિ ઢાલ આઠમીજી, નામ **જ્ઞાન** મુણિંદ હોજી. ૧૦
સર્વગાથા ૧૭૩ સર્વ શ્લોકસંખ્યા ૨૧૪.

(ત્રીજા ખંડની આદિમાં)

દૂહા.

અહનિસિ પ્રણમું અધિકતર, ગિરૂઓ ગુણભંડાર,
**યાદવવંસિ** વખાણીઇ, **ગિરનારિં** સિણગાર. ૧
નારી નવલયૌવના, જીવદયા મનિ આણી,
પરહરિનઇ પાછુ વલિઉ, તૃણ તણી પરિ જાણિ. ૨
ભાષા લિખિ સકલા કલા, **સરસતિ** સુદ્ધ પ્રવીણ,
છ રાગ છત્રીસઇ રાગિણી, તે શું રહઇ નિતિ લીન. ૩
ચરણિ મોતીવણ જેહનઇ, પ્રણમ્યું સાહુ દેવિ,
વિદ્યા લહઇ રિ **બ્રહ્મા** તણી, વરદાતા સુર સેવિ. ૪
મહિધરમાં જિમ મેરૂગિરિ, સાયર ખીરસમુદ્ર,
ઇંદ્ર વડુ જિમ સુર સવે, અન્નમાં સાલિકમુદ. ૫
પ્રણમું ગ્રહમાં ગુરૂ વડુ જ્યોતિષીમાં જિમ ચંદ,
તિમ ગિરૂઉ ગચ્છનાયકઇં, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સુરિંદ. ૬
પ્રવર પંડિત પંગતઇં, કોઈ ન જાણઇ જીપી,
પ્રણમું ગુરૂ **ગુણમૂરતિ**, એરાવણ જિમ દ્વીપિ. ૭

(૧) અધૂરી પ્રત, પ.સં.૧૪-૧૫, પ્રથમ પત્ર નથી, વિ.ને.ભં. નં.૪૪૮૧.

**(૧૬૯૨) બાવીસ પરિષહ ચોપાઈ** ૨.સં.૧૭૨૫ ચોમાસામાં નૂતનપુરી (નવાનગર)માં

**આદિ** – પ્રથમ જિનેશર પય નમું, પૂર્વ ચઉરાશી લાખ,
જીવિત ગવંકિત હેમ છવિ, ધનુ પંચશઇ તનુ શાખ. ૧
સિદ્ધિબુદ્ધિદાયક સદા, શિર પરિસહ ફણિંદ,
નીલવરણ નવ કર તનુ, પ્રણમું **પાશ** જિણિંદ. ૨
પ્રણમું **વીર** જિણેશરુ, શાસનનાયક સાર,
આધિવ્યાધિ અલગી ટલઇ, ન હોઇં વિઘન લગાર. ૩
રાસ રચું રળીયામણો, શાંભલયો સહુ સંત,
પરીસહ બાવીસ વર્ણવું, ભાષિત જિમ ભગવંત. ૪
શ્રી જિનશાસનિ સાધુનઈ, પરીસહ છઇ બાવીસ,
યે આરાધઈ ઊપનઇં, તે કહીઇ, જગદીશ. ૫

**અંત** – રાગ ધન્યાસી પાસ જિણિંદ જૂહારીઈ એ દેશી
ભજઇ ગણઇ યે(જે) સંભલઇં, સાધ તણા ગુણ ગાવઇ રે.
ભાવન બાર ભલી પરિ ભાવઇં, ઉપશમ સંવર પાવઇં રે. ૧
ભણઇં ગણઇં જે સંભલઇં—આંકણી.
પિંડેસણ પાણેસણા, નવવિધ બ્રહ્મ વિચારઇ રે,
સુમતિગુપતિનઇં સાચવઇ, આવઈ સુદ્ધ આચારઈ રે. ભ. ૨
સમતારસમાં મન રહઈ, શત્રુ મિત્ર સમ જાણઇ રે.
વાંક પરૂપઈ ન પારકો, કરતા કમ્મ વખાણઇ રે. ભા ૩
નવ નિધિ ચઉદ રયણ ઘરિ રાજઈ, સુરવર સેવા સારઈ રે,
મારગ સાધ તણો એ સુંદર, ભવસાયરમાં તારઇ રે. ભ. ૪
આધિવ્યાધિ અલગી એ ટાલઇ, દુખદાવાનલ વારઇ રે,
પગિપગિ સંપદ સુંદર પાવઇં, યે(જે) નરનારી ધારઇ રે. ભ. ૫
મંગલ શ્રી જિન સિદ્ધ સૂરીસર, મંગલ ધમ્મ ઉદારો રે,
નિમ્મલ ભાવઇં યે(જે) નર ભાવઇં, તસ હોઇ મંગલાં ચ્યારો રે. ભ. ૬
સંવત **સતર પંચવીશઇ** સુંદર, શ્રી **શાંતિનાથ** પ્રસન્નો રે,
**નૂતનપુરિ** ચઉમ્માસિ કરી તીહાં, રચ્યો રાસ રતન્નો રે. ભ. ૭
**અંચલ**ગચ્છ ઉદયાચલઇ, ઉદયો સૂર સરૂપો રે,

**ધરમમૂરતિ** સૂરીશરૂ, સૂરશિરોમણિ રૂપો રે. ભ. ૮
તાસ તણઇ શિષ્ય સુંદરૂ, **વિમલમૂરતિ** ઉવજઝાયો રે,
ચઉદ વિદ્યા ચતુરાપણઇં, પંડિતરાજ કહઇવાયો રે. ભ. ૯
વાચક શ્રી **ગુણમૂરતિ** ગરિમા, તાસ શિષ્ય સુજાણો રે,
ન્યાયવિદ્યા જસ નિર્મલી, નવરસ મધુર વખાણો રે. ભ. ૧૦
તસ શિષ્ય પંડિત પદધરૂ, **જ્ઞાનમૂરતિ** ગુણ ગાવઇ રે,
યે(જે) નરનારી ભાવિ ભણઈ તે, કામિત પદારથ પાવઇ રે. ૧૧

(૧) ગ્રં.૬૦૦. પ.સં.૧૮–૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૯૮.

**(૧૬૯૩) સંગ્રહણી બાલા.**

(૧) પ.સં.૪૦, હા.ભં. દા.૪૮ નં. ૨૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૪૩–૪૬, ૧૨૩૪–૩૬ તથા ૧૬૨૮. ત્યાં કવિ ભૂલથી બે અલગ કવિક્રમાંકથી બે વાર મુકાયા હતા.]

**૭૬૮. રાજરત્ન ઉપા.** (ત. લક્ષ્મીસાગરસૂરિ–ચંદ્રરત્ન–ઉભયભૂષણ તથા ઉભયલાવણ્ય–હર્ષકનક અને હર્ષલાવણ્ય–વિવેકરત્ન –શ્રીરત્ન–જયરત્નશિ.)

**(૧૬૯૪) નર્મદાસુન્દરી રાસ** ર.સં.૧૬૯૫

(૧) માણેક. ભં. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૦૦).]

**(૧૬૯૫) વિજયશેઠ વિજયાશેઠાણીનો રાસ** અથવા **કૃષ્ણપક્ષીય શુકલપક્ષીય રાસ** ૪૬૦ કડી ર.સં.૧૬૯૬ ઈડરમાં

આમાં ચંદન મલયાગીરીનો પણ સંબંધ છે.

આદિ – શ્રી **વિમલાચલ**મંડણો, **આદિનાથ** જિનચંદ,
નામઇ નવનિધિ સંપજઈ, પૂજ્યઇ પરમાનંદ. ૧
**યશોમતી** રાણી રમણ, **અચિરા** કૂખિં રતન્ન,
**શાંતિનાથ** જિન સોલમો, પ્રણમું સોવનવન્ન ૨
**સમુદ્રવિજય**સુત **નેમિજિન**, શંખલંછન જયકાર,
યદુકુલકમલ-દિવાકરૂ, સુખસંપતિદાતાર. ૩
ઈંદ ચંદ નાગેંદ નર, સેવા સારઈં જાસ,
સેવકનઇં સુરતરૂ સમો, શ્રી **શંખેશ્વર પાસ.** ૪
**વર્દ્ધમાન** જિન જગિ જયો, કુશલલતા જલપૂર,
દુર્મતિતિમિરભર વારવા, અભિનવ ઉદયો સૂર. ૫

પ્રથમ નમું એ પંચ જિન, આણી અંગ ઉમાહ,
કવિજન મનવંછિત લહઇં, સફલ ફલઇં મનચાહ. ૬
શ્રી નવકાર મંત્રનું, ધ્યાન ધરૂં નિશદીશ,
જે સમરઇ દુર્ગતિ ટલઈ, પુહુચઈ સકલ જગીશ. ૭
ઢાલ ૧ ઇણિં અવસરિ નગરી કાબેરી એ દેશી.
શ્રી જિનવદન નલિન સ્થિતકારી, શ્રુતદેવી ગુણ ગાઉં સવારી,
સિદ્ધિબુદ્ધિ લહું સારી. ૮
કલહંસ ઉપરિ આસન ધારી, જસ ગતિ ત્રિભુવન માહિ સંચારી,
પહિર્યા વેષ વિસ્તારી. ૯
પય સોવન ઘૂઘર ઘમકારી, ઉરિ નવસર વર મોતિનહારી,
કરિં ચૂડી ખલકારી. ૧૦
જડિત મનોહર ભૂષણ ભારી, અમૃતભીની લોચન તારી,
સારદ નામ ઉચારી. ૧૧
તુઝનઈં જે ધ્યાઈ નરનારી, એકમનાં સવિ આલસ વારી,
તે થાઈ કવિ સુવિચારી. ૧૨
આગઈં જે મોટા અણગારી, તુઝ નામઈં સુખ લહ્યાં વિસ્તારી,
કુમતિ તણા પરિહારી. ૧૩
તું કવિજનનઇં સુમતિદાતારી, તુઝ વિણ કોઇં ન પામ્યા પારી,
સુગતિમુગતિની બારી. ૧૪
તું સમરઇં સવિ દુર્ગતિ હારી, તુઝ સાનિધ્યિં દુખ હુઈ નિસ્તારી,
સેવકજન જયકારી. ૧૫

દૂહા

શ્રુતદેવી પ્રણમી કરી, સમરી સહગુરૂરાય,
શીલ તણા ગુણ વર્ણવું, સીઝઈ વંછિત કાજ. ૧૬
એકમનાં સહુ સાંભલો, મુંકી વિકથા ચ્યાર,
ક્રોધાદિક સવિ પરીહરી, શીલવંતનો અધિકાર. ૧૭

અંત - દુહા

કૃષ્ણપક્ષી શુકલપક્ષીના, ગુણ ગાયા મનોહાર,
જેહવા ગુરૂમુખિ સાંભલ્યા, તેહવો રચ્યો અધિકાર. ૪૫૦
ન્યૂનાધિક હુઇ જે કહ્યું, તે ખમયો ગુણજાણ,
મઇ સાધુ તણા ગુણ ગાઇયા, મત કો કરયો માંણ. ૪૫૧

ઢાલ ૩૧ રાગ ધન્યાસી.

ભાવઇં રે **તપ**ગછપતિ ગુરૂ ગાઇઇ રે, આણી હર્ષ અપાર,
શ્રી **લક્ષ્મીસાગર** સૂરીસરૂ રે, શ્રી **સુમતિસાધુ** ગણધાર.
ભા. ૪૫૨

તસ પાટિં રે શ્રી **હેમવિમલ** સૂરીસરૂ રે, શ્રી **સૌભાગ્યહર્ષ** સૂરિરાય,
તસ પાટિં રે શ્રી **સોમવિમલ** સૂરીસરૂ રે, શ્રી **હેમસોમ** સૂરિરાય.
ભ. ૪૫૩

ગચ્છનાયક રે શ્રી **વિમલસોમ** સૂરીસરૂ રે, વિજયમાન તસ સીસ,
સહગુરૂ રે શ્રી **વિસાલસોમ** સૂરીસરૂ રે, પ્રતપો કોડિ વરીસ,
ભા. ૪૫૪

હવઇં મુનિગણ રે શ્રી **લક્ષ્મીસાગર** સૂરિનો રે, શ્રી **ચંદ્રરત્ન**
ઉવજ્ઝાય,

તસ શિષ્ય રે પંડિત **ઉભયભૂષણ** ભલા રે,
**ઉભયલાવણ્ય** ગણિરાય. ભા. ૪૫૫

પંડિત રે શ્રી **હર્ષકનક**ગણિ રાજીયો રે, **હર્ષલાવણ્ય** ગુરૂભ્રાત,
તસ શિષ્ય રે **વિવેકરત્ન** ગણિ પંડિતા રે, સેવઇં મુનિજન
વ્રાત. ભા. ૪૫૬

તસ શિષ્ય રે પંડિત **શ્રીરત્ન** સોભતા રે, પંડિત શ્રી **જયરત્ન**
તસ સીસ રે ઉવજ્ઝાય પદવીઇં દીપતા રે, પાઠક શ્રી **રાજરત્ન.**
ભા. ૪૫૭

તેણઇં સાધુઇં રે કૃષ્ણપક્ષી શુકલપક્ષીના રે, ગુણ ગાયા અભિરામ,
ભાવઇં રે જે નરનારી સાંભલઇ રે, તિહાં ફલઇં વાંછિત કામ. ભા. ૪૫૮
એહના રે ગુણ ગાતા ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ હુઇં રે, શીલવંત શૃંગાર,
એહનો એ રાસ સંબંધ જે સાંભલિ રે, તિહાં ઘરિ જયજય-
કાર. ભા. ૪૫૯

**રસ નિધિ** રે **દરશન શશી** સંવચ્છરઇં રે, ૧૬૯૬ **ઇડર નગર**
મઝારિ,
શ્રી **પોસીના પાર્શ્વનાથ** સુપસાઉલઇં રે, કહિં **રાજયરતન,**
ઉવજ્ઝાય. ભાવઇં. ૪૬૦

(૧) ઇતિશ્રી શીલવિષયે કૃષ્ણપક્ષ શુકલપક્ષ શીલપાલિત તદુપરિ **વિજયશ્રેષ્ઠ વિજયાપ્રીયા** કથાનક મધ્યે શીલવિષયે **ચંદન-મલયાગરી**

સંબંધ રાસ સંપૂર્ણં. પં. **ચતુરસૌભાગ્યગણિ** શિ. ગણિ **દીપસોભાગ્યેન** લિ. સં.૧૭૩૯ કા. વદ ૧૩ કર્મવાટયાં ભૃગુવારે **નટીપદ્ર**ગે સ્વવાચનકૃતે. પ.સં.૧૨-૧૮, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનભંડાર નં.૬૧૩. (૨) લિ. વૈદ્યાઃ **સાણંદ**ના **જા**નિ અવટંક **અ**મૃતલાલ **વિ**શ્વનાથ પઠનાર્થં શ્રાવિક ધર્મતત્પર ગયીણીજી **યોગશ્રીજી** વા **પ્રસન્ન**બા. નવી પ્રત, પ.સં.૨૯-૧૩, વિજાપુર જૈન જ્ઞાનભંડાર નં.૬૦૮. (૩) શ્રી **પારીનગરે ગોડી પાર્શ્વ**નાથ પ્રસાદાત ભ. **વિજયરત્નસૂરિ** શિ. પં. **લબ્ધિવિજયગણિ** શિ. પં. **દીપવિજય-ગણિ** શિ. મુનિ **માન**વિજય લિ. સં.૧૭૯૬ વૈ.વ.૧૪ બુધ. પ.સં.૨૨-૧૪, તિલક ભં. મહુવા. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૪, ભા.૩ પૃ.૧૦૬૨-૬૫.]

## ૭૬૯. દયારત્ન (ખ. જિનદેવસૂરિ–જિનસિંહસૂરિ–જિનચંદ્રસૂરિ —જિનહર્ષસૂરિશિ.)

જિનહર્ષસૂરિશિ. દયારત્ને સં.૧૬૨૬માં 'આચારાંગ'ની પ્રત લખી છે (વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુર નં.૪૧૫ વે.) ને 'ન્યાયરત્નાવલી' રચી (નં.૩૩૧ વે.) અને હર્ષકુશલના શિષ્ય ને ગુણરત્નના ગુરુભાઈ દયારત્ને એક પ્રત સં.૧૬૯૨માં લખી. (ગોડીજી ભં. ઉદેપુર) આ બંને દયારત્ન એક લાગે છે.

**(૧૬૯૬) + કાપડહેડા રાસ** ર.સં.૧૬૯૫

કાપડહેડા – જોધપુર રાજ્યમાં એક કાપરડા નામનું હાલ ગામ છે તે. ત્યાં સ્વયંભૂ પાર્શ્વનાથનું મંદિર સં.૧૬૮૧માં પૂરું થતાં પ્રતિષ્ઠા થઈ તેનું ટૂંકું વર્ણન આ રાસમાં છે. વધુ માટે જુઓ ઐ.રા.સં. ભા.૩.

**આદિ** – હું બલિહારી **પાસજી, કાપડહેડા** સામિ સયંભ કિ
ગુણગાવણ મનિ ગહગહે, આપો સદગુરૂવચન અચંભ કિ–હું ૧
નયણે નિરખી નેહ સું ઇણ જુગિ એહ અચંભમ વાત કિ,
પરગટ આપ હુંતા પ્રગટ, બહુવે જણ દીઠી વિખ્યાત કિ.–હું ૨
આચારજિયા નખઅવલ ગછ **ખરતર** રાજે ગુણવંત કિ,
શ્રી **જિણચંદસુરિંદજી** મનિ આસ તિ મોટો મહંત કિ–હું. ૩
સંવત **સોલે સત્તરે** પ્રથમણ **હુઈ** પરમાણ કિ,
**જોધનયર** માંહિ જાગતા આખે ઇણ વિધિ અહિઠાણ કિ. હું. ૪

**અંત** – પરતો દીઠો **પાસ** રે પરખિ નયણે આણં પૂર કિ,

**કાપડહેડે** તિણુ કિયો હરખૈ બૈસી **રાસ** હજૂર કિ. હું. ૪૧
ભવિક ભણઇ જે રાસ ભલ કાને વલિ સંભલૈ કલ્યાણ કિ,
મનવંછિત સગલા ફલૈ હુવૈ નહી કિણહી વિધ હાણ કિ. હું. ૪૨
સંવત **સોલ પચાણુવૈ** રાજે શ્રી **હરષ** સૂરીસ કિ,
**પાસ** તણા ગુણ પૂરિયા સવિહિં **દયારતન** સુસીસ, કિ. હું. ૪૩

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહ ભા.૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૩-૭૪, ભા.૩ પૃ.૧૦૬૧.]

## ૭૭૦. જ્ઞાનસુંદર (ખ. અભયવર્ધનશિ.)

**(૧૬૯૭) સૂયગડાંગ સૂત્ર અધ્યયન ૧૬માની સઝાય** [અથવા **જંબૂ પૃચ્છા સ.**] કડી ૪૧ ર.સં.૧૬૯૫ જેઠ વદિ ર

**આદિ** – સિદ્ધ સવેનઇ કરૂં પ્રણામ, ધરમાચારિજ લેઈ નામ,
ગુણ ગાઇસિ મુનિવર તણા, જેહના ગુણ આગામ છઇ ઘણા. ૧
ભગવંત કેવલિનઇ પરિણામ, **વર્દ્ધમાન** જિન ભાસઇ આમ,
હિવ પનરમ અધ્યયનાંતરઇ, સોલમા અધ્યયન કહઇ ઇણિ પરઇ. ૨

**અંત** – **ઐંદ્રી નિધિ રસિ સસિહર** વરસઇ, જેઠ માસિ વદિ બીજનઇ દિવસઇ
**અભયવધન** સદગુરૂ પસાયઇ, સુણતાં **જ્ઞાનસુંદર** સુખ થાયઇ. ૪૧

(૧) પ.સં.ર-૧૩, જશ.સં. (ર) જંબૂ પૃચ્છા સઝાય ભ. **જિનસિંહસૂરિ** શિ. પં. **પદ્મકીર્તિ પદ્મરંગ** મુનિ લિ. સા. **ભાગલક્ષ્મી** પઠનાર્થં. પ.સં.ર, અભય. નં.ર૭૧૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૫૮.]

## ૭૭૧. ઉત્તમચંદ (આં. દેવસાગરશિ.)

**(૧૬૯૮) સુનંદ રાસ** ૩૫૯ કડી ર.સં.૧૬૯૫ આષાઢ શુ.

**આદિ** – દૂહા

શક્તિદાતા સમરૂં સદા, પરઉપગારી પ્રધાન,
ધ્યાંનબલિ ધ્યાઉં વલી, નિરૂપમ લબ્ધિનિધાંન. ૧
સરસ સંબંધ સાંભલી, કવિવાણીકલ્લોલ,
ઇચ્છા મુઝ પણિ ઉપની, અવસરિ બોલણ બોલ. ૨
સંબંધ સઘલા સરસ અછિ, જુ શ્રોતા સુજાંણ,
ગહું કેરી કેલવણ..., જાણે ચતુર સુવિનાણ. ૩
કવિ ઘણા કલજુગમિં, શ્રોતા અલપ સુજાણ,

સાંભલીનિ સમઝિ જિકે, તાસ જણમ પ્રમાણ. ૪
રસ તેહનઇ લાગસ્યઇ, જે સાંભલસ્યઇ ચિત્ત લાઇ,
વાતુ નિદ્રા આલસુ, તસ ચિત્ત કિમ રંજાઈ. ૫
ચિત્ત લાઈ સુણિ નહી, ઉંઘિ કિ ઊઠી જાઇ,
દુષ્ટ કદાગ્રહી નેહ વિણ, ગ્રંથરૂચિ કિહિ ન થાઇ. ૬
ચિત્ત દેઈ સુણયો સહુ, સંવેગીનુ ચરિત્ત,
જીવદયા પાલી જિણિ, આતમ કીઉ પવિત્ત. ૭
બાલક કેરાં વયણુલાં, મીઠાં માતા ચિત્ત,
સજન સુણીનિ હર્ખસ્યઇ, જુ પણિ સામાન્ય કવિત્ત. ૮
**સુનંદાહ** કેરી વારતા, સાંભલી સાસ્ત્ર મઝારિ,
તે ભાષાબંધિ ભણિસિ હું, સુણયો ચિત્ત વિચારી. ૯
કર જોડીનિ વીનવું, કોઇ મ ધરયો ખેદ,
સવિ સુકવિનુ દાસ હું, પણી વાતિઇ નહિ ભેદ. ૧૦

અંત – રાગ ધન્યાસી

ઇણિ પરિ સાધુ તણા ગુણ ગાવિ, સુમતિ સફલ કહાવિ જી,
સાધુ **સુનંદ** સું સુહાવિ, નામિ નવનિધિ પાવિઇ જી. ૩૫૫ ઇણિ.
અજર અમર હુયા અવિણાસી, મુગતિપુરિ જિણિ વાસીજી,
ગુણ ગાઇ જે ઉલાસી, વયણરસ પ્રકાસીજી. ૩૫૬ ઇણિ.
સંવત **સોલ પંચાણુંઆ** વરસિ, આષાઢ સુદિ હરસિજી,
શ્રી **અંચલ**ગછિ વિરાજિ, શ્રી **કલ્યા(ણ)સાગરસૂરિ** રાજિજી. ૩૫૭
વાચકવંસવિભૂષણ વારૂ, શ્રી **દેવસાગર** ભવતારૂજી,
તાસ સીસ મનિ ભાવિ, **ઉત્તમચંદ** ગુણ ગાવિજી. ૩૫૮ ઇણિ.
એ ચરિત જે ભણસઇ ગુણસઇ, મનવંછિત સુખ લહિસ્યઇજી,
રિધિ વૃધિ સ્યું આણંદ કરસ્યઇ, જે ગુણ હીયડિ ધરસ્યઇજી. ૩૫૯

(૧) સંવચ્છસિ ગ્રહ ભૂતે શ્રાવણ મા. શુકલપક્ષ તિથૌ ચ ત્રિદશ ચૈવ લષિચ્છાસ્ત્રસ્ય મુત્તમ્ ૧. મુનિ **લાલચંદ્ર** લષિમિદં સુભવાસરે. પ.સં. ૧૧-૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૭૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૫૯-૬૦.]

## ૭૭૨. નેમવિજય (ત. વિદ્યાવિજયશિ.)

**(૧૬૯૯) અમરદત્ત મિત્રાનંદ ચોપાઈ** ૨૪ ઢાળ ર.સં.૧૬૯૫ આસો શુ.૩ રવિ

**અંત** – રાગ રામગિરિ કહીજઇ, ત્રેવીસમી એ ઢાલ રે,
**નેમવિજય** કહઇ કંઠિ કહતાં, રંજઇ નર ભૂપાલ રે. ૨૧

રાગ બંગાલો, ઢાલ ૨૪.

રાયરાણી કેવલ પામી, વિચરઇ ગુરૂ સાથઇ ધામી,
ઘાતિકર્મ તણો ખય કીધો, હેલાં મુગતિ તણો રાજિ લીધો. ૧
ધનધન જે સદગુરૂ કેરી, સુણી સીખ ટાલઇ ભવફેરી,
છાંડઈ ક્રોધકષાય જે ભુંડા, તે જગમઈ દીસઈ રૂડા. ૨
થોડોઇ ક્રોધ ન કીજઈ, જિમ ધરમ તણાં ફલ લીજઈ,
સુણી **મિત્રાનંદ** અધિકાર, સહુ છાંડો ક્રોધ સંસારિ. ૩
એ ચઉપઇ સરસ અપાર, **શાંતિચરિત્રથી** કીઉ ઉદ્ધાર,
લહી સદગુરૂનો આદેસ, જોડી ગ્હઇં સરસ વિસેષ. ૪
સહગુરૂ **તપગચ્છ**કો રાજા, ગુરૂ મલપતો જિઉં ગજરાજા,
**વીરશાસન** સોભ ચઢાવઇ, રાઇરાંણા વંદણ આવઇ. ૫
કુમતી નાઠા જાઇં દૂરઇં, અંધકાર જિઉં ગલઇ સૂરઈ,
ગુરૂ **ગોયમ સોહમ** તોલઇ, મુખિ ધરમકથા નિતુ બોલઇ. ૬
**શ્રી વિજયદેવ** સૂરીસ, ગુરૂ પ્રતપો કોડિ વરીસ,
જસુ પટ ઉદયાચલ ભાણ, કરિ અંગ ઉપાંગ વખાણ. ૭
ગુરૂગુણ છત્રીસઇ ધારી, ગુરૂ મોટો પરઉપગારી,
તસુ ગછિ પંડિત પરધાન, જેહનઇં આચારિયપદ છાજઇ. ૮
તસુ ગછિ પંડિત પરધાન, જેહનઇં શ્રીપૂજ્ય દઈ બહુ માન,
અંગિ સાધ તણા ગુણ સોહઇ, વાણી ભવિજન-મન મોહઇ. ૯
મુઝ ઉપગાર મોટો કીદ્ધ, દિક્ષા દે(ઇ) વિદ્યા દીદ્ધ,
પંડિત **વિદ્યાવિજય** ગુરૂ મિલિયા, ગુરૂદરિસણિ સુરતરૂ ફલિયા. ૧૦
એ સદગુરૂ આણા પામી, ભગતઈ ચલણે શિર નામી,
મઈ તો એ ચઉપઈ જોડી, આવઇં ચતુર સુણેવા દોડી. ૧૧
**સોલઇ પંચાણુઇ** વરષઈ, આસોજઇ ત્રીજ રવિ હરષઇ,
સહુ શ્રાવક ચતુર સુજાણ, .......

(૧) પ.સં.૧૨, અપૂર્ણ ને ત્રુટક, મુકનજી સં. બિકાનેર.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૬૦-૬૧.]

## ૭૭૩. સુમતિસિંધુર (મતિકીર્તિશિ.)

મતિકીર્તિ માટે જુઓ નં.૬૯૨.

(૧૭૦૦) **ગોડી પાર્શ્વનાથ સ્ત.** ૨૦ કડી ૨.સં.૧૬૯૬ મહા શુદ ૮

**આદિ** – પુરૂષાદેય ઉદયકરૂ, શ્રી **ગોડી** પ્રભુ **પાસ.**

**અંત** – સંવત **સોલ છયાણુવઇ**, માહા હે આઠમિ દીહ ઉદાર કિ,
ભેટવા હે **ગોડી પાસજી** દુખ મેટવા હે ભવના સંચ્યા હે પાર કિ.
**સેરીસઇ સંખેસરઇ ખંભ** નયરઈ હે જાગઈ **થંભણ** પાસ કિ, ભે.
ગામ નગર પટ્ટણ પુરઈ રહેવા પૂરઈ હે નિજ ભગતાની હે આસ
કિ, ભે. ૧૮

કલસ

ઇમ આસ પૂરઈ **પાસ ગઉડી**, સમરિઉ સાનિધિ કરઇ,
શુભ વાસ ખાસ નિવાસ આપઇ દૂખ દૂરઈ પરિહરઇ,
પાઠક **મતિકીરતિ** પ્રસાદઇ, સીસ **સુમતિસિંધુર** કહઇં
જે કરઈ જાત્રા ભલઈ ભાવઇ, મનવંછિત ફલ તે લહઇ. ૨૦

(૧) લિખતં પં. દયાવર્દ્ધન ગણિવરાન્ સં.૧૭૫૪ વર્ષે. પ.સં. ૧–૧૮, મારી પાસે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૪–૭૫. ત્યાં કર્તાનામ સુમતિસિંધુ આપેલું. પણ ઉદ્ધૃત ભાગમાં સુમતિસિંધુર નામ છે, તે ઉપરાંત એ નામને અગરચંદ નાહટાનું સમર્થન છે.]

## ૭૭૪. વિવેકચંદ્ર (દેવચંદ્રના ગુરુભાઈ)

(૧૭૦૧) **દેવચંદ્ર રાસ** (ઐ.) સં.૧૬૯૬ વૈ.શુ.૮ પછી
આના સાર માટે જુઓ દેવચંદ્ર નં.૭૬૦.

**આદિ** – સરસ વચન રસ વરસતી, **સરસતિ** કવિયણમાય
સમરિય શ્રીગુરૂ ગાયસ્યું, નિજ ગુરૂ પણમિય પાય. ૧
**શ્રી દેવચંદ્ર** પંડિતતિલક, સુવિહિત સાધુ સિંગાર
તાસ રાસ રલિઆમણો, ભણતાં જયજયકાર. ૨

**અંત** – ગુરૂજી ગુણ સંભારતો, સંઘ આવઇં નિજ ઠામિ
આપાંણાં મુકયાં ઘણા, કીધો દેવ પ્રણામો. ૧૦૨
**સરોતરા** નગરિં ઘણું, તૂઠઇં શ્રી જિન **વીર**
**દેવચંદ** વર બંધુનો, **વિવેક** કહઇ ઇમ રાસો રે. ૧૦૩

(૧) પ.સં.૫, નાહટા.સં. નં.૨૫૭૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૭૯–૮૦).]

**૭૭૫. હર્ષરત્ન** (ત. રાજવિજયસૂરિ–હીરરત્નસૂરિ–લબ્ધિરત્ન–સિદ્ધિરત્નશિ.)

**(૧૭૦૨) નેમિજિન રાસ** અથવા **વસંતવિલાસ** ૧૮૩ કડી ર.સં. ૧૬૯૬ વિજયાદશમી ગુરુ

**આદિ** – રાગ સામેરી.

સકલ જિન મન માંહાં ધરું, કરું સદ્દગુરૂનઈ હું પ્રણામ રે,
**ઋષભાજિત સંભવાભિનંદન**, **સુમતિ પદ્મપ્રભ** ગુણધામ રે. ૧
**નેમજી**જિન ગુણ ગાઇઇ પાઇઇ પરમાનંદ હો,
**નેમજી વસંતવિલાસ** રચું, જિમ હોઈ હર્ષ આણંદ.
હો **નેમજી** જિન ગુણ ગાઇઇ–આંકણી.

**અંત** – રાગ ધન્યાસી મેવાડુ.

હો **નેમી**જિન તારીઈ હો રે તારીઈ ભવપાર,
તું સેવકનિં સુખકાર, મુઝનિ દેયો શરણાધાર—
**નેમિ**જિન તારીઈ હો રે. ૧૮૦
સંવત **સોલ કલા** જસા નિર્મલા તમ્હ ગુણસાર,
**ગ્રહ** આગલિ વલી **રસ** જાંણીઇ, વિજયાદશમી ગુરૂવાર. **નેમિ.** ૧૮૧
એ સંવત્સર રાસ રચ્યુ, હદિ ધરી હર્ષ અપાર,
શ્રી **રાજવિજય** સૂરીશ્વરુ, કરુ સંઘનિ જયકાર. ૧૮૨

કલસ.

શ્રી **નેમિ**જિનવર સકલસુખકર ! ભયભાવઠિ દૂરિ કરો,
શ્રી **રત્નવિજય** સૂરિંદ પાટિ, શ્રી **હીરરત્ન** સૂરીશ્વરો.
તાસ શિષ્ય શિરોમણી **લબ્ધિરત્ન સિદ્ધિરતન** હરષકરો,
તાસ શિષ્ય **હર્ષરતન** ઇમ કહિ **નેમિ**જિન મંગલકરો. ૧૮૩

(૧) ઇતિશ્રી નેમિરાસ પંચમખંડ સમાપ્તઃ **સિં**ધરત્ન પઠનાર્થં. પ.સં.૧૦–૧૮, મુક્તિ. નં.૨૩૬૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૬૫–૬૬.]

**૭૭૬. કુશલધીર ઉ.** (ખ. જિનમાણિક્યસૂરિ–કલ્યાણધીર–કલ્યાણલાભશિ.)

કલ્યાણલાભ ભણસાલી ગોત્રીય હતા.

**(૧૭૦૩) પૃથ્વીરાજ કૃષ્ણવેલી બાલા.** ર.સં.૧૬૯૬ વિજયાદશમી ગુરુ

(૧) સં.૧૬૯૮ ફા.વ.૬ ગુરૂ કુશલધીરગણિ શિ. ભાવસિંહ મુનિના-

લેખિ પં. તેજસી પ્રમુખ મુનિજનૈર્વાચ્યમાના. વીકા.

**(૧૭૦૪) ઉદ્યમકર્મ સંવાદ પ્રસ્તાવન** ર.સં.૧૬૯૯ કીસનગઢ

**અંત** – ઉદ્યમ કર્મ બિહું તણુઉ, સૂરિરાય સિરતાજ
ન્યાય નિવેડયઉ ઈમ વિમલ, યુગવર શ્રી **જિનરાજ.** ૩૬
સંવત **સોલ નિન્યાણુવૈ, કિસનગઢે** સુખકાર
ઉદ્યમકર્મ સંવાદ ઇમ, કહઇ **ધીર** અણુગાર. ૩૭
ધરમ ધુરંધર સુઘડ અતિ, શ્રાવક **સચ્ચીદાસ**
આગ્રહ તેહને ઇમ કહે, **કુશલધીર** સુપ્રકાશ. ૩૮

(૧) ગુટકો, નાહટા.સં. નં.૯૦.

**(૧૭૦૫) શીલવતી ચોપાઈ** ર.સં.૧૭૨૨ સચોરમાં

(૧) સં.૧૭૪૪ પ્રથમ આષાઢ સુદિ ૧૦ શુક્રે ફલવર્દ્ધિ મધ્યે લિ. પ.સં.૨૧, અભય. નં.૩૯૦૦.

**(૧૭૦૬) રસિકપ્રિયા વાર્તિક** (રાજસ્થાની ભાષામાં) ર.સં.૧૭૨૪ માગશર પૂર્ણિમા જોધપુર

(૧) પ.સં.૯૧, અંત્ય પત્ર ૧ પ્રાપ્ત, જિ.ચા.

**(૧૭૦૭) રાજર્ષિ કૃતકર્મ ચોપાઈ** ર.સં.૧૭૨૮ સોઝિત(સોજત)માં લ.સં.૧૭૨૮ ફા.શુ.૭

**આદિ** – ऐं નમઃ
પરમપુરૂષ પરમેષ્ટિ પય, પ્રણમું પરમાનંદ
સેવકજન સુષ પૂરવઈ, પરતષિ સુરતરૂકંદ. ૧
વાગેસરિ પ્રણમું વલી, કવિયણ કેરી માય
સુપ્રસાદિ કવિતા કરઇં, કવિતકલા દીપાય. ૨
તિમ વલિ સગુરૂ મયા કરી, આપો વચન જકત્તિ
જિહિં પ્રસાદ કરૂં ચઉપઇ, નવરસ ભેદ જુગત્તિ. ૩
પુણ્ય કિયઉ પરગટપણઇં, પૂરવ ભાવિ **કૃતકર્મ**
તેહ થકી પામ્યા તિણઇં, ઇહ પરભવ બહુ સમ્મં. ૪
સુણો ભવિક સંબંધ હિવ, તેહ તણુઉ સુવિસાલ
આદર ધરિ આણંદ સું, એ સંબંધ રસાલ. ૫

**અંત** – રાજરિષીસર **કૃતકર્મ** હિવઈ રે લેઇ સંજમભાર
છઠ આઠમ દસમાદિક તપ કરઇ રે જાણી અથિર સંસાર. ૧ રાજ.

*

સંવત **સતરહ સય અઠાવીસમઈ** રે, **સોઝિત** નગર મઝાર
**ધરમનાથ** જિનવર સુપસાઉલઇ રે એ ચઉપઇ રચીય ઉદાર. ૭ રા.
શ્રી **ષરતર**ગછિ ગરૂઅઉ ગછપતી રે, શ્રી **જિનમાણિકસૂરિ**
પંચનદીસાધક કહીયઇ પરગડઉ રે, નિલવટિ ચઢતઇ નૂર. ૮ રા.
શિષ્ય **કલ્યાણધીર** વાચક તેહના રે, **પારિખ** વંસ પ્રસિદ્ધ
**કલ્યાણલાભ** વાચક શિષ્ય તેહના રે, નાંમિ લઇ નવનિદ્ધિ. ૯ રા.
તસુ પદપંકજ-મધુકર દાષીયઇ રે, શ્રી **કુશલધીર** ઉવઝાય
તપઅધિકારઇ તિણઇ કહી ચઉપઇ રે, સજ્જનજન-સુખદાય. ૧૦ રા.
શિષ્ય **ધ્રમસાગર** અતિ આગ્રહ કરી રે, રચના એ સુરસાલ
ભણતાં ગુણતાં સાંભલતાં છતાં રે, હુઇ ગૃહ મંગલમાલ. ૧૧ રા.

(૧) ગ્રં. ૬૧૭ સં.૧૭૨૮ ફા. સુદિ સપ્તમ્યાં પં. **ધર્મ**સાગર મુનિના-લેખિ શ્રી **સોઝિત** મધ્યે. પ.સં.૧૬-૧૭, મ.જૈ.વિ. નં.૪૦૨. (કર્તાના શિષ્યની જ રચનાસમયે લખેલી છે.)

**(૧૭૦૮) લીલાવતી રાસ** ૨૫ ઢાળ ૬૦૩ કડી ર.સં.૧૭૨૮ સોઝિત (સોજત)માં

**આદિ** – દૂહા.

**આદીસર** સમરિનૈ પ્રણમી સદગુરૂપાય,
સતિચરિત કહિસું સુપરિ, સુણજ્યો સહુ ચિત્ત લાય. ૧
સીલ વડો સંસારમૈં, સીલૈ લહીયૈ લીલ,
ત્રિકરણ સુધ તે પાલતાં, કરો રખૈ કાં ઢીલ, ૨
લઘુવેસતી લીલાવતી, રાખ્યૌ સીલરત્ન,
આપદ ફેડી આપણી, ધરમી કહૈ ધનધન્ન. ૩
આગૈઆગૈ ઐ હુઈ, સતી વડી સંસારૈ,
લઘુવૈઇણ **લીલાવતી**, નિરમલ કી સહુ નારિ. ૪
તિણિ કારણિ હું તેહનૌ કહુ પરબંધ કર જોડિ,
શ્રોતા કચપચ સહુ તજી, સુણિજ્યો આલસ છોડિ. ૫

**અંત** – ઢાલ ૨૫મી રિષભજિન પૂજીયેએ–એહની.

ઇક જીહઇં કેતા કહું એ, સતીય તણા ગુણગ્રામ, સ.
સંષેપઇ ઈમ સંથુણી એ, મઇ પૂરી મનહામ. સ. ૯
શ્રી **ષરતર**ગછ-રાજીયાએ, શ્રી **જિનમાણિક**સૂરિ, સ.
શિષ્ય તાસ વાચકવરૂ એ, શ્રી **કલ્યાણધીર** પડૂર. સ. ૧૦

પાટપ્રભાકર તેહના એ, વાચક **કલ્યાણલાભ** સ.
જસ પ્રતાપ જગિ જેહનો એ, વિસ્તરીઉ જિમ આભ. સ. ૧૧
તસુ પદપંકજ-મધુકરૂ એ, શ્રી **કુશલધીર** ઉવઝાય, સ.
જોડી જિણુ એ ચઉપઇ એ, સજ્જનજન-સુષદાય. સ. ૧૨
શ્રી **સોઝિત**પુરમંડણો એ, શ્રી **ધ્રમનાથ** જિણંદ સ.
તાસ પસાઇ એ રચી એ, પાંમી પરમ આણંદ. સ. ૧૩
સંવત **વસુ ભુજ લોયણ** એ (૧૭૨૮) **સોઝિત** નગર મઝાર, સ. ૧૪
રાસ રચ્યો રંગઈ કરીએ, શ્રી સંઘનઇં સુષકાર. સ. ૧૪
શિષ્ય **ધ્રમસાગર** આગ્રહઇં એ, રચ્યો સંબંધ રસાલ. સ.
પ્રસિદ્ધ અપ્રસિદ્ધ ઇહાં અછૈં એ, સગલી પિણુવીસ ઢાલ. સ. ૧૫
ચતુર રસિક ચિત ધારિજ્યો એ, નવલા જિહાં વિનોદ. સ.
ભણતાં સુણતાં વાંચતાં એ, પામસ્યો પરંમ પ્રમોદ. સ. ૧૬

(૧) સર્વ ગાથા ૬૦૩ ઇતિ શ્રી સીલપાલણ વિષએ સતી લીલાવતી રાસ સંપૂર્ણમ્. પં. શ્રી ૫ **રંગકુશલગણિ** વાચનાર્થં. સં.૧૭૫૨ પ્રભુ-કુશલ. પૃ.૧૪-૧૮, ભાવ.ભં.

**(૧૭૦૯) ભોજચરિત્ર ચોપાઈ** (દાન વિષયે) ૫ ખંડ ૬૫ ઢાળ ૨૦૫૯ કડી ૨.સં.૧૭૨૯ મહા વદ ૧૩ સોઝતમાં

આદિ - દૂહા.

**શ્રી સંખેસર પાસ**ના પાયકમલ પણમેવ,
સદગુરૂચરણે ચિત ધરી, વલિ **સરસત** સમરેવ. ૧
સાનિધીકારી વલિ સદ્દગુરૂ, પ્રણમું પરમાનંદ.
યુગપ્રધાન **જિણદત્ત** ગુરૂ, શ્રી **જિનકુશલ** સુરિંદ. ૨
એ સહુ મન સુધ સમરિ, દાનધરમ દીપાય,
કહિસુ કુતૂહલની કથા, સહુ સુણિજ્યૌ ચિત લાય. ૩
**ભોજ** નૃપતિ પૂરવભવેં, દીધો મુનિને દાંન,
તસુ ફલ કહિસું સોહામણા, સુંણિજ્યો હોય સાવધાંન. ૪
આગે આગે રૈ હુંવા, દાનાવલી દયાલ,
પિણ નજીક અરૈ પંચમેં, કહિજૈ **ભોજ** કૃપાલ. ૫
દુરભક્ષવેલા દોહિલી, લહિ અવસર મનરંગ
તજિ ભોજન મુનિને દીયૌ, ઊલટ ધરિ બહુ અંગ. ૬

રાજ ઋદ્ધિ લાવણ્યતા, મણિ માંણુક ભંડાર,
પરઘલ સહુ પામ્યાં જિકે, વલિ વનિતા સું વિચાર. ૭
(પ્રથમ ખંડને અંતે)

૧૩ ઢાલ.

ગછ **ષરતર** ગરૂઆ ગુણે, **જિનમાણિકયસૂરિ**,
સિદ્ધ સાધક સિરસેહરૌ, જસતેજ પડૂર. ૧૦
તાસુ સીષ્ય સુવિહિત થયા, ભુવિ અધિક ગંભીર,
વડભાગી વાચક વંદુ શ્રી **કલ્યાંણધીર.** ૧૧
પાટે તસુ તે પરગડા, વાચકપદધાર,
**કલ્યાણલાભ** કીર્તે કરૂં, જાણે સકલ સંસાર. ૧૨
તસુ પદપંકજ-મધુકરે શ્રી **ભોજ**ચરીત્ર,
**કુશલધીર** પાઠક લિષ્યૌ, જિહાં કથા પવિત્ર. ૧૩
પ્રથમ ખંડ ઇણ વિધ લિખ્યૌ, **સોઝિતપુર** માંહિ
સીષ્ય **ધ્રમસગ્ગર** આગ્રહે, મન ધરીય ઉચ્છાહ. ૧૪
પ્રથમ ખંડ પૂરો કીયોં, કરે ગ્રંથ એકઠ,
**નિધિ ભુજ** સંવચ્છરે કાર્તિક વદિ છઠ. ૧૫

—ઇતિ શ્રી ભોજચરિત્રે ચતુઃપદી મુંજ ભોજોત્પત્તિ વિપ્ર શ્રી ધનપાલ સોભન ભોજરાજપ્રતિબોધકઃ ધનપાલ સ્વર્ગગમનો નામ પ્રથમ પ્રસ્તાવઃ.

દૂહા.

જુગવર શ્રી **જિનદત્ત** ગુરૂ, ઋદ્ધિસિદ્ધિદાતાર,
તેહ સુગુરૂના પાય નમીં, રચું દ્વિતિય ખંડ હિતકાર. ૧

*

(બીજો ખંડ ૪ ઢાલ અંતે)
એ ષંડ પૂરણ થયો દૂજો ચિહુ ઢાલ કરી સો રસાલ,
શ્રી **કુશલધીર** પાઠક કહે, સુપરિ સુંણો બાલગોપાલ. ૧૬

—ઇતિ ચક્રવર્ત્તિ કૂથલિ(?) ભારતીવિરૂદપ્રાયણો નામ દ્વિતીયો પ્રસ્તાવ.

*

(ત્રીજો ખંડ ૮ ઢાલ અંતે)
ત્રીજૈ ષંડ થયૌ સંપૂરણ નેટ ફલિસ્યૈ ક્રમ એકંતરે,
**કુશલધીર** પાઠક કહે સુંણિજ્યૌ, જિમ કહુ સુકનૌ વિરતંત રે. ૧૭ કૃ.

—પૂર્વ ભવકથનં પરકાયપ્રવેશવિદ્યા સિદ્ધિ નામો તૃતીયો પ્રસ્તાવઃ.

*

(ચોથા ખંડ ૨૯ ઢાલ અંતે)

**ભોજ**ચરિત રચના વિધિ ચૌપાઈ રે, ચૌથૌ ષંડ સુવિશાલ,
પરકાયા-પરવેશવિદ્યા તણો રેં, થયૌ પૂરણ અતહિ રસાલ. ૭ ભો.
ગચ્છ **ખરતર** ગુણવંતા ગચ્છપતી રે, શ્રી **જિનમાણિકય**સૂરિ,
પંચ નદી પંચ પીર સાધિયાં રે, જિણ હાજરાહજૂર રે. ૮ ભો.
પારિષતં સંપ સુપરગડા રે, વાચક **કલ્યાંણધીર**,
પરમ સંવેગી પરમ શ્રુતસાગરૂ રે, ગરૂઆ પરમ ગંભીર. ૯ ભો.
તાસુ પાટોધર પરગડા રે, **ભણસાલી** કુલભાંણ,
વાચક **કલ્યાંણલાભ** કલાનિલો રે, જિન પ્રતિબોધ્યા રાઉરાંણ.
૧૦ ભો.
જસુ પદપંકજ કહીયૈ મધૂકરૂ રે, શ્રી **કુશલધાર** ઉવઝાય,
ચતુર જસનાં મનરંજન ચૌપઇ રે, રચી એ લત્રલાય. ૧૧ ભો.

—સર્વગાથા ૮૦૫. પરકાયપ્રવેશનીવિદ્યાગ્રહણ સત્યવતીપ્રતિજ્ઞાકથન. દેવરાજ પુત્રજન્મસૂચક ચતુર્થ પ્રસ્તાવઃ ચત્વારોપિ ષંડ મીલને સર્વ ગાથા ૧૬૭૦ ઇતિ ચતુર્થ ખંડઃ.

**અંત** – **વરરૂચિ** ઇમ ચિત ચિંતવૈ, નૃપ મુઝ હિંસા નિરાસ,
થઇ બૈઠો નિજ થાંનિકૈં, વિણ પુત્રાદિ સાતે ઉદાસ. ૧
**ભોજ**પ્રબંધ પ્રસિદ્ધ ભુવી ભારી, સહૂ જાંણૈં સંસારી બે.
તિણ કારણમેં આ સુખકારી, ચોપઈ રચી સુવિચારી બે. ૨
કહીય કથા કાકા ચિત ધારી, **ભોજ**ચરિત્ર નિહારી, બે. ૩
શ્રી **ખરતર**ગચ્છ જાણિ દિણંદા, શ્રી **જિનમાણિકય** સૂરિંદા,
તાસ સીસ વાચક વરદાઈ, **કલ્યાણધીર** કહાઇ. ૪
વિનેય તાસ વાચક પદધારી, **કલ્યાંણલાભ** હિતકારી,
તે સદગુરૂના પ્રણમી પાયા, રચૈ **કુશલધીર** ઉવઝાયા. ૫
સંવત **સતરૈ સૈ ગુણત્રીસૈ,** માહ વદ તેરસ દીસેં,
પંચમ ષંડ થયૌ ઇહાં પૂરૌ, **સોજિત** નગર સનૂરો રે. ૬
શ્રી **જિનચંદ્ર**સૂરિ ગુરૂ રાજૈ, રચ્યૌ રાસ સુખકારી બે
શિષ્ય **ધ્રમસાગર** આગ્રહ કરિજૈ, આ રચી વાત સુખ ધરિને બે
દાન તણૈ અધિકાર દીપાઇ, કહીય કથા ચિત લાઇ બે
ઈમ જે દાન સુપાત્રે દેસૈ, વંછિત ફલ તે લહસ્યૈ બે

દાન તણા ફલ એહવા દેખી, દીયો દાન સુવિવેકી બે

(૧) સર્વ ૫ પ્રસ્તાવ મિલિને સર્વગાથા ૨૦૫૯ સર્વ ખંડ ઢાલ ૬૫ ગ્રં.૩૦૧૮ સં.૧૮૨૩ શાકે ૧૬૮૮ આસાઢ શુ. ચતુર્દશી સોમે લિ. ઋષિ અમીધર શિ. ઋષિ વાલ્હજી શિ. રિષ રિણજીત જેઠમલ પઠનાર્થં મકસુદાબાદ અજીમગંજ ગંગા ભાગીરથી તટે. પ.સં.૬૧-૧૯, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૨૮. (૨) ભાં.ઇ. સને ૧૮૮૨-૩ નં.૩૧૧. (૩) પ.સં.૧૦૨, બૌ.વિકા. નં.૮૩. (૪) સં.૧૭૭૫ પો.શુ.૧૦ ફલોધી ચોમાસું વા. સોમનંદન શિ. નયભદ્ર લિ. પત્ર ૩૭ જય. પો.૧૩. (૫) પત્ર ૭૬ બાંઠીઆ ભીનાસર. (૬) પ.સં.૮૩-૧૩, ઘો.સ.ભં. (૭) ગ્રંથાગ્ર ૩૦૦૦, અમ.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૨ પૃ.૨૫૯-૬૩, ભા.૩ પૃ.૧૨૬૬-૬૮ તથા ૧૬૧૨.]

## ૭૭૭ ક. ધનવિમલ (ત. વિનયવિમલશિ.)

[વિશાલસોમસૂરિનો રાજ્યકાળ સં.૧૬૮૭થી સં.૧૬૯૬.]

**(૧૭૧૦ ક) પ્રજ્ઞાપનાસૂત્ર બાલા.** ત. વિશાલસોમસૂરિ રાજ્યે

(૧) અંબાલાલ સંગ્રહ આ.ક. પાલીતાણા.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૨૫.]

## ૭૭૭ ખ. ક્ષમાહંસ

**(૧૭૧૦ ખ) ક્ષેમબાવની** લ.સં.૧૬૯૭ પહેલાં

(૧) સં.૧૬૯૭ માઘ વ.૧ પં. નયમંદિર શિ. કનકરંગ લિ. પ.ક્ર. ૨થી ૧૦, ત્રૂટક, અભય. નં.૫૮૮. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૭૯.]

## ૭૭૮. વિવેકચંદ્ર (આં. કલ્યાણસાગરસૂરિ-ગુણચંદ્રશિ.)

**(૧૭૧૧) સુરપાલનો રાસ** ૧૯ ઢાળ ૪૪૬ કડી ર.સં.૧૬૯૭ પોષ શુ.૧૫ રાધનપુરમાં

આદિ- પ્રથમ દુહા.

**સરસતિ** સુમતિ સદા દીઓ, મન આણી અતિ કોડ,
ગુણ ગાઉં ગિરૂયા તણા, પાતિક નાંખઈ મોડિ. ૧
જોડિ માંહિં તું માતજી, ખોડિ મ આણો કાંય,
વચન-સુધારસ આપજે, મુઝનેં કરી પસાય. ૨
અલ્પ મતિ વાણી કવું, પણિ તુઝ નામ અવધારિ,

અક્ષર અર્થ ભૂલું જિહાં, તિહાં તૂં કરજે સાર. ૩
અતિથી સંવિભાગ ઉપરિ કહું, **સૂરપાલ** ચરિત્ર,
દાંન દીઓ જિણિં સાધુનેં, કરવા જનમ પવિત્ર. ૪
મીઠાં ભોજન અતિ ભલાં, પારણુ તણે પ્રસ્તાવિ,
તેડી મુનિવર નિજ ઘરેં, આવ્યાં ઊલટ ભાવિ. ૫
તેહ તણાં ફલ પાંમીઓ, લક્ષ્મી રાજ અપાર,
કવિ અધિકાર ભાખઈ તે કે, સુણયો સહુ નરનારિ. ૬

**અંત** – સંવત **સોલ સતાંણુઈ**, પોસ પુંનિમ દિન સાર રે,
ચરિત્ર એહ રચિઉં મનરંગે, **રાયધનપુર** મઝારિ રે. પ્ર.૪
શ્રી **અંચલ**ગચ્છનો રાજીઓ, શ્રી **કલ્યાણસાગર** સૂરીંદ રે,
ચિરં પ્રતપો પાટિ ઘણું, જાં લગિ સૂરજ ચંદ રે. પ્ર. ૫
તાસ પદીક જગિ પરગડા, વિચરંતા જગ માંહિ રે,
પંડિત **ગુણચંદ્ર** વંદતાં, પાંમીજે ઉછાહ રે. પ્ર. ૬
સગુરૂ એહ તણે સુપસાયે, ભાખ્યો એ અધિકાર રે,
**વિવેકચંદ્ર** કહે ભાવેં સુણતાં, લહઇ લાભ અપાર રે. પ્ર. ૭
સુણી ચરિત્ર દીજે દાન, કીજે અતિ(થિ)સંવિભાગ રે,
**સૂરપાલ** નરપતિ પરેં, જાગે જિમ નિજ ભાગ રે. પ્ર. ૮
**શાંતિચરિત્ર** જોઈ રચીઓ, સુંદર એહ ચરિત્ર રે,
સાધુ તણા ગુણ ગાઇયા, કીધી કાય પવિત્ર રે. પ્ર. ૯
વાંચક કેરો બહુ જસ વ્યાપો, પૂગો શ્રોતા આશ રે,
**વિવેકચંદ્ર** કહે સંઘને હો, નતિ લીલવિલાસ રે. પ્ર. ૧૦
પ્રણમું એ ભવતારણ મુનિવર.

(૧) **અંચલગચ્છે** પં. શ્રી ગુણચંદ્રગણિ શિષ્ય મુનિ **વિવેકચંદ્રગણિ** લિ. [ભં.?] (કવિની સ્વલિખિત) (૨) ગ્રંથાગ્ર ગાથા ૪૩૬ શ્લોક ૬૦૦ સર્વ-ઢાલ ૧૯ વડનગર મધ્યે લિ. મુ. **વીરજીકેન**. પ.સં.૧૪–૧૭, રત્ન.ભં. દા.૪૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૭૭, ભા.૩ પૃ.૧૦૬૬–૬૮. "વિવેકચંદ્રગણિ લિ." પછી "કવિના ગુરુભાઈ લિખિત" એવી નોંધ હતી તે સુધારી 'કવિની સ્વલિખિત" એમ કર્યું છે. ઉપરાંત આ પ્રતને પછીની પ્રતથી જુદી પાડેલી ન હતી, તે જુદી ગણીને મૂકી છે.]

**૭૭૯. ભાવવિજય** (ત. વિજયદાનસૂરિ–વિમલહર્ષ ઉ.–મુનિવિમલશિ.)

તેમણે સંસ્કૃતમાં રચેલા ગ્રંથો વિશે જુઓ મારો 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ' ફકરો ૮૮૭.

**(૧૭૧૨)** [+] **ધ્યાનસ્વરૂપ (નિરૂપણ) ચોપાઈ** [અથવા **રાસ** અથવા **પ્રબંધ**] ર.સં.૧૬૯૭ [૧૬૯૮] ચૈત્ર વદિ ૧૦ રવિ ખંભાતમાં

**આદિ** – સકલ જિનેસર પાય વંદેવિ, સમરી માતા **સારદદેવિ**,
ધ્યાન તણો હૂં કરૂં વિચાર, શ્રી જિનવચન તણું અનુસારિ. ૧
જીવ તણો જે થિર પરિણામ, કહિઈ ધ્યાન તેહનું નામ,
તેહે તણા છે ચ્યાર પ્રકાર, દોય અશુભ દોય શુભ મનિ ધાર. ૨

**અંત** – શ્રી **તપાગચ્છ** સોહાકરો, શ્રી **હીરવિજયો** ગુરૂ યુગપ્રધાનો,
દેશના જસ સુણી શાહિ **અકબ્બર** ગુણી, ધર્મકામઈ થયો સાવધાનો. ૯
તાસ પાટઈ **વિજયસેન** સૂરીસરૂ, શ્રી **વિજયતિલક**સૂરિ તાસ પાટઇ,
તાસ પાટઇ **વિજયાણંદ** સૂરીસરૂ, વિજયવંતા સદા ધર્મ માટઇ.૧૦
શ્રી **વિમલહર્ષ** ઉવજ્ઝાય શ્રી **મુનિવિમલ** સકલવાચકશિરોમણિ વિરાજઇ,
સીસ તસ **ભાવવિજયો** ભણઇ સેવીઇ એ ધ્યાનસુરતરૂ સદા સિદ્ધિ કાજઇ. ૧૧
**વર્ષધર નિધિ સુધારૂચિકલા** વચ્છરઇ **૧૬૯૬** [?] ચૈત્ર વદિ દસમિ રવિવાર સંગઇ,
ધ્યાન અધિકાર અવિકાર સુખકારણો, **ખંભ** નયરિ રચ્યો ચિત્ત રંગઇ. ૧૨
ધ્યાન સુવિચાર ઇમ મનિ ધરી ભવિજના અશુભ છંડી નિમલ ધ્યાન સેવો,
જેહથી દુખ ટલઇ સયલ વંછિત ફલઈ ચાખીઇ મુગતિસુખ સખર સેવો. ૧૩
—ધ્યાન સુવિચાર ઇમ મન ધરિ ભવિજના.

(૧) સં.૧૭૨૭ પ્રથમ વૈ.શુ.૧૫ ગુરૂ લ. મુનિ **રામ**વિમલ લખાવિતં. ગ્રં.૨૮૦, પ.સં.૧૭–૯, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૧૦૩. (૨) સં.૧૭૨૮ પો.વ.૭ ગુરૂ પં. **માન**વિજયગણિ શિ. **દીપ્તિ**વિજયગણિ શિ. મુનિ **વીર**વિજય લિ. **ખય-રાલુ** ગ્રામે. પ.સં.૧૮–૯, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૪૩. (૩) સં.૧૭૩૧ આષાઢ

શુ.૩ શુક્રે લ. **રાજનગરે** સાહા **નાથા** સુત સાહા **હીરજી** લખાવિતં. પ.સં. ૧૮–૯, ડે.ભં. દા.૭૦ નં.૧૦૭. (૪) સર્વગાથા ૬૩ [૨૬૩?] ગ્રંથાગ્ર ૨૮૫, સં.૧૭૧૭ ભા.શુ.૧૪ બુધે લિ. બાઈ રહીઆ પઠનાર્થં. પ.સં.૧૭–૯, હા.ભં. દા.૪૮ નં.૧૦૧. (૫) મુનિ ઉદયવિજય **સિદ્ધપુર** મધ્યે લ. પ.સં.૬–૧૪, હા.ભં. દા.૮૧ નં.૬૨. (૬) સં.૧૭૪૫ શ્રા.શુ.૩ ભોમે લ. **ગાંધી મનજી** લખાપીત **રાજનગર** મધ્યે. પ.સં.૧૬–૯, ઝીં. પો.૪૧ નં. ૨૧૩. (૭) ગ્રં.૨૮૫ સં.૧૭૬૪ ફા.વ.૪ શનિ લ. **પંડા ગણેશસુત મંગલેન પત્તનનગરે.** પ.સં.૮–૧૩, ડા. પાલણપુર દા.૩૧ નં.૪૯. (૮) સં.૧૭૦૮ લિ. પ.સં.૯, ક્ષમા નં.૧૮૨. (૯) પ.સં.૯–૧૫, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬ નં.૩૧. (૧૦) સં.૧૮૭૮ ભા.વ.૭ **પાદરા** ગ્રામે **શાંતિનાથ પ્રસા**દાત્ લ. પં. **સુગ્યાનવિજયેન.** પ.સં.૧૧–૧૪, ખેડા ભં.૩. (૧૧) ગ્રં.૩૦૫ સં.૧૮૭૪ કા.વ.૫ શનિ લિ. **પાદરા નગરે** શ્રી **શાંતિ.** પ.સં.૧૧–૧૨, જશ.સં. (૧૨) પ.સં.૧૩–૧૦, સારી પ્રત, જશ.સં. (૧૩) ગ્રં.૨૬૫ મુનિ **લાલચંદ્રગણિ** લિ. પ.સં.૪–૧૭, સીમંધર. દા.૨૦ નં.૫૬. (૧૪) પ્ર.કા.ભં. (૧૫) વિ.ધ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૯, ૨૭૯, ૩૯૭).]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રકરણાદિ વિચારગર્ભિત સ્તવનસંગ્રહ, પ્રકા. જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા.]

**(૧૭૧૩) શ્રાવકવિધિ રાસ** અથવા **શુકરાજ રાસ** ૧૦૦૧ કડી ર.સં. ૧૭૩૫ દિવાલી

**આદિ –** દૂહા.

સકલ જિણેસર પ્રણમીઈ, સકલસિદ્ધિદાતાર.
ત્રૈલોક્યપૂજિત સંપદા, સંતત સુખવિસ્તાર. ૧
દુરિત ટલેં વંછિત ફલેં, જાસ નામ સમરંત,
શ્રી **શંખેસર પાસ જિન**, તે પ્રણમું એકાંત. ૨
કવિજન-જનની સરસ વચન, બહુલી બુદ્ધિપ્રકાસ,
આપો **સરસતિ** કરિ મયા, કવિ કહેં સવિ સાબાસ. ૩

*

**ભાવિ** વાચક ભણેં ભાણુ જ્યું જાગે પૂરવ તેજાલ રે.

**અંત –** ઢાલ શાંતિજિન ભાંમણે જાઉં દેશી.

ભાવ ધરી ભવિ સાંભલયો, મિલયો ધર્મને રંગે બે,
ફલયો સમકિત-સુરતરૂ સાચો, ટલયો દુર્જન સંગે બે. ૧

ભાવે રાસ સુણંતા ભવિયણ, યાત્રાનાં ફલ પાવે બે,
મંદિરથી જૂં જીરણ સેવે, વીર દાનફલ લહ્યાં ભાવે બે. ૨
**શત્રુંજય** તીરથ પામીને, દ્રવ્યભાવ અરિ સાધ્યા,
તિણિ પરિ ભવિ તુહમો, સકલ મહોદય સાધો. ૩
શ્રી **તપગચ્છ**-ગગનાંગણ, ભાસન ભાનુ સમાન,
શ્રી **આણંદવિમલ** સૂરીસર, જિનશાસન સુલતાન. ૪
તસ પટ ધોરી કીરતિ અતિ ગોરી, મિલી મિલી ગાવે ગોરી,
શ્રી **વિજયદાન** અભિધાને સૂરી, જેણે પ્રભુતા બહુજોરી. ૫
**હીરવિજય**સૂરિ તસ પટિ રાજે, જગગુરૂ બિરૂદે છાજે,
સાહિ **અકબર**ને પ્રતિબોધી, દીપે અધિક દિવાજે. ૬
શ્રી **વિજયસેન** સૂરીસર તસ પટિં, ગ્યાનક્રિયાગુણિ બલીઆ,
શ્રી **વિજયતિલક** સૂરીસર તસ પટિં, દેખી કુમતી ગલીઆ. ૭
શ્રી **વિજયાનંદ**સૂરિ સબલ જગીસે, તેહને પાટેં સોહે,
શ્રી **વિજયદાન** સૂરાજ સૂરીસર તસ પટિ, જયવંતા જગ મોહે. ૮
શ્રી **વિજયદાન** સૂરીસર સીસા, શ્રી **વિમલહર્ષ** ઉવઝાયા,
વડવખતા વિદ્યાચારિતધર, ધોરી બિરૂદ ધરાયા. ૯
તાસ સીસ ગુરૂ ગુણરયણાયર, **ભાવવિજય** ઉવઝાયા બે,
**ઉત્તરાધ્યયનની વૃત્તિ** કરીને, જગમાં નામ રખાયા. ૧૦
નિજ કરદીક્ષિત શિક્ષિત વાચક, **ભાણુવિજય** શિષ્ય સૂરો,
તેહની પ્રારથનાથી કીધો, રચીઓ પણિ તેણુઈ પૂરો. ૧૧
તિણુઈ અધિકાર એ પ્રાકૃતબંધે, બાંધ્યો ભવિને ભણવા,
શ્રી **શત્રુંજય શુકરાજાનો**, પાતક વૈરી હણવા. ૧૨
**ભૂત ભવન રયણાયર ધરણી ૧૭૩૫** એ સંવત સૂધો જાણો,
દિન **દીવાલઇ** રાસની રચના, સિદ્ધિ ચઢે હરખાણો. ૧૩
શ્રી **શંખેસર પાર્શ્વ** પ્રભાવે, હોવઇ હર્ષવધાઇ,
સંતાન કમલા તેજ ત્રિલોકે, ઋદ્ધિસિદ્ધિ સકલ સવાઇ. ૧૪

(૧) ગાથા ૧૦૦૧. સકલ સકલવાચક મહોપાધ્યાય શ્રી ૫ શ્રી **ભાવ-વિજય**ગણિ શિષ્યોપાધ્યાય શ્રી લી. **ભાણુવિજય**ગણિ શિષ્ય પંડિતશ્રી **રત્ન-વિજય**ગણિ લિખિતં. પ.સં.૪૭–૧૪, લા.ભં. નં.૪૧૮. [મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૭૧૪) ૨૪ જિન ગીત**

**આદિ** – ઋષભગીત રાગ અસાઉરી–**અવસર** આજુહ્‌ઇ રે એ દેસી...

સકલ સમીહિત પૂરણસુરતરૂ, ઇદ્રાણી ગાયુ રે,
**નાભિ** નરેસર નંદન સુંદર, **મરૂદેવીઇ** જાયુ, ત્રિભુવન રાજિઉ રે.

**અંત –** મહાવીર ગીત.

**માતંગ** યક્ષ **સિદ્ધાયિકા** નિતુ સેવઇ જસ પાય ભવિજન,
ભવિજન **મહાવીર** જિનરાયના, **ભાવવિજય** ગુણુ ગાય. ભ.
ઈમ થુણ્યા જિનવર નામ ૧ લંછણુ ૨ વર્ણ ૩ શાસન ૪ સુર ૫ સુરી ૬,
તનુમાન ૭ માતા ૮ પિતા ૯ જીવિત ૧૦ વંશ ૧૧ નયરી ૧૨ ઉચ્ચરી,
**તપગચ્છ** પ્રભુ શ્રી **વિજયાણુંદસૂરિ**, શ્રી **વિમલહર્ષ** વાચકવરૂ,
ઉવઝાય શ્રી **મુનિવિમલ** સેવક **ભાવ** સુખસંતતિ કરૂ.

(૧) સં.૧૭૧૦ ફા.વ.૧૩ સોમ લિ. મહોપાધ્યાય શ્રી ૨૧ **ભાવ**વિજયગણિ શિષ્ય મુનિ **સૂર**વિજયેન વાચનાર્થં. પ.સં.૧૧–૧૧, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૭૪. (૨) લિખિતાનિ ચામૂનિ ઉપાધ્યાય શ્રી **ભાવ**વિજયગણિભિઃ શ્રેયોર્થં. કલ્યાણમસ્તુ શ્રી સંઘાય શ્રી **સ્તંભતીર્થ** બંદિર વાસ્તવ્ય **દો. વાછડા**સુત **દો. કાહ્નજી** પુત્રી સુશ્રાવિકા શ્રા. **સહજબાઇ** પઠનાર્થં સંવત ૧૭૦૯ વર્ષે. પ.સં.૭–૧૩, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૫૨ (કવિની **સ્વહસ્ત**લિખિત).

## (૧૭૧૫) [+] ચોવીસી

**આદિ –** (આદીશ્વર સ્ત.)

શ્રી **વિમલાચલ**મંડણુઉ રે શ્રી **આદીસર** જગદીસ રે,
ભગતવછલ પ્રભુ માહરઉ રે તેહનૂં ધ્યાન ધરતુ જગદીસ રે. ૧ શ્રી.

*

નેહ તિસ્યો પ્રભુ ઉપરિં, મુઝ હોયો શ્રી જિનભાણુ રે,
**ભાવઈ** કીધી વીનતી રે, કરયો પ્રભુ સફલ સુજાણુ રે. ૭ શ્રી.

*

(ધર્મનાથ સ્ત.)

ઇમ દિસિકુમરી રે સૂતિકરમ કરે, જેહનાં ધરીઅ આણંદોજી,
**ભાવવિજય** મુનિ હરષ ધરઇ ઘણુઉ, નમી તે **ધરમ** જિણંદોજી. ૧૨ રયણુ.

(૧) કુંથુનાથ સુધી, અપૂર્ણ, પ.સં.૬–૧૫, ખેડા ભં.૩.
[પ્રકાશિત : ૧. ૧૧૫૧ સ્તવન મંજૂષા. ૨. ચોવીશી તથા વીશી સંગ્રહ.]

**(૧૭૧૬) શાંતિજિન સ્ત.**

(કલશ)

ઇમ શાંત પાલક શાંતિ સુહકર, થુણ્યો **શાંતિ** જિણેસરો,
શ્રી **કહેલવાડા** નયર મંડણુ, કર્મપંકદિવાકરો,
જગજંતુનાયક મુગતિદાયક કામસાયકશંકરો,
ઉવઝાય શ્રી **મુનિવિમલ** સેવક **ભાવ** સુખસંતતિ કરો. ૨૧

**(૧૭૧૭) શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સ્ત.**

(કલશ)

ઇતિ દુખ્ખવારક સુખકારક શ્રી **શંખેસર** જિનવરૂ
મઈ થુણ્યો ભગતિં આપસગતિં ભવિઅ-વંછિય-સુરતરૂ,
ઉવઝાય **વિમલહરખ** સોહઈ સુકૃત ભૂરૂહ જલધરો,
ઉવઝાય શ્રી **મુનિવિમલ** સેવક **ભાવવિજય** જયંકરો.

(૧) પ.સં.૩, પ્ર.કા.ભં.

**(૧૭૧૮) અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથ** છંદ કડી ૫૧

**આદિ** – દૂહા

**સરસતિ** માત મયા કરી, આપૌ અવિચલ વાણિ,
પુરિસાદાણી **પાસ** જિણુ, ગાઉં ગુણમણિ-ખાણિ. ૧

**અંત** – કિયો કવિત્ત ચિત્તને ઉલ્લાસઇ, સાંભલતાં સવિ આપદ નાશઇ,
સંપતિ સઘલી આવે પાસઇ, **ભાવવિજય** ભગતેં ઇમ ભાસઇ. ૫૦

કલશ છંદ

કીયો છંદ આનંદ વૃંદ મન માહિ આણી,
સાંભલતાં સુખકંદ ચંદ જિમ શીતલ વાણિ;
શ્રી **વિજયદેવ** ગુરુરાજ આજ તસ ગણધર ગાજિં,
શ્રી **વિજયપ્રભ**સૂરિ નામ કામ સમ રૂપ વિરાજિં;
ગણધર દોય પ્રણમી કરી થુણ્યો **પાસ** અસરણસરણ,
શ્રી **ભાવવિજય** વાચક ભણઇ જયો દેવ જય જયકરણ. ૫૧

(૧) પ.સં.૩-૧૫, જિનદત્ત. મુંબઈ પો.૧૦ નં.૪. (૨) પ.સં.૨-૧૬, મુક્તિ નં.૨૩૦૦. (આદિમાં 'સકલપંડિતશીરોમણિ પંડિત શ્રી ૫ શ્રી ભાણુવિજયગણિ ગુરુભ્યો નમઃ' એમ છે. લેખક તેના શિષ્ય લાગે છે ને ભાણુવિજય કર્તાના શિષ્ય લાગે છે.) (૩) સં.૧૭૮૩ પો.વ.૩ લ. પં. મેઘવિજયગણિ શિ. પં. વિનયવિજયેન ઝવેરી નવલચંદ કપૂરચંદ વાચ-

નાર્થ. પ.સં.૫-૧૧, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૪. (૪) સં.૧૭૬૭ માહા વ.૧૩ રવિ **ખંભાયત** બંદિરે લિ. પ.સં.૫-૧૨, હા.ભં. દા.૮૩ નં.૧૩૯. (૫) પં.જૈ.શ્વે.ભં.જયપુર પો.૨૬. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી.]

**(૧૭૧૯) નારંગપુરાહ્વ પાર્શ્વ સ્ત.** ૨૩ કડી (ઐ.) ૨.સં.૧૭૦૭

ખંભાતમાં નારંગપુરમાં સાહ જીવરાજ સુત નેમિદાસ, નારિંગદે તેની સ્ત્રી તેણે પ્રભુ પાર્શ્વની પ્રતિમા સ્થપાવી.

**આદિ** – વાણી વાણી વર દિઉ

*

સંવત્ **સત્તર છડોતરા** વરષિં જેઠ વદિ ત્રીજઇ બહુ હરષઇં,
બહુ પ્રતિમા વૃંદ સંઘાતિં, પ્રભુ થાપ્યા ઉછવ થાતિ,
શ્રી **વિજયાણંદસૂરી** સીસ, શ્રી **વિજયરાજ** સૂરીસ,
તેણઇ પામિ નિજ ગુરૂની આણ, એહ થાપ્યા શ્રી જિનભાણ.

ઢાલ

**ખંભનયર** માંહિં હુઆજી, શ્રી **શ્રીમાલિ** ઉદાર,
માતુલ સાહ **નેમિદાસ**નાજી, **પારિખ વજીઆ** સાર. ૧૩
ચતુર નર સેવઉ શ્રી ભગવંત,
સેવા કરતાં જેહની રે, લહીએ સુખ અનંત, ચતુર.
તેણઇ કરાવ્યું દીપતૂં રે, જિનમંદિર સુપ્રકાસ,
મૂલનાયક સોહે તિહાંજી, શ્રી **ચિંતામણિ પાસ.** ૧૪
જિમણઇ પાસ તેહ તણઈજી, શ્રી **નારિંગપુર પાસ,**
માંડયા **સતર સતેરોત્તરઇ**જી, સુદિ છઠિ શ્રાવણ માસિ. ૧૫
બિંબ પ્રવેશ મહોત્સવઈજી, વલિ વિલસઇ બહુ વિત્ત,
નારી સાહ **નેમિદાસ**નીજી, **નારિંગદે** વડ ચિત્ત. ૧૬

**અંત** – કરઇ **ભાવ** મુનિ તે દિઉ સાહિબ સકલ મંગલ સંપદા. ૨૩

(૧) નીચે નિર્દિષ્ટ પ્રતમાં.

**(૧૬૨૦) સ્તવનાવલી**

૧. અરનાથ સ્ત. – શ્રી અરજિન જગનાથ. ૨. મલ્લિનાથ સ્ત. – પ્રભુ મલ્લિ નમઉ પ્રભુ મલ્લિ નમઉ. ૩. મુનિસુવ્રત સ્ત. – મિથિલાનયરી મહીધવો. ૪. નમિનાથ સ્ત. – મિથિલા નયરીનઉ રાજીઓ. ૫. નેમિનાથ સ્ત. – રાજીમતિ કહઇ સૂડા સાંભલિ મોરી વાતો રે. ૬. પાર્શ્વનાથ સ્ત. – કાશી દેશઈ બે વાણારસી પુરી છાજે. ૭. વર્ધમાન સ્ત. – સિદ્ધારથ નૃપ બે ત્રિસ-

લાનંદન દીપઈ. ૮. શત્રુંજય સ્તોત્ર ૫૫ કડી ર.સં.૧૬૭૩ ભા.શુ.૧૩ ગુરુ – સરસતિ અમૃત વરસતી, સરસ વચન દ્યઉ માય. ૯. શાંતિનાથ સ્તોત્ર ૨૧ કડી – સારદ ચરણકમલ નમી. ૧૦. કુંથુનાથ સ્તોત્ર ૪૪ કડી – ઝાઝરાલિપુરમંડણ, સકલ સિદ્ધિનો દાયક. ૧૧. ભીડભંજન પાર્શ્વ સ્તોત્ર ૩૧ કડી – બુદ્ધિ વધારતી ભારતી રે. ૧૨. ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ૨૯ કડી – શ્રીજિન વદનકમલિ નિતિ વસતી. ૧૩. પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર ૨૧ કડી – સરસતિ સામિણિ કરઉ પસાય (સમી નયરીના). ૧૪. શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સ્ત. ૩૭ કડી – કરકમલ કલિત વીણા. ૧૫. ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ સ્ત. ૧૫ કડી – સયલ મનોરથ પૂરવઇ. ૧૬. નારિંગપુરાહ્વ પાર્શ્વ સ્ત. ૨૩ કડી (ઐ.) – વાણી વાણી વર દિઉ. ૧૭. બંભણવાડા મહાવીર સ્તોત્ર ૩૭ કડી – સકલ સુરાસુર માનવ સેવી. ૧૮. અંતરીક્ષ પાર્શ્વ સ્ત. ૩૩ કડી – સાર દયા કરિ સારદા. ૧૯. આદિ જિણંદ સ્ત. ૭ કડી – સરસ વચન રસ વરસતી. ૨૦. અજિત જિણંદ સ્ત. ૬ કડી – પ્રણમી ભગવતિ ભારતી. ૨૧. નેમિ જિણંદ સ્ત. ૧૧ કડી – સરસતિ માત પસાઉલઇ રે. ૨૨. સુપાર્શ્વ સ્ત. ૯ કડી – સારદ સાર વચન દિઉ રે. ૨૩. શાંતિનાથ સ્ત. ૯ કડી – પ્રણમી સરસતિ પાય. ૨૪. નેમિ સ્ત. ૭ કડી – સારદ માગ નેર્માસર ગાઉં. ૨૫. સુપાર્શ્વ સ્ત. ૭ કડી – સમરી ભાવિં ભારતી લાલા. ૨૬. પાર્શ્વ સ્ત. ૭ કડી – સરસતિ સવિ કવિઅણની જણણી. ૨૭. વાસુપૂજ્ય સ્ત. ૭ કડી – સરસતિ માત મયા કરી. (ઇતિ નારદપુર્યાં નિવ પ્રાસાદ જિનાનાં નવ સ્તોત્રાણિ) ૨૮. વરકાણા પાર્શ્વ સ્ત. ૫ કડી – મુઝનઇં રાખિ રે તૂં સરણ તોરઈ. ૨૯. વરકાણા પાર્શ્વ સ્ત. ૫ કડી – જયો પાસ જિનરાજ. ૩૦. નેમિનાથ સ્ત. ૭ કડી – રથ ઉવાલીણઇ વાલિંભ કાંઇ વલ્યો રે. ૩૧. નેમિગીત ૫ કડી – મેરે સાઇં એતઇં અજબ કિઉ. ૩૨. સુપાર્શ્વ ગીત ૪ કડી – મેરે મન ઘરિ આવો. ૩૩. પાર્શ્વ સ્તુતિ ૪ કડી – સિરિ પાસ ચિંતામણિ. ૩૪. પંચતીર્થી સ્તુતિ ૪ કડી – આદિ આદિ જિણેસર સુંદર. ૩૫. પંચતીર્થી ગીત – સકલ કલ્યાણ નિવાસ આસપૂરણ. ૩૬. શંખેશ્વર પાર્શ્વજિન સ્તોત્ર ૭ કડી – સકલ મંગલ (૨) કેલિ આવાસ.

—ઇતિશ્રી નમસ્કારાઃ સ્તોત્રં ચ ઋષભસ્ય...નમસ્કારા વા શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથસ્ય.

(૧) લિખિતા ચ સકલવાદીવૃંદગજઘટોન્મૂલને હરિસદશ, સકલવાચકચક્રચક્રવર્ત્તિ મહોપાધ્યાય શ્રી ૫ શ્રી ભાવવિજયગણિ શિષ્યેણ પં. શ્રી

માનવિજયેન શ્રી સ્તંભતીર્થે. પ.સં.૩૦-૧૬, પહેલાં ૬ પત્ર નથી, ખેડા ભં.૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૧-૮૨, ભા.૩ પૃ.૧૦૭૨-૭૯. 'ધ્યાન-સ્વરૂપ ચોપાઈ'નો ર.સં.૧૬૯૬ બતાવેલો છે પણ વર્ષધર = પર્વત = ૭ કે ૮ થાય તેથી ર.સં.૧૬૯૭ કે ૧૬૯૮ માનવો જોઈએ.]

**૭૮૦. કનકસુંદર** (ભાવડગચ્છ સાધુજી-મહેશજી ઉપાધ્યાયશિ.)

(૧૭૨૧) + **હરિશ્ચંદ્ર રાજાનો રાસ** [અથવા **હરિશ્ચન્દ્ર તારાલોચની** અથવા **મોહનવેલી** ચોપાઈ] ૩૯ ઢાળ ૭૮૧ કડી ર.સં.૧૬૯૭ શ્રાવણ શુ.૫ મરુધરના સોજત શહેરમાં

**આદિ** – **પાસ** જિનેસર પાય નમી, **થંભણપુર** થિરવાસ,
જુગજુગ માંહે દીપતો, પૂરે વાંછિત આશ. ૧
આદિ લખે કુણ એહની, વર્ષ ઇગ્યારે લક્ષ,
વર્ણંત પશ્ચિમ દેવતા, કીધી પૂજ પ્રત્યક્ષ.
(પા. પશ્ચિમપતિ નામે વરણ, કીધી સેવ પ્રત્યક્ષ.) ૨
એંસી સહસ વર્ષ અચલ, સેવા કીધી સાર,
વાસુક વિષ હરતા હરિ, પ્રભુ પાતાલ મઝાર. ૩

**અંત** – **મરૂધર** દેશ મહીપતિ, **જશવંત** સબલી હાક,
**સોઝત** શહેર સોહામણો, નવકોટીનું નાક. ચં. ૬
**ભાવડગચ્છ** ગુરૂ **સાધુજી**, સાધુ ગુણે ભંડાર,
શિષ્ય પટોધર તેહના, શીલવંત સુવિચાર. ચં. ૭
ઉપાધ્યાય **મહેશજી**, ગુરૂ **ગૌતમ** અવતાર,
મુનિવર મહોટા માહાજને, આગમજ્ઞાન અપાર. ચં. ૮
**કનકસુંદર** શિષ્ય તેહનો, ગાયો એહ પ્રબંધ,
શ્રી **હરિચંદ** નરિંદનો, **શાંતિનાથ** સંબંધ. ચં. ૯
નવરસ ભેદ જૂજુઆ, ઢાલ એગુણચાલીસ,
ભાવભેદ બહુ ભાતના, વિધિ શું વિશ્વાવીશ. ચં. ૧૦
સંવત **સોળ સત્તાણુવે**, શુદ્ધ પક્ષ શ્રાવણ માસ,
પંચમી તિથિ પૂરો હૂઓ, શ્રી **હરિચંદ**નો રાસ. ચં. ૧૧
(દૂહા) ગાથા સાડીસાતશે તિણ ઉપર ઇગતીસ, (ત્રિસવીસ)
સાંભળતાં શ્રી સંઘને પૂગે આશ જગદીશ.

(૧) સં.૧૮૩૩ કા.શુ.૧૧ શુક્રે શ્રી સવાઈ જયપુર મધ્યે શ્રી અંચલ-ગચ્છેશ ભટ્ટારકજી શ્રી કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજી તસ્યાદેશકારી વા. શ્રી ખિમા-

રાજજી શિ. પં.જ્ઞાનરાજ લિ. દેવાનંદશિષા ગોત્રેશ્યાંણે શા વોહરાં અવટંકે સંઘવી દીવાન માણકચંદ દેવજી જીવરાજ દીવાન ગુલાબચંદ નિહાલચંદ ચંદપભ ભગવાન રાજેર્ષિ શ્રી મહારાજધિરાજ મહારાજા સવાઇ પૃથ્વીસિંઘજી વિજયરાજ્યે કછવાહ વંશે રૂઘુવંશીય. પ.સં.૧૨-૧૫, ધો. ભં. (૨) પ.સં.૧૫-૧૯, જૂની પ્રત, માં.ભં. (૩) સં.૧૮૮૧ ચૈ.શુ.૧૫ રવિ લ. પંન્યાસ મોહનવિમલ પંન્યાસ ધર્મવિમલ પંન્યાસ વિવેકવિમલ શિષ્ય મૂની સુધીવિમલ લ. લવણપુર મધે અજિતનાથ ચૈત્યાલયે માહારાંણા શ્રી ફતેહસંગજી રાજ્યે. પ.સં.૩૩-૧૨, ખેડા ભં. દા.૬ નં.૪૩. (૪) પ.સં.૧૨, ચતુ. પો.૯. (૫) સં.૧૭૬૬ વૈ.વ.૧૦ લિ. પં. ગુણવિજયગણિના. પ.સં.૨૦-૧૮, વડા ચૌટા ઉ. પો.૧૮. (૬) સં.૧૮૦૨ ફા.શુ.૭ રવિ લિ. પં. નેમહર્ષ બોરૂંદા નગરે. પ.સં.૩૧-૧૫, ગુ. નં.૧૩-૨. (૭) સં.૧૮૪૮ ભા.વ.૩ ભોમે મકસૂદાવાદ મધ્યે ગંગા નિકટે લોંકાગછકી પોસાલ મધ્યે લિ. પ.સં.૧૬-૧૩, ગુ. નં.૧૨-૧. (૮) પ.સં.૧૨-૧૪, રાજકોટ મોટા સંઘનો ભં. [મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૮૪).]

પ્રકાશિત : ૧. પ્રકા. ભીમસિંહ માણક. [૨. પ્રકા. સવાઈભાઈ રાયચંદ.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૩-૮૪, ભા.૩ પૃ.૧૦૭૯.]

## ૭૮૧. કનકકુશળ

સૌભાગ્યપંચમીમાહાત્મ્ય વિષયે તેમણે 'વરદત્તગુણમંજરી કથા' સંસ્કૃતમાં રચી છે, તેની પ્રશસ્તિ એ છે કે : શ્રીમત્તપગગનાંગનદિનમણિ વિજયસેનસૂરીણાં શિષ્યાણુના કથેયં વિનિર્મિતા કનકકુશલેન પં. બુદ્ધ પદ્મવિજયગણિભિઃ પ્રવરૈઃ લાભાદિવિજયગણિભિશ્ચ સંશોધિતા કથેયં ભૂતેષુરસેન્દુમિત વર્ષે (૧૬૫૫) – પ.સં.૬-૧૩, આગ્રા ભંડાર.

શોભનમુનિની સંસ્કૃત 'શોભનસ્તુતિ' પર કનકકુશળે સંસ્કૃતમાં ટીકા પણ રચી છે. સંસ્કૃતમાં પંચમી સ્તુતિ (શ્રી નેમિ પંચરૂપત્રિદશપતિકૃત પ્રાજ્યજન્માભિષેકઃ એમ શરૂ થતી ચાર શ્લોકની) પર વૃત્તિ સં.૧૬૫૨માં રચી છે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૩. ત્યાં આ કવિને નામે સં.૧૬૯૭નો 'હરિશ્ચન્દ્ર રાજાનો રાસ' મૂકેલો પણ એ વિશે પ્રશ્નાર્થ કરેલો અને 'જુઓ કનકસુંદર' એવી નોંધ પણ મૂકેલી. વસ્તુતઃ આ કૃતિ અન્યત્ર ક્યાંય કનકકુશળને નામે મળતી નથી, તેથી ઉપરના કનકસુંદરની કૃતિ ભૂલથી કનકકુશળને નામે મુકાઈ ગઈ હોવાનું જ માનવું જોઈએ.]

## ૭૮૨. કીર્તિવર્ધન (ખ. જિનહર્ષસૂરિ–દયારત્નશિ.)

**(૧૭૨૨) [+] સુદયવચ્છ સાવલિંગા ચોપાઈ** ૩૯૦ કડી ર.સં.૧૬૯૭ વિજયદશમી રવિવાર

આમાં દૂહા અને ચોપઈ આવે છે. કોઈ વખત ચંદ્રાયણા મૂકેલ છે. વળી શ્લોક ને ગાથા કયાંક આવે છે.

**આદિ –** ૯૦, શ્રી અંબાઈ નમઃ શ્રી ઐં દૂહા

સ્વસ્તિ શ્રી સોહગ સુજસ, વંછીત લીલવિલાસ,
દાયક જિનનાયક નમું, પૂરણ આસઉલ્લાસ. ૧
સરસ વચન કવિજન સુમતિ, સકલકલાદાતાર,
સુપ્રસન પ્રણમું **સારદા**, વરદાઈ સુવિચ્યાર. ૨
જે કાંઈ જગ દીસેં અછેં, આસતિ મતિ ગુણ ગ્યાંન,
સો પ્રસાદ સદ્ગુરૂ તણો, ધુરા ધરૂં તસુ ધ્યાંન. ૩
રસ નવ હિ અતિ સરસ હેં, અપણી અપણી ઠાંમ,
ઉતપતિ સહૂ શૃંગારકી, સહૂ જનનેં અભિરાંમ. ૪
રસીઓ વિણ શૃંગાર રસ, સોભ ન પાવેં શુદ્ધ,
કાંમિણ વીણ કાંમી પુરૂષ, દીસેં શુદ્ધ વિશુદ્ધ. ૫
તિણ રસ કો કારણ ત્રિયા, વલિ નાયક સુપ્રધાંન,
કવિયણ તિણ કારણ કહેં, રસિક હેંયૂ ધરિ ગ્યાંન. ૬
રસ વંછેં જો કો રસિક, સજ્જન સુગુણ સુહાઉ,
**સુદયવચ્છ**કી વારતા, સુણો રસિક સિરદાઉ. ૭

**અંત –** **સુદેવચ્છ** રાજા સુપરિ ભામણ એ બિહૂં ભાવ,
પ્રતપેં ચ્યારેં પૂત્ર સ્યું, દિનદિન દોઢે દાવ. ૩૮૪

ચોપૈ

શ્રી **ખરતર**ગચ્છગગનદિણંદ, પ્રતપે શ્રી **જિનહરષ** સૂરીંદ,
શિષ્ય તાસ બહુવિદવિચાર, દીપતા **દયારત્ન** દિનકાર. ૩૮૫
મુની **કીરતિવરધન** સિષ્ય તાસ, બંધવ જિન રાખણ રંગ રાસ.
ગુરૂ અનુમતિ નિજ મન ઉલાસ, એહ કીયો મેં પ્રથમ અભ્યાસ.
પામેં નર પદમણિ સુવિલાસ, પદમણિ પાંમે નર સુખવાસ,
ભણતાં પાંમે વંછીત ભોગ, સુણતાં પ્રીતમ તણો સંયોગ. ૩૮૭
વાલિંભ પ્રેમ તણેં વિરહણી, જેહના વલી પરદેસેં ધણી,
રતિ વંછિત જે સુણસી સદા, તે પાંમેં પગપગ સંપદા. ૮૮

દૂહા.

(પા. સંવત **મુનિ નિધિ રસ શશિ**, વિજયદશમી રવિવાર,
ચતુર ચાહી રચી ચોપઇ, મુનિ **કેશવ** હિતકાર.)
**વેધક** જો વાંચે સુણે, હૂઇ તસ વંછિત કાંમ,
જ્યું **સાવલિંગા** સુખ લહ્યો, **સુદેવચ્છ** શુભ ધાંમ. ૩૮૯
મેં તો એ રચના રચી, કવિજન પ્રેમકૃપાલ,
સુંણુકે હેં રસિક નર ! કરજ્યો દયા દયાલ. ૩૯૦

(૧) લિ.સં.૧૭૬૯ કા.વ.૧૩ શનિ પંડિત **વીરચંદ્રગણિ** શીષ્ય ગણિ **વાહાલ્લચંદ્રેણ મહિંસાણા** નગરે. પ.સં.૧૦–૧૫, સંઘ ભં. પાલણપુર દા.૪૬. (૨) સં.૧૭૦૬ જે.વ.૧૨ આચાર્ય **યશોદેવસૂરિ** લિખાપિતં. પ.સં.૧૬, જય. પો.૬૯. (૩) ભાં.ઇ. સન ૧૮૯૨–૯૫ નં.૮૬૧.

[પ્રકાશિત : ૧. સદયવત્સ વીરપ્રબંધ, સંપા. મંજુલાલ મજમુદાર.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૬, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૨–૮૫. ત્યાં કર્તાનામ કેશવ મુનિ પણ માનવામાં આવેલું, તેમજ એવી પણ નોંધ કરવામાં આવેલી કે કીર્તિવર્ધને શિષ્ય કેશવ માટે કૃતિ રચેલી હોવી ઘટે. આ બીજો તર્ક જ યોગ્ય જણાય છે.

ઉપરાંત મ.જૈ.વિ.ની પ્રતને કારણે કર્તા ત. વિજયદેવસૂરિશિષ્ય કેશવવિજય પણ નોંધવામાં આવેલા, પરંતુ મ.જૈ.વિ.ની ર.સં.૧૬૭૯ની કૃતિ જુદી જ હોવાનું સમજાય છે – હસ્તપ્રત જોઈ આ હકીકતની ખાતરી પણ કરેલ છે – એટલે એ કેશવવિજય જુદા જ માનવા જોઈએ. જુઓ કેશવવિજય નં.૭૨૭ ક.]

## ૭૮૩. કમલવિજય (ત. કનકવિજય-શીલવિજયશિ.)

**(૧૭૨૩) જંબૂ ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૯૭(૮) સિવાણામાં

**આદિ –** દૂહા.

**વીર** જિનેસર પદકમલ, પ્રણમી બહુરાગેણ,
**જંબૂ ચરિત** સોહામણું, બોલિસ સરસ રસેવ. ૧
સુણતાં હોઇ સુખસંપદા, જપતાં દુરિત પલાય,
**જંબૂ** નાંમ સોહામણું, નમેં સુરાસુર પાય. ૨
જસ કીરતિ મહિઅલ ઘણી, રૂપઇ **રતિનો** કંત,
પ્રાકૃત ભાષા વીનવું, સુણજ્યો તુમ્યો એકાંત.

**અંત – તપગચ્છ**મંડણ મહિમામંદિર સકલપંડિતપરધાન રે

**કનકવિજય** ગુરૂ ગુણમણિદરિયો મહિમા **મેરૂ સમાંન** રે. પા. ૪૧
સકલશાસ્ત્ર સિદ્ધાંત વષાંણે **શીલવિજય** ગુરૂરાય રે,
જસ કીરતિ જગ માંહિ જયવંતી નામૈ નવનિધિ થાય રે. પા. ૪૨
તાસ સીસ બુદ્ધિ **કમલવિજૈ** કીયો એહ પ્રબંધ રસાલ રે,
જે નરનારી ભણે સુણે નૈ તિહાં ઘરિ મંગલમાલ રે. પા. ૪૩
ગોત્ર **ગદહીયા** પુહવી પસાટ જાંણે સહૂ નરનારિ રે,
વંશવિભૂષણ વિનયાદિક બહુ ગુણ કેરો ભંડાર રે. પા. ૪૪
કુંમતિ માંન મદન પ્રગટયો પ્રબલ પંચાઈણ સીહ રે,
**ત્રિપુરદાસ** નાંમૈ શ્રાવક ગુણપૂરણ અકલ અબીહ રે. પા. ૪૫
તાસ તણી વીનતડી વારૂ આંણી ચિત્ત મઝારિ રે.
સહર **ઇસવાણા** માંહિ કીધો એહ પ્રબંધ વિચાર રે. પા. ૪૬

*

**પર્વત રાસિ રિપુ ચંદ્ર** ઇણ પરિ સંખ્યા એહ કહાયા,
એ સંવચ્છર જાણી લીજૈ ચરણકમલ લય લાયા. પા. ૪૮

(૧) સંવત ૧૭૮૨ વર્ષે આસોજ વદિ ૫ લિપીકૃતં રિષ **પેમજી**. વિ.ધ.ભં. (૨) સં.૧૭૩૬, લા.ભં. નં.૪૯૮.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૬૭, ભા.૩ પૃ.૧૦૫૫–૫૬. ત્યાં કૃતિનો ર.સં.૧૬૯૨ બતાવવામાં આવેલો પરંતુ પર્વત=૭ કે ૮, તેથી ઉપર સુધાર્યું છે.]

## ૭૮૪. નયવિલાસ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિશિ.)

**(૧૭૨૪) લોકનાલ બાલા.** લ.સં.૧૬૯૮ પહેલાં

**આદિ** – પ્રણમ્ય શ્રી **મહાવીરં** લોકાલોકપ્રકાશકં
**લોકનાલાખ્ય** શાસ્ત્રસ્ય કુર્વે બાલાવબોધકં. ૧
સ્વચ્છે **ખરતર**ગચ્છે શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ**રાજનાં
શિષ્યોડત્ર **નયવિલાસઃ** શાસ્ત્રામ્નાયં યથાજ્ઞાતં. ૨ યુગલં

(૧) શ્રીમત્ **ષરતર**ગચ્છે શ્રીમદ્**અભયદેવસૂરિ** સંતાને શ્રી **જિનમાણિક્યસૂરિ** પટ્ટાંબર સહસ્રકરાવતાર ભટ્ટારકપુરંદર શ્રી **જિનચંદ્રસૂરિ** શિષ્ય **નયવિલાસ** મુનિના કૃતમુપકારાય **લોકનાલ** બાલાબોધકં **થિરપાલ** લિ. પ.સં.૧૨, મ.જૈ.વિ. નં.૬૧૯. (૨) સં.૧૬૯૮ ચૈ.વ.૩ બુધે **ભટનેર** કોટ મધ્યે વા. **વિનયમંદિર** શિ. પં. **સૌભાગ્યમેરૂ** શિ. પં. **શ્રીહર્ષ**મુનિના લિ. પ.સં.૯, અભય. નં.૧૭૪૯.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૧૧.]

## ૭૮૫. જ્ઞાનચંદ

**(૧૭૨૫) ઋષિદત્તા ચોપાઈ** મુલતાન, જિનસાગરસૂરિ રાજ્યે [સં. ૧૬૭૪થી ૧૭૨૦ સુધીમાં]

(૧) સં.૧૭૯૭ ભા.વ.૧૩ ગારવદેસર મધ્યે ચતુરહર્ષ લિ. પ.ક્ર. ૧૭થી ૨૩, મહિમા. પો.૩૬. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૨૪૭).]

**(૧૭૨૬) [+] [કેશી]પ્રદેશી રાજાનો રાસ** ૪૧ ઢાળ લ.સં.૧૬૯૮ પહેલાં

**આદિ** – પ્રણમી શ્રી અરિહંત પય, સમરી સિદ્ધ અનંત
આચારિજજ ઉવઝ્ઝાય ધવલિ, સાધુ સહૂ ભગવંત. ૧
શાસનનાયક સલહીયઈ વરદાઇ વર્ધમાન,
ગુરૂ **ગૌતમ** ગુણ ગાઈયે દાયક વંછિત દાન. ૨
ધર્મ્માચારજજ ધર્મગુરૂ મન ધરી **સુધર્મ**સામી,
**જંબૂ** પ્રમુખ મહાજતી, સમરી શ્રુત શુભનામ. ૩
બીયોવંગે બુઝવ્યા, રાયપાસણી રંગ
**પરદેશી** રાજા પ્રવર સદ્ગુરૂ **કેશી** સંગ. ૪
રચના તે અધિકારની, રચવા મુઝ મનિ રંગ,
પિણ મનવંછિત પૂરવા, સૂધો સદ્ગુરૂ લાગ. ૫

**અંત** – ઢાલ ૪૧ રાગ ધન્યાસિરિ.
**રાયપસેણી** બીયો ઉપાંગથી, ઉદ્ધરી એ અધિકાર
**પરદેસીય** પરબોધ મઇ એ રચ્યો રંગ સું પ્રશ્નોત્તર વિસ્તાર. ૭૮
જગત્રગુરૂ શ્રી દયાધરમ જયકાર, પામીયે ભવ તણો પાર,
જગત્રગુરૂ સમકિત શુદ્ધ આધાર, જ. આંકણી,
ગહન અરથ છે શ્રી પ્રવચન તણો, જાણીયે કેણ ઉપાય
આપણી બુદ્ધિ કરિ કેલવી જે કહ્યો, સાખીય શ્રી જિનરાય. ૭૯
*
ધન્ય શાસન મહાવીરનો સેવીયે, જિહાં રહ્યા એ અધિકાર,
કહે **જ્ઞાનચંદ** ઇમ સદ્ગુરૂ સેવતાં પામીયે શિવસુખસાર. ૯૧

(૧) લિ.૧૬૯૮ પોસ શુ.૭ ભોમ. ગ્રંથાગ્ર ૯૦૦, પ.સં.૩૭-૧૧. [ભં.?] (૨) લિ.૧૭૯૯ પોસ વ.૬ ભોમ ભુજનગરે. પ.સં.૧૭-૧૭. રા.પૂ.અ. (૩) પ્ર.કા.ભં. (૪) ભા.ભં. (૫) સં.૧૭૦૯ જે.શુ.૮ આસનીકોટ મધે પુજ્ય ઋ. ષેમાજી લાલચંદ ઋ. પતા લિ. ઋ. નરસિંગ.

પ.સં.૨૦-૧૬, મુક્તિ. નં.૨૩૪૧. (૬) સં.૧૭૩૯ ચૈ.શુ.૧૩ પૂજ્ય **જિન-સાગરસૂરિ** શિ. ઉ. ઉદયરત્ન શિ. ઉ. **શ્રીવિશાલ** શિ. **ગોઇંદદાસ** લિ. **વિકાનેર** મધ્યે ચિ. જગરૂપ પઠનાર્થં. પ.સં.૩૨, મહિમા. પો.૩૬. (૭) સં.૧૭૭૫ શ્રા.વ.૨, ગુ. નં.૬૬-૧૭. (૮) સં.૧૭૮૬ ફા.શુ.૯ જેસાણ મધ્યે **વિદ્યારત્ન** વા. લિ. પ.સં.૧૧, અભીર. પો.૯. (૯) સં.૧૭૯૫ પ્ર. આ.શુ.૭ રવિ વા. ડુંગરસી શિ. **લાલજી** લિ. પ.સં.૧૯, જય. પો.૬૯. (૧૦) સં.૧૮૦૮ મા.વ.૧૪ શનિ વા. **દેવધીર** શિ. **દેવવલભ** શિ. **ગોવર્દ્ધન** લિ. **લૂણકરણસર** મધ્યે. પ.સં.૨૩, મહિમા. પો.૩૭. (૧૧) પ.સં.૨૦, જય. પો.૬૮. (૧૨) પ.સં.૨૩, જય. પો.૬૮. (૧૩) ગા.૫૯૫ સં.૧૭૧૪ પો. શુ.૫, પ.સં.૨૫-૧૪, રો.એ.સો. બી.ડી.૩૦૩ નં.૧૮૮૦. (૧૪) પ.સં.૧૪-૨૦, ડે.ભં. દા.૧૩ નં.૪૫. (૧૫) ગ્રં.૭૦૦ સં.૧૮૪૨ ફા.વ.૯ બુધ ઉ. જયસૌભાગ્ય – પં. **ચારિત્રોદય** લઘુભ્રાતૃ પં. **માણિક્યોદય** લિ. **પંચપદરા** મધ્યે દિવસ ૪ મધ્યે. પ.સં.૧૭-૧૮, અનંત ભં.૨. [જૈહાપ્રોસ્ટા, ડિકૅટ-લોગભાઇ વૉ.૧૯ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રકાશિત : ૧. પ્રાચીન જૈન રાસ સંગ્રહ, પ્રકા. જીવણલાલ છ.સંઘવી.]

**(૧૭૨૭) ચિત્રસંભૂતિ રાસ**

(૧) સં.૧૭૯૪, પ.સં.૪, ક્ષમા. નં.૨૭૯.

**(૧૭૨૮) જિનપાલિત જિનરક્ષિત રાસ**

(૧) ક્ષમા.

**(૧૭૨૯) શીલપ્રકાશ**

(૧) જેસ.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૭-૮૮, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૫-૮૮. ત્યાં કવિને ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–પુણ્યપ્રધાન–સુમતિસાગરશિષ્ય કહેલા. 'યુગપ્રધાન જિનચંદ્રસૂરિ' પણ પહેલી બે કૃતિઓ એ જ્ઞાનચંદ્રની જણાવે છે. પણ 'પરદેશી રાજાનો રાસ'માં કવિની આ જાતની ઓળખ મળતી નથી અને 'ઋષિદત્તા ચોપાઈ' વિશે 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'માં જ સુરત(ના કોઈ ભંડાર ?)માં કર્તા ગુણસાગરશિષ્ય જ્ઞાનચંદ જણાવવામાં આવ્યા છે એવી નોંધ થયેલી છે. એટલે આ બધી કૃતિઓનાં કર્તા જ્ઞાનચંદ તે કયા તે અંતે અનિર્ણીત રહે છે.]

**૭૮૬. દેવરત્ન** (ખ. જિનભદ્રસૂરિ–દયાકમળ–શિવનંદન–દેવકીર્તિશિ.)

**(૧૭૩૦) શીલવતી ચોપાઈ** ૩ ખંડ ૨.સં.૧૬૯૮ કાર્તિક વાલસીસરમાં

**અંત** – સંવત **સોલ અઠાણુ** કાતી સમે રે, **વાલસીસ**(સર) નયર મઝારી,
**સીલવતી**ની કીધી ચોપઇ રે, સીલ તણે અધિકારી
શ્રી **ખરતરગચ્છનાયક** સોહતા રે, શ્રી **જિનરાજ** સૂરીસ,
કુમતિગજભંજન કેસરી રે, પ્રતપો કોડી વરિસ.
શાખા શ્રી **જિનભદ્રસૂરિ**ની રે, જાણે સહૂ સંસાર
વાચક શ્રી **દયાકમળ** ગણિવરૂ રે, ગુણમણિરયણભંડાર.
તાસુ સીસ **સિવનંદન**ગણિ રે, વાચક **દેવકીરતિ** ગણિંદ
મહિયલમાં જીવો ચિર લગે રે, જાં લગે છે રવિચંદ.
તાસુ સીસ લવલેસે ઉપદિશે રે, **દેવરતન** કહે એમ,
ખંડ ત્રીજો ને ઢાલ ધન્યાસીરી રે, ચઢી પરિણામે તેમ.
સતીય ચરિત્ર સાંભલતાં ભણતાં છતાં રે હુઈ આણંદ રંગરોલ,
**દેવરતન** કહઇ તેહને સંપજઇ રે, લષિમી તણા કલ્લોલ.

(૧) સંવત ૧૭૨૫ ચૈત્ર સુદિ ૨ યાં **શ્રી**મલ્લપુરે. ઉદયપુર ભં. (૨) સં.૧૭૬૪ મા.શુ.૩ સોમે **અમરમૂર્તિ** લિ. પ.સં.૧૪, જિ.ચા. પો.૮૧ નં. ૨૦૩૨. (૩) પ.સં.૧૬, પ્ર.કા.ભં. (૪) પ.સં.૧૭, પ્રે.ર.સં. (૫) વિદ્યા. (૬) માણેક ભં. (૭) ભાવ.ભં. [મુપુગૂહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૫, ભા.૩ પૃ.૧૦૮૦.]

## ૭૮૭. ગોધો (ગોવર્ધન)

**(૧૭૩૧) રતનસી ઋષિની ભાસ** (ઐ.) ગા.૬૮

**આદિ** – શ્રી **નેમીસર** જિન નમી, પ્રણમી શ્રી ગુરૂરાય;
ગુણ **રતનસી** ગાઈય, મતિ દઉ **સરસતિ** માય. ૧

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૨૦. કર્તાનામવાળો અંતભાગ ઉદ્ધૃત થયો નથી.]

## ૭૮૮. મતિસાર

**(૧૭૩૨) ગુણધર્મ રાસ** ર.સં.૧૬૯૯

(૧) વિદ્યા.

**(૧૭૩૩) ચંદરાજા (ચો.)** ૬૫૬ શ્લો.

(૧) લીં.ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૦૧-૫૦૩. આ કવિને ખરતરગચ્છના જિનસિંહસૂરિ માનવામાં આવેલા તે 'શાલિભદ્રમુનિ ચતુષ્પદિકા'ને

કારણે. એ કૃતિ જિનસિંહસૂરિશિષ્ય જિનરાજસૂરિની ઠરી છે. આ નામે મુકાયેલ 'ચંપકસેન રાસ' પણ મતિસારની ઠરી છે. ઉપરની બે કૃતિઓમાં પણ મતિસાર કર્તાનામ ખરું હશે કે કેમ એ વિશે શંકા રહે છે. વસ્તુતઃ 'ચંદરાજા ચોપાઈ' લીંહસૂચીમાં મતિસારને નામે મળતી નથી. તે ઉપરાંત કરમચંદ (જુઓ નં.૭૫૨)ના 'ચંદરાજા રાસ'માં "મતિસારઇ મઇ કીઉ પ્રબંધ" એવી પંક્તિઓ મળે છે. આ પંક્તિને કારણે એ કૃતિમાં 'મતિસાર' કર્તાનામ ગણાઈ ગયું હોય એવો સંભવ છે.]

**૭૮૯. દલ ભટ્ટ** (પાર્શ્વચંદ્રગચ્છ હીરરાજ–પુંજરાજના અનુયાયી ભક્ત)

**(૧૭૩૪) + પૂંજા મુનિનો રાસ** (ઐ.) કડી ૨૧ ર.સં.૧૬૯૯ ફાગણ શુ.

**આદિ** – **સરસતિ** સામિણી વિનવું, પ્રણમી સહગુરૂપાય લાલ રે.
ક્ષમાસમણ ગુણઆગલો, એ ગિરૂઓ ઋષિરાય લાલ રે. ૧
**પુંજરાજ** ગુણ ગાઇએ,.........

**અંત** – સંવત **નવાણુંઆ** ફાગુણ સુદિ રે, મોટો માન જગીશ,
નવ હજાર બાણું આગલા રે, વધે નરનારી આસીશ. ૨૦ ધન.
ઋષિ **હિરરાજ** સુપસાવલે રે, ઋષિ શ્રી **પુંજરાજ** ગુણસાર રે,
**દલ ભટ્ટ** સુખસંપત્તિ લહે રે, ભણજો સહૂ નરનાર રે. ૨૧ ધન.

પ્રકાશિત : ૧. જૈન રાસ સંગ્રહ ભા.૧ (શ્રાતૃચંદ્રસૂરિ ગ્રંથમાલા પુ.૩૨થી ૩૯.) પૃ.૧૬૧–૬૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૯૦. ત્યાં દલ ભટ્ટને હીરરાજના શિષ્ય કહેવામાં આવેલા, પરંતુ એ હીરરાજ–પુંજરાજની પરંપરા હોય એવી શક્યતા છે.]

**૭૯૦. ત્રિકમમુનિ** (નાગોરગચ્છ આસકરણ–વણવીરશિ.)

**(૧૭૩૫ ક) અમરસેન** ર.સં.૧૬૯૮

(૧) વિદ્યા.

**(૧૭૩૫ ખ) રૂપચંદ ઋષિનો રાસ** (ઐ.) ૧૧ ઢાળ ૨૨૪ કડી ર.સં. ૧૬૯૯ ભા.વ.૩ બુધ અકબરપુરમાં

**આદિ** – આસા રાગે દોહા
**મહાવીર** ત્રિભુવનધણી, કેવલન્યાન પડૂર
સેવ કરઇ **સુરનર** સદા, પૂરઇ વંછિત પૂર. ૧
તાસ સીસ ગણધર નમું, શ્રી **ગોતમ** મુનિરાજ,

અષ્ટ મહાસિધિ સંપજઇ, પૂરઈ વંછિત કાજ. ૨
વલિ પ્રણુમી સહગુરૂ સગુણ, સંસયભંજણહાર
**રૂપચંદ** રિષિ રાજનઉ, રસિક કહું અધિકાર. ૩

અંત – **હીરાગર** રિષરાયા રે હે સખી હી. નગર **ઉજેણી** સુરપદવી લહી હે,
વંદઈ જે નરનારિ હે સખી વં. ત્યાં ઘરિ દુખદોહગ આવઇ નહી હે. ૫
કરતા પંથ વિહાર હે સખી ક. પુન્યસંજોગઈ મહિમાં પધારિઆ હે,
લોક કહઇ સવકોઈ હે સખી લો. શ્રી આચારજ **રૂપચંદ** આવિઆ હે. ૬
દે ઉપદેસ અનુપ, સુધકમલ ઘણુજણુ સમજાવીઆ હે,
અમૃતવાણિ રસાલ, ચ્યાર વરણ સુણિ અતિ સુખ પાવિયા હે. ૭
તેહી જ નગર મઝાર, અંતસમઇ અણુસણુ કિયઉ હે,
શ્રી **રૂપચંદ** મુણિંદ, દેવવિમાણુ અનોપમ પાવિયઉ હે. ૮
**દેપાગર** તસ પાટ, વઇરાગર વઇરાગઇં પૂરીયઉ હે,
શ્રી મુનિવર **વસ્તપાલ**, શ્રી ગછરાજ કલ્યાણુ વધાવિયઉ હે. ૯
શ્રી **ભઇરવ** સુખકાર, **નેમીદાસ** ગછાધિપ દીપતઉ હે,
શ્રી આચારજ એ, **આસકરણુ** વાદી વડ દીપતઉ હે. ૧૦
અનુક્રમિ એ મુનિપાટ, કહીઆ મઇ કરી કીરતિ મનરલી હે,
સોભાગી સસનેહ, ભવિયણુ વંદઉ દિન પ્રતિ વલિવલી હે. ૧૧
સંવત **સોલ નવ્યાણું** માસ વિરાજઈ ભાદવ સુખકરૂ હે,
વરસઇ અતિ અસરાલ, કાંડલિ બાંધિ ચિહું દિસ મનહરૂ હે. ૧૨
પક્ષ બહુલ તિથિ તીજ, શ્રી બુધવારૂ મહા મહિમાનિલઉ હે,
**અકબરપુર** અભિરામ, મહિયલમંડણુ નગર સિરાં તિલઉ હે. ૧૩
તેથ કિયઉ ચઉમાસ, શ્રી **વણુવીર** સદ્ગુરૂ મહિમા રલી હે,
તાસ પ્રસાદઇ એહ, ગ્રંથ કિયઉ એ મન આસા ફલી હે. ૧૪
શ્રાવક વંસ **સૂરાણુ**, **વીરદાસ** ચતુર સોભા ઘણી હે,
તસ આગ્રહિ કરિ એહ, અધિક મહારસ કીધી મંડણી હે. ૧૫
સોરઠ રાગ સુરંગ, ઢાલ ભણી એકાદસમી મુદા હે,
**તીકમ** જે નરનારિ, ગાવઈ તે મનવંછિત લહઇ સદા હે. ૧૬

(૧) સર્વગાથા ૨૨૪ ઇતિશ્રી રૂપચંદ મંડણી સંપૂર્ણેતિ. સંવત ૧૬૯૯ વર્ષે મૃગસર માસે કૃષ્ણપક્ષે તૃતીયા તિથૌ આદિત્યવારે **અકબર**-

પુર મહાનગરે. રિષ શ્રી **પંચાયણજી** લિષિતં. આતમપઠનાર્થં. પ.સં.૭-૧૪, સે.લા. નં.૨૦૮૦. (૨) સર્વં ગાથા ૩૨૫ રૂપચંદજીરી માંડણી સમાપ્તા સંવત શશિ મુનિ નભ શશિ વર્ષે (૧૭૦૧) સંખ્યા જ્ઞાયતે. પ.સં.૬, નરોતમદાસ સંગ્રહ, વિકાનેર. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨.]

**(૧૭૩૬) વંકચૂલનો રાસ** ૧૭ ઢાળ ૨.સં.૧૭૦૬ ભાદરવા શુ.૧૧ ગુરુ કીસનગઢમાં

**આદિ** – શ્રી **રિસહેસર** પય નમી, આદિ પુરૂષ પરધાન,
જિણ ચઉવીસી ઉપનો પ્રથમ હિ કેવલજ્ઞાન. ૧
સમરૂં શ્રી **ચક્કેસરી** કુંડલહાર વિશાલ,
શીશફૂલ શિર ઝિગમિગે તિલક વિરાજત ભાલ. ૨
સુમતિ પાંચ નિત સાચવે ગુપ્તિ તીન લયલીન,
ધ્યાન જ્ઞાન રાતા રહે જિમ રયણાયર મીન. ૩
એહવા સદગુરૂ પ્રણમીને બોલૂં બે કર જોડિ,
કાછબની પરિ પુરવો મુજ મન કેરા કોડિ. ૪
**વંકચૂલ** રાજા તણો રસિક કહું અધિકાર,
એકમના સુણતાં થકા પામીજે ભવપાર. ૫
આદર ચ્યારે આખડી મારગમૈ મુનિ પાસ,
મનવચકાયા પાલિને હુવો દેવઉલાસ. ૬
તિણ કારણ સુણિવો સહી નેમ તણો ફલ સાર,
તે ભાંખું સુણિજો સહુ **વંકચૂલ** સુવિચાર. ૭

**અંત** – ઢાલ ૧૭ દાનકથા સુણજ્યો તુમે એ—દેશી.
શ્રી **વંકચૂલ** રાજ તણો રસિક કહો અધિકાર હો શ્રાવક,
સુણતાં આનંદ ઉપજે ઘરઘર રંગ અપાર હો. ૧
નિયમ ભલી પરે પાલીયે જ્યું પાલ્યો **વંકચૂલ** હો,
શુધ મન ગુરૂ સેવીયે બોલીજે અનુકૂલ હો. ૨
ભવભવના પાતક હરે દલિદ્ર હોવે સવ દૂર હો,
એહ ચરિત જે સાંભલે દિનદિન વદન સનૂર હો. ૩
દાન શીલ તપ ભાવના આરાધો ઇકચિત્ત હો,
લખમી લાહો લીજીયે સુંદર લેખ સું ચિત્ત હો. ૪
**નાગોરી**ગચ્છ નિરમલો આચારજ **આસકર્ણ** હો,
વડવખતી મહિમાનિલો સમઝાવે ચઉવર્ણ હો. ૫

તાસ તણે ગચ્છ દીપતો શ્રી **વણવીર** મુણિંદ હો
દરસણથી દોલત મિલે મનમેં હુવે આણંદ હો. ૬
તાસ સીસ **તીકમ** કીયો એ અધિકાર અનૂપ હો
સાંભલતા **સજ્જન** જનાં દિનદિન અધિકી ચૂંપ હો. ૭
સંવત **સતરૈ છડોતરૈ** કીધ ચઉમાસો સાર હો
**કિસનગઢે** આણંદ ઘણે શ્રી **વણવીર** ઉદાર હો. ૮
ભાદવા સુદી એકાદસી બૃહસ્પતિવાર સુવાર હો
ઢાલ ભણી સતરમી **તીકમ** કહૈ સુવિચાર હો. શ્રાવક. ૯

(૧) સ્વામી હુલાસરાયજી તતસિષ્ય હુકમીદાસનઇ લીખી **આગરા** મધે. પ.સં.૯-૧૫, આગ્રા ભં. (૨) લિખિતા પંડિત શ્રી **જયવિજયગણી** શિષ્ય પંડિત **શાંતિવિજયગણિભિઃ** શ્રીમતિ ઉદયપુરે આર્યાશ્રી **લાછાંજી** શિષ્યણી આર્યા **લીલાંજી** પઠનાર્થં સં.૧૭૩૩ વર્ષે ફાલ્ગુન પૌર્ણમાસ્યામિતિ સ્વસ્તયઃ. પ.સં.૧૩-૧૫, અનંત.ભં. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૮૮-૯૧, ભા.૩ પૃ.૧૫૨૦.]

## ૭૯૧. ભીમમુનિ

**(૧૭૩૭) +વૈકુંઠપંથ** ૫૯ કડી ર.સં.૧૬૯૯ આસો ૨ બુધ છીકારીમાં

**આદિ** – વૈકુંઠપંથ બીહામણો, દોહિલો છે ઘાટ,
આપણનો તિહાં કોઈ નહી જે દેખાડે વાટ. ૧
માર્ગ વહે રે ઉતાવલો.

*

સુગુરૂ સુસાધુ વંદિયેં, મંત્ર મોહોટો નવકાર,
દેવ અરિહંતને પૂજીયેં, જેમ તરીયેં સંસાર. ૨૭
**શાલિભદ્ર** સુખ ભોગવ્યાં, પાત્ર તણે અધિકાર,
ખીરખાંડ ઘૃત વહેરાવીયાં, પોહોતા મુક્તિ મઝાર. ૨૮

**અંત** – ચોરાશી લખ જીવાજોનિમાં, ફિરિયા વાર અનંત,
મુનિ **ભીમ** ભણે અરિહંત જપો, જિમ પામો ભવઅંત. ૫૬
સંવત **સોલ નવાણુયે**, બીજ ને બુધવાર
આસો માસેં ગાઇયો, **છીકારી** નગરી મઝાર. ૫૭
**ભીમ** ભણે સહુ સાંભલો, મત સંચો દામ,
જિમણે હાથે વાપરો, તો સહિ આવશે કામ. ૫૮
**ભીમ** ભણે સહુ સાંભલો, નવિ કીજે પાપ,

ઉછો અધિકો જે મેં કહ્યો, તે તમેં કરજો માફ.
માર્ગ વહે રે ઉતાવલો. ૫૯

પ્રકાશિત : ૧. જૈ.પ્ર. પૃ.૪૦૩–૪૦૮.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૮–૯૯.]

**૭૯૨. શ્રીહર્ષ** (જ્ઞાનપદ્મશિ.)

**(૧૭૩૮) કર્મગ્રંથ બાલા.** ર.સં.૧૭૦૦ જ્ઞાનરત્ન રાજ્યે
(૧) કમલમુનિ (વે.).
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૧૩.]

**૭૯૩. તેજચંદ** (ત. ઉપા. સકલચંદ–લક્ષ્મીચંદ–પુન્યચંદ–વૃદ્ધિચંદ–માનચંદશિ.)

**(૧૭૩૯) પુણ્યસાર રાસ** ૫૦૦ કડી ર. સં.૧૭૦૦ માગશર વ.૫ સોમ દસાડામાં કોઠારી અમથાના આગ્રહથી

**આદિ** – દૂહા.

સકલ સીદ્ધ ચલણે નમુ, નમુ તે શ્રી જીનરાય,
સમરૂ **સરસતી** સ્વામિની, વર દ્યો કરીય પસાય. ૧
પીંગલભેદ ન ઓલખુ, વગતી નહી વ્યાકર્ણ,
મુરખમંડણ માનવી, હું સેવું તુઝ ચરણ. ૨
તું સરસ્વતી તુ ભગવતી, આગમ તુઝ બંધાણ,
મુઝ મુખિ આવી તુ રમે, રમતી મ કરેસિ કાંણ. ૩
**સારદ** વલતુ ઈમ ભણિ, પુત્ર મ આણેસ ભ્રંતી,
**પુન્યસાર** ગુણ ગાયતાં, હું આવેસ એકાંત. ૪
આગિ કવી જે વડ હુયા, તસ માગુ અનુમત્ય,
સદગુરૂ તણિ ચલણે નમી, હઈય ધરી બહુ ભત્તિ. ૫
**સાલભદ્ર કઈવન્નો** વલી, **પુન્યસાર** જગી સાર,
દાન પસાયે પામીયા, અક્ષય રીધીભંડાર. ૬
તે માહિં **પુન્યસારનુ**, કહિસુ ચરિત્ર ઉદાર,
કહિ કવિતા સહુ સાંભલો, મન ધરી નિશ્ચલ ભાવ. ૭

**અંત** – એણિ પરિ જે ધર્મ આદરે, તે ભવસાયર વહીલો તરિ,
ધર્મે તો સવે સીઝિ કાજ, ધર્મે લહીય શિવપુરરાજ. ૫૩૯
ધર્મિ તો મનવંછિત હોય, ધર્મ રિદ્ધિ અનંતી જોય,
**પુન્યસારની** પરિ વલી, આપદ ઠામી સંપતી ઘણી. ૪૦

દાન ઉપરિ એ અધિકાર, સુણી દેજો સહૂ નરનાર,
સંવત **સતર** માહિ ભણ્યો, એ અધિકાર **પુન્યસારહ** ભણ્યો. ૪૧
માગસર વદી પંચમી સોમવાર, કીધા રાસ શ્રી ગુરૂ-આધારિ,
**તપગછનાયક** ઉદઉ ભાણુ, શ્રી **વિજયદેવ**સૂરિ જુગપ્રધાન. ૪૨
વાણી અમૃત કરિ વખાણુ, બૂઝવિ ભવિયણુ જાણુ સુજાણુ,
દિનદિન મહિમા અતિ દીપતો, તેજિ કરી રવિને જીપતો. ૪૩
**ચંદશાખા** ચંદ પરિ નિરમલી, **સકલચંદ** ઉવઝાય વલી,
લક્ષણુ ગુણે કરિ અતિ અભિરામ, જસ વદનિ સારદનો ઠામ. ૪૪
તાસ સીસ અતિ ગુણુવંત, પંડિતસિરોમણિ **લક્ષમીચંદ**,
તાસ શિષ્ય બહુ વિદ્યાભરીઉ, શ્રી **પુન્યચંદ** પંડિત ગુણુનિલો.
તાસ સીસ સકલગુણુઠામ, **વૃધિચંદ** પંડિત પરધાન,
તાસ સીસ ગુણિ આગલો, શ્રી **માનચંદ્ર**ગણિ ચિરજીઓ. ૪૬
તાસ પદપંકજ જસ સીસ પલા,
**તેજચંદ** કહો રાસ ધરી, મન્ય ઠારી **અમથા** આગ્ર કરી,
પરઉપગારીહ કારણી કહો, **પુન્યસાર ચરિત્ર**થી લહો.
નરનારી ભાવિ સાંભલિ, તસ મંદિર અફલા મનોરથ ફલિ,
વલી ધનસંપતી હોય કોડ, પુત્ર કલત્ર બંધવની જોડ. ૪૯
**તેજચંદ** મુનિ એમ ભણંતિ, ભણિ ગુણે તિહાં કાજ સરંતિ,
તે સવિ પામઇ વંછિત સિધિ, ધન આરોગ ઘરિ અવિચલ ઋધિ.

(૧) પ.સં.૨૫-૧૫, વિ.ને.ભં. નં.૩૩૦૮ અને ૩૩૦૯ બંને મળીને. (૨) **પ.સં.**૨૦ સા.ભં. પાટણુ. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૯૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૮, ભા.૩ પૃ.૧૦૯૧-૯૨. ત્યાં ર.સં. ૧૭૦૦ મૂકી પ્રશ્નાર્થ કરેલો પરંતુ એ ર.સં.નું અન્યત્રથી સમર્થન થયું છે.]

## ૭૯૪. ધનવિજય (ત. કલ્યાણુવિજય ઉ. શિ.)

**(૧૭૪૦) છ કર્મગ્રંથ પર બાલા.** ર.સં.૧૭૦૦ મહા શુ. ખંભાતમાં

**સંયમશત**મિતિવર્ષે માઘે માસે સિતાભિધે પક્ષે
શ્રી વીરગણુમિતિતિથૌ નગરે **સ્તંભનકપાર્શ્વ**યુતે. ૧
શ્રી **વિજયદેવસૂરીશ્વર**રાજ્યે પ્રાજ્ય પુણ્ય પુણ્યતિથૌ
**કર્મગ્રંથ**વ્યાખ્યા લોકગિરા કિંતુ લિખિતે યં. ૨
સકલાગમકષપટ્ટ શ્રીમત્**કલ્યાણુવિજય**શિષ્યેણુ
વાચક **ધનવિજયેન** પરોપકારાદિપુણ્યકૃતે. ૩

ઔત્સુક્યવશાત્ મતિમાંદ્યતશ્ચાવિતથં યદત્ર લિખિતં સ્યાત્
ગીતાર્થૈઃ સંશોધ્યં મયિ હિતહેતુસમુદ્દિશ્ય. ૪

(૧) સં.૧૭૮૭ માહ શુ.૭, પ.સં.૧૦૦, ડા. પાલણપુર દા.૨૧ નં. ૨૩. (૨) ગ્રં.૧૧૧૯૦ મુનિ **લાલચંદ્રેણ** લિ. પ.સં.૩૬, વડા ચૌટા ઉ. પો.૫. (૩) પ્ર.કા.ભં. નં.૧૫૭. (૪) સં.૧૭૦૨ જ્યે.વ.૧૦ લિ. કલ્યાણવિજય શિ. **ધનવિજયેન**. વિ.મે. અમ. (૫) સં.૧૭૬૮ આષાઢ સુ.૧૦ ગુરુ દીવ મધ્યે **શાં**તિસાગરગણિ લિ. વિ.મે. અમદાવાદ. (૬) વિવેકવિજય ભં. ઉદયપુર. (૭) પ.સં.૫૪, હા.ભં. દા.૬૨. (૮) પ.સં.૫૫, ગ્રં.૩૦૦૦, મ.જૈ.વિ. નં.૧૨૬ અ. [આલિસ્ટઑઇ ભા.૨, મુપુગૂહસૂચી, હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૩૧૩, ૪૮૩).]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૩, ભા.૩ પૃ.૧૬૧૨.]

## ૭૯૫. ખેમ

**(૧૭૪૧) અનાથી સ.** ૧૫ કડી ર.સં.૧૭૦૦ આઠમ દિને

**આદિ** – **સરસતિ** સાંમણિ તુઝ સમરંતાં, વાણી દ્યઉ મહારાણી,
**અનાથી**રાય સઝાય ભણતાં, આખર આવે છે ઠાવકા,
રાજિંદ **શ્રેણિક** વન સંચરિઉ. ૧

**અંત** – સંવત **સતરૈ સૈ** દિન આઠમિ, જેસી ખરખરી છાયાઈ,
**ખેમ** સહી સિઝાય પ્રકાસી, પજૂસણરી આ પાખી કિં.
રાજિંદ. ૧૫

(૧) સં.૧૮૯૦ વર્ષે મિતી ફાગુણ શુદિ ૧૦ દિને લિખતં પં. **મૂર્તિભક્તિ** મુનિના. પ.સં.૧-૧૬, મારી પાસે.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૫૯૨. ત્યાં આ કૃતિ ભૂલથી નાગોરી તપગચ્છના ખેતસીશિષ્ય ખેમને નામે મુકાયેલી. એ કવિ ૧૮મી સદીમાં જાય છે.]

## ૭૯૬. ધનજી (આં. દયાસાગરશિ.)

કલ્યાણસાગરસૂરિ સં.૧૬૪૯-૧૭૧૮ તથા દયાસાગર ઉર્ફે દામોદર સં.૧૬૬૫-૧૬૬૯ માટે નં.૨૬૮ અને ૬૫૦.

**(૧૭૪૨) સિદ્ધદત્ત રાસ**

**આદિ** – પ્રથમ દૂહા.

ચઉવિહ મંગલ મનિ ધરઉં, જે શિવસુખદાતાર,
વલિ સમરઉં મુખમંડની, સુરરાણી સુખકાર. ૧

પાયકમલ સદગુરૂ તણા, પણમું ધરી સનેહ,
જે આદર જગમઇ લહૂં, મોટઉ ગુરગુણ તેહ. ૨
સુકવિ નમઉં કર જોરિ કર, જો હઇ બુદ્ધિભંડાર,
સરસ કવિત વિત દેત હઇ, સીખેં હઇ ઉપગાર. ૩
અનુમતિ લહિ સહગુરૂ તણી, તીજા વ્રત અધિકારિ,
કહિસ કથા **સિદ્ધદત્તની**, શાસ્ત્ર તણઇ આધારિ. ૪
અપણી મતિ સારઇ વ્રતી, ધરમ કહઈ અતિસાર,
પણિ જિનભાષિત સારિસો, કોઈ ન શિવદાતાર. ૫

**અંત –** રાગ સારંગ, ઢાલ મનભમરાની રાગ ગોડી.
**સિધદત** આયો નિજ ઘરિ સુવિચારી રે,
વંદી તે અણગાર તેહ સુવિચારી રે.

*

પૂરણ આયુ પાલી કરી સુ. કરસ્યઈ ઇક અવતાર તે.
સુધ સંયમ પાલી કરી સુ. પામસ્યઈ ભવપાર તે. ૧૩
**અંચલ**ગછપતિ અતિ ભલો સુ. **શ્રી કલ્યાણસાગર** સૂરિરાય તે.
મહિમંડલિ મહિમા ઘણી સુ. બહુ સંઘ શેવઈ પાય તે. ૧૪
તસ પક્ષિ વાચકતિલો સુ. વિચરઇ ઉગ્ર વિહારિ તે.
નવરસ ભેદ વખાણમઈ સુ. દાખઇ સરસ વિચારિ તે. ૧૫
સકલ જીવનઇં હિતકરૂ સુ. **શ્રી દયાસાગર** નામ તે.
પ્રસિધ સકલ પુહવી વિષઈ સુ. નામ તિસઉ પરણામ તે. ૧૬
તાસ શિષ્ય ઇણ પરિ કહઈ સુ. મુનિ **ધનજી** સુવિચાર તે.
પુન્ય કરઇં પ્રાણી જિકે સુ. તે પામઇં સુખસાર તેહ સુવિચારી રે.૧૭

(૧) રાજનગરે પં. પુણ્યકુશલગણિ શિ. મુનિ નયહર્ષ લિ. પ.સં. ૧૭–૧૫, મ.જૈ.વિ. નં.૪૪૧.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૯૩–૯૪.]

## ૭૯૭. દેવેન્દ્રકીર્તિ (દિ. સકલકીર્તિ–ભુવનકીર્તિ–જ્ઞાનભૂષણ–વિજયકીર્તિ–શુભચંદ્ર–સુમતિકીર્તિ–ગુણકીર્તિ–વાદીભૂષણ–રામકીર્તિ–પદ્મનંદિશિ.)

જુઓ ઉક્ત રામકીર્તિના ઉપદેશથી બ્ર. વચ્છરાજે વાદિચંદ્રે સં.૧૬૫૧-માં રચેલ 'શ્રીપાલકથા' સં.૧૬૭૬માં લખી છે તો આના પ્રશિષ્યની કૃતિ સત્તરમા સૈકાને અંતે રચાઈ હશે.

**(૧૭૪૩) પ્રદ્યુમ્ન કથા**

**આદિ** – દૂહા.

સકલ ભવ્ય સુખકર સદા, **નેમી** જિનેશ્વરરાય,
**યદુકુલ**-કમલ-દિવસપતી, પ્રણમું તેહના પાય. ૧
જગદંબા જય **સરસ્વતિ**, જિનવાંણી તુઝ કાય,
અવીરલ વાણી આપજે, તું તુઠી મુઝ માય. ૨
ગણધર **ગૌતમને** નમું, **સકલકીરતી** ગુરૂ ધીર,
તાસ પટોદય દિનમણી, **ભુવનકીરતી** ગંભીર. ૩
**જ્ઞાંનભૂષણ** જ્ઞાની હવા, **વિજયકીર્ત્તિ** ભવતાર,
ભટ્ટારક **સુભચંદ્ર** પટિં, **સુમતિકીર્ત્તિ** સુખકાર. ૪
**ગુણકીર્ત્તિ** ગુણગણનીધી, **વાદિભૂષણ** ગણધાર,
**રાંમકીર્ત્તિ** પાટે ગુરૂ, **પદ્મનંદિ** જયકાર. ૫
એ ગછપતી પદ નમી કહૂં, **પ્રદ્યુમ્ન** કથા પ્રબંધ,
**હરીવંશ** ગ્રંથથી ઉદ્ધરી, જોઇ સુદ્ધ સંબંધ. ૬

*

ઢાલ ૧ છેલ્લી કડી

સાખિ **બલિભદ્રહ** કરી કર્યો, **રૂંખમણી** અંગિકાર,
**દેવિંદ્રકીરતિ** કહીં પુણ્યં, પામિસિં જયકાર.

(૧) પ.સં.૩૮–૧૩, ૪૫૩ કડી સુધી, પછીનાં પાનાં નથી, ખેડા ભં.૩.
[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૧૦૯૬–૯૭.]

## ૭૯૮. દેવેન્દ્રકીર્તિશિષ્ય (દિ)

**(૧૭૪૪) આદિત્યવાર કથા** ગા.૯૦ (હિંદીમાં)

**આદિ** – ચોપઇ

પ્રથમ સમિરિ જિનવર ચૌવિસ, ચૌદહ સૈ ત્રેપન જ્યુ મુનીસ,
સમિરો **સારદ** ભક્તિ અનંત, ગુરૂ **દેવેન્દ્રકીર્ત્તિ** મહંત. ૧
મેરે મન એક ઉપજ્યૌ ભાવ, રવિવ્રતકથા કહનકો ચાવ,
મેં તુ કહીન જયું અક્ષર કરો, તુમ ગુનિયર કવિ નીકે ધરો,

**અંત** – રવિવ્રત તેજ પ્રતાપ ગઇ લચ્છિ ફિરિ આઇ,
કૃપા કરી **ધરનેન્દ્ર** ઔર **પદ્માવતિ** આઇ.
જહાં ગયે તહાં રિદ્ધિસિદ્ધિ સબ ઠૌર જુ પાઇ,
મિલે કુટંબ પરિવાર ભલે સજ્જન મન ભાએ

પઢે સુને જે પ્રાત ઉઠિ નરનારી જુ સુબુદ્ધિ
તિનકૂં **ધરનેન્દ્ર પદ્માવતી** દૈ સર્વથાસિદ્ધિ. ૯૦

(૧) લિ.સં.૧૮૬૮ આસાઢ સુ.૧૩ ઋ. **હેમરાજ** વાચનાર્થે **અકબરાબાદમે લોહમઢી** મધ્યે. આગ્રા ભં.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ. ૧૦૯૭.]

## ૭૯૯. હેમ-હેમરાજ

### (૧૭૪૫) ચૌરાસી બોલ વિસંવાદ ભાષાપદ્ય આગ્રામાં

સં.૧૭મી સદીમાં દિગંબર-શ્વેતાંબર વચ્ચે થયેલો વિવાદ. યશોવિજય ઉપાધ્યાયકૃત 'ચોરાસી દિગપટ બોલ' આ કૃતિના ઉત્તર રૂપે છે એમાં આ કૃતિના કર્તા હેમરાજ પાંડે જણાવેલ છે. કૌરપાલ તે પ્રસિદ્ધ અધ્યાત્મી બનારસીદાસના શિષ્ય છે.

**અંત** – નગર **આગરેમેં** વસે, **કૌરપાલ** સજ્ઞાન
તસ નિમિત્ત કવિ **હેમને**, કિયે કવિત પરિમાન. ૮૮

(૧) સં.૧૭૬૪ જ્યેષ્ટ વદિ દ્વિતીય ૧૧ ઠકાનગરે પં. રાજસુન્દર. પ.સં.૮, જેસલ.ભ.ભં. નં.૩૫૧. (૨) પ.સં.૬, ચીપટેલા, જેસલ. ભ.ભં. નં.૩૪૭.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૦૯૭-૯૮.]

## ૮૦૦. વિનયવિમલશિષ્ય

### (૧૭૪૬) જીવાભિગમ સૂત્ર બાલા.

(૧) લ.સં.૧૮૦૭, પ.સં.૪૦૩, લીં.ભં. દા.૧૭ નં.૨.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૬૧૧. લીંહસૂચીમાં આ પ્રત પરત્વે સ્તબકકર્તાનું નામ નથી આપ્યું.]

## ૮૦૧. ગુણવિજય

### (૧૭૪૭) અલ્પબહુત્વ

(૧) પ.સં.૧૩, પા.ભં.૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૩. પછીથી ગદ્યકૃતિઓની ફરીને નોંધ કરી છે તેમાં આનો સમાવેશ થયો નથી, તેથી આ માહિતી શંકાસ્પદ બને છે.]

## ૮૦૨ ક. કેશવજી (લોં.) (રૂપજી-જીવજી-વરસિંહ-જસવંતજી-રૂપસિંહશિ.)

[જ.સં.૧૬૭૬ – અવ.સં.૧૭૨૦.]

**(૧૭૪૮) સાધુવંદના ૧૩ ઢાલ**

**આદિ –** ઢાલ ઉતમ હિવ શિવ રાય રસી એ દેસી

પઢમ નાહ સિરી **રિસહદેવ,** પહુ કેરા પાય,
સુર નર ઈંદ નરંદ નમી, સેવય સુહદાય. ૧
**અજિય** અજિય કંદપ્પ જેણ્ જીતો બલવંત,
સુહકર સામી વંદીયઇ એ, **સંભવ** ગુણવંત.

**અંત –** ઢાલ ૧૩ કલશ.

ઇમ **સાધવંદન** કરી આણંદ, દુખનિકંદન સુખકરૂ,
ભલ ભવિક-રંજન અસુખ-ભંજન પાપ-ગંજન સુરવરૂ. ૧
એ મુનિગુણમાલા અતિ વિશાલા રચી રસાલા શુભ મનઇં,
જે કંઠિ ઝીણાણા ભણઈ વડાલા વરઇ જયમાલા પ્રતિદિનઈં. ૨
ગણી **રૂપસુંદર જીવસુહંકર** જુગ હરી**વર જસ**ધરા
**રૂપસિંહ** વ્રતિ વર શિષ્ય **શ્રીધર** કહઇ જયભર જયકરા. ૩

(૧) પૂજ્ય ઋષિ **ખેતસી** શિ. ઋષિ **વિરધા** લિ. પ.સં.૧૦–૧૧, ડા. પાલણપુર દા.૩૯ નં.૧૩૦. [લીંહસૂચી.]

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૨૨. આ કવિએ અહીં પોતાને માટે પર્યાયનામ 'શ્રીધર' વાપર્યું છે તેમ અન્યત્ર નોંધાયેલ 'આનંદ શ્રાવક ચરિત્ર' માં 'શ્રીપતિ' નામ વાપર્યું છે.

પ્રથમ આવૃત્તિમાં નં.૫૧૫ના કેશવજી અને પછીના ગણિ કેશવ તથા આ કવિને એક જ ગણવામાં આવેલા, જે આધારભૂત જણાતું નથી.]

## ૮૦૨ ખ. (ગણિ) કેશવ

**(૧૭૪૯) ચઉવીસ જિનસ્ત.**

**આદિ –** રાગ ખંભાતિ ઢાલ ભાષા ફુલાણીના ગીતની

શ્રી શ્રી જિનરાજ સકલ સુખાકર દેવ સોહામણાજી
પામ્યા અવિચલ રાજ, નામિ થાઈ મંગલ અતિ ઘણાજી.

**અંત –** જિનરાજ **વીરો** જયકરૂ રે, નિત્ય પ્રતિયઈ નામ,
ગણિ **કેશવ** કહઇ તેહનઇ રે, નિત્ય પ્રતિ સુખનો ધામ. ૯

(૧) પ.સં.૧૭–૧૪, રો.એ.સો. બી.ડી.૨૯૯ નં.૧૮૯૩.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૩ પૃ.૧૫૨૨–૨૩. ત્યાં આ પહેલાંના કવિ જ ગણવામાં આવેલા, પરંતુ એમ નિશ્ચિતપણે કહી શકાય તેમ નથી.]

## ૮૦૩. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ)

**(૧૭૫૦) નવતત્ત્વ બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૭૦૧, પ.સં.૩૦, હા.ભં. દા.૩૪ નં.૧૫.

**(૧૭૫૧) અજિતશાંતિ સ્ત. બાલા.**

(૧) સં.૧૬૦૨ ચૈ.વ.૧૫ બુધે પૂર્ણિમાગચ્છે જિનરાજસૂરિ શિષ્ય દાનસુંદર લિ. પ.સં.૧૧, અભય. નં.૨૮૧૬.

**(૧૭૫૨) પુષ્પમાલા બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૦૩, પ.સં.૩૩, પ્ર.કા.ભં. દા.૬૩ નં.૫૯૨.

**(૧૭૫૩) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૦૭, પ.સં.૯૮, હા.ભં. દા.૩૭ નં.૧૧.

**(૧૭૫૪) આવશ્યક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૦૮ ચૈ.શુ.૧૩ ગુરૂ વિશાલસોમસૂરિ શિ. પં. વિદ્યાસોમગણિ શિ. કનકસોમ મુનિ લિ. આહડનગરે સાહ જયમલ્લ ભાર્યા જમનાદે પુત્ર સા. સુરા પ્રદત્ત. જૈન સંઘ જ્ઞાન ભં. પાટણ.

**(૧૭૫૫) સિદ્ધાંત સારોદ્ધાર**

(૧) લ.સં.૧૬૦૯, પ.સં.૧૨, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૪૦૨.

**(૧૭૫૬) શીલોપદેશમાલા બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૧૬, પ.સં.૧૯૮, સંઘ ભં. વખતજી શેરી પાટણ દા.૨ નં.૮.

**(૧૭૫૭) સંગ્રહણી બાલા.**

(૧) સં.૧૬૧૬ જે.વ.૪ ભોમે ચિત્રકોટ મધ્યે લિ. ઋ. સરવણ પઠનાર્થં. નિ.વિ.જી. મણી.પુ. ચાણસ્મા.

**(૧૭૫૮) ઉત્તરાધ્યયન બાલા.**

(૧) સં.૧૬૨૦ માગસિર શુ.૬ રવિ બ્રહાનપુરનગરે સુશ્રાવક પુણ્યપ્રભાવક જ્ઞાતિ મોઢ ઠાકર હેમરાજ ભાર્યા સોના તત્પુત્ર ઠાકર કાલો તત્‌ભાર્યા હરખાઇ તત્પુત્ર ધર્મદાસ દ્વિતીય પુત્ર શીતલદાસ તૃતીય પુત્ર સુમાનદાસ પુસ્તક લિખાપિતં દાતવ્યં પં. શ્રી લક્ષ્મીચંદ્ર શિષ્ય મુનિચંદ્ર વાચનાર્થં લિખતં પંડિ. દાસૂ. હા.ભં. દા.૩૯.

**(૧૭૫૯) ઉપદેશમાલા બાલા.**

(૧) ગ્રં.૫૦૦૦ જગન્નાથ લિ. ખ.ગચ્છે જિનભદ્રસૂરિ જિનચંદ્રસૂરિ પટ્ટે જિનસમુદ્રસૂરિ પટ્ટે જિનહંસસૂરિ પટ્ટે જિનમાણિક્યસૂરિ પટ્ટે

જિનદેવસૂરિ રાજ્યે લિ. સં.૧૬૭૩ મગસિર વ.૯ સંઘેન સ્વવાચનાર્થં ગ્રહિતા. પ્ર.કા.ભં. છાણી.

**(૧૭૬૦) જંબૂસ્વામી કથા ભાષા**

(૧) સં.૧૬૨૧ કા.શુ.૮ શુક્રે પં. રાજમેર શિ. મણોર લિ. હં.ભં.

**(૧૭૬૧) પંચનિર્ગ્રન્થી બાલા.** (પંચપાઠ)

(૧) લ.સં.૧૬૨૩, પ.સં.૧૩, હં.ભં. નં.૨૦૧૭.

**(૧૭૬૨) શ્રાદ્ધવિધિ બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૨૪ –

વેદાહિ જિહ્વ રસમાત્મ સુરમ્યમબ્દે
માસોત્તમ ફાલ્ગુણ તિથૌષ્ટમી ભૌમ્યવાસરે
પક્ષે પિ કૃષ્ણઃ સુપૂર્વમસાઢ ઋક્ષે
સંપૂર્ણમસ્તુ કૃત શ્રાદ્ધવિધિશ્ચ ગ્રંથઃ
દેશેષુ ગુર્જર પુરઃ અણહિલપટ્ટનાખ્યં. ૧
કેખક કવીશ્વર ઉડઃ શશિ બ્રહ્મભટ્ટઃ
પઠનાર્થ શ્રાદ્ધ સુધિવંત ધિસે ગ્રામે
સંખ્યાકૃતો ખખખ કલ્લયુગ શ્લોક છંદઃ. ૨

પ.સં.૬૩૨, તાજી પ્રત, વીરમગામ સંઘ ભં.

**(૧૭૬૩) પિંડવિશુદ્ધ બાલા.**

(૧) સં.૧૬૨૪, પ.સં.૧૪, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૧૧૨.

**(૧૭૬૪) અષ્ટોત્તરી સ્નાત્રવિધિ**

(૧) લ.સં.૧૬૨૮, પ.સં.૨, ત્રુટક, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૮૬૦.

**(૧૭૬૫) ષડાવશ્યક સ્તબક**

(૧) લ.સં.૧૬૩૦ ફા.શુ.૧૪ શુક્રે લોધીઆણા મધ્યે લ. ઋ. (રાતેન). પ.સં.૨૨, હં.ભં. નં.૧૯૫૦.

**(૧૭૬૬) જ્ઞાતાસૂત્ર બાલા.**

(૧) સંવત ગગનાગ્નિ મુનિરસા વત્સરે (૧૬૩૦) ફા.વ.૨ ગુરૂ ફલવધીનગરે રત્નરાજ મહો. શિ. વાચનાચાર્ય રત્નજયગણિના વ્યલેખિ. પ.સં.૩૬૮, ઘોઘા.

**(૧૭૬૭) ગૌતમ પૃચ્છા બાલા.**

(૧) સં.૧૬૩૫, પ.સં.૪, સંક્ષેપાર્થ રૂપે મૂલ ગાથા ૬૪ પંચપાઠ, લીં.ભં. દા.૨૧ નં.૩૩.

**(૧૭૬૮) એકવિંશતિ સ્થાન બાલા.**

(૧) સં.૧૬૩૮ જયતાર્ણિંનગરે લાવણ્યવિમલ ગણિ લિ. વાડી પાર્શ્વનાથ જ્ઞા.ભં. પાટણ.

**(૧૭૬૯) ચતુઃશરણ બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૩૯, પ.સં.૬, હા.ભં. દા.૪૯ નં.૧૬.

**(૧૭૭૦) શીલોપદેશમાલા બાલા.**

(૧) સં. ખ વેદ રસ ચંદ્ર વર્ષે (૧૬૪૦) અહમદાબાદ નગરે. પ.સં. ૧૦, અભય. નં.૧૯૯૨.

**(૧૭૭૧) સંગ્રહણી બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૪૨, ગ્રં.૧૮૦૧, પ.સં.૩૭, લીં.ભં. દા.૩૭ નં.પર.

**(૧૭૭૨) કલ્યાણમંદિર ટીકા**

આ સંસ્કૃત ટીકા હશે. ગુજરાતી ગદ્ય હોવાની શંકા છે.

(૧) સં.૧૬૪૪ જ્યેષ્ટ શુદિ ૧૪ ગુરૌ અત્રેહ શ્રી સ્તંભતીર્થ બંદિરે શ્રીમત્તપાપક્ષે વૃદ્ધેતર શાખાયાં શ્રી હીરવિજયસૂરિ પટ્ટે અદ્યેહ શ્રી વિજયસેનસૂરિ વિજયરાજ્યે પં. શ્રી ૬ સહજસાગરગણિ શિષ્ય જયસાગરો લીલિખત્ મહત્તરા વિનયવૃદ્ધિ શિષ્યણી સાધ્વી શ્રીબાઇ પઠનાર્થમ્. પ.સં.૮, વડા ચૌટા ઉ. પો.૧૫.

**(૧૭૭૩) ત્રણ ભાષ્ય પર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૪૫, પ.સં.૧૦, લીં.ભં. દા.૨૩ નં.૧૨૭.

**(૧૭૭૪) દેશના શતક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૪૮ ચાતુર્માસ સૂરતિ બિંદરે લ. પં. કુશલરાજગણિ શિ. લબ્ધિવિજયેન. પ.સં.૮, ખેડા ભં. દા.૫ નં.૧૮૦.

**(૧૭૭૫) ગૌતમપૃચ્છા વિવરણ**

(૧) સં.૧૬૪૮ ભા.વ.૩ બુધે લિ. વા. લક્ષ્મીપ્રભ શિષ્ય પં. કુમારસુંદર શિષ્ય પં. છત્રરંગ શિષ્ય ગુણરાજ પઠનાર્થં. પ.સં.૯, અભય. નં.૧૯૨૯.

**(૧૭૭૬) પિંડવિશુદ્ધિ બાલા.**

(૧) ગા.૧૦૩૬ ગણિ મુક્તિવર્ધ્ધનસ્ય વાચનાર્થં પંડિત નગર્ષિંગણિનાલેખિ સ્વર્ણગિરિ નગર મધ્યે. (સં.૧૬૪૯ આસપાસ) પ.સં.૮, ગોડીજી મુંબઈ જૂનો નં.૧૦૨૯.

**(૧૭૭૭) નવતત્ત્વ વિચાર**

(૧) સં.૧૬૫૨, ગ્રં.૧૭૫, પ.સં.૩, સેં.લા. નં.૧૩૫૩૮.

**(૧૭૭૮) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર બાલા.**

(૧) સં. અલાઇ ૪૧ વર્ષે (સં.૧૬૫૩) કા.શુ.૭ (?) સોમવાસરે લ. વિજાપુર.

**(૧૭૭૯) તંદુલ વેયાલી બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૫૩, લીં.ભં. દા.૩૯.

**(૧૭૮૦) જ્ઞાતાધર્મકથાંગ બાલા.**

(૧) તપાગચ્છાધિરાજ હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય પટ્ટાલંકરણુ વિદ્યમાન વિજયસેનસૂરિ તતગચ્છે મહો. વિદ્યાસાગર શિષ્ય પં. સહજસાગરગણિ શિષ્ય હાથીગણિ શિષ્ય પ્રેમસાગર સ્વયમેવ પઠનાર્થં સં.૧૬૫૪ જેઠ વદિ એકમ શુક્રવારે છજાક મધ્યે. પ.સં.૧૭, જૈ.ઐ.ઇ.ભં.

**(૧૭૮૧) સમ્યક્ત્વ સત્તરી સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૫૫ માર્ગશિર્ષ વદ ૬ શુક્રે પં. જ્ઞાનવિજય શિ. પં. મેઘવિજયેન લિ. હ.ભં.

**(૧૭૮૨) આતુર પ્રત્યાખ્યાન સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૫૫ આસો શુ.૧૦ શુક્રે મીરાપુર મધ્યે લિ. મુનિ જાદવ મૂલીગર. હ.ભં.

**(૧૭૮૩) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૫૫, પ.ક્ર.૧૨૫થી ૧૬૫, પ્ર.કા.ભં. દા.૧૦૦ નં.૧૦૬૮.

**(૧૭૮૪) ષષ્ટિશતક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૫૬ માગસર શુ.૭ બુધ મૂલત્રાણુ મહાનગરે ખરતરગચ્છે જિનભદ્રસૂરિ સંતાને વા. ભાનુપ્રભ વા. સોમધીર શિ. વા. મેઘનંદન શિ. રત્નાકર મહો. શિ. પં. હેમસિંહ શિ. દેવસીહેન લિ. પ.સં.૧૫, અભય. નં.૨૭૨૬.

**(૧૭૮૫) શીલકુલક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૨ ફા.વ.૧૪ પં. વિનયવર્દ્ધન મુનિના લિ. પ.સં.૩, અભય. નં.૧૫.

**(૧૭૮૬) દશવૈકાલિક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૩ ફા.શુ.૯ બૃહસ્પતિવારે વિક્રમપુરે પં. કર્મસિંહેન લિ. પ.સં.૬૯, અભય. નં.૩૧૦૦.

**(૧૭૮૭) દંડક બાલા.** (લોંકાગચ્છીય સાધુકૃત)

(૧) લ.સં.૧૬૬૩, ગ્રં.૭૦૦, પ.સં.૨૦, લીં.ભં. દા.૨૯.

**(૧૭૮૮) ષટ્પંચાશિકા (સપ્તમ અધ્યાય) બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૪ ફા. કૃષ્ણ ૧૩ જીવવાસરે લિ. દામોદર મુનિઃ સ્વર્ણગિરિ દુર્ગે ઔદિચ્ય જ્ઞાતીય જો. લહૂયા પુત્ર ગંગાદાસ પઠનાર્થં. પ.સં.૭, ગોડીજી. નં.૪૦૫.

**(૧૭૮૯) નંદિસૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૪, પ.સં.૫૫, લીં.ભં. દા.૧૨ નં.૮.

**(૧૭૯૦) આરાધનાકુલક સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૬૫ ફા.શુ.૩ ભોમ ગ્રં.૧૫૦૦ ચેલા વેલા લિ. જ્ઞા.વિ.સૂ.જ્ઞા.ભં. ખંભાત.

**(૧૭૯૧) નવતત્ત્વ સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૬૮ વૈ.શુ.૧૪ રવિ ઉર્ણાકિપુરે પં. ઋ. સોમજી શિ. માના અર્થે. નિ.વિ. ચાણસ્મા.

**(૧૭૯૨) ઉત્તરાધ્યયન સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૬૯ કા.શુ.૧૦ શુક્રે નવાનગર મધ્યે આચાર્ય રતનસિંહજીનઇ પ્રસાદઇં. જૈન વિદ્યાશાળા ભં. અમદાવાદ.

**(૧૭૯૩) સંગ્રહણી બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૬૬, લીં.ભં. દા.૩૬ નં.૫૬.

**(૧૭૯૪) અજિત શાંતિસ્તવ બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૮ પો.વ.૫ સોમ આગમગચ્છે ભં. સંયમરત્નસૂરિ શિ. પં. જયરત્ન શિ. પં. દેવરત્ન શિ. ઋષિ વરસિંઘ લિ. પ.સં.૬, ખેડા સંઘ ભં. દા.૨ નં.૫૨.

**(૧૭૯૫) પ્રશ્નવ્યાકરણ સૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૮ વૈ.વદિ ૧૩ સોમે સામલીયાકેન હસ્તાક્ષર. પ.સં.૭૭, મ.જૈ.વિ. નં.૨૧.

**(૧૭૯૬) કર્મગ્રંથ (બંધસૂત્ર દેવેંદ્રસૂરિકૃત) બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૮ જ્યેષ્ટ સુદિ ૧ શુક્ર ચેલા વિમલસી લ. સાધ્વી માના પઠનાર્થં. પ.સં.૧૯, વીરમગામ સંઘ ભં.

**(૧૭૯૭) નંદીસૂત્ર બાલા.**

(૧) પંચપાઠ લ.સં.૧૬૬૮, પ.સં.૭૩, પ્ર.કા.ભં. દા.૬૨ નં.૫૭૬.

**(૧૭૯૮) સંબોધસત્તરી બાલા.**

(૧) સં.૧૬૬૯ ફા.શુ.૮ ગુરૂ પં. સુમતિચંદ્ર લિ. રાજનગરે. પ.સં.૮, ખેડા ભં. દા.૫ નં.૧૭૦.

**(૧૭૯૯) હુંડી વિચાર**

(૧) સં.૧૬૬૯ આષાઢ શુ.૧૦ ગુરૂ સૂર્યપુરે લિ. તપા વિજયસેનસૂરિ રાજ્યે. વિ.દા.છાણી. (૨) સં.૧૬૭૦ આશ્વિન શુ.૧૧ સોમે સૂર્યપુરે. નિ.વિ.ચાણસ્મા.

**(૧૮૦૦) ષષ્ટિશતક બાલા.**

(૧) સં.૧૬૭૦ માગશિર વ.૧ શ્રા. હરખમદે પઠનાર્થં. વિ.દા. છાણી.

**(૧૮૦૧) ભયહર સ્તોત્ર (નમિઊણ) બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૭૧, પ.સં.૩, પ્ર.કા.ભં. દા.૮૭ નં.૯૨૦.

**(૧૮૦૨) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૭૨, પ.સં.૪૫, હા.ભં. દા.૫૦ નં.૪.

**(૧૮૦૩) સ્તંભન પાર્શ્વ સ્ત. બાલા.**

મૂલ પૂર્ણકલશગણિકૃત પ્રા.સં.માં.

(૧) સં.૧૬૭૨, પ.સં.૩, પ્ર.કા.ભં. નં.૧૪૯૨.

**(૧૮૦૪) નવકાર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૭૫ માહા વદિ ૮ ગુરૂ, પ.સં.૧૨-૯, રો.એ.સો. બી.ડી.૯ નં.૧૯૨૦. (તેમાં ગુ. કવિતા પણ છે.)

**(૧૮૦૫) ઋષિમંડલ બાલા.**

(૧) સં.૧૬૭૫ ફા.શુ.૧૩ ભોમ સિંધુ દેશે દુન્નિયાપુર મધ્યે વા. વિનયમંદિર શિષ્ય સૌભાગ્યમેરૂ લિ. પ.સં.૧૪, અભય. નં.૨૩૫૧.

**(૧૮૦૬) આરાધના**

(૧) સં.૧૬૭૫, પ.સં.૭, લી.ભં. દા.૨૧ નં.૩૮.

**(૧૮૦૭) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૭૬ આશ્વિન વદિ ૧૪ રવૌ તિજારા મધ્યે લિ. પૂજ્યશ્રી ધર્મદાસજી શિષ્યેણ લિ. ગોપી આત્માર્થં. જૈનાનંદ.

**(૧૮૦૮) સાધુપ્રતિક્રમણ સૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૭૭ ગ્રં.૧૧૦, પ.ક.૨થી ૪, સેં.લા. નં.૪૭૨૨.

**(૧૮૦૯) સત્તરિસય ઠાણ બાલા.**

(૧) સં.૧૬૮૧ દ્વિ.ચૈત્ર શુદિ ૯ લિ. એજડલી મધ્યે. પ.સં.૩૧,

ગો.ના. નં.૧૯૪.

**(૧૮૧૦) ઉપદેશમાલા બાલા.**

(૧) સં.૧૬૮૩ અશ્વનિ માસે સિત ષષ્ઠી શનિ. બુરહાનપુર મધ્યે પાતિસાહ શ્રી સલેમ સાહ રાજ્યે લિ. અંચલગચ્છે ભ. કલ્યાણસાગરસૂરિ રાજ્યે તસ્યાજ્ઞાયાં વા. સુમતિશેખર શિ. વા. સૌભાગ્યશેખર શિ. પં. માણિક્યશેખર મુનિ સકલશેખરગણિભિર્યુતે લિ. મુનિ ક્ષમાશેખરેણ. પ.સં. ૧૯, જશ.સં.

**(૧૮૧૧) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૮૫ ફા.સુ. દિને પં. વિજયચંદ્રગણિ કલ્યાણચંદ્ર લિ. કયરવાડા ગ્રામે. પ.સં.૭૮, શાંતિ.ભં. દા.૧૧૨ નં.૧૪.

**(૧૮૧૨) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૮૬, પ.સં.૧૪૮, લીં.ભં. દા.૩૭ નં.૧૦૨.

**(૧૮૧૩) નવતત્ત્વ સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૮૯ વાગ્ભટ્ટમેરૌ (બાહડમેરે) કા.વ.૭ વા. ધર્મમંદિર શિ. પં. પુણ્યકલશેન લિ. સાધ્વી જ્ઞાનસિદ્ધિ સાધ્વી ધનસિદ્ધિ પઠનાર્થં. જૈન વિદ્યાશાળા અમદાવાદ.

**(૧૮૧૪) ચાતુર્માસિક વ્યાખ્યાન બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૦ માગશીર્ષ શુ.૫ શનૌ પત્તન મધ્યે પૂર્ણિમાપક્ષે વા. દેવસુંદર, કલ્યાણસુંદર, લાભસુંદર, લબ્ધિસુંદરાદિ વાચ્યમાનં લિ. મુનિ કલ્યાણસુંદરેણ. વાડી પાર્શ્વ. પાટણ.

**(૧૮૧૫) નવતત્ત્વ સ્તબક**

(૧) સં.૧૬૯૧ જ્યે.શુ.૨ ગુરૂ પં. જયવિજયગણિ શિ. ગણિ દેવવિજયગણિ શિ. મુનિ દીપવિજયેન લિ. ખુડા ગ્રામે. જૈન વિદ્યાશાળા અમ.

**(૧૮૧૬) ચઉસરણ પયન્ના બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૧ આ.શુદિ ૨ લિ. ઋષિ ધર્મ્મા પઠનાર્થં ઋષિ રાજા. પ.સં.૮, ગોડીજી. નં.૩૯૭.

**(૧૮૧૭) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૨, પ.સં.૧૩૨, લીં.ભં. દા.૬ નં.૧.

**(૧૮૧૮) ક્ષેત્રસમાસ બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૨, પ.સં.૮, સંઘ ભં. ફોફલિયા વાડો પાટણ દા.૭૬ નં.૧૨૭.

**(૧૮૧૯) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૩ માગશીર વદ ૮ નંદનિવાર શુક્ર લ. પં. હાપાગણિ શિ. પં. **સૌભાગ્યવિમલગણિ: ગણેશ શ્રી લબ્ધિવિમલગણિ** વાચનાર્થં. પ.સં.૧૨૯, ઘોઘા.

**(૧૮૨૦) નવકાર પ્રભાવની છ કથાઓ**

(૧) સં.૧૬૯૩ **પાર્શ્વચંદ્રસૂરિગચ્છે રાજચંદસૂરિ** શિષ્ય વા. **દેવચંદ્ર** શિષ્ય ઋષિ **વીરજી** ચૈત્ર સુદિ અષ્ટમી ગુરૂ ઋષિ **વીરજી** લ. **રાજનગરે**. પ.સં.૧૦, મ.જૈ.વિ. નં.૧૧૫.

**(૧૮૨૧) નારચંદ્ર જ્યોતિષ બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૪ નંદનાબ્દે માઘ શુ.૧૧ બુધે **ગૌતમી** તીરે **નાસિકે** ગણિ **રવિસુંદર** લિ. પ.સં.૫૩, ખેડા ભં. દા.૫ નં.૧૬૩.

**(૧૮૨૨) ઉપદેશમાલા બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૪ ફા.શુ.૧૦ ભોમે **તપા** ભ. **વિજયાનંદસૂરિ** રાજ્યે પં. **ધનહર્ષગણિ** શિ. પં. **રત્નવિજયેન** લિ. નિ.વિ.ચાણસ્મા.

**(૧૮૨૩) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૪, પ.સં.૧૫૭, લીં.ભં. દા.૩ નં.૮.

**(૧૮૨૪) ભવવૈરાગ્ય શતક બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૪, ગ્રં.૨૦૦, પ.સં.૯, સેં.લા. નં.૪૬૭૫.

**(૧૮૨૫) ભક્તામર સ્તોત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૭ પો.શુ.૮ રવિ **સંગ્રામપુર** મધ્યે પં. **જ્ઞાનનિધાનેન**. પ.સં.૯, અભય. નં.૧૮૯૬.

**(૧૮૨૬) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) સં.૧૬૯૭ કા.વ.૧૨ ગુરૂ **સરખેજ** મધ્યે લ. **લોંકાગચ્છનાયક** આચાર્ય ઋષિ જસવંતજી આત્માર્થં. પ્રથમ પત્રમાં સારું ચિત્ર છે, પ.સં.૯૮, ગોડીજી. નં.૩૨૭.

**(૧૮૨૭) સૂત્રકૃતાંગ પ્રથમ શ્રુતસ્કંધ બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૮, પ.સં.૮૬, હા.ભં. દા.૫ નં.૧૦.

**(૧૮૨૮) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) **પર્યુષણા કલ્પ** સમાપ્ત હૂઉ **દશા** શ્રુત સ્કંધ શાસ્ત્રનઉ આઠમઉ અધ્યયન સમાપ્ત હૂઉં મૂલ ગ્રં.૧૨૧૬ સં.૧૬૯૮ કા.કૃ.૧ શનિ **કોરંટ**ગચ્છે **પદારથ** લિષતં **આઉઆનગર** મધ્યે. પ.સં.૧૫૧, મ.જૈ.વિ.

**(૧૮૨૯) કલ્પસૂત્ર બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૯ પો.શુ. પ્રથમ બીજ પ.સં.૧૧૨, વિ.દા. નં.૧૩૪.

**(૧૮૩૦) ઉપદેશમાલા સ્તબક**

(૧) લ.સં.૧૬૯૯, પ.સં.૮૬, મ.જૈવિ. નં.૬૯ અ.

**(૧૮૩૧) ચર્ચા વિચાર**

(૧) ઇતિ શ્રી ખરતરપક્ષીય તપાપક્ષીય મુનીનાં માન્યામાન્યાર્થ-વિચારઃ (ધર્મસાગરને જવાબ છે) પ.સં.૭, યશોવૃદ્ધિ.

**(૧૮૩૨) દંડક બાલા.**

(૧) લ.સં.૧૬૯૯ વૈ.શુ.૯ ભોમે નવાનગરે ગણિ પદ્મકુશલ લિ. પ.સં.૪, વિ.દા. નં.૬૪૦.

**(૧૮૩૩) જંબૂદ્વીપ સંગ્રહણી બાલા.**

(૧) પં. વર્દ્ધમાનવિમલગણિ લિ. શિષ્ય મુનિ અમરવિમલ પઠનાર્થે સં.૧૭૦૦ ચૈત્ર શુદિ ૧૧. પ.સં.૫, ગોડીજી. નં.૬૧૪.

**(૧૮૩૪) સર્વજ્ઞ શતક સ્તબક**

(૧) સં.૧૭૦૦ વૈ.શુ.૨ રવૌ. પં. દેવસાગર શિ. કનકસાગર લિ. રાજનગરે. હુકમમુનિ ભં. સુરત.

[પ્રથમ આવૃત્તિ ભા.૧ પૃ.૬૦૨, ભા.૩ પૃ.૧૬૧૩–૨૨. નં.૧૭૮૭નો 'દંડક બાલા.' પહેલાં ઢૂંઢકને નામે મૂકેલો તે પછીથી અજ્ઞાતને નામે ફેરવ્યો છે. લીંહસૂચીમાં પણ એ અજ્ઞાતકર્તૃક છે. ભા.૧માં આ યાદીમાં મુકાયેલ અજ્ઞાતકર્તૃક 'વિપાકસૂત્ર બાલા.' (લે.સં.૧૬૨૭, લીં.ભં.) પછીથી રદ કરેલ જણાય છે. લીંહસૂચીમાં એ કેવળ પ્રાકૃત કૃતિ તરીકે નોંધાયેલ છે.]

# પૂર્તિ

[જૈમગૂકરચનાએ' ભા.૧માં વિક્રમ સોળમી સદી સુધીના કવિઓની નોંધ હતી તેથી હવે પછી માત્ર કેટલોગગુરા અને જૈહાપ્રોસ્ટામાંથી જ નવાં કર્તા-કૃતિની નોંધ કરવાની રહે છે. જૈમગૂકરચનાએ' ભા.૧ના એક કવિનો સમય બદલાવાથી એની અહીં નોંધ આવી છે.]

## વિક્રમ સત્તરમી સદી

### ૮૦૪. અજ્ઞાત

**(૧૮૩૫) આદિનાથ સ્તવન**

દિગંબર કૃતિ.

તુમ તરણતારણ ભવનિવારણ ભવિક મુનિયાનંદનો
શ્રી **નાભિનંદન** જગતનંદન **આદિના...**

(૧) પ.સં.૫-૧૪, તેમાં ૫ ક.૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૦૦/૧૯૫૬. [જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૯૭.]

### ૮૦૫. અજ્ઞાત

**(૧૮૩૬) સાધુકુલ** ૧૯ કડી

**આદિ** – વંદી **વીર** જિનેશ્વર પાય મોહ તણુ જિણિ ફેડિઉ વાય
બોલું સાધુ-અસાધુ ગુણ કેવિ નિસણુ ભવીઆ કાંન ધરેવિ. ૧

**અંત** – ઇસ્યા સાધૂનૂં સરણ અણુસરઓ ભવસમુદ્ર જિમ હેલાં તરુ
ભાવ સહિત ભવ ચિર ગત કરુ સિદ્ધિરમણી જિમ વેગિં વરુ. ૧૯
—ઇતિ સાધુકુલમ્.

(૧) પ.સં.૪-૧૩, તેમાં ૫.ક.૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૪૨/૧૬૬૮. [જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૭૦.]

### ૮૦૬. અજ્ઞાત

**(૧૮૩૯) હંસાઉલી [પૂર્વભવ] રાસ** પાંચમો ખંડ ૪૫ કડી

**આદિ** – ચુપઈ.

ચઉપટ **ચંપા**નગરી સાર, ક્ષિત્રિ ત્રિણિ વસઇ ઉદાર,
માહોમાહિં એવડી પ્રીતિ, એકએકનઈં ચાલઇ ચીંતિ. ૧

એક દિવસ તે કરઇ વિચાર, ચુથા વયનુ હૂઉ વિવહાર,
આગઇ વૃદ્ધ જી કોનર હૂયા, એ ગ્રહ શ્રમણુથી થાતા જૂયા. ૨

**અંત** – પૂરવ પુણ્ય તણુઇ પરમાણિ, **સાલિવાહન** નિવસઇ **પઇઠાણિ**,
**નરવાહન** નામિ ઉદાર, એટઉ જાયુ કુલ-આધાર. ૪૨
પોરેવઉ **મનકેસર થયુ**, પૂરવસંયોગિ તસ ઘરિ રહિઉ
**કણુયપુરિ કનકબ્રહ્મ** રાય, **ભીમ** તણી જસ અતિ ભડવાય. ૪૩
તસ ઘરિ રાણી **રૂપમંજરી, હંસાઉલી** કુખિ અવતરી,
ચંદ તણી પરિ વધઇ સદા, તવ રાય સહુણઉં લહઇ એકદા. ૪૪
**કણુયપુરિ** કુમારિ જે વસઇ, તે દેખીનઇ મન ઉલ્લસઇ,
પૂરવભવ સંબંધિ કરી, તસ કારણિ **હંસાઉલી** વરી. ૪૫
ઇતિ પંચમ ખંડ સમાપ્તિ હુઇ, સગપણુ વિગતિ જૂજૂઇ કહી.
—ઇતિ હંસાઉલી રાસઃ સંપૂર્ણઃ સમાપ્તઃ.

(૧) **શ્રી વિધિપક્ષગચ્છે** વિજયરાજ્યે **શ્રી સુમતિસાગરસૂરિઃ** તસ્ય પટ્ટે **શ્રી ગજસાગરસૂરિઃ** તસ્ય ઋષિ **ગુણુસાગરેણુ** લિખિતા. પ.સં.૧૩-૨૦(૨૩), તેમાં પ.ક્ર.૧૨થી ૧૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૨૯/૨૦૩૮.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૮૪. ત્યાં આ કૃતિને પાંચ ખંડની જણાવવામાં આવેલી, પરંતુ ઉપર્યુક્ત હસ્તપ્રતમાં આની પૂર્વે અસાઈતની 'હંસાઉલી' છે, જેના ચાર ખંડ છે. તેની સાથે હંસાઉલીના પૂર્વભવનું આ વૃત્તાંત પાંચમા ખંડ રૂપે જોડેલું છે એમ સમજાય છે.]

## ૮૦૭. કક્કસૂરિશિષ્ય

**(૧૮૩૮) જીરાઉલા રાસ** ૪૫ કડી

**આદિ** – પણુમવી **બંભસુતા સરસત્તિ, પઉમવઈ** સમરવી નિય ચિત્તિ,
કક્કસૂરિ ગુરુ પય નમીય. ૧
ભણિસુ ચરિતુ પ્રભુ કેરઉં **પાસો**, જિમ મનવંછિત **પૂરઇ** આસો,
**જિરાઉલિ** વર મંડનુ એ. ૨

**અંત** – જઇ તૂં એ તૂઠઉ સામિ તઉ હું માગૂં એતલૂં એ અઈયા,
જલિ થલિ એ મારગિ ગામિ સાર કરેઇ જે સવિહુ તણી યઈયા,
રંગિહિં એ એહ જિ રાસ પઢઇ ગુણુઇ જે સાંભલઈ એ,
નવ નિધિ એ તણુ નિવાસ તાસ ઘરિં ગણિ પામીઈ એ. ૪૫
—ઇતિ શ્રી જીરાઉલિ રાસઃ સમાપ્તઃ.

(૧) પ.ક્ર.૨૭-૩૪ પં.૧૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૪૪/૨૨૭૫.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૦૯.]

## ૮૦૮. અજ્ઞાત

**(૧૮૩૯) જંબૂસ્વામી વેલી** ૨૭ કડી

**આદિ** – કર જોડી **પ્રભવઉ** ભણઇ **જંબુકુમાર** અવધારિ
વિષયસુખ ભોગવિ ભલા રંગિઈ પંચ પ્રકારિ. ૧

**અંત** – કણઇ નવાણું કોડિ ત્યાગી નવપરિણિત વરનારિ
**પ્રભવઈ** સિઉં **જંબુકુમાર** જંબુ સંજમ ભારિ
ખિપિય કરમ કેવલિ પરિવરીઉ પહુતઉ મુગતિ મઝારિ
પ્રભવ ન ભૂલીઇ. ૨૭

—ઇતિ જંબુસ્વામિવેલિ.

(૧) પ.સં.૪-૧૩, તેમાં પ.ક્ર.૧થી ૨, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૪૨/૧૬૬૮.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૧૯. ત્યાં પ્રભવને કર્તા ગણવામાં આવેલ છે, પણ વસ્તુતઃ પ્રભવ એ જંબૂકુમારે જેનો ઉદ્ધાર કર્યો એ ચોરનું નામ છે.]

## ૪૪૦. સોમવિમલસૂરિ (ત. હેમવિમલસૂરિ–સૌભાગ્યહર્ષસૂરિશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૨.]

**(૯૦૬) દશ દૃષ્ટાંત** ત્રુટક

**અંત** – ઇણિ પરિ દસ બોલે દોહિલઉ નરભવ જાણી,
સીલ સમકિત પાલઉ અજ વલાઉ નિજ પ્રાણી
શ્રી **હેમવિમલસૂરિ** સગુરુ વચનિ મનિ આણિ,
શ્રી **સોમવિમલસૂરિ** જંપઇ એહવી વાણી

—ઇતિ દસ દૃષ્ટાંત.

(૧) સં.૧૬૫૩ લિ.

**(૯૧૦-૧) નેમગીત** ૯ કડી

**આદિ** – કપૂર હુઇ અતિ નિરમલું રે વલીય અનોપમ ગંધ
તુહિ મન ભણી રે મિરીયાં સરીસુ બંધ રે. બહિનિ. ૧
જેહનઈ જેહ સું રંગ તે તે શું કરઇ સંગ
તેહનઇ ગમઇ બીજુ ચંગ રે. બહિનિ. ૨

**અંત** – **રાજીમતી** સખી પ્રતિ કહઇ રે જુ કાલુ **નેમિનાથ**
તુહિ મએ આદર્યું રે ભવિભવિ એહનુ સાથ રે. બ. ૮
**રાજુલિ ઉજલિગિરિ** મિલી રે પુહુતાં મનનાં કોડ
**સોમવિમલસૂરિ** ઇમ ભણઇ એનુ અવિહડ જોડિ રે. બ. ૯

—ઇતિ નેમિગીતં.

(૧) સં.૧૬૭૨ વર્ષે વૈશાખ વદિ ૧૦ શુક્રે લિખિતં શ્રી અણહલ્લવાટકપટ્ટને. પ.સં.૧૮-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૧૮, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૧૭૫/૧૯૧૪.

[જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૫૨; જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૬૬.]

## ૮૦૯. લાવણ્યભદ્રગણિશિષ્ય

### (૧૮૪૦) સત્તરી (કર્મ) બાલા.

મૂળ પ્રાકૃત કૃતિ ચંદ મહત્તરાની, ૯૩ કડીની.

**આદિ** – મુક્તિના કામ સુખનઇ વિષય દીપાવણહાર એહવઉ શ્રી સિદ્ધાંત જયવંતુ વર્ત્તઉ. કુબોધરૂપી આતાપે કરી આતાપ્યા જીવનઇં એ શ્રી સિદ્ધાંત **મલયાચલ**ના વાય સમાન છઇ. તે ભણી એ સિદ્ધાંતનઇં નમસ્કાર કરું. એ સિત્તિરીસૂત્રની ચૂર્ણિ અનઇ વૃત્તિ જેણઇ મંદબુદ્ધિનઇ ઘણીઇં અવગમી નુહઇં તેહનઇં જાણિવાનઇ અર્થિં સિત્તિરી પ્રકરણનું બાલાવબોધ કરું.

**અંત** – **ચંદ મહત્તરા**...મહાસતીનઇ અણુસારિ કરી સત્તિરિ ગાથા કહીઇ. નિર્યુક્તિકારનઇ મતિ નિશ્ચઇ ઊણીનિઊ ગાથા. એતા નિવ્યાસી ગાથા હુઇ...થાકતી ક્ષેપક ગાથા પૂર્વાચાર્યની કીધી છઇ. છ. એતલઇ સત્તિરીનું બાલાવબોધ સંક્ષેપમાં પ્રથિકુ સ્વપરોપકાર કારિણિ કીધુ. તે માહિ અધિકઉ ઓછઉ અથવા ઉત્સૂત્ર બોલાણઉં હુઇ તે પંડિત બહુશ્રુત આગમના જાણ સોધજ્યો સોધીનઇ આધઉ પ્રવર્ત્તા ચડયો.

(૧) સંવત્ ૧૬ વર્ષે ફાગુણ વદિ ૮ રવૌ લક્ષતં. પ.સં.૭૨-૧૩, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૧૦૩૨.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૫૦-૫૧.]

## ૮૧૦. અજ્ઞાત

### (૧૮૪૧) ચોવીસી ૩૭ કડીએ અપૂર્ણ

**આદિ** – ૐ નમો વીતરાગાય.

વંદિય ગુરુઆ સિદ્ધ અનંત, તીર્થંકર ગણધર ભગવંત,
કર જોડીનિ વંદન કરઉ, જિમ લાભઇ ચરિત્ર અતિખરું. ૧

*

માણુસ શેત્ર માહિ જે સાધુ, ચારિત્ર પાલઇ શીલ સુસાધુ,
પંચ સમતિ પાલઇ તે વીર, તેહુ પ્રણમુ સાહસ ધીર. ૩

વર્ત્તમાન ચઉવીસી તણા, મુગતિઇં પુંહતા મનિવર ઘણા,
નામ લેઈ તે નમીઅ આજ, જે પામ્યા સંયમનૂં રાજ.
**અંત** – **કુંથુનાથ** શ્રી સમ ગણીસ, સાઠિ સહસ્ર વાંદૂ પ્રભ સીસ,
ગણધર ગુરુઆ વર પાંત્રીસ, તસ પાએ નિત નામુ સીસ. ૩૭
(૧) સં.૧૬૦૩, પ.સં.૨, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૪૦૦ જીડી.
[કેટલૉગગુરા પૃ.૬૩-૬૪.]

## ૮૧૧. અજ્ઞાત

**(૧૮૪૨) રાગ ધન્યાસી કાનડીનું પાર્શ્વ સ્તવન** ૨.સં.૧૬૦૮
**આદિ** – રાગ ધન્યાસિ કાનડી.
લોયણ કલા સસિ પંચત્ર આમુખ,
જીવ જુગલ પુછાહા ચિસાત જિહા છિ જેહનઇ અઇસુ સાહિ વસાવી. ૧
**અંત** – સંવત **સોલ ૧૬૦૮ અઠોતરિ** સંવત્સરિ કી ત્રિભવન ઉલાસ
નયર **વડોદરિ રાજપુર** માહિ સકલમૂરતિ શ્રી **પાસ,**
...ભવીયણકુ તારિ. ૧
(૧) પ.ક્ર.૩૦૬, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૪૦૦ ડીબી.

**(૧૮૪૩) રાગ કાનડોનું સ્તવન** ખંડિત
**આદિ** – રાગ કાનડઉ.
શ્રી જિનવાણી સુણી, તેહ મનમાં ધરી,
**વડોદરે** વિખ્યાત કરણી કરઇ,
(૧) પ.ક્ર.૩૦૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાઇબ્રેરી નં. સં-૩૪૦૦ ડીબી.
[કેટલૉગગુરા પૃ.૧૨૬. ત્યાં સં.૧૬૦૮ લે.સં. જણાવેલ છે, જે વસ્તુતઃ પહેલી કૃતિનો ૨.સં. છે.]

## ૮૧૨. અજ્ઞાત

**(૧૮૪૪) [જીવ પ્રતિબોધ] સઝાય** ૪૦ કડી
**આદિ** – તૂં સ્યાણા તૂં સ્યાણા બે જીયડે, તુ સ્યાણા ૨ બે જીયડે.
**અંત** – તજિ પંદ્રહ પરમાદ વિષૈસુખ નિજ્જર કરહુ સયાણા બે,
ધમ્મ સુકલ ધરિ ધ્યાન અનૂપમ, લહિ નિજ કેવલનાણા બે. ૪૦
(૧) ખંડિત પ્રત, ક્ર.૧૧-૧૯ પં.૧૬, તેમાં પ.ક્ર.૧૨, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૧૯.

**(૧૮૪૫) બાર ભાવના સજઝાય** ૧૨ કડી
**આદિ** – ઔધૂઇ ઉં કહૈ હો, ધૂમત માણુહો જી,
સવૈ વિણાસણુા હો, થિરુ મત જાણુહો જી.
**અંત** – ઇતિ બારહ ભાવના સજ્ઝાઇ સંપૂર્ણ.
(૧) ઉપરની પ્રતમાં પ.ક્ર.૧૩.

**(૧૮૪૬) તમાકુ સજઝાય** ૧૫ કડી (રાજસ્થાની)
**આદિ** – પ્રીત્યસે તી વીનવૈ પ્રમદા ગુણુણી જાણ, મોરા લાલ
(૧) ઉપરની પ્રતમાં પ.ક્ર.૧૫.
[કૅટલોગગુરા પૃ.૧૨૯–૩૦.]

## ૪૬૭. અજિતદેવસૂરિ

[જુએ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૪૭.]

**(૧૮૪૭) શીલગીત** ૧૨ કડી
**અંત** – ઇમ જંપૈ રે **અજિતદેવસૂરિ** કિ સુણુ. ૧૨
—ઇતિ સીલગીતં સંપૂર્ણ.
(૧) પ.ક્ર.૧૧-૧૯, તેમાં પ.ક્ર.૧૬, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ–૧૯.
[કૅટલોગગુરા પૃ.૧૩૦.]

## ૪૭૪. માલદેવ (વડગચ્છ ભાવદેવસૂરિશિ.)

[જુએ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૫૫.]

**(૧૮૪૮) કીર્તિધર સુકોશલ સંબંધ** ૪૩૧ કડી
**આદિ** – શ્રી **આદીશ્વર** જગતગુરુ, સંભુ વિધાતારૂપ,
પુરુષોત્તમ કહિ બુદ્ધ પ્રભુ, ભાવઈ ભાવના ભૂપ. ૧
ઋષિમંડલ પ્રકરણ કહ્યા, જતી દુવિધનિ ગ્રંથ,
માલ તૂકાલ નમઈં તિન્હઈં સાધઈં જે સિવપંથ. ૨
આગમિ ઘણા જતી તણા, દીસઈં વિવિધ પ્રબંધ,
ભવિક **સકોસલ** મુનિ તણુઉં, કહુ સુણું સંબંધ. ૩
**અંત** – ધન્ય **કીર્તિધર** મુનિવર ગાઇયઇ રે, શ્રી જિનસાસન માંહિ સીધાર,
ધન્ય **સુકોસલ** વંધ્યઇ રે, અનુમોદતાં ન્યાનાદિક પઇયઇ રે,
ઇહં કે સંસય નાંહિ નિશ્ચઇ રે, **માલ** ચિત્તિ આનંદિયઇ. ૩૦
ઇય સુગુરુ વાણી હિયઇ આણી, **કીર્તિધર** મુનિ ગાઇયઇ,
ચારિતિ **સુકોસલ** ઋષિ સુકોશલ, જસ કહત સુખ પાઈયઇ,

વડગચ્છનાયક સુમતિદાયક **ભાવદેવ** સૂરીસ્વરો
જયવંત હિવ ગુણવંત ગછપતિ **સીલદેવ** મુનીસ્વરો. ૪૩૧

(૧) ઇતિ કીર્તિધર સુકોશલ સંબંધ સમ્મત્ત લિખતં લિ. **લખૂ** આત્માર્થે. પ.સં.૧૫-૧૬, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૧૦.

**(૧૮૪૯) નેમિનાથ નવભવ રાસ** ૨૩૦ કડી

**આદિ** – શ્રી **નેમીસ્વર** જિન તણાં, નવભવ કહઉં ચરિત્ર,
તીર્થંકરગુણ ગાવતાં, મન તનુ હોઇ પવિત્ર,
કો સિંગારકથા કહઇ, કો ગાવઇ જિનરાઇ,
કડુવઉ કિસહી કહું રુચઇ, કિસહી મધુર સુહાઇ,
જિણિ રંગઇ જો મોહિયઉ, સોઈ તાસુ રસાલ,
સબ રસ તજિ ઉએસમરસઇ, જિનગુણિ મોહઉ **માલ**.

**અંત** – મનિ અભિગ્રહજી પડવ કરઈ, તિવારઇઉં પ્રભુનઈ નમિજી,
હમિ કરિસ્યાં આહાર તઉ, આહાર લેસ્યાં અમ્હે તઉ તિન્હિ સુણ્યઉ,
જિનનિર્વાણુતઉ વઇરાગિયા આયા, **વિમલગિરિ** કર્યઉ સંથારઉ
અભઉ,
લહિ ન્યાંન કેવલ તહાં સીધા, **માલ** નમઇ ત્રિકાલ એ,
ગાવતાં નવભવ **નેમિ** રાસઉ, પુન્ય હુઇ દુખ ટાલએ. ૨૩૦

—ઇતિ શ્રી નેમિનાથ નવભવ રાસ ભાસ સમાપ્તં.

(૧) પ.સં.૧૫-૧૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૮.

**(૧૮૫૦) સત્યકી સંબંધ** ૪૨૬ કડી

**આદિ** – શ્રી ગુરવે નમઃ

અતિસય ગુણપૂરિ તરિક્ત ત્રિગુણાતીત અનંત
ચિદાનંદમય **માલ** પ્રભુ નમિયઇ નિત ભગવંત. ૧
પસુ જિઉંઇ હુ અજ્ઞાન નર પ્રમથજનમથીં જોઈ
પારસ પર સત સુગુરુ કહું પરમ સુજ્ઞાની હોઇ. ૨
નરભવ લહિ રે **માલ** અવ કલા સીખિયઇ દોઇ
સુખઆ જીવી જીવતાં મુએં ન દુર્ગતિ હોઇ. ૩

**અંત** – સુદ્ધે સમ્મત્તે અવિરઉ વિવિયરેઇ તિત્થ(ક)ર નામં
લક્ખણ રાવણ કણ્હા સેણિય સચ્ચઈ જહ જિણાજાયા. ૨૪
પહિલઇં સમકિત દઢતા કરઉ પછઇ ન્યાંનચારિતનઇં ધરઉ
તીર્થંકર હુવઉ સમકિત થકી સિવપદ પામિઉ જિમ **સત્યકી**. ૨૫

ઘણુંઇ ઠાંમિ દેષ્યા સંબંધ **સત્યકીન**ઉં તઉ કિયઉ પ્રબંધ
પંડિત વાચહુ સુણહુ રસાલ કર જોડી વિનવઇ મુનિ **માલ.** ૨૬
—ઇતિ સત્યકી સંબંધઃ સમાપ્ત.

(૧) પ.સં.૮–૧૭, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ–૧૧.

**(૧૮૫૧) વૈરાગ્ય ગીત** ૫ કડી

(૧) ખંડિત પ્રત, પ.ક્ર.૧૧–૧૯ પં.૧૬, તેમાં પ.ક્ર.૧૮, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ–૧૯.

**(૧૮૫૨) ભમરા ગીત** ૧૯ કડી

**આદિ** – વાડી ફૂલી અતિ ભલી મનભમરા રે, દેખી ન કીજૈ સોસ, રં.
**અંત** – લહીયઇ પરમાનંદ જો મ. સીખ કહૈ કવિ **માલ** રં. ૧૯

(૧) ઉપરની પ્રતમાં પ.ક્ર.૧૮.

**(૧૮૫૩) શીલ બાવની**

[નં.૯૮૩થી નોંધાયેલી 'શીલબત્રીસી' તે આ જ કૃતિ હોવા સંભવ.]

**આદિ** – પરખિ પરખિ જિઉ લીજિયઇ રતન જવાહર લાલ
દેવ ધરમ ગુરુ પરખિ તિઉ સાચે લિજઇ **માલ.** ૧
ઓંકારાક્ષર જિઉ અલખ નારીચરિત વિસાલ
હારે હરિ હર દેવતા કયા નર વપુ રે **માલ.** ૧
નર મચ્છા, સર પ્રેમ, જલ નારી, વિષય જાલ,
નિરદય ઝીવર કામ, તહ ચિંત ચિંતહુ કિન **માલ.** ૨
**અંત** – નર વિનુ અવગુણુ કયા કરઇ ઈકુ ઈકેલી નારિ
તાલી એકુ ન વાજઈ ચિત વહુ **માલ** વિચારિ. ૫૭
નારિ પુરુષ માહિ લોડિયઇ બડઉ એક ગુણુ સીલ
નાલ ભલાઇ કરન કહુ કઉ ન કરઇ જગ ઢીલ. ૫૮
વાચન અક્ષર સાર ઇહુ દાન સીલ ઉપરાગ
કીજઇ **માલ** સફલ જનમ નરનારી અવતાર. ૫૯
—ઇતિ શ્રી સીલબાવન્ની સમાપ્તં.

(૧) પ.સં.૩–૧૩, પ્રુ સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૪૦૪/૨૪૦૮.

[કેટલૉગગુરા પૃ.૭૬–૭૭, ૭૮–૮૦ તથા ૧૩૦; જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૭૧. 'ભમરા ગીત'માં ગુરુનામ પરમાણંદ હોવાનું કહ્યું છે તે તથા 'શીલ બાવની' અજ્ઞાતકર્તૃક હોવાનું જણાવાયું છે તે ભૂલ છે.]

## ૮૧૩. દુર્ગદાસ

[નં.પર૪ના દુર્ગદાસ હોવાની શક્યતા છે.]

**(૧૮૫૪) ત્રિષષ્ટિ સલાકા સ્તવન** ૨૨ કડી કસૂરકોટમાં

લાહોરથી દક્ષિણપૂર્વે ૪૭ માઇલ દૂર આવેલું કસૂર ?

**આદિ** – વંદી જિણુ ચઉવીસ્સ એ ચક્રી વર વાર જગીસ્સ એ
નવ નવ **બલ વસુદેવ** એ ચડિ સતૂ વ **બલિદેવ** એ. ૧
આદિ હિ **આદિ** જિનંદ એ ચાક્કેસ્વર **ભરહ** નરિંદ એ
અજિતહં **અજિત** જણેસ્સ એ સાગર તહ ચક્ક નરેસ એ. ૨

**અંત** – સુરઈંદ ચંદ્દા વેવવિંદા વામકામનિનાસણો
દાલિદ-ભંમોહગંજણુ વામકામવિહંડણો
સુભાવ ગમીયાં **દુરગદાસિ** ઠવિયા **કસૂરકોટ** હિં સુહકરો. ૨૨

(૧) પ.સં.૧-૧૪, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૬૧૪ કે.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૬૨. દુર્ગદાસ કૃતિના લહિયા હોવાનો તર્ક થયો છે એ વાજબી જણાતો નથી.]

## ૫૫૬. જયસોમગણિ (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ–પ્રમોદમાણિક્યશિ)

[જુઓ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૨૩૫.]

**(૧૮૫૫) સ્નાત્રવિધિ** લાહોરમાં

**આદિ** – શ્રી **જિનચંદ્ર**ગુરુણાં આદેશઇ **લાભપુર**વરે લિખિતા,
**જયસોમા**ખ્યાયઇ સ્નાત્રવિધિઃ પુણ્યવૃદ્ધિકૃતે. ૧
અટ્ઠોત્તરિ સ્નાત્રવિધિ લિખિયઇ છઇ. તિહાં પહિલું સુશ્રાવક સ્નાનાદિક નઈ કિમ ઇમ? શ્રી જિનગૃહ માંહિ વિધિપૂર્વક પ્રવેસ કરી ધોતા પહિરી મુખકોસ કરી ધૂમાવલી પુષ્પાંજલિ લવણ જલ આરતિ ઊતારીનઇ...

**અંત** – દઇવિધઇ શાંતિઘોષણા કરીને મંગલ પ્રદીપ ખમાવીયે પછે પૂર્વ-વિધઈં દિક્પાલવિસર્જન ગ્રહાદિકદેવવિસર્જન કરી પટ્ટ પષાલીયે પહિલઉ કલસઇ રહીને શાંતિકનઉ જલ પૂગીફલાદિ દેઈ પછે સમસ્ત શ્રી સંઘને શાંતિકજલ પૂગી દીજે. તે શાંતિજલ ઉત્તમાંગે લગાડીયે જિનગૃહઇ પોષધશાલાઈ શ્રાવકને ગૃહે સર્વત્ર શાંતિકનઇ જલઇ કરી સીંચઉ થાલી શાંતિ નિમિત્તિ. શ્રી. ઇતિ શ્રી શાંતિકવિધિઃ સંપૂર્ણા.

(૧) શ્રી **રાજનગર** મધ્યે પં. **અમીચંદ** મુનિ લિપીકૃતમ્. પ.સં.૪–૨૭,

પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૧૯/૧૯૫૧.

**(૧૮૫૬) શત્રુંજય સ્તવન** ૧૧ કડી

**આદિ** – મોરો મન મોહ્યો ઇણુ ડુંગરે **સેત્તુંજ** જેહનો નાંમ રે
સઇ મુખ એહ વખાણીયઉ સાચઉ સાચઉ **સીમંધરસ્વામી** રે.
મો. ૧૧

**અંત** – તીર્થના ગુણ અતિઘણા ગાવએ સુર કર જોડિ રે
કહઇ **જયસોમ** ભાવઇ કરી પાવએ વંછિત કોડિ રે. મો. ૧૧
ઇતિ સેત્તુંજઇ રો તવન.

(૧) પ.સં.૩૫–૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૩૫, પ્રુ.સ્ટે.લા.નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.
[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૬૦–૬૧ તથા ૩૩૨.]

## ૮૧૪. પદ્મરાજ

એક પદ્મરાજ જ્ઞાનતિલક (સં.૧૬૬૦)ના ગુરુ મળે છે. [તે કે નં. ૫૭૨ના પદ્મરાજ હોવાનું નિશ્ચિતપણે કહી ન શકાય.]

**(૧૮૫૭) ભગવદ્વાણી ગીત** ૬ કડી લ.સં.૧૭૬૪ પહેલાં

**આદિ** – રાગ સારંગ. ઢાલ નણદલરી.
વાણી તૌ **વીર** તિહારી ત્રિભુવનજનમોહનગારી જિનવરવાણી એ. ૧
વાણી તૌ સબ હી સુહામણી શ્રવણકું અમૃત સમાંણી. જિ.
વાણી તૌ ઘન જિમ ગાજઇ બહુ રાગ જુગતિ કરી છાજઇ. જિ. ૨

**અંત** – વાણી તૌ ઈષ રસાલા રિઝઇ સબ બાલગોપાલા. જિ.
ઇણ વાણી તો કોઇ ન તોલઇ શ્રી **પદ્મરાજ** ઇમ બોલઇ. જિ. ૬
—ઇતિ શ્રી ભગવદ્વાણીગીતં.

(૧) ૨૮મા પત્રને અંતે – સં.૧૭૬૪ વર્ષે મધુમાસે સિતેતર પક્ષે સપ્તમ્યાં તિથૌ કુજવારે વા. શ્રી **ભક્તિવિશાલજીગણિ** શિષ્ય પા. રત્નસિંધુરેણ લિખિતા એષા ચતુષ્પદી...શ્રી **પાટણનગરે** પૂર્ણીકૃતા. પ.સં.૨૮–૧૯, તેમાં પ.ક્ર.૧૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૩.૩૬૭/૨૦૭૬.
[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૦૭.]

## ૮૧૫. પદ્મમંદિરગણિ (વિજયરાજ–દેવતિલકશિ)

[કવિની અન્ય કૃતિ અન્યત્ર ર.સં.૧૬૫૧ની નોંધાયેલી છે.]

**(૧૮૫૮ ) બૃહત્ સ્નાત્રવિધિ**

**આદિ** – પહિલી છત્ર પરિભ્રમણ પ્રક્ષેપ બલિ દિક્પાલ સ્થાપનાઇ રહિત

સ્નાત્રવિધિ લિખીયઇ છઇ. પહિલી ધૂપબલિ સત્ક મંગલદીવઇ કીધઇ. બીજી ધૂપબલિ વાજિત્ર વજાડિ...

**અંત** – ઇણઇ વિધઇ અષ્ટદીપકલા વિસર્જન કીજઇ. ઇતિ શાશ્વતાષ્ટાહ્નિકા વૃહત્ સ્નાત્રવિધિઃ શ્રીમજ્ **જિનેશ્વર**સૂરિશિષ્ય શ્રી **કુમાર**ગણિકૃતે લિલિખે શ્રી **વિજયરાજો**પાધ્યાયવરાણાં વિનેય પં. **પદ્મમંદિર**ગણિના. શ્રેયસેઽસ્તુ. અટ્ઠાહિ પછઇ જે ભલઉ દિહાડઉ હુઇ તિણઇ દિહાડઇ... પહિલિ નવકાર ૩ કહઇ, પછે સપ્તસ્મરણ ઉવસગ્ગહરં સીમ ગુણીયઇ, પછઇ વલી ૩ નવકાર ગુણી વાજિત્ર વજાડીયઇ શાન્તિ-ઘોષણા કીજઇ. પછઇ શાંતિસંબંધી જલ દેહરઇ પોસાલઇ શ્રાવકાંનઇ ઘરે શાંતિનઇ નિમિત્તઇ નાષિયઇ. ઇતિ શાંતિવિધિઃ સંપૂર્ણાઃ.

(૧) પ.સં.૭-૧૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૧૮/૧૯૫૫.

**(૧૮૫૯) + દેવતિલકોપાધ્યાય ચોપાઈ** ગા.૧૫

**આદિ** – **પાસ** જિણેસર પય નમું, નિરૂપમ કમલા કંદ,
સુગુરૂ શુણુતા પામિયઇ, અવિહડ સુખ આણંદ. ૧

**અંત** – ગુરુ શ્રી **દેવતિલક** ઉવઝાય, પ્રણમ્યઇ વાધઇ સુહસમવાય,
અરિ કરિ કેસરિ વિસહર ચોર, સમર્યઉ અસિવ નિવારઇ ઘોર. ૧૪
એ ચઉપઇ સદા જે ગુણઇ, ઉઠિ પ્રભાતિ સુગુરૂગુણ થુણઇ,
કહઇ **પદ્મમંદિર** મન શુદ્ધિ, તસુ થાએ સુખ સંપત્તિ રિદ્ધિ.૧૫

પ્રકાશિત : ૧. ઐતિહાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ પૃ.૫૫.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૬૨; જૈમગૂકરચનાએં ભા.૧ પૃ.૧૩૦-૩૧.]

## ૫૮૮. શિવનિધાન (ખ. હર્ષસારશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૨૮૩.]

**(૧૨૫૧) શ્રીવેલી** અથવા **કૃષ્ણરુક્મિણી વેલી પર બાલા.**

**આદિ** – શ્રી **હર્ષસાર** સદ્ગુરુ, ચરણજુગોપાસ્તિ લબ્ધવિજ્ઞાન, વિદધાતિ **શિવનિધાનો**ઽર્થં વલયા બાલવોધકૃતે. ૧. રાઉ શ્રી **કલ્યાણ-મલ્લ**પુત્ર રાજા શ્રી **પૃથ્વીરાજ રાઠઉડ**વંશી ગ્રંથની આદઇ મંગલ નિમિત્ત ઇષ્ટદેવતાનઇ **નમસ્કાર** કરઇ. પહિલઉ પરમેસરનઇ નમ-સ્કાર કરઇ વલી **સરસતી** વાગ્વાદિનીનઇ વિદ્યા ભણી નમસ્કાર કરઇ. ત્રીજઉ **સદગુરુ** વિદ્યાગુરુનઇ નમસ્કાર કરઇ એ તીને

તચસાર બિહું લોકે સુખદાયી. સાક્ષાત મંગલરૂપ શ્રી **કૃષ્ણ**ગુણ ગાઈજઇ વખાણીજઇ. માધવ શ્રી **લખમી**વરઇ તરઈ જે વાંછઈ તે પામઇ. એ ચ્યારેહી મંગલાચરણ કરી શ્રી**કૃષ્ણ રુક્મિણી**ની ગુણસ્તુતિ કરૂં. ૧. હિવઇ કવિ આંપણઉ અભિપ્રાય કહઈ જિણ હૂં ઊપાય તે ગાઇવા તેહનો યશોરૂપગુણ કહિવા ભણી મઇ. પ્રારંભો કીધો છે પરં તે કેહવો છઇ. સચરજતમગુણ સહિત છઇ. હું જ્ઞાનાદિક ગુણઇ કરી રહિત છુ. ઇહાં દૃષ્ટાંત કહઈ. કિરિ નિશ્ચઇ. કાઠ ઉપરિ ચિત્રામ(ણ) કીધી પૂતલી. તે આપણઇ કરિ કહતાં હાથઇ કરી. ચીતારા કઇ તાંઈ ચીત્રણ લાગી તિઉં જિણ હું ઊપાયઉ તે ગાવતાં અસંભવ. ૨

અંત – **રુક્મિણી**નઉ રૂપ લક્ષણગુણ કહિવા ભણી સમરથી ક. કુણ સમર્થ નર છઈ. અપિ તુ કો નહી પરં મઇ માહરી મતિનઈ અનુસારઇ જિસા જાણ્યા તિસા ઇણિ ગ્રંથ માંહિ કહ્યા. તિણ કારણઇ હુંતુ હારઉ બાલક છું. મુઝ ઉપરિ કૃપા કરિજ્યો. ૩૦૩ કિયઇ વરસઇ એ ગ્રંથ હૂઓ તે કહઇ. **અચલ પર્વત ૭ સચરજતમ ગુણ ૩ અંગ ખડંગ ૬ સસિ ચંદ્રમા ૧** સંવત ૧૬૩૭ વરસઇ એ ગ્રંથ હૂયઉ...શ્રી લખિમીવર ગાવતાં લખમી પામીયઇ. ૩૦૪

(૧) ઇતિ શ્રી વલ્લયાવચૂરિઃ સમાપ્તાઃ શ્રી ભુજનગરે લિખિતા પ્રતિરિયં. પ.સં.૪૭–૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૨૩૫૮ એ.

[કેટલોગગુરા પૃ.૧૦૯. ત્યાં લચ્છવિજ્ઞાનને કર્તા ગણવામાં આવેલા તે ભૂલ છે.]

## ૮૧૬. હર્ષવિજય (ત. વિજયસેન–વિશાલસત્ય–તેજવિજયશિ.)

**(૧૮૬૦) આદિનાથ સ્તવન** ૫૭ કડી ર.સં.૧૬૫૫ વૈ.શુ.૧૪ રવિ દેગમમાં

આદિ – દૂહા.

સકલ પદારથ પૂરવઇ પુરિસાદાનીય **પાસ**
**દેગમ**મંડન પ્રણમતાં પુહવઇ વંછિત આસ. ૧
**કાવી**મંડન મનોહરુ **નાભિ** નરિંદ મલ્હાર
સ્તવસ્યું સરસતિ મનિ ધરી માત દીઉ વર સાર. ૨

અંત – **તપ**ગચ્છગગનદિવાકરુ **હીર** પટોધર સીહ રે
શ્રી **વિજયસેન** સૂરીસરો સૂરીસરમાં લીહ રે. ધન. ૫૪
પંડિત ચક્રચૂડામણી શ્રી **વિશાલસત્ય** ગુરુ રાય રે,

તાસ સીસ **તેજવિજયગણિ** ગણિગુણમણિ સોહાય રે. ધન. ૫૫
તસ પદપંકજ મધુકર એ તીરથ પ્રણમઇ એમ રે,
હરખિ **હર્ષવિજય** કહઇ એ નામિ કુશલખેમ રે. ધન. ૫૬

કલસ.

**સસી રસ** સંવત્સર **બાણ ઇન્દ્રી** વરસ એહ જ જાણીઇ
વૈશાખ સુદિ **ચઉદિસિ** સ્વાતિ આદિત્યવાર વખાણીઇ
**શ્રી રિસહેસ** ગાયુ ધ્યાનિ ધ્યાયુ આનંદ પાયુ અતિ ઘણઉ
હર્ષિ ભણતાં અનઇ સુણતાં લહીઇ રંગિ વધામણઉ. ૫૭

—ઇતિ શ્રી આદિનાથસ્તવનં સંપૂર્ણં ઇતિ ભદ્રમ્.

(૧) સં.૧૬૫૫ વર્ષે વૈશાખ વદિ ત્રીજ ગુરુવાસરે લિખિતં ગણિ શ્રી તેજવિજયગણિ શિષ્ય હર્ષવિજયગણિનાલેખિ દેગમ બંદિરે શેઠ કાલી પઠનાર્થં. પ.સં.૩-૧૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૧૮૭/૨૨૨૮. [કવિની સ્વલિખિત પ્રત.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૪૯-૫૦.]

## ૬૦૮. સમયસુંદર ઉપા. (ખ. જિનચંદ્રસૂરિ-સકલચંદ્રશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે ભા.૨ પૃ.૩૦૬.]

**(૧૮૬૧) [+] લોઇયપુર [લોદ્રવપુર] પાર્શ્વજિન સ્તવન** ૮ કડી
**ર.સં.૧૬૮૧ કા.૧૫**

**આદિ– લોઇયપુરઇ** આજ મહિમા ઘણી, જાત્ર કરઉ શ્રી જિનવર તણી,
પ્રણમતાં પુરઇ મન આસ, સહસફણઉ ચિંતામણી **પાસ.** ૧
**લૂનઉ** નગર હુંતો **લોઇટો**, સુંદર પ્રઉલિ સખર ચોહટો,
**સગરરાયના** સખર આવાસ. સ. ૨
**ઉઅણુસમઇ** પાટઇ એહનઇ, **શ્રીમલ** શાહ હૂયા જેહનઇ,
તીરથ મહિમા પ્રગટી તાસ. સ. ૩

**અંત – સોલઇ સઇ ઇકયાસી** સમઇ જાત્ર કીધી કાતી પૂનમઇ
તીરથ મહિમા પ્રગટી તાસ. સ. ૭
ભાવના સંકટ ભંજઇ સાંમિ, પ્રહ ઉઠીનઇ કરું પ્રણાંમ
**સમયસુંદર** કહઇ એ અરદાસ. સ. ૮

—ઇતિ લોઇયપુર પાર્શ્વજિન સ્તવનમ્.

(૧) પ.સં.૩૫-૧૫, તેમાં પ.ક.૯, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.

[પ્રકાશિત : ૧. સમયસુંદર-કૃતિ-કુસુમાંજલિ.]

**(૧૨૯૫) યત્યારાધના** ર.સં.૧૬૮૫ રિણીમાં

[કૃતિ આ પૂર્વે પૃ.૩૪૯ પર નોંધાયેલ છે, પણ અહીં ઉદ્ધૃત ભાગ પરથી કૃતિ સંસ્કૃતમાં હોય ને એમાં ગુજરાતી ગદ્ય સમજૂતી અપાયેલી હોય એવું લાગે છે.]

**આદિ** – સ્વસ્તિ કલ્યાણકર્તારં નત્વા શ્રી **શીતલં** જિનં
અહં આરાધનાં વચ્મિ યતીનાં આત્મશુદ્ધયે. ૧
તત્ર અસ્યાં યત્યારાધનાયાં ષડધિકારા જ્ઞેયાઃ, તથા હિ પૂર્વં સમ્યક્‌ત્વશુદ્ધિઃ (૧) તતો અષ્ટાદશપાપસ્થાનકપરિગ્રહઃ (૨) તત્-શ્ચતુરશીતિલક્ષજીવયોનિક્ષામણં (૩) તતઃ સંયમવિરાધનાયાં મિથ્યાદુઃકૃતદાનં (૪) તતો દુઃકૃતગર્હા (૫) તતઃ સુકૃતાનુમોદના (૬)......

**અંત** – વલી આરાધના કરાવીજઇ તિવારઇ વિશેષપણઇ સંબર કરાવી-જઇ આંષડી પચક્ખાણ વિશેષ કરાવીજઇ ૪ સરણ કરાવીજઇ ગંઠી બંધાવીજઇ સર્વમંગલમાંગલ્યં.
**બાણાષ્ટરસસોમાબ્દે રિણી**નગરસંસ્થિતઃ
શ્રી યત્યારાધનાં ચક્રે **સમયાદિસુંદરઃ**. ૧
યદ્ યત્યારાધનાં કૃત્વા પુણ્યં ઉપાર્જિતં શુભં
તેન મે પ્રાન્તવેલાયાં નામોદયં ઉપૈતુ માં. ૨
—ઇતિ શ્રી યત્યારાધના સમાપ્તા.

(૧) સં.૧૭૩૭ વર્ષે મતી વૈશાખ સુદિ ૩ દિને લિખિતં **જોધપુર** મધ્યે વા. **અભયસોમ**જીગણિ શિષ્ય પં. **મતિમંદિર**જીગણિ શિષ્ય **રંગ-સમુદ્ર**જી શિષ્ય પં. **સહસકર્ણ**ં લિખિતં. પ.સં.૯-૧૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં. ૧૮૯૨.૩૬૮/૧૮૯૫.

**(૧૮૬૨) મેતારજ મહામુનિ સજ્ઝાય** ૭ કડી

**આદિ** – **નગર રાજગ્રહ** આવીયોજી મુનિવર ઉગ્રવિહાર
ઉંચનીચ કરિ ગોચરીજી સુમતિગુપ્તિ ગુણધાર,
**મેતારિજ** મુનિવર બલિહારી હું તોરે નાંમ. ૧

**અંત** – શ્રી **મેતારિજ** મુનિવરૂજી સાધુગુણે અભિરાંમ
**સમયસુંદર** કહઇ માહરોજી ત્રિકરણશુદ્ધ પ્રણાંમ. મે. ૭
—ઇતિ શ્રી મેતારિજ મહામુનિ સિ.

(૧) પ.સં.૩૫-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૩૦, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.
[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૯૫, ૪૫૮ અને ૫૪૨.]

## ૮૧૭. ગુણસાગર (વિધિપક્ષ સુમતિસાગર-ગજસાગરશિ.)

**(૧૮૬૩) ગજસાગરસૂરિનિર્વાણ**

વિધિપક્ષ સુમતિસાગરશિષ્ય ગજસાગર સં.૧૬૦૩-૧૬૫૯.

**આદિ** – આદિ જિનેશ્વર ગુણ સ્તવું **અજિતનાથ** જિનરાયા
**સંભવ અભિનંદન સુમતિ પદ્મપ્રભુ** વંદુ પાયા. ૧

*

એ ચુવીસઇ જિન નામી સમરી **શારદ** માત,
ગુરુ તણા ગુણ વર્ણવું જે **છઇ** જગહ વિખ્યાત. ૪

**અંત** – ગુરુ તણા ગુણ અતિઘણા કહિતાં ન લહું પાર રે
ગુરુગુણ મઝ નિત સાંભરિ જે કીધા ઉપગાર રે. એ જપુ રે. ૧૦૨
તાસ પાટિઇ એ ધુરંધર **પુન્યરત્ન**સૂરિ રાય રે
સોમવદન એ ગુણિનિલુ સેવઇ મુનિજન પાય રે. એ જપુ રે. ૧૦૩
એ પગલા શ્રી ગુરુ તણાં પૂજુ ભવીયાં ભાવિં રે
જિમ તુહ્મ સંકટ સવિ ટાલિ અંગિં રોગ નવિ આવિ રે. એ જપુ રે. ૧૦૪
કર જોડીનિ વીનવું પુરુ સંઘ જગીસ રે
**ગુણસાગર** કહિ ગુરુ તણા ગુણ ગાઉ નિસિદીસ રે. એ જપુ રે.૧૦૫
—ઇતિ શ્રી ગજસાગરસૂરિનિર્વાણ સંપૂર્ણ.

(૧) પં. ગુણસાગર લિખિતં. પ.સં.૬-૧૪, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૩૦/૨૨૬૨. [કર્તાની સ્વલિખિત પ્રત.]
[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૧૭-૧૮.]

## ૮૧૮. પાર્શ્વચન્દ્રશિષ્ય

[પાર્શ્વચન્દ્રની પરંપરામાં શ્રવણ ઋષિ શિષ્ય મેઘરાજ? જુઓ આ પૂર્વે નં.૬૨૪ તથા કૃતિક્રમાંક ૧૩૬૧.]

**(૧૮૬૪) સમવાયાંગ સૂત્ર બાલા.**

**આદિ** – દેવદેવં જિનં નત્વા **પાર્શ્વચન્દ્રા**દિ સદ્‌ગુરૂન્
સમવાયાંગસૂત્રસ્ય વાર્તિકં વિદધામિ અહમ્. ૧
પંચમઉ ગણધર **સુધર્મ**સ્વામી **જંબૂ**શિષ્ય પ્રતઇં કહઉ છઇ: સાંભલ્યઇ મઇં ભગવંત સમીપઇં...

**અંત** – લાઈયં જેહ ઘરની ભૂમી છાણુઇ કરી લીપી, લોયં તિ ઊપલઉ માલ્યઉ ખડીયઇં કરી ધઉલ્યઉ તેણુઇં કરી મહિત પૂજિતા ૭૪.

(૧) સં.૧૭૯૬ પુર ગ્રામે મેદપાટે. પ.સં.૬૧-૯, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.-૧૮૯૬.૯૦/૨૨૧૦.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૭-૮.]

## ૬૨૧. રાજહંસ (ખ. હર્ષતિલકશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨.]

### (૧૩૫૦) દશવૈકાલિક સૂત્ર બાલા.

**આદિ** – નત્વા શ્રી **વર્ધમાનાય** પ્રશમામૃતસાલીને

દશવૈકાલિકં સૂત્રં શ્રી **શય્યંભવ**સૂરિભિઃ. ૧

સાધ્વાચારવિચારાદ્યં યત્ કૃતં પુત્રકામયા

બાલાવબોધં અધુના કામં તસ્ય તનોમિ અહમ્. ૨

ઇહ ગ્રંથની આદિહિ સર્વવિઘ્નોપશાંતિનિમિત્ત માંગલિકરૂપા શ્રી **શય્યંભવાચાર્ય** પ્રથમ ગાથા બોલઇઃ ધમ્મો...

**અંત** – ઇતિ શ્રી **ખરતર**ગચ્છાધીશ **જિનરાજ**સૂરિ વિજયિનિ વાણુારીસ **હર્ષતિલક**ગણિ શિષ્ય શ્રી **જિનહંસ** મહોપાધ્યાય વિરચિતે **ચઉહા** ગોત્ર મંડન શ્રી **મદનરાજ** સમભ્યર્થનયા શ્રી દશવૈકાલિક બાલાવબોધે સભિક્ષુ નામાધ્યયનમ્.

(પા.) શ્રી **ખરતર**ગચ્છીય શ્રી **જિનરાજ**સૂરિ વિજયિનિ શ્રી **રાજહંસો**પાધ્યાય વિરચિતાયાં શ્રી દશવૈકાલિક બાલાવબોધે દશવૈકાલિકનિર્યુક્તિપ્રરૂપિતં મૂલોત્પત્તિરૂપ કથાસંબંધઃ સંપૂર્ણ સંયુક્ત.

(૧) પ.સં.૫૧-૧૪, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૩૫/૨૧૨૭. (૨) પ.સં. ૭૪-૧૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૯૮/૧૮૦૬.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૬ તથા ૫૯-૬૦. પ્રથમ પાઠમાં રાજહંસને સ્થાને જિનહંસ નામ મળે છે તેમાં કશીક ભૂલ છે.]

## ૬૨૪. મેઘરાજ (શ્રવણૠષિશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૪.]

### (૧૩૫૯) ગુરુ ભાસ ૧૧ કડી લ.સં.૧૬૮૩ પહેલાં

પાર્શ્વચન્દ્ર (સં.૧૫૭૨) વિશે સ્તોત્ર.

**આદિ** – **શાંતિ** જિણુંદ પ્રણામ કરી અહિનિસિ નિજ ચિત્ત પ્રમોદ ધરી

પાપપડલ સવિ દૂરિ હરી પૂજ્ય **પાસચંદ** થવસ્યું હરખ ભરી. ૧
સૂરિશિરોમણિ જગિ રાજઈ, જસુ સદ્ગુરુ **સાહુરયણ** ગાજઈ
**વડતપગચ્છ**નાયક ગાજઈ સવિ અરીયણ કેરાં દલ ભાજઈ. ૨

**અંત** – નયર **જોધાણઈ** સોભ સુણી વલી **નાગોર** નગીનઈ પૂજ ઘણી
સાનિધિ કરઉ પૂજ સંઘ તણી મુનિ **મેઘરાજ** ભાવઈ સુખલાભ ગણી. ૧૧

—ઇતિ શ્રી ગુરુભાસ સંપૂર્ણ.

(૧) સં.૧૬૮૩ વર્ષે ફાગુણ સુદિ ૯ બુદ્ધવારે શ્રી ઉણ્ણયુક ગ્રામે લિખિતં. પ.સં.૩-૧૬, એમાં પ.ક્ર.૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૩૮/૨૨૬૯.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૨૦-૨૧.]

## ૬૨૬. કનકસુંદર ગણિ (બૃ. ત. અમરરત્ન–દેવરત્ન–જયરત્ન–વિદ્યારત્નશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૦.]

**(૧૩૭૦) જ્ઞાતાધર્મકથા બાલા.** લ.સં.૧૭૦૩ પહેલાં

**આદિ** – પ્રણમ્ય શ્રી **મહાવીરં** સ્મૃત્વા ચૈવ **સરસ્વતીં**,
વંદે સદ્ગુરુપાદાબ્જં સ્તુબુકો મયા કથ્યતે. ૧
**જ્ઞાતાધર્મકથાંગસ્ય** સુખબોધિકહેતવે
સ્વાત્મપરોપકારાય સંતઃ સ્વેચ્છાનુભાવતઃ. ૨

નમસ્કાર કરી શ્રી **મહાવીર**નઇ સંભારી ધ્યાન કરી શ્રી **સરસ્વતીનું**, વાંદી સદ્ગુરુના ચરણકમલ પ્રતિ, ટબુ કિંચિત્માત્ર કહું, જ્ઞાતાધર્મકથાંગ છઠા અંગનુ સુખઇ જાણવાનિ કાજિ પોતાનિ કાજિ પરોપકારનિ કાજિ.

*

તેણિ કાલિ ચુથઇ આરિ તેણઇ સમયઇ દીઠઉ તે વેલા **ચંપાનગરી** હુઇ તેહનુ વર્ણન ઋદ્ધિપૂર્ણ વનવાડી વ્યાપારી વ્યવહાર છઇ. તે **ચંપાનગરી**ઇ બાહરિ ઉત્તર પૂર્વ વચિ એતલિ ઇશાન કૂણિ, **પૂર્ણભદ્ર** ચૈત્ય છઇ વ્યંતરનુ ઠામ તેહનુ વર્ણન.

**અંત** – શ્રી **મહાવીર**ઇ ધર્મની આદિના કરણહાર, તીર્થંકર પોતઇ પ્રતિબોધ પામ્યા પુરુષ માંહિ ઉત્તમ પુરુષ માંહિ સીહ સમાન પુરુષ માંહિ વરપ્રધાન શ્વેત કમલ સમાન, પુરુષ માંહિ ગંધહસ્તી સમાન તેણઇ ભગવંતઇ ધર્મકથાનુ બીજુ શ્રુતસ્કંધ પ્રરુપિઉ. દશે વર્ગે કરીનિ

જ્ઞાતાધર્મકથાંગ સંપૂર્ણ.

**અંત** – ઇતિ જ્ઞાતાધર્મકથાનુ ટબુ સંપૂર્ણ...શ્રી **દેવેંદ્ર**સૂરિકૃત **તપા** બિરુદ-ધારી જે ગચ્છ તેહન[ઇં] વિષઈ વિદ્યમાન કલિયુગરુપ અંધકારિ સૂર્ય સમાન પૂજ્ય શ્રી ૧૮ શ્રી **અમરરત્ન**સૂરિ પટ્ટે ભટ્ટારક શ્રી **દેવરત્ન**સૂરિ તેહનઇ પાટિ સૂર્ય સમાન ભટ્ટારક શ્રી **જયરત્ન**સૂરિ તેહનઇ ગચ્છિ પાઠક શ્રી **વિદ્યારત્ન**ગણિ તેહનુ શિષ્ય ત્ર. **કનકસુંદરઇ** જ્ઞાતાધર્મકથાનું વિવરણમાત્ર કરિઉં સંપૂર્ણઃ.

(૧) સંવતિ ૧૭૦૩ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૭ ગુરૌ લિખિતં. પ.સં.૩૪૦–૧૨(૧૮), ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૧૫૩૨.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૧૪–૧૫.]

## ૬૩૨. ઋષભદાસ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૩.]

**(૧૪૧૭) શંત્રુજય ઉદ્ધાર રાસ** ૨૯૬ કડી ર.સં.૧૬૭૦ ભા.સુ.ર ગુરુ ત્રંબાવતી (ખંભાત)માં

**આદિ** – શ્રી શેત્રુજ ઉદ્ધાર લખ્યુ છઇ.

ઢાલ ૧. ચોપાઈ

સયલ જિનેશ્વર કરૂ પ્રણાંમ **સરસતિ** સામિનિ સમરૂં નાંમ
જસ મહિમા જગમ્હાં અભિરાંમ તુઝ નાંમિં મુઝ સીઝઇ કાંમ. ૧

**અંત** – **સોલ** સંવછરિં જાણ્ય વર્ષ **સિત્યરિં** ભાદ્રવ સુદિ શુભ બીજ સારી
વાર ગુરુ ગુણભર્યુ રાસ **ઋષભદાસ** કર્યું
શ્રી ગુરુ સાથિ બહુ પુષ્ય વિચારિ. આજ. ૨૯૩
દીપ **જંબુ**અમાં ખેત્ર **ભરતિં** ભલુ દેસ **ગુજરાત્યમ્હા** સોય ગાસ્યુ
રાય **વીલવડો** ચ્યુતર જે **ચાવડો** નગર **વીસલ** તેણઇ વેગિ વાસ્યુ. આજ. ૨૯૪
સોય નગરિં વસઇ **પ્રાગવંસિં** વડો **મહઇરાજ**નો સુત તે સીહ સરીખો
તેહ **ત્રંબાવતી** નગર વાસિં રહ્યા નાંમ તસ **સંઘવી સાંગણ** પેખો. આજ. ૨૯૫
તેહનિં નંદનિં **ઋષભદાસિ** કવ્યુ નગર **તંબાવતી** માંહિ ગાયુ
શ્રીઅ **સેત્રુજ**ગીરો **ઋષભ** જિન સ્તુભ કરો નાંમથી નવઇ નિધ્યાન પાયુ.
આજ આનંદ ભાયુ. ૨૯૬

—ઇતિ શ્રી સેત્રુજ ઉધાર સંપૂર્ણં...ઢાલ. ગાથા ૨૯૬ છઇ. સેતુજ-ઉધાર લખ્યુ.

(૧) લખિતં **સંઘવી ઋષભદાસ સાંગણ** **ત્રં**બાવતી મધે લખિતં સં.૧૬૯૭ વર્ષે ફાગણ સુદ દિ ૧૫ ગુરૂવારે લખીતં સહી સ્યુભ કર. પ.સં.૨૦-૧૧, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૧૫૮/૨૦૨૫. [કવિની સ્વલિખિત પ્રત.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૩૩૨-૩૩.]

## ૬૫૧. રાજસમુદ્ર-જિનરાજસૂરિ (ખ. જિનસિંહશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૦૦.]

### (૧૮૬૫) શીલ બત્રીસી

**આદિ** – સીલરતન જતનઇ કરિ રાખઉ વરજો વિષયવિકાર જી
સીલવંત અવિચલ પદ પાંમઇ વિષયા રુલઇ સંસાર જી.

**અંત** – જુગપ્રધાંન **જિનચંદ** જતીસર તાસ પટ ગુણધાર જી
**જિનસિંહસૂરિ સીસ** ઇમ પભણઇ **રાજસમુદ્ર** સુવિચાર જી. ૩૨

—ઇતિ શ્રી સીલબત્તીસી સંપૂર્ણં.

(૧) પ.સં.૩૫-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૨૭થી ૨૮, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.

### (૧૮૬૬) [વૈરાગ્ય ગીત] ૭ કડી

**આદિ** – સુણિ બેહેની પ્રીઉડો પરદેશી આજ કઇ કાલિ ચલેસિ રે
કહો કુણ મોરી સાર કરેસી છિનછિન વિરહ દહેસી રે.
સુણિ બેહેની. ૧
પ્રેમવિલુદ્ધો અરુ મદમાતો કાલ ન જાણ્યો જાતો રે
અચિંત પ્રીયાણો આવ્યો તાતો રહી ન સકે રંગ રાતો રે.
સુણિ બેહેની. ૨
વાટ વિષમ કોઈ સંગ ન આવઇ પ્રિઉ એકલો જાવે રે
વિણુ સ્વારથ કહો કુણ પોહોચાવે, આપ કીયા ફલ પાવઇ રે.
સુણિ. ૩

**અંત** – વઇરાગી અંતરિ વેરાગી પ્રીતિ સુણત નવિ જાગી રે
**રાજસમુદ્ર** ભણે સો બડભાગી નારિ વિણા બડભાગી રે. સુણિ. ૭

(૧) પ.સં.૪-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૭.૨૦૭/૨૬૮૩.

### (૧૮૬૭) શાલિભદ્ર સજ્ઝાય ૧૭ કડી

**આદિ** – મુનિવર વૈહરણ પાંગુર્યાજી તબ બોલઇ જગનાથ

માસખમણુનઉ પારણુઉજી થાયસી માઇડી હાથ. ૧
માહામુનિ......ધનધન તુઝ અવતાર
રમણિ બત્રીસે પરિહરીજી લીધઉ સંજમભાર. મા. ૨
તપ કરિ કાયા સોષવીજી અરસ વિરસ આહાર
ઘરિ આયા નવિ ઉલખ્યાજી એ કુણ છઇ અણુગાર. મા. ૩

**અંત** – દેખી આમણદૂમણીજી મોહ વસઇ મુનિરાજ
નયણ નિહાલી માયડીજી સાર્યા આતમકાજ. મા. ૧૬
અનુતર સુરસુખ ભોગવીજી લહિ માંનવ અવતાર
**માહાવિદેહિ** સીઝસઇજી **રાજસમુદ્ર** સુખકાર. મા. ૧૭
—ઇતિ શ્રી સાલિભદ્ર સિઝાય સંપૂર્ણ.

(૧) ૨૦મા પત્રને અંતે – સં.૧૮૨૪ વર્ષે ચૈત્ર માસે શુક્લ પક્ષે દ્વિતીયા તીથૌ રવિવારે શ્રી **મથાંનીયા** ગ્રામે **શોભાંરાઇ** વાસ મધ્યે લિખતં પં. **લાલચંદ** મુનિ પં. **જસરૂપરાઇ** વાચિણનું (૨૧મા પત્રને અંતે – પં. જસરૂપ વાચનાર્થં). પ.સં.૨૧–૧૬, તેમાં પ.ક્ર.૨૦–૨૧, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં. ૧૮૯૨.૨૧૯/૧૯૫૮.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૭૧, ૪૭૩ તથા ૫૫૮–૫૯.]

## ૬૫૨. વિમલકીર્તિ વા. (ખ. સાધુકીર્તિ–વિમલતિલક–સાધુસુંદરશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૧૪.]

**(૧૪૬૨) પડિકમણા સ્તવન** ર.સં.૧૬૯૦ દિવાળી મુલતાનમાં

**આદિ** – સુમતિકર **સુમતિ**જિનચરણ પ્રણમી કરી,
ભણિસ પડિકમણની સુવિધિ સુય અણુસરી,
પઢમ જિણ ચરમ જિણવર તણઉ સાસણઇ,
અવસ્સ કરિ પડિકમઇ **સુમતિ**જિન ઇમ ભણઇ. ૧

**અંત** – કલશ. રાગ ધન્યાસી.
સંવત **સોલહ સય નિઉયઇ** દિવસ દીવાલી ભણઉ,
**મુલતાંણ**મંડન સુમતિજિનવર સામનઇ સુપસાઉલઇ,
શ્રી **વિમલતિલક સુસાધુસુંદર** પવર પાઠક સીસ એ,
વાચક **વિમલકીરતિ** તવન કીધઉ હરિષભર સુજગીસ એ. ૨૧
—ઇતિ પડિકમણા સ્તવ.

(૧) પ.સં.૩૫–૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૩૦–૩૨, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૪૭-૪૮.]

## ૮૧૯. ગુણુનંદન (વડ ખ. જ્ઞાનપ્રમોદશિ.)

**(૧૮૬૮) મંગલકલશ રાસ** ૩૩૦ કડી ર.સં.૧૬૬૫ કા.શુ.૫ સોમવાર

**આદિ** – પઢમ જિનેસર પાય નમી **આદિનાથ** અરિહંત
**શત્રુંજયભૂષણુ** સધરં સમરઇ જે જગિ સંત. ૧

**અંત** – સોલમ જિનવરનું ચરી, નિત. દ્વાદશ ભાવ સંબંધ, દા.
અનુસરઇ તેહનઇ રખઉ, નિત. **મંગલકલશ** પ્રબંધ, દા. ૩૨૪
સંવત **સોલ પણુસઠઇ**, નિત. કાતી માસ ઉદાર, દા.
અજૂઆલી પંચમિ તિથિઇ, નિ. **સૌમ્ય** કહઉ સુભ વાર, દા.૩૨૫
શ્રી **જિનચંદ્ર** સૂરીસરૂ, નિ. શ્રી **ખરતરગચ્છ** રાય, દા.
યુગપ્રધાનપદવી ધારૂ, નિ. **અકબર** વંદ્યા પાય, દા. ૩૨૬
શ્રી **સાગરચંદ્રસૂરિ**, નિ. **વડ** શાખા વિસ્તાર, દા.
તાસુ સાખી શ્રી ગુરુ જયઉ, નિ. વિદ્યામણિભંડાર, દા. ૩૨૭
સાધુગુણે કરિ સોભતા, નિ. ગણિ શ્રી **જ્ઞાનપ્રમોદ**, દા.
નરનારી સેવઇ જિકે, નિ. તિહ ઘરિ હોઈ વિનોદ, દા. ૩૨૮
..................તસુ **ગુણુનંદન** સીસ, દા.
ચરિય કહઈ **મંગલ** તણુઉ, નિત. હર્ષ ધરિ નિસદીસ, દા.૩૨૯
ભણઇ ગુણઇ જે જન સુણઇ, નિત. તિહ ઘરિ હોઇ કલ્યાણુ, દા.
અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ કરઇ, નિ. **મંગલકલશ** વખાણુ, દા.૩૩૦

—ઇતિ શ્રી મંગલકલશ રાસ સંપૂર્ણ.

(૧) સં.૧૬૭૭ વર્ષે અશ્વિન શુદિ ૩ બુધવાસરે અદ્યેહ શ્રી **પંથાવાસ** સ્થાને શ્રી સુધર્મગચ્છે ભટ્ટા. શ્રી **વિનયકીર્ત્તિસૂરિ**ભિર્લિપિકૃતઃ. પ.સં.૮-૧૮(૨૧), પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૩૫૬/૧૮૮૫. [મુપુગૂહસૂચી.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૩૩.]

## ૮૨૦. ભુવનકીર્તિ

[નં.૬૫૮ના ભુવનકીર્તિ હોવાનું અનુમાન થયું છે પણ એમ નિશ્ચિતપણે કહેવું મુશ્કેલ છે.]

**(૧૮૬૯) પાર્શ્વનાથ લઘુ સ્તવન** ૯ કડી

**આદિ** – તું જ્યાંની તુઝ જે કહું જી તેહ ન તિલ પોસાય
પિણુ સસનેહા માણુસાં જી વિગર કહ્યા ન રહાય
જગતગુરુ સાંભલિ જી સાંભલિ **થંભણુ પાસ**

તું ગુણ વિસરિવા ન છઇ જી ઘટ ભિંતરિ સાસ. જ. ૧

અંત – સાંનિધિ કરિજ્યઉ અબ સરઇ જીઇતરઇ કોડિ કલ્યાણ

મત વીસારો મન થકી જી **ભુવનકીરતિ** કુલભાંણ. જ. ૯

—ઇતિ પાર્શ્વનાથ લઘુ સ્તવનં.

(૧) પ.સં.૩૫-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૭-૮, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૭૩.]

## ૭૦૫. લબ્ધિરત્ન (ખ. ક્ષેમશાખા ધર્મસુંદર-ધર્મમેરુશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૧૯૬.]

**(૧૫૭૦) કૃષ્ણ રુક્મિણી ચોપાઈ** ર.સં.૧૬૭૬ ફાગણ નવહરમાં

આદિ – દુહા.

સરસ વચન મુઝ આપિજ્યો **સારદ** કરિ સુપસાઉ

સીલ તણા ગુણ વર્ણવું મનિ ધરિ અધિકઉ ભાઉ. ૧

*

**ગોતમ સુધર્મા** આદિ કરિ શ્રી **જિનદત્ત** સુરિંદ

શ્રી **જિનકુશલ**સૂરિ મનઇ સમરણિ હુઇ આનંદ. ૪

અંત – સંવત **સોલહ સય છહોતરઇ** ફાગુણ માસ ઉદાર

**નવહર** નગરઇ એ સંબંધ રચ્યઉ ગુણે કરી સુવિચાર. ભા. ૮

વર્તમાન ગુરુ જગ માંહિ જાણીયઇ શ્રી **જિનરાજ** સુરિંદ

શ્રી **જિનસાગર ચંદ** સુરીસરુ આચારિજ આનંદ. ભા. ૯

**ખેમકીરતિ** સાખઇ અતિ ભલઉ શ્રી **ધર્મસુંદર** ગુરુરાય

**ધર્મમેરુ** વાણારીસ ગુણનીલઉ તાસુ સીસ મનિ ભાય. ભા. ૧૦

વાચક **લબધિરતન** ગણિ ઇમ કહઇ **મુનિસુવ્રત** સુપ્રસાદિ

એ સંબંધ સુપરિ કરઇ વાચતાં દૂરિ ટલઇ વિખવાદ. ભા. ૧૧

સીલ તણા ગુણ સુવધઇ ગાવતાં રિદ્ધિ વૃદ્ધિ આણંદ

અવિચલ કમલા તે લહઇ વરઇ પામઇ પરમાણંદ. ભા. ૧૨

—ઇતિ શ્રી સીલવિષયે કૃષ્ણરુક્મિણી ચોપાઈ.

(૧) પ.સં.૩-૧૭, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૫૯/૧૭૪૨.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૦૧.]

## ૮૨૧. અજ્ઞાત

**(૧૮૭૦) ઋષભદેવ નમસ્કાર**

**આદિ** – જગદાનંદ ચંદ ચતુર ચિહુ દસિ તું ચઉપટ,
પરમેસર રપરવષ લખ્યગુ કોડિ પરગટ.

(૧) લ.સં.૧૬૭૮ હોવાની શકયતા, પ.સં.૪–૧૬, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૪૦૦ ઇસી.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૫૨–૫૩.]

## ૭૨૦. શ્રીસાર (ખ. ક્ષેમશાખા રત્નહર્ષશિ.)

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૧૩.]

**(૧૮૭૧) આત્મબોધ ગીત** ૭ કડી

**આદિ** – રાગ સોરઠ.

**મેરઓ આતમ અતિ અભિમાંની મે.**
કહિ હિતસીખ બહુ સમઝાયઓ સમઝઇ નહીય ગુમાંની હો. મે. ૧
કાયારૂપ મહલમઇ બૈઠઓ કરિ માયા પટરાંણી હો મે.
શ્રી અરિહંતકી ફિરઇ દુહાઈ ઇણ કછુ આંણ ન માંની હો. મે. ૨

**અંત** – પાસિ રતનકે જતન ન કીને પર્યઓ પતનમઇ પાંણી હો મે.
સુકૃતસંયોગ સુગુરુકી વાંણી અબ **શ્રીસાર** પિછાંણી હો. મે. ૭
—ઇતિ આત્મબોધગીતં સંપૂર્ણં.

(૧) પત્ર ૨૮ને અંતે – સં.૧૭૬૪ વર્ષે મધુમાસે સિતેતર પક્ષે સપ્તમ્યાં તિથૌ કુજવારે વા. શ્રી ભક્તિવિશાલજીગણિ શિષ્ય પં. રત્નસિંધુરેણ લિખિતા એષા ચતુષ્પદી...શ્રી **પાટણ** નગરે પૂર્ણીકૃતા. પ.સં.૨૮–૧૯, તેમાં પ.ક્ર.૨૮, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૩.૩૬૭/૨૦૭૬.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૦૮–૦૯.]

## ૮૨૨. મુનિકીર્તિ (ખ. હર્ષચંદ્ર–હર્ષપ્રમોદશિ.)

**(૧૮૭૨) પુણ્યસાર રાસ** ર.સં.૧૬૮૨ વિજયદશમી ગુરુવાર સાંગનેરમાં

**આદિ** – દૂહા.

**નાભિરાયનં**દન નમું **શાંતિ નેમ** જિન **પાસ**
**મહાવીર** ચઉવીસમો પ્રણમ્યાં પૂરે આસ. ૧

*

ધર્મે કિયાં ધન સંપજે ઓપમ અછે અનેક
પુન્ય થકી **પુન્યસાર**નો સુણજો અતિ સુખરેખ. ૫

**અંત** – **શાંતિ** જિનેસર ચરિત્ર થકી એ કથાનીક સાર
સુણતાં મન આણંદ ઉપજે થાએ હર્ષ અપાર. પં. ૩

**ખરતરગચ્છ** માહિ ચિરંજીયો જુગપ્રધાન **જિનચંદ**
આચાર્ય મહિમાંગિર મુનીવરૂં શ્રી જિનસૂરંદ. પં. ૪
શ્રી **જિનસૂરી** પરંપરા મુનીવરમાં મહંત
મહિમામે મુની મોટા જતી ક્રિયાવંત ગુણવંત. પં. ૫
**હર્ષચંદ્ર**ગણિ હરખ હિત સું વાચક **હર્ષપ્રમોદ**
તાસ શિષ્ય **મુનીકિર્ત્ત** ઇમ ભણે મન ધર અધિક પ્રમોદ. પં. ૬
સંવત **સોલ બ્યાસી** સમે વિજયદસમી ગુરુવાર
**સાંગનેર** નગર રલીયાંમણો પભણે એહ વિચાર. પં. ૭
—ઇતિ શ્રી પુન્યસાર રાસ સંપૂર્ણ.

(૧) સં.૧૮૪૨ વર્ષે જેઠ સુદ ૧૪ સનૌ શ્રી **નવાનગર** મધ્યે પુજ્ય ઋષ શ્રી ૫ લક્ષ્મીચંદ્રજી શિષ્ય ઋષ રામચંદ લીપીકૃત. ૫.સં.૬-૧૬, પ્ર. સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૩૧૦/૨૩૨૭.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૨૬.]

## ૮૨૩. ગુરુદાસ ઋષિ

**(૧૮૭૩) પાર્શ્વ સ્તવન** ૧૯ કડી ૨.સં.૧૬૯૨

આરંભ પ્રાપ્ત નથી.

**અંત** – **નેત્ર નંદ રસ ચંદ્રમા** રે, સંવત શ્રી જિન **પાસ** કુ.
**ગુરુદાસુ** ભાવે જપૈ રે, પૂરો મનની આસ સુ. ૧૯

(૧) અપૂર્ણ, પ.ક્ર.૧૧થી ૧૯ પં.૧૬, તેમાં ૧૧મા પત્ર પર, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૧૯.

**(૧૮૭૪) નેમિનાથ રેખતા છંદ** ૮ કડી

**આદિ** – શ્રી **નેમિ**ચરણ બંદં, જિમ હોઇ મનિ આનંદ,
મંગલ વિનોદ પાવો, જે નામ નિત ધ્યાવો,
જિન્હ હિયઇં જિન વિરાજઇ, તિન્હ દુખ કિલેસ ભાજઇં,
યદુપતિવર ગુણ ગાવો, જિમ મુક્તિ સંગ પાવોં,
છંદ.
મુક્તિસંગ જિઉ પાઇય, ટલહિજુ સકલ કિલેસ,
મદનમાન જિનિ ખંડિઉ, ધ્યાવો સોઇ જિનેશ. ૧

**અંત** – શ્રીવંશ સાધસરવર, **દુર્ગદાસ** કલ્પતરવર,
જિસુ નામિ લચ્છિ પાવઇ, સત્ર લોક પગસુ ધ્યાવઇ,
ખિલૂત શિષ્ય જાણો, સંજમિસુ જોતિ ભાણો,

તસુ શિષ્ય ગુણસુ ગાવઇ, જિમ સકલ સૌખ્ય પાવઇ,

છંદ.

શ્રી **નેમીશ્વર** વંદયઇ લલાડીયઇ સુખ્ય અનંત

ઋષિ **ગુરુદાસ** ગુણ વિત્થરઇ, જિઉ જસુ હોઇ મહંત. ૮

—ઇતિ શ્રી નેમિનાથ રેખતા છંદ સમાપ્તાં.

(૧) પ.સં.૩-૧૨, ઇન્ડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. ગુ-૧૪.

**(૧૮૭૫) ધ્યાન છત્રીસી** ૧૭ કડી

**આદિ** - રાગ ગોડી.

વે જિનવર ગોરા કહ્યાજી, વે રત્નોપલ વન્ન.

વે નીલા વે સામલા જી, સોલસ સોવન વન્ન.

**અંત** - વસુરાજા પર્વત દુખ ખાણી, નરક જોનિ સહ્યા અતિ જાણી,

સત્ય વચન જે બોલઇ જીવા, કર્મ ખપાઇ હોહિ તે શીવા. ૧૭

(૧) ઇતિ શ્રી ધ્યાન છત્રીસી સંપૂર્ણા લિ. ગુરુદાસ. ઉપરની કૃતિની પ્રત.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૫૭ તથા પૃ.૧૨૯.]

## ૭૬૩. રામદાસ ઋષિ

[જુઓ આ પૂર્વે પૃ.૨૯૮.]

**(૧૮૭૬) કર્મરેખાભાવની ચરિત્ર** ૩ ખંડ ૩૫ ઢાળ ૮૯૩ કડી ર.સં. ૧૬૯૪ હોલિકોત્સવ શનિ સરિંગપુરા (માળવા)

**અંત** - ઢાલ ભણી પણતીસમી રે **સારદ** ગુરુ પ્રસાદ

સિધી ચઢીએ ચઉપઇ રે સરસ લાગી રે સુણતાં સ્વાદ કિ. ૯૧ વાંદું.

એકમનાં જે સાંભલઇ રે વિલસઇ કોડિ વિલાસ

ઋદ્ધિ સમૃધિ સુખ સંપદા રે બહુ પામઇ રે ઋષિ **રામદાસ** કિ. ૯૨ વાંદું.

મુનિ વિચરઇ રે મનનઇં રંગિ કિ કેવલકમલા પામી

મય સુદ્ધઇં રે સંજમનિ સંગિ કિ વાંદું રે સિર નામી. ૯૩

(૧) ઇતિ શ્રી કર્મરેખાભાવની ચરિત્રે તૃતીય ખંડ સમાપ્તં...સર્વ સંખ્યા મિલને ૮૯૩ ઇતિ કર્મરેખા ભાવનીની ચઉપઈ સંપૂર્ણ શ્રી ઉત્તમચંદજી ગુરૂપ્રસાદાત લિખતં ફત્તેચંદ સુભં ભવતુ સંવત ૧૭૩૨ વર્ષે અષાઢ વદિ ૫ પંચમી ગ્રવાસરે સુભં શ્રીયં. પ.સં.૨૭-૧૧, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૧૬૦૯ એ.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૧૪૭-૪૮. ત્યાં 'સારદ'ને કવિના ગુરુ ગણ્યા છે તે

ભૂલ છે. કવિનામ આદિ વીગતો દર્શાવતા અંશો ઉદ્ધૃત થયા નથી.]

## ૮૨૪. અજ્ઞાત

**(૧૮૭૭) આદિનાથ સ્તવન** ૨૧ કડી

**આદિ** – **નાભિ** નરિંદ મલ્હાર **મરુદેવિ** માડિ ઉરિ રયણુ
અવગત રૂપ અપાર સામી **સેત્તુજ** સઈ ધણીય. ૧
સોવન્ન વન્ન સરીર તિહુયણુતારણુ બેડલીય
મારવિદારણુ વીર સુણિ સામી મઝ વીનતીય. ૨

**અંત** – નિય પયપંકય સેવ **વિમલાચલમંડન રિસહ**
અહનિસિ દેજો દેવ અવર ન કાંઇ ઈછિય રે. ૨૧

(૧) પ.ક્ર.૧૫–૩૧ પં.૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૧૬–૧૭, પ્રુ.સ્ટે.લા.નં.૧૮૯૨. ૨૦૮/૧૯૪૫.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૯૬.]

## ૮૨૫. લક્ષ્મીકુશલ

[આ પૂર્વેના નં.૭૬૫ના લક્ષ્મીકુશલ હોવાનું કહેવું મુશ્કેલ છે.]

**(૧૮૭૮) [નેમિનાથ ગહૂંલી]** ૧૨ કડી

**આદિ** – **દ્વારકા** નયરી સુંદર વરુ જી
તંદુકવણુ અભિરામ હો ગુણુવંતી ગુહલી કરે ફાગમાં તારુ જી. ૧
**નેમ** જિનંદ સમોસર્યા વા. વણુપાલક દીઇ વધાર હો ગુ. ૨
શ્રીકૃષ્ણ અગ્ર મહેષી આઠ સું વા. વંદન પડહ વજાય હો ગુ. ૩
પાંચે અભિગમ સંચાવી વા. વાંદે તિહાં ગોવિંદ હો ગુ. ૪
જગગુરુ આગેં ગુહલી કરે વા. દેખી પ્રમુખ અરવિંદ હો ગુ. ૫

**અંત** – **લક્ષ્મીકુશલ** શિવપદ લહેં વા. વિનય સફલ ફલી આસા હો,
ગુણુવંતી ગહુલી કરે ફાગમાં તારુ જી. ૧૨

(૧) પં. હિતવિજયગણિ લિપિકૃતોયમ્. પ.સં.૬–૧૪, પ.ક્ર.૬, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૬.૨૮૩/૨૫૪૩.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૧૫.]

## ૮૨૬. અજ્ઞાત

**(૧૮૭૯) અમરસેન વયરસેન ચોપાઈ** લ.સં.૧૭૨૩ પહેલાં

**આદિ** – રાગ સોરઠા દોહા.
દેવચતુર્મુખ ઇશ જિન, પુરુષોત્તમ અવતાર,

દાન શીલ તપ ભાવના, ધર્મ ઉપદેસઇ સાર. ૧

*

ઢાલ.

ઇહુ **જંબુદીપ** વદીતઉ રે, તિહું કાલિ કહીં રીતઉ,

તહં **ભરત**ખેત્ર સુપ્રસિદ્ધઉ રે, ઉત્તમ પુરુષઇં સુસમૃદ્ધઉ. ૧૨

તહં નગર **રતનપુર** નામઇ રે, સુરપુરની ઉપમા પામઈ,

**સૂરસેન** ભલઉ તહં રાજા રે, જગિ વાજિ રહ્યા જસ વાજા. ૧૩

**વિજયા સુજસા** પટરાણી રે, દોઊ રાજાનઇં મનિ ભાણી,

નવ નવ વિષય જોગ વસઉ રે, નીગમઈ કાલ ભોગવતઉ. ૧૪

અતિવિષયસુખઇં સો ન નડિયઉ રે, બિહુ નારીનઈં વસિ પડિયઉ,

એકણિ વસિ નર પણિ તૂટઈ રે, બિહુ વસિ પડિયઉ કિમ છૂટઈ. ૧૫

**અંત** – પંચમઇં ભવિ **મહાવિદેહ**ઇં, જનમ લહિ નિર્દોષ,

પાલિ સજમુ કેવલી, દોઊ હુઆ રે, પહુતા તે મોક્ષ કિ દા. ૮

ઇમ જાંણિ દાંન સુપાત્રનઈં, જે દેઈ ભાવ વિસાલ,

તે મુક્તિસુખ પામઇં ભલા, ઇમે ભાયઇં રે,

ગુરુવ કુમાલ કિ દાંન તણો ફલ જોવઉ. ૯

(૧) ઇતિ દાંન વિષઇ **અમરસેન વરસેન** ચઉપાઈ સમાપ્ત. સંવત ૧૭૨૩ વરષે જેઠ વદિ ૧૧ લિખતં દરગહ ઋષિ. પ.સં.૧૫-૧૧, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. એસ–૩૩૯૯.

[કૅટલૉગગુરા પૃ.૭૨–૭૩.]

## ૮૨૭. અજ્ઞાત

**(૧૮૮૦) શ્રેણિક અભયકુમાર ચરિત્ર** ૩૪૨ કડી

**આદિ** – સોહાવા શ્રી **વીરજિન**પાયપંકય પ્રણમેસુ

**શ્રેણી ઉભયકુમાર** મિત હું સંક્ષેપ કહેસિ. ૧

**અંત** – જેણઇ સાંભલિ ઊપજ બિધિ, પઢતાં ગુણતાં વંછિત સિદ્ધિ

ઉભયડા ખેટઉ **શ્રેણી**રાયાં તાઇ પુહિલું મલિઉ પ્રથમ અધ્યાઇ. ૩૪૨

—ઇતિ શ્રી શ્રેણિક ઉભયકુમાર ચરિત્રં સંપૂર્ણં સમાપ્તં.

(૧) પ.સં.૯–૧૯, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૧૬/૧૯૭૦.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૫૭૨.]

## ૮૨૮. રાચો

### (૧૮૮૧) રાચા બત્રીસી

**આદિ** – જીવડા જાગ રે! સોવઇ કાંઈ? સોફી અમલ કરો જિમ આવઇ

ભજ શ્રી નામ સદા ભગવંત રે જરામરણ મિટ જાવઇ. જી. ૧

**અંત** – ચલન ચાલ તે કાંઈ ન ચેતયઉ? કુંભ જેમ પિંડ કાચઉ

અરિહંત દેવ જપઉ રે યારઉ રૂઢા કહઇ છઇ **રાચઉ**, જી. ૩૨

—ઇતિ શ્રી રાચાબત્તીસી સંપૂર્ણ.

(૧) પ.સં.૩૫-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૨૯, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૪.૪૨૦/૨૧૧૪. [હેજૈજ્ઞાસૂચિ ભા.૧ (પૃ.૫૧૧).]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૪૯.]

## ૮૨૯. વિનયસોમ

### (૧૮૮૨) પોસીના પાર્શ્વનાથ સ્તવન ૫ કડી લ.સં.૧૭૧૨ પહેલાં

**આદિ** – રાગ લલિત વસંત.

**પોસીના**મંડન દુરિતખંડણ વંદન ત્રિભુવન **પાસ**

આસા પુરઇ સેવક તણી, નામિં લીલવિલાસ

મનમોહન **પાસ**જી પૂજીઇ હો. ૧

**અંત** – તુઝ નામિં સંપતિ લહીઇ, દુરિં જાઇ દંદ

કર જોડી **વિનયસોમ** ઉચ્ચરઇ : આપુ પરમાણંદ.

મનમોહન પાસજી પૂજીઈ હો.

પૂજઇ પરમાનંદ મન. ૫

—ઇતિ પોસીના પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૧) સં.૧૭૧૨ વર્ષે ચૈત્ર સુદિ ૧૩ ગુરઉ મહોપાધ્યાય શ્રી ૫ શ્રી સિદ્ધિચંદ્રગણિ શિષ્ય ગણિ શ્રી સુબુદ્ધિચંદ્ર લિખિતં શ્રી બિદ્યાપુરનગરે. પ.સં.૩-૧૫, તેમાં પ.ક્ર.૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૨૩૦/૧૬૯૭.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૨૯૩.]

## ૮૩૦. રૂપચંદ

### (૧૮૮૩) પરમાર્થ દોહરા [અથવા દોહાશતક] ૧૦૧ કડી

**આદિ** – *

...બાલક ફણિ સોં ખેલ. ૧૪

વિષય નિસેવત સુખુ નહી કષ્ટુ ભલે હી હોઇ

ચાહત હઉ કર ચાક ને નિરવંગુ સલિલુ વિલોઇ. ૧૫

**અંત** – ગુરુનિ લખાયો, મેં લખ્યો, વસ્તુ ભલી પરિ દૂરિ,
મન સરસીરુહનાલ જ્યઉં, સૂત્ર રહ્યો ભરપૂરિ. ૧૦૦
**રૂપચંદ** સદગુરુનીકી જનુ બલિહારી જાઇ,
આપુન પેં સિવપુર ગએ ભવ્યનુ પંથ દિખાઇ. ૧૦૧
—ઇતિ શ્રી પંડિત રૂપચંદ વિરચિત પરમાર્થદોહરા સમાપ્તઃ.

(૧) પ.સં.૮-૯, પહેલું પત્ર નથી, તેમાં પ.ક્ર.૧-૮, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૩૦૫/૨૩૨૩. [રાહસૂચી ભા.૧]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૪૩.]

## ૮૩૧. અજ્ઞાત

**(૧૮૮૪) આરાધના** ૬૫ કડી

**આદિ** – દૂહા.
નિર્મલ નાણ-દિવામણી જિનવર **શાંતિ** જિણંદ
સમરી સુહ ભાવઇ ભણું આરાહણ સુહકંદ. ૧

**અંત** – ઉત્તમ આરાહણ ઇણ પભણું મન રસાલ જી
ભણતાં ગુણતાં સુણતાં થાઇ નિસદિન મંગલમાલ જી.
ભવિસાગરથી ભવિયાં વિરમો. ૬૫
—ઇતિ શ્રી આરાધના સંપૂર્ણં ઇતિ.

(૧) સં.૧૭૪૦ વર્ષે પોસ વદિ ૫ લિખિતં પંડિત શ્રી **કેસર**-વિમલગણિના શ્રી **દ્વીપ** બંદિરે. પ.સં.૪-૧૧, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૧૯૧/૨૨૩૨.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪૧૦.]

## ૮૩૨. અજ્ઞાત

**(૧૮૮૫) [+] નવકાર રાસ**

**આદિ** – પહિલઉ જી લીજઇ શ્રી અરિહંત નામ,
સિદ્ધ સવિનઇ જી કરું પ્રણામ,
કિ રાસ ભણિસ નવકારનો. ૧

**અંત** – **પુહકવર** તેહ દીપ મઝારિ, **ભરતષેત્ર** તિહા છઇ રે વિચાર,
**સિદ્ધવટ** પરવત ઢુંકડો વાસ, **કિંદ્ર(પુર)**ઇ માહિ તિહાં રિષ રહઉ ચઉમાસ,
(પા. **દમદંત** રષેસર તિહાં રહ્યા રે ચઉમાસ)

એક પુલિંદ તેહાં પુલિંદણી સાર, તેહનઇ સીષવ્યો શ્રી નવકાર,
તે મરીનઇ થયા રાજકુમાર, **રાજસિંહ રતનવતી** ચરિત લેઇ
પામ્યા મોષદુવાર.
ત્રિભુવન માહિ નહિ અવર સાર, અવર ન જગ માહે કોઇ
આધાર, કિ રાસ. ૨૨

—ઇતિ શ્રી નોકારરાસ સંપૂર્ણ.

(૧) પ.સં.૩-૧૬, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૦૦/૨૨૪૦. (૨) પ.સં. ૩-૧૧, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૬.૨૫૨/૨૫૧૩.

[પ્રકાશિત : ૧. જૈન પ્રાચીન સ્તવન સઝાય સંગ્રહ પૃ.૧૯૫-૯૯.]

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૧૮૯-૯૦.]

## ૮૩૩. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ)

### (૧૮૮૬) વિવેકવિલાસ બાલા.

મૂળ કૃતિ જિનદત્તસૂરિની.

**આદિ** – અથ ટીકા ભાષા લિખ્યતે. પરમાત્મનઇ નમસ્કાર. કિસ્યુ પરમાત્મા. શ્રી શાસ્વત નિરંતર આનંદરૂપ છઇ. જે અંધકાર તેહના સ્તોમ સમૂહ. તેહ નસાડવાનઇ. એક સૂર્ય સમાન છઇ. સર્વજ્ઞ સર્વ ભૂત ભાવિ જાણઇ છઇ.

(૧) ઇતિ શ્રી જિનદત્તસૂરિ વિરચિતે વિવેકવિલાસ દ્વાદશોલ્લાસે જન્મચર્યાયા પરમપદપ્રાપણો...સંવત ૧૬૦૩ વર્ષે શાકે ૧૪૬૩ (૧૪૬૮) પ્રવર્ત્તમાને. આસો સુદિ ૪ ભૌમવાસરેઃ. પ.સં.૯૭ (ક.૨૦થી ૧૧૬)-૧૯, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૪૦૦ બી.

### (૧૮૮૭) પંચાખ્યાન બાલા.

**આદિ** – ગ્રંથકર્ત્તા કહઇ છઇ. હું મનુનેં. બૃહસ્પતિનેં...તેહને નમસ્કાર કરું છું...૨. વિષ્ણુશર્મા એહેં નામે યે બ્રાહ્મણ...મોટાં પાંચ. તંત્ર કહે આખ્યાન...તે શાસ્ત્ર કહીયે છઇ. દક્ષિણદેશ મધ્યેં. **મહેલારોપ્ય** એહ્વે નામે નગર છઇ.

**અંત** – પછઇ ઇણી પરિ **કરટકે** વીનવું જિ સિંહ તે **સંજીવક** માર્યાનો શોક છાડીનઇ **દમનકને** પ્રધાનપણુ આપીનઇ આપણપહે રાજ્ય કરતો હોઉ...એ તંત્ર માહિ કથા બત્રીસ. ૩૨

(૧) ઇતિ પંડિતશ્રી વિષ્ણુશર્મણા વિરચિતે પંચાખ્યાનકે નીતિશાસ્ત્રે મંત્રભેદનામ પ્રથમ ત્રંત્ર સમાપ્તઃ. સંભવતઃ સં.૧૬૦૩, પ.સં.૭૪

(ક.૧૧૭થી ૧૯૦)–૧૯, ઇંડિયા ઓફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૪૦૦ સી.

**(૧૮૮૮) ષષ્ટિશતક બાલા.**

મૂળ કૃતિ નેમિચંદ્ર ભંડારીની. એનાં બીજાં નામો 'સિદ્ધાંત પગરણ' અને 'ઉપદેશ સિદ્ધાંત રત્નમાલા'.

**આદિ** – નમો અરિહંતાણું. ધુરલી ગાથાઇ ચ્યારિ બોલ સારભુત છઇ તે કહીઇ છઇ અરિહંતદેવ ૧. અરિહંત કિહવા છઇ. અઢાર દોષ રહિત. તે અઢાર દોષ કોણ. અનાણ ૧ કોહ ૨ મય ૩ માણ ૪ માય ૫ લોભ ૬ રતિ ૭ અરતિ ૮ નિદ્રા ૯ શોક ૧૦ અલીક વચન ૧૧ ચોરી ૧૨ મચ્છર ૧૩ ભયાઇં ૧૪ પ્રાણુવધ ૧૫ પ્રેમ-ક્રીડા ૧૬ પસંગ ૧૭ હાસાય ૧૮ એ અઢાર દોષથી રહિત. ૧.

**અંત** – ...તથા જીવતવ્ય અને શ્રીત્વ લગઇ શ્રાવકપણુ જાઇ નહી. તેહ જગ માંહિ મોટઉ આચર્ય કહીઇ જેણુઇ દુઃખમા કાલિ સમિ-ક્તિવ સ્થિતઇ રહઇ તેહનૂં મોટઉ આચર્ય જાણિવઉ. ૧૫૯. એવં સદ્દીઇ પરિ ભાવિવઉં = તથા અમ્હ પ્રતિઇં = સુહિગુરૂ તણી = સમીપિ = હુંઉં = જિ થા એહવી = સૃષ્ટિ ભણી = સામગ્રી તણુઉ સંજ્યોગ = જઉ લહીઇ તઉ મનુક્ષપણું તથા સમકિત્વાદિ સુલંભ થાઇ.૧૬૦

(૧) સંવત ૧૬૧૬ વર્ષે શ્રાવણ સુદિ ૧૨ રિવુ. ઇતિ ષટ સત્તં સૂત્ર અર્થના પાભા ૧૨ માહા ઋક્ષિ શ્રી જિવંત. તસ શિક્ષ ઋષિ શ્રી સકની પ્રતિ. શ્રી મગલપુર નગર મધ્યે. ધર્માચાર્ય ઋષિ શ્રી શિવસી. તસ સમણુ પાશફ લખતં. ૧. પ.સં.૧૨–૧૪(૧૭), ઇંડિયા ઓફિસ લાય-બ્રેરી નં. સં–૨૩૪૧ એ.

**(૧૮૮૯) જ્ઞાતાધર્મકથા ટબાર્થ**

**આદિ** – વેય. કહતાં આગમ લોકીક લોકોતર તેહના જાણ. નય. કહતાં સાત નયકા ભેદ ૭૦૦ તેહના જાણ. નિયમ. કહતાં વિચિત્ર અભિગ્રહ વિશે( )પ્ર તેહના કારણહાર. સોચ. કહતાં ભાવથી અતીચાર રહિત.

(૧) સહિ વગ્ગેહિં નાયધમ્મકહાઉ સમ્મત્તાઉ. ગ્રંથાગ્રં ૪૭૫૪. સંવત ૧૬૧૭ વર્ષે અશ્વનિ માસે...સોમવાસરે. અમરસુંદર લિખતં...શુભં ભવતુ. પ.સં.૨૩૫–૧૨(૧૩), ઇંડિયા ઓફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૫૩.

**(૧૮૯૦) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ટબાર્થ**

મૂળ પ્રાકૃત કૃતિના અર્થો સંસ્કૃત કે ગુજરાતીમાં.

**આદિ** – સંજોગાત્સંબંધાદ્બાહ્યાભ્યંતરભેદભિન્ના તત્ર માત્રાદિ વિષયાદ્બાહ્યકષાયાદિ વિષયાદાંતરાદિ વિધિઃ પ્રકારિ ભાવનાદિભિઃ પ્રકર્ષેણ મુક્તસ્ય વિપ્રમુક્તઃ સાધો વિષય અભ્યુત્થાનાદિ પ્રાદુઃ કરિષ્યામિ પ્રકટયિષ્યામિ મે મમ કથયતમાનુક્રમેણ – આદેસકરો નિષેધ તેહનઉ કારણહાર –

*

આસીત્ – **દ્યુતિમંત** – ઇતિ નામ્ના યઃ – રાજચિન્હાનિયુક્ત – તસ્ય **ધરણીદેવી** સિવા નામ્ના – (તી)સે ઇતિ તસ્ય પુત્ર મહાજસ – ભગવાન **અરિષ્ટનેમિ** – ષટ્કાયાદિ – જતીશ્વર – તે શ્રી **નેમિનાથ** ભલા સામુંદ્રિક નઇ – અષ્ટસહસ્રસ્વરહસ્ત્યશ્વરથપદાતયઃ. સ્વરલક્ષણાનિ માકર્યાદીતિ – ગંભીર શ્વર સહિત આઠ સહસ્ર જે પુરુષના લક્ષણ તે ધરનૌ – ગોત્ર – કૃશ્નછવિતા યસ્ય સ કૃશ્નં છવિઃ સ્વામી તણી – વજ્રઋષભનારાચ સંઘયણિ – સમચઉરંસ સંઠાણ – મીનોદર સમાન – તેહનઇં કન્યા – મિતિ **રાજમતી** – જાચ્યતે શ્રી **કૃષ્ણેન ઉગ્રસેણ** સમીપ તહિ – અથ સા રાજકન્યકા કિસી એક છઇ – સુસીલ છૈ કમલ સરીખા લોચન જેહના છઇ – સર્વ સ્ત્રી તણા લક્ષણ તીન્ય કરી સંપૂર્ણ – વિશેષેણ દ્યોતિતે ઇતિ સા યા સૌદામિની ચ તદ્વર્ણ – ઝલલંતી સૌદામિની બીજની પરિઇં પ્રભા કાંતિ ઇસી વર્ત્તઇ.

**અંત** – પ્રાદુ – સપ્રકટ કરી તત્ત્વ વર્ધમાન જ્ઞાતા **માહાવીર** – પ્રધાનધ્યયનસૂત્ર અર્થ – ભવ્યજીવાસ્તેષાં સંમિતાન્ ઇષ્ટાન્ કથિતા –

(૧) જીવાજીવવિભત્તી ઉત્તરજઝયણં સુયકખંધો સમ્મત્તો. ગ્રંથાગ્રં ૨૦૦૦, સંવત ૧૬૪૭ વર્ષે કાર્ત્તિક વદિ ૯ કરનાલિ મધ્યે લિખાપિત પૂજ્ય શ્રી સામીદાસુ ઋષિ તસ્ય સિખુ લિખતં ચોખા રિષિ. સાહિ અકબર રાજ્યે મુગલઃ. અખરપયહીણં જં મે કહિઉ અયાણ. પ.સં.૧૦૮ –૬(૧૨), ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૬૭.

**(૧૮૯૧) અનુત્તરૌપપાતિકદશ ટબાર્થ**

**આદિ** – મોટા ગ્રહધવલ આવીસ – ચક્રપ્રચક્રરહિત ભયરહિત – ધનધાનસહિત છઇ.

*

સૂકી ડાલિ – જિસી કાઠની પાવડી – જિસા જીર્ણ ખડસડી – હાડ – હાડ ચર્મ્મ નાડિ – જાણીયઇ – કલાવની ફલિ – મુંગની ફલિ – માસફી ફલી – કુંવલી છેદીનઇ – તાવડઇ મૂકી નઇ – સુકી હોતી – કુંબિલાતી રહઇ – કાગ સરીખી જાંઘ – કોક પંખી તેહની જેહવી જાંઘ – ઢિણિયાલ પંખી વિસેષ તેહની જાંઘ – .

**અંત** – પ્રકીરપ. જલથલ ૭ – ઈસિથ. તીર્થંકર ૮ – વસિન્ન. વસંકરણ. **વિપુલાગિરિ** પવ્વર્ત ગયા.

(૧) સં.૧૬૬૨, પ.સં.૧૧–૭(૮), ઈંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૭૫.

## (૧૮૯૨) નિરયાવલી સૂત્ર ટબાર્થ

**આદિ** – આહા. સાધકઇ જિ જોગી સ્ત્રીયાદિ વિ ઇદ્રીદિ રહિત્ત નિરજ = ૪ સંખિ. ગોપવી તેજ લેસ્યા = ૬ = ધ્યાન ધ્યાવઇ = ૭ =

*

તોયા. સંગ્રામઉ સટ્ટંમે થકે = ૭ = જઇસ. તેનઇ જીપસઇ = નોજ. કિં નહી જીપસઇ = પારા. ભાગસ્યઇ = નોપરા. કિં નહી ભાગસ્યઇ = ૮ = રૂવં. પુતકા સંદેહરૂપ = ૧૨ = વલિ. કુલદેવ્યા સમણુ = ૧૪ = પરિ. પરવરી = ઉવદ્ધા. વાહર વઇઠુવાની સાલા ૧૫ =

**અંત** – રવે. ગડગડાટ વાજા સહિત = ૨ = અહો. આચાર્ય = ૫ = ઉવગિ. ગીતાંગ ગાવતે થાકે = ૧૦ = ભાવેણ. ભોગભોગદા = ઇટ્ઠે. વલ્હવ = સદ્દ. સષ્ટ રૂપરસગંધ = ૧૧ = પરિ. પરવારુ = અહાય. પાંચ સુમતિ સુમતઉ તીનિ ગુપતિ ગુપતઉ સતરહ પ્રકાર સંજમ = ૧૨ =:

*

પભૂણું. સમરથહઇ = ૬ = પભૂ. સમર્થહઈ = ૭ = અભિગ. જાણુઇ જીવSજીવતત્વ = ૯ = વિયા. જાણ્યા = ૧૩ =

*

પુમત્તા. પુરુષપણુઇ = ૧૨ =.

(૧) નિરયાવલિયા સૂત્રં સમ્મત્તં. ગ્રંથાગ્રંથ ૧૨૦૦. સંવત ૧૬૭૩ વર્ષે કાર્ત્તિગ સુદિ ૫ વાર સોમવારે. સુભ દિને. લિખતં **મલૂકચંદ ઋષિ શ્રી**માલ. આત્મા અર્થે. પ.સં.૨૫–૧૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૬૯.

## (૧૮૯૩) અંતગડ સૂત્ર ટબાર્થ

આદિ – તેણુ કાલેણું: તિ અર્થ:...તેણું કા. (તેણું સ.) જિવારઈ સુધર્મ્માસ્વામિ જઇવંત અંપાનગરી હુંતી ચિત્ય કહતાં વિંતરના એતલઇ જક્ષનઉં દેહરઉ = ૧ = અઠ્ઠ. અષ્ટ વર્ગ અધ્યયનનો સમુદાય = ૫ = ...

*

વાલેસિ. વાલક છઈ હિવ્રડા તુમ્હે પુત્ર =
અસંબુ. વુધિ કરી સંપૂર્ણ નથી પ્રતિષ્ઠારહિત છઇ =
કિણું તુ. કિસઉં તુ જાણુઇ ધમ્મં = ૩ =
જં ચેવ. જા. જેહનઇં જાણુઉં =
તં ચેવ. તેહનઇં ન જાણું =
જં ચેવ. ન જાણૂ હે માતા =
તં ચેવ. તેહનઇં જાણૂ = ૪
કહણું.................

(૧) સંવત ૧૬૭૪ વર્ષે આસઉંજ સુદિ પંચમી વારુ બૃહસ્પતવારુ સુભ દિને લિખત્તં મલૂકચંદ ઋષિ શ્રીમાલ આત્મા અર્થે... લિખક બાંચિજ્યોં અંબકાપુર મધ્યે ચત્રુર્માસા કીધા તદિ લિખી પ્રતિ. પ.સં.૧૮–૧૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૫૮.

### (૧૮૯૪) નવતત્ત્વ બાલા.

આદિ – નવતત્ત્વ બાલાવબોધ લિખ્યતે યથાસ્થિત સાચું જે વસ્તુ તેહનું સ્વરૂપ તે તત્વ કહીઇ તે સમ્યકુના ધણીનઇં જાણ્યાં જોઈઈ તહ ભણી તેહના પહિલું નામ કહીઇ છઇ. ગાથા...પહિલું જીવતત્વ ૧ બીજુ અજીવતત્વ ૨...

અંત – તેહ જ મલાઇ જિ બીજા આકાશ પ્રદેશ અનુક્રમિઇં લેવા અંતર્મુહૂર્ત્તઇ સમ્યક્તનુ પરિણામ આવઇ તુ એહ પુદ્ગલ પરાવર્ત્તના અદ્ધઇં જિ મોક્ષિ જાઈ.

(૧) ઇતિ નવતત્ત્વ બાલાબોધ સમાપ્તા શુભં ભૂયાત્ લેખકપાઠકયો: ...સં.૧૬૭૫ વર્ષે લિખતં કાયસ્થ માથુર સેવરિયાઠા શ્રીભગવાન. અંજનોગર્ભસંભૂતં કુમારં બ્રહ્મચારિણું, દષ્ટિદોષવિનાશાય હનૂમંત સ્મરામ્યહં. પ.સં.૨૮–૧૩, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં–૩૩૮૫.

### (૧૮૯૫) પ્રજ્ઞાપના સૂત્ર ટબાર્થ

મધ્ય – મેર પરબત ઉપરિ જે બાઇ છઇ તિસ માહિ જેમ છહિ તે

મરીનઇ નરકિ જાહિ તિહુ લોકનઇ ફરસહિ તેણુ કારણિ = અહે લોએ તિરિ જંબદ્વીપ સમુદ્ર માહિ પંચિંદ્રી નરક જાહિ પ્રતર દ્દય ફરસઇ.

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૭૭૮૦. સંવત ૧૬૮૫ વર્ષે કાર્તિગ સુદિ ર દિને રવિવાસરે લિખતં આચાર્ય દુર્ગદાસ તસ્ય શિષ્ય ઋષિ લક્ષમીદાસ તસ શિષ્ય લિખતમિદં કેશવ ઋષિણાઃ સ્વઆત્મહેતવે ચિપષેણા પુર્ચ્યાં જહાંગીરસુત સાહજહાન્ પાતશાહ રાજે વરમાને. પ.સં.૨૯૩-૧૧(૧૪), વચ્ચેનાં કેટલાંક પત્રો ખૂટે છે, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૬૦૬ એ.

### (૧૮૯૬) 'વિદ્યાવિલાસ'માં ઉમેરણ

મૂળ સંસ્કૃત કૃતિમાં જુદેજુદે હાથે થયેલું ઉમેરણ. ભાષામાં હિંદી છાંટ.

**આદિ** – વાર ચઉસઠિ ધાનુકરણા વિદ્યા આવઇ. સરસ્વતી જાણુ. બારહ લગમાત માહિ તે તિનિ લગમાત હલવે બોલહિ તે કવણુ. વિના કન્ને. પિહુડી ર લહુડ ૩. એ તિન્નિ હવલે બોલહિ તે લઘુ કહહિ. ક કિ કુ. નવ લગમાત ભારી બોલહિં. તે કવણુ. કા ૧ કી ર કૂ ૩ કે ૪ કૈ ૫ કો ૬ કૌ ૭ કં ૮ કઃ ૯ એ નવ લગમાત ગુરુ કહાવહિ...

**અંત** – પહિલી પ્રતમાદંસણુ ધારહુ. બીજી વ્રત નિમ્મલઉ. તીજી તિહું કાલે સમાઇક. ચઉથી પોસહ સિવસુખદાયક. પંચમી...અટ્ઠમી આપણુ આરંભ ટાલહુ. નવમી પરિગ્રહ પરઇ મેલ્હી જઇ. સાવદિ વચન( )વિ દસમી હિજઇ. એકાદસમી પડિમા ઇહ પરિ રિષિ જેઉં લેઇ ભિખ્યા પરઘર ફિરિ.

(૧) સં.૧૬૯૭, પ.સં.૭-૧૫, ઇંડિયા ઑફિસ લાયબ્રેરી નં. સં-૩૩૮૩.

[કેટલૉગગુરા પૃ.૧૩-૧૭, ૧૯-૨૧, ૪૪, ૫૦, ૫૪-૫૫ તથા ૯૭-૯૮.]

## ૮૩૪. અજ્ઞાત (ગદ્યકૃતિઓ)

### (૧૮૯૭) શ્રદ્ધાપ્રતિક્રમણ બાલા.

**આદિ** – વંદિત્તુ સવ્વસિદ્ધે ધમ્માઇરિએ અ સવ્વ સાહૂ અ
ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં સાવગ-ધમ્મઇયારસ્સ. ૧
અર્થ. સર્વ તીર્થંકરદેવ અનઇ સિદ્ધ જે મોક્ષ પુહુતા ધમ્મા. ધર્માચાર્ય જે ધર્મ બૂઝવિઉં...

**અંત** – એવં અહં આલોઇય નિન્દિઅ ગિરિહિઅ દુગંધિય સમ્મં
તિવિહેણુ પડિકમંતો વંદામિ જિને ચઉવ્વીસં. ૫૦
એવં ઇસી પરિઇ સઘલાં પાપ સમ્યગ નિરતાં આલોઇ નંદી ગ્રિહી દગુંછીય તિ. ત્રિવિધ મન વચન કાય શુદ્ધપણુઇ પડિકમીનઇ જિન ચઉવીસઇ તિર્થંકર વાંદઉં છઉં. ૫૦

—ઇતિ શ્રાધપ્રતિક્રમણસૂત્ર બાલાવિબોધઃ સંપૂર્ણઃ.

(૧) ૧૦૦૦ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૦૩ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૪ ગુરૌ... શ્રી પૂર્ણિમાપક્ષે વા. વિમલસોમ લિખિતં શ્રી અંબાસન ગ્રામે લખિતં. પ.સં.૧૯–૧૨(૧૭), પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૪૦૭/૨૪૧૧.

**(૧૮૯૮) [જીવ] વિચારગ્રંથ બાલા.**

**આદિ** – વીરં ગુરૂંશ્ચ વંદિત્વા બાલાબોધં વિધાય ન
વાર્ત્તાભિરેવ લિખ્યન્તે વિચારાઃ કતિચિન્મયા. ૧
પૃથ્વી (૧) અપ (૨) તેઉ (૩) વાઉ (૪) વનસ્પતિ (૫) બેન્દ્રિય (૬) ...દેવ (૧૩) એહે તેરે સ્થાનકે જીવવિચાર લખીયઇ છઇ. તત્ર પ્રથમ જીવસ્થાંનક વિચાર...

**અંત** – ચઉવ્વીહા પુરિસજાયા પન્નત્તા, તં-જહાઃ સીલસંપન્ના ણામં એગે નો સુઅ-સંપન્ના...જે સે ચઉત્થા અસીલવન્તા અણુઉવરએ અવિ-ણ્ણાય-ધમ્મ એસ ણં ગોયમા સવ્વ-વિરહ એ પંચમંગે છટ્ઠઇ શતકિ દસમઇ ઉદ્દેસઇ.

—ઇતિ વિચારગ્રંથ સંપૂર્ણઃ

(૧) ૫૦૦ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૨૧ વર્ષે આસૂ સુદિ ૧૩ અર્કવાસરે. પ. સં.૧૬–૧૪(૧૯), પત્ર ૫થી ૭ નથી, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૩૯૫/૧૯૨૮.

**(૧૮૯૯) કલ્પસૂત્ર બાલાવબોધ**

**આદિ** – નમો અરિહંતાણં...નમો લોએ સવ્વ-સાહૂણં.
એસો પંચ નમુક્કારો...*
તેણં કાલેણં ૨ સમણે ભગવં મહાવીરે પંચહત્થુત્તરે હુત્થા.
અજ્ઞાનતિમિરાંધાનાં જ્ઞાનાંજનશલાકયા
નેત્રં ઉન્મીલતં યેન તસ્મૈ શ્રી ગુરવે નમઃ.
શ્રી કલ્પસિદ્ધાન્ત તણી વાચના નીપજઇ. કલ્પ અનેકવિધિ...

**અંત** – એતલઇ શ્રી કલ્પસૂત્ર તણી વાચના ચતુર્વિધ શ્રી શ્રમણસંઘ આગલિ સંપૂર્ણ હુઈ...શ્રી કલ્પસૂત્રબાલાવબોધ સંપૂર્ણ.

(૧) ગ્રંથાગ્ર ૨૭૦૦, સં.૧૬૩૨, પ.સં.૮૮–૧૪(૧૫), પ્રુ.સ્ટે.લા. નં. ૧૮૯૩.૩૭૪/૨૦૮૩.

**(૨૦૦૦) પવયણા સારોદ્ધાર અવચૂરિ [બાલા.]**

મૂળ પ્રાકૃત નેમિચંદ્ર ભંડારીકૃત.

**આદિ** – નમસ્કાર કરી જુગાદિ જિન શ્રી **આદીશ્વરનઇ** કહિસુ ભવ્ય જીવનઇ જાંણિવાનઇ નિમિત્તઈં...

**અંત** – ધર્મરૂપ પૃથિવી ઊધારિવા ભણી માહબરાહ સમાંન ઇસા **જિનચન્દ્ર**સૂરિ તેહના શીષ્ય શ્રી **આમ્રદેવ**સૂરિના પગરૂપિયા કમલનઇ પરાગ સૂરીષા શ્રી **વિજયસેન** ગણધર કનિષ્ઠ લહુડઉ **જસોદેવ**સૂરિનઉ યેષ્ઠ વડઉ શિષ્ય શ્રી **નેમચન્દ્ર**સૂરિ તિણઇ વિનય સહિત શિષ્યઇં એ શાસ્ત્ર કહઉ (૧૬૪૬)...

—ઇતિ શ્રી પ્રવચન સારોદ્ધાર સાવચૂરિ સમાપ્તાઃ.

(૧) ૮૦૦૦ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૪૮ વર્ષે કાતી સુ ૧૫ તિથૌ. પ.સં. ૧૭૮–૧૦, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૬.૨૧૪/૨૪૭૬.

**(૨૦૦૧) ક્ષેત્રસમાસ બાલા.**

**આદિ** – બાલાવબોધ કિંચિત લિખિતે. નમિઊણ. ક. નમીનઇં જેહ ભગવંત સજલ ક. ભર્યા મેઘવંત ગુણે ભર્યા નિભસ. ક. છવા શ્રી વર્દ્ધમાન જિન વૃખંભ જિમ સંયમભારનિર્વાહક...

**અંત** – પનર ક. ૧૫ કર્મભૂમિ ૩૦ અકર્મભૂમિ ૫૬ અંતરદ્વીપ સમુદ્ર ૨ પર્યાપ્તાદિ કરી ૪૫૦૦૦૦૦ જોયણ લાગુ પુહુલઉ ખેત્રસમાસ ધ્યાઇવો સમ્યગ્દષ્ટિઇં (૧૮૮).

—ઇતિ શ્રી ખેત્રસમાસ સમાપ્તઃ.

(૧) ૫૦૦ ગ્રંથાગ્ર. લિખતં શ્રી ઋષિ શ્રી ૬ માધવસ્ય શિશુના ઋ. કૃષ્ણેન સ્વાત્માપઠનાય ચ પરોપકારાય...સં.૧૬૪૮ વર્ષે અશ્વનિ સુદિ ૧૩ દિને રવૌ. પ.સં.૧૫–૧૪, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૭૪/૧૭૪૯.

**(૨૦૦૨) દંડકના ત્રીસ બોલ [બાલા.]**

**આદિ** – દંડક લેસા થિતી (૨) ઉગાહણા (૩) વિરહ (૪) પરિણએ ચેવ (૫) ભવણ (૬) ગત્તાગત્તી (૭) સંગ્રહણ (૮) સંઠાણ (૯) વેદય (૧૦) (૧) જોગ (૧૧) ઉપયોગ (૧૨) સરીર (૧૩) ગુણઠાણ (૧૪) દિટ્ઠિ (૧૫) પજ્જત્તા (૧૬) પાણે (૧૭) નાણ-નાણે (૧૮) સંજયમાઇણ (૧૯) આહારે (૨૦) આહારિચ્છા આહારે (૨૧)

કાયથિઇ (૨૨) સમોસરણ (૨૩) સણુાઇ (૨૪) આઉ (૨૫) સમુઘાઓ (૨૬) દેવ (૨૭) જરા (૨૮) પરિગ્રહ (૨૯) સંતરિ ચેવ (૩૦) (૩)

દંડક. રત્નપ્રભા (૧) સકરપ્રભા (૨)...

**અંત** – જેતલા સમા ઘાઇ તેતલા સમા લગી ઊપજઇ, અનઇ ચવઇ, અંતરું, પલ્યોપમનઉ સંખ્યાતમઉ ભાગ, મોક્ષ જાવાનઉં અંતરું, માસ ૬.

—ઇતિ દંડકના બોલ ૩૦ સમાપ્તા.

(૧) ૭૦૦ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૬૭ વર્ષે જેઠ સુદ ૧૪ સુકલ પાખ, લેખેતં ભાણુસાલિક ઉરપાલ. પ.સં.૨૧–૧૫, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૭૩/૨૨૯૮.

## (૨૦૦૩) એકવીસ સ્થાનક ટબો

**આદિ** – તીર્થંકરના એકવીસ સ્થાનક લિખીવઇ છઇ. જે વિમાન થકી ચવ્યા તે વિમાન નામ (૧) નગરી નામ (૨) પિતા નામ (૩) નામ (૪)...

**અંત** – એ એકવીસ થાણઉં ઉદ્ધરિઉં સિદ્ધસેનસૂરિ ચઉવીસઇ તીર્થંકરના આસેસ સમગ્ર સાધારણઇ કહ્યા (૬૮) ઇતિ એકવીસ થાણાનો અર્થરાર્થ કહિઉ સાત સહસ્ર સંયુક્ત અનંત મોક્ષ ૩.

(૧) ૨૨૫ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૬૮ વર્ષે ચૈત્ર વદિ ૧૦ ભૂમૌ વીરાવાસ મધ્યે લિખત્તં ઋષિ શ્રી ૫ કાંન્હજીના શિષ્ય ઋષિ ગાંગાકેન સ્વયં વાચનાર્થં. પ.સં.૬–૫(૮), પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૦૬/૨૨૪૪.

## (૨૦૦૪) ક્ષેત્રસમાસ બાલા.

**આદિ** – હઉં શ્રી ગુરુનઇ ઉપદેશઇ સ્વસમયપ્રસિદ્ધ ક્ષેત્ર જંબુદ્વીપ તેહનઉ સમાસ સંક્ષેપઇ કહું...શ્રી મહાવીર અનઇ શ્રી આદિનાથ નમસ્કારીનઇ...

**અંત** – એક ચંદ્રમાનઉ નક્ષત્રગ્રહ તારાનઉ માન કરઇ, અઠ્ઠાવીસ નક્ષત્ર અઠ્ઠાસી ગ્રહ, છાસઠી સહસ્સ નવસઇ પચહત્તરિ તારાની કોડાકોડિ એક ચંદ્રમાનઉ પરિવાર જાણીવઉ (૧૧૦).

—ઇતિ શ્રી ક્ષેત્રસમાસ સંક્ષેપઇ બાલાવબોધ સંપૂર્ણઃ.

(૧) ૫૦૦ ગ્રંથાગ્ર સં.૧૬૭૩ વર્ષે અશ્વનિ સુદૌ રવિવાસરે શ્રીમદ્ અર્ગલપુરે શ્રીમત્ ખરતરગચ્છીય શ્રીમદ્ વાદિરાજ શ્રી મતિલાભઃ તચ્છિષ્યો શ્રી મતિસુંદરઃ તચ્છિષ્યેન તિલકસુંદરેણ લિખિતં સ્વપઠનાય. પ.સં.૮–૧૧,

પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૮.૭૭૮/૨૯૮૯.

**(૨૦૦૫) સંથારગ પઇન્ના બાલા.**

**આદિ** – જિનવર-વૃષભ સમાન વર્દ્ધમાનસ્વામીનઇ નમસ્કાર કરીનઇ...

**અંત** – એવં મએ. ઇસી પરિઇં મઇં પ્રધાન ગુણઇ કહવઇ કરી... એતલઇ મુક્તિનઉ સુખ ઘઉ ઇતિ સંથારગ પઇન્ના બાલાવબોધ સમાપ્ત.

(૧) ૫૦૦ ગ્રંથાગ્ર. લિખિતં ઋષિ વીકા પઠનાર્થં સં.૧૬૭૪ વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૧૧ રવૌ કેકીદ મધ્યે લિખિત. પ.સં.૧૦–૭, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૨.૪૩૫/૧૯૭૭.

**(૨૦૦૬) સૂયગડાંગ બાલા.**

આર્દ્રકુમાર કથાનું છઠ્ઠું અધ્યયન.

**આદિ** – હવઇ છટ્ઠઉ અધ્યયન પ્રારંભીયઇ છઇ. પંચમિ અધ્યયનિ આચારની આચરણા અનાચારની પરિહરણા કહી, હવિં તે જિણઇં મહાનુભાગિઇં કરીઇં, તે આર્દ્રકુમારના દષ્ટાંતની પરિ દેખાડી...

**અંત** – તે સાધુ જાણિવઉ. ઇતિ બ્રવીમિ વ્યાખ્યાન પૂર્વવત્. અદ્દજ્જઇ નામ છટ્ઠું અધ્યયનં સમત્તં.

(૧) ૬૫૦ ગ્રંથાગ્ર. સં.૧૬૭૭ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૬ બુદ્ધે ધોળ્ડ મધ્યે લિખિતં મુનિ વીકા સ્વયં પઠનાર્થં. પ.સં.૧૨–૪, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫. ૧૯૩/૨૨૩૪.

**(૨૦૦૭) પંચાંગીવિચાર**

**આદિ** – પંચાંગીવિચાર. એક ઇમ કહઇઃ સૂત્ર (૧) વૃત્તિ (૨) નિર્યુક્તિ (૩) ભાષ્ય (૪) ચૂર્ણિ (૫) એ પંચાંગી કહીયઇ. એક ઇમ કહઇઃ સૂત્ર અર્થ ગ્રંથ નિર્યુક્તિ સંગ્રહણી એ પંચાંગી...

**અંત** – સંગ્રહણી સૂત્ર માહિ ઠામ ૨ સવણે ય વિન્નાણે ૧ તથા ગઇ ઇન્દિએ કાએ ઇત્યાદિ ઇદિ ભગવતી પન્નવણા માંહિ.
— એ પંચાંગીવિચાર.

(૧) સં.૧૬૮૩ વર્ષે ફાગુણ સુદિ ૯ બુદ્ધવારે શ્રી ઉગ્રણીયુક ગ્રામે લિખિતં. પ.સં.૩–૧૬, તેમાં પ.ક્ર.૩, પ્રુ.સ્ટે.લા. નં.૧૮૯૫.૨૩૮/૨૨૬૯.

[જૈહાપ્રોસ્ટા પૃ.૪–૫, ૨૫, ૩૬, ૭૬–૭૭, ૧૪૬, ૩૪૦–૪૧, ૩૪૬, ૩૫૧, ૩૯૧–૯૨ તથા ૩૯૬.]

□ □ □

## દેવાલયના સમુદ્ધારનું પુણ્યકર્મ

સંશોધક અને પંડિત મો. દ. દેશાઈ એટલે ચાળીશેક વરસનો અણથક કઠોર પુરુષાર્થ, બૌદ્ધિક તેમજ શારીરિક અને તેના પરિણામસ્વરૂપ ૪૦૦૦ પાનાં 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નાં, ૧૨૫૦ પાનાં 'જૈન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ'નાં અને ૨૦૦૦/૩૦૦૦ પાનાં બીજાં સંશોધનલેખો, સંપાદનો વગેરેનાં.

દેશાઈના બંનેય આકરગ્રંથના બાદશાહી ખજાનાનો હું પોતે મારા કામ માટે વરસોથી લાભ ઉઠાવતો આવ્યો છું.... 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ' સ્વરૂપે તો એક વર્ણનાત્મક હસ્તપ્રતસૂચિ છે. પણ તે સાથે તેમાં એવી વિપુલ માહિતી સંચિત કરેલી છે, જેને લીધે તે મધ્યકાલનાં સાતસો વરસનો સાહિત્ય ને સંસ્કૃતિનો વૃત્તાંત તૈયાર કરવા માટેનો એક સામગ્રીભંડાર બની ગયો છે.

આ આવૃત્તિ 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો નવો અવતાર છે. અનેક બાબતમાં સંપાદનને કોઠારીની શાસ્ત્રીય ચોકસાઈ અને ઝીણી દૃષ્ટિનો લાભ મળ્યો હોવાનું વાચક જોઈ શકશે. નવું દેવાલય બનાવવા કરતાં જૂનાને સમારવા-ઉદ્ધારવામાં જૈન પરંપરા વધુ પુણ્ય હોવાનું માને છે. 'જૈન ગૂર્જર કવિઓ'નો સમુદ્ધાર હાથ ધરીને કોઠારીએ મોટું પુણ્યાર્જન કર્યું છે.

હરિવલ્લભ ભાયાણી
(ભાષાવિમર્શ, એપ્રિલ-જૂન ૧૯૮૭)